

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2024

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2025.

Uredila

dr. Tanja TRAVNIKAR

AVTORJI POROČILA

mag. Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, ukrepi razvoja podeželja)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina)

dr. Ajda BLEIWEIS (kmetijstvo in okolje)

Jure BREČKO (standardni prihodek)

Ana HITI DVORŠAK (obseg rastlinske pridelave, ekološko kmetijstvo)

dr. Maja KOŽAR (ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)

mag. Ben MOLJK (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Špela PUCIHAR (obseg rastlinske pridelave)

dr. Tanja TRAVNIKAR (makroekonomsko okolje, cene, proračunske podpore kmetijstvu, ukrepi kmetijske politike)

Barbara ZAGORC (ekonomski rezultati po proizvodih)

GRADIVO ALI PODATKE ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije

Saška BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK PRIJATELJ, Neli SOVINC (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)

Ivana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)

Petra FILIPI (ribištvo)

mag. Alenka KORENJAK, dr. Simon POLJANŠEK, dr. Matevž ADAMIČ, mag. Robert REŽONJA, Tomaž REMIC, Miha DROLC, Matej ZAGORC (gozdarstvo in lovstvo)

Sabina FRELIH, Silvester KRANJEC, Darko BRULC (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)

Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja, Strateški načrt skupne kmetijske politike)

Fabian KOS, Vida ZNOJ (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)

Martina ŠILC ŽUŽEK (zavarovalne premije, kmetijsko izobraževanje)

Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)

Sodelavci iz drugih organizacij

dr. Aleš KUCHAR, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta (živilskopredelovalna industrija)

Jože OČKO, mag. Olga OBLAK, Anton JAGODIC, KGZS, Sektor za kmetij. svetovanje (kmetijska svetovalna služba)

Špela ŠČAP, Matevž TRIPLAT, Matjaž DOVEČAR, Gozdarski inštitut Slovenije; mag. Urška AHAČIČ POGAČNIK, Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (gozdarstvo in lovstvo)

dr. Jure KREJAN ČOKL, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (kmetijska zemljišča v okviru Sklada)

Opomba: Avtorji posameznih poglavij so odgovorni za točnost navedb in interpretacijo podatkov iz različnih virov.

Oblikovanje naslovnice: Jemott d.o.o.

Fotografije na naslovnici: Arhiv KIS, Simon KOLEŽNIK (Skupina Panvita)

Infografika: Sara BELE, Ana HITI DVORŠAK

Priporočeno citiranje: Zeleno poročilo za leto 2024. 2025. Travnkar T. (ured.), Bedrač M., Bele S., Bleiweis A., Brečko J., Hiti Dvoršak A., Kožar M., Moljk B., Pucihar Š., Zagorc B. Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2024. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Ljubljana, junij 2025

Spremna beseda k **Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva**

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva je strokovna publikacija, ki jo vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije ter nekaterimi zunanjimi sodelavci.

Letna poročila o stanju kmetijstva se pripravljajo že od leta 1993 in so dostopna na straneh Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Poročila se je oprijelo ime **Zeleno poročilo** in je dobro sprejeto tako v strokovnih krogih kot tudi med slovenskimi pridelovalci, študenti kmetijstva in drugih študijskih programov o naravnih virih ter zaposlenimi v kmetijstvu, živilstvu in sorodnih sektorjih. Zeleno poročilo je zanimivo tudi za splošne bralce, ki jih zanimajo različne teme, povezane s pridelovanjem hrane v Sloveniji.

V poročilu so zbrani najpomembnejši proizvodni in ekonomski rezultati o slovenskem kmetijstvu, živilstvu, gozdarstvu in ribištvu. Pripravljeni so na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so na voljo do 31. maja tekočega leta (izjemoma tudi pozneje) za preteklo leto, za katero se poročilo pripravlja.

Zeleno poročilo se osredotoča na podrobno vsebinsko razlago podatkov obravnavanega leta, s poudarkom na primerjavi s predhodnim letom. Za večino kazalnikov so podatki v statističnih prilogah predstavljeni za obdobje zadnjih trinajstih let. Prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih izvornih podatkov.

Vsebina poročila se začne z razširjenim povzetkom najpomembnejših osnovnih rezultatov in kazalnikov slovenskega kmetijstva, živilstva in gozdarstva. V nadaljevanju so predstavljeni makroekonomski kazalniki za Slovenijo in položaj kmetijstva v gospodarstvu, struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji, obseg kmetijske proizvodnje, razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov za prehrano in stopnje samooskrbe, cene v kmetijstvu, ekonomski rezultati kmetijstva, proračunske podpore za kmetijstvo, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, stanje v živilskopredelovalni industriji, ukrepi kmetijske politike, ključni rezultati računovodstva po metodologiji mreže računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN), standardni prihodek kmetijskih gospodarstev, kazalci kmetijstva in okolja, gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči ter delovanje različnih javnih služb in drugih podpornih storitev za kmetijstvo. V zadnjih dveh poglavjih so strnjeni še ključni kazalniki in rezultati na področju gozdarstva, lovstva in ribištva.

Posebno analitično vrednost dajejo poročilu obširne *statistične priloge*, ki vse pomembnejše podatke o stanju kmetijstva prikazujejo v strnjenih preglednicah za obdobje zadnjih trinajstih let, kar omogoča različne primerjalne analize in analize preteklih stanj ali dogajanj.

Komplementarni del Zelenega poročila je samostojna strokovna publikacija **Pregled po kmetijskih trgih**, namenjena podrobnejši predstavitvi najpomembnejših kmetijskih trgov v Sloveniji. V *Pregledu po kmetijskih trgih* so predstavljeni najpomembnejši proizvodni in ekonomski kazalniki za ključne kmetijske trge na področju rastlinske pridelave (žito, oljnice, krompir, hmelj, zelenjadnice, krmne rastline, sadje, oljke, grozdje in vino, suhe stročnice ter seme) in živali (meso goved, meso prašičev, perutninsko meso, ovčje in kozje meso, mleko, jajca, konji in med).

Kazalo vsebine

INFOGRAFIKA.....	11
POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	15
1 STANJE V KMETIJSTVU	21
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu.....	21
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji v letu 2023 in v državah EU v letu 2020	28
1.2.1 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji v letu 2023	28
1.2.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji in EU v letu 2020	31
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje	36
1.4 Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov za prehrano in stopnje samooskrbe.....	41
1.5 Cene v kmetijstvu	45
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva.....	48
2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU.....	53
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna	53
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem	56
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko	58
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva.....	62
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni	65
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI.....	67
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga	69
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva	72
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA.....	75
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje	75
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji	77
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije	79
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge	79
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih	82
5 KMETIJSKA POLITIKA	89
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU	89
5.1.1 Neposredna plačila proizvajalcem.....	90
5.1.2 Sektorske intervencije	92
5.1.3 Intervencije za razvoj podeželja	93
5.1.4 Drugi ukrepi in programi, sofinancirani s sredstvi EU	104
5.2 Nacionalni ukrepi kmetijske politike	105
5.2.1 Redni nacionalni ukrepi	105
5.2.2 Izredni nacionalni ukrepi v kmetijstvu v letu 2024	106
6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN	108
6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN	108
6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja	113
6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN	115
7 STANDARDNI PRIHODEK KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	118
7.1 Postopek določitve standardnega prihodka kmetijskih gospodarstev	118
7.2 Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev; 2023 in 2024	118

8	KMETIJSTVO IN OKOLJE	122
8.1	Ekološko kmetovanje	122
8.2	Poraba mineralnih gnojil	126
8.3	Poraba fitofarmacevtskih sredstev	127
8.4	Bilančni presežek dušika in fosforja	128
8.5	Izpusti amonijaka	130
8.6	Izpusti toplogrednih plinov v ozračje	131
9	GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI	132
9.1	Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami	132
9.1.1	Obseg kmetijskih zemljišč	132
9.1.2	Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja	135
9.2	Zemljiške operacije	139
9.3	Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe	142
9.4	Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč v lasti RS	145
10	SISTEM ZNANJA IN INOVACIJ V KMETIJSTVU	149
10.1	Javna služba kmetijskega svetovanja	149
10.2	Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin	156
10.3	Strokovne naloge v živinoreji	169
10.4	Raziskovalna dejavnost	175
10.5	Kmetijsko izobraževanje	179
11	VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN	180
11.1	Področje fitofarmacevtskih sredstev	180
11.2	Varna hrana	181
11.3	Krma	185
11.4	Veterinarstvo	186
11.5	Varstvo rastlin	188
12	GOZDARSTVO IN LOVSTVO	191
12.1	Gozdarstvo	191
12.1.1	Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa	191
12.1.2	Varstvo, obnova in nega gozdov	193
12.1.3	Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine	196
12.1.4	Gozdni račun	202
12.1.5	Dela na gozdnih prometnicah	204
12.1.6	Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva	205
12.1.7	Gozdarska inšpekcija	206
12.1.8	Trg z gozdnimi nepremičninami	208
12.1.9	Izobraževalni programi s področja gozdarstva	209
12.1.10	Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu	210
12.2	Lovstvo	211
13	RIBIŠTVO	214
13.1	Morsko ribištvo in ribogojstvo	214
13.2	Sladkovodno ribištvo	215
13.3	Zaposleni v ribištvu	216
13.4	Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov	217
13.5	Proračunski izdatki za ukrepe v ribištvu	217

14 LITERATURA IN VIRI	219
Statistične priloge	222

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2019–2024.....	22
Preglednica 2: Pregled makroekonomskih kazalcev v kmetijstvu; 2019–2024	24
Preglednica 3: Kazalniki dohodka v kmetijstvu (po ERK); 2019–2024	25
Preglednica 4: Pregled drugih kazalnikov dohodka v kmetijstvu; 2019–2024	26
Preglednica 5: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2020, 2023	28
Preglednica 6: Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2020, 2023	30
Preglednica 7: Kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih; 2020,2023	30
Preglednica 8: Število KMG z živino in število živine; 2020, 2023.....	30
Preglednica 9: Kmetijska gospodarstva po rabi KZU v Sloveniji in EU-27; 2020	32
Preglednica 10: Struktura KMG z živino v Sloveniji in EU-27; 2020	32
Preglednica 11: KMG in ekonomska velikost po tipu kmetovanja v Sloveniji in EU-27; 2020	34
Preglednica 12: Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2019–2024.....	42
Preglednica 13: Indeksi nominalnih cen kmetijskih proizvodov in inputov; 2019–2024.....	47
Preglednica 14: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2020–2024.....	49
Preglednica 15: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2020–2024	53
Preglednica 16: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2020–2024.....	54
Preglednica 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2020–2024	57
Preglednica 18: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2020–2024.....	57
Preglednica 19: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2020–2024	58
Preglednica 20: Proračunska izplačila za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (000 EUR); 2020–2024	61
Preglednica 21: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2020–2024	62
Preglednica 22: Izplačila za splošne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2020–2024	62
Preglednica 23: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2020–2024	63
Preglednica 24: Proračunska izplačila za ukrepe nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2020–2024	64
Preglednica 25: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2020–2024.....	64
Preglednica 26: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2020–2024	65
Preglednica 27: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2020–2024	67
Preglednica 28: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2023 in 2024.....	69
Preglednica 29: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2019–2024	72
Preglednica 30: 15 najpomembnejših trgovinskih partneric po izvozu in uvozu (%); 2024*	74

Preglednica 31:	Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2019–2024.....	76
Preglednica 32:	Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2019–2024.....	78
Preglednica 33:	Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije (NACE C10+C11); 2019–2024.....	79
Preglednica 34:	Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2019–2024.....	81
Preglednica 35:	Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2024	83
Preglednica 36:	Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2023 in 2024	88
Preglednica 37:	Letna ovojnica in načrtovan znesek podpore na enoto za leto 2024, po vrstah neposrednih plačil	91
Preglednica 38:	Neposredna plačila za uredbeno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025)*	92
Preglednica 39:	Sredstva PRP 2014–2022 po glavnih skupinah ukrepov (000 EUR) (do 31. 12. 2024)	94
Preglednica 40:	Odobrene vloge in izplačane površine za OMD za uredbeno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025)	101
Preglednica 41:	Vloženi zahtevki KOPOP_ PS za uredbeno leto 2024.....	101
Preglednica 42:	Vloženi zahtevki in površine KOPOP_NV za uredbeno leto 2024	102
Preglednica 43:	Vloženi zahtevki in površine KOPOP_BK za uredbeno leto 2024	102
Preglednica 44:	Odobrene vloge in izplačane površine za intervenciji ekološko kmetovanje in ekološko čebelarjenje za uredbeno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025).....	103
Preglednica 45:	Izplačila za ukrep dobrobit živali za uredbeno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025)	103
Preglednica 46:	Izplačana sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2018–2024	105
Preglednica 47:	Izredna plačila kmetijstvu v letu 2024	106
Preglednica 48:	Število poročevalskih KMG v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2018–2023	108
Preglednica 49:	Število KMG po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2018–2023	110
Preglednica 50:	Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost KMG v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2018–2023	113
Preglednica 51:	Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/KMG); 2018–2023	115
Preglednica 52:	Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN po tipih kmetovanja (TF8) (EUR/KMG); 2023*	116
Preglednica 53:	Kmetijska gospodarstva, vključena v izračun SO; 2024	118
Preglednica 54:	Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi v kontroli ekološkega kmetovanja; 2019–2023	122
Preglednica 55:	KZU, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja, po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2019–2023.....	124
Preglednica 56:	Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2019–2023	124
Preglednica 57:	Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2019–2023	125
Preglednica 58:	Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2019–2023	125
Preglednica 59:	Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2023 in 2024.....	133

Preglednica 60:	Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2023 in 2024.....	135
Preglednica 61:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2024	135
Preglednica 62:	Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000; 2024	136
Preglednica 63:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih; 2024	138
Preglednica 64:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2024	138
Preglednica 65:	Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2016–2024.....	141
Preglednica 66:	Površina DPN, načrtovana na kmetijski namenski rabi (ha); 2024	143
Preglednica 67:	Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po uveljavitvi OPN (ha); 2024	144
Preglednica 68:	Pregled stanje prometa kmetijskih zemljišč; 2024	145
Preglednica 69:	Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2019–2024	146
Preglednica 70:	Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2019–2024	147
Preglednica 71:	Število organizacij v letu 2024, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji	169
Preglednica 72:	Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2023 in 2024	170
Preglednica 73:	Število tropov ter število ovc in koz v kontroli; 2023 in 2024.....	172
Preglednica 74:	Parametri plodnosti ovc in koz v letih od 2020 do 2024.....	173
Preglednica 75:	Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2016–2024	174
Preglednica 76:	Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2016–2024	175
Preglednica 77:	Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2023 in 2024	177
Preglednica 78:	Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2024.....	180
Preglednica 79:	Glavni kazalniki s področja prometa in uporabe FFS (na dan 31. 12. 2024).....	181
Preglednica 80:	Število odobrenih obratov in klavnic; 2012–2024	182
Preglednica 81:	Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2019–2024	183
Preglednica 82:	Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2019–2024.....	183
Preglednica 83:	Število opravljenih preiskav na boleznih v letu 2024	186
Preglednica 84:	Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2021–2024	192
Preglednica 85:	Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m ³); 2024	192
Preglednica 86:	Sanitarni posek (000 m ³); 2014–2024.....	193
Preglednica 87:	Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2014–2024	193
Preglednica 88:	Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2014–2024.....	193
Preglednica 89:	Struktura obnove in nege gozdov; 2021–2024	194
Preglednica 90:	Financirani in sofinancirani ukrepi iz Gozdnega sklada v zasebnih gozdovih na območjih Natura 2000 v letu 2024	194
Preglednica 91:	Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2022–2024	196
Preglednica 92:	Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2020–2024.....	198
Preglednica 93:	Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2020–2024	199
Preglednica 94:	Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2020–2024	200

Preglednica 95: Odkupne cene po kategorijah kakovosti gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m ³ , brez DDV); 2020–2024.....	201
Preglednica 96: Temeljni agregati gozdnih računov; 2022 in 2023	203
Preglednica 97: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2014–2024	204
Preglednica 98: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2014–2024	204
Preglednica 99: Proračunska sredstva za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2020–2024	205
Preglednica 100: Pomembnejši podatki o trgu z gozdnimi nepremičninami; 2015–2024.....	209
Preglednica 101: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2014–2024	212
Preglednica 102: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2024	212
Preglednica 103: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2014–2024	213
Preglednica 104: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2014–2024	213
Preglednica 105: Ulov, iztovor in vzreja rib, mehkužcev in rakov (t); 2018–2024	214
Preglednica 106: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2019–2024.....	215
Preglednica 107: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2018–2024	216
Preglednica 108: Delovno aktivno osebe v morskem gospodarskem ribištvi; 2018–2023.....	216
Preglednica 109: Število delovno aktivnih oseb v akvakulturi; 2018–2023.....	217
Preglednica 110: Količina in odkupna vrednost vodnih organizmov (brez DDV); 2018–2024.....	217
Preglednica 111: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2018–2023.....	217

Kazalo slik

Slika 1: Makroekonomska gibanja; 2019–2024	21
Slika 2: Makroekonomski kazalci v kmetijstvu; 2019–2024	23
Slika 3: Kazalci vrednosti kmetijske proizvodnje (po ERK); 2019–2024*	25
Slika 4: Orientacijska primerjava dohodkov v kmetijstvu po ERK, FADN in SO; 2019–2024	27
Slika 5: Povprečna površina KZU na kmetijsko gospodarstvo v državah EU-27 (ha); 2020.....	31
Slika 6: Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo v državah EU-27; 2020	33
Slika 7: Standardni prihodek na kmetijsko gospodarstvo v državah EU-27 (EUR); 2020	34
Slika 8: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2012–2024	36
Slika 9: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi.....	37
Slika 10: Skupna površina in setvena struktura njiv	38
Slika 11: Sprememba v rastlinski pridelavi v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%).....	38
Slika 12: Število živali konec leta (000); 2012–2024	39
Slika 13: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%)	40
Slika 14: Razpoložljiva količina nekaterih kmetijskih proizvodov za prehrano na prebivalca (kg); 2019–2024*	43
Slika 15: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2019–2024*	44
Slika 16: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2019–2024*	45
Slika 17: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (realno; 2020 = 100); 2012–2024	45

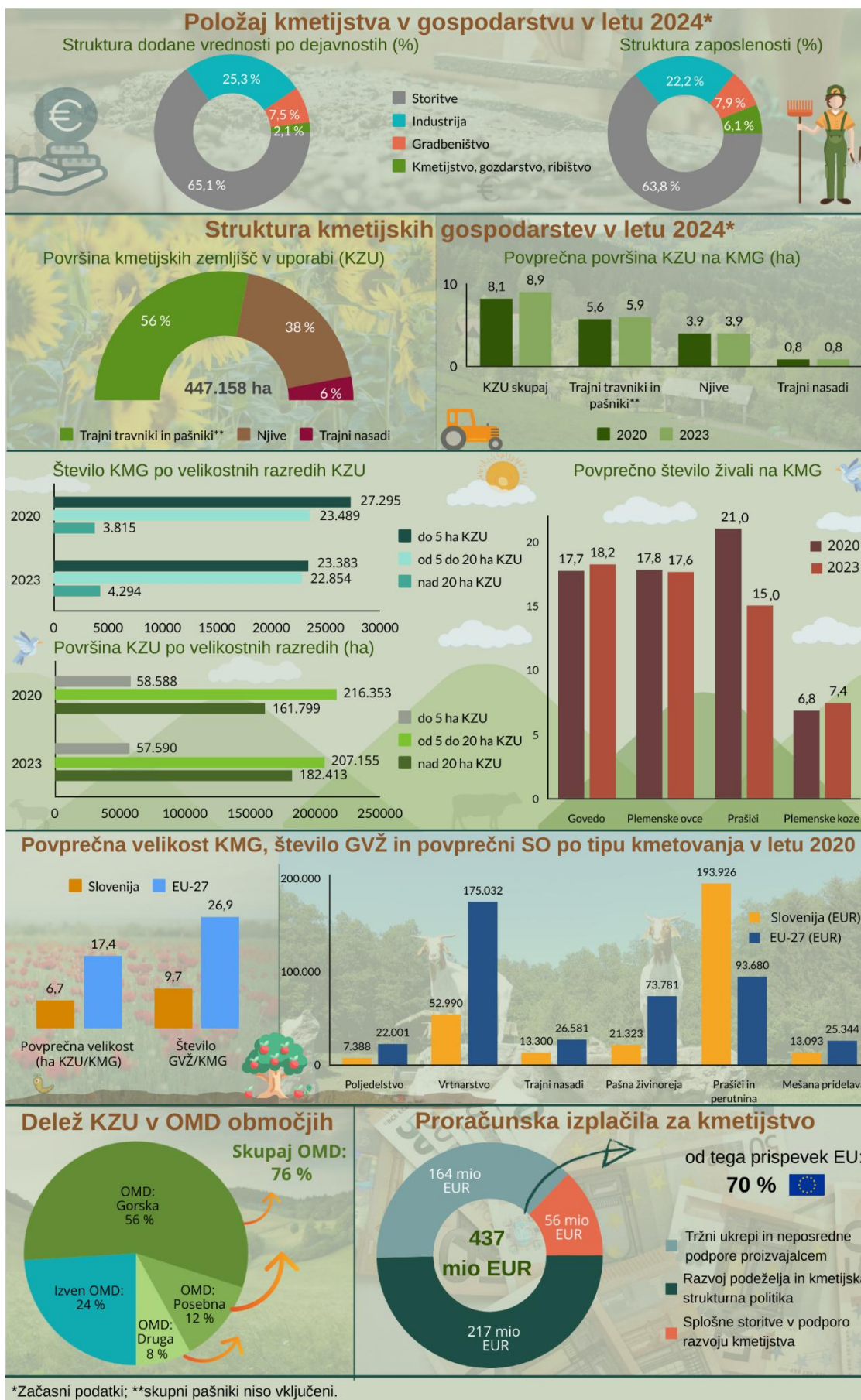
Slika 18: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2024 glede na leto 2023 (%).....	46
Slika 19: Spremembe cen v živinoreji v letu 2024 glede na leto 2023 (%).....	46
Slika 20: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2024 glede na leto 2023 (%).....	47
Slika 21: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2012–2024	49
Slika 22: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2012–2024	53
Slika 23: Proračunska izplačila za kmetijstvo po viru financiranja (mio EUR); 2012–2024	54
Slika 24: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2012–2024	56
Slika 25: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2012–2024	58
Slika 26: Proračunska izplačila za ukrepe za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi (mio EUR); 2012–2024	59
Slika 27: Proračunska izplačila za ukrepe konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (mio EUR); 2012–2024	60
Slika 28: Proračunska sredstva za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (mio EUR); 2012–2024	62
Slika 29: Izvoz, uvoz in trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2012–2024	67
Slika 30: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2024*	70
Slika 31: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2023 in 2024*	71
Slika 32: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2019–2024	73
Slika 33: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2024*	73
Slika 34: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2010–2023	75
Slika 35: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2020 = 100); 2015–2024	76
Slika 36: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih realno; (2020 = 100); 2015–2024.....	77
Slika 37: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2020 = 100); 2015–2024	78
Slika 38: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2015–2024	82
Slika 39: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2023 in 2024	84
Slika 40: Poenostavljena delitev ukrepov kmetijske politike v Sloveniji.....	89
Slika 41: Cilji SN 2023–2027 za Slovenijo	89
Slika 42: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2018–2023.....	111
Slika 43: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povp. 2018–2023	111
Slika 44: Struktura dejanskega vzorca FADN po analiziranih razredih ekonomske velikosti; povp. 2018–2023	112
Slika 45: Struktura skupnega prihodka (vrednost proizvodnje, povečana za neto tekoče subvencije) in stroškov po tipih kmetovanja (TF8) (skupni prihodek = 100 %); 2023*	116
Slika 46: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in factorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2011–2023.....	117
Slika 47: Število KMG, površina kmetijskih zemljišč in SO KMG glede na oddajo ZV; 2024	119

Slika 48: Število kmetijskih gospodarstev glede na splošni tip kmetovanja; 2022, 2023 in 2024	119
Slika 49: Skupni standardni prihodek glede na splošni tip kmetovanja; 2022, 2023 in 2024	120
Slika 50: Standardni prihodek na kmetijsko gospodarstvo glede na splošni tip kmetovanja; 2022, 2023 in 2024	120
Slika 51: Kmetijska gospodarstva, vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2022	123
Slika 52: Poraba rastlinskih hranil iz mineralnih gnojil (kg) na ha KZU; 1992–2023	126
Slika 53: Prodaja fitofarmacevtskih sredstev v Sloveniji (aktivna snov v 000 t); 1999–2023	127
Slika 54: Struktura virov vnosa in odvzema dušika v kmetijstvu; 2023	128
Slika 55: Bruto in neto bilančni presežek dušika (kg N) na ha KZU; 1992–2023	129
Slika 56: Bruto bilančni presežek fosforja (kg) na ha KZU; 1992–2023	130
Slika 57: Viri izpustov amonijaka v kmetijstvu; 2023	130
Slika 58: Struktura emisij TGP v kmetijstvu; 2023	131
Slika 59: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	136
Slika 60: Območje Natura 2000	137
Slika 61: Narodni, regijski in krajinski parki	137
Slika 62: Vodovarstvena območja	139
Slika 63: Spremembe rabe kmetijskih zemljišč in nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo	143
Slika 64: Shema javnih služb in izvajalcev	156
Slika 65: Drevesna sestava gozdov v Sloveniji; 2024	191
Slika 66: Proizvodnja sekancev po statističnih regijah v letu 2023*	197
Slika 67: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m ³); 2013–2024*	198
Slika 68: Gozdarska proizvodnja, BDV in zaposlenost v gozdarski dejavnosti; 2001–2023	203

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev	29
Okvir 2: Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov za prehrano in stopnja samooskrbe	41
Okvir 3: Cene v kmetijstvu	48
Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo	52
Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike	55
Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	68
Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije	80
Okvir 8: FADN (angl. Farm Accountancy Data Network)	109
Okvir 9: Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev	121

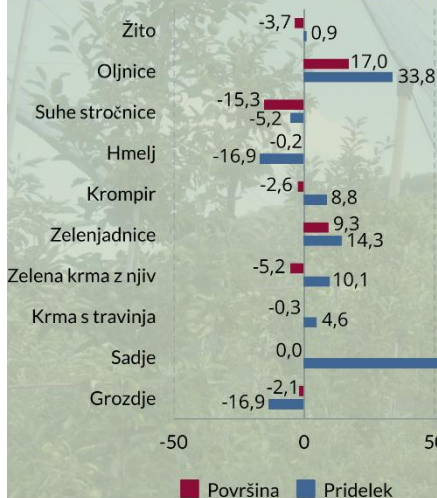
INFOGRAFIKA

Rastlinska pridelava

Površine in pridelki v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%)

Razpoložljiva količina za porabo na prebivalca*

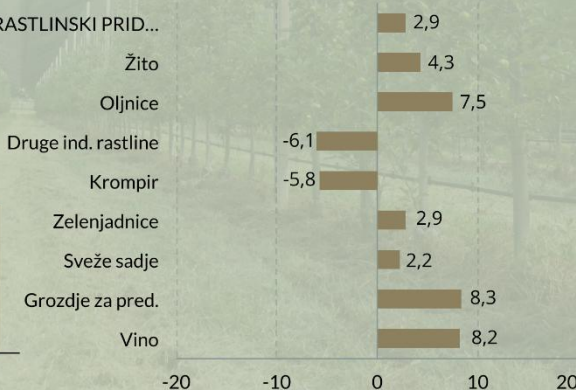
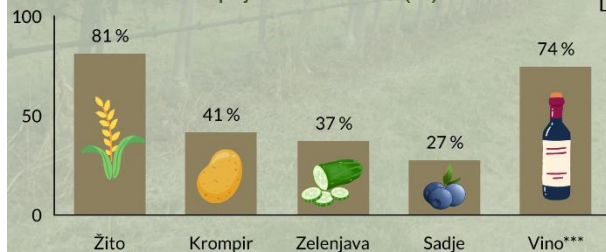

Žito**	84 kg
Krompir	78 kg
Zelenjava	104 kg
Sadje	143 kg
Sladkor	32 kg
Riž	5,8 kg
Vino***	35 l

Spremembe nominalnih cen v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%)

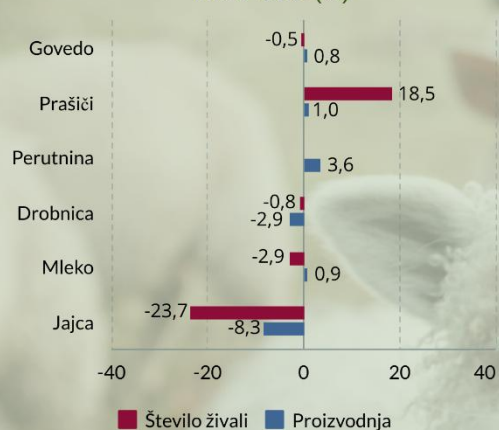
Stopnja samooskrbe (%)*

Živinoreja

Živinorejska proizvodnja v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%)

Razpoložljiva količina za porabo na prebivalca*

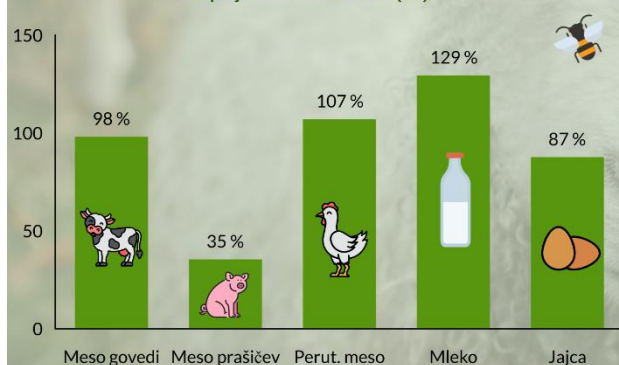

Meso, skupaj****	91 kg
–meso govedi	21 kg
–meso prašičev	32 kg
–perutninsko meso	35 kg
Mleko, skupaj*****	206 kg
Jajca	11 kg
Med	1 kg

Spremembe nominalnih cen v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%)

Stopnja samooskrbe (%)*

*Začasni podatki; **v ekvivalentu moke; ***tržno leto 2023–2024; ****v ekvivalentu klavne mase; *****v ekv. surovega mleka.

Ekonomski rezultati kmetijstva

Faktorski dohodek*
617 mio EUR (tekoče cene)
 (realno +19,2 % v primerjavi z letom 2023)

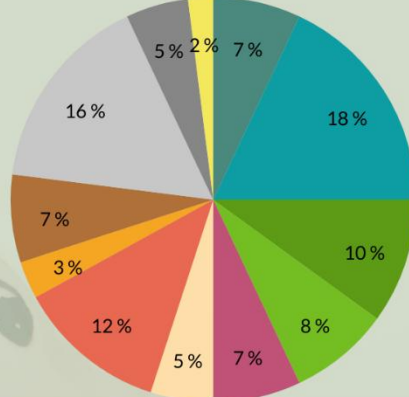
Faktorski dohodek/PDM*
8.770 EUR/PDM (tekoče cene)
 (realno +20,7 % v primerjavi z letom 2023)

Struktura vrednosti kmetijske proizvodnje (%)

1.651 mio EUR (tekoče cene)*

- Žito
- Krmne rastline
- Vrtnine in drugo
- Sadje, grozdje, oljke
- Vino
- Ostala rastl. proizv.
- Govedo
- Prašiči
- Perutnina
- Mleko
- Ostala živinoreja
- Kmetijske storitve

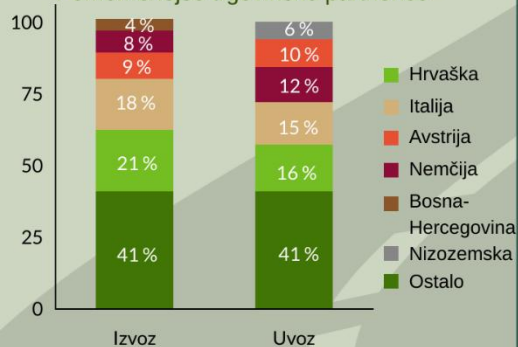

Blagovna menjava agroživilstva

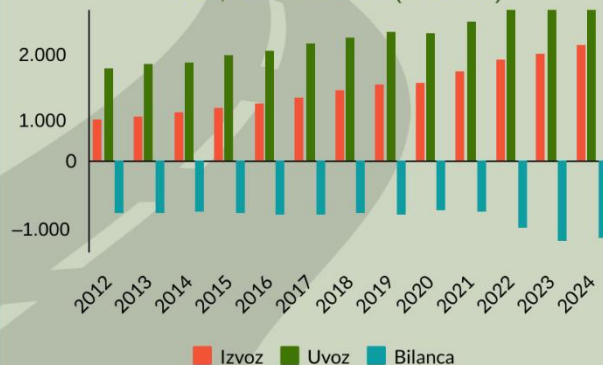
Pokritost uvoza z izvozom*

Pomembnejše trgovinske partnerice*

Izvoz, uvoz in bilanca (mio EUR)*

Izvoz*:

2.315 mio EUR
 (+9 % v primerjavi z letom 2023)

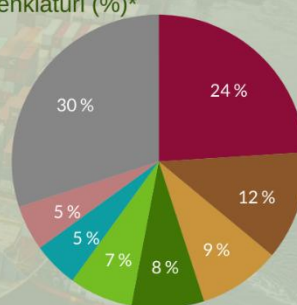

Uvoz*:

3.842 mio EUR
 (+3 % v primerjavi z letom 2023)

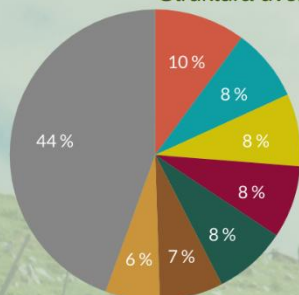
Struktura izvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

- 21 Razna živila
- 04 Mlečni proizvodi, jajca, med
- 22 Pijače, alkoholi, kis
- 16 Izdelki iz mesa, rib, rakov
- 02 Meso in užitni klavnični proizvodi
- 19 Proizvodi iz žit, moka, škroba ali mleka
- 01 Žive živali
- Ostali proizvodi

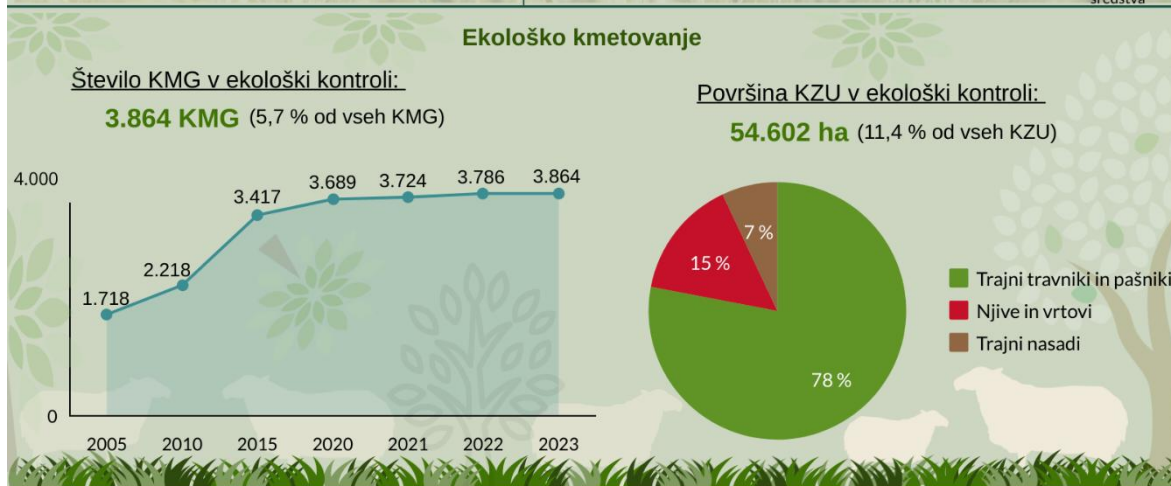
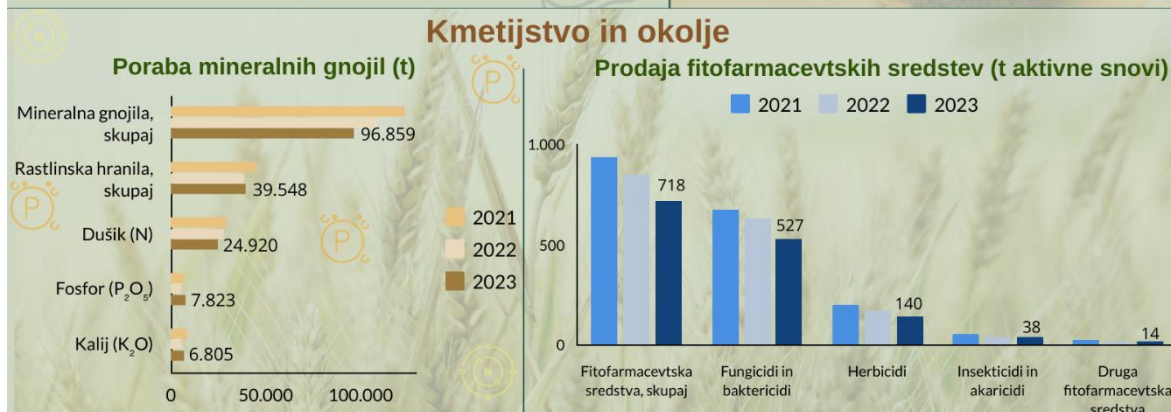

Struktura uvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

- 02 Meso in užitni klavnični proizvodi
- 19 Proizvodi iz žit, moka, škroba ali mleka
- 21 Razna živila
- 22 Pijače, alkoholi, kis
- 04 Mlečni proizvodi, jajca, med
- 08 Užitno sadje, oreški
- 23 Ostanke in odpadke živilske ind., krma
- Ostali proizvodi

*Začasni podatki.

* Začasni podatki; **podatek za leto 2023.

PIKTOCHART

Vir: Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2024

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Stanje v kmetijstvu

Makroekonomska gibanja za leto 2024 kažejo na nadaljnje umirjanje gospodarske rasti v Sloveniji (BDP: +1,6 %). Rast zaposlenosti se je v povprečju leta ustavila, kljub temu pa je skupna zaposlenost dosegla rekordno visoko raven. Obe stopnji brezposelnosti ostajata na rekordno nizki ravni (registrirana: 4,6 %, anketna: 3,7 %). V primerjavi s predhodnima dvema letoma se je inflacija občutno zmanjšala in v povprečju leta 2024 znašala 2,0 %. Po začasni podatkih je kmetijstvo skupaj z gozdarstvom, lovstvom in ribištvom v letu 2024 k skupni dodani vrednosti prispevalo 1,7 %, kar je enako kot v letu prej. Delež zaposlenosti v teh dejavnostih je znašal 6,1 % skupne zaposlenosti, pri čemer se ta delež dolgoročno zmanjšuje. Tudi skupno število zaposlenih v kmetijskih dejavnostih že dalj časa izkazuje trend upadanja.

Začasni podatki strukture kmetijskih gospodarstev v Sloveniji v letu 2023 kažejo na nadaljevanje trenda zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev (KMG). Povprečno KMG je v letu 2023 obdelovalo 8,9 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar je nekoliko več kot leta 2020 (8,1 ha/KMG). Velikostna struktura KMG se izboljšuje, saj se je število gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 ha KZU, glede na leto 2020, povečalo za 13 %. Ta gospodarstva zdaj obdelujejo že več kot 40 % vseh KZU. V obdobju 2020–2023 se je zmanjšalo število glav prašičev (–17 %) in goveda (–6 %), povečalo pa število plemenskih koz (+9 %), plemenskih ovac (+3 %) in perutnine (+7 %; v 1.000 kljunih).

Primerjava podatkov popisa kmetijskih gospodarstev v državah EU-27 v letu 2020 kaže, da Slovenija kljub spremembam v velikostni in socio-ekonomski strukturi še vedno precej zaostaja za povprečjem držav EU-27. Povprečno KMG v Sloveniji še vedno obdeluje skoraj trikrat manj KZU kot znaša povprečje držav EU-27. Razlike v živinoreji so še nekoliko večje, saj v povprečju na KMG redimo trikrat manj goveda, šestkrat manj

prašičev ter petkrat manj ovc in koz. Slovenija tudi z vidika specializacije proizvodnje nekoliko zaostaja za povprečjem EU-27, kmetije pa dosegajo tudi več kot dvakrat manjši standardni prihodek od povprečja držav EU-27.

Skupni obseg kmetijske proizvodnje se je po začasni statistični podatkih v primerjavi z letom 2023 povečal za 5 %, a je ostal nekoliko pod povprečjem zadnjih let; rastlinska pridelava se je povečala za približno 10 %, živinoreja pa ostala na ravni prejšnjega leta.

Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev se je zmanjšala za 1,0 %, pri tem največje spremembe beležimo pri površini njiv in vrtov (–2,2 %). Leta 2024 je bilo več pridelovalnih površin kot v letu prej namenjenih pridelavi oljnic, zelenjadnic in sladkorne pese, zmanjšale pa so se pridelovalne površine žita, krompirja, zelene krme, suhih stročnic in krmnih korenovk. Letina 2024 je bila za večino njivskih posevkov boljša kot v zelo podpovprečnem letu prej, izjema so bile le krmne korenovke in hmelj. Letina sadja je bila v intenzivnih in ekstenzivnih nasadih mnogo boljša od predhodne letine, letina grozdja pa je bila že četrto leto zapored podpovprečna. Skupni pridelki so bili v letu 2024 manjši le pri hmelju in suhih stročnicah, pri vseh drugih skupinah njivskih posevkov in na trajnem travinju pa so bili večji. Pri sadju beležimo skoraj še enkrat večji pridelek kot v letu 2023, pomembno manjši pa je bil pridelek grozdja.

V živinoreji se je leta 2024 trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni ustavil. V letu 2024 so se prirasti večinoma povečali; najbolj prireja perutninskega mesa (+4 %), kjer se nadaljuje izrazit trend rasti. Prireja govejega in prašičjega mesa se je povečala za približno odstotek, manjša je bila v letu 2024 le prireja mesa drobnice. Število govedi je bilo leta 2024 najnižje po letu 2005, pri čemer se nadaljuje zaskrbljujoč trend upadanja števila plemenskih živali. Število krav je doseglo najnižjo raven doslej, kar povečuje odvisnost Slovenije od uvoza telet. V nasprotju z govedorejo se je v letu 2024 v prašičereji prvič po dveh desetletjih

zmanjševanja povečalo število plemenskih svinj (za skoraj petino), zaradi česar je bilo v reji ponovno več kot 230 tisoč prašičev (nazadnje je bilo to leta 2020). Stalež drobnice ostaja razmeroma stabilen in presega 140 tisoč živali. V letu 2024 je bila prireja kravjega mleka za odstotek višja in je dosegla 610 tisoč ton, medtem ko se je prireja mleka drobnice zmanjšala za 3 %. Proizvodnja jajc je bila leta 2024 nižja kot leto prej. Po rekordno slabi čebelarški sezoni leta 2023 je bila letina 2024 boljša in blizu povprečja zadnjega desetletja.

Razpoložljiva količina za prehrano na prebivalca se je v letu 2024 med rastlinskimi pridelki povečala pri žitu, zelenjavi in sadju, med živalskimi proizvodi pa pri vseh pomembnejših vrstah mesa ter mleku in mlečnih izdelkih. Na podobni ravni leta prej je ostala razpoložljiva količina za prehrano pri krompirju, rižu ter jajcih in medu, zmanjšala pa se je razpoložljivost sladkorja.

Stopnje samooskrbe so se v letu 2024 zvišale pri žitu, krompirju, zelenjavi, sadju in medu, znižale pa pri mesu, mleku in jajcih. Domača proizvodnja je presegala domačo porabo pri mleku (129 %), perutninskem mesu (107 %) in koruzi za zrnje (103 %). Stopnja samooskrbe na agregatu žito se je zvišala na 81 %, k čemur so prispevale višje stopnje samooskrbe pri vseh posameznih vrstah žit, z izjemo koruze za zrnje. Samooskrba s krompirjem se je povečala na 41 %, samooskrba z zelenjavo pa na 37 %. Ugodnejše razmere za pridelavo v sadjarstvu so prispevale tudi k dvigu stopnje samooskrbe s sadjem, na 27 %.

Stopnja samooskrbe se je znižala pri govejem (na 98 %) in prašičjem mesu (na 35 %), kar je posledica padca prireje in povečanja domače porabe. Pri jajcih je bil zaradi manjše proizvodnje zaznan padec stopnje samooskrbe, na 87 %, kar je najnižja stopnja odkar se spremljajo podatki. Samooskrba z medom pa se je povečala na 51 %.

Cene kmetijskih pridelkov in proizvodov so tudi v letu 2024 ostale zelo visoke in nad dolgoletnim povprečjem. V primerjavi z letom prej so nominalno ostale skoraj nespremenjene (+0,7 %), ob upoštevanju inflacije pa so se

realno nekoliko znižale (−1,2 %). Realen padec cen je bil zabeležen v živinoreji, medtem ko so se cene rastlinskih pridelkov rahlo zvišale.

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni v letu 2024 nominalno višje za 2,9 % (realno za 0,9 %), s čimer ostajajo visoke že četrto leto zapored. Večina pomembnejših rastlinskih pridelkov je beležila rast cen v razponu med 3 % in 8 %, izjema sta bila le hmelj in krompir, pri katerih so se cene znižale.

Čeprav so se cene živali in živalskih proizvodov nekoliko znižale, so še vedno opazno nad povprečjem zadnjega desetletja. V primerjavi z letom 2023 so se najbolj znižale cene perutninskega mesa in prašičjega mesa. Ceni mleka in jajc sta ostali približno na enaki ravni kot leto prej, medtem ko sta se najbolj zvišali ceni mesa drobnice in govejega mesa.

V letu 2024 so se cene proizvodnih inputov za kmetijstvo znižale (nominalno za −3,9 %, realno za −5,8 %). Najizraziteje so padle cene mineralnih gnojil in krmil, nekoliko tudi cene energije. Pri ostalih inputih za kmetijstvo pa so bile cene nekoliko višje. Realne cene inputov za kmetijstvo so se močnejše znižale kot cene kmetijskih proizvodov, kar je v letu 2024 pripomoglo k opaznemu izboljšanju cenovno-stroškovnega razmerja.

Ekonomski rezultati kmetijstva na skupni ravni (SURS, druga ocena) so bili v letu 2024 občutno boljši kot v letu prej in nekoliko nad povprečjem preteklega petletnega obdobja. Neto dodana vrednost kmetijstva se je v primerjavi z letom 2023 realno povečala za okoli dve petini, faktorski dohodek pa realno za skoraj petino. Ob nekoliko višji vrednosti kmetijske proizvodnje (nominalno blizu 1,7 mrd EUR; realno +1,3 %) in občutno nižji vmesni potrošnji (realno okoli −8 %) je faktorski dohodek nominalno znašal 617 milijonov EUR oziroma blizu 8.800 EUR na PDM. Povečanje dohodkov v primerjavi s predhodnim letom je predvsem posledica večjega obsega proizvodnje (predvsem rastlinske pridelave) ter intenzivnejšega padca cen inputov od cen kmetijskih proizvodov. Enako kot v letu prej, so bili zaradi padca cen inputov na skupni ravni nižji stroški kmetijske proizvodnje. Ekonomski

rezultati so se izboljšali pri pridelavi skoraj vseh skupin rastlinskih pridelkov (najizraziteje pri oljčnem olju in sadju) ter pri reji drobnice in goveda. Občutno slabši rezultati kot v letu prej pa so pričakovani pri pridelavi krmnih rastlin in vina, nekoliko slabši pa tudi pri priraji prašičev, perutnine, mleka in jajc.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila za kmetijstvo so v letu 2024 znašala 437,5 milijona EUR, kar predstavlja 8 % povečanje glede na leto 2023. K rasti sredstev je največ prispeval povečan obseg izplačil za ukrepe Strateškega načrta 2023–2027. Delež sofinanciranja kmetijstva s sredstvi EU je v letu 2024 znašal 70 %.

Po strukturi izplačil je bilo v letu 2024 največ sredstev namenjenih ukrepom za razvoj podeželja in strukturno politiko (50 % oz. 216,9 mio EUR). Sledijo sredstva za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (38 % oz. 164,3 mio EUR), preostala sredstva pa so bila namenjena splošnim storitvam za kmetijstvo (13 % oz. 56,3 mio EUR).

Izplačila za ukrepe politike razvoja podeželja in strukturne politike so se v primerjavi z letom prej opazno povečala (za 28 %), pri čemer je višina izplačil te skupine močno odvisna od dinamike izplačevanja, zato so medletna nihanja običajna. V letu 2024 je bilo znotraj te skupine več kot polovico sredstev (52 %) namenjenih ukrepom za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi, 39 % ukrepom za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva, preostalih 9 % pa podporam podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. Na drugi strani so se glede na leto 2023 zmanjšala izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore (–10 %) ter bila tudi pod dolgoletnim povprečjem. Znižanje skupnih izplačil v tej skupini je predvsem posledica prenehanja izplačevanja vračil trošarin za pogonsko gorivo, ki so se zaključila z letom 2023. V primerjavi z letoma 2022 in 2023 so bila nekoliko nižja tudi izplačila odškodnin in drugih izrednih plačil. Glavnino podpor v tej skupini ukrepov obsegajo neposredna plačila proizvajalcem (78 %). Sredstva za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo so bila v letu

2024 za 5 % višja kot leto prej in bila najvišja do zdaj.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

V letu 2024 se je blagovna menjava agroživilskih proizvodov s tujino po začasnih podatkih ponovno povečala. Vrednost izvoza se je povišala za 9 %, uvoza pa za 3 %. Zunanjetrgovinski primanjkljaj se je ob tem zmanjšal in je znašal 1,5 milijarde EUR (leta 2023: 1,6 mrd EUR), pokritost uvoza z izvozom pa se je povečala na 60 % (leta 2023: 57 %).

Slovenija tudi v letu 2024 ostaja neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi (izvoz presega uvoz) je bil po začasnih podatkih dosežen pri skupinah razna živila, žive živali in izdelki iz mesa. Pozitivna bilanca se je v primerjavi z letom 2023 izboljšala pri vseh treh skupinah proizvodov. Največji trgovinski primanjkljaj je bil zaznan pri proizvodih iz žit, moke, škroba ali mleka.

Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je potekala z državami članicami EU. Tako je izvoz v te države obsegal 76 % celotnega izvoza, uvoz iz njih pa 86 % celotnega uvoza. Od posameznih držav je bila tako pri izvozu kot pri uvozu najpomembnejša trgovinska partnerica Hrvaška.

Živilskopredelovalna industrija

Živilskopredelovalna industrija v Sloveniji nima več ključne vloge v gospodarstvu, saj njen delež v makroekonomskih agregatih Slovenije ni primerljiv z nekaterimi vodilnimi evropskimi državami. V obdobju po pristopu k EU se je delež stalno zniževal in se v zadnjem desetletju v prispevku k dodani vrednosti ustalil na ravni okoli 1,5 %. Podobni so tudi trendi pri prispevku živilskopredelovalne dejavnosti k zaposlenosti (1,8 %).

Obseg industrijske proizvodnje v dejavnosti Proizvodnja živil (C10) se je v letu 2024 rahlo zmanjšal (za pol odstotka), obseg proizvodnje v sektorju pijač (C11) pa se je zmanjšal za opaznih 5 %. Gibanje obsega industrijske proizvodnje v povprečju predelovalnih dejavnosti (NACE-C) pa je v letu 2024 ugodno;

ta je višji za 1,2 %, kar pa ni kompenziralo padca v letu 2023 (−4,4 %).

Proizvajalčeve cene živil so v letu 2024 realno nižje (−3,2 %), proizvajalčeve cene brezalkoholnih in alkoholnih pijač pa so bile realno višje (+2,3 %). Skupni učinek sprememb fizičnega obsega proizvodnje in gibanja proizvajalčevih cen na domačem trgu v letu 2024 ter inflacije je 3,7-odstotna realna rast prihodkov v živilskopredelovalni industriji. Panoga je upad cen na domačem trgu kompenzirala z ugodnejšo prodajo na tujih trgih. To potrjuje sprememba deleža izvoza v skupnih prihodkih, ki je v letu 2024 znašal 37 %, realna medletna rast prihodkov od prodaje na tujem pa je visokih 9 %. Prihodki od prodaje na tujem so se od leta 2020 realno povečali za impresivnih 50 %, vrednost kazalnika izvozne usmerjenosti pa je večji za 20 %. Izpostaviti kaže, da se je izvozna aktivnost predelovalnih dejavnosti (NACE-C) v letu 2024 realno nekoliko povečala, 7-odstotni padec v letu 2023 pa ponovno ni kompenziran.

V letu 2024 je živilskopredelovalna industrija poslovno stagnirala, saj se temeljni kazalniki donosnosti niso opazneje izboljšali in so v večini dejavnosti ostajali na izrazito nizki vrednosti iz leta 2023. Vsekakor med kritičnimi dejavniki poslovanja ostajajo izredno visoki stroški energentov ter intenzivna konkurenca na trgu, ki so vplivali na razmerja in delovanje celotnega prehranskega sistema. Cene surovin ter materialov so se v letu 2024 sicer nekoliko znižale, a to ni vidneje vplivalo na bruto dobičkonosnost. Podjetja so le delno uravnala cenovno-stroškovne pritiske in še niso dosegla poslovnih rezultatov iz obdobja pred epidemijo. Živilskopredelovalna industrija poslujeje v izrazito nestabilnih pogojih, kar omejuje nadaljnjo krepitev konkurenčnosti.

Neto dobiček živilskopredelovalne industrije je na agregatni ravni v letu 2024 nekoliko višji, a izrazito pod povprečnimi vrednostmi zadnjega desetletja in pod pričakovanimi stopnjami donosnosti v standardnih predelovalnih dejavnostih. Podjetja v predelavi živil in proizvodnji pijač so izkazala 20,8 milijona EUR neto čistega dobička. Agregatni poslovni izid je izredno skromen, vendar so vse dejavnosti

poslovno leto zaključile s pozitivnim neto izidom. Izstopa izrazito visoka dobičkovnost v dejavnosti predelave sadja in vrtnin, pri čemer gre verjetno za izredni poslovni dogodek, preostale dejavnosti pa so poslovale v rangi nekaj desetink odstotka donosnosti prihodkov in sredstev (po ROS in ROA).

V nosilnih dejavnostih živilskopredelovalne industrije, ki so z vidika vertikalne povezave z nacionalnim kmetijstvom izrazito pomembne, so rezultati tudi v letu 2024 zaskrbljujoči. Neto čisti dobiček v mlečnopredelovalnih podjetjih je bil ponovno skromen. Razmere je možno pripisati ohranjanju slabih stroškovno-cenovnih razmerij, predvsem v segmentu energentov in embalaže, dodatni pritisk pa predstavlja dvig stroškov dela. Nekoliko bolje, a prav tako izrazito skromno je poslovno leto zaključila mesnopredelovalna panoga. V tej drugi nosilni dejavnosti so podjetja izkazala zgolj dobrega pol milijona EUR neto dobička (ROS = 0,3 %), kar je prav tako moč pripisati negativnim stroškovnim paritetam na področju energentov ter delovne sile. Podjetja v tej dejavnosti so sicer v zadnjih dveh letih močno poslabšala dobičkonosnost.

Poslovanje živilskopredelovalne panoge v letu 2024 ne kaže na izboljšanje razmer in stabilizacijo, kar kaže na nizko odpornost panoge. Zato je še posebej pomembno, da se spodbudi pozitivno in ciljno prestrukturiranje celotnega slovenskega prehranskega sistema z izdatnejšo in usmerjeno javno finančno podporo pri naložbah podjetij v napredne in trajnostne tehnologije ter strateško kolektivno delovanje kmetijskih pridelovalcev, živilskih podjetij in drugih členov prehranske verige.

Ukrepi kmetijske politike

V Sloveniji se izvajajo ukrepi v okviru skupne kmetijske politike, ki so deloma ali v celoti financirani s sredstvi iz skupnega proračuna EU, ter nacionalni ukrepi, ki se financirajo le iz nacionalnega proračuna. Z letom 2023 se je začelo izvajanje novega Strateškega načrta 2023–2027 ter s tem novih intervencij. Še vedno pa so se nekateri ukrepi politike razvoja podeželja izvajali po predhodnem programu. Znotraj SKP se nadaljuje izvajanje neposrednih

plačil, sektorskih intervencij in intervencij za razvoj podeželja.

V letu 2024 so se zbirne vloge v okviru neposrednih plačil že drugo leto zapored izpolnjevale v skladu s pravili nove sheme. Osnovna oblika neposrednih plačil je osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost, ki se dodeli na podlagi števila hektarov obdelanih kmetijskih zemljišč (višina prejete podpore ni odvisna od donosa kmetijske proizvodnje). To t. i. osnovno plačilo dopolnjujejo še druge oblike neposrednih plačil: dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost, dohodkovna podpora za mlade kmete, sheme za podnebje in okolje (11 različnih intervencij) ter vezana dohodkovna podpora (5 različnih intervencij).

Z letom 2024 so se sektorske intervencije na področjih vina in čebelarstva začele izvajati v okviru novih shem Strateškega načrta SKP 2023–2027. Sektorske intervencije na področju sadja in zelenjave pa so bile v letu 2024 še v fazi priprave.

V letu 2024 se je nadaljevalo izvajanje ukrepov razvoja podeželja iz PRP 2014–2022 in SN 2023–2027. Pri tem se ukrepi iz PRP 2014–2020 zaključujejo; v celotnem programskem obdobju se je izvajalo 17 ukrepov, za katere je bilo na voljo 1,5 milijarde EUR. Do konca leta 2024 je bilo odobrenih 1,6 milijarde EUR oziroma 104 % razpoložljivih sredstev. Od tega je bilo 1,4 milijarde EUR (92 %) tudi že izplačanih. V okviru SN 2023–2027 se na področju razvoja podeželja izvaja 44 intervencij za katere je namenjenih 1,1 milijarde EUR. Večina ukrepov se izvaja preko objav javnih razpisov. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih 28 javnih razpisov pri 20 intervencijah, medtem ko se devet intervencij izvaja preko zbirne vloge, ena pa preko objavljenih javnih naročil. Skupaj je bilo izplačanih nekaj več kot 200 milijonov EUR, pri čemer je bilo skoraj dve tretjini vseh izplačil izplačanih za intervencije, ki se izvajajo preko zbirnih vlog.

Poleg rednih ukrepov so se v letu 2024 izvajali tudi začasni izredni ukrepi pomoči. Glavnina finančnih sredstev je bila namenjena sanaciji posledic naravnih nesreč iz leta 2023 (poplave,

spomladanska pozeba in neurja s točo), pri čemer je bila večina izplačil namenjena odpravi škode po poplavah. Preostali izredni ukrepi pomoči so bili namenjeni sektorju pridelave pšenice, čebelarstvu ter odpravi škode zaradi zlate trsne rumenice.

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov v letu 2024 zajema 59,1 % celotne površine Slovenije (1.197.754 ha po podatkih MKGP). Lesna zaloga je znašala 356.833.422 m³, kar pomeni povprečno 303 m³/ha, v gospodarskih gozdovih pa 310 m³/ha. Letni prirastek je v letu 2024 ocenjen na 8.577.983 m³ oziroma 7,3 m³/ha, v gospodarskih gozdovih pa 7,5 m³/ha.

Letni možni posek na podlagi veljavnih gozdnogospodarskih načrtov je v letu 2024 znašal 7.153.881 m³. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2024 po prevzetih odločbah ZGS posekanih 4,6 milijona m³ lesne mase, od tega 2,6 milijona m³ iglavcev in 2,0 milijona m³ listavcev. V primerjavi z letom 2023 se je količina poseka (po odločbah ZGS), v letu 2024 povečala za 0,3 milijona m³. Posek je obsegal 64 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Ocenjuje se, da je bilo v letu 2024, upoštevajoč meritve na stalnih vzorčnih ploskvah, posekanih 5,7 milijona m³ lesne mase, kar je 80 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih.

V letu 2024 je bilo po prevzetih odločbah ZGS po vrstah poseka največ negovalnega poseka (52 %), sledi sanitarni posek (45 %). Glavni razlog za sanitarni poseg je bilo delovanje vetra ter pospešena namnožitev podlubnikov. Lokalno močni vetrovi so povzročali razpršeno poškodovanost gozdov. Nadaljevala se je tudi sanacija vetrolomov iz leta 2023.

V letu 2024 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 5.734 ha, kar je nekoliko več kot v predhodnem letu (leta 2023: 5.631 ha). Glede na letni program vlaganj v gozdove je to 53 % od planiranih negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 43 %.

V letu 2024 je bila v gozdovih vseh lastništev skupno izvedena obnova gozda na 2.391 ha

(leta 2023: 2.636 ha). Glede na letni program vlaganj v gozdove je bila dosežena 75 % realizacija programa.

Na novo je bilo zgrajenih 1,9 km gozdnih cest. Skupna dolžina gozdnih cest znaša 12.319 km, za njihovo vzdrževanje pa je bilo v letu 2024 iz vseh finančnih virov izplačanih 10,8 milijona EUR. Najpomembnejši vir financiranja vzdrževanja so pristojbine lastnikov gozdov, sledijo pa proračunska sredstva občin in države. Zgrajenih oziroma pripravljenih je bilo skupaj 222 km gozdnih vlak, od tega 125 km v zasebnih in 97 km v državnih gozdovih.

Po oceni letne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov Gozdarskega inštituta Slovenije je v letu 2024 obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov znašal 4,9 milijona m³ oziroma 8 % več kot leta 2023. Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov listavcev je ostala v letu 2024 skoraj nespremenjena v primerjavi z letom 2023. Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov iglavcev se je povečala za 15 % glede na leto 2023. Glavni razlog za povečanje proizvodnje je večji obseg sanitarnega poseka, predvsem

zaradi delovanja vetra in podlubnikov. Največ okroglega lesa (1,96 mio m³) so v letu 2024 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja, od tega je s 86 % prevladovala predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale 0,39 milijona m³, od tega je bilo 52 % lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so tudi gospodinjstva, ki so v letu 2024 porabila več kot 1,5 milijona m³ lesa za kurjavo. Po podatkih Gozdarskega inštituta Slovenije se krepí proizvodnja sekancev, ki je v letu 2024 znašala okoli 3 milijone nasutih m³.

Podatki o odstrelu in izgubah divjadi v letu 2024 kažejo večinoma na zmanjšanje odvzema v primerjavi z letom 2023. Odvzem srnjadi se je zmanjšal za 8 %, divjega prašiča za 11 %, jelenjadi pa za 2 %.

V letu 2024 je bilo v gozdarstvu in lovstvu za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določata Zakon o gozdovih in Zakon o divjadi in lovstvu, porabljenih 72,4 milijona EUR, kar je več kot v letu 2023 (+ 21 %).

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

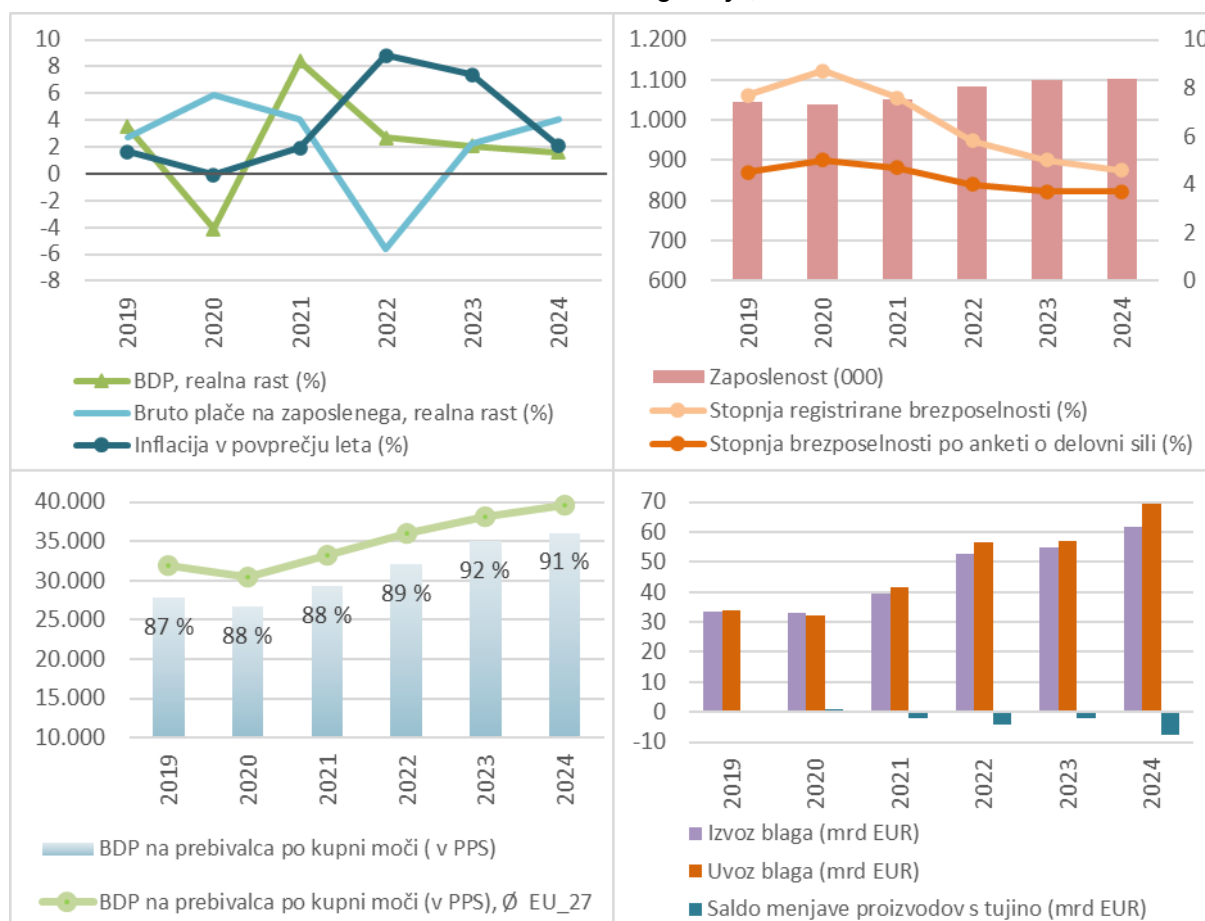
– Makroekonomska gibanja¹

Bruto domači proizvod (BDP) – V letu 2024 se je gospodarska rast umirila, saj se je rast bruto domačega proizvoda upočasnila na 1,6 %. Glavna razloga za to sta bila padec investicijske aktivnosti in večji negativni prispevek salda menjave s tujino. Realna rast izvoza blaga in storitev je znašala 3,2 %, realna rast uvoza pa 3,9 %.

Pri potrošnji smo beležili rast zasebne potrošnje, kar je povezano z visoko zaposlenostjo, rastjo plač oziroma razpoložljivega dohodka in nižjo inflacijo. Zrasla je tudi državna potrošnja, predvsem zaradi povečanih izdatkov za poplavno obnovo in večje zaposlenosti v sektorju država, pa tudi zaradi metodološkega učinka obveznega zdravstvenega prispevka (prej zasebni izdatki so postali javni in so vključeni v kategorijo državne potrošnje; ker pa se s tem upošteva relativno nižja rast zasebne potrošnje, je bil učinek na ravni BDP nevtralen).

Umirjena gospodarska aktivnost je bila prisotna tudi v evrskem območju, kjer je realna rast BDP znašala 0,7 %.

Slika 1: Makroekonomska gibanja; 2019–2024

Vir: SURS, UMAR, Eurostat, Banka Slovenije, ZRSZ, preračuni KIS

¹ Opis gospodarskih gibanj je povzet po publikacijah Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024 in Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2025).

Glede na leto 2023 se je nominalni BDP na prebivalca povečal za 4,4 % (na 31.490 EUR), povečal pa se je tudi BDP na prebivalca po kupni moči (+3,0 %)². Slednji je v letu 2024 znašal 91 % povprečja držav EU-27. Sloveniji najbolj primerljivi državi članici glede na BDP na prebivalca po kupni moči v letu 2024 sta bili Češka in Španija. Najvišjo kupno moč je imel Luksemburg, najnižjo pa Bolgarija.

Zaposlenost in plače – Rast zaposlenosti se je v povprečju leta 2024 skoraj ustavila (+0,1 %), kljub temu pa je zaposlenost dosegla rekordno visoko raven. Ustavitev rasti zaposlenosti je predvsem posledica umirjanja gospodarske rasti ter pomanjkanja razpoložljive delovne sile na trgu dela. Rekordno nizka stopnja brezposelnosti (registrirana: 4,6 %, anketna: 3,7 %) kaže, da je obseg razpoložljive delovne sile v Sloveniji omejen, zato zaposlovanje tuje delovne sile že več let predstavlja glavni vir novega zaposlovanja.

Nominalna rast povprečne bruto plače je v letu 2024 znašala 6,2 %, ob upoštevanju inflacije pa je realna rast dosegla 4,1 % (v zasebnem sektorju: +4,9 %; v javnem sektorju: +2,5 %).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Prebivalstvo (000; na dan 1. 7.)	2.089,3	2.100,1	2.107,0	2.108,7	2.120,9	2.126,3
BDP**, realna rast (%)	3,5	−4,1	8,4	2,7	2,1	1,6
BDP v mio EUR (tekoče cene)	48.156	46.739	52.023	56.909	63.951	66.968
BDP na prebivalca v EUR (tekoče cene)	23.052	22.227	24.682	26.979	30.158	31.490
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS**)	27.789	26.675	29.292	32.060	35.004	36.064
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS EU-27 = 100)	87	88	88	89	92	91
BDV** v mio EUR (tekoče cene)	41.821	41.139	45.530	49.960	56.897	59.254
Izdatki za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	18,6	20,8	18,7	18,8	18,8	:
Javnofinančni saldo (mio EUR)	263	−3.542	−2.917	−1.575	−2.274	953
Javnofinančni saldo (% BDP)	0,5	−7,6	−5,6	−2,8	−3,6	1,4
Inflacija v povprečju leta (%)	1,6	−0,1	1,9	8,8	7,4	2,0
Zaposlenost (000)	1.046	1.038	1.052	1.082	1.100	1.102
Zaposlenost, rast (%)	2,4	−0,7	1,3	2,9	1,6	0,1
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	7,7	8,7	7,6	5,8	5,0	4,6
Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili (%)	4,5	5,0	4,7	4,0	3,7	3,7
Bruto plače na zaposlenega, realna rast (%)	2,7	5,9	4,1	−5,6	2,2	4,1
– zasebni sektor	2,2	4,5	4,1	−2,4	1,9	4,9
– javni sektor	3,7	7,9	4,5	−10,4	2,7	2,5
Izvoz blaga v mrd EUR	33,5	32,9	39,4	52,6	55,0	61,6
Uvoz blaga v mrd EUR	34,1	32,1	41,5	56,6	57,1	69,2
Saldo tekočega računa plačilne bilance blaga in storitev (mrd EUR)	3,1	3,6	2,0	−0,6	2,9	0,3
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)	6,4	7,7	3,8	−1,1	4,5	0,4

* Nekateri podatki so začasni.

** BDP – bruto domači proizvod; BDV – Bruto dodana vrednost; PPS – standard kupne moči.

: Ni podatka.

Vir: SURS, UMAR, Eurostat, Banka Slovenije, MF, ZRSZ, preračuni KIS

Inflacija – Povprečna letna inflacija je v letu 2024 znašala 2,0 %, kar je občutno manj kot v predhodnih dveh letih. K njenemu umirjanju sta največ prispevali nižja rast cen storitev ter cen neenergetskega industrijskega blaga.

Ostali kazalniki stanja v gospodarstvu – Na pozitivno poslovanje s tujino kaže saldo tekočega računa plačilne bilance za blago in storitve, ki je bil v letu 2024 ponovno rahlo pozitiven; znašal je 0,3 milijarde EUR oziroma 0,4 % BDP. Tudi javnofinančni saldo države je bil pozitiven, saj je presežek v letu 2024 dosegel nekaj manj kot 1 milijardo EUR oziroma 1,4 % BDP.

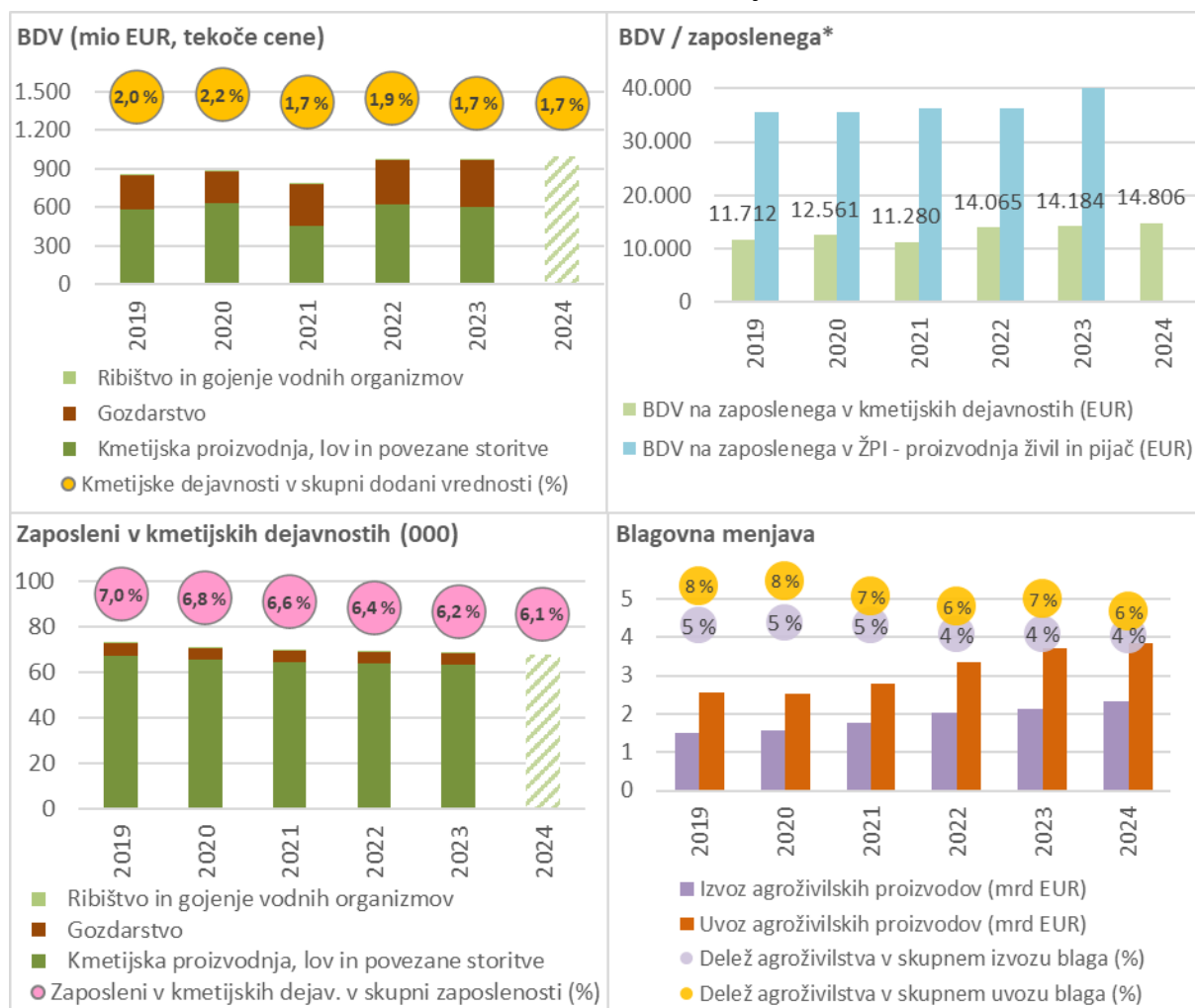
² BDP na prebivalca po kupni moči: kazalnik gospodarske razvitosti v standardih kupne moči, ki bolje odraža materialno blaginjo kot BDP na prebivalca.

– Mesto kmetijstva v gospodarstvu

Bruto dodana vrednost (BDV) – Po začasnih podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z gozdarstvom, lovstvom in ribištvom v letu 2024 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 1,7 %, kar je enako kot v predhodnem letu. Od tega je več kot dve tretjini prispevala kmetijska proizvodnja, preostanek pa gozdarstvo; ribištvo je k BDV kmetijskih dejavnosti prispevalo manj kot en odstotek. BDV vseh kmetijskih dejavnosti je v letu 2024 znašala 999 milijonov EUR, kar je nominalno približno 3 % več kot leta 2023. BDV na zaposlenega v kmetijskih dejavnostih pa je znašala 14.806 EUR, kar je 4 % več kot v letu 2023.

Slika 2: Makroekonomski kazalci v kmetijstvu; 2019–2024

* BDV na zaposlenega je potrebno interpretirati s previdnostjo, saj metodologija ni standardizirana, poleg tega preračun na zaposlene vključuje različne oblike zaposlenosti. Kazalnik je namenjen zgolj za orientacijsko primerjavo.

Vir: SURS, UMAR, preračuni KIS

Zaposlenost – Delež zaposlenih v kmetijstvu, gozdarstvu, lovstvu in ribištvu v skupni zaposlenosti se z leti zmanjšuje in je v letu 2024 znašal 6,1 % (leta 2023: 6,2 %). Viden je dolgoročen trend upadanja zaposlenosti v kmetijskih dejavnostih; število zaposlenih v teh dejavnostih je v letu 2024 znašalo približno 67.500 oseb. V strukturi zaposlenih v kmetijskih dejavnostih močno prevladujejo zaposleni v kmetijski proizvodnji (povprečje let 2019–2023: 92 %), sledijo zaposleni v gozdarstvu z 8 %.

Blagovna menjava agroživilskih proizvodov³ – V letu 2024 je Slovenija izvozila za 2,3 milijarde EUR agroživilskih proizvodov, kar predstavlja 4 % celotnega izvoza blaga. Delež agroživilstva v skupnem uvozu je bil višji (slabih 6 %), pri čemer smo uvozili za 3,8 milijarde EUR agroživilskih proizvodov. Presežek uvoza nad izvozom pomeni negativen saldo blagovne menjave agroživilskih proizvodov; v letu 2024 je ta znašal –1,5 milijarde EUR, kar pri prehranski oskrbi prebivalstva kaže na veliko odvisnost Slovenije od uvoza iz tujine.

Preglednica 2: Pregled makroekonomskih kazalcev v kmetijstvu; 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
BDV kmetijskih dejavnosti (mio EUR, tekoče cene)	853	887	786	973	972	999
Kmetijska proizvodnja, lov in povezane storitve	583	634	451	627	600	:
Gozdarstvo	264	248	330	341	368	:
Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	6	5	5	5	4	:
Kmetijske dejavnosti v skupni dodani vrednosti (%)	2,0	2,2	1,7	1,9	1,7	1,7
BDV na zaposlenega v kmetijskih dejavnostih; A (EUR)**	11.712	12.561	11.280	14.065	14.184	14.806
BDV na zaposlenega v ŽPI, proizvodnja živil in pijač; C10+C11 (EUR)**	35.604	35.537	36.391	36.352	42.245	:
Zaposleni v kmetijskih dejavnostih (000)	72,8	70,6	69,7	69,2	68,5	67,5
Kmetijska proizvodnja, lov in povezane storitve	67,1	65,6	64,1	64,0	63,2	:
Gozdarstvo	5,5	4,8	5,4	4,9	5,1	:
Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	:
Zaposleni v kmetijskih dejavnostih v skupni zaposlenosti (%)	7,0	6,8	6,6	6,4	6,2	6,1
Izvoz agroživilskih proizvodov (mrd EUR)	1,5	1,6	1,8	2,0	2,1	2,3
Delež agroživilstva v skupnem izvozu blaga (%)	4,5	4,7	4,5	3,8	3,9	3,8
Uvoz agroživilskih proizvodov (mrd EUR)	2,6	2,5	2,8	3,4	3,7	3,8
Delež agroživilstva v skupnem uvozu blaga (%)	7,5	7,9	6,7	5,9	6,5	5,6
Saldo agroživilskih proizvodov (mrd EUR)	–1,0	–1,0	–1,0	–1,3	–1,6	–1,5

* Nekateri podatki so začasni.

** BDV na zaposlenega je potrebno interpretirati s previdnostjo, saj metodologija ni standardizirana, poleg tega preračun na zaposlene vključuje različne oblike zaposlenosti. Kazalnik je namenjen zgolj za orientacijsko primerjavo.

: Ni podatka.

Vir: SURS, UMAR, preračuni KIS

– Dohodkovni kazalniki kmetijstva

Po začnih podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (SURs, druga ocena) je celotna vrednost kmetijske proizvodnje v letu 2024 znašala blizu 1,7 milijarde EUR, kar je nekoliko več kot v letu 2023 in dobro desetino nad povprečjem zadnjih petih let. Od tega dobro polovico prispeva rastlinska pridelava, slabo polovico pa živinoreja. Faktorski dohodek je v letu 2024 nominalno dosegel približno 617 milijonov EUR, kar je petino več kot v letu 2023; faktorski dohodek na PDM pa je znašal blizu 8.800 EUR, kar je opazno več kot leto prej (leta 2023: 7.049 EUR/PDM).

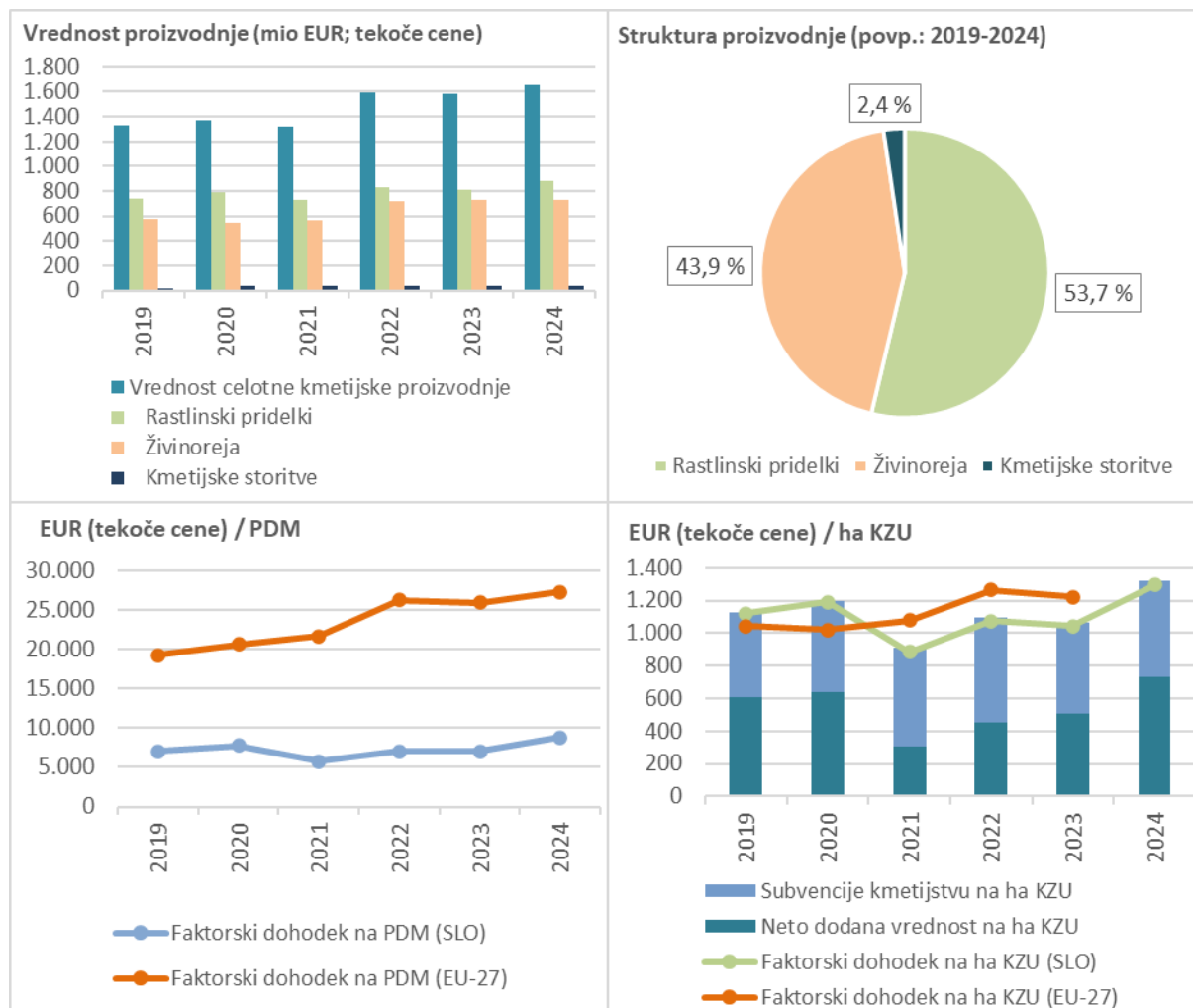
Delež subvencij⁴ v faktorskem dohodku je v letu 2024 znašal 45 % (povp. let 2019–2023: 55 %), kar kaže na zaskrbljujočo odvisnost kmetijskega dohodka od subvencij. V letu 2024 je neto dodana vrednost na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) znašala 734 EUR, subvencije pa 586 EUR na ha KZU.

³ Podrobnejši opis stanja zunanje trgovine z agroživilskimi proizvodi se nahaja v poglavju 3.

⁴ **Subvencije:** Tekoča nepovratna plačila države ali EU kmetijskim proizvajalcem. Po metodologiji ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK, SURS) se ta plačila imenujejo »druge subvencije na kmetijsko proizvodnjo« (ekonomski rezultati kmetijstva so podrobneje opisani v poglavju 1.6).

Slika 3: Kazalci vrednosti kmetijske proizvodnje (po ERK); 2019–2024*

* Leto 2024: začasni podatki (SURS, 2. ocena).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Preglednica 3: Kazalniki dohodka v kmetijstvu (po ERK); 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Slovenija						
Vrednost celotne kmetijske proizvodnje (mio EUR, tekoče cene)	1.325	1.367	1.323	1.591	1.581	1.651
Rastlinski pridelki	735	786	724	833	811	882
Živinoreja	571	548	565	723	732	730
Kmetijske storitve	19	33	33	35	37	38
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah; tekoče cene (mio EUR)	290	309	145	216	242	349
Neto dodana vrednost na PDM; tekoče cene (EUR)	3.802	4.169	1.963	2.960	3.403	4.964
Neto dodana vrednost na ha KZU (EUR)	605	638	301	450	504	734
Subvencije za kmetijstvo; tekoče cene (mio EUR)	252	272	291	308	271	279
Subvencije za kmetijstvo na ha KZU (EUR)	525	561	606	642	563	586
Faktorski dohodek; tekoče cene (mio EUR)	537	576	424	516	502	617
Delež subvencij v faktorskem dohodku (%)	47	47	68	60	54	45
Faktorski dohodek na PDM; tekoče cene (EUR)	7.039	7.783	5.766	7.071	7.049	8.770
Faktorski dohodek na ha KZU; tekoče cene (EUR)	1.119	1.191	885	1.075	1.044	1.296
Primerjava z EU-27						
Faktorski dohodek na PDM v EU-27; tekoče cene (EUR)	19.251	20.583	21.684	26.227	25.871	27.315
Faktorski dohodek na ha KZU v EU-27; tekoče cene (EUR)	1.044	1.021	1.079	1.265	1.223	:

* Začasni podatki, : Ni podatka.

Vir: SURS, EUROSTAT, preračuni KIS

Primerjava Slovenije s povprečjem EU-27 kaže, da smo v letu 2024 pri faktorskem dohodku na polnovredno delovno moč (PDM) dosegali le 32 % povprečja EU-27 (EU-27: 27.315 EUR/PDM), kar nas uvršča na sam rep držav. Nasprotno kažejo podatki pri faktorskemu dohodku, preračunanem na hektar KZU (leta 2024: 1.296 EUR/ha); tukaj smo primerljivi z evropskim povprečjem, v določenih letih to povprečje celo nekoliko presehamo (povp. let 2019–2023; Slovenija: 1.063 EUR/ha, EU-27: 1.126 EUR/ha). Pri tem opozarjamo, da evropsko povprečje vključuje po kmetijstvu zelo različne države, tako glede ustvarjenih dohodkov, intenzivnosti in strukture proizvodnje, kot tudi po obsegu proizvodnih virov (število zaposlenih, število KZU itd.), zato je to potrebno upoštevati pri interpretaciji rezultatov in mednarodnih primerjavah.

Zgoraj so predstavljeni ključni dohodkovni kazalniki po metodologiji ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK), ki jih SURS izračunava v skladu s harmonizirano metodologijo Eurostata⁵. V nadaljevanju pa so poleg kazalnikov ERK prikazani tudi nekateri drugi ključni kazalniki dohodkovne ravni v kmetijstvu. Zaradi razlik v metodologijah izračunavanja (vključno z različnim zajemom obravnavanih enot opazovanja) kazalniki med seboj niso neposredno primerljivi, lahko pa služijo za orientacijsko primerjavo.

Preglednica 4: Pregled drugih kazalnikov dohodka v kmetijstvu; 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023*	2024**
Preračunano na KMG (EUR/KMG):						
Faktorski dohodek na KMG (po ERK)	7.195	7.720	5.686	7.546	7.345	9.028
Neto dodana vrednost kmetije (po FADN)	9.016	8.691	9.295	21.685	12.430	:
Standardni prihodek na kmetijo (po FADN)	25.900	25.900	26.800	26.900	26.700	:
Standardni prihodek na KMG (po SO KMG)	:	:	:	12.866	13.618	13.938
Vrednost proizvodnje kmetijskih proizvodov na KMG (po ERK)	17.499	17.866	17.278	22.770	22.583	23.600
Preračunano na enoto vložka dela (EUR/PDM):						
Faktorski dohodek na PDM (po ERK)	7.039	7.783	5.766	7.071	7.049	8.770
Neto dodana vrednost na PDM (po FADN)	7.292	7.446	7.718	17.765	10.268	:

* FADN podatki za leto 2023 so začasni; ** ERK podatki za leto 2024 so začasni.

: Ni podatka.

Vir: SURS, FADN RICA, Evidenca SO KMG, preračuni KIS

Po metodologiji FADN (enotna evropska metodologija za zbiranje in analizo strukturnih in računovodskih podatkov vzorca tržno usmerjenih KMG, t. j., KMG nad ekonomskim pragom 4.000 EUR SO)⁶ je ključni dohodkovni kazalnik neto dodana vrednost kmetije (bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo; predstavlja nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor). Po metodologiji SO KMG pa je ključni kazalnik standardni prihodek na kmetijo (pričakovana povprečna vrednost kmetijske proizvodnje, izračunana iz povprečne bruto vrednosti kmetijske proizvodnje na enoto na ravni države in proizvodnih kazalnikov posameznega KMG)⁷.

Na splošno rezultati FADN za obdobje 2019–2023 kažejo, da je dosežena dohodkovna raven na kmetijo nekoliko višja kot pri ERK ter primerljiva pri doseženih dohodkih na PDM. V obeh primerih je leto 2022 izjema, saj so dohodki na enoto po FADN bistveno višji. Tudi v letu 2023 so bili doseženi dohodki po FADN višji kot po ERK, in sicer tako na ravni kmetijskega gospodarstva (+70 %) kot tudi na PDM (+46 %). Ker v FADN niso zajeta ekonomsko najmanjša kmetijska gospodarstva (pod ekonomskim pragom), je sicer pričakovano, da so dohodkovni kazalniki po FADN ugodnejši kot po ERK in SO, vseeno pa so nihanja v okviru

⁵ Rezultati ekonomskih računov so podrobneje opisani v poglavju 1.6 (Ekonomski rezultati kmetijstva).

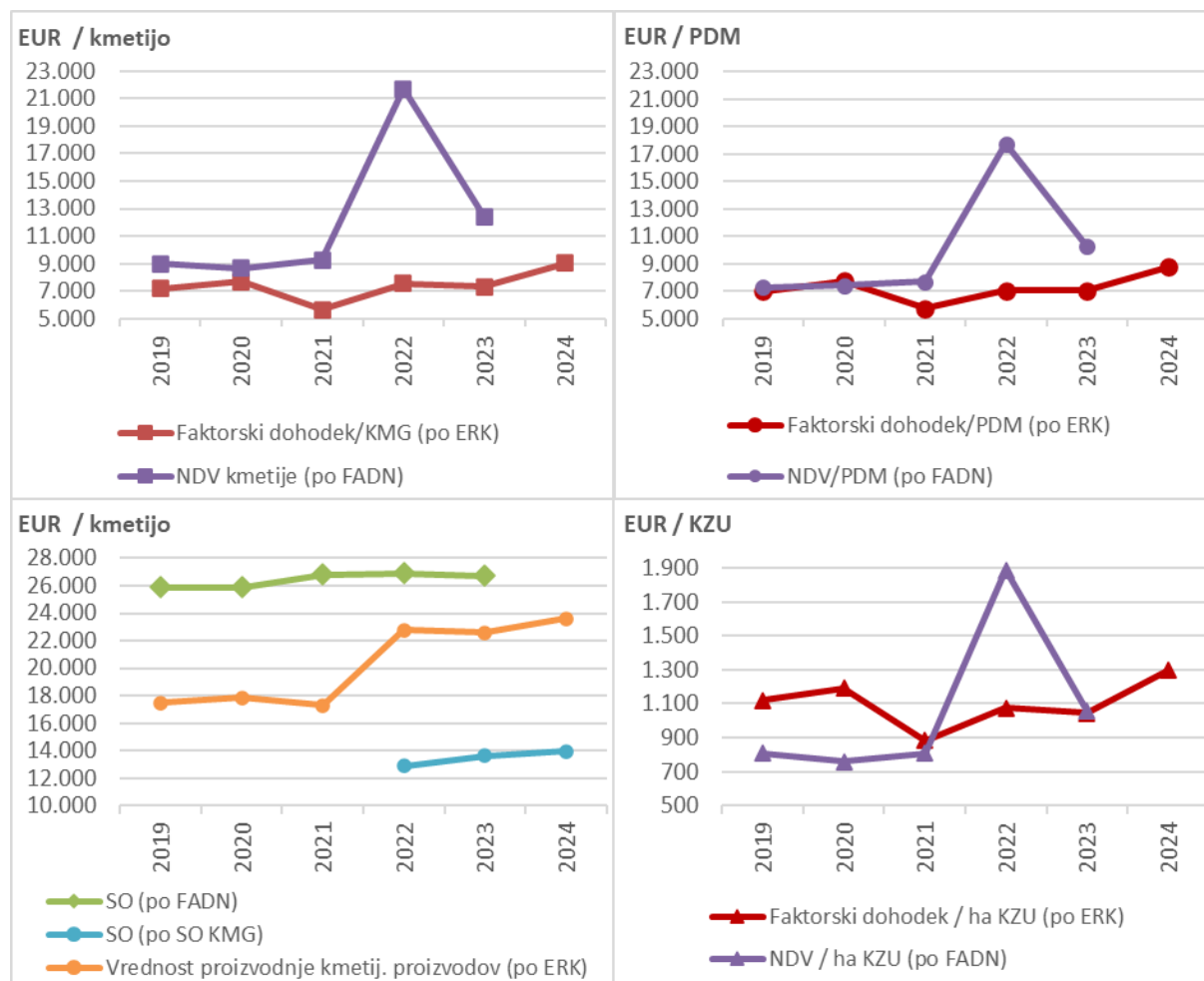
⁶ Rezultati FADN analize so podrobneje opisani v poglavju 6 (Kmetijsko računovodstvo po metodologiji FADN).

⁷ Rezultati SO KMG analize so podrobneje opisani v poglavju 7 (Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev).

FADN še vedno občutno intenzivnejša in najverjetneje vsaj delno pojasnljiva z lastnostmi vzorca FADN.

Slika 4: Orientacijska primerjava dohodkov v kmetijstvu po ERK, FADN in SO; 2019–2024

Opombe: Prikazi omogočajo zgolj orientacijsko primerjavo, saj kazalnikov, izračunanih po različnih metodologijah (po ERK, FADN in SO), med seboj ni mogoče neposredno primerjati.

Podatki ERK za leto 2024 ter podatki FADN za leto 2023 so začasni, serija podatkov SO je na voljo od leta 2022 dalje.

Vir: SURS, FADN RICA, Evidenca SO KMG, preračuni KIS

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji v letu 2023 in v državah EU v letu 2020

1.2.1 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji v letu 2023

SURS je konec leta 2023 objavil prve začasne rezultate vzorčnega popisa kmetijskih gospodarstev za leto 2023, in sicer o rabi kmetijskih zemljišč in živinoreji na kmetijskih gospodarstvih (KMG) v Sloveniji. Zaradi spremenjene metodologije podatki niso neposredno primerljivi s prejšnjimi podatki o strukturi kmetijskih gospodarstev. Zato so na statističnem uradu podatke iz popisa kmetijstva 2020 preračunali na primerljiv nivo in tako omogočili primerjavo z letom 2023. Podrobnejše metodološke spremembe so opisane v Okvirju 1.

– Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

Po podatkih vzorčnega popisa kmetijstva iz leta 2023 se je v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarjalo 50.531 KMG. V primerjavi s popisom iz leta 2020, se je število KMG zmanjšalo za 7 % (za 4.068 KMG). Od vseh KMG, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, jih je 50.467 obdelovalo kmetijska zemljišča v uporabi (KZU). Glede na rabo kmetijskih zemljišč se je število KMG v letu 2023 v primerjavi z letom 2020 zmanjšalo pri tistih KMG, ki imajo trajne nasade (– 6 %), medtem ko je število KMG s travniki in pašniki ostalo nespremenjeno. Število KMG, ki obdelujejo njive pa se je malenkost povečalo (+1 %).

Preglednica 5: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2020, 2023

	Število KMG		Indeks 2023/20	Površina rabe (ha)		Indeks 2023/20	Povprečna površina (ha/KMG)		Indeks 2023/20
	2020	2023*		2020	2023*		2020	2023*	
Površina KZU	54.136	50.467	93,2	436.739	447.158	102,4	8,1	8,9	109,8
Njive	43.072	43.481	100,9	168.397	170.495	101,2	3,9	3,9	100,3
Trajni nasadi	33.846	31.765	93,9	27.697	25.959	93,7	0,8	0,8	99,9
Trajni travniki in pašniki**	42.610	42.598	100,0	240.646	250.705	104,2	5,6	5,9	104,2

* Začasni podatki; ** Skupni travniki in pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

V letu 2023 so KMG uporabljala nekaj več kot 447 tisoč hektarjev KZU. V primerjavi s podatki iz leta 2020 se je skupna površina KZU povečala za 10.419 hektarjev oziroma za dobra 2 %. K temu so največ prispevale večje površine trajnih travnikov in pašnikov, ki so se povečale za več kot 10 tisoč ha (+4 %), medtem ko je bilo njiv za dobrih dva tisoč hektarjev več (+1 %). Površine trajnih nasadov so se v zadnjih treh letih zmanjšale za 6 %.

V strukturi rabe KZU trajni travniki in pašniki še vedno sestavljajo več kot polovico vseh KZU (56 %), temu sledijo njive (38 %) in trajni nasadi s 6 %. V primerjavi s popisom KMG iz leta 2020 se ti deleži niso bistveno spremenili.

Ker se je število KMG s KZU med letoma 2020 in 2023 zmanjšalo, površina KZU pa se je povečala, se je povprečna velikost KMG povečala z 8,1 hektarja v letu 2020 na 8,9 hektarja v letu 2023 (+10 %). Glede na posamezne vrste rabe se je najbolj povečala povprečna površina trajnih travnikov in pašnikov (+4 %), medtem ko se povprečni površini njiv in trajnih nasadov na KMG praktično nista spremenili.

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev

Popis KMG je statistično raziskovanje, s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva; izvaja ga Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih, zakonsko določenih rokih pa se izvajajo vzorčna raziskovanja.

Z letom 2020 je začela veljati Uredba EU št. 2018/1091 o integrirani statistiki na ravni kmetij, ki v prilogi 2 določa nove pragove za zajem kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir. Nova metodologija je posledica spremembe zakonodaje, uveljavljene leta 2020, zaradi česar podatki niso neposredno primerljivi s prejšnjimi podatki o strukturi kmetijskih gospodarstev.

Nova uredba določa spremenjen izbor enot ali, natančneje, nove pragove, ki z letom 2023 določajo, katera kmetijska gospodarstva spremljamo v okviru raziskovanj o strukturi kmetijskih gospodarstev. V letu 2020 so bili v zajemu upoštevani stari pragovi, v letu 2023 pa so celovito upoštevani novi pragovi.

Pragovi v letih 2000, 2003, 2006, 2010, 2013, 2016 in delno 2020 so temeljili na naslednjih proizvodnih značilnostih kmetijskih gospodarstev:

- a) uporabljajo najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč ali pa
- b) uporabljajo manj kot 1 ha kmetijskih zemljišč in ob tem:
 - uporabljajo najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda ali
 - uporabljajo najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov ali
 - redijo najmanj 2 glavi velike živine (GVŽ) ali
 - uporabljajo 15 do 30 arov vinogradov in redijo 1 do 2 glavi velike živine ali
 - imajo 50 panjev čebel ali
 - so tržni pridelovalci zelenjadnic, zelišč, jagod in gojenih gob ter cvetja in okrasnih rastlin.

V letu 2023 se vsi podatki nanašajo na kmetijska gospodarstva, ki ustrezajo naslednjim spremenjenim pragovom po novi metodologiji EU:

- a) uporabljajo najmanj 5 ha kmetijskih zemljišč v uporabi ali
- b) uporabljajo najmanj 2 ha njiv ali
- c) pridelujejo najmanj 0,5 ha krompirja ali
- d) pridelujejo najmanj 0,5 ha svežih zelenjadnic in jagod ali
- e) pridelujejo najmanj 0,2 ha dišavnic, zdravilnih rastlin in začimb, cvetja in okrasnih rastlin, semen in sadik, drevesnic ali
- f) uporabljajo najmanj 0,3 ha sadnih drevesnic, jagodičja, lupinarjev, citrusov, drugih trajnih nasadov, razen drevesnic, vinogradov in oljk ali
- g) uporabljajo najmanj 0,1 ha vinogradov ali
- h) uporabljajo najmanj 0,3 ha oljk ali
- i) uporabljajo najmanj 100 m² rastlinjakov ali
- j) pridelujejo najmanj 100 m² gojenih gob ali
- k) redijo najmanj 1,7 glave velike živine (GVŽ).

Podatki v vzorčnih raziskovanjih se zbirajo kombinirano: s telefonskim anketiranjem ali po pošti in z uporabo več administrativnih zbirk podatkov. Ob popisu kmetijstva 2010 so se podatki zbirali na terenu z metodo računalniško podprtega osebnega intervjuja. V popisu kmetijstva 2020 pa je bila večina podatkov pridobljena iz administrativnih virov podatkov in s telefonskim anketiranjem.

Poleg podatkov, zbranih na terenu, so bili neposredno uporabljeni tudi podatki iz upravnih virov oziroma različnih registrov (register KMG, centralni register goveda, centralni register čebelnjakov, register pridelovalcev grozdja in vina), evidenc pri MKGP (evidenca ekoloških pridelovalcev in predelovalcev, evidenca dopolnilnih dejavnosti) ter vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (podatki o posejanih površinah).

Spremembe velikostne strukture KMG med letoma 2020 in 2023 kažejo, da poteka proces koncentracije KMG. Vedno več KMG se uvršča v velikostni razred nad 20 hektarjev KZU; ta v strukturi v letu 2023 sestavljajo 8,5 % vseh KMG (leta 2020: 7,0 %). To pomeni, da se je število gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 hektarjev KZU, v primerjavi z letom 2020 povečalo za dobro desetino (+13 %), medtem ko se je število KMG v najmanjših velikostnih razredih zmanjšalo za 14 %.

Preglednica 6: Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2020, 2023

	Število KMG		Indeks 2023/20	Struktura (%)	
	2020	2023*		2020	2023*
Do pod 5 ha KZU	27.295	23.383	85,7	50,0	46,3
Od 5 do pod 20 ha KZU	23.489	22.854	97,3	43,0	45,2
20 ha KZU ali več	3.815	4.294	112,6	7,0	8,5
Skupaj	54.599	50.531	92,5	100,0	100,0

* Začasni podatki

Vir: SURS

Podoben trend je značilen tudi za površino KZU, ki jo KMG v posameznem velikostnem razredu obdelujejo. V velikostnem razredu nad 20 hektarjev KZU so tako v letu 2023 KMG obdelovala nekaj več kot 182 tisoč hektarjev, kar je 13 % več kot v letu 2000, medtem ko se je površina KZU v manjših velikostnih razredih zmanjšala. KMG v velikostnih razredih nad 20 hektarjev KZU obdelujejo 41 % vseh KZU, kar je za 4 odstotne točke več kot leta 2020.

Preglednica 7: Kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih; 2020, 2023

	Površina KZU (ha)		Indeks 2023/20	Struktura (%)	
	2020	2023*		2020	2023*
Do pod 5 ha KZU	58.588	57.590	98,3	13,4	12,9
Od 5 do pod 20 ha KZU	216.353	207.155	95,7	49,5	46,3
20 ha KZU ali več	161.799	182.413	112,7	37,0	40,8
Skupaj	436.740	447.158	102,4	100,0	100,0

* Začasni podatki

Vir: SURS

– Živinoreja

Konec novembra 2023 so bili objavljeni tudi podatki o številu KMG, ki redijo najbolj pogoste vrste živali. Potrebno je opozoriti, da je bilo število živine ob popisu leta 2023 povzeto na drugi presečni datum (1. junij 2023) kot v letu 2020 (1. februar 2020). Ker se številčnost posameznih kategorij živali sezonsko spreminja, se v primerjavah pri drobnici osredotočamo na plemenske kategorije živali, ki so med letom stabilnejše.

Preglednica 8: Število KMG z živino in število živine; 2020, 2023

	Število KMG		Indeks 2023/20	Število živine		Indeks 2023/20	Povprečno število živali /KMG		Indeks 2023/20
	2020	2023*		2020	2023*		2020	2023*	
Govedo	26.736	24.440	91,4	473.429	445.625	94,1	17,7	18,2	103,0
Prašiči	11.103	12.895	116,1	233.317	194.068	83,2	21,0	15,0	71,6
Perutnina (000 kljunov)	22.140	24.879	112,4	6.972.663	7.453.688	106,9	314,9	299,6	95,1
Plemenske ovce	4.051	4.219	104,1	72.292	74.194	102,6	17,8	17,6	98,5
Plemenske koze	2.523	2.530	100,3	17.068	18.674	109,4	6,8	7,4	109,1

* Začasni podatki

Vir: SURS

Leta 2023 je bilo v Sloveniji med živinorejskimi gospodarstvi največ takšnih, ki so redila perutnino. Redili so jo na 24.879 KMG, kar predstavlja skoraj polovico vseh KMG. V primerjavi z letom 2020 se je njihovo število povečalo za 2.739 (+12 %). Povečalo se je tudi število KMG, ki redijo prašiče (za 1.792 KMG oz. 16 %) in plemenske ovce (za 168 KMG oz. 4 %), medtem ko se je število KMG z govedom zmanjšalo skoraj za desetino (za 2.296 KMG oz. 9 %).

Zanimivi so trendi pri številu živali, ki jih redijo kmetijska gospodarstva. V primerjavi z letom 2020 je bil ob popisu leta 2023 največji padec števila živali opazen pri prašičih (−17 %) in govedu (−6 %), medtem ko se je število pri plemenskih kozah (+9 %), perutnini (+7 %) in plemenskih ovcah povečalo (+3 %).

Leta 2023 so živinorejska gospodarstva v povprečju redila 18,2 goveda, kar je nekoliko več kot leta 2020, ko so redila 17,7 goveda/KMG. V tem obdobju se je povečalo tudi povprečno število plemenskih koz na gospodarstvo (iz 6,8 na 7,4 plemenske koze/KMG), medtem ko se je na KMG, ki redijo prašiče, plemenske ovce in perutnino koncentracija nekoliko zmanjšala. Največje zmanjšanje je bilo v prašičereji, kjer so leta 2023 v povprečju redili 15 prašičev na KMG, medtem ko so leta 2020 redili 21 prašičev na KMG (−28 %).

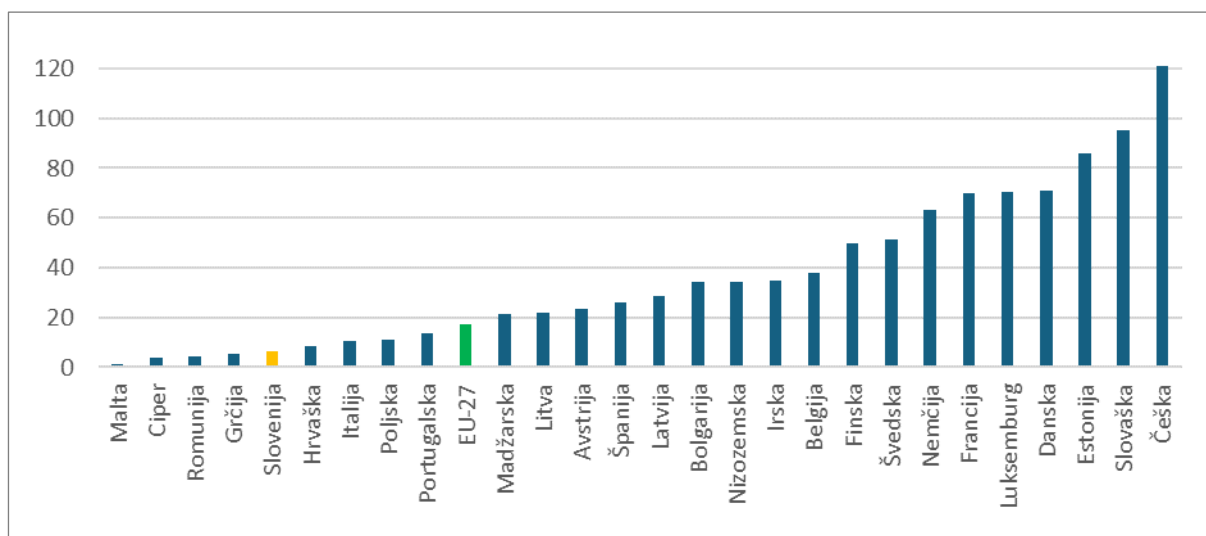
1.2.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji in EU v letu 2020

V drugi polovici leta 2022 so na Eurostatu pričeli objavljati podatke Popisa kmetijskih gospodarstev o rabi zemljišč, številu živine in tipologiji v državah EU-27, ki je bil izveden v juniju 2020. Objavljeni podatki za Slovenijo na Eurostatu so nekoliko drugačni kot jih objavlja SURS v podatkovni bazi SiStat, saj EU upošteva drugačen prag za zajem kmetijskih gospodarstev (KMG). Prav tako neposredna primerjava Popisa kmetijskih gospodarstev iz leta 2020 s preteklimi raziskovanji strukture kmetijskih gospodarstev ni mogoča, saj je bil v letu 2020 upoštevan drugačen prag za zajem kmetijskih gospodarstev na nivoju EU.

– Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

Ob Popisu kmetijskih gospodarstev leta 2020 je bilo v državah EU-27 nekaj več kot 9 milijonov KMG. Skoraj tretjina vseh KMG je v Romuniji (2,9 mio), sledi ji Poljska z 1,3 milijona KMG. Po podatkih Eurostata je bilo v Sloveniji nekaj več kot 72 tisoč KMG.

Slika 5: Povprečna površina KZU na kmetijsko gospodarstvo v državah EU-27 (ha); 2020

Vir: SURS

Kmetijska gospodarstva v EU-27 so leta 2020 upravljala s 155 milijoni ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU). Največ KZU obdelujejo v Franciji (27,3 mio ha) in Španiji (23,9 mio ha). V teh dveh državah se nahaja tretjina vseh KZU.

Povprečno KMG v EU-27 obdeluje 17,1 ha KZU. Največja KMG imata Češka (120,8 ha KZU/KMG) in Slovaška (94,9 ha KZU/KMG), najmanjša KMG pa so na Malti (1,3 ha KZU/KMG) ter Cipru in v Romuniji, kjer obdelujejo okoli 4 ha KZU/KMG. Slovenija s 6,7 ha KZU/KMG prav tako sodi v krog držav z majhno povprečno velikostjo gospodarstev.

Deleži posameznih vrst rabe KZU se pomembno razlikujejo med državami članicami EU-27. V povprečju skoraj dve tretjini (63 %) vse KZU obsegajo njive, trajnih travnikov in pašnikov je dobrih 30 %, medtem ko trajni nasadi obsegajo dobrih 7 %. Slovenija sodi skupaj z Irsko in Portugalsko med države z najmanjšim deležem njiv. Največji delež njiv v strukturi rabe kmetijskih zemljišč pa imajo skandinavske države (Finska, Švedska in Danska), kjer delež njiv presega 85 %.

Preglednica 9: Kmetijska gospodarstva po rabi KZU v Sloveniji in EU-27; 2020

Kmetijska gospodarstva	Slovenija			EU-27		
	Število KMG	Površina (ha)	Povprečna velikost	Število KMG	Površina (ha)	Povprečna velikost
	2020	2020		2020	2020	
KMG s KZU	72.470	483.440	6,7	9.070.950	157.414.160	17,4
KMG z njivami	50.570	173.050	3,4	6.095.710	98.093.810	16,1
KMG s trajnimi nasadi	38.420	28.300	0,7	3.507.790	11.137.950	3,2
KMG s travniki in pašniki	58.600	279.600	4,8	3.884.490	47.963.710	12,3

Vir: Eurostat

Nasprotno imata Irska s 76 % in Slovenija s 57 % največji delež travinja, medtem ko imajo na Malti, Finskem in na Cipru v strukturi rabe manj kot 2 % trajnih travnikov in pašnikov.

Po deležu trajnih nasadov izstopajo predvsem sredozemske države (Ciper, Portugalska, Grčija, Španija in Italija), v katerih trajni nasadi obsegajo okoli petino vse KZU. Slovenija s 5,9 % nekoliko zaostaja za povprečjem EU-27, medtem ko v baltskih državah (Litva, Latvija in Estonija) in na Irskem trajni nasadi obsegajo manj kot odstotek vse KZU.

– Živinoreja

Z živinorejo se je v državah EU-27 v letu 2020 ukvarjalo nekaj več kot 4,2 milijona KMG, kar predstavlja skoraj polovico (47 %) vseh, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo. Skupaj so redila nekaj več kot 113 milijonov glav velike živine (v nadaljnjem besedilu GVŽ).

Preglednica 10: Struktura KMG z živino v Sloveniji in EU-27; 2020

Kategorija živali	Slovenija		Število živali/KMG	EU-27		Število živali/KMG
	Število KMG	Število glav		Število KMG	Število glav	
	2020	2020		2020	2020	
GVŽ	46.670	454.600	9,7	4.221.500	113.350.780	26,9
Govedo	28.600	476.690	16,7	1.502.510	76.976.540	51,2
Prašiči	12.310	235.930	19,2	1.181.030	143.002.450	121,1
Ovce	5.050	114.760	22,7	574.840	63.818.520	111,0
Koze	3.390	27.590	8,1	291.990	11.615.440	39,8
Perutnina (000 glav)	27.120	7.050	260,0	2.659.250	1.629.665.360	612,8

Vir: Eurostat

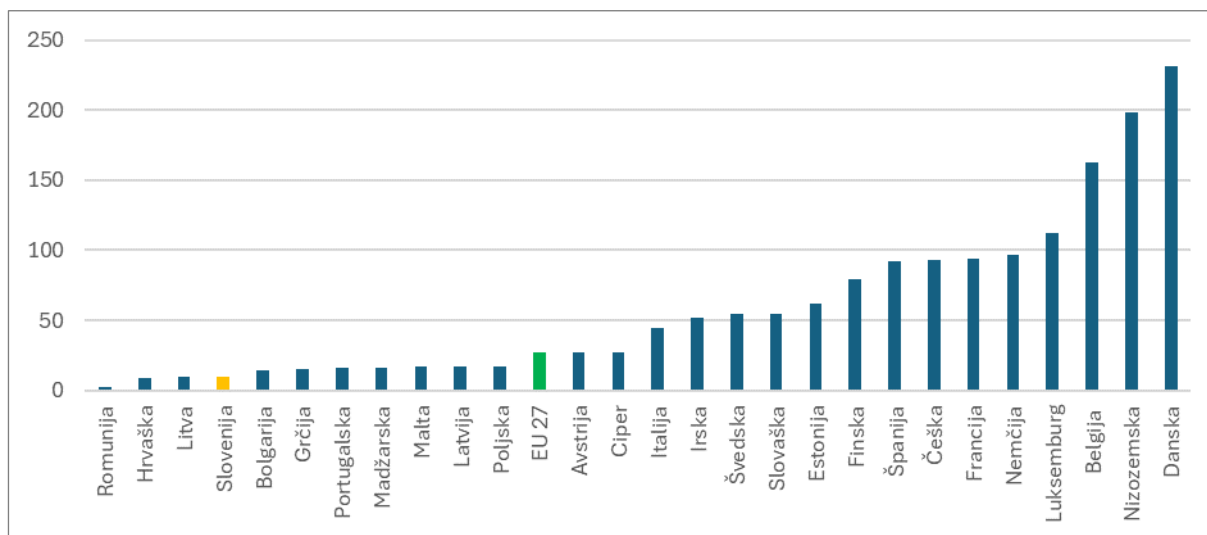
Med posameznimi državami po deležu živinorejskih gospodarstev s 93 % izstopa Irska, sledita ji Luksemburg (77 %) in Avstrija (74 %). Najmanjši delež imajo Italija, Španija, Malta, Grčija in

Ciper, kjer se z živinorejo ukvarja manj kot četrtnina vseh KMG. Slovenija ima s 64 % nadpovprečni delež živinorejskih gospodarstev.

V letu 2020 so živinorejska KMG v EU-27 v povprečju redila 26,9 GVŽ. Po stopnji koncentracije so v ospredju predvsem tradicionalne živinorejske države, kot so Danska (230,8 GVŽ/KMG), Nizozemska (198,1 GVŽ/KMG) in Belgija (162,6 GVŽ/KMG), medtem ko imajo najmanjša živinorejska gospodarstva v Romuniji, kjer v povprečju redijo le 2,4 GVŽ/KMG. Slovenija z 9,7 GVŽ/KMG spada v krog držav, ki imajo najmanjše povprečno število GVŽ na gospodarstvo.

Slika 6: Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo v državah EU-27; 2020

Vir: SURS

V strukturi živinorejske proizvodnje sta v EU-27 vodilni proizvodni usmeritvi govedoreja in prašičereja. Z rejo govedi se je v letu 2020 ukvarjalo 36 % vseh živinorejskih gospodarstev. Ta gospodarstva v povprečju redijo 51 glav govedi. Koncentracija govedorejske proizvodnje je po posameznih državah zelo različna. Največ goveda na gospodarstvo redijo na Cipru (270 glav/KMG), sledita Luksemburg (161 glav/KMG) in Nizozemska (160 glav/KMG). V Sloveniji so v letu 2020 govedorejska gospodarstva v povprečju redila 17 glav goveda. To jo uvršča na predzadnje mesto, pred Romunijo, kjer imajo najmanjša govedorejska gospodarstva (v povprečju redijo 5 glav govedi).

Prašiče v EU-27 redi 28 % vseh živinorejskih gospodarstev. V povprečju redijo 121 glav na gospodarstvo, zaradi pestrosti načinov reje pa je koncentracija po posameznih državah precej različna. Največja prašičerejska gospodarstva so na Danskem, kjer v povprečju redijo 4.432 glav na gospodarstvo, najmanjša pa v Romuniji, kjer redijo pet prašičev na gospodarstvo, kar kaže na pretežno samooskrbni značaj proizvodnje. V Sloveniji so v letu 2020 prašičerejska gospodarstva v povprečju redila 19 glav prašičev. To jo skupaj s Hrvaško (25 glav/KMG) in že omenjeno Romunijo uvršča povsem na rep med državami EU-27 po številu prašičev na gospodarstvo.

– Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev

Z vidika specializacije proizvodnje je kmetijstvo v EU-27 zelo raznoliko in pestro. Z določeno vrsto kmetijske proizvodnje se je v letu 2020 ukvarjalo 7,2 milijona KMG, oziroma 80 % vseh KMG. Delež KMG, specializiranih v rastlinsko pridelavo, znaša 58 %, delež specializiranih živilorejskih gospodarstev pa 22 %.

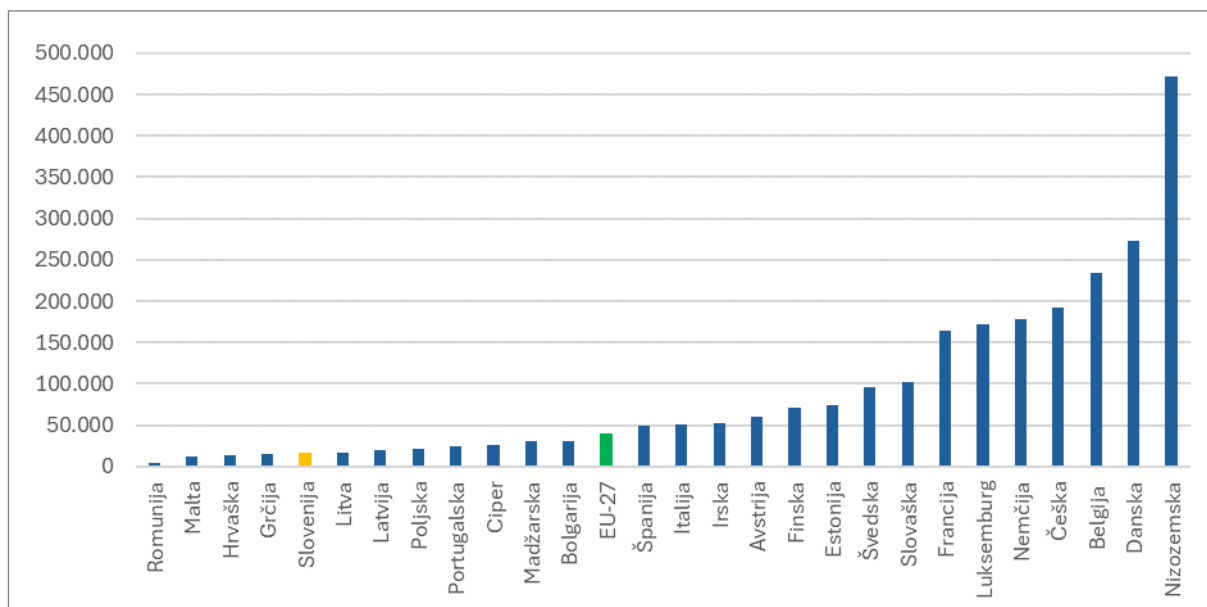
Največji delež KMG, specializiranih v rastlinsko proizvodnjo, imajo v nekaterih mediteranskih državah (Grčija, Ciper, Španija in Italija), kjer je več kot tri četrtine takšnih KMG, medtem ko imajo najnižji delež na Irskem (10 %). Nasprotno ima Irska z 88 % daleč največji delež specializiranih živilorejskih gospodarstev, medtem ko je v Grčiji, Italiji in na Cipru ta delež manjši od 10 %. V Sloveniji je v letu 2020 delež specializiranih KMG znašal 76 %, pri čemer je bilo v rastlinsko pridelavo specializiranih 45 % KMG, 31 % gospodarstev pa se je ukvarjalo z eno od živilorejskih usmeritev. Največji delež mešanih KMG imajo v Litvi in na Hrvaškem, kjer je več kot tretjina KMG z mešano proizvodnjo.

Preglednica 11: KMG in ekonomska velikost po tipu kmetovanja v Sloveniji in EU-27; 2020

Tip kmetovanja	Slovenija		EU-27	
	Število KMG	Standardni prihodek (EUR)	Število KMG	Standardni prihodek (EUR)
Poljedelstvo	17.190	126.993.360	3.116.850	68.572.958.730
Vrtnarstvo	440	23.315.600	205.790	36.019.894.510
Trajni nasadi	14.920	198.442.890	1.953.140	51.915.845.340
Pašna živiloreja	22.010	469.328.260	1.250.810	92.286.353.170
Prašiči in perutnina	560	108.598.520	712.890	66.783.244.120
Mešana rastlinska pridelava	5.990	63.197.110	466.020	11.912.512.740
Mešana živiloreja	2.240	31.656.140	209.310	8.289.298.510
Mešana rastlinska pridel. in živiloreja	9.160	132.835.270	1.076.840	24.204.364.940
Nerazvrščeno	10	0	75.640	0
Skupaj	72.470	1.154.367.140	9.067.300	359.984.472.070

Vir: Eurostat

Slika 7: Standardni prihodek na kmetijsko gospodarstvo v državah EU-27 (EUR); 2020

Vir: SURS

KMG v EU-27 so v letu 2020 dosegla skupni standardni prihodek v višini 360 milijard EUR. Od tega so specializirana KMG dosegla 316 milijonov oziroma 88 % vsega prihodka. Med državami EU-27 sta Francija in Italija ustvarili skoraj tretjino vsega prihodka, Slovenija pa z 1,15 milijarde EUR predstavlja 0,3-odstotni delež. Glede na tip kmetovanja so največ prihodka v Sloveniji in v državah EU-27 prispevala KMG usmerjena v pašno živinorejo.

Povprečni standardni prihodek na KMG je leta 2020 v državah EU znašal 39.701 EUR. Najvišji standardni prihodek imajo gospodarstva na Nizozemskem, ki v povprečju ustvarijo skoraj 473 tisoč EUR standardnega prihodka na KMG, najnižjega pa v Romuniji, kjer znaša le nekaj več kot 4 tisoč EUR/KMG.

Slovenija sodi skupaj z Romunijo, Hrvaško, Litvo, Latvijo, Malto in Grčijo v krog držav, ki v povprečju ustvarijo manj kot 20 tisoč EUR na KMG.

Analiza nekaterih osnovnih podatkov raziskovanja o strukturi KMG kaže, da Slovenija kljub kar precejšnjim spremembam v velikostni in socio-ekonomski strukturi še vedno precej zaostaja za povprečjem držav EU-27.

Povprečno KMG v Sloveniji še vedno obdeluje skoraj trikrat manj KZU kot znaša povprečje držav EU-27. Razlike v živinoreji so še nekoliko večje, saj v povprečju redimo trikrat manj goveda, šestkrat manj prašičev ter petkrat manj ovc in koz na KMG.

Slovenija tudi z vidika specializacije proizvodnje nekoliko zaostaja za povprečjem EU-27, kmetijska gospodarstva pa dosegajo tudi več kot dvakrat manjši standardni prihodek kot je povprečje v državah EU-27.

1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

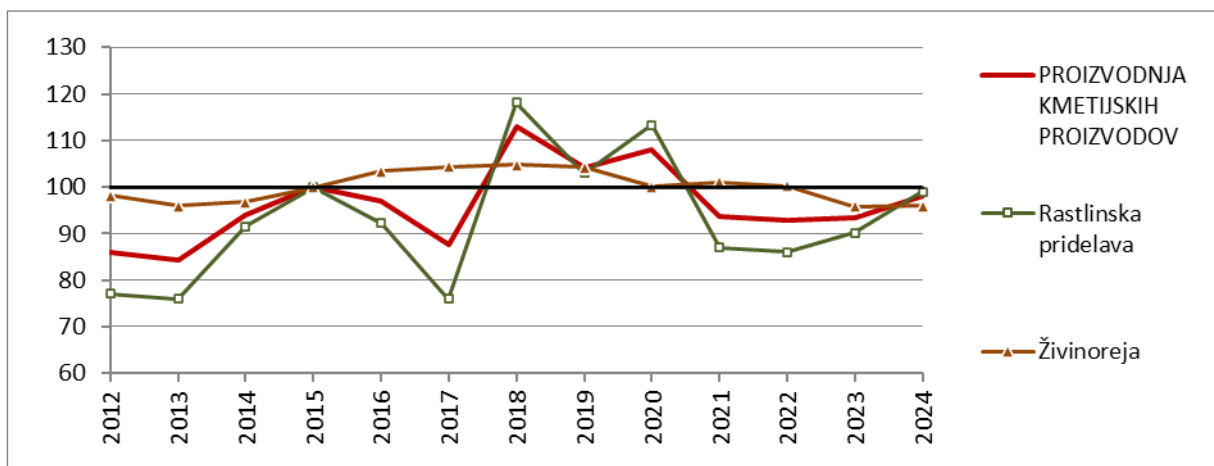
Vreme – Na obseg kmetijske proizvodnje, predvsem na rastlinsko pridelavo, močno vplivajo vremenske razmere. V prvi polovici izjemno tople jeseni 2023 so ugodne vremenske razmere omogočile nemoteno delo na kmetijskih površinah in setev ozimnih žit v optimalnih rokih. Padavine v drugi polovici jeseni 2023 so pozitivno vplivale na začetni razvoj žit. Zimski meseci so bili izjemno topli in nadpovprečno namočeni. Padavine v februarju 2024 so bile prostorsko precej neenakomerno porazdeljene, saj je severozahod države prejel več, vzhod pa manj padavin kot običajno. Topli zimski meseci in nadpovprečna količina padavin so vplivali na zgodnji fenološki razvoj rastlin. Ta je bil v mesecu aprilu glede na dolgoletno povprečje 1991–2020 za 10 do 14 dni zgodnejši. V drugi polovici aprila 2024 je prišlo do nenadne ohladike. Minimalne dnevne temperature so se ponekod spustile pod ledišče ter poškodovale odprte cvetove in razvijajoče se plodiče pri sadnem drevju ter mladike na vinski trti. Maj in junij 2024 sta bila nadpovprečno topla in namočena, poletje pa je bilo vroče s podpovprečno količino padavin, zato so bile predvsem rastline s plitvim koreninskim sistemom (koruza, zelenjadnice na prostem in travna ruša) pogosto izpostavljene sušnemu in tudi vročinskemu stresu.

Pridelovalno leto 2024 je bilo eno najzgodnejših, saj so zgodnji vstop v vegetacijo in nadpovprečne temperature pomladi ter poleti pripomogle k zgodnejšemu dozorevanju in spravilu pridelkov. Zaradi dežja in razmočenosti tal v septembru in delu oktobra je bila priprava setvenih površin in jesenska setev nekoliko otežena. Po drugi strani pa je tople in namočen oktober 2024 omogočil pozno jesensko rast travne ruše, kar je omogočilo dodatno košnjo oziroma pašo. Jesenski meseci 2024 so bili nadpovprečno topli in nadpovprečno namočeni, z izjemo novembra. November je bil suh, temperature pa so bile za okoli 0,9 °C nižje od dolgoletnega povprečja. Obdobje vegetacije je bilo za 30 dni daljše od dolgoletnega povprečja, pri čemer se bo ta trend podaljševanja po projekcijah podnebnih sprememb nadaljeval.

Meteorološka vodna bilanca je bila na začetku rastne dobe negativna, a se je zaradi obilnih padavin v maju 2024 izboljšala. Kljub nadpovprečno namočenemu juniju je bila vodna bilanca ta mesec izrazito negativna. Z izjemo Savinjske in Koroške regije se je pomankanje vode nadaljevalo vse do septembrskih obilnih padavin, ko je bila vodna bilanca po vsej državi ponovno pozitivna in takšna ostala do konca leta 2024 (ARSO, 2023; 2024).

Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov – Začasni podatki ekonomskih računov kmetijstva (SURS, druga ocena) kažejo, da je bila rastlinska pridelava v letu 2024 večja za desetino, obseg živinoreje pa je bil na ravni leta prej.

Slika 8: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2012–2024

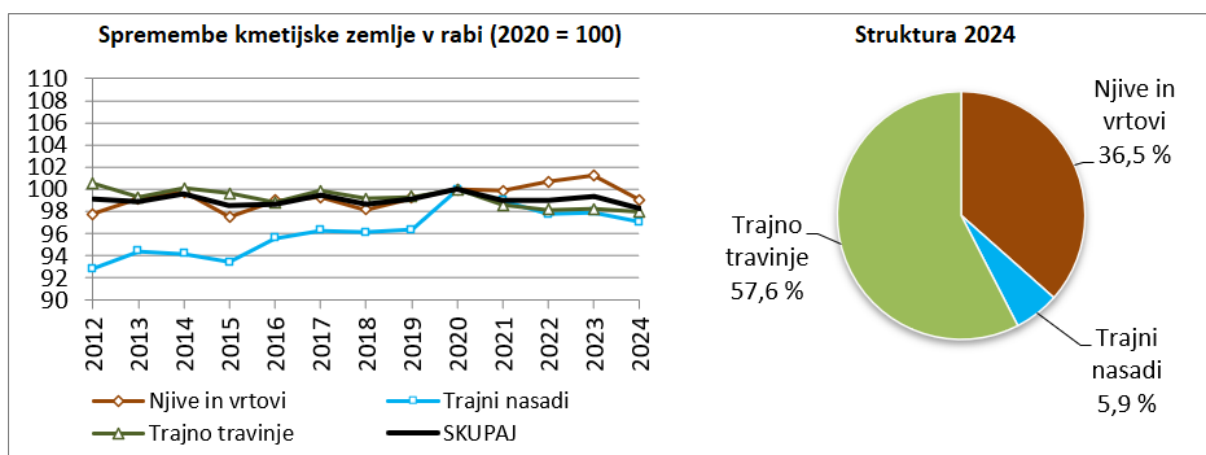
Vir: SURS (2024, druga ocena: začasni podatki), preračuni KIS

Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov je bil v primerjavi z letom 2023 večji za 5 %, še vedno pa nekoliko pod povprečjem zadnjih nekaj let, ki sicer ni bilo doseženo že četrto leto zapored. Rastlinska pridelava še naprej prispeva dobro polovico (55 %) k bruto vrednosti proizvodnje kmetijskih proizvodov, v primerjavi s predhodnim letom pa 2 odstotni točki več.

Površina kmetijske zemlje v uporabi (KZU) – Površina KZU kmetijskih gospodarstev, ki se je ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjševala, po letu 2012 obsega približno 480 tisoč hektarjev (med 476 in 484 tisoč ha).

Slika 9: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi

Vir: SURS

V letu 2024 je bilo po podatkih letne statistike rastlinske pridelave v uporabi približno 475,9 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je 1,0 % manj kot leto prej (480,7 tisoč ha). Površina njiv in vrtov se je zmanjšala za 2,2 % (173,9 tisoč ha), travnikov in pašnikov je bilo manj za 0,3 % (273,9 tisoč ha), površina trajnih nasadov pa se je zmanjšala za 0,9 % (28,1 tisoč ha). Med trajnimi nasadi se je zmanjšala površina vinogradov (−2,1 %), površina sadovnjakov je ostala na ravni leta prej, povečala pa se je površina oljčnikov (+2,9 %).

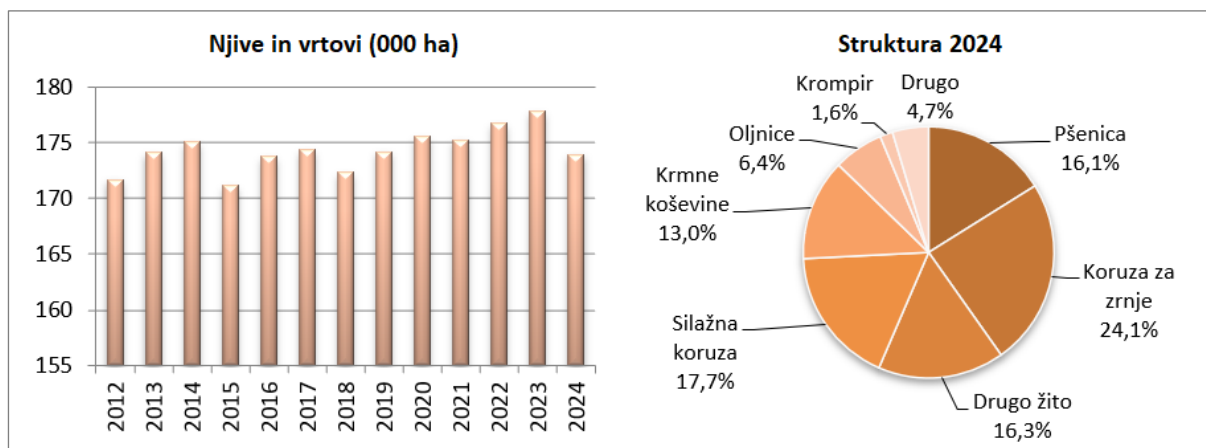
Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2024 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (56 %), pri čemer prevladujejo koruza za zrnje, pšenica in ječmen. Približno tretjina njiv (31 %) je namenjena pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna koruza in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno–deteljne in deteljno–travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne (manjše od 1,5-odstotne točke).

Leta 2024 je bilo manj površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi krmnih korenovk (−18 %), suhih stročnic (−15 %), žita (−4 %), krompirja in zelene krme (oboje −3 %). Več pa je bilo sladkorne pese (+27 %), oljnic (+17 %) ter zelenjadnic in jagod (+9 %), blizu ravni predhodnega leta pa so ostale površine s hmeljem (−0,2 %).

Leta 2024 je bilo žito pospravljeno z okoli 102,2 tisoč hektarjev njiv (leta 2023: 106,1 tisoč ha), pri čemer so se zmanjšale površine s koroza za zrnje (−5 %), pšenico in piro (−2 %), ječmenom (−5 %), ovsom (−12 %) in tritikalo (−6 %). Večje so bile površine z ržjo (+6 %) in drugim žitom (+15 %). Površine z oljnicami so se v primerjavi z letom prej v povprečju povečale, pridelavi oljnic je bilo namenjenih 11,2 tisoč hektarjev (leta 2023: 9,6 tisoč ha). Večje so bile površine soje (+39 %) in oljnih buč (+27 %), zmanjšale pa so se površine oljne ogrščice (−10 %), sončnic (−6 %) in drugih oljnic (−4 %). Površine za pridelavo zelene krme so leta 2024 obsegale približno 68,6 tisoč hektarjev (leta 2023: 72,3 tisoč ha), pri čemer je bilo več njiv namenjenih silažni korozi (+3 %) in drugim enoletnim posevkom (+21 %), manj pa travam in travno–deteljnim mešanici (−13 %) ter detelji in lucerni (−7 %).

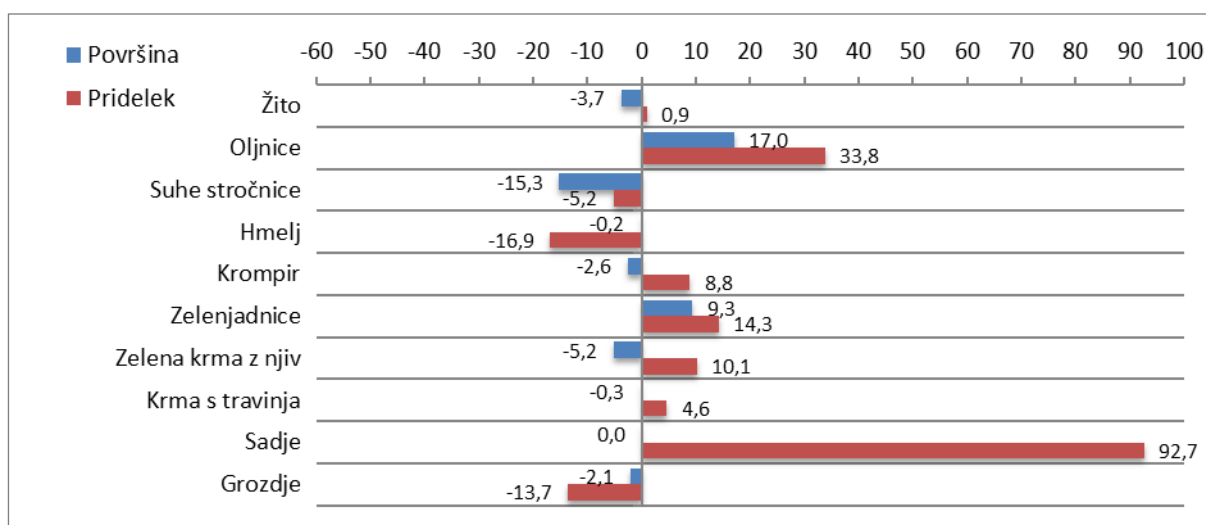
Slika 10: Skupna površina in setvena struktura njiv

Vir: SURS

Hektarski pridelki – Letina 2024 je bila za večino njivskih posevkov boljša kot v zelo podpovprečnem letu prej. Pri vseh pomembnejših njivskih posevkih, razen pri hmelju in krmnih korenovkah, so bili hektarski pridelki večji kot v letu prej. Letina je bila še posebej dobra pri pšenici (+8 %), koruzi za zrnje (+5 %), ječmenu (+5 %), oljni ogrščici (+25 %), krompirju in suhih stročnicah (oboje +12 %), sončnicah (+7 %) in soji (+6 %). Opazno slabša je bila letina hmelja (–17 %) in krmnih korenovk (–18 %), letina sladkorne pese pa je ostala blizu ravni predhodnega leta (+1 %).

Slika 11: Sprememba v rastlinski pridelavi v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%)

Vir: SURS

Skupni pridelki – Skupni pridelki v letu 2024 so bili v povprečju manjši le pri hmelju (–17 %) in suhih stročnicah (–5 %), pri vseh drugih skupinah njivskih posevkov in na trajnem travinju pa so bili večji, pri čemer so bile po posameznih vrstah spremembe skupnega pridelka dvosmerne. Skupni pridelek žita (okoli 673 tisoč t) je bil predvsem zaradi večjih hektarskih pridelkov koruze za zrnje in pšenice za 1 % večji kot v letu prej. Pri tem se je pridelek pšenice in pire se je povečal za 5 % (na 153 tisoč t), pridelek rži za 20 %, večji je bil tudi pridelek tritikale (4 %) in drugih vrst strnega žita (+29 %), manjši pa je bil pridelek koruze za zrnje (–1 %; 385 tisoč t), in ovsa (–3 %), pridelek ječmena pa je ostal na ravni leta prej.

Skupni pridelek oljnic se je povečal na približno 24 tisoč ton (+34 %), od tega je bilo pomembno več soje (+48 %) in oljnih buč (+104 %), za 13 % je bil večji tudi pridelek oljne ogrščice. Večji kot v letu 2023 so bili pridelki zelenjadnic (+14 %), krmnih korenovk (+139 %), sladkorne pese (+28 %) in krompirja (+9 %). Za desetino se je povečal pridelek zelene krme z njiv in nekoliko manj pridelek krme s trajnega travinja (+5 %).

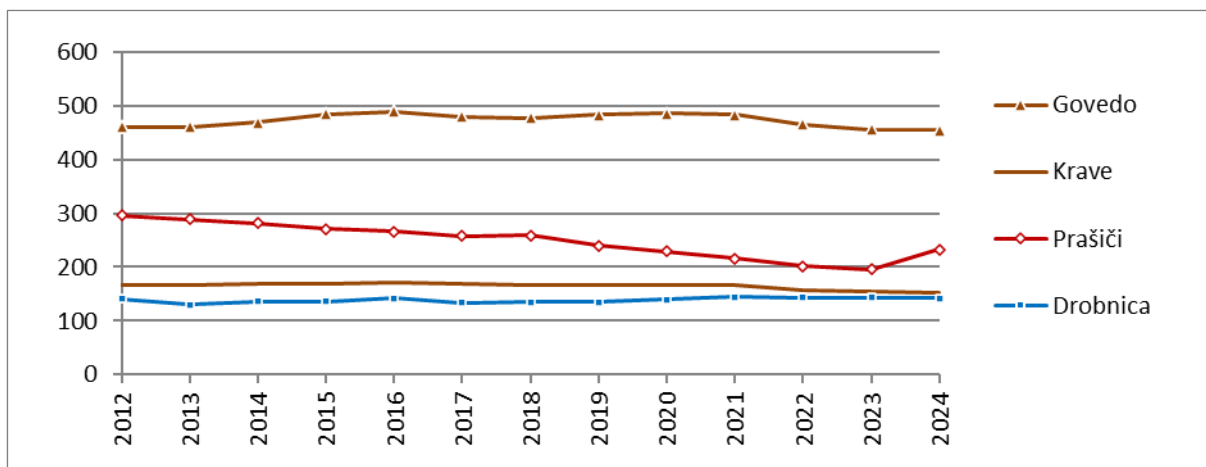
Skupni pridelki na njivah in na trajnem travinju so bili v letu 2024, v primerjavi s petletnim povprečjem 2019–2023, različni, večji so bili pri: pšenici (boljša letina), koruzi za zrnje (boljša letina), pri soji (večje površine in boljša letina), ter pri krompirju, sladkorni pesi, silažni koruzi, travah in travno-deteljnih mešanica ter na trajnem travinju. Podpovprečni pa so bili pridelki ječmena (−10 %), ovsa (−29 %), tritikale (−11 %), suhih stročnic (−35 %), krmnih korenovk (−29 %) in zelenjadnic (−20 %) ter zaradi slabe letine pridelek hmelja (−9 %).

Največje letne spremembe obsega v rastlinski pridelavi so zadnja leta v sadjarstvu, podobno je bilo tudi v letu 2024, le da so bile tokrat spremembe pozitivne. Skupno je bilo v letu 2024 po izjemno slabi letini 2023 pridelanega za 93 % več sadja. V intenzivnih sadovnjakih so obrali približno 65,4 tisoč ton sadja, kar je 58 % več kot v letu prej in 14 % nad povprečjem zadnjih petih let (2019–2023), ki pridelavi sadja večinoma niso bila naklonjena. V ekstenzivnih kmečkih nasadih so pridelali 25,9 tisoč ton sadja, kar je skoraj štirikrat toliko kot leta 2023 in za 42 % nad povprečjem obdobja 2019–2023.

Letina grozdja 2024 je bila podpovprečna in še manjša od skromnih pridelkov preteklih treh let (2021–2023), kakovost grozdja pa je bila odlična. V vinogradih je bilo leta 2024 zaradi slabe letine in majhne površine vinogradov (14,1 tisoč ha) skupno pridelanega nekaj manj kot 68 tisoč ton grozdja, kar je še za 14 % manj v primerjavi s skromnim letom prej in za 25 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Obseg živinoreje – V živinoreji so letne spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi v živinoreji med leti opazna nihanja. Dolgoročno šibak trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je v letih 2023 in 2024 ustavil, potem ko se je izrazito negativen trend obsega prašičereje upočasnili. Kljub nadaljevanju počasnega zmanjševanja prašičerejske proizvodnje ter nihanj v prireji govejega mesa in mleka, je proizvodnja na agregatni ravni stabilna, k čemur največ prispeva povečanje proizvodnje v perutninarstvu.

Slika 12: Število živali konec leta (000); 2012–2024

Vir: SURS

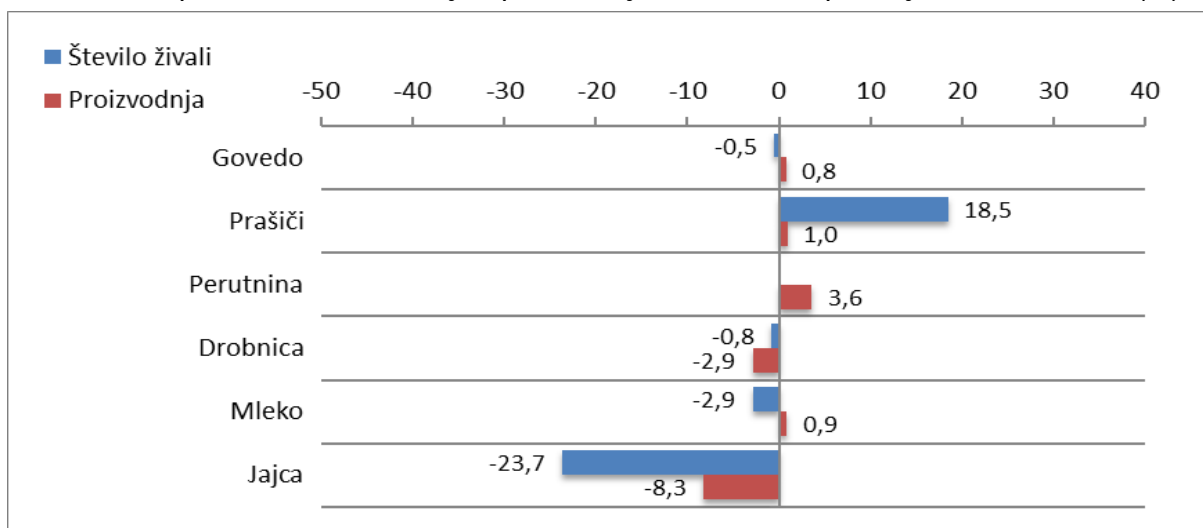
Ob koncu leta 2024 je bilo število goveda nekoliko manjše kot v enakem obdobju leta pred tem. Na kmetijskih gospodarstvih je bilo približno 453,9 tisoč glav goveda, od tega 152,8 tisoč

krav, kar je za odstotek manj kot leto prej. Po trendu zmanjševanja staleža prašičev v obdobju 2006–2017 in rahlem povečanju v letu 2018 se je trend upadanja nadaljeval vse do leta 2023. Leta 2024 je prišlo do pozitivnega preobrata pri plemenskih živalih, kar je posledično privedlo do večjega števila rojstev. Konec leta 2024 je bilo tako zabeleženo povečanje števila živali, s 196,1 tisoč na 232,4 tisoč prašičev, kar predstavlja 18 % povečanje. Število plemenskih svinj se je povečalo za 19 %, zaradi česar je bilo tudi 42 % več tekačev, saj je bil njihov uvoz na ravni leta 2023. Stalež drobnice se je v letu 2024 zmanjšal za 1 %, pri čemer se je število plemenske drobnice zmanjšalo za dobra 2 %. Ob koncu leta 2024 se je redilo približno 142 tisoč glav drobnice, od tega 98,9 tisoč plemenskih živali.

Potem ko se je leta 2023 obseg proizvodnje povečal le pri perutninskem mesu, začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2024 obseg proizvodnje zmanjšal le pri mesu drobnice (–3 %) in jajcih (–8 %). Najbolj se je ponovno povečala proizvodnja perutninskega mesa (+4 %), medtem ko so se proizvodnja mesa govedi in prašičev ter proizvodnja mleka povečale za približno 1 %.

Slika 13: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 (%)

Vir: SURS

Prirast goveda je po začasnih podatkih v letu 2024 znašal 77,4 tisoč ton. Kljub manjšemu številu krav molznic, konec leta jih je bilo 92 tisoč (–3 % glede na leto prej), se je skupna količina namolzenega mleka po začnih ocenah povečala na okoli 610 tisoč ton. V letu 2024 je bilo odkupljenega za dober odstotek več mleka (93 % od vsega namolzenega mleka). V domače in tuje mlekarne je bilo oddanih okoli 565 tisoč ton kravjega mleka. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je po povečanju v letu 2023 zmanjšal in je, podobno kot leta 2022, znašal 31 %.

Kljub precejšnjemu porastu števila prašičev pa se je prašičerejska proizvodnja v letu 2024 le nekoliko povečala (+1,0 %). Razlog je v večjem deležu mlajših in lažjih kategorij živali, zaradi česar lahko pričakujemo večji učinek na prirast prašičjega mesa šele v letu 2025. Kljub nekoliko večjemu prirastu pa je bila v letu 2024 že tretje leto zapored manjša domača prireja mesa, kar je ponovno posledica manjšega zakola oziroma manj pridobljenega mesa v domačih klavnicah in izven njih ter ponovno večjega izvoza živih prašičev.

Trend povečevanja prirasta pri perutnini se je v letu 2024 nadaljeval. Dosegel je novo rekordno količino prireje, saj je prirast perutninskega mesa znašal skoraj 109 tisoč ton. Zmanjšanje staleža drobnice v letu 2024 se je odrazilo v manjšem prirastu. Zaradi 12-odstotnega

zmanjšanja števila mlečne plemenske drobnice, najbolj je k temu prispevalo zmanjšanje staleža mlečnih ovac, je bila v letu 2024 skupna količina namolzenega mleka drobnice le 3 % manjša kot v letu pred tem, k čemur je prispevalo precejšnje izboljšanje mlečnosti pri kozah.

Po začasnih statističnih podatkih se je proizvodnja jajc v letu 2024, po opaznem povečanju v letu pred tem, zmanjšala za 8 % (na 396 milijonov kosov). V primerjavi z zmanjšanjem števila kokoši nesnic (–24 %) je to zmanjšanje skromno. To v praksi pomeni 20-odstotno povečanje nesnosti, kar je s tehnološkega vidika nelogično. Po sicer manj zanesljivih statističnih podatkih je bilo v letu 2024 od celotnega števila znesenih jajc 83 % jajc namenjenih prehrani, zneslo pa jih je 1,3 milijona kokoši (nesnice konzumnih jajc) ali 91 % vseh nesnic.

Po letu 2022, ki velja za čebelarstvo in pridelavo medu za eno boljših v zgodovini samostojne Slovenije, ter po letu 2023, ki velja za eno najslabših, je sledila ugodna sezona 2024. Po statističnih podatkih je bilo pridelanih skupaj okoli 1,1 tisoč ton medu, kar je blizu povprečja zadnjega desetletnega obdobja.

1.4 Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov za prehrano in stopnje samooskrbe

– Razpoložljiva količina za prehrano na prebivalca

Po izračunih začasnih bilanc kmetijskih proizvodov se je v letu 2024 med pomembnejšimi skupinami rastlinskih pridelkov razpoložljiva količina na prebivalca za prehrano povečala pri žitu, zelenjavi in sadju. Razpoložljiva količina riža in krompirja je ostala na ravni predhodnega leta, medtem ko se je razpoložljiva količina sladkorja zmanjšala.

Od proizvodov živalskega porekla se je povečala razpoložljiva količina vseh pomembnejših vrst mesa in mleka, pri ostalih proizvodih (jajca, med) pa je ostala na ravni leta prej.

Okvir 2: Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov za prehrano in stopnja samooskrbe

Razpoložljiva količina za prehrano na prebivalca* prikazuje količine kmetijskih proizvodov, ki so na voljo posameznemu prebivalcu za prehrano v referenčnem obdobju, in sicer na ravni trgovine na debelo. Količine vključujejo tudi izgube in spremembe zalog na ravni trgovine na drobno in končnih porabnikov. Izračunana je z deljenjem skupne domače porabe za prehrano (razpoložljive količine) s številom prebivalcev.

Razpoložljiva količina za prehrano na prebivalca = domača poraba za prehrano (razpoložljiva količina) / število prebivalcev

Tako izračunana razpoložljiva količina za prehrano še **ne prikazuje dejanske zaužite količine kmetijskih proizvodov na prebivalca** in ni neposredno primerljiva s količinami v prehranskih smernicah. Pri mesu na primer, je treba za pridobitev dejanske količine zaužitega mesa najprej pretvoriti klavno maso (različno po vrstah so vključene tudi kosti, maščoba, vezi ter drugi neužitni ali neuporabljeni deli) v maso proizvodov, kot se prodajajo na ravni trgovine na drobno (maloprodajna masa), oziroma t. i. »užitna« masa mesa. Dodatno je treba upoštevati tudi izgube in spremembe zalog na ravni trgovine na drobno in pri končnih porabnikih. Od maloprodajne mase mesa je treba odšteti še vse zaloge in izgube, ki nastanejo v trgovini, gostilniških obratih, bolnišnicah, šolah in gospodinjstvih (pretečeni proizvodi, izgube pri kuhanju/peki, odrezki, zavržki hrane). V maloprodajni masi so zajete tudi količine, ki se ne porabijo zgolj v humani prehrani, temveč tudi v prehrani domačih »ljubljenčkov«. Poleg tega se poraba dejansko porazdeli tudi na turiste in druge skupine ljudi, ki niso zajeti v skupno število prebivalcev Slovenije. Podobno kot za meso velja tudi za druge kmetijske proizvode. **Njihova dejanska končna poraba na prebivalca je tako manjša, kot jo prikazuje kazalnik v tem poglavju.**

Stopnja samooskrbe je kazalnik, ki kaže, koliko domača proizvodnja pokriva domačo porabo (potrošnja za krmo, hrano in potrošnjo v industriji).

*Stopnja samooskrbe = proizvodnja * 100 / domača poraba*

Stopnja samooskrbe, nižja od 100, pomeni primanjkljaj, stopnja samooskrbe nad 100 pa presežek v ponudbi oziroma domači proizvodnji.

Metodološko opozorilo:

* Leta 2023 smo zaradi pogostih napačnih interpretacij kazalnik »poraba kmetijskih proizvodov« preimenovali v »razpoložljivo količino za prehrano na prebivalca«. Metodologija izračuna se pri tem ni spremenila.

Leta 2024 je bila zaradi ukinitve statističnega raziskovanja KME-TRGI/L na SURS spremenjena metodologija izračuna bilanc za krompir in med. Sprememba pa ni imela pomembnega vpliva na končne rezultate bilanc.

Skupna razpoložljiva količina žita za prehrano je v letu 2024 znašala 84 kg v ekvivalentu moke na prebivalca, kar je en kilogram več kot v letu prej. Od tega je 72 kg oziroma 86 % predstavljala pšenica, 6 kg koruza za zrnje, po 1 kg rž in ječmen, preostale 4 kg pa je predstavljala oves in druga žita. Glavne vrste žit za prehrano (pšenica, rž in koruza) izkazujejo v zadnjem desetletnem obdobju (2015–2024) padajoč trend v razpoložljivi količini na prebivalca, medtem ko se razpoložljivost drugih vrst žit za prehrano povečuje.

Razpoložljiva količina krompirja v sveži in predelani obliki se v primerjavi s predhodnim letom ni spremenila in je znašala 78 kg na prebivalca, kar je opazno nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2019–2023: 68 kg). Na ravni leta 2023 je ostala tudi razpoložljiva količina riža za prehrano na prebivalca in znašala slabih 6 kg.

Preglednica 12: Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Žito (v ekvivalentu moke)	89	86	86	86	83	84	101,1
– pšenica	74	73	74	74	73	72	99,0
– rž	1,8	1,2	0,9	0,9	0,6	0,7	118,9
– koruza	9,2	8,0	6,9	6,3	6,3	6,5	103,6
Riž	4,8	5,4	4,9	5,4	5,8	5,8	99,9
Krompir	62	64	63	72	78	78	101,0
Zelenjava	118	118	119	104	101	104	102,6
Sadje	128	129	109	134	130	143	110,2
Sladkor	33	31	32	35	34	32	94,1
Vino (l)**	35	36	33	28	35	:	
Meso (v ekvivalentu klavne mase)	91	88	89	87	87	91	105,1
– meso govedí	20	20	21	20	20	21	104,4
– meso prašičev	37	33	33	30	30	32	105,7
– perutninsko meso	31	32	31	32	33	35	105,2
Mleko, skupaj (v ekvivalentu surovega mleka)	214	206	206	205	201	206	102,3
Jajca	12	10	11	11	11	11	98,9
Med	0,7	0,9	0,6	1,3	1,0	1,0	101,7

: Ni podatka

* Začasni podatki.

** Tržno leto.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

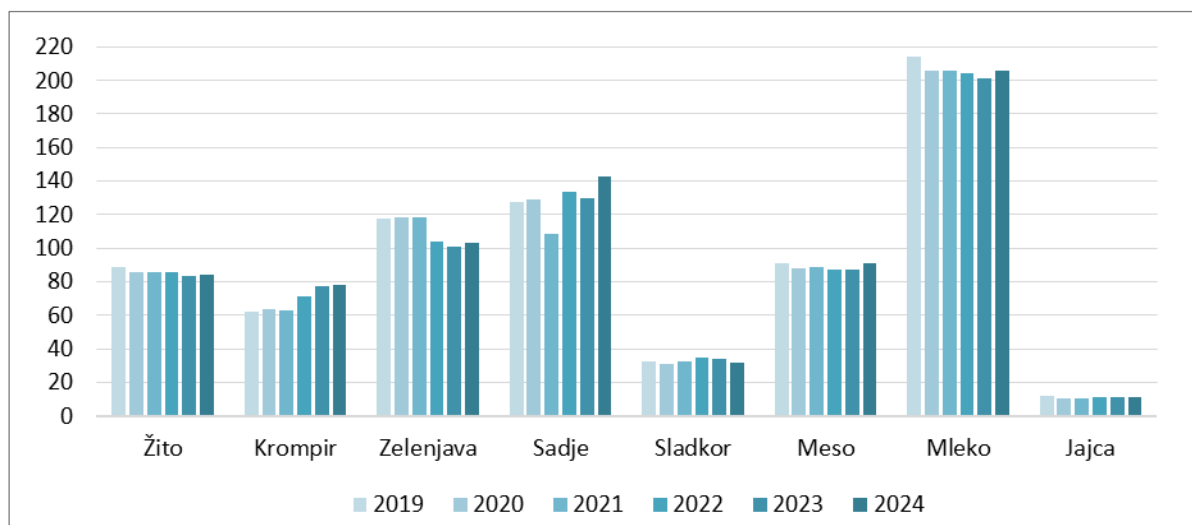
Pri zelenjavi in sadju se je razpoložljiva količina za prehrano glede na predhodno leto povečala zaradi večjega obsega pridelave. Na prebivalca je bilo v povprečju na voljo 104 kg zelenjave (leta 2023: 101 kg) in 143 kg sadja (leta 2023: 130 kg), od tega 72 kg sveže zelenjave in 83 kg svežega sadja. Razpoložljiva količina sladkorja v vseh oblikah se je zmanjšala iz 34 na 32 kg na prebivalca.

Razpoložljiva količina mesa na agregatni ravni je v letu 2024 znašala dobrih 91 kg na prebivalca v ekvivalentu klavne mase, kar je 4 kg več kot v letu prej in največ po letu 2018. Od posameznih vrst mesa je bilo ponovno največ razpoložljivega perutninskega mesa (35 kg na prebivalca), ki mu je sledilo prašičje meso (32 kg na prebivalca) in goveje meso (21 kg na

prebivalca). Preostale vrste mesa, kot so meso drobnice, konjsko meso in drugo meso imajo za prehrano v Sloveniji manjši pomen.

*Slika 14: Razpoložljiva količina nekaterih kmetijskih proizvodov za prehrano na prebivalca (kg); 2019–2024**

* Začasni podatki za leto 2024.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Razpoložljivost jajc za prehrano se v letu 2024 ni spremenila in je znašala 11 kg na prebivalca, medtem ko se je razpoložljivost mleka in mlečnih izdelkov nekoliko povečala. Na prebivalca je bilo na voljo 206 kg mleka in mlečnih izdelkov v ekvivalentu surovega mleka, kar je za 5 kg več kot v letu 2023, v splošnem pa je pri mleku v zadnjem desetletju opazen negativen trend v razpoložljivosti za prehrano. Pri medu je razpoložljiva količina za prehrano ostala enaka kot v predhodnem letu (1 kg na prebivalca).

– Stopnje samooskrbe s kmetijskimi proizvodi

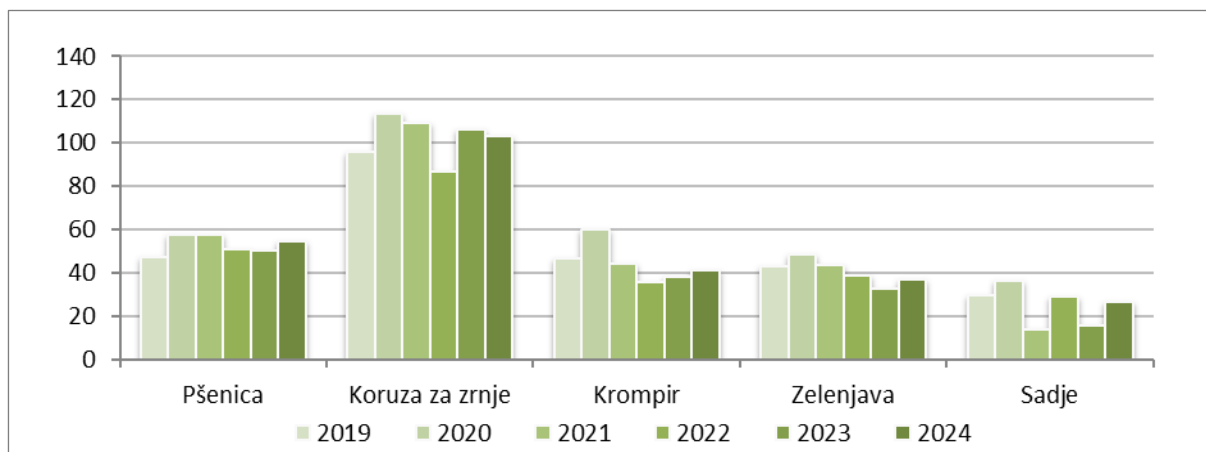
V letu 2024 so bile v primerjavi z letom prej stopnje samooskrbe višje pri vseh pomembnejših rastlinskih pridelkih, saj so bile razmere za rastlinsko pridelavo ugodnejše. Večji obseg pridelave je bil zabeležen pri žitu, krompirju, zelenjavi in sadju. V splošnem pa so stopnje samooskrbe z rastlinskimi pridelki nižje kot pri živalskih proizvodih, k čemur prispevata tudi izpostavljenost pridelave vremenskim pojavom in sezonskost pridelave.

Stopnja samooskrbe z žitom skupaj se je zvišala za dve odstotni točki, na 81 %, in je bila višja od povprečne stopnje samooskrbe v zadnjem petletnem obdobju 2019–2023 (80 %). K temu so prispevale zvišane stopnje samooskrbe pri vseh posameznih vrstah žit, razen pri koruzi za zrnje. Površine s koruzo so se v letu 2024 zmanjšale, kar je kljub dobri letini vplivalo na zmanjšanje skupnega pridelka. Ob hkratnem povečanju domače porabe se je samooskrba s koruznim zrnjem znižala za tri odstotne točke (na 103 %), vendar je bila še vedno nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2019–2023: 102 %). Pri pšenici je Slovenija v letu 2024 dosegla 54-odstotno samooskrbo, kar pomeni povišanje stopnje samooskrbe za štiri odstotne točke v primerjavi z letom prej; zaradi dobre letine se je povečal skupni pridelek pšenice in domača poraba je bila manjša (manj razpoložljive količine iz blagovne menjave). V primerjavi z obdobjem zadnjih petih let (2019–2023: 53 %) je bila samooskrba s pšenico nekoliko večja. Dosežena stopnja samooskrbe z ržjo je znašala 91 %, z ječmenom 76 % in z ovsom 48 %.

Stopnji samooskrbe s krompirjem in zelenjadnicami sta se zvišali zaradi večjega obsega pridelave, in sicer pri krompirju za tri odstotne točke (iz 38 % na 41 %) in pri zelenjavi za štiri odstotne točke (iz 33 % na 37 %). Kljub povišanju sta bili stopnji samooskrbe še vedno med najnižjimi odkar se spremljajo podatki in pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (krompir: 45 %; zelenjadnice: 41 %).

Slika 15: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2019–2024*

* Začasni podatki za leto 2024.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Pri sadju (na agregatni ravni) stopnje samooskrbe medletno zelo nihajo zaradi vremenskih razmer. Leto 2024 je bilo za pridelavo sadja ugodno in primerljivo z letom 2022, podobna pa je bila tudi dosežena stopnja samooskrbe. Ta je znašala 27 %, kar je enajst odstotnih točk več kot v letu prej in nekoliko nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2019–2023: 25 %). Pri tem je treba poudariti, da visoke samooskrbe s sadjem skupaj v Sloveniji tudi ne moremo pričakovati zaradi velike domače porabe sadja, ki ne uspeva pri nas. To so na primer agrumi, banane in drugo južno sadje; domača poraba teh skupin sadja je namreč v povprečju obdobja 2019–2023 obsegala 46 % skupne domače porabe sadja.

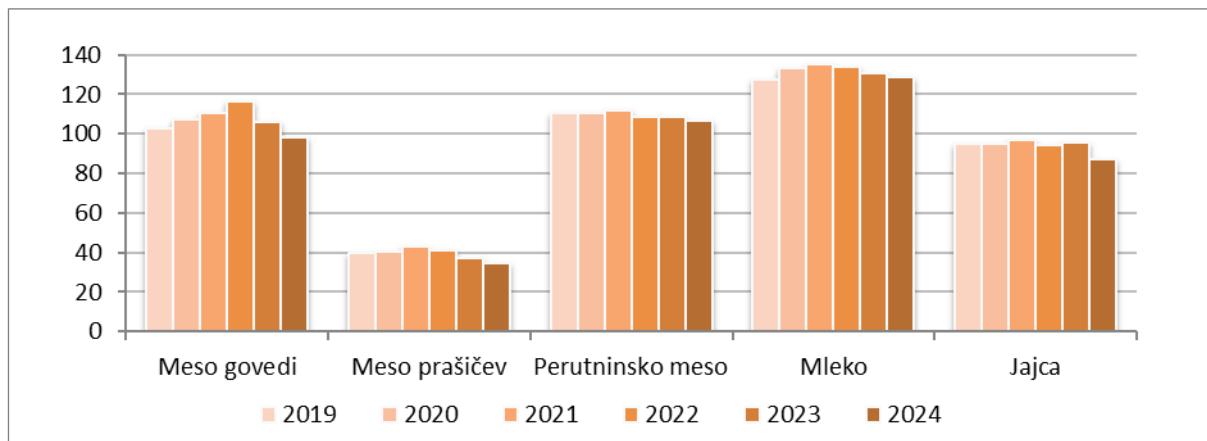
Pri živalskih proizvodih so stopnje samooskrbe v primerjavi z rastlinskimi pridelki višje in stabilnejše, saj proizvodnja ni v tako veliki meri odvisna od vremenskih razmer (razen pri medu), poleg tega pa je stopnja samooskrbe tudi odraz pridelovalnih oziroma proizvodnih pogojev in strukture kmetijskih gospodarstev. Več kot 100-odstotno samooskrbo v Sloveniji že tradicionalno dosegamo pri mleku, ter perutninskem in govejem mesu. V letu 2024 so bile po začasnih podatkih bilanc stopnje samooskrbe z živalskimi proizvodi nižje, z izjemo medu.

Pri mesu (na agregatni ravni) se je stopnja samooskrbe ponovno znižala in je znašala 79 %, kar je štiri odstotne točke manj kot v letu prej. Znižanje stopenj samooskrbe je bilo zaznано pri vseh pomembnejših posameznih vrstah mesa, najbolj pri govejem mesu.

Pri govejem in prašičjem mesu se je domača prireja v letu 2024 nekoliko zmanjšala ob hkratnem povečanju domače porabe, kar se je odrazilo na nižjih stopnjah samooskrbe. Samooskrba z govejim mesom se je tako znižala za sedem odstotnih točk (na 98 %) in je bila najnižja po letu 2009, samooskrba s prašičjim mesom pa se je znižala za dve odstotni točki (na 35 %). Obe stopnji samooskrbe sta bili pod povprečjem obdobja 2019–2023. Domača poraba perutninskega mesa se je povečala bolj kot prireja, zaradi česar se je stopnja samooskrbe znižala za dve odstotni točki, in sicer na 107 %. Tudi samooskrba z mesom drobnice se je zmanjšala za dve odstotni točki, znašala je 94 %.

Slika 16: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2019–2024*

* Začasni podatki za leto 2024.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

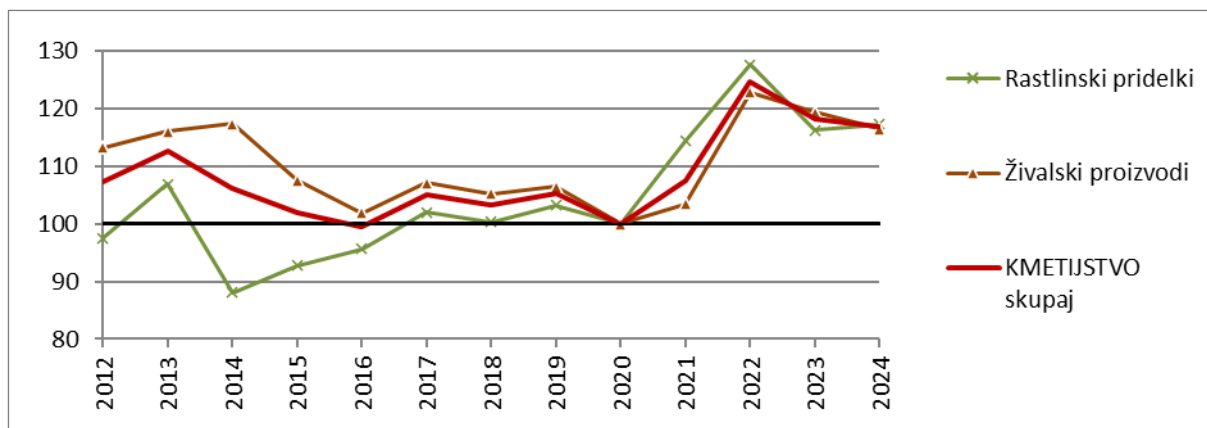
Proizvodnja mleka se je v letu 2024 malenkost povečala, pri čemer se je domača poraba povečala bolj intenzivno. Stopnja samooskrbe z mlekom se je zato zmanjšala za slabi dve odstotni točki, s 131 % v letu 2023 na 129 %, kar je tudi za tri odstotne točke manj kot v povprečju obdobja 2019–2023 (132 %). Pri jajcih je bil zaradi manjše proizvodnje zaznan padec stopnje samooskrbe za osem odstotnih točk, na 87 %, kar je najnižja stopnja samooskrbe odkar se izračunavajo prehranske bilance. Za pridelavo medu je bilo leto 2024 ugodnejše, saj so čebelarji pridelali skoraj 4-krat več medu kot v predhodnem letu. Samooskrba se je povečala na 51 % in je bila nad povprečjem let 2019–2023 (46 %).

1.5 Cene v kmetijstvu

Cene kmetijskih pridelkov in proizvodov skupaj – Od leta 2020 so cene v kmetijstvu strmo naraščale, leta 2022 pa dosegle rekordne ravni. V letih 2023 in 2024 so cene realno padle, vendar so še vedno ostale na zelo visoki ravni.

Na letni ravni 2024 so cene kmetijskih pridelkov in proizvodov nominalno ostale približno enake kot v letu 2023 (+0,7 %). Ob upoštevanju inflacije (+2,0 %) pa so se cene na agregatni ravni realno nekoliko znižale, in sicer za 1,2 %. Realno znižanje cen je bilo zabeleženo v živinoreji, medtem ko so se cene rastlinskih pridelkov rahlo povišale.

Slika 17: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (realno; 2020 = 100); 2012–2024

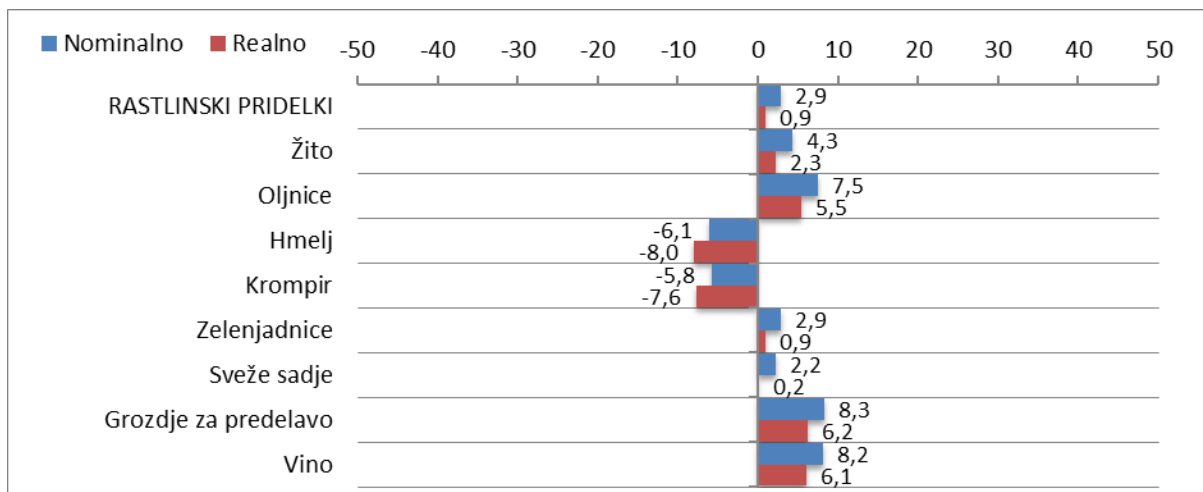

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov – V primerjavi z letom 2023 so bile cene rastlinskih pridelkov nominalno višje za 2,9 %, realno pa za 0,9 %. Cene ostajajo tudi v letu 2024 nadpovprečne in visoke že četrto leto zapored. Čeprav so običajno značilna velika medletna nihanja, v letu 2024 glede na leto 2023 ni bilo izrazitejših odstopanj. Z izjemo hmelja in krompirja (znižanje za 6 % pri obojih) so se cene povečale pri vseh ostalih pomembnejših rastlinskih pridelkih, in sicer med 3 % in 8 %. Pri tem sta se najizraziteje zvišali ceni grozdja za predelavo in oljnic (oboje za 8 %). V primerjavi s povprečjem zadnjega desetletja (2014–2023) so bile cene posameznih rastlinskih pridelkov v letu 2024 večinoma nadpovprečne, razen pri žitu, kjer so bile nekoliko pod povprečjem.

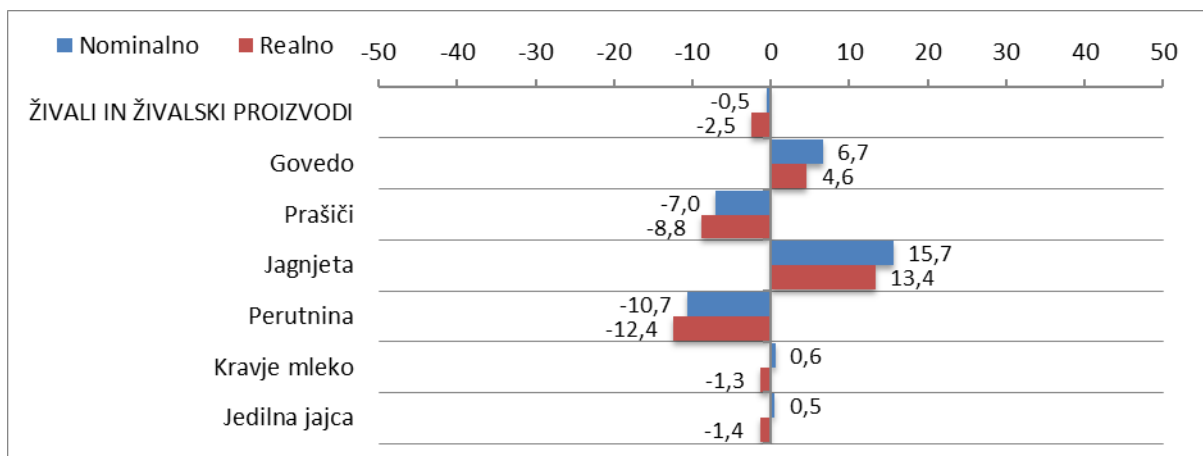
Slika 18: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2024 glede na leto 2023 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene v živinoreji – V letu 2024 so bile agregatne cene živali in živalskih proizvodov nominalno na podobni ravni kot v letu 2023 (–0,5 %), realno pa so se nekoliko znižale (–2,5 %).

Slika 19: Spremembe cen v živinoreji v letu 2024 glede na leto 2023 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Čeprav so bile cene v živinoreji nižje kot v rekordnem letu 2022, so še vedno presegle povprečje zadnjega desetletja. V primerjavi z letom 2023 so se najbolj znižale cene perutninskega mesa (–11 %) in prašičjega mesa (–7 %). Ceni mleka in jajc sta ostali približno na enaki ravni kot leto prej, medtem ko sta se najbolj zvišali ceni mesa drobnice (+16 %) in govejega mesa (+7 %). Glede na povprečje zadnjega desetletja (2014–2023) so bile cene v

letu 2024, z izjemo podpovprečnih pri perutninskem mesu, nadpovprečne, pri čemer še posebej izstopajo cene govejega mesa.

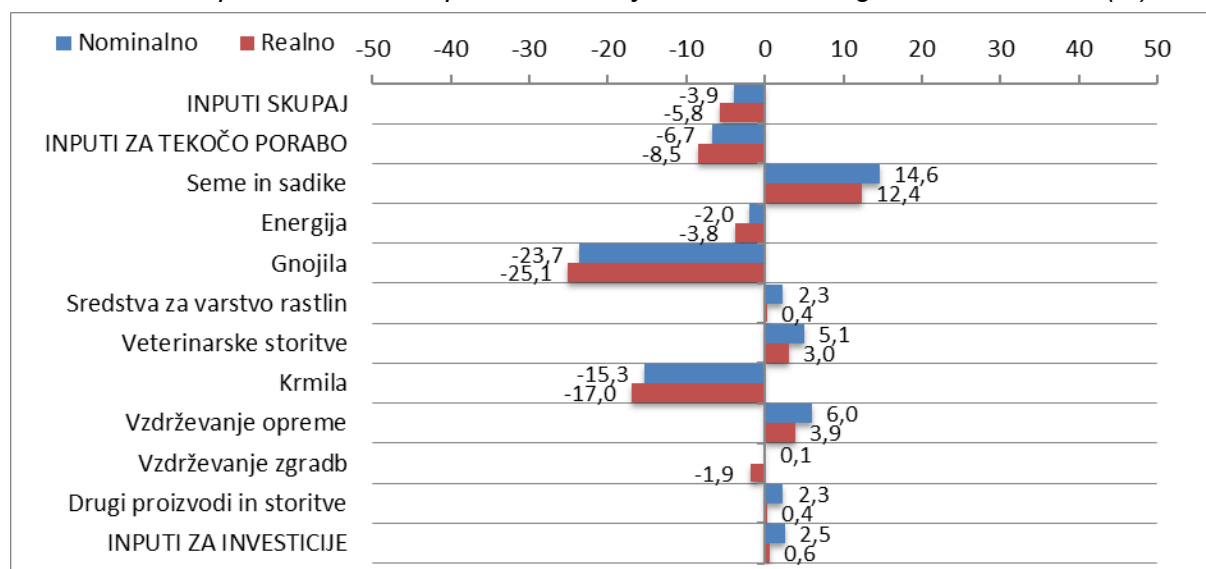
Cene inputov za kmetijstvo – V letu 2024 so se cene proizvodnih inputov za kmetijstvo (inputi 1 + 2) znižale, in sicer na skupni ravni nominalno za –3,9 %, realno pa za –5,8 %.

Po rekordnih cenah v letu 2022 so se cene inputov znižale že drugo leto zapored, približno na raven leta 2021, vendar ostajajo še vedno nekoliko višje od povprečja zadnjega desetletja.

V letu 2024 so se znižale cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1), od tega najbolj gnojila (–24 %), pri čemer so se realne cene vrstile na raven pred obdobjem izrazite podražitve mineralnih gnojil. Občutno so se pocenila tudi krmila (–15 %), nekoliko pa tudi energenti (–2 %). Pri ostalih inputih za tekočo porabo pa so se cene zvišale (semena in sadike: +15 %, vzdrževanje opreme: +6 %, veterinarske storitve: +5 % in sredstva za varstvo rastlin: +2 %). Povišanje je zabeleženo tudi pri inputih za investicije (inputi 2), kjer so cene nominalno porasle za skoraj 3 %.

Realne cene inputov za kmetijstvo so se močneje znižale (–5,8 %) kot cene kmetijskih pridelkov in proizvodov (–1,2 %). Zaradi tega se je v letu 2024 cenovno-stroškovno razmerje v kmetijstvu opazno izboljšalo in bilo najugodnejše od leta 2017.

Slika 20: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2024 glede na leto 2023 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Preglednica 13: Indeksi nominalnih cen kmetijskih proizvodov in inputov; 2019–2024

	Predhodno leto = 100						2020 = 100					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kmetijski proizvodi pri proizvajalcih	103,4	95,0	109,7	126,1	101,9	100,7	105,3	100,0	109,7	138,3	140,9	142,0
Inputi za kmetijstvo (1 + 2)	102,5	98,5	110,5	126,6	98,8	96,1	101,5	100,0	110,5	139,9	138,3	132,9
Razmerje kmetijski proizvodi/inputi	100,9	96,4	99,3	99,6	103,1	104,8	103,7	100,0	99,3	98,9	101,9	106,9

Vir: SURS, preračuni KIS

Okvir 3: Cene v kmetijstvu

Leta 2024 je SURS spremenil bazo za izračun indeksov cen z leta 2015 na leto 2020. Na podlagi uteži novega baznega leta so bili indeksi cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunani za obdobje od leta 2015 dalje. Zaradi teh sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po prejšnji seriji podatkov.

Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke razlikujejo po mesecih (upoštevata se sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, medtem ko so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko indeksi cen kmetijskih pridelkov, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno–stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je indeks večji od 100, to pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže poslabšanje tega razmerja.

$$\text{Cenovno–stroškovno razmerje} = \text{indeks cen kmetijskih pridelkov} / \text{indeks cen inputov} * 100$$

1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Na dohodke v slovenskem kmetijstvu so v zadnjem obdobju najbolj izrazito vplivala velika nihanja fizičnega obsega (in posledično vrednosti) kmetijske proizvodnje, predvsem v rastlinski pridelavi, v obdobju 2021–2023 pa sočasno tudi intenzivno nihanje cen pridelkov in cen inputov za kmetijstvo.

Leto 2021 je bilo zaznamovano z epidemijo covida–19 in njenimi negativnimi vplivi na zunanjo trgovino, ponudbo in povpraševanje ter posledično na cene nekaterih kmetijskih proizvodov. V letu 2022 so se pandemični izzivi v kmetijstvu začeli umirjati, nove pritiske in negotovosti na kmetijske trge ter vsesplošno druginjo pa je prinesla vojna v Ukrajini. Zahtevne gospodarske razmere so se nadaljevale tudi v letu 2023, obenem pa so bile izjemno neugodne vremenske razmere; prekomerne padavine in katastrofalne poplave so prizadele velik del pridelovalnih površin v Sloveniji. Leto 2024 je bilo za kmetijsko pridelavo ugodnejše, ugodnejše pa so bile tudi makroekonomske razmere.

Ekonomski rezultati kmetijstva so bili po začasnih podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) v letu 2024 občutno boljši kot v predhodnem letu, na to pa je vplival večji obseg in nižji stroški kmetijske proizvodnje. V primerjavi z letom prej so osnovne cene v kmetijstvu padle (realno za okoli 4 %), intenzivneje pa so se znižale cene inputov (realno za okoli 8 %), kar pomeni tudi izboljšanje cenovno–stroškovnega razmerja na agregatni ravni.

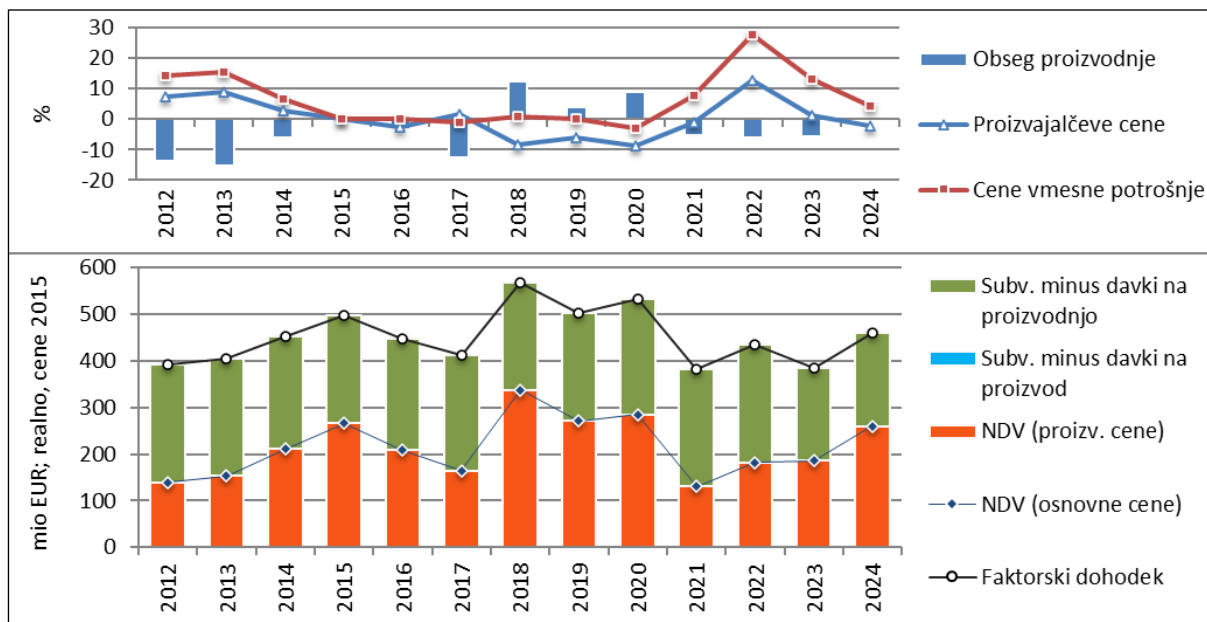
Obseg kmetijske proizvodnje se je na agregatni ravni v letu 2024 po začasnih podatkih (SURS, druga ocena) povečal za okoli 5 %, cene kmetijskih proizvodov pa so bile nižje kot v letu prej (realno –4 %). Obseg rastlinske pridelave skupaj se je povečal za desetino, občutno se je povečal predvsem obseg pridelave sadja (pridelek sadja med večjimi v zadnjih letih), pa tudi obseg pridelave industrijskih rastlin, zelenjave, krompirja in oljčnega olja; občutno zmanjšal pa se je obseg pridelave grozdja. Pri živinoreji je obseg prireje ostal na ravni leta prej.

Ob upoštevanju implicitnega deflatorja bruto domačega proizvoda (+3,8 %, druga ocena SURS), se je vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah v letu 2024 nekoliko zvišala (realno +1,3 %) in je nominalno znašala blizu 1,7 milijarde EUR. Vmesna potrošnja je dosegla 948 milijonov EUR (nominalno), v primerjavi z letom prej pa se občutno zmanjšala (realno za okoli 8 %). V strukturi vrednosti kmetijske proizvodnje je v letu 2024 dosegala 57 %, kar je skoraj 6 odstotnih točk manj kot v letu prej. Ob realno nekoliko višji vrednosti kmetijske proizvodnje in občutno nižji vrednosti vmesne potrošnje v primerjavi s predhodnim letom se je

bruto dodana vrednost občutno povečala (realno za okoli 16 %). Bruto dodana vrednost kmetijstva je v letu 2024 dosegala 703 milijonov EUR (nominalno), kar predstavlja en odstotek BDP ali 0,1 odstotne točke več kot v letu prej.

Slika 21: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2012–2024

Vir: SURS (2024, druga ocena: začasni podatki), Eurostat, preračuni KIS

Obseg vmesne potrošnje je ostal na ravni predhodnega leta, njena vrednost pa je bila občutno nižja (realno okoli –8 %), na kar so vplivale nižje cene inputov; v povprečju so bile realno nižje za okoli 8 %. Zaradi nižjih cen so se že drugo leto zapored najobčutnejše znižali stroški gnojil (realno za dobro četrtino), stroški krme (realno za dobro desetino) in energentov (realno za okoli 6 %), zmanjšali so se tudi stroški vzdrževanja zgradb. Po drugi strani pa so se v primerjavi z letom prej občutno povečali stroški semena in sadik (realno za dobro desetino), stroški vzdrževanja strojev in opreme (realno za okoli 3 %) in veterinarski stroški (realno za 2 %).

Preglednica 14: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2020–2024

	Mio EUR (tekoče cene)					2024 2023	Realno (2015 = 100)					2024 2023
	2020	2021	2022	2023	2024*		2020	2021	2022	2023	2024*	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah**	1.367	1.323	1.591	1.581	1.651	104,4	99,6	93,8	105,9	95,6	96,9	101,3
Vmesna potrošnja	783	898	1.068	995	948	95,3	97,1	108,4	121,1	102,5	94,7	92,4
BDV po osnovnih cenah	584	425	523	585	703	120,1	103,1	73,1	84,4	85,8	99,9	116,5
Poraba stalnega kapitala	275	281	307	343	354	103,1	98,6	98,0	100,7	102,1	102,1	100,0
NDV po osnovnih cenah	309	145	216	242	349	144,1	107,4	48,9	68,6	70,0	97,9	139,8
Druge subvencije na proizvodnjo	272	291	308	271	279	103,1	105,3	109,7	109,1	87,1	87,1	100,0
Drugi davki na proizvodnjo**	4	11	8	11	11	102,8	62,2	164,6	118,1	144,3	143,8	99,7
Faktorski dohodek	576	424	516	502	617	122,9	106,9	76,7	87,4	77,3	92,2	119,2
Število zaposlenih (000 PDM)	74,0	73,6	72,9	71,2	70,3	98,8	91,0	90,5	89,6	87,5	86,4	98,8
FD/PDM (EUR)	7.783	5.766	7.071	7.049	8.770	124,4	117,5	84,7	97,6	88,3	106,6	120,7
FD/PDM EU–27 (EUR)	20.583	21.684	26.227	25.871	27.315	105,6	123,5	126,8	145,4	134,7	137,7	102,2

Vir: SURS (2024, druga ocena: začasni podatki), Eurostat, preračuni KIS

V primerjavi z letom prej je neto dodana vrednost slovenskega kmetijstva v letu 2024 močno porasla (realno skoraj dve petini). Ob realno enaki porabi stalnega kapitala ter realno enaki

ravni drugih subvencij na proizvodnjo in davkih na proizvodnjo je faktorski dohodek v letu 2024 znašal 617 milijonov EUR (nominalno; SURS, druga ocena). Realno je bil faktorski dohodek slovenskega kmetijstva skoraj petino višji kot v letu prej in nekoliko nad povprečjem predhodnega petletnega obdobja 2019–2023 (realno +2,6 %).

Trend zmanjševanja zaposlenosti v slovenskem kmetijstvu se je nadaljeval tudi v letu 2024, in sicer se je le-ta zmanjšala za dober odstotek v primerjavi z letom prej. Faktorski dohodek, preračunan na PDM, je bil realno za dobro petino višji kot v letu prej in je dosegel blizu 8.800 EUR/PDM oziroma 32 % evropskega povprečja (leto 2023: 27 %). Zaostajanje dohodkov v slovenskem kmetijstvu v primerjavi z evropskim povprečjem je bilo v letu 2024 torej nekoliko upočasnjeno.

Predvsem zaradi večjega obsega pridelave naj bi se vrednost rastlinske pridelave v primerjavi z letom prej povečala pri skoraj vseh skupinah pridelkov, razen pri vinu. Najobčutneje naj bi se vrednost proizvodnje povečala pri oljčnem olju (relativno majhen delež vrednosti kmetijske proizvodnje), in sicer naj bi se zaradi skoraj dvakrat večjega pridelka in višjih cen (realno za več kot desetino) povečala za več kot dvakrat. V primerjavi z letom prej naj bi bila občutno višja tudi vrednost pridelave sadja; realno za več kot enkrat v primerjavi z letom prej, to pa zaradi občutno povečanega obsega pridelave (+98 % v primerjavi s slabo lansko) in malce višjih cen (realno +2 %). Vrednost pridelave naj bi bila za okoli 15 % višja pri pridelavi zelenjadnic (za več kot desetino večji pridelek in realno malce višje cene), višja pa naj bi bila tudi industrijskih rastlinah (občutno večji pridelek oljnic, vendar hkrati realno nižje cene) in žitih. Vrednost proizvodnje naj bi izraziteje upadla pri krmnih rastlinah, in sicer realno –8 % (nižje cene, kljub večjemu pridelku), realno za okoli desetino pa naj bi upadla tudi pri vinu zaradi zelo skromnega (podpovprečnega) pridelka grozdja, kljub višjim cenam. Vrednost pridelave krompirja naj bi realno ostala blizu ravni leta prej.

Na področju živinoreje začasni podatki za leto 2024 kažejo na približno 3-odstotno realno znižanje vrednosti na agregatni ravni zaradi nižjih cen (prireja živali: realno –4 %, živalski proizvodi: realno –3 %) ob približno enakih prirastih kot v letu prej, tako pri prireji živali kot pri prireji živalskih proizvodov. V primerjavi z letom prej naj bi se vrednost prireje drobnice občutno povečala zaradi višjih cen (oboje višje realno za dobro desetino) ob enakem prirastu kot v predhodnem letu. Tudi vrednost prireje goveda naj bi bila v 2024 nekoliko višja (realno za dober odstotek), razlog pa so višje cene (realno okoli +4 %), saj naj bi bil prirast okoli 2 odstotka nižji kot v letu prej. V primerjavi z letom prej naj bi se vrednosti prireje prašičev in perutnine realno občutno zmanjšali (obe za okoli desetino) zaradi občutnega padca cen (realno: prašiči za okoli desetino, perutnina za okoli 14 %), pri tem pa je bil prirast v prašičereji približno enak, pri prireji perutnine pa za okoli 4 % večji v primerjavi z letom prej. Vrednosti prireje mleka in jajc naj bi se v letu 2024 zmanjšali (mleko: realno –1,5 %; jajca: –4 %), pri obeh zaradi padca cen (pri obeh realno okoli –2,5 %), pri čemer pa je bil obseg prireje mleka za dober odstotek večji, pri jajcih pa za okoli dva odstotka manjši v primerjavi z letom prej. V primerjavi z letom prej naj bi bila vrednost drugih živalskih proizvodov občutno nižja (realno za več kot petino), zaradi občutnega padca cen in obsega prireje.

Analiza ekonomskega položaja slovenskega kmetijstva v letu 2024 s pomočjo modelnih kalkulacij pokaže, da so se prihodkovno–stroškovna razmerja izboljšala pri štirih od šestih analiziranih ključnih rastlinskih proizvodih v primerjavi s predhodnim letom, pri vseh, razen pri grozdju, pa so bila še vedno pod dolgoletnim povprečjem, kar lahko pomeni slabše ekonomske razmere za pridelavo.

V primerjavi z letom prej so se prihodkovno–stroškovna razmerja izboljšala pri pridelavi žit in oljnic (intenzivnejše zmanjševanje stroškov kot prihodkov), kljub temu pa so bili še vedno močno pod dolgoletnim povprečjem, kljub višjim cenam in boljšim letinam. Cenovno–

stroškovna pariteta, ki odraža razmerje med spremembami odkupnih cen z dohodkovnimi podporami ter spremembami cen inputov, je v zadnjih letih v sadjarstvu zelo spremenljiva in se je v letu 2024 poslabšala (nižje odkupne cene, zmerna rast stroškov pridelave). Kljub temu so se ekonomske razmere v sadjarstvu v primerjavi s predhodnim letom zaradi občutno boljše pridelave nekoliko izboljšale, še vedno pa so pri jabolkih, ki so v strukturi vrednosti pridelave sadja najpomembnejše, pod zadnjim petletnim povprečjem (2019-2023). Ekonomske razmere za pridelavo krompirja so bile, kljub intenzivnejši rasti stroškov kot prihodkov, na ravni ugodnih preteklih sezon. Boljše kot leto prej je bilo tudi prihodkovno-stroškovno razmerje v vinogradništvu (višja rast cen kot rast stroškov), vendar pa se zaradi izrazito podpovprečne letine ekonomski položaj pridelovalcev že drugo leto zapored najverjetneje ni opazno izboljšal.

Modelne kalkulacije za živinorejo kažejo na izboljšanje prihodkovno–stroškovnih razmerij (izboljšanje ekonomskih razmer za prirejo) v letu 2024 pri štirih od šestih analiziranih proizvodov v primerjavi z letom prej. Najugodnejše so bile ekonomske razmere pri prireji drobnice, in sicer zaradi višjih cen pri rejcih (še dodatno pa so višje cene pri rejcih mimo uradnega odkupa na kmetiji) in zaradi umiritve stroškov prireje. Podobno kot pri drobnici, so bile tudi pri prireji goveda ekonomske razmere nadpovprečno ugodne, predvsem zaradi višjih prihodkov (višje cene mladega pitanega goveda) in nekoliko nižjih stroškov. Ekonomske razmere so bile v primerjavi s predhodnim letom in dolgoletnim povprečjem nekoliko ugodnejše tudi pri prireji mleka in jajc. Pri obeh proizvodih so bili stroški prireje nižji, hkrati pa je bilo leto ugodnejše z vidika vrednosti proizvodnje; pri mleku višja vrednosti stranskih proizvodov (ob nespremenjeni povprečni odkupni ceni mleka), pri jajcih pa zaradi ohranjanja relativno ugodne cenovne ravni jajc na razmeroma zaprtem domačem trgu. Slabše ekonomske razmere so opazne predvsem pri reji pitovnih prašičev in piščancev; pri obeh je bilo zmanjševanje vrednosti proizvodnje intenzivnejše kot zmanjševanje stroškov, pri čemer pa je ocena, da so ekonomske razmere za prirejo prašičev in piščancev vseeno na razmeroma zadovoljivi ravni.

Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so satelitski račun nacionalnih računov, ki upoštevajo posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti ter praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje zunaj kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, in je izdelan po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po tako imenovanih osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah, po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah				
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah			Subvencije na proizvod minus davki na proizvod	
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost			
	Poraba stalnega kapitala	Neto dodana vrednost		Subvencije na proizvodnjo minus davki na proizvodnjo
		Faktorski dohodek		

Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti ter odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln ter vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah ter transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda (pri prvi in drugi oceni SURS se uporablja podatek iz Eurostat baze, pri končni oceni pa nacionalni BDP deflator). Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalnikov pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi in obsegu ter cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ERK večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in proizvodnjo) v ERK vključene v višino dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, leta 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so lahko razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu velike.

2 PRORAČUNSKÉ PODPORE KMETIJSTVU

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Finančna sredstva za kmetijstvo in razvoj podeželja zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2024 je realizacija proračuna MKGP, skupaj z organi v sestavi, znašala 605 milijonov EUR. Od tega je bilo za kmetijstvo in ukrepe kmetijske politike izplačanih 437,5 milijona EUR oziroma 72 % celotnega proračuna MKGP. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu in ribištju (skupaj 15 %) ter upravnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi (12 %).

V nekaterih letih so sredstva za kmetijstvo dopolnjena tudi iz drugih proračunskih virov, vendar v letu 2024 takšnih dopolnitev ni bilo.

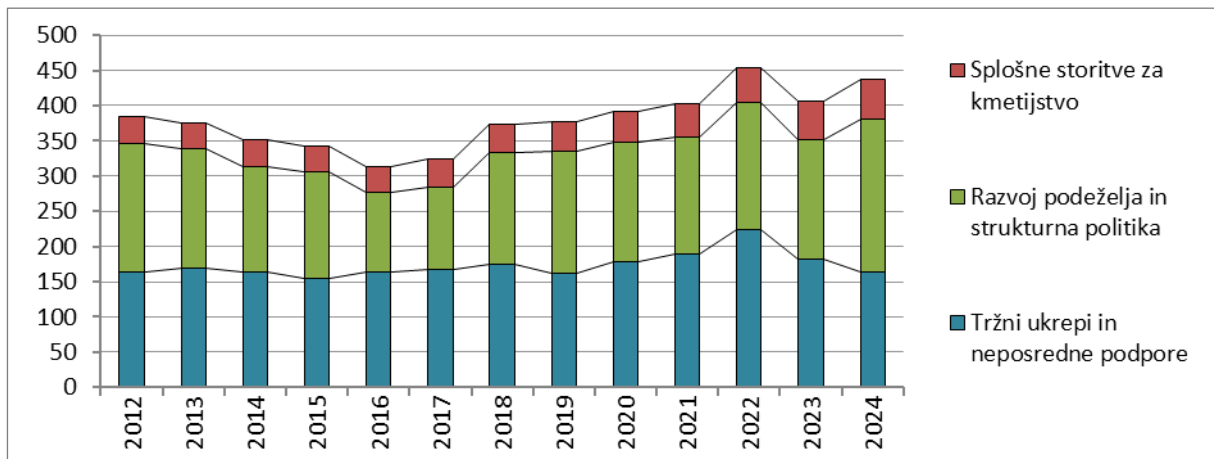
Preglednica 15: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI	482.440	518.829	568.253	566.182	605.004	106,9
Operativni in upravni stroški	54.667	67.338	58.413	72.470	73.912	102,0
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)	52.337	61.284	74.145	104.036	91.207	87,7
Proračunski transferji ribištju (MKGP)	3.662	7.221	6.221	8.570	2.430	28,4
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)*	371.774	382.987	429.474	381.105	437.455	114,8
PRORAČUNSKA IZPLAČILA KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	20.033	19.800	22.714	24.812	0	
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	0	0	5.762	24.812	0	
Vračilo trošarine za gorivo (MF)	20.033	19.800	16.952	/	/	
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	391.806	402.787	452.188	405.918	437.455	107,8

* Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Slika 22: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2012–2024

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Od leta 2018 je zaznati rahel trend rasti proračunskih izplačil, z vrhom v letu 2022, ko je bilo za kmetijstvo namenjenih največ sredstev doslej (452 mio EUR). V letu 2024 so se sredstva v primerjavi s predhodnim letom povečala za skoraj 8 %. K skupnemu povečanju sredstev je predvsem prispeval večji obseg izplačil za ukrepe Strateškega načrta 2023–2027.

Po strukturi proračuna je bilo v letu 2024 največ izplačil namenjenih ukrepom za razvoj podeželja in strukturno politiko (50 %). Sledijo sredstva za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (38 %), preostalo pa je bilo namenjeno splošnim storitvam za kmetijstvo (13 %).

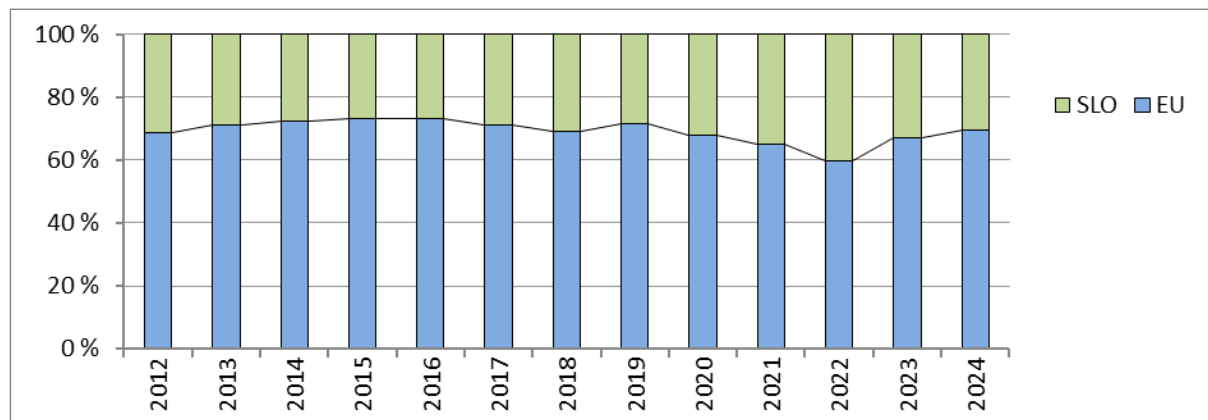

Preglednica 16: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2020–2024

Skupaj (SLO + EU)	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	391.806	402.787	452.188	405.918	437.455	107,8
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	178.339	189.357	223.075	182.453	164.272	90,0
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	169.579	166.611	181.564	169.610	216.860	127,9
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	43.888	46.818	47.548	53.855	56.322	104,6
Struktura po skupinah ukrepov (SLO + EU)						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	46 %	47 %	49 %	45 %	38 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	43 %	41 %	40 %	42 %	50 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11 %	12 %	11 %	13 %	13 %	
Slovenija						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	125.223	140.496	180.769	132.655	132.583	99,9
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	43.170	54.165	88.984	41.238	24.558	59,6
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	43.101	44.684	49.373	46.178	63.390	137,3
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	38.952	41.648	42.413	45.239	44.635	98,7
EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	266.583	262.290	271.419	273.262	304.871	111,6
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	135.168	135.192	134.092	141.215	139.714	98,9
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	126.478	121.927	132.192	123.431	153.470	124,3
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	4.937	5.171	5.136	8.617	11.687	135,6
Delež EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	68 %	65 %	60 %	67 %	70 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	76 %	71 %	60 %	77 %	85 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	75 %	73 %	73 %	73 %	71 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11 %	11 %	11 %	16 %	21 %	

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Slika 23: Proračunska izplačila za kmetijstvo po viru financiranja (mio EUR); 2012–2024

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Slovenija kot članica EU za ukrepe, ki sodijo v okvir skupne kmetijske politike, črpa sredstva tudi iz skupnega evropskega proračuna. Povprečni delež sofinanciranja EU v petletnem obdobju 2020–2024 znaša 66 % (leta 2024: 70 %).

Gledano z vidika posameznih skupin ukrepov pa je proračun EU v petletnem obdobju 2020–2024 prispeval 74 % sredstev za tržne ukrepe in neposredne podpore ter 73 % za ukrepe politike razvoja podeželja. Obseg sofinanciranja EU je bistveno nižji pri splošnih storitvah za kmetijstvo (14 %), saj ti ukrepi večinoma niso vključeni v skupno kmetijsko politiko in se zato večinoma financirajo iz nacionalnega proračuna.

Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo vključujejo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun MKGP, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen vseh postavk, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti). Dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, če so namenjena kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu klasificirani po vrstah politike in skupinah ukrepov v skladu z enotnimi načeli oziroma shemo APMC (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. Shema APMC razvršča ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem obsegajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje okoljskih in ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo nekmetijskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo različnih projektov, pomembnih za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi (npr. javne službe za kmetijstvo).

Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
Ukrepi za podporo trgu – tržni ukrepi – operativni stroški intervencijskih ukrepov – izvozne podpore Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov – neposredna plačila proizvajalcem – ukrepi za zniževanje stroškov Odškodnine oziroma druga izredna plačila – izredna pomoč na posameznih trgih – druge odškodnine in nadomestila – kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje	Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva – posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev – izboljšanje kmetijske infrastrukture – organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi – plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami – plačila kmetovalcem za kmetijsko–okoljske storitve in dobrobit živali Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu – razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju – podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi – krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve – raziskave in razvoj – svetovalne in javne službe – kmetijsko šolstvo in infrastruktura – strokovne naloge Nadzor nad varnostjo in kakovostjo – ukrepi na področju veterinarstva – fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo rastlin – ukrepi na področju kakovosti hrane in krme Druge splošne storitve – podpore nevladnim organizacijam – tehnična pomoč – drugo

Shema APMC se opira na kombinacijo koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, ter razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj OECD (metodologija OECD/PSE). Ker se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagaja tudi APMC.

Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja MF, ter na interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v celoti razvrščena v to skupino, sicer pa je vključen samo tisti del, ki ustreza določeni skupini. Pri takem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami,

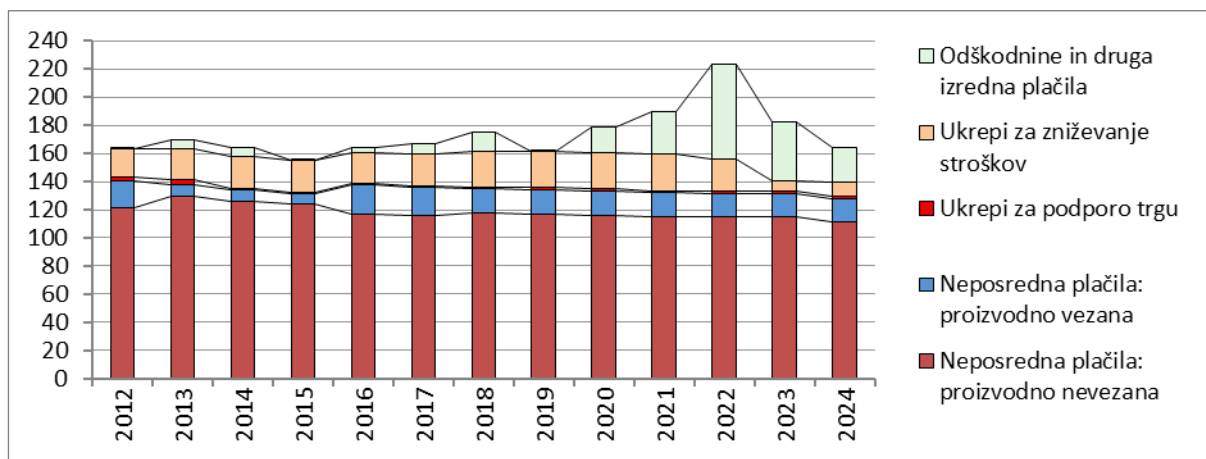
skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnave že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so v letu 2024 znašala 164,3 milijona EUR, kar je 10 % manj kot v letu 2023 in tudi manj od dolgoletnega povprečja. Znižanje skupnih izplačil za tržne ukrepe je posledica prenehanja izplačevanja vračil trošarin za pogonsko gorivo, ki so se zaključila z letom 2023 (do takrat so ta sredstva letno obsegala med 15 in 21 mio EUR). V primerjavi z letoma 2022 in 2023 so bila nekoliko nižja tudi izplačila odškodnin in drugih izrednih plačil.

Slika 24: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2012–2024

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Od vseh izplačil za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem je bilo največ sredstev (78 %) porabljenih za neposredna izplačila, 15 % za odškodnine in druga izredna plačila, 6 % za ukrepe za zniževanje stroškov v kmetijstvu, preostala sredstva (slab odstotek) pa so bila izplačana v okviru ukrepov za podporo trgu.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2024 za vse oblike neposrednih plačil, ki so v celoti financirana iz proračuna EU, izplačanih 128 milijonov EUR. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2023. Od tega je bilo v obliki proizvodno nevezanih plačil (osnovno dohodkovno plačilo za trajnostnost, dopolnilno prerazporeditveno plačilo za trajnostnost, dopolnilno plačilo za mlade kmete in plačila v okviru SOPO shem) izplačanih 111 milijonov EUR ali 87 % vseh neposrednih plačil. Preostalih 17 milijonov EUR (13 %) pa je bilo namenjenih za proizvodno vezana plačila (reja drobnice, reja govedi, krave dojilje, prireja mleka v gorskih območjih in pridelava beljakovinskih rastlin).

Za ukrepe podpore trgu je bilo v letu 2024 porabljenih 1,5 milijona EUR. Sredstva so bila v celoti namenjena spodbujanju porabe slovenskih kmetijskih pridelkov in proizvodov prek šolske sheme za sadje, zelenjavo in mleko. Financiranje šolske sheme zagotavljata skupni proračun EU in proračun MKGP.

Preglednica 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Ukrepi za podporo trgu	1.239	1.264	1.415	1.425	1.535	107,7
Podpore porabi kmetijskih proizvodov; šolska shema (EU + SLO)	1.239	1.264	1.415	1.425	1.535	107,7
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	177.100	188.094	221.660	181.028	162.738	89,9
Neposredna plačila proizvajalcem (EU)	133.599	132.284	131.517	131.742	127.970	97,1
proizvodno vezana plačila	17.249	17.083	16.857	17.057	17.036	99,9
proizvodno nevezana plačila	116.350	115.201	114.660	114.685	110.934	96,7
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO)	25.332	25.988	23.282	7.528	9.845	130,8
vračilo trošarine za gorivo	20.033	19.800	16.952	0,0	0,0	
podpore za zavarovanje	5.300	6.188	6.330	7.528	9.845	130,8
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	18.168	29.821	66.861	41.759	24.922	59,7
Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu, SKUPAJ	178.339	189.357	223.075	182.453	164.272	90,0

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Za ukrepe za zniževanje stroškov kmetovanja je bilo v letu 2024 izplačanih 9,8 milijona EUR. Sem sodi ukrep sofinanciranja zavarovalnih premij.

Odškodnine in druga izredna plačila kmetijstvu so že peto leto zapored na visoki ravni in so v letu 2024 znašala 24,9 milijona EUR. Od tega je bilo največ namenjenih za odškodnine zaradi sanacije po naravnih nesrečah, predvsem poplav, ki so Slovenijo prizadele v letu 2023.

Preglednica 18: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Sanacija posledic naravnih nesreč (EU + SLO)	880	9	9	3.716	20.314
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO)	0	0	5.762	24.812	0
Izredna pomoč čebelarstvu (SLO)	2	930	2.637	3	184
Izredna pomoč prašičereji (težke ekonomske razmere) (SLO)	0	1.877	0	0	0
Odškodnina za področje varne hrane (SLO)*	1.588	97	360	1.786	1.109
Izredna pomoč zaradi viroidne zakrnelosti hmelja (SLO)	226	200	36	36	0
Izredna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji (SLO)	0	0	4.383	0	0
Izredne pomoči, povezane z gospodarsko krizo					
Pomoč kmetijstvu ob finančni in gospodarski krizi (SLO)	0	0	48.208	7	0
Izredna pomoč pridelovalcem pšenice (SLO)	0	0	0	0	2.800
Pomoč mlečni proizvodnji, gospodarska kriza (EU + SLO)	0	0	5.237	0	0
Izredna pomoč pridelovalcem jabolk in hrušk, draginja (SLO)	0	0	0	1.468	0
Izredna nadomestila zaradi posledic vojne v Ukrajini (EU + SLO)	0	0	0	8.805	0
Izredne pomoči, povezane z epidemijo covid-19					
Pomoč za izpad dohodka v govedoreji (SLO)	5.390	6.935	0	0	0
Pomoč za izpad dohodka v prašičereji (SLO)	678	3.279	0	0	0
Pomoč za izpad dohodka pri prireji drobnice (SLO)	583	713	0	0	0
Pomoč proizvajalcem vina (EU + SLO)	8.545	8.250	1	0	0
Pomoč pridelovalcem jabolk (SLO)	0	3.677	0	0	0
Pomoč pridelovalcem jedilnega krompirja (SLO)	0	1.263	0	0	0
Druge izredne nadomestila zaradi epidemije (SLO + EU)	277	2.591	227	1.125	515
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	18.168	29.821	66.861	41.759	24.922

* Vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane.

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

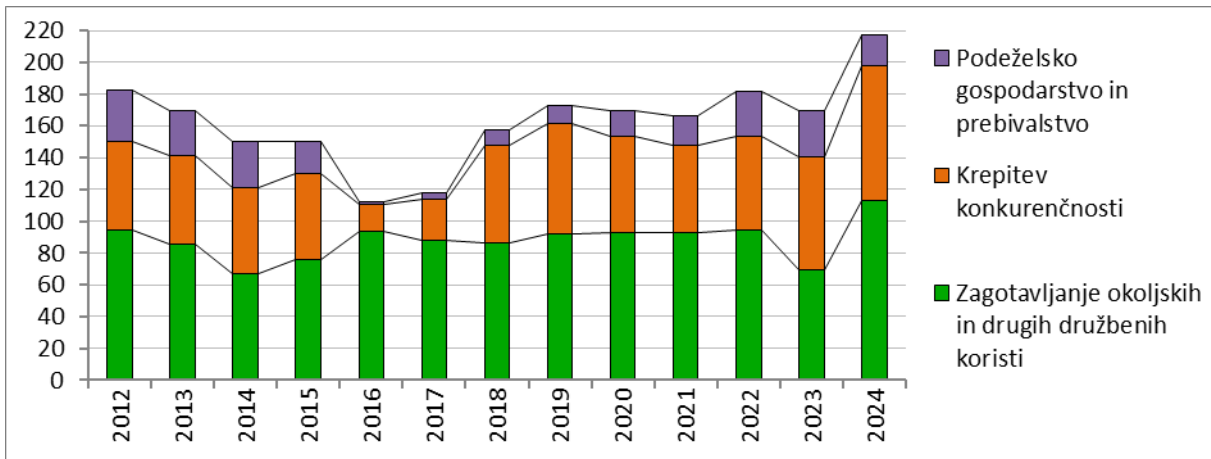

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Večina ukrepov za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko se izvaja v okviru večletnih Programov razvoja podeželja (PRP), ki jih sofinancira Evropski kmetijski sklad. Višina izplačil je predvsem odvisna od izvajanja posameznih ukrepov in razpisov ter od dinamike izplačil, kar povzroča precejšnja nihanja proračunskih sredstev za posamezne skupine ukrepov med leti.

V letu 2024 je bilo za ukrepe politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike skupaj izplačanih 216,9 milijona EUR, kar je opazno več kot v predhodnih letih. Glavni razlog za to je občutno povečanje izplačil za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi ter povečanje sredstev za krepitev konkurenčnosti kmetijstva.

Slika 25: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2012–2024

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Preglednica 19: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	92.891	92.607	94.317	69.291	112.608	162,5
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	44.482	42.969	42.536	16.437	34.772	211,5
Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebne storitve (KOPOP)	30.931	30.685	30.952	31.722	45.218	142,5
Plačila za ekološko kmetovanje	10.009	10.278	10.716	10.937	14.503	132,6
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	6.892	7.310	7.537	7.432	8.648	116,4
Druge plačila povezana z ekosistemskimi storitvami	578	1.366	2.577	2.762	9.468	342,8
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva	60.728	54.822	59.284	71.498	85.004	118,9
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	38.605	32.993	39.413	44.971	57.823	128,6
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	11.733	9.824	13.933	19.506	21.062	108,0
Kmetijska infrastruktura in druge podpore prestrukturiranju	10.390	12.006	5.938	7.021	6.119	87,2
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	15.961	19.181	27.963	28.821	19.248	66,8
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	5.369	7.582	8.258	8.773	4.818	54,9
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	184	1.395	4.240	6.624	6.224	94,0
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	99	0	2.005	1.347	1.335	99,1
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	10.309	10.205	13.459	12.077	6.871	56,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	169.579	166.611	181.564	169.610	216.860	127,9

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

V strukturi izplačanih sredstev je bil v letu 2024 največji delež namenjen zagotavljanju okoljskih in drugih družbenih koristi (52 % oz. 112,6 milijona EUR), sledi skupina ukrepov za krepitev

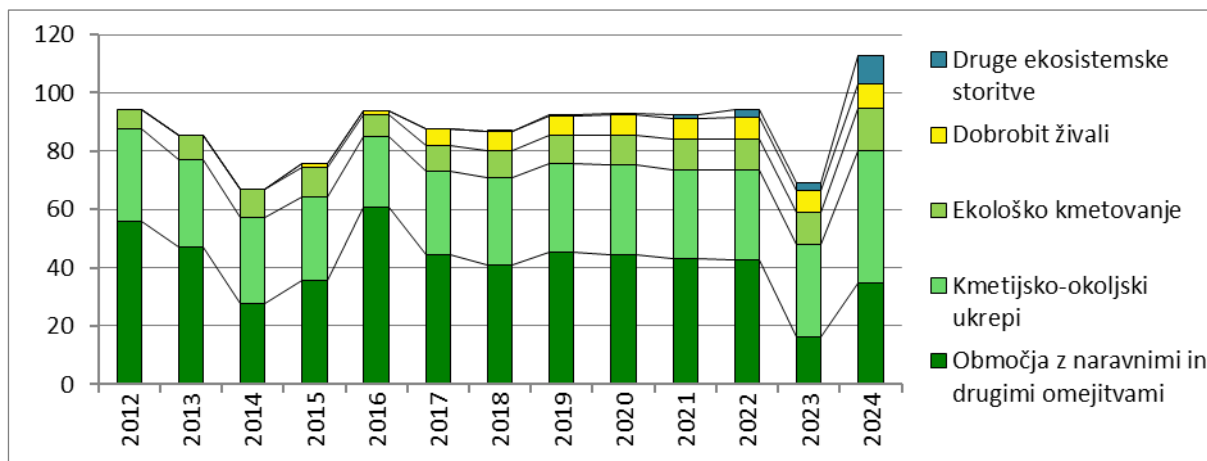

konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (39 % oz. 85,0 milijona EUR). Preostanek (9 % oz. 19,2 milijona EUR) je bil namenjen ukrepom v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. Struktura izplačil po skupinah ukrepov je podobna kot v preteklih letih.

– Zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi

Kot že omenjeno, so se izplačila za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi v letu 2024 izrazito povečala, z izjemo plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD). V tem primeru so se v letu 2024 izplačevala plačila za uredbeno leto 2023, ki so bila običajno izvedena v istem koledarskem letu (npr. v letu 2023 za uredbeno leto 2023). Zaradi zamika pri izplačilih za uredbo 2023 so bila prenesena v začetek leta 2024. Izplačila za OMD zahteve za uredbeno leto 2024 pa bodo, skladno z »načelom n + 1«, izvedena v letu 2025. Navidezni padec izplačil za OMD v letih 2023 in 2024 je torej zgolj posledica spremenjene dinamike izvajanja izplačil.

Slika 26: Proračunska izplačila za ukrepe za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi (mio EUR); 2012–2024

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

V primerjavi s predhodnim letom so se opazno povečala izplačila za kmetijsko-okoljske-podnebnne ukrepe (za dobrih 40 %, na 45,2 mio EUR), plačila za ekološko kmetovanje (za dobrih 30 %, na 14,5 mio EUR) ter izplačila za zagotavljanje dobrobiti živali (za 16 %, na 8,6 mio EUR). S temi izplačili (KOPOP, EK in DŽ) so bile poravnane odobrene vloge za uredbeno leto 2023, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2024 (»načelo n + 1«).

Povečala so se tudi izplačila za druge ekosistemske storitve. Razlog za to je, da so se obstoječim ukrepom v tej skupini (projekti sodelovanja za zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje ter ukrep odpravljanja zaraščanja) pridružili novi ukrepi: lokalne pasme in sorte, biotično varstvo rastlin ter plačila za območja Natura 2000 (v okviru SN 2023–2027). Skupno je bilo za te ukrepe izplačanih 9,5 milijona EUR, od tega največ (6,3 milijona EUR) za ukrep lokalne pasme in sorte.

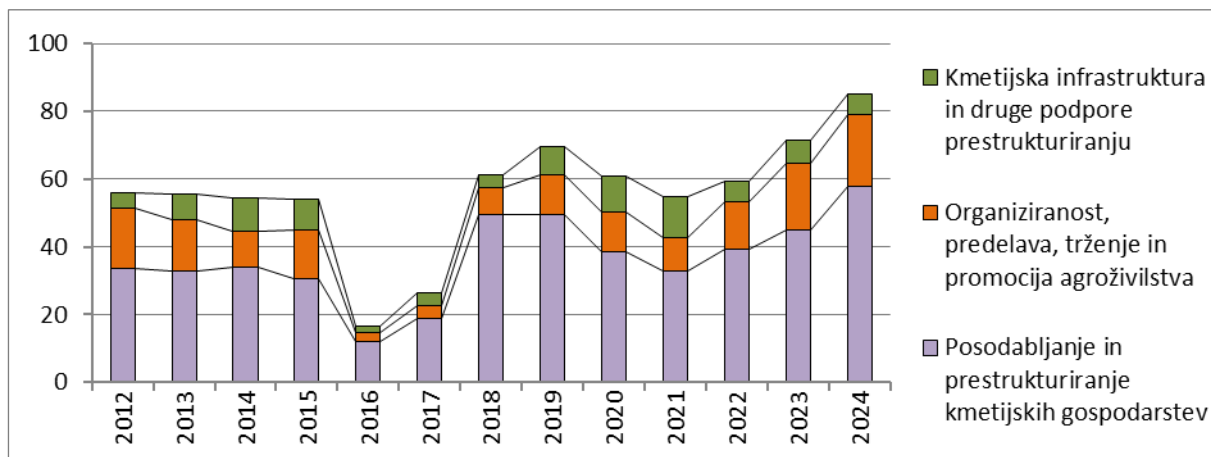
V strukturi izplačil za okoljske ukrepe v letu 2024 so največji delež obsegala plačila za kmetijsko-okoljske-podnebnne ukrepe (40 %), sledijo plačila za OMD (31 %) in plačila za ekološko kmetovanje (13 %). Približno enak delež (okoli 8 %) imata skupini ukrepov za zagotavljanje dobrobiti živali ter za druge ekosistemske storitve.

– Krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva

Sredstva za ukrepe, namenjene krepitvi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva, ki skozi leta značilno nihanja, so v letu 2024 znašala 85,0 milijona EUR. To je najvišji znesek v primerjavi z dolgoletnim povprečjem in skoraj 20 % več kot v letu 2023. K rasti je najbolj prispevalo povečanje izplačil za podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih, pri čemer so se sredstva za naložbe še naprej izplačevala iz programa PRP 2014–2022, hkrati pa so se že začela izplačevati tudi sredstva iz SN 2023–2027.

Slika 27: Proračunska izplačila za ukrepe konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (mio EUR); 2012–2024

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

V strukturi glavnih skupin ukrepov za konkurenčnost kmetijstva in agroživilstva je bilo v letu 2024 največ sredstev namenjenih posodabljanju in prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev (68 %), sledijo ukrepi za krepitev agroživilstva (25 %), preostanek (7 %) pa je bil namenjen kmetijski infrastrukturi in drugim podporam prestrukturiranja.

Sredstva, namenjena posodobitvi in prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev, so se glede na leto 2023 opazno povečala (za 29 %), na skupno 57,8 milijona EUR. To je predvsem posledica več izplačanih sredstev za naložbe na kmetijskih gospodarstvih (+52 %). Večina ostalih ukrepov v okviru te skupine je prav tako beležila rast sredstev; med bolj izrazitimi izstopata sodelovanje v shemah kakovosti (+87 %) in izplačila za zagon kmetijske dejavnosti (+46 %). V letu 2024 pa izstopa ukrep za male kmetije, pri katerem ni bilo izplačil.

Sredstva za krepitev agroživilstva so se nekoliko povečala, in sicer za 8 %, ter so v letu 2024 znašala 21,1 milijona EUR. Podpirajo se aktivnosti, kot so organiziranost, predelava, trženje in promocija. Največ sredstev je bilo namenjenih za naložbe v predelavo in razvoj kmetijskih proizvodov (16,4 mio EUR), preostanek pa večinoma za različne aktivnosti na področju trženja in promocije kmetijskih proizvodov in živil na domačih in tujih trgih.

Znotraj ukrepov konkurenčnosti so finančno podprte tudi kmetijska infrastruktura in nekatere druge oblike strukturnih ukrepov; v letu 2024 je bilo za te namene skupaj izplačanih 6,1 milijona EUR, pri čemer je glavnina sredstev pripadala naložbam v zemljiške operacije (5,6 mio EUR). S temi sredstvi se podpirata predvsem infrastruktura, pomembna za razvoj kmetijstva, na primer izgradnja, vzdrževanje in različne posodobitve namakalnih sistemov ter izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih.

Preglednica 20: Proračunska izplačila za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	38.605	32.993	39.413	44.971	57.823	128,6
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	14.454	15.098	19.709	31.580	46.377	146,9
Naložbe na kmetijskih gospodarstvih – PRP (EU + SLO)	10.834	11.563	15.681	27.736	42.220	152,2
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU)	3.620	3.535	4.027	3.844	4.157	108,1
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	24.151	17.894	19.704	13.391	11.446	85,5
Pomoč za zagon kmeti. dejavnosti, mladi kmetje – PRP (EU + SLO)	10.179	7.959	7.783	5.945	8.684	146,1
Sodelovanje kmetov v shemah kakovosti – PRP (EU + SLO)	521	573	246	247	463	187,4
Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO)	437	510	496	301	98	32,5
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	13.015	8.853	11.179	6.898	2.201	31,9
<i>Sodelovanje, podpore na kmetij. gospodarstvih – PRP (EU + SLO)</i>	<i>758</i>	<i>2.836</i>	<i>2.340</i>	<i>1.459</i>	<i>1.434</i>	<i>98,2</i>
<i>FADN – nadomestila kmetom (SLO)</i>	<i>88</i>	<i>99</i>	<i>123</i>	<i>154</i>	<i>170</i>	<i>110,6</i>
<i>Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)</i>	<i>63</i>	<i>85</i>	<i>69</i>	<i>86</i>	<i>86</i>	<i>100,3</i>
<i>Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)</i>	<i>224</i>	<i>410</i>	<i>415</i>	<i>358</i>	<i>510</i>	<i>142,5</i>
<i>Male kmetije (EU + SLO)</i>	<i>11.883</i>	<i>5.422</i>	<i>8.231</i>	<i>4.840</i>	<i>0</i>	<i>/</i>
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	11.733	9.824	13.933	19.506	21.062	108,0
Skupine in organizacije proizvajalcev (EU + SLO)	221	515	672	591	235	39,7
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje (EU + SLO)	8.585	6.324	9.222	14.643	16.438	112,3
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.927	2.984	4.040	4.272	4.389	102,7
Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)	788	922	907	712	862	121,1
Programi informiranja in promocije (EU + SLO)	780	561	518	467	814	174,1
Vzpostavitev kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov (EU + SLO)	164	205	318	407	103	25,2
Promocija živilskopredelovalne industrije na tretjih trgih (SLO)	38	57	40	101	100	98,8
Promocija vina na tretjih trgih (EU)	703	564	822	1.004	690	68,7
Tržne dejavnosti vinogradniško–vinarskega sektorja (SLO)	157	163	494	494	835	169,0
Obvezni prispevek za promocijo (SLO)*	58	293	665	520	647	124,3
Tradicionalni slovenski zajtrk (SLO)	122	77	141	169	165	97,6
Podpora prepoznavnosti slovenske hrane (SLO)	117	143	136	397	174	43,8
Kmetijska infrastruktura in druge podpore prestrukturiranju	10.390	12.006	5.938	7.021	6.119	87,2
UKREPI ZA KREPITEV KONKURENČNOSTI	60.728	54.822	59.284	71.498	85.004	118,9

* Za izvajanje splošne promocije in promocije shem kakovosti za pospeševanje prodaje in porabe kmetijskih in živilskih proizvodov del finančnih sredstev zagotavljajo tudi pridelovalci in predelovalci iz nekaterih sektorjev, in sicer s plačilom obveznih prispevkov za promocijo (Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov).

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

– Podeželsko gospodarstvo in prebivalstvo

V okviru ukrepov razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike je tudi skupina ukrepov, namenjena podpori podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. V letu 2024 je bilo za te ukrepe izplačanih 19,2 milijona EUR, kar je manj kot v predhodnih dveh letih, a primerljivo s petletnim povprečjem (obdobje 2019–2023: 20,7 mio EUR) ter nad desetletnim povprečjem.

V preteklih letih so izstopala predvsem višja sredstva za lokalni razvoj LEADER; zaradi zaključevanja operacij v okviru strategij lokalnega razvoja, ki pa so se v letu 2024 zmanjšala na 6,9 milijona EUR. Opazno so se zmanjšala tudi sredstva za podporo gozdarstvu (4,8 mio EUR), medtem ko je pri drugih ukrepih prišlo do manjših sprememb v obsegu sredstev.

Preglednica 21: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2020–2024

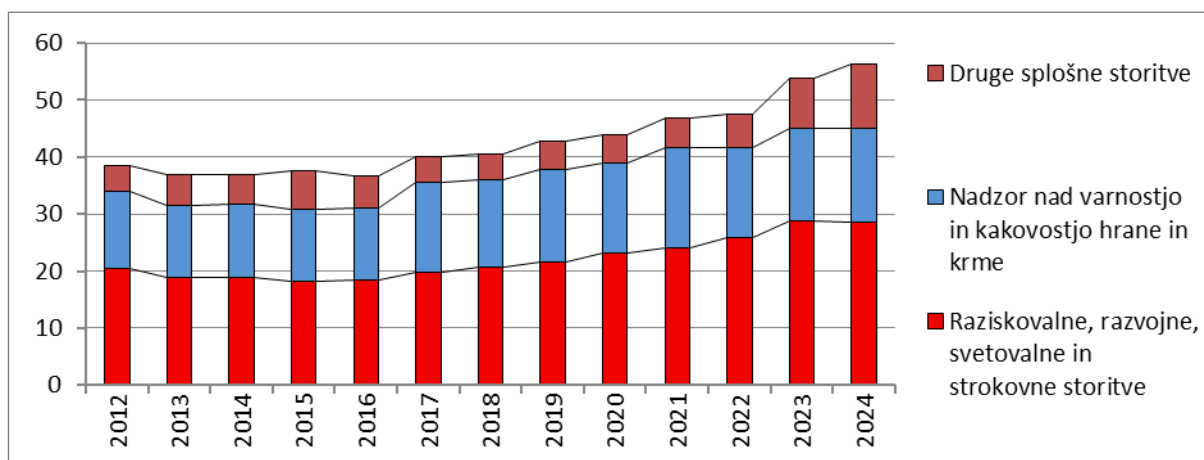
	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno–lesne verige (EU + SLO)	5.369	7.582	8.258	8.773	4.818	54,9
Odprava škode v gozdovih – PRP	2.596	3.766	1.467	832	1.240	149,0
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP	2.773	3.815	6.791	7.941	3.578	45,1
Vzpostavitev in razvoj nekmetskih dejavnosti na podeželju (EU + SLO)	184	1.395	4.240	6.624	6.224	94,0
Podpore diverzifikaciji kmetijskih gospodarstev v nekmetski dejavnosti	5	866	3.738	6.214	5.837	93,9
Sodelovanje, diverzifikacija dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih – PRP	179	529	502	410	387	94,4
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi (EU + SLO)	99	0	2.005	1.347	1.335	99,1
Krepitev lokalnih razvojnih pobud, LEADER – PRP (EU + SLO)	10.309	10.205	13.459	12.077	6.871	56,9
PODPORA PODEŽELSKEMU GOSPODARSTVU IN PREBIVALSTVU	15.961	19.181	27.963	28.821	19.248	66,8

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Sredstva za splošne storitve za kmetijstvo naraščajo. V letu 2024 je bilo izplačanih največ sredstev doslej, in sicer 56 milijonov EUR, kar je 5 % več kot leto prej ter več kot v preteklih letih (povprečje petletnega obdobja 2019–2023: 47 mio EUR; povprečje desetletnega obdobja 2014–2023: 43 mio EUR). Največjo rast v zadnjih dveh letih pripisujemo povečanju sredstev v skupini ukrepov drugih splošnih storitev, predvsem zaradi višjih sredstev za tehnično pomoč pri izvajanju SN 2023–2027 ter podpori digitalnemu prehodu v kmetijstvu.

Slika 28: Proračunska sredstva za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (mio EUR); 2012–2024

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Preglednica 22: Izplačila za splošne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	23.135	24.114	25.964	28.714	28.648	99,8
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.849	17.578	15.697	16.266	16.388	100,8
Druge splošne storitve	4.904	5.127	5.888	8.876	11.286	127,2
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	43.888	46.818	47.548	53.855	56.322	104,6

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Po obsegu sredstev je bilo v letu 2024 največ namenjenih financiranju raziskovalnih, razvojnih, svetovalnih in strokovnih storitev v kmetijstvu (51 %). Preostanek sredstev je bil namenjen nadzoru nad varnostjo in kakovostjo hrane ter krme (29 %) in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev v kmetijstvu (20 %).

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2024 izplačanih 28,6 milijona EUR, kar je primerljivo z letom prej. Največ sredstev znotraj te skupine ukrepov (47 % oz. 13,6 mio EUR) je bilo namenjenih strokovnim nalogam in javnim službam v kmetijstvu, sledijo svetovalne službe (42 % oz. 12,0 mio EUR). Preostala sredstva so bila namenjena raziskavam in razvoju (7 % oz. 2,1 mio EUR) ter izobraževanju in usposabljanju v kmetijstvu (4 % oz. 1,0 mio EUR).

Preglednica 23: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Raziskave in razvoj	1.665	1.896	2.127	2.123	2.078	97,9
Kmetijsko znanstvenoraziskovalno delo (SLO)	1.006	1.023	1.124	1.200	1.140	95,0
FADN – obdelava podatkov (EU + SLO)	74	236	152	197	216	109,6
ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO)	82	122	158	131	114	87,2
Drugi projekti in operativna podpora (EU + SLO)*	503	515	693	595	608	101,0
Svetovalna služba (SLO)	9.975	10.466	10.904	11.877	11.982	100,9
Kmetijska svetovalna služba	8.588	9.040	9.410	10.249	10.359	101,1
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS	752	792	827	901	916	101,6
Svetovalna služba za čebelarstvo	635	635	667	727	707	97,2
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	866	831	1.142	1.709	1.021	59,8
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	166	165	160	170	168	99,0
Usposobitev javnih zavodov in ustanov (SLO)	0	178	345	475	0	0,0
Izmenjava znanj in usposabljanje za delo v kmetijstvu (EU + SLO)	700	441	416	386	333	86,3
Druge usposabljanja in demonstracijske aktivnosti (EU + SLO)	0	46	220	678	520	76,7
Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)	10.630	10.921	11.790	13.004	13.566	104,3
Javna služba v poljedelstvu	381	402	443	559	859	153,8
Javna služba v vrtnarstvu	359	373	485	676	682	100,9
Javna služba v sadjarstvu	602	586	620	669	800	119,6
Javna služba v vinogradništvu	423	437	455	491	518	105,4
Javna služba v hmeljarstvu	334	352	466	394	443	112,6
Javne službe v oljkarstvu	257	291	302	352	340	96,6
Javna služba nalog rastlinske genske banke	228	240	300	376	466	124,0
Strokovne naloge v vinarstvu	146	151	154	160	160	99,7
Živinorejski genski viri	351	368	429	464	470	101,3
Strokovne naloge v živinoreji	7.548	7.720	8.136	8.862	8.827	99,6
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	23.135	24.114	25.964	28.714	28.648	99,8

* Financirajo se projekti, kot so na primer LIFE-IP NATURA.SI, ModernAKIS, Spremljanje vpliva podnebnih sprememb in drugi.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo v letu 2024 skupaj izplačanih 16,4 milijona EUR. Znesek je primerljiv z letom 2023 ter s povprečji predhodnih obdobj (povprečje petletnega obdobja 2019–2023: 16,3 mio EUR; povprečje desetletnega obdobja 2014–2023: 15,1 mio EUR). Največji delež sredstev je bil tudi v letu 2024 namenjen področju veterinarstva, in sicer 62 % vseh izplačil, predvsem za izvajanje ukrepov preventivnega varstva živali, odstranjevanje klavničnih ostankov ter druge sorodne dejavnosti.

Preglednica 24: Proračunska izplačila za ukrepe nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Ukrepi na področju veterinarstva	11.835	13.115	10.566	10.350	10.233	98,9
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	5.248	5.830	6.234	5.806	5.705	98,3
Ukrepi v veterini (EU + SLO)	3.611	3.792	717	745	889	119,3
Identifikacija in registracija živali (SLO)	668	637	766	826	807	97,7
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.308	2.427	2.814	2.779	2.784	100,2
Preprečevanje širjenja bolezni (SLO)	0	429	34	195	48	24,7
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	3.792	4.098	4.781	5.566	5.350	96,1
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	2.057	2.255	2.462	3.134	2.692	85,9
Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO)	657	654	915	903	1.102	122,0
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	569	678	814	881	938	106,4
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	509	510	590	648	618	95,3
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)	222	364	350	350	805	230,1
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.849	17.578	15.697	16.266	16.388	100,8

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe iz skupine drugih splošnih storitev v kmetijstvu je bilo v letu 2024 izplačanih skupaj 11,3 milijona EUR, kar je drugo leto zapored občutno nad dolgoletnim povprečjem (povprečje let 2023 in 2024: 10,1 mio EUR; povprečje petletnega obdobja 2018–2022: 5,1 mio EUR). Povečanje izplačil je predvsem posledica višjih sredstev za tehnično pomoč v okviru PRP 2014–2022 in SN 2023–2027 ter uvedbe novega mehanizma za podporo digitalizaciji in zelenemu prehodu v kmetijstvu (ukrep vzpostavitve informacijskih sistemov za digitalizacijo v kmetijstvu, financiran iz Mehanizma za okrevanje in odpornost).

Manjši obseg sredstev (0,5 mio EUR) je bil namenjen tudi podpori nevladnim organizacijam.

Preglednica 25: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Podpora nevladnim organizacijam (SLO)	412	451	469	495	485	97,9
Stanovsko in interesno povezovanje	285	333	340	347	360	103,6
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano	42	32	37	50	20	39,8
Izvajanje nadzora varstva konkurence v prehranski verigi	86	85	92	98	105	107,2
Digitalizacija in zeleni prehod v kmetijstvu (EU)	/	/	/	1.567	4.002	255,4
Tehnična pomoč (PRP 2014–2022, SN 2023–2027) (EU + SLO)	4.405	4.552	5.305	6.694	6.680	99,8
Drugo, obramba pred točo (SLO)	87	124	114	120	120	100,0
Druge splošne storitve	4.904	5.127	5.888	8.876	11.286	127,2

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi s strani lokalnih samoupravnih skupnosti (občin) ter regionalnih javnih skladov in zavodov, kot sta Javni sklad malega gospodarstva Goriške in Zavod za regionalni razvoj madžarske narodnosti Lendava, pa tudi drugih regionalnih subjektov (npr. Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost). Dajalci pomoči večinoma dodeljujejo sredstva po priglašeni shemah državnih pomoči v skladu z uredbo EU o skupinskih izjemah v kmetijstvu in gozdarstvu, v manjšem obsegu pa tudi po shemah pomoči *de minimis*, skladno z uredbo EU o pomoči *de minimis* v primarni kmetijski proizvodnji.

V letu 2024 je imelo 145 občin, en javni sklad, en javni zavod na regionalni ravni ter ena narodna skupnost priglašeno shemo državne pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu in gozdarstvu. Skupno je bilo tako priglašeni 148 shem državne pomoči po skupinski izjemi na lokalni in regionalni ravni. Podpore so bile v letu 2024 izplačane iz 115 teh shem. Poleg tega je imelo 53 občin in en javni zavod priglašeno shemo pomoči *de minimis* v primarni kmetijski proizvodnji. Skupno je bilo tako priglašeni 54 tovrstnih shem, iz katerih je bila pomoč v letu 2024 izplačana iz 32 shem.

Iz obeh vrst shem pomoči je bilo v letu 2024 na lokalni in regionalni ravni kmetijstvu dodeljenih 4,8 milijona EUR, od tega le 0,4 milijona EUR po shemah pomoči *de minimis*, večina (4,4 mio EUR oz. 96 % vseh pomoči) pa po shemah državne pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu in gozdarstvu. V primerjavi z letom 2023 se je skupni obseg izplačanih sredstev v letu 2024 zmanjšal za približno 5 %. Gledano po posameznih shemah se je obseg izplačil po shemah pomoči *de minimis* povečal za 38 %, obseg izplačil po shemah državne pomoči po skupinski izjemi pa zmanjšal za 8 %.

Struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) se po namenih v primerjavi z zadnjimi leti ni bistveno spremenila. Največji delež sredstev (87,3 %) je bil namenjen naložbam v kmetijska gospodarstva, predvsem za nakup kmetijske mehanizacije. Sledita tehnična podpora kmetijskemu sektorju (5,7 %), znotraj katere je bila večina sredstev usmerjena v dejavnosti prenosa znanja in informiranja, ter sredstva za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (4,5 %).

Vse podpore v letu 2024 so bile dodeljene v obliki nepovratnih sredstev.

Preglednica 26: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Zavarovalne premije	208,6	173,7	155,3	144,3	199,0	137,9
Naložbe v kmetijska gospodarstva	3.804,3	4.006,0	4.951,7	4.343,9	3.825,2	88,1
Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov	62,1	66,3	48,7	35,0	39,0	111,4
Aronacija kmetijskih zemljišč	3,2	5,7	5,3	2,3	2,5	109,0
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	16,0	58,0	35,9	10,1	5,5	54,0
Naložbe v gozdarske tehnologije in trženje gozdarskih proizvodov	/	/	/	/	62,5	/
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	124,9	130,1	218,7	222,9	248,4	111,5
– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	118,6	129,3	217,5	190,9	199,7	104,6
– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	6,2	0,8	1,2	32,0	48,7	152,3
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (<i>de minimis</i> – občine)	1.644,5	331,4	362,9	312,7	431,4	138,0
Skupaj	5.863,7	4.771,2	5.778,4	5.071,1	4.813,4	94,9

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni in regionalni ravni, so podobni ukrepom, financiranim iz državnega proračuna. Dajalci državne pomoči in pomoči *de minimis* morajo spoštovati pravila o združevanju podpor. To pomeni, da morajo pred dodelitvijo podpore preveriti, koliko sredstev iz javnih virov je upravičenec že prejel za iste upravičene stroške, da se ne preseže največje intenzivnosti pomoči in/ali najvišjega zneska pomoči, ki ju določajo akti EU.

Pomoč *de minimis* na lokalni in regionalni ravni je namenjena na primer izvajanju ukrepov za ohranjanje in izboljševanje rodovitnosti tal ter plačilu komunalnega prispevka za stavbe, namenjene kmetijski dejavnosti. Nekateri manjše občine vso podporo kmetijstvu, vključno s podporami za naložbe, plačilo zavarovalnih premij in tehnično podporo, dodeljujejo iz shem pomoči *de minimis*. Nekaj občin podporo iz shem pomoči *de minimis* namenja za tekoče stroške kmetijske proizvodnje.

MKGP vodi evidenco o dodeljeni pomoči *de minimis*. Dajalci pomoči morajo pred dodelitvijo pomoči *de minimis* ministrstvu poslati poizvedbo o tem, koliko pomoči *de minimis* je potencialni upravičenec že prejel v zadnjem triletnem obdobju. Na ta način se zagotavlja, da se ne preseže zgornja meja pomoči *de minimis*, ki se je konec leta 2024 zvišala s 25.000 EUR na 50.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh let, ter nacionalna omejitev za Slovenijo, ki se je konec leta 2024 zvišala s 18,63 milijona EUR na 30,11 milijona EUR v katerem koli obdobju treh let. Dajalci pomoči morajo pri Ministrstvu za finance preveriti tudi, koliko je potencialni upravičenec prejel splošne pomoči *de minimis*, saj upravičenec v katerem koli obdobju treh let ne sme prejeti skupaj več kot 300.000 EUR pomoči *de minimis* v vseh gospodarskih panogah.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

V letu 2024 se je po začasnih podatkih rast skupne blagovne menjave Slovenije s tujino nadaljevala. Tako izvoz kot uvoz blaga sta bila vrednostno večja kot v predhodnem letu, in sicer izvoz se je povečal za 12 % (znašal je 61,6 mrđ EUR), uvoz pa za 21 % (znašal je 69,2 mrđ EUR).⁸ Pokritost uvoza z izvozom je bila 89-odstotna, bilančni primanjkljaj pa je znašal 7,6 milijarde EUR.

Vrednost blagovne menjave agroživilstva se v zadnjih letih opazno povečuje in je v letu 2024 dosegla 6,2 milijarde EUR. Slovenija je izvozila za 2,3 milijarde, uvozila pa za 3,8 milijarde EUR agroživilskih proizvodov, pri čemer se je izvoz povečal za 9 %, uvoz pa je bil večji za 3 % v primerjavi z letom prej. Negativna trgovinska bilanca (–1,5 mrđ EUR) je ostala na podobni ravni kot v predhodnem letu, izvoz pa je pokrtil 60 % uvoza, kar je za tri odstotne točke več.

V letu 2024 je zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi obsegala 4,7 % skupne blagovne menjave Slovenije s tujino. Delež izvoza v skupnem izvozu blaga se je zmanjšal na 3,8 %, delež uvoza pa na 5,6 %.

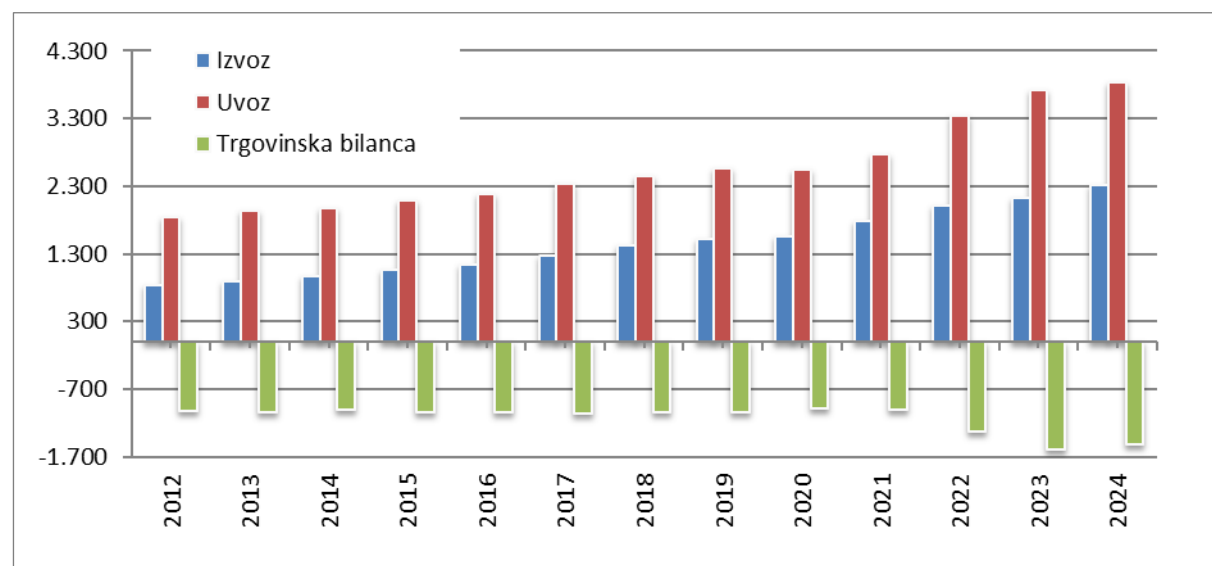
Preglednica 27: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	4.093,5	4.554,2	5.371,6	5.850,4	6.156,4	105,2
– izvoz (mio EUR)	1.558,1	1.778,9	2.020,8	2.132,9	2.314,7	108,5
– uvoz (mio EUR)	2.535,4	2.775,3	3.350,8	3.717,4	3.841,8	103,3
– bilanca (mio EUR)	–977,3	–996,4	–1.330,0	–1.584,5	–1.527,1	96,4
Pokritost uvoza z izvozom (%)	61,5	64,1	60,3	57,4	60,3	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	6,3	5,6	4,9	5,2	4,7	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	4,7	4,5	3,8	3,9	3,8	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	7,9	6,7	5,9	6,5	5,6	

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Slika 29: Izvoz, uvoz in trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2012–2024

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

⁸ Glej pregled gospodarskih gibanj (prvo poglavje tega poročila).

Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Izraz »kombinirana nomenklatura« carinske tarife zajema posamezne oddelke, poglavja in podpoglavja, tarifne številke in opombe, temeljna pravila razvrščanja blaga po KN in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga.

Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov, označenih z rimskimi številkami), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (KN EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statističnih podatkih o zunanji trgovini od leta 2004 SURS prikazuje podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati izpolnjuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovinskih statističnih podatkov ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa ministrstvo, pristojno za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. maja 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh virov: Intrastata in Extrastata.

Intrastat je statistična zbirka podatkov o blagovni menjavi med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla tako imenovani vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistična zbirka podatkov o blagovni menjavi držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. maja 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali od nje odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja in drugega, glede na v pogodbi navedene dobavne določbe. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice).

Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je mogoče glede na vrsto proizvoda določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, za katere je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 KN carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statističnih podatkov o zunanji trgovini uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03, 051191, 1604, 1605, 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi vključujejo poglavja od 01 do 24 KN carinske tarife.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po naslednjih skupinah držav: države članice EU, države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in druge države (vse države, razen naštetih).

3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

Izvoz – V letu 2024 je Slovenija od vseh skupin agroživilskih proizvodov izvozila največ raznih živil⁹. Delež te skupine v strukturi vrednostnega izvoza je predstavljal 24 % in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za štiri odstotne točke. Raznim živilom je sledil izvoz mlečnih proizvodov, jajc in medu (12 %) ter pijač, alkohola in kisa (9 %). Meso in izdelki iz mesa so skupaj zajemali 15 %, sadje in vrtnine skupaj pa 6 % v strukturi skupnega izvoza agroživilskih proizvodov. Razen pri raznih živilih večje spremembe v strukturnih deležih v primerjavi z letom prej pri omenjenih skupinah niso bile zabeležene.

V letu 2024 se je vrednostni izvoz večine pomembnejših tarifnih skupin agroživilskih proizvodov povečal. Najbolj, in sicer za 32 % se je povečal izvoz pri skupinah razna živila in vrtnine, temu je sledil izvoz sadja (+17 %), živih živali (+10 %), izdelkov iz žit, moke, škroba ali mleka (+7 %), mesa in izdelkov iz mesa (obe skupini +6 %) ter mlečnih proizvodov, jajc in medu (+2 %). Vrednostni izvoz pijač, alkohola in kisa je ostal na ravni predhodnega leta, zmanjšal pa se je izvoz krme (–17 %) in žita (–7 %). Od manj zastopanih skupin proizvodov v izvozu, se je najbolj povečal izvoz kakava in kakavovih proizvodov (+36 %), najbolj zmanjšal pa izvoz sladkorja in sladkornih proizvodov (–38 %).

Preglednica 28: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2023 in 2024

		Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		2024		%	Mio EUR		2024		%
CT	Ime	2023	2024*	2023	2023	2024*	2023	2024*	2023	2023	2024*
01	Žive živali	95,2	104,7	109,9	4,5	4,5	46,1	48,3	104,9	1,2	1,3
02	Meso in užitni klavnični proizvodi	153,2	162,3	105,9	7,2	7,0	327,7	365,0	111,4	8,8	9,5
03	Ribe, raki	27,4	29,3	106,7	1,3	1,3	101,7	106,0	104,2	2,7	2,8
04	Mlečni proizvodi, jajca, med	271,7	276,3	101,7	12,7	11,9	263,3	290,2	110,2	7,1	7,6
05	Drugi proizvodi živalskega izvora	3,5	3,5	98,8	0,2	0,2	8,9	10,3	116,6	0,2	0,3
06	Živo drevje, čebulice, cvetje	16,4	20,4	124,1	0,8	0,9	69,6	69,8	100,3	1,9	1,8
07	Užitne vrtnine	32,9	43,3	131,5	1,5	1,9	187,4	186,7	99,6	5,0	4,9
08	Užitno sadje, oreški	86,9	101,5	116,8	4,1	4,4	280,0	285,2	101,9	7,5	7,4
09	Kava, čaj, začimbe	58,2	60,5	103,9	2,7	2,6	114,4	116,8	102,2	3,1	3,0
10	Žita	84,5	78,5	93,0	4,0	3,4	138,2	103,5	74,9	3,7	2,7
11	Proizvodi mlinске industrije	15,2	16,4	108,1	0,7	0,7	62,5	49,0	78,5	1,7	1,3
12	Oljna semena in plodovi	49,0	45,5	92,8	2,3	2,0	56,5	56,9	100,7	1,5	1,5
13	Šelak, gume, rastl. sok in ekstrakti	16,6	15,6	94,0	0,8	0,7	20,4	20,4	100,0	0,5	0,5
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,1	0,1	105,5	0,0	0,0	1,2	1,1	91,7	0,0	0,0
15	Masti in olja	57,4	58,5	101,8	2,7	2,5	118,2	124,0	104,9	3,2	3,2
16	Izdelki iz mesa, rib, rakov	176,7	188,2	106,5	8,3	8,1	131,9	141,6	107,4	3,5	3,7
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	77,0	48,0	62,3	3,6	2,1	159,4	117,0	73,4	4,3	3,0
18	Kakav in kakavovi proizvodi	46,3	63,1	136,1	2,2	2,7	152,5	178,9	117,3	4,1	4,7
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	114,3	122,5	107,2	5,4	5,3	296,9	325,7	109,7	8,0	8,5
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	29,0	30,6	105,7	1,4	1,3	166,4	185,8	111,7	4,5	4,8
21	Razna živila	428,2	565,8	132,1	20,1	24,4	290,7	316,5	108,9	7,8	8,2
22	Pijače, alkoholi in kis	204,6	204,0	99,7	9,6	8,8	275,2	307,4	111,7	7,4	8,0
23	Ostanki in odpadki živil. ind., krma	83,5	69,6	83,4	3,9	3,0	267,8	246,9	92,2	7,2	6,4
24	Tobak in nadomestki	5,0	6,6	133,5	0,2	0,3	180,6	188,5	104,4	4,9	4,9
Skupaj		2.132,9	2.314,7	108,5	100,0	100,0	3.717,4	3.841,8	103,3	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

⁹ Skupina razna živila zajema ekstrakte, esence in koncentrate kave, čaja in kavnih nadomestkov, kvas in pecilne praške, pripravke za omake in pripravljene omake, mešanice začimb, gorčico, juhe in pripravke za juhe, homogenizirana sestavljena živila, sladoled in druge ledene sladice ter nekatera druga živila.

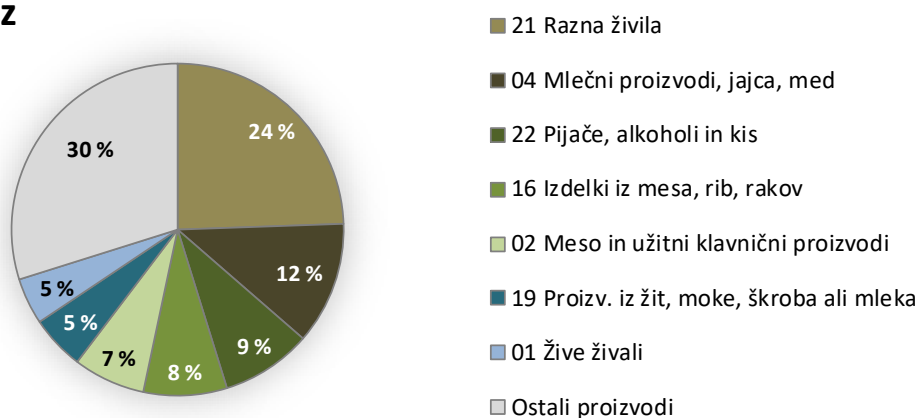

Uvoz – Struktura vrednostnega uvoza agroživilskih proizvodov se v letu 2024 glede na predhodno leto ni bistveno spremenila. Največji delež v strukturi je ponovno predstavljalo meso (10 %), ki je skupaj z izdelki iz mesa obsegalo 13-odstotni delež. Sledil je uvoz proizvodov iz žit, moke, škroba ali mleka, raznih živil, skupine pijače, alkoholi in kis ter skupine mlečni proizvodi, jajca in med (vse skupine po 8 %). Uvoz vrtnin in sadja je skupaj predstavljal 12-odstotni delež (sadje: 7 %; vrtnine: 5 %).

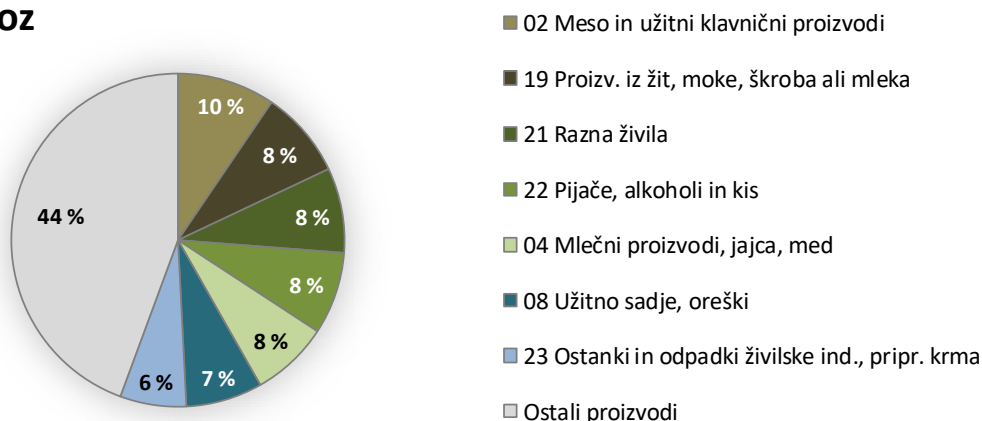
Pri vseh najbolj zastopanih tarifnih skupinah v uvozu se je, z izjemo krme, vrednostni uvoz v letu 2024 povečal v primerjavi z letom prej. Največja rast je bila zaznana pri uvozu pijač, alkohola in kisa (+12 %), mesa (+11 %), mlečnih proizvodov, jajc in medu, proizvodih iz žit, moke, škroba ali mleka (obe skupini +10 %) in raznih živil (+9 %). Vrednostni uvoz sadja se je povečal le nekoliko, in sicer za 2 %, medtem ko se je uvoz krme zmanjšal za 8 %. Od manj zastopanih tarifnih skupin se je uvoz vrednostno najbolj povečal pri kakavu in kakavovih proizvodih ter drugih proizvodih živalskega izvora (obe skupini za +17 %), najbolj pa se je zmanjšal uvoz sladkorja in sladkornih proizvodov (–27 %). Uvoz žit se je zmanjšal za četrtno.

Slika 30: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2024*

Izvoz

Uvoz

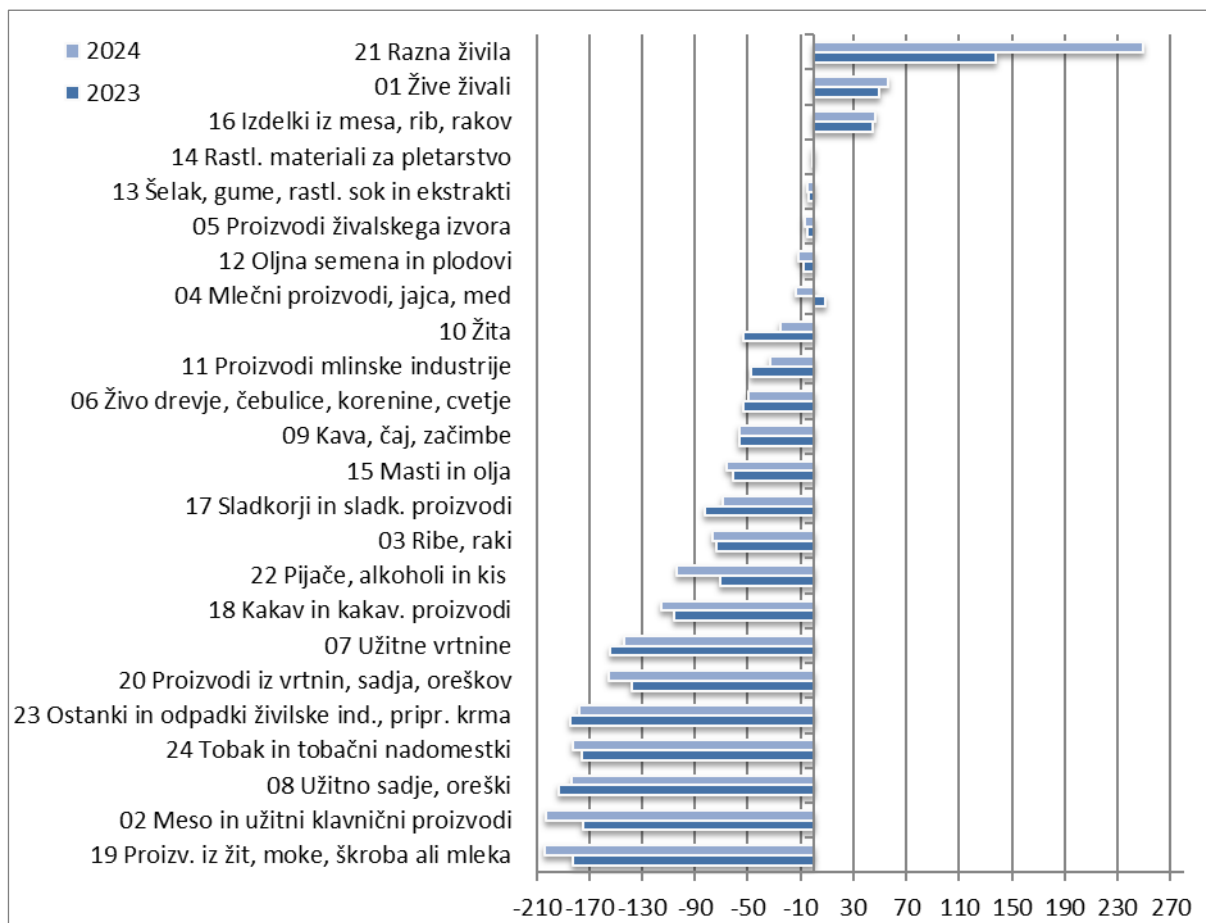
* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Trgovinska bilanca – Slovenija je leta 2024 ustvarila vrednostni presežek v zunanjetrgovinski bilanci (izvoz je bil večji od uvoza) pri raznih živilih, živih živalih in izdelkih iz mesa. Presežek se je povečal pri vseh treh omenjenih skupinah agroživilskih proizvodov. Pri vseh ostalih skupinah pa beležimo trgovinski primanjkljaj, največji je bil zabeležen pri proizvodih iz žit, moke, škroba ali mleka in pri mesu.

*Slika 31: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2023 in 2024**

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Skupna blagovna menjava agroživilstva v večini poteka z državami članicami EU. V letu 2024 je blagovna menjava Slovenije z EU obsegala 82 % celotne blagovne menjave agroživilstva, kar je malenkost več kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja (2019–2023: 81 %). Delež blagovne menjave z državami nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške) je obsegal 7 %, z drugimi državami pa 10 % celotne blagovne menjave agroživilstva.

Preglednica 29: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
IZVOZ	1.514,2	1.558,1	1.778,9	2.020,8	2.132,9	2.314,7	108,5
EU**	1.150,0	1.180,1	1.349,4	1.558,0	1.579,1	1.754,8	111,1
Avstrija	137,1	142,4	164,5	205,1	194,2	203,4	104,7
Hrvaška	335,5	329,0	355,5	415,6	454,4	484,5	106,6
Italija	288,9	286,2	354,4	405,4	381,9	411,0	107,6
Madžarska	66,3	84,2	94,1	69,6	63,6	70,7	111,2
Nemčija	84,6	93,3	101,3	122,9	134,4	182,0	135,4
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	217,0	199,4	230,6	261,7	302,2	296,4	98,1
Druge države	147,2	178,5	199,0	201,1	251,6	263,5	104,7
UVOZ	2.561,7	2.535,4	2.775,3	3.350,8	3.717,4	3.841,8	103,3
EU**	2.190,5	2.103,9	2.354,0	2.856,4	3.165,6	3.306,8	104,5
Avstrija	337,8	312,2	311,8	357,8	384,7	388,3	100,9
Hrvaška	334,3	340,2	404,0	503,0	562,8	612,2	108,8
Italija	383,3	369,0	427,5	492,3	578,5	565,9	97,8
Madžarska	170,6	158,3	166,2	211,6	223,7	208,1	93,0
Nemčija	319,7	320,6	357,4	422,9	450,0	468,9	104,2
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	87,1	86,6	121,4	137,6	160,7	156,8	97,6
Druge države	284,1	344,9	299,9	356,8	391,2	378,2	96,7
BILANCA	-1.047,5	-977,3	-996,4	-1.330,0	-1.584,5	-1.527,1	
EU**	-1.040,5	-923,8	-1.004,6	-1.298,3	-1.586,5	-1.552,0	
Avstrija	-200,7	-169,8	-147,3	-152,7	-190,5	-184,9	
Hrvaška	1,1	-11,2	-48,5	-87,4	-108,4	-127,6	
Italija	-94,4	-82,8	-73,0	-87,0	-196,6	-154,9	
Madžarska	-104,2	-74,1	-72,2	-142,0	-160,1	-137,4	
Nemčija	-235,1	-227,3	-256,0	-300,0	-315,6	-287,0	
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	129,9	112,8	109,2	124,0	141,5	139,6	
Druge države	-137,0	-166,4	-100,9	-155,7	-139,5	-114,7	

* Začasni podatki.

** 2019: EU-28, 2020–2024: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Izvoz – Vrednostni izvoz agroživilskih proizvodov iz Slovenije v države EU se konstantno povečuje. V letu 2024 se je izvoz v EU povečal za 11 % in je bil za 29 % nad povprečjem obdobja 2019–2023. Za 5 % se je povečal tudi izvoz v druge države, medtem ko se je izvoz v države nekdanje Jugoslavije zmanjšal za 2 %.

V strukturi celotnega izvoza agroživilstva je izvoz iz Slovenije v EU predstavljal 76-odstotni delež, kar je 2 % več v primerjavi z letom 2023, a na podobni ravni kot povprečje zadnjega petletnega obdobja (2019–2023). Delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške) se je zmanjšal v primerjavi s predhodnim letom (iz 14 % na 13 %), prav tako pa se je zmanjšal delež izvoza v druge države (iz 12 % na 11 %).

Pri izvozu agroživilskega blaga iz Slovenije v letu 2024 ostaja najpomembnejša trgovinska partnerica Hrvaška. Delež izvoza na Hrvaško je obsegal eno petino celotnega izvoza

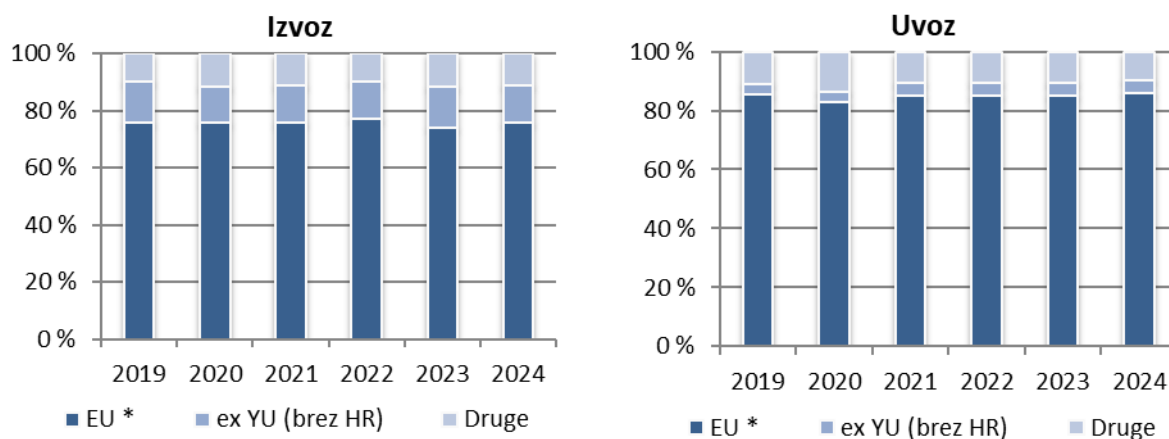

agroživilstva, največ pa je bilo izvoženih proizvodov iz tarifnih skupin mlečni proizvodi, jajca in med, pijače, alkoholi in kis ter razna živila. Poleg Hrvaške so bile pomembne trgovinske partnerice tudi Italija, Avstrija, Nemčija ter Bosna in Hercegovina. Izvoz v omenjenih pet držav je skupaj obsegal 59 % celotnega izvoza.

Uvoz – Vrednostni uvoz agroživilskih proizvodov iz držav EU se je povečal za 4 % in je bil za 30 % nad povprečjem obdobja 2019–2023. Uvoz iz drugih skupin držav se je zmanjšal, in sicer iz držav nekdanje Jugoslavije za 2 %, iz preostalih držav pa za 3 %.

Regionalna struktura uvoza po skupinah držav v letu 2024 ostaja podobna. Delež uvoza iz držav EU je znašal 86 %, delež uvoza iz držav na območju nekdanje Jugoslavije 4 % in delež uvoza iz ostalih držav 10 % celotnega uvoza agroživilstva.

Slika 32: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2019–2024

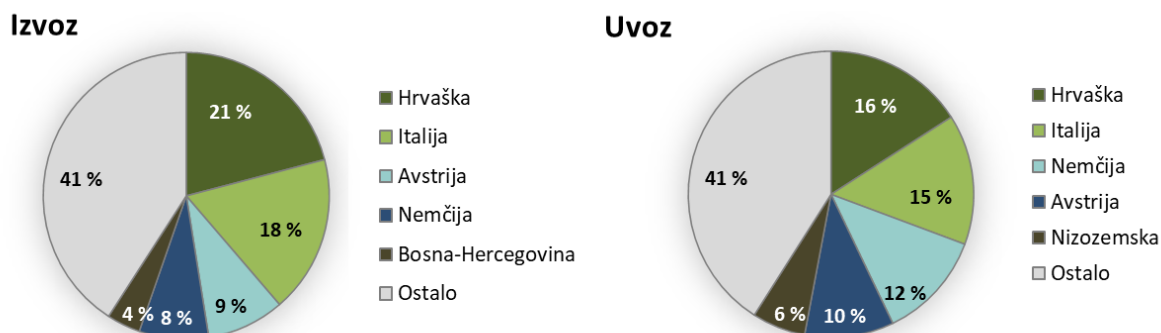

* 2019: EU-28, 2020–2024: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Tako kot pri izvozu, je bila na strani uvoza za Slovenijo najpomembnejša zunanjetrgovinska partnerica v letu 2024 Hrvaška. Iz nje je bilo po vrednosti uvoženih 16 % vseh agroživilskih proizvodov, od tega največ pijač alkohola in kisa, proizvodov iz žit, moke, škroba ali mleka in raznih živil. Druge pomembnejše trgovinske partnerice so bile Italija, Nemčija, Avstrija in Nizozemska. Uvoz iz teh petih držav skupaj je enako kot v letu 2023 obsegal 59 % celotnega uvoza agroživilstva.

Slika 33: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2024*

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

V spodnji preglednici je prikazanih prvih 15 najpomembnejših trgovinskih partneric v letu 2024, tako po vrednostnem izvozu kot po uvozu. V splošnem pa Slovenija trguje (sicer različno od leta do leta) z okoli 130 različnimi državami.

*Preglednica 30: 15 najpomembnejših trgovinskih partneric po izvozu in uvozu (%); 2024**

TOP 15 – IZVOZ		TOP 15 – UVOZ	
Država	%	Država	%
Hrvaška	20,9	Hrvaška	15,9
Italija	17,8	Italija	14,7
Avstrija	8,8	Nemčija	12,2
Nemčija	7,9	Avstrija	10,1
Bosna-Hercegovina	3,8	Nizozemska	6,1
Srbija	3,4	Poljska	5,6
Kosovo	3,4	Madžarska	5,4
Madžarska	3,1	Španija	3,6
Francija	2,3	Brazilijska	3,3
Združeno kraljestvo	2,3	Srbija	2,7
Nizozemska	2,2	Romunija	2,2
Poljska	1,7	Češka	2,2
Makedonija	1,6	Belgija	2,0
Švica	1,5	Francija	1,9
Romunija	1,5	Slovaška	1,2
SKUPAJ	82,1	SKUPAJ	89,1

* Začasni podatki.

Vir: preračuni KIS (vir podatkov SURS)

Trgovinska bilanca – V letu 2024 se je zunanjetrgovinski primanjkljaj Slovenije z državami EU glede na predhodno leto zmanjšal, saj se je izvoz povečal izraziteje kot uvoz (primanjkljaj je znašal 1,5 mrd EUR). Prav tako se je zmanjšal negativen saldo v trgovini z drugimi državami (s 140 mio EUR v letu 2023 na 115 mio EUR). Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je ostal pozitiven, vendar se je zmanjšal na 140 milijonov EUR.

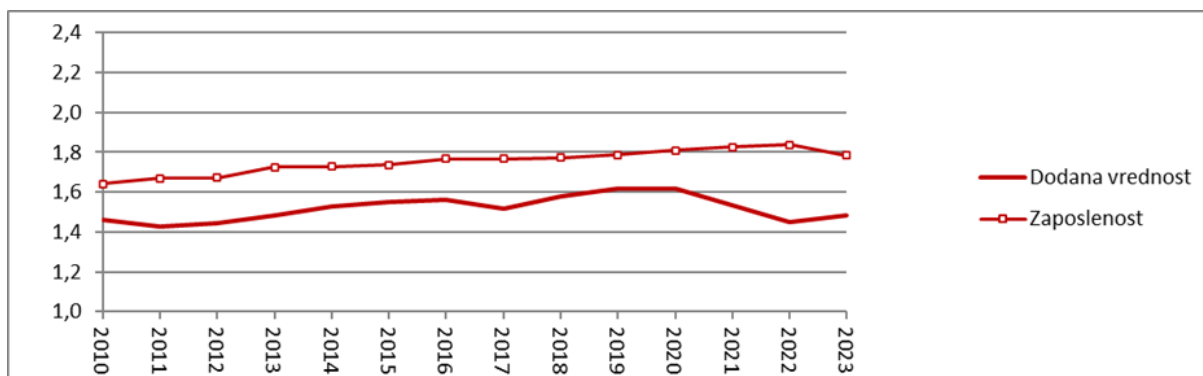
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

Prispevek živilskopredelovalne dejavnosti v dveh ključnih makroekonomskih agregatih se je v zadnjem desetletju stabilno povečeval. Glede na zadnje razpoložljive podatke (za leto 2023) sta Proizvodnja živil (C10) in Proizvodnja pijač (C11) skupaj ustvarili 1,48 % dodane vrednosti slovenskega gospodarstva. Med letoma 2010 in 2020 je delež narasel za manj kot dve desetinki odstotne točke (s 1,46 % na 1,62 %), nato pa se je v letih 2021 in 2022 zmanjšal (obakrat za skoraj desetinko odstotne točke). Zaradi tega znižanja je delež te panoge v skupni dodani vrednosti leta 2022 padel na raven iz leta 2012. V letu 2023 se je prispevek živilskopredelovalne dejavnosti k agregatni dodani vrednosti nekoliko povečal, vendar je še vedno za približno desetino nižji kot v predpandemičnem obdobju (iz leta 2018).

V skupni zaposlenosti slovenskega gospodarstva so delovna mesta v živilskopredelovalnih dejavnostih leta 2023 predstavljala 1,79 %, kar je nekoliko manj kot leto prej. Z izjemo zadnjega analiziranega leta se je prispevek te panoge k zaposlenosti v petnajstletnem obdobju stalno rahlo povečeval in po letu 2010 skupaj zrasel za skoraj dve desetinki odstotne točke, kar je primerljivo z rastjo njenega deleža v dodani vrednosti. Med pandemijo pa se je rast prekinila (najprej z omenjenim padcem dodane vrednosti, čemur je z zamikom sledil upad prispevka k zaposlenosti). Glede na podatke zaključnih računov podjetij za leto 2024 lahko pričakujemo, da se bo razmerje v prihodnjih letih ponovno uravnovesilo.

Slika 34: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2010–2023

Vir: SURS, lastni preračuni

Živilskopredelovalna industrija je vodilni proizvodni sektor v Evropski uniji glede na prihodke, dodano vrednost in število zaposlenih. V letu 2021 so podjetja v tem sektorju prispevala 14,5 % vseh prihodkov, 11,4 % dodane vrednosti in 15,7 % zaposlenosti v EU. Posebej je treba poudariti, da je ta dejavnost zelo raznolika, saj prevladujejo majhna in srednje velika podjetja (MSP). V EU-27 so MSP predstavljala 99 % vseh podjetij v tem sektorju in leta 2021 ustvarila 40 % prihodkov, okoli 42 % dodane vrednosti ter zagotovila skoraj 57 % delovnih mest v živilskopredelovalni industriji. Podobna situacija je v številnih državah članicah EU, kjer ta dejavnost zaseda prvo mesto v agregatni dodani vrednosti predelovalne industrije in prispeva znatne deleže k skupnim prihodkom. Največje proizvajalke hrane in pijač v EU so Nemčija, Francija, Italija in Španija, tako po ustvarjeni dodani vrednosti kot po prihodkih.

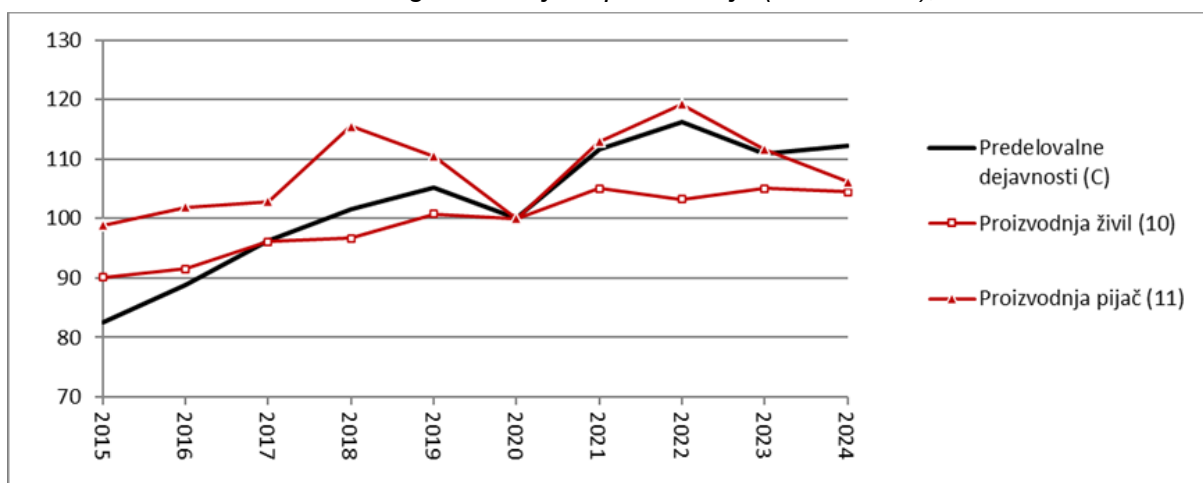
Živilskopredelovalna industrija je v preteklosti imela v Sloveniji večji delež v makroekonomskih kazalnikih, vendar je njen pomen začel upadati tik pred vstopom v EU. Trend zmanjševanja se je nadaljeval še več kot desetletje in pol. Glavni dejavniki upada so bili hitra liberalizacija

zunanje trgovine (odprava carin), ukinitve sistema izvoznih nadomestil (zlasti v mlečni in mesni industriji), zaprtje dveh velikih podjetij (proizvodnja sladkorja in predelava tobaka), ki sta močno vplivali na dodano vrednost tega sektorja. Stagnacijo po pristopu k EU lahko pripišemo tudi neuspešnim lastniškim preoblikovanjem, zlasti tako imenovanim menedžerskim prevzemom. Številna velika živilska podjetja so postala tarča finančnih operacij, ki so močno obremenile njihovo osnovno dejavnost. Posledično so nekatera podjetja bankrotirala, druga pa so prešla v tuje lastništvo. Novi lastniki so pogosto racionalizirali poslovanje z zapiranjem proizvodnih operacij v Sloveniji, tarčne družbe pa so obremenili tudi z ugodnim zadolževanjem matičnih družb. Tudi v letu 2024 je prišlo do lastniških sprememb v dveh stebrnih gospodarskih družbah s prodajo deležev tujim lastnikom, kar kaže, da se proces lastniške konsolidacije še ni zaključil.

Obseg industrijske proizvodnje v Predelovalnih dejavnostih (NACE-C) se je v letu 2024 minimalno povečal (+1,2 %), vendar je še vedno nižji od ravni leta 2022 (–3,6 %). Kljub nekoliko ugodnejšim razmeram ostajajo dejavniki v mednarodnem okolju precej neugodni. Slovensko gospodarstvo je še vedno pod močnim vplivom dogajanja pri naših glavnih trgovinskih partnerjih (predvsem Nemčiji in Italiji), kjer se konkurenčni pritiski ne zmanjšujejo, agregatno povpraševanje pa stagnira. Poudariti je treba, da k poslabšanju konkurenčnosti slovenskih izvoznikov prispevajo tudi specifični stroškovni pritiski (cene energentov, stroški dela), ki ovirajo hitrejšo gospodarsko rast na tujih trgih. V primerjavi z letom 2020 je agregatna industrijska proizvodnja v Predelovalnih dejavnostih (C) v letu 2024 večja za 12 %, v primerjavi z letom 2015 pa je večja za slabih 30 %.

Slika 35: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2020 = 100); 2015–2024

Vir: SURS (podatki za leto 2024 so začasni), lastni preračuni

Preglednica 31: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Predelovalne dejavnosti (C)	103,5	95,0	111,7	104,1	95,3	101,2
Proizvodnja živil (10)	104,2	99,3	105,0	98,3	101,8	99,5
Proizvodnja pijač (11)	95,7	90,5	113,0	105,5	93,7	95,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, lastni preračuni

V dejavnosti Proizvodnja živil (C10) se je obseg industrijske proizvodnje v letu 2024 rahlo zmanjšal (–0,5 %), kar je po revidiranih podatkih nadaljevanje trenda rahlega nihanja od leta 2021. V primerjavi z letom 2020 je industrijska proizvodnja v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2024 večja za slabih 5 %, v primerjavi z letom 2015 pa je obseg proizvodnje večji za dobrih 14 %. Nekoliko večje nihanje obsega industrijske proizvodnje je značilno za dejavnost

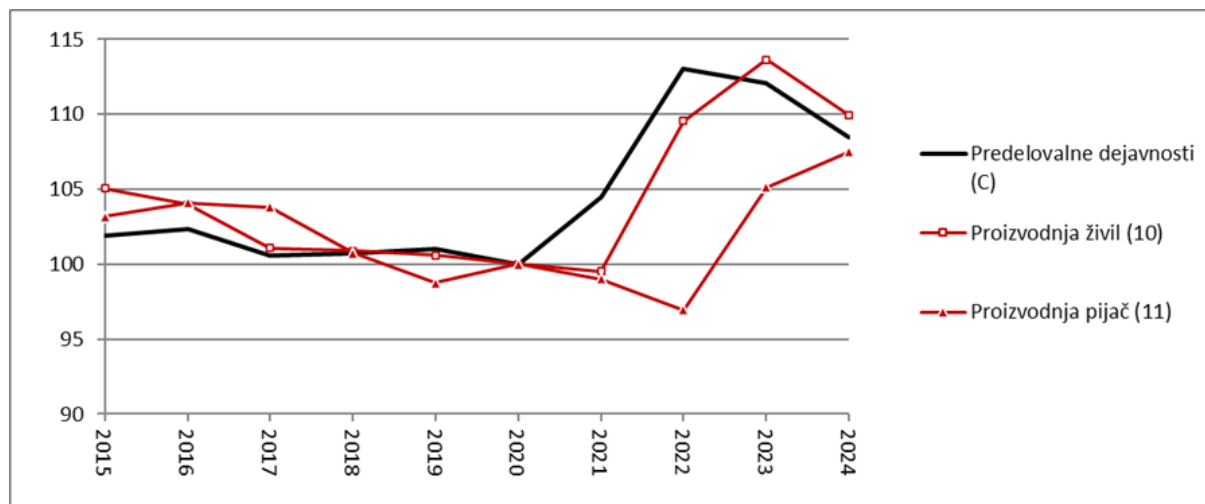

Proizvodnja pijač (C11), kar lahko pripišemo sezonskim vplivom. V obdobju epidemije, ko je bila dinamika proizvodnje pod vplivom izpada prodaje v gostinstvu, je obseg padel za desetino, nakar je sledila precejšnja skoraj desetodstotna letna rast v letih 2021 in 2022, v letih 2023 in 2024 pa je obseg proizvodnje ponovno opazno upadel. Obseg proizvodnje pijač (C11) je v primerjavi z letom 2020 večji za 6 %, v primerjavi z letom 2015 pa je večji za dobrih 7 %.

4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

V dejavnosti Proizvodnje živil (C10) so se proizvajalčeve cene v letu 2024 opazno znižale, kar je privedlo do preloma v dvoletnem trendu strmega naraščanja cen, ki je bil posledica tržnih razmer v obdobju pandemije. Pred letom 2021 smo opažali večletni trend stalnega realnega zniževanja proizvajalčevih cen. V dejavnosti Proizvodnje pijač (C11) pa je v letu 2024 še vedno prišlo do realne rasti proizvajalčevih cen, vendar po bistveno nižji stopnji kot v letu 2023. Tudi pri tej dejavnosti opažamo oscilacije s trendom zniževanja, ki je dosegel najnižjo točko v letu 2022, eno leto kasneje kot v proizvodnji živil, pri čemer je bil padec za približno tri odstotne točke večji. Kljub temu pa so cenovne ravni v obeh dejavnostih v letu 2024 še vedno realno znatno višje kot v letu 2020; v Proizvodnji živil (C10) so proizvajalčeve cene realno višje za 10 %, v Proizvodnji pijač (C11) pa so višje za slabih 8 %. V agregatu Predelovalnih dejavnosti (C) so se realne proizvajalčeve cene v letu 2024 ponovno znižale, vendar hitreje kot v letu 2023. Realni padec je primerljiv z negativno spremembo v dejavnosti Proizvodnje živil (C10), vendar tudi ta sektor v letu 2024 dosega znatno višje cenovne ravni kot v prejšnjih letih analiziranega desetletnega obdobja. Po stroškovnih pritiskih v času pandemije covida, ki so bili posledica motenj v globalnih oskrbnih verigah, kasnejšega sunkovitega porasta povpraševanja in okrepitev gospodarske rasti, je bilo zvišanju cen v letu 2024 mogoče v veliki meri pripisati izjemno visokim cenam energentov. Ta stroškovna kategorija predstavlja univerzalni in visoko multiplikativen dejavnik za vse gospodarske panoge.

Slika 36: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih realno; (2020 = 100); 2015–2024

Vir: SURS, lastni preračuni

Nominalno letno znižanje cen pri proizvajalcih v letu 2024 za Predelovalne dejavnosti (C) je bilo za dober odstotek (realno –3 %), skupne cene pri proizvajalcih živil in pijač (C10 + C11) pa so v tem letu nominalno padle za pol odstotka (realno –3 %). Cene pri proizvajalcih živil (C10) so nominalno padle za dober odstotek (realno –4 %), cene pri proizvajalcih pijač (C11) pa so se nominalno zvišale za 4 %, ob upoštevanju inflacije so realno višje za dobra 2 %. Ugotavljamo, da gibanje cen v dejavnosti Proizvodnja pijač (C11) časovno zaostaja za

gibanjem v Predelovalnih dejavnosti (C) in dejavnostjo Predelave živil (C11), kar kaže, da so podjetja v tej dejavnosti v letu 2024 še kompenzirala zastale stroškovne pritiske, v letu 2025 pa se bo gibanje zelo verjetno uskladilo.

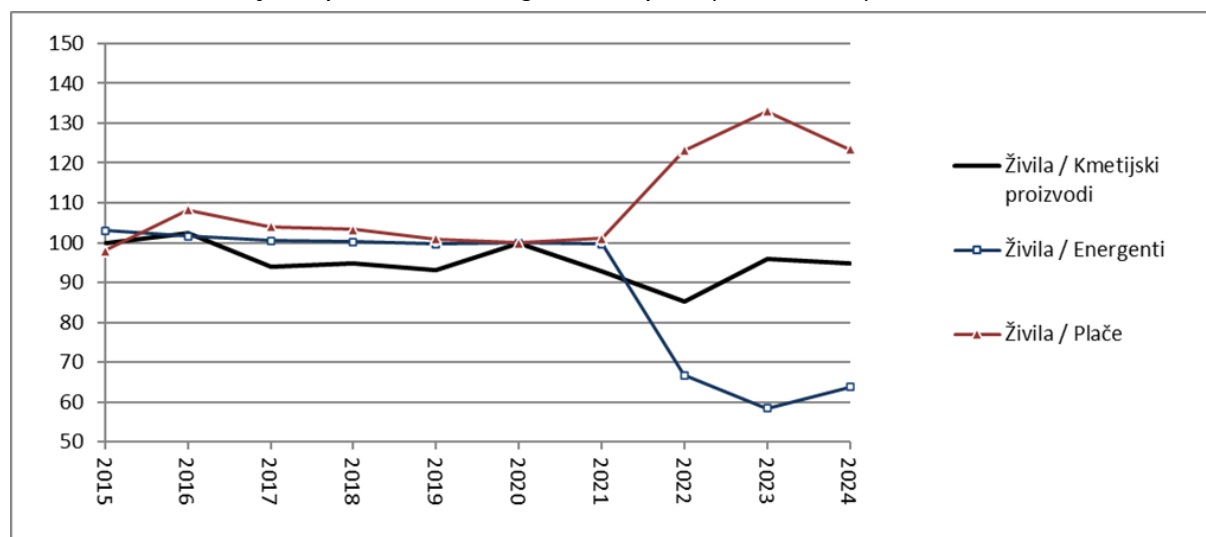
Preglednica 32: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Predelovalne dejavnosti (C)	100,8	100,3	106,5	117,7	106,5	98,7
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	101,5	102,4	101,3	118,0	112,0	99,5
Proizvodnja živil (10)	101,2	102,8	101,4	119,8	111,4	98,7
Proizvodnja pijač (11)	103,1	100,8	100,9	106,5	116,5	104,3

Vir: SURS, lastni preračuni

V spodnji sliki sta razvidna primerjava gibanja cen pri proizvajalcih v proizvodnji živil z gibanjem cen treh ključnih kategorij proizvodnih vložkov in prikaz t. i. cenovne paritete. Do preloma v koronskem letu 2021 smo opazovali oscilacije vrednosti kazalnikov paritete v razponu do 10 odstotnih točk, nato pa so spremembe postale bistveno izrazitejše. Pri vseh treh spremljanih stroškovnih kategorijah so se paritete začele intenzivneje in raznosmerno spreminjati. Tudi v letu 2024 ostajajo vrednosti paritet z energenti in plačami daleč od dolgoročnega povprečja, medtem ko se je pariteta s kmetijskimi surovinami ustalila na ravni, ki je v območju desetletnega povprečja in približno 5 odstotnih točk pod vrednostjo iz leta 2020. Glede na podatke za leto 2024 so se cene kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih zvišale za slab odstotek, medtem ko so cene v kmetijstvu (brez sadja in zelenjave, uporabljene za izračun paritete) znižale za $-0,2\%$. Posledično se je cenovno-stroškovna pariteta za živilsko predelovalno industrijo rahlo poslabšala, vendar še vedno ostaja v večletnem povprečju.

Slika 37: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2020 = 100); 2015–2024

Vir: SURS, lastni preračuni

Pariteta za stroške energentov se je v letu 2024 rahlo izboljšala, vendar je njena vrednost še vedno približno 36 % nižja kot v letu 2020 in skoraj 40 % nižja kot v letu 2015. Cene energentov so se leta 2024 nominalno znižale za -10% , prvič po letu 2017, vendar še vedno predstavljajo izjemno visoko stroškovno odstopanje, ki negativno vpliva na poslovanje gospodarskih subjektov v Sloveniji. Trenutno ni znakov, da bi se cene energentov vrnile na normalne ravni, napovedi pa so pretežno pesimistične.

Razmerje med indeksom cen živil pri proizvajalcih in stroški dela se je v obdobju epidemije spremenilo v korist živilskopredelovalnih podjetij, saj je pariteta močno poskočila in ostala visoka tudi v letu 2024. V letu 2014 je bila zabeležena 6,3-odstotna rast bruto plač, kar je bistveno manj od rasti proizvajalčevih cen živil. Kljub temu je pariteta še vedno približno 23 % višja kot v letu 2020 in približno 25 % višja kot v letu 2015. To je negativno vplivalo predvsem na delovno intenzivne panoge, kot sta pekarstvo in mesnopredelovalna industrija, kjer se je poslovni položaj nekoliko poslabšal. Zaradi zaostrenih razmer na trgu dela je pričakovati nadaljnje pritiske na zvišanje plač, zato bo zelo verjetno pariteta v prihodnjih letih težila k dolgoročnemu povprečju.

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

Število podjetij, ki so registrirana v dejavnostih živilskopredelovalne industrije, se je v letu 2024 nekoliko zmanjšalo, za manj kot pol odstotka, kar je rezultiralo v povišanju povprečnega števila zaposlenih na podjetje. V letu 2024 je živilskopredelovalno podjetje v povprečju zaposlovalo 19,4 delavca, kar je več od povprečja zadnjih petih let. V zadnjem letu lahko tako vidimo pozitivni obrat trenda povprečnega števila zaposlenih na podjetje. Podjetja v živilskopredelovalnih dejavnostih se v dolgoročnem trendu počasi povečujejo, a je povprečna velikost še vedno nekoliko manjša kot v agregatu predelovalnih dejavnosti (NACE-C). V letu 2024 je povprečno predelovalno podjetje (C) zaposlovalo 21,9 zaposlenca po urah, kar je enako kot v letu 2020. Tudi v dejavnosti C ugotavljamo oscilacije, ki sledijo trendom glavnih dejavnikov gospodarske aktivnosti v Sloveniji in na naših glavnih izvoznih trgih.

Preglednica 33: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije (NACE C10+C11); 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks (realno) 2024/23
Število podjetij	745	772	789	808	825	822	99,6
Število zaposlenih	14.628	14.486	14.974	15.378	15.564	15.962	102,6
Sredstva (mio EUR)	2.297	2.175	2.342	2.556	2.771	2.923	103,4
Prihodki od prodaje (mio EUR)	2.315	2.223	2.439	2.953	3.192	3.374	103,7
Prihodki od izvoza (mio EUR)	686	688	826	1.012	1.130	1.257	109,0
Izvozna usmerjenost (%)	29,6	31,0	33,9	34,3	35,4	37,2	105,1
Produktivnost (000 EUR)	158,2	153,5	162,9	192,0	205,0	211,4	101,1
Dodana vrednost (mio EUR)	604,0	622,7	669,5	751,7	842,3	890,0	103,6
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	41,3	43,0	44,7	48,9	54,1	55,8	101,0
Čisti dobiček (mio EUR)	136,7	125,2	135,9	172,8	13,0	20,9	157,6
Čista izguba (mio EUR)	8,0	13,1	8,2	8,6	0,0	0,0	100,5
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	128,7	112,1	127,7	164,2	13,0	20,9	157,7
Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)	8,8	7,7	8,5	10,7	0,8	1,3	153,8
Donosnost sredstev (ROA) (%)	5,6	5,2	5,2	6,4	0,5	0,7	149,5
Donosnost prodaje (ROS) (%)	5,6	5,0	5,5	5,6	0,4	0,6	149,1

Vir: AJPES, lastni preračuni

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2024 upravljala 2,9 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno za 3,4 % več kot v predhodnem letu. Obseg sredstev v živilski panogi realno raste že od leta 2020, kar kaže na okrepljeno investicijsko aktivnost. S stabilizacijo poslovanja živilskopredelovalnih podjetij, predvsem pa ob zmanjšanju števila in obsega procesov radikalnega prestrukturiranja podjetij, vidimo pozitivno spremembo v obsegu sredstev, ki so se

v zadnjih petih letih realno povečala za slabih 32 %, kar je le slabo odstotno točko manjša realna rast kot v agregatu predelovalnih dejavnosti (C).

Leta 2024 je živilskopredelovalna industrija ponovno realno povišala prihodke od prodaje na 3,4 milijarde EUR, kar pomeni 3,7-odstotno realno rast na letni ravni. V primerjavi z letom 2020 so prihodki realno višji za četrtno, kar je za slabih deset odstotnih točk realno večja rast kot v agregatu predelovalnih dejavnosti (C). To kaže na možno stabilizacijo stanja v dejavnosti.

Slovenska živilska podjetja so v letu 2024 na tujih trgih ustvarila 1,3 milijarde EUR prihodkov, kar je realno kar 9 % več, kot v letu 2023 (+4%). V zadnjem letu ugotavljamo ponovno izrazito rast izvozne aktivnosti, a rezultata iz leta 2022, ko se je izvoz povečal za skoraj 13 %, ni bil dosežen. Živilska panoga v zadnjem desetletju stalno krepi izvozno aktivnost in ravno rast izvoza je ena od ključnih značilnosti slovenske živilske industrije in odraz mednarodne konkurenčnosti v izrazito kompetitivnem okolju evropskega živilskega trga. Ta trend se odraža tudi v rasti deleža izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje. Kazalnik izvozne usmerjenosti je v letu 2024 presegel 37 %, kar je za slabi dve odstotni točki več, kot v predhodnem letu. Podatki kažejo, da je izvozna usmerjenost živilskopredelovalnih podjetij od leta 2020 večja za 20 %, v agregatu predelovalne dejavnosti pa v tem obdobju ostaja praktično nespremenjena, kar še enkrat potrjuje očiten trend izvozne preusmeritve živilskih podjetij.

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je bila v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2024 realno višja za dober odstotek; v povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti ustvaril 211 tisoč EUR prihodkov (v letu 2023: 205 tisoč EUR). Če vrednost primerjamo z letom 2020 ugotovimo 13 % realno rast produktivnosti, kar je ponovno ugodnejši trend, kot ga je dosegla celotna predelovalna dejavnost v Sloveniji.

Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPE). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček poslovnega leta (AOP 200) – čista izguba poslovnega leta (AOP 201)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Povprečna dodana vrednost na zaposlenega je v letu 2024 znašala 55,8 tisoč EUR, kar je realno za 1 % več, kot v predhodnem letu. Potrebno pa je izpostaviti razliko med rezultatom v dejavnostih proizvodnje živil (C10), kjer ugotavljamo 5,4 % rast, dejavnosti proizvodnja pijač (C11) pa se je dodana vrednost na zaposlenega v zadnjem letu realno znižala za skoraj petino in to izključno zaradi sprememb v pivovarstvu. Skupno ustvarjena dodana vrednost v živilskopredelovalni panogi je na letni ravni realno višja za nekaj manj kot 18 %.

Realni rasti dodane vrednosti v letu 2024 je sledila tudi izkazana uspešnost poslovanja živilskopredelovalnih podjetij, saj so ključni kazalniki dobičkovnosti v panogi višji, kot v predhodnem letu. Panoga je poslovno leto končala z 20,9 milijona EUR neto čistega dobička, kar je realno skoraj 58 % več, kot v letu 2023. Slovenska živilskopredelovalna panoga sicer že več kot desetletje izkazuje neto čisti dobiček in tudi v zadnjem letu skoraj nobena od njenih dejavnosti ni izkazala neto izgube. So pa vrednosti v dolgoročni primerjavi občutno nižje, saj je neto čisti dobiček v letu 2024 realno dosegel le 15 % vrednosti iz leta 2020.

Neto čisti dobiček na zaposlenega je v letu 2024 znašal 1.308 EUR, kar je sicer realno za dobrih 50 % več kot v letu 2023, a realno le desetina vrednosti iz leta 2020. Pričakovano se je popravil tudi kazalnik donosnosti prodaje (ROS), ki je dosegel 0,62 %, kar je še vedno izrazito pod povprečjem zadnjih petih let in prav tako pod vrednostjo minimalne pričakovane stopnje donosnosti v tradicionalnih predelovalnih dejavnostih (ROS med 3,5 do –5,0 %). Tudi donosnost sredstev (ROA) je bila kljub precejšnji rasti (+50 %) v letu 2024 še vedno izrazito nizka in je znašala 0,71 % (leta 2023: 0,47).

Pomen živilskopredelovalnih podjetij (C10 + C11) v agregatu slovenske predelovalne industrije (C) se v nekaterih pomembnih agregatih povečuje (spodnja preglednica). Poleg povečanja deleža v zaposlenosti in številu podjetij je pomembno izpostaviti občutno rast deleža živilskopredelovalne industrije v kazalniku prihodkov od prodaje (leta 2024: 8,2 %), kar je za tri desetinke odstotne točke več kot v prejšnjem letu in za odstotno točko več kot v letu 2022. Podobne rasti ugotavljamo tudi pri deležu v ustvarjeni dodani vrednosti, kjer so živilska podjetja v letu 2024 ustvarila 7,4-odstotni delež, kar je dve desetinki več kot v prejšnjem letu in prav tako opazno več kot je povprečje analiziranega obdobja. Občutna rast izvoznih prihodkov je povečala tudi delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza (leta 2024: 4,2 %), vendar ta delež še vedno ostaja občutno pod povprečjem. Kljub krepko izboljšani dobičkovnosti je živilskopredelovalna industrija prispevala le 4,7 % dobička (+0,7 odstotne točke), medtem ko se je njen delež v izgubah povečal na 8,3 %.

Preglednica 34: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Število podjetij	9,0	9,2	9,3	9,4	9,4	9,3
Število zaposlenih	7,7	7,9	7,9	8,0	7,9	8,3
Sredstva	8,4	7,9	7,6	7,6	7,7	7,8
Prihodki od prodaje	7,4	7,6	7,0	7,2	7,9	8,2
Dodana vrednost	6,8	7,0	6,7	6,7	7,2	7,4
Dobiček	7,8	7,6	6,3	6,6	4,0	4,7
Izguba	3,6	4,5	4,4	3,7	7,9	8,3
Prihodki od izvoza	3,1	3,3	3,3	3,5	3,9	4,2

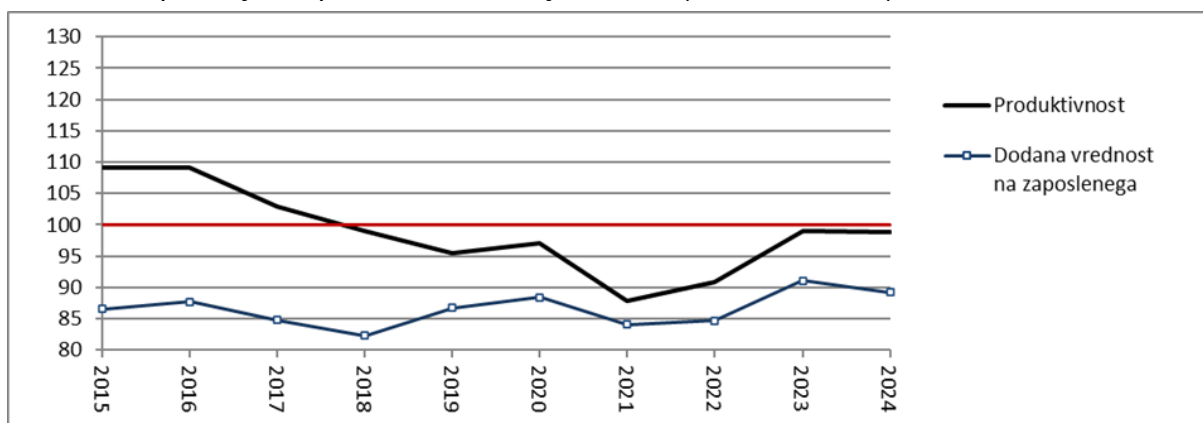
Vir: AJPES, lastni preračuni

V letu 2024 ugotavljamo rahlo stagnacijo relativne produktivnosti v živilskopredelovalnem sektorju (C10 + C11) v primerjavi s povprečjem produktivnosti v predelovalni industriji (C). Kot je razvidno iz spodnjega grafikona, je v zadnjem opazovanem letu kazalnik ostal pri vrednosti slabih 100 %; torej je produktivnost v živilski panogi izenačena s povprečjem celotne predelovalne industrije. Relativna produktivnost živilskopredelovalne industrije se je po letu 2021 začela izboljševati, pred tem pa je od leta 2015 strmo upadala. Kljub precejšnjemu izboljšanju konkurenčnosti živilskopredelovalne industrije in konsolidaciji sektorja je del izboljšanja relativne produktivnosti mogoče pripisati tudi poslabšanju razmer v predelovalnem sektorju; nekatere nosilne in izvozno usmerjene gospodarske panoge se soočajo s precejšnjimi konkurenčnimi pritiski. Pri relativni dodani vrednosti na zaposlenega

Živilskopredelovalna podjetja še vedno zaostajajo za povprečjem celotne predelovalne industrije, vendar se v zadnjih letih ta zaostanek nekoliko zmanjšuje. V letu 2024 se je vrednost sicer rahlo poslabšala, a je še vedno nad povprečjem analiziranega obdobja. Dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji je tako v letu 2024 še vedno za slabo desetino nižja od povprečja agregata predelovalne industrije.

Slika 38: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2015–2024

Vir: AJPES, lastni preračuni

4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Mesnopredelovalna, mlečnopredelovalna in pekarska industrija so tudi v letu 2024 najpomembnejše dejavnosti slovenske živilskopredelovalne panoge po številu registriranih podjetij, številu zaposlenih in dodani vrednosti, po prihodkih pa se je na tretjem mestu utrdila proizvodnja drugih prehranskih izdelkov (C10.8), ki je prehitela dejavnost pekarstva. Mesnopredelovalna industrija je v letu 2024 dosegla največje deleže pri vseh treh najpomembnejših strukturnih kazalnikih. Že peto leto zapored se je povečal delež te dejavnosti v skupnem številu zaposlenih, kjer s skoraj eno tretjino deleža ostaja največji delodajalec v panogi. Pekarstvo je drugi najpomembnejši zaposlovalec s skoraj 28-odstotnim deležem v živilskopredelovalni industriji, mlečnopredelovalna podjetja pa zaposlujejo slabih 12 % delovne sile v dejavnosti. Tudi po prihodkih od prodaje je mesnopredelovalna dejavnost največja v živilskopredelovalnem sektorju in je v letu 2024 prispevala 28 % agregatnih prihodkov. Zaskrbljujoče pa je, da se je delež te dejavnosti v prihodkih že tretje leto zapored znižal. Deleže v prihodkih pridobivata predelava mleka in proizvodnja drugih prehranskih izdelkov. Mesnopredelovalna podjetja prispevajo največji delež tudi v ustvarjeni dodani vrednosti, vendar je v letu 2024 delež le nekoliko narastel, podobno kot v predhodnem letu. Kljub največjim deležem mesnopredelovalnih podjetij pri zaposlenih, prihodkih in dodani vrednosti je delež podjetij, registriranih v tej dejavnosti, relativno nizek. To kaže, da je dejavnost velikostno prestrukturirana in da so podjetja v njej nadpovprečno velika, kar prav tako prispeva k stabilizaciji razmer. Največji delež v strukturi registriranih podjetij v živilskopredelovalni dejavnosti že tradicionalno predstavlja pekarstvo, kar velja tudi za leto 2024, ko je ta delež znašal 43 %, kar je nekoliko več kot v predhodnem letu. Pekarska podjetja so prispevala 17 % prihodkov od prodaje živilskopredelovalne industrije, kar je za slabo odstotno točko več kot v predhodnem letu. Pekarstvo je glede na kazalnike poslovanja stabilno, vendar so ekonomski pritiski v pekarstvu še vedno zelo intenzivni. Krepijo se stroškovni pritiski, ki so posledica dogajanja na trgu dela, prav tako pa je dejavnost izrazito energetska intenzivna, kar preko nadpovprečnih stroškov v teh postavkah pomembno obremenjuje poslovanje. Projekcije za

prihodnje obdobje na nobenem od kritičnih dejavnikov ne kažejo na izboljšanje razmer, zato bodo konkurenčne razmere v pekarstvu tudi v prihodnje zaostrene.

Mlečnopredelovalna industrija je tradicionalno ena od treh najpomembnejših dejavnosti v slovenskem živilskopredelovalnem sektorju. Po deležu v skupnih prihodkih se je mlekarnstvo v letu 2024 uvrstilo na tretje mesto in je prispevalo 17 %, kar je nekoliko manj kot v letu prej. Kaže se, da se razmere v mlečnopredelovalni industriji, vsaj kar se tiče relativnih prihodkov, stabilizirajo. Izpostaviti je namreč potrebno, da je delež te dejavnosti v skupnih prihodkih živilskopredelovalne panoge v predhodnih letih precej naraščal in je na letni ravni rasel tudi za več kot odstotno točko. Strukturna rast se je sedaj umirila. Izpostaviti velja visoko produktivnost dela v mlečnopredelovalni industriji, ob relativno nizkem deležu, ki ga dejavnost predstavlja v številu zaposlenih (leta 2024: 11,6 %) in nizkem deležu v skupnem številu podjetij (3,8 %).

Preglednica 35: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2024

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11)	822	15.962	3.374,2	1.256,7	890,0	20,9	0,0
Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)							
10 Proizvodnja živil	86,3	92,6	90,0	94,9	87,0	96,9	92,6
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	11,7	32,4	27,9	21,6	25,9	15,3	32,4
10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov	0,2	0,6	0,6	0,6	0,6	0,1	0,6
10.3 Predel. in konzerviranje sadja in zelenjave	5,1	4,6	5,4	6,5	5,7	65,3	4,6
10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob	1,7	1,2	2,1	3,1	1,3	0,6	1,2
10.5 Predelava mleka	3,8	11,6	16,9	23,6	13,6	0,3	11,6
10.6 Mlinarstvo, proizvod. škroba in škrobnih izd.	1,3	0,4	0,5	0,2	0,4	0,0	0,4
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	42,6	27,6	14,6	7,4	20,8	7,8	27,6
10.8 Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov	18,0	11,5	17,6	30,1	15,3	6,9	11,5
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,8	2,8	4,5	1,9	3,3	0,6	2,8
11 Proizvodnja pijač*	13,7	7,4	10,0	5,1	13,0	3,1	7,4
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	4,5	1,3	0,9	0,3	1,4	0,3	1,3
11.05 Proizvodnja piva	4,4	3,1	5,5	2,6	7,0	1,9	3,1
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	2,7	2,9	3,5	2,1	4,5	0,4	2,9

* V vsoto so vključene tudi druge dejavnosti proizvodnje pijač.

Vir: AJ PES, lastni preračuni

Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov (C10.8) se tudi v letu 2024 uvršča na vodilno mesto po deležu v prihodkih od prodaje na tujih trgih. V letu 2024 je prispevek te dejavnosti k skupnim izvoznim prihodkom živilskopredelovalne industrije presegel 30 %, kar je dobre 3 odstotne točke več kot v letu 2023. Gre za izrazit pospešek v deležu, kar je deloma posledica stagnacije prodaje na tujih trgih, ki jo v letu 2024 opazimo v mesnopredelovalni dejavnosti. Gre za nadaljevanje trenda, ki smo ga prvič opazili v letu 2023, v letu 2024 pa je mesnopredelovalna dejavnost po deležu izvoznih prihodkov zdrsnila na tretje mesto. Ponovno negativne trende v izvozu mesnopredelovalnih podjetij opazimo v kategorijah rdečega mesa, medtem ko segment belega mesa še naprej beleži rast. Drugo mesto po deležu v agregatnih izvoznih prihodkih zaseda mlečnopredelovalna dejavnost, in sicer s 24-odstotnim deležem, kar je nekoliko manj kot leta prej. Pred zmanjšanjem v letu 2024 smo v tej dejavnosti opazili stabilno rast izvozne aktivnosti, še posebej v podjetjih, specializiranih za proizvodnjo sladoleada.

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge je v letu 2024 ponovno največji delež ustvarila mesnopredelovalna dejavnost. Delež te dejavnosti se je po opaznem upadu v letih 2021 in 2022 začel povečevati in je v letu 2024 dosegel 26 %, kar je za tri desetinke odstotne točke več kot v letu 2023. Po prispevku k dodani vrednosti sledi pekarstvo s skoraj 22 %, kar je za približno odstotno točko več kot v letu 2023, a še vedno pod deležem iz

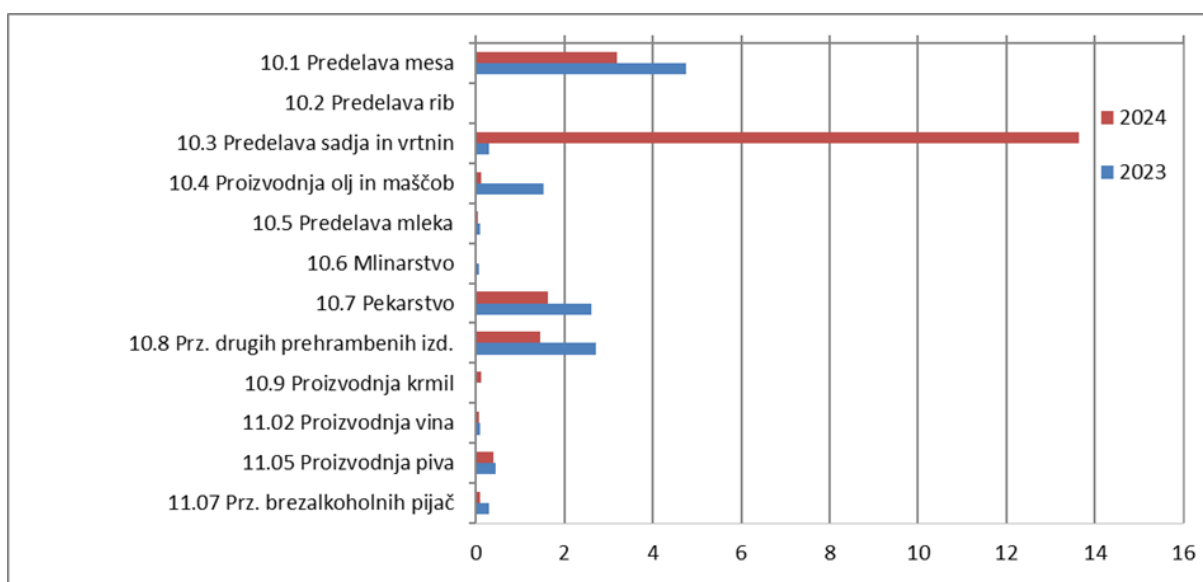

predhodnih let. Tudi ta kazalnik kaže zahtevne poslovne razmere v tej dejavnosti, saj je potrebno izpostaviti, da je pekarstvo dolgo obdobje ustvarjalo največji delež v dodani vrednosti slovenske živilskopredelovalne industrije. Tretje mesto po prispevku k dodani vrednosti je prevzela dejavnost proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov (15 %), predelava mleka pa je prispevala 14 % in tako zdrsnila na četrto mesto po tem kazalniku, kljub precejšnji realni rasti ustvarjene dodane vrednosti. Rast v dejavnosti drugih prehrabnih izdelkov je bila izrazito večja. Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so svoje deleže večinoma ohranile, izstopa pa izrazito zmanjšanje ustvarjene dodane vrednosti v pivovarstvu, kar kaže na intenzivno poslovno prestrukturiranje v vodilnih podjetjih. V agregatu se je dodana vrednost v živilskopredelovalni industriji v letu 2024 povečala za 5 %.

Pri kazalniku izkazanega dobička je v letu 2024 ponovno prišlo do izrazite spremembe. Največji delež je ustvarila dejavnost predelave sadja in zelenjave, ki je dosegla kar dve tretjini vsega izkazanega dobička. Drugi največji delež v zadnjem letu izkazuje mesnoprredelovalna dejavnost (15 %), katere delež pa se je v enem letu prepolovil. Na tretjem mestu po izkazanem dobičku je proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov s slabimi sedminami odstotkov. V poslovnem letu 2024 je izkazana izguba v dejavnostih živilskopredelovalne industrije znašala dobrih 15 tisoč EUR, ki so bili v tem letu razporejeni med dejavnosti predelave mesa, pekarstva in proizvodnje drugih živilskih izdelkov.

Uspešnost poslovanja je razvidna tudi iz spodnjega grafikona, kjer nerevidirani podatki kažejo, da so vse dejavnosti živilskopredelovalne industrije poslovno leto 2024 zaključile z neto dobičkom, ki pa je ponovno izrazito nizek. Izstopa porast neto pozitivnega izida v predelavi sadja in vrtnin (13,7 milijona EUR; realno +232 %), medtem ko je v preostalih dejavnostih neto dobiček v letu 2024 nižji.

Slika 39: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2023 in 2024

Vir: AJPES, lastni preračuni

Slovenska živilskopredelovalna podjetja v zadnjem desetletju krepijo izvozno aktivnost, kar se nadaljuje tudi v letu 2024. Kot je razvidno iz spodnje preglednice, je delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje živilskopredelovalne industrije dosegel 37 %. Rast tega kazalnika se je v zadnjem letu ponovno nekoliko pospešila, kljub temu pa živilskopredelovalna industrija še vedno zaostaja za povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij. Predelovalne dejavnosti (C) so leta 2024 z izvozom ustvarile preko 72 % vseh prihodkov od izvoza, kar je

pol odstotne točke več kot v predhodnem letu. V živilskopredelovalni industriji se je ta kazalnik v zadnjem letu izboljšal za 1,8 odstotne točke. Kot že omenjeno, živilskopredelovalna industrija izstopa po rasti izvozne aktivnosti v zadnjih letih. Vrednost kazalnika izvozne usmerjenosti je v petih letih višja za dobrih 20 %, medtem ko je vrednost v povprečju predelovalne dejavnosti v tem obdobju višja za samo štiri desetinke odstotne točke. Potrebno je izpostaviti, da je usmeritev slovenskih živilskih podjetij na tuje trge posledica zaostrenih razmer na domačem trgu, kjer opažamo, da tržne deleže prevzemajo izdelki iz uvoza, ki so praviloma nižjega cenovnega in kakovostnega razreda. Zato lahko pričakujemo, da se bo zaradi jasno izpostavljene usmeritve vodilnih slovenskih živilskih podjetij na tuje trge ta delež v prihodnje še naprej povečeval.

Že nekaj let največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje ustvarja dejavnost proizvodnje drugih prehranskih izdelkov. Tudi v letu 2024 so podjetja v tej dejavnosti dosegla zelo visoko 64-odstotno izvozno usmerjenost, kar je dobre tri odstotne točke več kot v predhodnem letu. Prav tako se je izvozna aktivnost nekoliko povečala v dejavnosti predelave mleka, ki je v letu 2024 na tujih trgih ustvarila 52 % prihodkov (več za pol odstotne točke). Visoko izvozno intenzivnost ugotavljamo še pri dejavnosti proizvodnje olj in maščob (56 %) ter predelave sadja in zelenjave, ki je v letu 2023 dosegla 47-odstotni delež prihodkov na tujih trgih. Gre predvsem za izvoz sadnih sokov enega vodilnih podjetij na tem trgu. Za slovensko živilsko panogo zelo pomembna dejavnost predelave mesa dosega sicer nižje vrednosti izvozne usmerjenosti, a je bila rast kazalnika v predhodnih letih izrazito hitra. V letu 2024 sicer ugotavljamo stagnacijo in so podjetja v tej dejavnosti na tujih trgih ustvarila 28,8 % (–0,1 odstotne točke), vendar se je vrednost kazalnika v zadnjih petih letih povečala za dobro petino (+23 %).

Izpostaviti velja še pivovarsko dejavnost, ki se je iz enega vodilnih izvoznih sektorjev pretvorila v pretežno na domači trg usmerjeno dejavnost z eno najnižjih izvoznih usmerjenosti. V letu 2024 je ta delež znašal 18 %, kar je dobro slabo petino manj kot v predhodnem letu in skoraj polovico manj kot v letu 2020. Dejavnost pivovarstva se je po lastniških spremembah in z operativno vključitvijo podjetja v globalno multinacionalko, kot kaže, zmanjšuje izvoz na trge, kjer so že prisotna hčerinska podjetja matične družbe, da preprečuje kanibalizacijo tržnih deležev. Prav tako je bila v izvoznem portfelju ene od vodilnih družb tudi v regiji nekdanjih držav Jugoslavije regionalno zelo pomembna blagovna znamka brezalkoholnih pijač, ki jo je novi lastnik prodal, kar je povzročilo upad izvoznih prihodkov v tej blagovni skupini. Gre za klasično prestrukturiranje poslovanja, ki je v skladu s strategijo multinacionalk.

Najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega, so v letu 2024 dosegli v oljarstvu (380 tisoč EUR; realno –3,4 %), sledi pa dejavnost proizvodnje krmil za živali (335 tisoč EUR), kar pomeni realno skoraj desetodstotni upad. Visoko produktivnost dosegajo tudi v pivovarstvu (374 tisoč EUR), kjer se je produktivnost realno zvišala za nekaj več kot 9 %. Med dejavnosti z nizko produktivnostjo, ki pa je tehnološko-procesno pogojena, sodi mesnopredelovalna industrija. Ta strukturno pomembna dejavnost je v letu 2024 ponovno izkazala nekoliko nižjo produktivnost. Podjetja v tej dejavnosti so ustvarila 182 tisoč EUR prihodkov na zaposlenega, kar je realno štiri odstotke manj kot v predhodnem letu. Rezultat je še vedno pod povprečjem celotne živilskopredelovalne industrije. Prav tako je potrebno izpostaviti, da produktivnost v mesnopredelovalni dejavnosti v zadnjih letih stagnira. V primerjavi z letom 2020 je realno nižja za dobra dva odstotka. Tudi v dejavnosti predelave mleka v zadnjem letu ugotavljamo upad produktivnosti. Zaposleni v tej dejavnosti so v povprečju v letu 2024 ustvarili 308 tisoč EUR prihodkov, kar je skoraj 4 % realno manj kot v letu 2023, v primerjavi z letom 2020 pa je produktivnost realno višja za 8 %. Strukturno nizko produktivnost dosega tudi pekarstvo, vendar se vrednost izboljšuje. Tudi v zadnjem letu je vrednost realno nekoliko višja (111 tisoč EUR na zaposlenega; realno +0,8 %), petletna realna

rast pa je 17-odstotna. Po produktivnosti močno zaostaja dejavnost proizvodnje vina, ki pa na dolgi rok sicer izboljšuje rezultat. V letu 2024 je produktivnost znašala 151 tisoč EUR na zaposlenega, kar je realno za odstotek več na letni ravni, medtem ko primerjava z letom 2020 kaže 28-odstotno realno rast. Povprečna produktivnost živilskopredelovalne industrije (C10 + C11) je znašala 211 tisoč EUR, kar pomeni realno eno odstotno zvišanje. V agregatu predelovalnih dejavnosti (C) pa je produktivnost na letni ravni realno višja za dober odstotek in je znašala 214 tisoč EUR. Korekcija produktivnosti v predelovalnem sektorju v zadnjem letu je sicer neznatna, dolgoročna primerjava pa je še vedno pozitivna (realni indeks I 2024/20: 110,6).

Najvišjo dodano vrednost na zaposlenega leta 2024 izkazuje dejavnost pivovarstva (126 tisoč EUR), pri čemer pa je vrednost kazalnika realno za 30 % nižja kot leto prej. Gre za zares izrazit padec ključnega kazalnika poslovnega uspeha, za to dejavnost pa so značilna precejšnja medletna nihanja. Pivovarstvo je sicer že tradicionalno občutno nad povprečjem dodane vrednosti na zaposlenega v živilskopredelovalni dejavnosti, saj je povprečje za vsa živilska podjetja v letu 2024 znašalo 56 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega. To je realno en odstotek več kot v letu 2022, petletna rast pa je 7-odstotna, kar pomeni precejšnje izboljšanje za tako heterogeno dejavnost z izrazito intenzivno konkurenco. Za primerjavo, celotna slovenska predelovalna industrija (C) je v petletnem obdobju dodala vrednost na zaposlenega zvišala za 6 %. Pivovarstvu po dodani vrednosti na zaposlenega sledi dejavnost proizvodnje drugih prehranskih izdelkov, kjer so ustvarili 74 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega (realno +5 %), kar pomeni nadaljevanje stabilne rasti po padcu v letu 2022. V dejavnosti predelave mleka se je dodana vrednost na zaposlenega realno povečala za pol odstotka in dosegla dobrih 65 tisoč EUR, petletna primerjava pa kljub padcu v dveh letih kaže 2-odstotno realno rast. Nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega dosegajo tudi v dejavnosti proizvodnje brezalkoholnih pijač (88 tisoč EUR na zaposlenega), pri čemer se je vrednost v letu 2024 realno povečala za 6 %, petletna realna rast pa je 44-odstotna. Zaradi inherentnih tehnoloških značilnosti se med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega stalno uvrščata dejavnosti predelave mesa in pekarstvo. V mesnopredelovalni industriji so v letu 2024 ustvarili 45 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega, kar pomeni 0,7-odstotno realno rast, v primerjavi z letom 2020 pa je vrednost realno nižja za dobre tri odstotke. Trendi niso ravno ugodni. Dodana vrednost na zaposlenega v pekarstvu se je v letu 2024 realno povišala za skoraj 7 % in dosegla 42 tisoč EUR, v primerjavi z letom 2020 pa je vrednost kazalnika realno višja za 18 %.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je bil v letu 2024 pozitiven, vendar ponovno izrazito skromen. Celotna dejavnost je izkazala okoli 21 milijonov EUR neto dobička, kar na zaposlenega pomeni 1.305 EUR. Realno se je neto dobiček na letni ravni povišal za 58 %, v primerjavi z letom 2020 pa predstavlja realno le 15 %. To pomeni ohranjanje izrazito nizke dobičkovnosti živilskopredelovalne industrije tudi v letu 2024. Najvišji dobiček na zaposlenega so v letu 2024 izkazali v dejavnosti predelave sadja in vrtnin (18,6 tisoč EUR), kar pomeni kar 400-kratno realno povečanje v enem letu. Vsekakor je potrebno izpostaviti, da so bili v predhodnem letu rezultati izrazito slabi in da v absolutnem smislu dosežen dobiček na zaposlenega ne predstavlja ekscesno visoke vrednosti. Preostale dejavnosti so izkazovale izrazito slabe rezultate; vse pod 1.000 EUR neto dobička na zaposlenega. Z okoli 700 EUR neto dobička na zaposlenega (realno -4 %) je leto 2024 zaključila dejavnost pivovarstva. V primerjavi z letom 2020 ta vrednost predstavlja le 2,5 %, saj je pred petimi leti zaposleni v tej dejavnosti ustvaril več kot 26 tisoč EUR neto čistega dobička. Še večji petletni padec ugotavljamo v predelavi mleka, kljub temu da je dejavnost v predhodnih letih izrazito izboljševala dobičkonosnost. Tako so podjetja v mlečnopredelovalni dejavnosti ustvarila zgolj 29 EUR neto čistega dobička na zaposlenega, kar je realno dve desetini dobička na

zaposlenega v letu 2020. Tudi v mesnopredelovalni industriji je neto dobiček na zaposlenega ostal izrazito slab. Zaposleni je ustvaril 618 EUR čistega dobička, kar je realno 37 % manj kot v letu 2023, v petletni primerjavi pa je rezultat realno za dobrih 90 % nižji. Pekarstvo, ki praviloma izkazuje najnižjo dobičkovnost med vodilnimi dejavnostmi, se v letu 2024 ne uvršča na dno lestvice. Kazalnik je v letu 2024 sicer realno za 40 % nižji kot v predhodnem letu, vendar znaša 368 EUR na zaposlenega, kar je več kot na primer v mlekarstvu. V letu 2024 je živilskopredelovalna industrija v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) izkazala občutno nižji neto čisti dobiček na zaposlenega. Zaostanek živilskopredelovalne industrije je bil 43-odstotni. To kaže, da se je ekonomski rezultat živilskopredelovalne industrije, merjen z neto dobičkom, poslabšal bolj kot v agregatu predelovalnih podjetij in pomembno zaostaja za povprečjem.

Zaradi ponovno izrazito slabih kazalnikov dobičkovnosti v posameznih dejavnostih živilskopredelovalne industrije v letu 2024 so ostali slabi tudi rezultati uspešnosti poslovanja. Donosnost prodaje se je na agregatni ravni izboljšala za slabih 50 %, vendar je dosegla zgolj ROS: 0,62 %, donosnost sredstev celotne živilskopredelovalne industrije pa je dosegla ROA: 0,71 % (+50 %). Dobičkovnost se je radikalno poslabšala tudi v agregatu predelovalnih dejavnosti, vendar je živilska industrija po donosnosti prihodkov od prodaje še vedno pod povprečjem predelovalnih dejavnosti (C; ROS: 1,1 %); zaostanek je v letu 2024 znašal slabih 40 %. Prav tako so podjetja živilskopredelovalne industrije občutno pod povprečjem predelovalnih dejavnosti pri donosnosti sredstev. V letu 2024 je ta kazalnik v agregatu predelovalnih dejavnosti dosegel ROA = 1,2 %, kar je prav tako okoli 40 % nad povprečjem živilskopredelovalne industrije. Med dejavnostmi živilskopredelovalne industrije v letu 2024 ni bilo bistvenih razlik v vrednosti temeljnih kazalnikov dobičkovnosti, saj so vse izkazale zelo nizke stopnje. Izstopa dejavnost predelave sadja in vrtnin, ki je poslovno leto zaključila z 7,5-odstotno donosnostjo prodaje (ROS) in 6-odstotno donosnostjo sredstev (ROA). Oba kazalnika sta se povečala za več kot tristo krat.

Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so v letu 2024 izkazale vrednosti obeh ključnih kazalnikov dobičkovnosti okoli 0,5 % ali nižje. Predelava mesa in pekarstvo sta leto 2024 zaključila z 0,3-odstotno donosnostjo prodaje in z 0,4-odstotno donosnostjo sredstev, pri čemer sta se oba kazalnika na letni osnovi za obe dejavnosti še znižala za okoli 40 %. Kazalnika ROS in ROA sta v nosilni mlečnopredelovalni industriji tudi v letu 2024 ostala na ničli, kar pomeni radikalen padec v primerjavi s solidnimi 3,1-odstotno donosnostjo prodaje in 4,8-odstotno donosnostjo sredstev v letu 2022.

Preglednica 36: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2023 in 2024

DEJAVNOST	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	72,0	72,5	207,1	213,9	59,4	62,5	1,7	2,3	0,8	1,1	0,9	1,2
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	35,4	37,2	205,0	211,4	54,1	55,8	0,8	1,3	0,4	0,6	0,5	0,7
10 Proizvodnja živil	37,1	39,3	200,0	205,4	48,7	52,3	0,8	1,4	0,4	0,7	0,5	0,8
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	28,9	28,8	186,0	182,0	43,5	44,7	1,0	0,6	0,5	0,3	0,6	0,4
10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov in mehkužcev	37,4	39,2	195,8	221,8	47,2	56,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
10.3 Predelava in konzerviranje sadja in zelenjave	46,2	44,7	200,0	248,9	56,2	69,6	0,4	18,6	0,2	7,5	0,2	6,0
10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob	51,7	55,6	385,2	379,6	46,2	60,5	8,6	0,7	2,2	0,2	3,1	0,2
10.5 Predelava mleka	50,5	52,0	313,7	307,9	63,8	65,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izdelki	15,6	17,2	298,8	272,5	58,6	59,9	1,0	0,1	0,3	0,0	0,5	0,0
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	17,8	18,9	108,3	111,4	38,7	42,1	0,6	0,4	0,5	0,3	0,6	0,4
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	60,2	63,6	304,6	323,4	69,4	74,1	1,6	0,8	0,5	0,2	0,7	0,3
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	12,7	15,5	368,1	335,0	59,7	64,9	0,0	0,3	0,0	0,1	0,0	0,1
11 Proizvodnja pijač	20,6	18,9	264,9	287,2	119,3	98,9	0,7	0,5	0,3	0,2	0,2	0,1
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	12,0	10,7	145,9	150,5	55,3	62,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1
11.05 Proizvodnja piva	20,4	17,7	335,8	374,0	173,9	125,5	0,8	0,8	0,2	0,2	0,2	0,1
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	22,9	22,6	231,7	258,9	81,3	87,9	0,7	0,2	0,3	0,1	0,2	0,1

Vir: AJPES, lastni preračuni

5 KMETIJSKA POLITIKA

Večina ukrepov v Sloveniji se izvaja v okviru skupne kmetijske politike (SKP), izvajajo pa se tudi nacionalni ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe SKP. Nekateri od teh ukrepov so redni in se izvajajo vsako leto (npr. sofinanciranje zavarovalnih premij), drugi pa so izredni in se uvedejo le ob nastanku izrednih dogodkov v kmetijstvu (npr. naravne nesreče). Poglavje je strukturirano po vzoru delitve ukrepov, prikazane na spodnji sliki. Za leto 2024 so prikazani aktualni ukrepi in glavne spremembe.

Slika 40: Poenostavljena delitev ukrepov kmetijske politike v Sloveniji

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE				
Skupna kmetijska politika EU		Drugi ukrepi, financirani s sredstvi EU	Nacionalni ukrepi	
Neposredna plačila in sektorske intervencije	Intervencije za razvoj podeželja		Redni ukrepi	Izredni ukrepi

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

Z letom 2023 se je začelo izvajanje novega Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 (SN 2023–2027) in s tem novih ukrepov. Prvič do zdaj je v enotnem strateškem dokumentu opredeljena celotna kmetijska politika, in sicer I. steber (neposredna plačila in sektorske intervencije) in II. steber (intervencije za razvoj podeželja). Pri tem se sredstva za intervencije iz I. stebra izplačujejo iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS), sredstva za intervencije iz II. stebra pa iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). Za oba stebra skupaj je za obdobje SN 2023–2027 namenjenih 1,8 milijard EUR, in sicer 0,7 milijarde EUR za I. steber in 1,1 milijarde EUR za II. steber.

Slika 41: Cilji SN 2023–2027 za Slovenijo

1 Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost	2 Podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma	3 Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja
(1) Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikost ter zagotovi gospodarska trajnost kmetijske proizvodnje v Uniji	(4) Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sequestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije	(7) Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju
(2) Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji	(5) Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij	(8) Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom
(3) Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi	(6) Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine	(9) Izboljšanje odziva kmetijstva na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živil. odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti
Horizontalni cilj: Modernizacija kmetijstva in podeželja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije		

Vir: MKGP

SN 2023–2027 za Slovenijo podaja nabor intervencij za uresničevanje treh splošnih, devetih specifičnih ciljev in enega horizontalnega cilja za razširjanje znanja, inovacij in digitalizacije. Prvi splošni cilj je spodbujanje prehranske varnosti, ki prispeva k razvoju konkurenčnega, pametnega, odpornega in raznoliknega kmetijskega sektorja. Drugi splošni cilj je krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov v okviru katerega se spodbuja krepitev varstva okolja, podnebnih ukrepov in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Tretji splošni cilj prispeva h krepitvi podeželskih območij s spodbujanjem razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, razvoja biogospodarstva, ohranjanje kulturne dediščine ter izvajanje lokalnih pobud po pristopu LEADER. Splošni cilji so nadalje razdeljeni na devet specifičnih ciljev (slika zgoraj).

V letu 2024 se je večina ukrepov že izvajala v okviru SN 2023–2027, nekateri ukrepi razvoja podeželja pa so se še vedno izvajali po prejšnjem programu PRP 2014–2022.

5.1.1 Neposredna plačila proizvajalcem

Neposredna plačila so pomemben vir stalnega prihodka za kmetovalce in pripomorejo k ohranjanju kmetijske pridelave. Kmetovalci jih prejmejo, če upoštevajo pravila pogojenosti, ki vključujejo minimalne zahteve na področjih podnebja in okolja (vključno z vodo, tlemi in biotsko raznovrstnostjo) ter javnega zdravja, zdravja rastlin in dobrega počutja živali.

Neposredna plačila za obdobje 2023–2027 temeljijo na *Uredbi o neposrednih plačilih iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027*, sprejeti februarja 2023. V letu 2024 so bile sprejete tri Uredbe o spremembah in dopolnitvah neposrednih plačil, ki v temeljno uredbo prinašajo nekatere spremembe in dopolnitve.

Osnovna oblika neposrednih plačil je osnovno dohodkovno plačilo za trajnostnost na podlagi števila hektarov obdelanih kmetijskih zemljišč, pri čemer znesek prejetih podpor ni odvisen od donosa kmetijske proizvodnje. To je tako imenovano osnovno plačilo, ki ga dopolnjujejo druge oblike neposrednih plačil:

- *dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost,*
- *dohodkovna podpora za mlade kmete,*
- *sheme za podnebje in okolje (11 različnih intervencij) in*
- *vezana dohodkovna podpora (5 različnih intervencij: reja drobnice, reja govedi, reja krav dojilj, mleko v gorskih območjih in beljakovinske rastline).*

Podporo prejmejo vsi kmetovalci, ki izpolnjujejo predpisane pogoje. Med splošne pogoje sodijo: oddaja zbirne vloge, izvajanje kmetijske dejavnosti, izpolnjevanje pogoja aktivnega kmeta ter vstopni prag, to je najmanj 1 hektar upravičenih površin kmetijskega gospodarstva, pri čemer najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele znaša vsaj 0,1 ha, ali, če gre za vlagatelje proizvodno vezanih plačil za živali, so upravičeni do najmanj 100 EUR neposrednih plačil. Poleg tega morajo kmetje izpolnjevati pogoje, določene za posamezne intervencije neposrednih plačil.

Zneski se izplačujejo na upravičeno enoto, in sicer na hektar, žival ali GVŽ. Realiziran znesek za vsako posamezno obliko neposrednih plačil se izračuna vsako leto tako, da se skupno število upravičenih hektarjev ali živali pomnoži z načrtovanim zneskom na enoto. Realiziran znesek na enoto se lahko razlikuje od načrtovanega (je nižji, če so okvirna finančna sredstva za posamezno obliko neposrednih plačil presežena ali višji, če so sredstva neporabljena).

Načrtovan znesek osnovnega plačila (osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost) znaša 184,20 EUR na hektar. Vendar pa se nosilec kmetijskega gospodarstva, ki v tekočem koledarskem letu presežejo 60.000 EUR, izračunani znesek zmanjša po različnih stopnjah (za

35 % pri zneskih od 60.000 do vključno 160.000 EUR, za 45 % pri zneskih od 160.000 do vključno 260.000 EUR, za 55 % pri zneskih od 260.000 do vključno 360.000 EUR in za 65 % pri zneskih večjih od 360.000 EUR). Pridobljene zneske iz naslova teh znižanj se prerazporedi na dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost.

Preglednica 37: Letna ovojnica in načrtovan znesek podpore na enoto za leto 2024, po vrstah neposrednih plačil

	Razdelitev ovojnice	Zgornja letna meja (mio EUR)	Načrtovan znesek (EUR na ha/ glavo/GVŽ)**
Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost (INP01)	63,02 %	82,9	184,20 / ha
Dopolnilna prerazporedit. dohodkovna podpora za trajnostnost (INP02)	5 % + dodatek*	6,6	27,38 / ha
Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete (INP09)	1,50 %	2,0	78,91 / ha
Sheme za podnebje in okolje (SOPO)	15,48 %	20,4	
Ekstenzivno travinje (INP08.01)		3,2	45,65 / ha
Tradicionalna raba travinja (INP08.02)		2,1	129,03 / ha
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak (INP08.03)		6,0	127,22 / ha
Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka in TGP (INP08.04)		/	60,00 / GVŽ(ha)
Naknadni posevki in podsevki (INP08.05)		3,1	137,60 / ha
Ozelenitev ornih površin preko zime (INP08.06)		2,4	148,00 / ha
Konzervirajoča obdelava tal (INP08.07)		0,5	18,24 / ha
Zaplate neposejanih tal za poljskega škranca (INP08.08)		0,1	60,00 / ha
Varstvo gnezd pribe (Vanellus vanellus) (INP08.09)		0,02	200,00 / ha
Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje N v trajnih nasadih (INP08.10)		1,6	312,00 / ha
Ohranjanje biodiverzitete v trajnih nasadih (INP08.11)		1,4	273,20 / ha
Vezana dohodkovna podpora	15,00 %	19,7	
Reja drobnice (INP03)	1,00 %	1,3	18,52 / glavo
Reja govedi, ekološka reja ali izbrana kakovost / ni ekološke reje (INP04)	4,40 %	5,8	64,80; 49,84/ glavo
Krave dojilje, na OMD / izven OMD (INP05)	4,70 %	6,2	99,58; 76,60/ glavo
Mleko v gorskih območjih (INP06)	2,90 %	3,8	91,00 / glavo
Beljakovinske rastline (INP07)	2,00 %	2,6	245,80 / ha
LETNA OVOJNICA ZA NEPOSREDNA PLAČILA	100 %	131,5	

* predviden dodatek v višini 1,2 milijona EUR na podlagi postopnega znižanja iz osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost (znižanje plačil v primerih presežka > 60.000 EUR/upravičenca)

** Načrtovani zneski se lahko razlikujejo od realiziranega zneska, pri čemer so najnižji in najvišji zneski na enoto opredeljeni v Uredbi o neposrednih plačilih. V primerih majhnega zanimanja za intervencijo se lahko pričakuje višja plačila na enoto in obratno pri večjemu interesu (preprečitev presejanja porabe finančne ovojnice).

Vir: povzeto po MKGP

Za izvajanje vseh oblik neposrednih plačil je Sloveniji za obdobje SN 2023–2027 namenjenih 657,6 milijona EUR oziroma 131,5 milijona EUR letno; celotna sredstva so 100-odstotno financirana iz EU.

Za uredbeno leto 2024 (za zbirne vloge, oddane v letu 2024) so bila sredstva izplačana v dveh obrokih: prvi del (v višini 80 % vrednosti) je bil izplačan februarja 2025, preostanek pa maja in junija 2025. Za uredbeno leto 2024 je bilo do 31. maja 2025 53.100 kmetijskim gospodarstvom izplačanih 120,3 milijona EUR neposrednih plačil (izplačila do tega datuma še niso dokončna).

Preglednica 38: Neposredna plačila za uredbno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025)*

	Število KMG (izplačano)	Število enot (izplačano)	Izplačano (000 EUR)	Enota	Povprečno (EUR/enoto)
Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost	53.077	453.876	78.860	ha	173,7
Dopolnilna prerazporeditvena podpora za trajnostnost	53.085	268.324	7.559	ha	28,2
Proizvodno vezana plačila			16.994		
Reja drobnice	2.001	65.152	1.366	žival	21,0
Reja govedi (+30 %, če ekološka reja ali izb. kakovost)	11.641	78.725	5.235	žival	66,5
Reja krav dojilj (+30 % če je na OMD)	9.266	43.754	4.928	žival	112,6
Mleko v gorskih območjih	1.845	30.005	3.122	žival	104,1
Beljakovinske rastline	2.670	9.497	2.344	ha	246,8
Sheme za podnebje in okolje (SOPO)			14.976		
Ekstenzivno travinje	8.496	72.677	2.536	ha	34,9
Tradicionalna raba travinja	2.137	3.769	476	ha	126,3
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak	916	27.697	3.467	ha	125,2
Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka in TGP	246	8.378	467	ha	55,7
Naknadni posevki in podsevky	1.669	4.160	560	ha	134,6
Ozelenitev ornih površin preko zime	2.718	7.627	1.120	ha	146,9
Konzervirajoča obdelava tal	2.368	37.650	695	ha	18,5
Zaplate neposejanih tal za poljskega škrlanca	222	2.608	156	ha	59,9
Varstvo gnezd pribe (<i>Vanellus vanellus</i>)	43	99	18	ha	179,5
Uporaba le organskih gnojil (N v trajnih nasadih)	3.040	10.168	3.216	ha	316,3
Ohranjanje biodiverzitete v trajnih nasadih	1.963	8.192	2.265	ha	276,6
Plačila za mlade kmete	2.266	24.568	1.884	ha	76,7
SKUPAJ neposredna plačila	53.100**		120.272		

* Podatki ne vključujejo končnih izplačil (vključena so izplačila do 31. 5. 2025); preostala izplačila bodo izvedena do konca junija.

** Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

5.1.2 Sektorske intervencije

Z letom 2024 so se sektorske intervencije na področjih vina in čebelarstva začele izvajati v okviru novih shem SN 2023–2027. Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo pa so bile v letu 2024 še v fazi priprave; ustrezna uredba je bila sprejeta decembra 2024. Za vse sektorske intervencije v obdobju 2023–2027 je namenjenih skupno 25,9 milijona EUR.

Vino – Na področju vina so se v letu 2024 izvajale tri intervencije, ki so podobne tistim iz prejšnjega programskega obdobja: Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov, Promocije vina v tretjih državah in Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah. Za te ukrepe je v obdobju 2023–2027 skupaj namenjenih 19,4 milijona EUR, sredstva pa bodo v celoti (100 %) financirana iz EU.

Za prestrukturiranje vinogradov je bilo v letu 2024 izdanih 300 odločb v višini 4,1 milijona EUR za 158 ha vinogradov (75 ha v zahodni in 83 ha v vzhodni regiji). Za promocijo vina v tretjih državah je bila v letu 2024 odobrena podpora 37 vinarjem za 89 programov. Za ukrep informiranja o vinih Unije v državah članicah sta bila v letu 2024 odobrena dva programa.

Čebelarstvo – Na področju čebelarstva se je v letu 2024 izvajalo šest intervencij, ki so podobne tistim iz prejšnjega programskega obdobja: Prenos znanja v čebelarstvu, Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom, Vzreja čebeljih matic, Raziskovalno delo na področju čebelarstva, Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva ter Kakovost in varnost čebeljih pridelkov. Za te ukrepe je bilo v letu 2024 objavljenih več javnih razpisov. Za obdobje 2023–2027 je za njih namenjenih 6,4 milijona EUR, sredstva so 50-odstotno sofinancirana s strani EU.

Sadje in zelenjava – Intervencije na področju sadja in zelenjave predstavljajo novost SN 2023–2027, vendar se v letu 2024 še niso izvajale. Uredba o izvajanju intervencij v sektorju sadja in

zelenjave je bila sprejeta decembra 2024. Upravičenci do podpor bodo organizacije proizvajalcev z odobrenimi operativnimi programi. Skupno bo izvedenih 13 intervencij, vključno s podintervencijami.

5.1.3 Intervencije za razvoj podeželja

– Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je tudi leta 2024 nadaljevalo izvajanje nekaterih ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2022. Zaradi zamude, nastale pri reformi nove SKP so se razpoložljiva sredstva PRP 2014–2022 povišala iz 1,1 na 1,5 milijarde EUR.

Leta 2024 je Evropska komisija potrdila dve spremembi PRP 2014–2022. Februarja 2024 se je v okviru 15. spremembe uvedel nov ukrep M5.2 Podpora za obnovo kmetijskega zemljišča in potenciala kmetijske proizvodnje, ki sta bila prizadeta zaradi naravnih nesreč, slabih vremenskih razmer in katastrofičnih dogodkov. Pri ukrepu M04 Naložbe v osnovna sredstva se za naložbe v zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva stopnja javne podpore povečuje s 30 na 50 %. Pri ukrepu M19 Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER se povečuje stopnja javne podpore, in sicer pri podukrepu M19.4 Podpora za tekoče stroške in stroške animacije (s 20 % na 25 %). Avgusta 2024 je bila potrjena 16. sprememba, ki prinaša povečanje sredstev na ukrepu M13 Plačila območjem z naravnimi in drugimi posebnimi omejitvami, ker je zaradi spremembe modela in formule izračuna plačil potrebno zagotoviti dodatna sredstva v skupni vrednosti 2,7 milijona EUR. Sredstva se zagotovijo iz ostanka sredstev na ukrepih M4, M10, M11, in M14.

Do konca leta 2024 je bilo za 17 ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2022, tehnično pomoč in prenesene obveznosti PRP 2007–2013 odobrenih nekaj manj kot 1,6 milijarde EUR oziroma 103 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo skoraj 1,4 milijarde EUR ali 92 % sredstev že izplačanih.

V okviru **ukrepa prenos znanja in dejavnosti informiranja** sta se izvajala dva podukrepa. Prvi je podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 3,4 milijone EUR. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih 48 javnih naročil v vrednosti 3,9 milijona EUR, izplačanih pa 3,5 milijona EUR. Drugi podukrep je podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja. V celotnem programskem obdobju je bilo objavljenih sedem javnih naročil v skupni vrednosti 1,5 milijona EUR. V celotnem programskem obdobju je bilo za ta podukrep izplačanih 1,3 milijona EUR.

Cilj **podukrepa podpora za pomoč pri uporabi svetovalnih storitev** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 5,9 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo v okviru tega podukrepa objavljenih in zaključenih 29 javnih naročil, za katere je bilo izplačanih nekaj več kot 5,8 milijona EUR za skupinska svetovanja, ki se jih je udeležilo skupaj 28.086 udeležencev.

Pri **ukrepu sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** se izvaja podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 2,9 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, na katerih je bilo odobrenih 264 vlog v skupni vrednosti 3,0 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega obdobja je bilo do konca leta 2024 zaključenih 233 naložb za katere je bilo izplačanih nekaj več kot 2,8 milijona EUR.

Preglednica 39: Sredstva PRP 2014–2022 po glavnih skupinah ukrepov (000 EUR) (do 31. 12. 2024)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	4.943,6	5.418,9	4.809,4
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	3.367,1	3.877,6	3.467,9
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.576,5	1.541,3	1.341,6
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	5.874,9	6.911,7	5.849,0
3.	Podpora za sodelovanje v shemah kakovosti	2.911,0	2.976,0	2.812,7
3.1	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	2.911,0	2.976,0	2.812,7
4.	Naložbe v fizična sredstva	332.099,1	387.613,0	273.380,7
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	182.261,0	225.890,9	164.927,0
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	98.780,0	107.950,1	72.608,3
4.3	Naložbe v kmetijsko–gozdarsko infrastrukturo, povezano	50.058,2	52.844,7	35.845,4
4.4	Naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih	1.000,0	927,4	0,0
5.	Obnova potenciala kmetijske proizvodnje prizadetega zaradi naravnih nesreč	5.772,4	3.240,7	1.252,7
6.	Razvoj kmetij in podjetij	142.992,4	142.905,6	123.230,8
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	65.585,6	65.603,0	62.136,7
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	48.245,0	48.000,0	44.139,6
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	29.161,8	29.302,6	16.954,6
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju	6.928,0	10.344,8	530,9
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo in zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	6.928,0	10.344,8	530,9
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	61.481,1	64.278,6	51.453,3
8.3	Ureditev protipožarne infrastrukture	2.800,0	2.184,9	172,0
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	14.054,4	13.334,0	13.330,0
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	44.626,7	48.759,8	37.951,3
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.936,2	2.936,2	2.309,5
10.	Kmetijsko–okoljsko–podnebna plačila	267.339,5	267.337,0	267.327,9
10.1	Plačilo kmetijsko–okoljskih–podnebnih obveznosti	266.787,4	266.775,8	266.775,8
10.2	Podp. za ohran., trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu	552,1	561,2	552,1
11.	Ekološko kmetovanje	86.901,8	86.851,1	86.851,1
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	15.013,2	14.997,9	14.997,9
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	71.888,6	71.853,2	71.853,2
13.	Plačila območjem z narav. ali drugimi posebnimi omejitvami	388.314,9	388.065,3	388.065,3
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	297.748,5	301.265,4	301.265,4
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	33.607,6	33.151,8	33.151,8
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	56.958,8	53.648,1	53.648,1
14.	Dobrobit živali	50.691,5	50.687,6	50.687,6
16.	Sodelovanje	24.461,4	27.077,0	19.818,5
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	11.143,5	13.324,7	8.826,8
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	1.777,5	1.771,5	1.196,8
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	9.257,3	9.507,1	7.787,6
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ...	2.283,1	2.473,7	2.007,2
19.	LEADER	67.660,3	68.732,8	61.727,2
19.1	Pripravljalna podpora	1.401,7	1.389,2	1.389,2
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja	39.608,1	41.372,4	36.754,3
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS	12.894,7	13.092,2	11.340,6
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	13.755,8	12.879,1	12.243,2
20.	Tehnična pomoč	40.757,9	36.824,7	36.824,7
21.	Izjemna začasna podpora kmetom in MSP, ki jih je kriza zaradi covid-19 še posebej prizadela	1.686,0	1.686,0	1.686,0
22.	Izredna začasna podpora kmetom ter MSP, ki jih je vpliv ruske invazije na Ukrajino še posebej prizadel	8.805,5	8.804,5	8.804,5
113	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.371,5	3.371,5	3.371,5
	Skupaj	1.505.928,9	1.566.063,0	1.390.793,5

Vir: MKGP

Ukrep naložbe v osnovna sredstva je namenjen razvoju kmetijstva, predelavi ali trženju kmetijskih in živilskih proizvodov ter razvoju kmetijske in gozdarske infrastrukture. Za ta ukrep je namenjenih 332,1 milijona EUR. Ukrep se je izvajal v okviru štirih podukrepov:

- podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,
- podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov,
- podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, ter
- podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih.

Cilj podukrepa naložbe v kmetijska gospodarstva je povečati produktivnost in okoljsko učinkovitost kmetij. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih 28 javnih razpisov, nanje je prispelo 3.906 vlog. Skupaj s prenesenimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo izdanih 2.627 odločb v skupni višini 225,9 milijona EUR, pri čemer je bilo za 2.218 zaključenih vlog izplačanih 164,9 milijona EUR. Od tega se je 33 vlog oziroma 5,9 milijonov EUR nanašalo na prenesene obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. V celotnem programskem obdobju je bilo za ta podukrep objavljenih deset javnih razpisov, na katerih je bilo odobrenih 516 vlog. Do konca leta 2024 je bilo za 395 zaključenih naložb izplačanih 69,8 milijona EUR; skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega obdobja pa je bilo za 412 vlog izplačanih 72,6 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, je urediti in izboljšati kmetijsko in gozdarsko infrastrukturo. V okviru tega podukrepa se izvajajo agromelioracije na komasacijskih območjih, izgradnja novih in posodobitev obstoječih namakalnih sistemov ter ureditev gozdne infrastrukture, za celoten podukrep pa je namenjenih 50,1 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih 21 javnih razpisov (od tega eden v letu 2024). Na petih razpisih za gradnjo namakalnih sistemov, namenjenih več uporabnikom, je bilo odobrenih 16 vlog v skupni vrednosti 7,0 milijonov EUR, pri čemer je bilo za 15 zaključenih naložb izplačanih 3,4 milijona EUR; skupaj s prevzetimi obveznostmi iz preteklega programskega obdobja pa je bilo odobrenih 11 milijonov EUR in izplačanih 7,4 milijona EUR. Na treh javnih razpisih za tehnološko posodobitev velikih namakalnih sistemov je bilo odobrenih 17 vlog v skupni vrednosti 14,6 milijona EUR, od teh je bilo že zaključenih in tudi izplačanih 12 vlog, v višini 9,1 milijona EUR. Na šestih razpisih za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih je bilo za 63 vlog odobrenih 18,5 milijona EUR, skupaj s prevzetimi pa za 94 naložb odobrenih 20,6 milijona EUR; do konca leta 2024 je bilo izplačanih 12,3 milijona EUR (za 51 vlog), skupaj s prevzetimi obveznostmi pa 14,4 milijona EUR (za 82 naložb). Objavljenih je bilo tudi pet javnih razpisov za ureditev gozdne infrastrukture, na katerih je bilo za 845 vlog odobrenih 6,6 milijona EUR, pri čemer je bilo za 715 vlog in prevzetih obveznosti iz preteklega programskega obdobja izplačanih 4,9 milijona EUR.

Za podukrep za naložbe preprečevanja vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih je bilo na javnem razpisu odobrenih 927 tisoč EUR; izplačil pa do konca leta 2024 še ni bilo.

Ukrep **obnova potenciala kmetijske proizvodnje prizadetega zaradi naravnih nesreč** je namenjen odpravi škode po poplavih v kmetijstvu. V letu 2024 je bil objavljen javni razpis na katerem je bilo odobrenih 74 vlog v skupni vrednosti 3,2 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo za 53 vlog izplačanih slabih 1,3 milijona EUR.

Glavna namena **ukrepa razvoj kmetij in podjetij** sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

- pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
- pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij, ter
- podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je izboljšati starostno strukturo nosilcev kmetijskih gospodarstev. V celotnem programskem obdobju je namenjenih 65,6 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih osem javnih razpisov, na katerih je bilo odobrenih 1.783 vlog v skupni vrednosti 65,6 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo skupaj s prevzetimi obveznostmi iz predhodnega programskega obdobja za 1.781 vlog izplačanih 62,1 milijona EUR.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, je izboljšati konkurenčnost majhnih kmetij, ohraniti in izboljšati njihov potencial za pridelavo, predelavo oziroma trženje kmetijskih proizvodov, povečati produktivnost ter ekonomsko in okoljsko učinkovitost. V celotnem PRP 2014–2022 je za ta podukrep namenjenih 48,2 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo na treh javnih razpisih za 9.600 vlog izplačanih 44,1 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti je spodbuditi nekmetijske dejavnosti za večjo rabo endogenih potencialov, ki naj bi ustvarili pogoje za vzpostavitev zelenih delovnih mest oziroma bodo zagotovili dodatni vir dohodka na podeželju. V celotnem programskem obdobju sta bila objavljena dva javna razpisa, na katerih je bilo odobrenih 249 vlog, v skupni vrednosti 29,3 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo skupaj z obveznostmi iz preteklega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za 160 vlog izplačanih nekaj manj kot 17,0 milijonov EUR.

V okviru **ukrepa osnovne storitve in obnova vasi na podeželju** se izvaja podpora za širokopasovno infrastrukturo. Osnovni cilj je podeželskemu prebivalstvu in gospodarstvu omogočiti možnost dostopa do širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij. V celotnem programskem obdobju so bili za ta podukrep objavljeni trije javni razpisi, na katerih je bilo odobrenih 13 vlog. Do konca leta 2024 sta bili zaključeni dve naložbi in izplačanih 114 tisoč EUR, za prevzete obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja pa je bilo za 8 vlog izplačanih 417 tisoč EUR; skupaj torej 531 tisoč EUR.

V okviru **ukrepa naložbe v razvoj gozdnih območij** in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje se izvajajo trije podukrepi:

- ureditev protipožarne infrastrukture,
- obnova škode v gozdovih po naravnih nesrečah, ter
- podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Za podukrep podpora za preprečevanje škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč je bilo na treh javnih razpisih odobrenih 117 vlog v skupni vrednosti 2,2 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo izplačanih sedem vlog, v vrednosti 172 tisoč EUR.

Cilji drugega podukrepa je odpraviti škodo in obnoviti gozd, poškodovan v naravnih nesrečah, ter urediti gozdne vlake, potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 14,1 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih deset javnih razpisov (od tega en v letu 2024) in eno javno naročilo za nakup sadik gozdnega drevja. Na sedmih razpisih za odpravo škode in obnovo gozda je bilo odobrenih in izplačanih 1.731 vlog v skupni vrednosti 7,1 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo odobrenih in izplačanih tudi 25

vlog za nakup sadik gozdnega drevja, v višini 5,4 milijona EUR. Objavljeni so bili tudi trije razpisi za ureditev gozdnih vlak (odobrenih in izplačanih je bilo 220 vlog; 844 tisoč EUR). Za cel podukrep je bilo tako do konca leta 2024 izplačanih 13,3 milijona EUR.

V okviru tretjega podukrepa je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta podukrep je namenjenih 44,6 milijona EUR. Do konca leta 2024 so bili objavljeni štirje javni razpisi za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa (za 763 zaključenih naložb izplačanih 22,1 mio EUR) ter pet razpisov za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa (za 334 zaključenih naložb izplačanih 14,5 mio EUR ter za sedem vlog izplačanih tudi 1,3 mio EUR obveznosti iz prejšnjega obdobja). Skupaj s prenesenimi obveznostmi je bilo do konca leta 2024 za cel podukrep tako izplačanih skoraj 38,0 milijonov EUR.

Cilj **ukrepa ustanovitve skupin in organizacij proizvajalcev** je povečati povezanost in tržno usmerjenost v kmetijskem in gozdarskem sektorju z organizirano prodajo in skupnim nastopom na trgu. Do konca leta 2024 so bili objavljeni štirje javni razpisi. Na njih je bilo odobrenih 26 vlog v višini 2,9 milijona EUR, pri čemer je bilo za te vloge že izplačanih 2,3 milijona EUR.

Podukrep **KOPOP** se je izvajal na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katera so se KMG vključila prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve, ali pa so posamezne operacije samostojne zahteve. Za celotno obdobje je podukrepu KOPOP namenjenih 266,8 milijonov EUR, ki so bili do konca leta 2024 tudi že izplačani.

Za podukrep **podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu** je bilo v celotnem programskem obdobju na voljo 552 tisoč EUR, ki so bili do konca leta 2024 tudi že izplačani.

Ukrep ekološko kmetovanje se izvaja z dvema podukrepoma (plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja ter plačila za izvajanje teh praks in metod). Temu ukrepu je bilo v celotnem programskem obdobju odobrenih in izplačanih 86,9 milijona EUR.

Cilji **ukrepa plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)** so javne dobrine na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami. Za ta ukrep je bilo v celotnem programskem obdobju izplačanih 388,1 milijona EUR.

Plačila za **ukrep dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014, in sicer v prašičereji. V letu 2016 se je ukrep začel izvajati še na področju govedoreje, leta 2017 pa tudi na področju drobnice. V PRP 2014–2022 je za ta ukrep bilo namenjenih in izplačanih 50,7 milijona EUR.

Cilj **ukrepa sodelovanje** je pospešiti prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso. Za ta ukrep je bilo v okviru PRP 2014–2022 na voljo 24,5 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo za vse podukrepe skupaj odobrenih 208 vlog v skupni višini 27,1 milijona EUR; od tega je bilo za 172 zaključenih vlog izplačanih 19,8 milijona EUR. Ukrep se je izvaja s štirimi podukrepi. Za podukrep pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij je bilo v celotnem programskem obdobju namenjenih 11,1 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, na katerih je bilo za 82 vlog odobrenih 13,3 milijona EUR, že izplačanih pa 8,8 milijona EUR za 52 zaključenih naložb. Podukrep podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi je namenjena izvedbi projektov sodelovanja, KMG in posrednikov s ciljem vzpostaviti lokalni trg in s tem povezane promocijske dejavnosti. Za to je bilo namenjenih 1,8 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo na štirih javnih razpisih odobrenih 31 vlog v skupni vrednosti 1,8 milijona EUR. Zaključenih je bilo 27 vlog, za katere je bilo izplačanih 1,2 milijona EUR. Tretji podukrep prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju nanje ter uvaja skupne

pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. V celotnem programskem obdobju je za ta namen na voljo 9,3 milijona EUR. Na petih javnih razpisih je bilo odobrenih 52 vlog v skupni vrednosti 9,5 milijona EUR, ki so bile do konca leta 2024 tudi že zaključene. Za njih je bilo izplačanih 7,8 milijona EUR. Cilj četrtega podukrepa za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani je preučiti možnosti za razvoj dejavnosti na kmetiji, ki se nanašajo na področja izobraževanja ter zdravstvenega, socialnega in invalidskega varstva. Za ta podukrep je v celotnem programskem obdobju namenjenih 2,3 milijona EUR. Do konca leta 2024 so bili pri tem podukrepu objavljeni trije javni razpisi. Odobrenih je bilo 42 vlog v skupni višini 2,5 milijona EUR, zaključenih pa je bilo 41 vlog in zanje izplačanih 2,0 milijona EUR.

Ukrep **LEADER** je del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg EKSRP sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter Evropski sklad za regionalni razvoj. Za ukrep je v celotnem obdobju na voljo 67,7 milijona EUR. V tem programskem obdobju deluje 37 lokalnih akcijskih skupin, ki imajo potrjene strategije lokalnega razvoja in se izvajajo v celotni državi. Do konca leta 2024 je bilo za vse štiri podukrepe v okviru tega ukrepa odobrenih 68,7 milijona EUR, izplačanih pa 61,7 milijona EUR.

Ukrep **izjemna začasna podpora kmetom ter malim in srednjim podjetjem (MSP), ki jih je kriza zaradi covida-19 še posebej prizadela**, je namenjen kmetom ter malim in srednjim podjetjem, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov in so zaradi zaprtja javnih zavodov s področja vzgoje in izobraževanja utrpeli upad prihodkov od prodaje. Za ta ukrep je bilo v PRP 2014–2022 na voljo 1,7 milijona EUR. Na razpis je prispelo 147 vlog, od teh je bilo odobrenih in izplačanih 100 vlog v skupni višini 1,7 milijona EUR.

Glavni cilj ukrepa **izredna začasna podpora kmetom ter malim in srednjim podjetjem (MSP), ki jih je vpliv ruske invazije na Ukrajino še posebej prizadel** je zagotavljanje prehranske varnosti in odpornosti prehranskega sistema zaradi povečanja cen proizvodnih inputov za kmetijstvo. Za ta ukrep je bilo odobrenih in izplačanih 8,8 milijona EUR.

V PRP 2014–2022 se izvaja tudi ukrep **Tehnična pomoč** katere namen je zagotoviti učinkovito izvajanje programa. V okviru tehnične pomoči se izvajajo različne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje programa in podpirajo dejavnosti Mreže za podeželje. Za vse te dejavnosti je v celotnem PRP 2014–2022 namenjenih 40,8 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bilo izplačanih 36,8 milijonov EUR.

– **Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027**

Leta 2024 se je nadaljevalo tudi izvajanje intervencij razvoja podeželja v okviru SN 2023–2027. Decembra 2024 je bila potrjena tretja sprememba strateškega načrta, ki je usmerjena v povečevanje samooskrbe in rastlinske pridelave, spodbujanje dobrobiti živali ter ekološkega kmetijstva, podporo naložbam v ekološko kmetijstvo in učinkovitejše izvajanje pogojenosti. Uvedena je bila nova intervencija IRP45 Naložbe v obnovo kmetijskega potenciala po naravnih nesrečah, slabih vremenskih razmerah ali katastrofah, s katero se celovito naslavlja vse katastrofične dogodke.

V SN 2023–2027 se na področju razvoja podeželja večina ukrepov še vedno izvaja preko javnih razpisov. Do konca leta 2024 so bili ti objavljeni za 20 od 35 intervencij, ki se izvajajo na ta način. Objavljenih je bilo 28 javnih razpisov, pri čemer jih je bilo tudi 19 tudi že zaključenih. Devet intervencij se izvaja preko zbirne vloge, medtem ko se bo Intervencija IRP34 Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj genskih virov v kmetijstvu izvajala preko objavljenih javnih naročil.

Intervencije, ki se izvajajo preko javnih razpisov

IRP02 Naložbe v dvig produktivnosti, tehnološki razvoj in digitalizacijo – spodbuja se vlaganje v dvig produktivnosti in dodane vrednosti kmetijskih proizvodov. Podpirajo se naložbe v mehanizacijo, skladišča za krmo, pašnike, infrastrukturo, objekte, skladišča na OMD območjih, nakup in postavitve rastlinjakov in pripadajoče opreme, ureditev trajnih nasadov ter skladišč in hladilnic, krožno gospodarstvo in digitalizacijo. Leta 2024 sta bila objavljena in zaključena dva javna razpisa v skupni vrednosti 6 milijonov EUR, na katerih je bila do konca leta 2024 odobrena ena vloga v vrednosti 9 tisoč EUR.

IRP05 Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč – intervencija je namenjena izboljšanju infrastrukture v kmetijstvu. Leta 2024 je bil objavljen in zaključen en javni razpis za izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč. Na razpisu je bilo odobrenih 15 vlog v skupni vrednosti 4 milijone EUR, izplačil pa še ni bilo.

IRP06 Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture – za ta namen je bil objavljen en javni razpis v višini 1 milijon EUR. Prispelo je 190 vlog, ki pa do konca leta 2024 še niso bile obdelane.

IRP09 Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva – intervencija je namenjena nakupu nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za gozdno semenarstvo, kontejnersko vzgojo in vzgojo gozdnega drevja ter izgradnjo rastlinjakov. V celotnem programskem obdobju je temu namenjenih 1,8 milijona EUR. Do konca leta 2024 je bil objavljen in zaključen en javni razpis, vendar vloge še niso bile obdelane.

IRP10 Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju – kmetje lahko pridobijo podporo za ustanovitev in začetno delovanje skupin proizvajalcev in organizacij proizvajalcev ter za skupno trženje na področju kmetijstva in gozdarstva. Leta 2024 sta bila objavljena dva javna razpisa, vendar vloge še niso bile obdelane.

IRP11 Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti – upravičenci, ki na novo vstopijo v sheme kakovosti, lahko uveljavljajo dodatne stroške, ki so nastali zaradi vključitve v sheme kakovosti. Na dveh javnih razpisih je bilo razpisanih 1,1 milijona EUR. Na prvem razpisu je bilo odobrenih 133 vlog v skupni vrednosti 436 tisoč EUR, ki so bila tudi že izplačana.

IRP12 Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih – namen te intervencije je spodbujanje povezovanja kmetijskih gospodarstev v verigo od pridelovalcev, do predelovalcev, gostinskih ponudnikov, obratov javne prehrane in končnih potrošnikov. Na razpis je prispelo sedem vlog, ki pa še niso bile obdelane.

IRP13 Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom – objavljen je bil prvi javni razpis, na katerega so prispele štiri vloge, ki pa še niso bile obdelane.

IRP14 Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom – glavni namen intervencije je zmanjšana poraba vode in s tem racionalnejše upravljanje z vodnimi viri. Leta 2024 je bil objavljen javni razpis, na katerem je bilo odobrenih pet vlog v skupni vrednosti 5 milijonov EUR.

IRP16 Naložbe v prilagoditev na podnebne razmere pri trajnih nasadih – v okviru intervencije se spodbuja naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči, fotovoltaičnih panelov, ki nadomeščajo mreže proti toči, ureditev intenzivnih trajnih nasadov ter travniških sadovnjakov, tehnološko posodobitev zasebnih namakalnih sistemov za enega uporabnika ter nakup opreme za namakanje oziroma oroševanje. Leta 2024 sta bila objavljena dva javna razpisa. Na prvem, ki je bil namenjen kmetijam, je bilo odobrenih 22 vlog v skupni vrednosti 1,3 milijona EUR. Na drugem razpisu, ki je bil namenjen pravnim osebam, pa je bilo za pet vlog odobrenih nekaj manj kot 800 tisoč EUR.

IRP17 Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil – intervencija spodbuja naložbe v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak, izgradnjo zunanjih zaprtih skladiščnih kapacitet za živalska gnojila in pripadajočo opremo ter zatesnitev obstoječih lagun za živalska gnojila. Leta 2024 je bil objavljen en javni razpis, vendar odločbe še niso bile izdane.

IRP21 Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS – podpira se okoljska funkcija kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse. Leta 2024 je bil objavljen en javni razpis, ki pa do konca leta 2024 še ni bil zaključen.

IRP24 Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov – namen je izboljšanje starostne strukture kmetijskih gospodarstev, izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev in vzpostavitev/ohranitev delovnega mesta na prevzetem kmetijskem gospodarstvu. Do konca leta 2024 je bilo objavljenih osem javnih razpisov, pri čemer so bili leta 2024 objavljeni štirje. Na teh razpisih je bilo odobrenih 291 vlog v skupni vrednosti 11,1 milijona EUR, izplačanih pa je bilo 9,4 milijona EUR.

IRP26 LEADER – namen intervencije je spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj. V SN 2023–2027 deluje v Sloveniji 37 lokalnih akcijskih skupin (LAS), ki imajo potrjene strategije lokalnega razvoja. Do konca leta 2024 je bilo za delovanje LAS izplačanih 929 tisoč EUR.

IRP30 Medgeneracijski prenos znanja – ta intervencija predstavlja novost v primerjavi s preteklim programskim obdobjem. Prenosnik na mladega kmeta prenaša svoje specifično znanje in izkušnje, pridobljene tekom dolgoletnega izvajanja kmetijske dejavnosti. Podpora se upravičencu dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči v skupnem znesku 10.800 EUR, ki se izplača v treh letnih obrokih po 3.600 EUR. Na prvem javnem razpisu v višini 1,9 milijona EUR je bilo odobrenih 21 vlog. Na drugem javnem razpisu v višini 3,3 milijona EUR pa je bilo odobreno 680 tisoč EUR za 63 vlog.

IRP31 Podpora za projekte EIP – objavljen je bil prvi javni razpis v višini 6 milijonov EUR, ki pa do konca leta 2024 še ni bil zaključen.

IRP32 Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev – do konca leta 2024 so bili za podintervencijo izmenjava znanja in prenos informacij objavljeni trije javni razpisi v skupni višini 1,9 milijona EUR. Glavni namen je povečati raven usposobljenosti oseb dejavnih v kmetijskem in gozdarskem sektorju, preko različnih oblik in metod prenosa znanja. Za štiri vloge je bilo odobrenih 1,5 milijona EUR, izplačanih pa je bilo 280 tisoč EUR. Objavljena sta bila tudi dva javna razpisa, namenjena usposabljanju svetovalcev.

IRP37 Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov – objavljen je bil prvi javni razpis v višini 2,4 milijona EUR, ki pa do konca leta 2024 še ni bil zaključen.

IRP38 Konzorcij institucij znanja v podporo prehodu kmetijstva v zeleno, digitalno in podnebno nevtravno – intervencija je namenjena krepitvi zmogljivosti institucij znanja za ustvarjanje in prenos znanja, ki bo podpirala prehod na trajnostne kmetijske sisteme in prakse. Do konca leta 2024 je bil objavljen in zaključen en javni razpis, vendar vloge še niso bile obdelane.

IRP39 Podpora za dejavnosti informiranja in promocije proizvodov iz shem kakovosti – intervencija je namenjena izboljšanju prepoznavnosti proizvodov iz shem kakovosti, boljši informiranosti o ponudbi proizvodov iz shem kakovosti med potrošniki, spodbujanju bolj organizirane, aktivne in usklajene promocije proizvodov. Upravičenci so skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, priznane na podlagi evropske in nacionalne zakonodaje, med katere spadajo zaščitena geografska označba, zaščitena označba porekla, zajamčena

tradicionalna posebnost, gorski proizvodi, ekološka pridelava in predelava, skupine in organizacije proizvajalcev za skupno trženje ter izbrana kakovost. Leta 2024 je bil objavljen en javni razpis, na katerem je bilo odobrenih 8 vlog v skupni vrednosti 1,3 milijona EUR, ki pa še niso bile izplačane.

Intervencije, ki se izvajajo preko kampanje zbirnih vlog

IRP01 Plačila za naravne ali druge omejitve – nadaljuje se dodeljevanje plačil za območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko dejavnost. V okviru kampanje zbirnih vlog 2024 je za to intervencijo zahtevke oddalo 45.089 KMG za 343.497 ha površin.

Preglednica 40: Odobrene vloge in izplačane površine za OMD za uredbeno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025)

	Število KMG (izplačano)	Odobrena količina (ha)	Izplačano (000 EUR)
Gorska območja	31.814	239.424	50.501,3
Druge območja z naravnimi omejitvami	4.174	33.135	4.033,6
Območja s posebnimi omejitvami	6.911	54.682	3.892,8
SKUPAJ OMD plačila	42.902*		58.427,4**

* Skupno število KMG, brez podvajanja; ** vključno z vračili in kompenzacijami.

Vir: ARSKTRP

Do konca maja 2025 je bilo v okviru kampanje zbirnih vlog 2024 za gorska območja 31.814 KMG izplačano 50,5 milijona EUR. Za druga območja je 4.174 KMG dobilo izplačanih 4,0 milijone EUR, medtem ko je 6.911 KMG, ki se nahajajo na območjih s posebnimi omejitvami prejelo izplačanih nekaj manj kot 3,9 milijona EUR.

IRP18 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – izvajajo se tri podintervencije:

- IRP18.01 Podnebne spremembe (KOPOP_PS)
- RP18.02 Naravni viri (KOPOP_NV)
- IRP18.03 Biotska raznovrstnost in krajina (KOPOP_BK)

Podintervencija KOPOP_PS prispeva k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam s tremi operacijami: PS.1 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved, PS.2 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih, ter PS.3 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz. Glavni namen teh operacij je zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo, prašiče pitance in drobnico. V okviru kampanje zbirnih vlog 2024 je bilo vloženih 418 zahtevkov, od tega je bila velika večina (92 %) vloženih za izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goveda.

Preglednica 41: Vloženi zahtevki KOPOP_PS za uredbeno leto 2024

Šifra	Operacije	Št. KMG
PS.1	Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved	385
PS.2	Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih	4
PS.3	Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz	29
	Skupaj	418

Vir: MKGP

Podintervencija KOPOP_NV prispeva k varovanju naravnih virov s 13 operacijami. V letu 2024 je zahtevke vložilo 10.609 KMG za 229.867 hektarjev površin. Največ zahtevkov (24 %) je bilo vloženih za operacijo Vodni viri, ki obsegajo (28 %) zaprosenih površin.

Preglednica 42: Vloženi zahtevki in površine KOPOP_NV za uredbeno leto 2024

Šifra	Operacije	Št. KMG	Površina (ha)
NV.1	Vodni viri	2.506	63.399,4
NV.2	Ohranjanje kolobarja	1.475	46.500,9
NV.3	Integrirana pridelava poljščin	182	6.648,5
NV.4	Integrirana pridelava zelenjave	110	468,1
NV.5	Integrirana pridelava hmelja	77	1.352,1
NV.6	Integrirana pridelava sadja in oljk	366	1.809,7
NV.7	Integrirana pridelava grozdja	717	5.711,1
NV.8	Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih	292	1.497,0
NV.9	Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih	511	2.038,3
NV.10	Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih	1.055	6.264,9
NV.11	Precizno gnojenje in škropljenje	2.426	77.389,7
NV.12	Senena prireja	891	16.785,2
NV.13	Varovalni pasovi ob vodotokih	1	1,8
Skupaj		10.609	229.866,9

Vir: MKGP

Podintervencija KOPOP_BK prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti s 15 operacijami. V subvencijski kampanji 2024 se je izvajalo 14 operacij. V primerjavi s predhodno kampanjo se je pričela izvajati tudi operacija BK.5 Ohranjanje mokrišč in barij. Skupaj je bilo vloženih 4.285 zahtevkov za 28.700 hektarjev površin. Več kot polovica zahtevkov (51 %) je bila namenjenih za operacijo Posebni traviščni habitati (stopnja I), ki obsega 44 % vseh zaprosenih površin.

Preglednica 43: Vloženi zahtevki in površine KOPOP_BK za uredbeno leto 2024

Šifra	Operacije	Št. KMG	Površina (ha)
BK.1	Posebni traviščni habitati	2.167	12.605
BK.2	Traviščni habitati metuljev	256	668
BK.3	Steljniki	3	5
BK.4	Mokrotni traviščni habitati	63	120
BK.5	Ohranjanje mokrišč in barij	13	88
BK.6	Suhi kraški travniki in pašniki	45	1.434
BK.7	Visokodebelni travniški sadovnjaki	768	843
BK.8	Strmi travniki	345	466
BK.9	Grbinasti travniki	17	50
BK.10	Ohranjanje mejic	31	23
BK.11	Obvladovanje invazivnih rastlinskih vrst	1	0
BK.12	Sobivanje z velikimi zvermi	203	4.637
BK.13	Planinska paša	135	6.470
BK.14	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	238	1.290
Skupaj		4.285	28.700

Vir: MKGP

IRP19 Ekološko kmetovanje – v okviru kampanje 2024 je zahtevke oddalo 3.697 KMG za 53.967 hektarjev površin. Do konca maja 2025 je bilo za intervencijo ekološko kmetovanje 2.863 KMG izplačanih 9,8 milijona EUR. Za preusmeritev v prakse ekološkega kmetovanja pa je 1.191 KMG dobilo izplačanih 2,5 milijona EUR.

IRP43 Ekološko čebelarjenje – intervencija spodbuja kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju in k varovanju okolja. V okviru subvencijske kampanje 2024 je zahtevke oddalo 127 KMG. Do konca maja 2025 je 83 KMG prejelo izplačanih 200 tisoč EUR, medtem ko je bilo za preusmeritev v prakse ekološkega čebelarjenja 17 KMG izplačanih 54 tisoč EUR.

Preglednica 44: Odobrene vloge in izplačane površine za intervenciji ekološko kmetovanje in ekološko čebelarjenje za uredbno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025)

	Število KMG (izplačano)	Odobrena količina (ha)	Izplačano (000 EUR)
EK - ekološko kmetovanje	2.863	38.830	9.757,9
Ekološko čebelarjenje - izvajanje prakse ek. čebelarjenja	83		199,7
EK - preusmeritev v ekološko kmetovanje	1.191	5.215	2.519,8
Ekološko čebelarjenje - preusmeritev v prakse ek. čebelarjenja	17		54,4
SKUPAJ	3.285*		12.530,7**

* Skupno število KMG, brez podvajanja; **vključno z večletnimi sankcijami.

Vir: ARSKTRP

IRP23 Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000 – nadomešča intervencijo IRP20 Plačila Natura 2000. Ta intervencija upravičencem zagotavlja nadomestilo za omejitve, povezane z izvajanjem omrežja Natura 2000. V letu 2024 je bilo vloženih 293 zahtevkov za 902 ha površin.

IRP27 Biotično varstvo rastlin – je namenjena zmanjšanju uporabe kemičnih fitofarmacevtskih sredstev in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivimi organizmi prispeva k varovanju vodnih virov in tal. V subvencijski kampanji 2024 je bilo vloženih 388 zahtevkov za 3.561 ha površin. Do konca leta 2024 je bilo izplačanih 1,3 milijona EUR.

IRP28 Dobrobit živali – dobrobit živali se bo izvajala v petih podintervencijah (na področju govedoreje, prašičereje, konjereje, perutninarstva in reje drobnice). Glede na predhodno obdobje sta novi intervenciji za rejo konj in perutninarstvo.

Preglednica 45: Izplačila za ukrep dobrobit živali za uredbno leto 2024 (izplačano do 31. 5. 2025)

	Število KMG (izplačano)	Izplačano (000 EUR)
Prašiči	204	3.272,3
Govedo	7.167	4.526,7
Drobnica	735	323,4
Konji	123	36,2
Večletne sankcije		-2,0
Skupaj	7.987*	8.156,7

* Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

V letu 2024 se izvaja v okviru štirih podintervencij. V prašičereji je mogoče uveljavljati plačila, za plemenske svinje in plemenske mladice ter za tekače in pitance. V okviru subvencijske kampanje 2024 so 204 KMG prejela 3,3 milijona EUR za 60.147 GVŽ. V govedoreji je bilo možno v primerjavi s predhodnim programskim obdobjem poleg paše uveljavljati tri nove zahteve (izpust, izkoreninjenje goveje virusne diareje in vzreja telet). Do konca maja 2025 je 7.167 KMG prejelo 4,5 milijona EUR za 119.681 GVŽ. Tudi pri reji drobnice je bilo možno v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem poleg paše uveljavljati dve novi zahtevi (hlevska reja in izpust). V okviru kampanje zbirnih vlog 2024 je bilo do konca maja 2025 za drobnico izplačanih 323 tisoč EUR, ki jih je prejelo 735 KMG za 7.257 GVŽ. V konjereji je mogoče uveljavljati pašo konj in celoletni izpust. Do konca maja 2025 je 123 KMG prejelo 36 tisoč EUR za 831 GVŽ.

IRP42 Lokalne pasme in sorte – v SN 2023–2027 se prvič izvaja kot samostojna intervencija in prispeva k ohranjanju genskih virov. Namen operacije lokalne pasme je ohranjanje lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, ohranjanja njihove genske raznovrstnosti in preprečevanje izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju. Podpora je

mogoče uveljavljati za govedo, prašiče, konje, perutnino in rejo drobnice. Za to operacijo je bilo v okviru kampanje 2024 vloženih 1.270 zahtevkov za 8.791 GVŽ. Namen operacije Lokalne sorte pa je varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin. V okviru kampanje zbirnih vlog 2024 je bilo vloženih 2.792 zahtevkov za 31.216 hektarjev površin. Za operacijo lokalne pasme je bilo do konca maja 2025 izplačanih 1,8 milijona EUR, medtem ko je bilo za lokalne sorte izplačanih 5,8 milijona EUR.

5.1.4 Drugi ukrepi in programi, sofinancirani s sredstvi EU

Poleg ukrepov, ki se izvajajo v okviru SKP (neposredna plačila, sektorske intervencije in politika razvoja podeželja), potekajo tudi drugi ukrepi, ki so bodisi deloma bodisi v celoti financirani iz sredstev EU.

Šolska shema – Šolska shema se izvaja na podlagi Strategije za izvajanje šolske sheme v Sloveniji za obdobje šestih šolskih let 2023/2024 do 2028/2029. Izvaja se v obliki povračila stroškov za nabavo sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov za otroke v izobraževalnih ustanovah. Ukrej je v precejšnji meri sofinanciran s strani EU (v letu 2024: 61 %, v letu 2023: 58 %), pri čemer višina sofinanciranja ni predpisana, okvirno pa znaša približno 62 %. Za šestletno obdobje je skupaj predvidenih približno 9,5 milijona EUR (EU: 5,8 mio EUR, SLO: 3,7 mio EUR) oziroma okoli 1,6 milijona EUR letno.

Razdeljevanje sadja in zelenjave je v šolskem letu 2023/24 potekalo v 449 šolah s skupno 187.671 učenci; od tega je 241 šol razdeljevalo tudi mleko in mlečne proizvode. Razdeljenih je bilo 442 ton svežega sadja in zelenjave, 5 ton predelanega sadja in zelenjave (kislo zelje, repa in suho sadje) ter 192 ton mleka in 31 ton mlečnih izdelkov.

Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov na notranjem trgu EU in v tretjih državah – Namen ukrepa je finančno podpreti upravičence pri izvajanju aktivnosti informiranja in promocije kmetijskih proizvodov na notranjem trgu EU in v tretjih državah, s ciljem povečanja ugleda proizvodov evropskega porekla. Cilj ukrepa je tudi krepitev konkurenčnosti evropskega agroživilskega sektorja, pri čemer se poudarja kakovost, trajnost, varnost, sledljivost ter spoštovanje okoljskih in etičnih standardov. Pri enostavnih promocijskih programih znaša stopnja sofinanciranja 70 % upravičenih stroškov na notranjem trgu in 80 % na tretjih trgih. Pri multiprogramih se sofinancira 80 % upravičenih stroškov ne glede na ciljni trg.

V letu 2024 se v Sloveniji izvaja pet triletnih programov promocije, za kranjsko klobaso, bučno olje, med, integralno pridelano zelenjavo ter prekmursko šunko in prekmursko gibanico.

Izredni ukrepi pomoči v letu 2024 – S sredstvi EU se poleg rednih ukrepov občasno izvajajo tudi začasni ukrepi pomoči posameznim kmetijskim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu ali posledic naravnih nesreč. V letu 2024 je bil eden od takih ukrepov izredna pomoč, sofinancirana s strani EU. Gre za ukrep pomoči zaradi poplav v letu 2023.

Ostali ukrepi – EU delno ali v celoti sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in varne hrane, pa tudi na področju digitalizacije v kmetijstvu ter druge projekte, pomembne za raziskave in razvoj (npr. FADN, ERA-NET, LIFE-IP NATURA.SI, Projekt HORIZON 2020 - modernAKIS).

5.2 Nacionalni ukrepi kmetijske politike

5.2.1 Redni nacionalni ukrepi

V okviru državnih pomoči MKGP redno sofinancira *zavarovalne premije* z namenom zmanjševanja dohodkovnih tveganj v kmetijski proizvodnji. Do sofinanciranja so upravičena kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih in ribiških proizvodov. Od leta 2023 znaša stopnja sofinanciranja 60 % zavarovalne premije za celotno kmetijsko proizvodnjo, vključno z davkom od prometa zavarovalnih poslov. Sofinancirajo se zavarovalne premije za:

- posevke, nasade in plodove pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja,
- materialno škodo na sredstvih v primarni kmetijski proizvodnji pred nevarnostjo toče, viharja, viharnega vetra in teže snega, ter
- živali na KMG pred nevarnostjo pogina zaradi bolezni, zakola živali z veterinarsko napotnico ali usmrtnice živali zaradi bolezni in ekonomskega zakola zaradi bolezni.

Preglednica 46: Izplačana sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2018–2024

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Izplačana sredstva (000 EUR)	4.444	4.742	5.299	6.188	6.330	7.528	9.847
Zavarovane površine, skupaj (ha)	50.958	52.871	53.064	53.501	55.613	51.227	51.613
Sadje (intenzivni nasadi)	1.363	1.339	1.339	1.239	1.154	1.018	974
Hmelj	1.398	1.403	1.144	1.302	1.398	1.504	1.450
Vinogradi	3.367	3.422	2.802	3.059	3.340	1.761	2.958
Žito	36.536	38.112	38.716	38.034	39.907	38.078	34.745
Druge rastline	8.293	8.596	9.063	9.867	9.813	8.866	11.486
Število zavarovanih živali, skupaj*	71.558	57.342	59.657	64.472	64.624	67.210	82.061
Govedo	30.197	31.746	32.163	34.159	32.130	34.802	27.422
Prašiči	38.949	23.261	25.202	28.098	30.361	30.329	27.783
Konji, osli	881	919	943	932	946	974	870
Drobnica (ovce, koze)	1.531	1.416	1.349	1.283	1.187	1.105	974

* Brez perutnine in rib.

Vir: MKGP

Tudi v letu 2024 so se izvajali posebni *ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih*. Mednje spadajo pomoči KMG, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd. V letu 2024 se je zaradi nepredvidljivih dogodkov izplačala pomoč v okviru dveh javnih razpisov, in sicer iz naslova ukrepa I Finančna pomoč za nadomestilo škode zaradi požara ali strele na kmetijskem gospodarstvu (štirje upravičenci) in iz naslova ukrepa II Finančna pomoč ob smrti, invalidnosti ali nezmožnosti za delo (49 upravičencev). Skupaj je bilo iz naslova obeh javnih razpisov izplačanih 86.365 EUR.

Med redne državne ukrepe spada tudi *podpora promocijskim in tržnim dejavnostim*, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina (podpora vinskemu sektorju na ciljnih trgih). Izvajajo se tudi različni projekti informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter projekti za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov. Znotraj promocijskih in tržnih aktivnosti se izvaja tudi projekt tradicionalni slovenski zajtrk.

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za *zemljiške operacije* oziroma za upravljanje in investicijsko vzdrževanje državnih namakalnih in osuševalnih sistemov, pri

čemer se redno vzdrževanje teh sistemov v celoti financira iz prispevkov uporabnikov prek odmere nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja.

Redno se izvajajo tudi številne *splošne storitve za kmetijstvo*, med katere spadajo predvsem dejavnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se večinoma določajo na podlagi sprejetih letnih programov, njihovo financiranje pa poteka pretežno z nacionalnimi proračunskimi sredstvi.

Država v nekaterih letih izvaja tudi začasne (izredne) ukrepe pomoči kmetijstvu, običajno ob nastanku naravnih nesreč ali ob drugih izrednih dogodkih. Ti izredni ukrepi so opisani v spodnjem poglavju.

5.2.2 Izredni nacionalni ukrepi v kmetijstvu v letu 2024

V primeru izrednih dogodkov v kmetijstvu (npr. naravne nesreče, nestabilne razmere na trgih itd.) država izvaja tudi ukrepe, ki so namenjeni blažitvi poslabšanja dohodka v kmetijstvu. Ti ukrepi so izredni in njihovo izvajanje je odvisno od dogodkov v posameznem letu, finančna sredstva za nekatere ukrepe pa so lahko dopolnjena s sredstvi EU.

Preglednica 47: Izredna plačila kmetijstvu v letu 2024

	Vir financiranja (SLO / EU)	Izplačilo (mio EUR)*
Sanacija posledic naravnih nesreč v letu 2023 (poplave, pozeba, toča)	SLO + EU	20,3
Izredna pomoč pridelovalcem pšenice	SLO	2,8
Pomoč za odpravo škode zaradi zlate trsne rumenice	SLO	1,1
Izredna pomoč čebelarstvu	SLO	0,2

Vir: povzeto po MKGP, ARSKTRP

– Sanacija naravnih nesreč

Slovenijo so v letu 2023 prizadele katastrofalne poplave, ki veljajo za najhujšo naravno nesrečo v zgodovini države. Del pomoči je bil izplačan že v letu 2023, glavnina sredstev za odpravo posledic pa v letu 2024. Poleg poplav so Slovenijo prizadele tudi druge naravne nesreče, in sicer spomladanska pozeba ter neurja s točo. Na nekaterih kmetijah so te nesreče povzročile 100-odstotno uničenje kmetijskih pridelkov, trajnih nasadov in izgubo plemenske živine. Zaradi obsežne škode so bili pripravljeni ukrepi ter sprejeti programi za odpravo posledic naravnih nesreč, skupno pa je bilo izplačanih 20,3 milijona EUR pomoči¹⁰.

– Pomoč zaradi težav v sektorju pšenice

Pridelovalci pšenice so se v letu 2023 soočali z visokimi stroški pridelave (zlasti zaradi rasti cen semena in sredstev za varstvo rastlin) ter nizkimi odkupnimi cenami. Finančna pomoč, določena z Odlokom o finančni pomoči zaradi težav v sektorju pšenice v letu 2023, je vsaj

¹⁰ **Pomoč izplačana na podlagi:** Program odprave posledic škode v gospodarstvu, ki se nanaša na škodo v primarni kmetijski proizvodnji, zaradi poplav in zemeljskih plazov 4. avgusta 2023; Program odprave posledic škode v kmetijstvu zaradi pozebe od 3. do 7. aprila 2023, neurij s točo od 10. maja do 1. avgusta 2023 in poplav od 3. do 6. avgusta in od 28. do 31. avgusta 2023; Odlok o zagotavljanju nujne finančne pomoči za ublažitev premoženjske škode na kmečkih in poslovnih stavbah ter kmetijskih zemljiščih zaradi poplav in plazov avgusta 2023; Ukrepi Podpora za obnovo kmetijskega zemljišča in potenciala kmetijske proizvodnje, ki sta bila prizadeta zaradi naravnih nesreč, slabih vremenskih razmer in katastrofičnih dogodkov; Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023; Odlok o finančni pomoči za odpravo posledic škode v kmetijstvu zaradi pozebe, neurij s točo in poplav leta 2023.

delno omilila dohodkovno neravnovesje. Višina pomoči je znašala 115 EUR/ha za ugotovljeno površino pšenice, prijavljeno v zbirni vlogi za leto 2023. Izplačanih je bilo 2,8 milijona EUR.

– *Pomoč za odpravo škode zaradi zlate trsne rumenice*

Tudi v letu 2024 je bila, drugo leto zapored, izplačana pomoč za odpravo škode zaradi zlate trsne rumenice. Pomoč je namenjena vinogradnikom na okuženih območjih za odstranjene in uničene simptomatične trse v vinogradih, kjer delež simptomatičnih trsov ne presega 20 %. Do nadomestila so upravičeni vinogradniki, vpisani v register kmetijskih gospodarstev, ki izpolnjujejo pogoje v skladu z Uredbo o ukrepih za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice. Skupna višina izplačanih sredstev je znašala 1,1 milijona EUR.

– *Nadomestilo za škodo v čebelarstvu*

V letu 2024 je bila pomoč izplačana čebelarjem za škodo v letu 2023, ko se je zaradi slabih vremenskih razmer zmanjšalo medenje medovitih rastlin. Upravičeni so bili čebelarji, vpisani v Centralni register čebeljakov in ki so izpolnjevali pogoje za pridobitev finančne pomoči iz Odloka o finančni pomoči za nadomestilo škode v čebelarstvu v letu 2023. Pomoč je prejelo približno 60 čebelarjev v skupni višini 0,2 milijona E

6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN

6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža za računovodske podatke s kmetij (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN) je evropski sistem poenostavljenega kmetijskega računovodstva, ki temelji na upoštevanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU in je reprezentativen za tržno usmerjena kmetijska gospodarstva v EU. Vsako leto se na vzorcu tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev (KMG) zbirajo strukturni in računovodski podatki. V Sloveniji segajo začetki računovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je računovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU.

Sistem FADN je bil do prehoda na FSDN¹¹ (angl. Farm Sustainability Data Network ali Mreža za podatke o trajnostnosti kmetij) namenjen predvsem spremljanju dohodkov in poslovanja na ravni kmetijskih gospodarstev ter presoji učinkov SKP. Sistem FSDN, ki stopa v veljavo s poročevalskim¹² letom 2025, pomeni širitev obstoječega sistema zbiranja podatkov na ravni kmetijskih gospodarstev na druge, predvsem okoljske in družbene vidike trajnosti kmetijstva, s čimer bo možna njena celovitejša presoja in spremljanje (RI/CC 1750, 2025). Zaradi poenostavitve in ustaljene rabe v tem poročilu do vključno obračunskega leta 2024 ohranjamo trenutno poimenovanje FADN.

Analizirani standardni rezultati za obračunsko leto 2023 za Slovenijo in EU-27 so bili v času priprave tega poročila začasni.

Po več letih je bilo za obračunsko leto 2023 zabeleženo občutno večje število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo v primerjavi s predhodnim letom, in sicer za 12 %, v primerjavi z letom 2007 pa za skoraj 19 %. Tudi v obračunskem letu 2023 je bil dejanski vzorec FADN še vedno manjši od načrtovanega vzorca, vendar le za dober odstotek, kar je spodbudno glede padajoči trend v preteklem petletnem obdobju 2018–2022.

Preglednica 48: Število poročevalskih KMG v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Vzorčni okvir za nabor	40.352	40.531	40.322	40.194	38.691	40.957
Načrtovani vzorec	908	908	908	908	908	908
Dejanski vzorec	891	861	825	831	799	897

* 2023: začasni podatki za dejanski vzorec.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2018–2023), FADN RICA, preračuni KIS

Pokritost načrtovanega vzorca z dejanskim za obračunsko leto 2023 se je v primerjavi s predhodnim letom poslabšala pri več kot treh četrtinah analiziranih skupin kmetijskih gospodarstev (tipi kmetovanja, razredi ekonomske velikosti), izboljšala pa pri preostalih skupinah. Izboljšanje pokritosti praviloma pomeni manjše relativno odstopanje (v pozitivno ali negativno smer) števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu, izjemoma pa tudi povečanje števila kmetij v problematičnih skupinah (npr. številčno najbolj podhranjenih). Pokritost vzorca je lahko bolj problematična na podrobnejši ravni skupin, npr. na ravni dvomestnega tipa kmetovanja.

¹¹ Zakonodajna opredelitev: Uredba (ES) št. 1217/2009, spremenjena z Uredbo (EU) št. 2023/2674 in Izvedbena uredba (EU) št. 2024/2746.

¹² Pred tem obračunsko leto (zadnje obračunsko leto v okviru FADN: 2024).

Okvir 8: FADN (angl. Farm Accountancy Data Network)

V okviru sistema FADN se do vključno obračunskega leta 2024 zbirajo strukturni in računovodski podatki za vzorec tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presežejo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za nabor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (angl. Standard Output, SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetje skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni v okviru Kmetijsko gozdarskih zavodov Kranj in Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo iz državnih sredstev.

Metodologija FADN omogoča izračunavanje okoli 190 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot utežena povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Osnovni izrazi

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska dejavnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki pomeni letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje zajema skupno vrednost rastlinske proizvodnje in živinoreje ter drugih prihodkov (brez subvencij), na primer iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (razen predelave mleka), turizma in gozdarstva. Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu, ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (osnovnih sredstev). Zajema trajne nasade, kmetijske zgradbe in stacionarno opremo, izboljšave zemljišč, stroje in opremo ter gozdne nasade.

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domači in najeti).

Neto dodana vrednost kmetije/PDM (NDV/PDM) se izračuna kot neto dodana vrednost kmetije na enoto vložka dela (plačanega in neplačanega).

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva; zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

Bilanca subvencij in davkov na investicije zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije, ki je zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Neto dohodek kmetije je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Kazalnik predstavlja nadomestilo za stalne

proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja (izguba/dobiček) v obračunskem letu.

Dohodek kmečke družine/PDMd je neto dohodek kmetije, izražen na enoto vložka družinskega (neplačanega) dela.

Podobno kot v predhodnem letu se tudi pri obračunskem letu 2023 zdi nekoliko bolj problematična pokritost načrtovanega vzorca z dejanskim po ekonomskih razredih kot po proizvodnih tipih (tipih kmetovanja), pri čemer pa je glede na predhodno leto pri več tipih prišlo do nenadnega odstopanja v pokritosti v negativno smer (npr. pri tipih poljščine, vrtnarstvo, vinogradništvo). Pri teh tipih in pri tipu mešano bi bilo priporočljivo povečati število kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu. Pri tipih prireja mleka, ostali trajni nasadi in zrnojeda živina (prašiči/perutnina) pa bi bilo priporočljivo nekoliko zmanjšati število kmetijskih gospodarstev.

Po razredih ekonomske velikosti ostaja podobno priporočilo kot v predhodnih nekaj letih: še naprej je priporočljivo zmanjševati število kmetijskih gospodarstev v srednjih razredih (razred od 25.000 do < 100.000 EUR SO in razred od 100.000 do < 500.000 EUR SO), občutno pa povečati število gospodarstev v skrajnih razredih: v najnižjem (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in najvišjem (500.000 EUR SO ali več). Pri najnižjem razredu je bila pokritost boljša, pri najvišjem pa slabša kot v letu prej. Ostaja splošno priporočilo, da se izvedbo implementacije načrta vzorčenja redno spremlja ter pravočasno izvaja ukrepe za njeno čimbolj kakovostno in celovito izvedbo. Večjo skrb bi kazalo posvetiti tudi vzdrževanju med leti stabilne pokritosti načrtovanega z dejanskim vzorcem pri vseh skupinah kmetijskih gospodarstev (tipi kmetovanja, razredi ekonomske velikosti).

Preglednica 49: Število KMG po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2018–2023

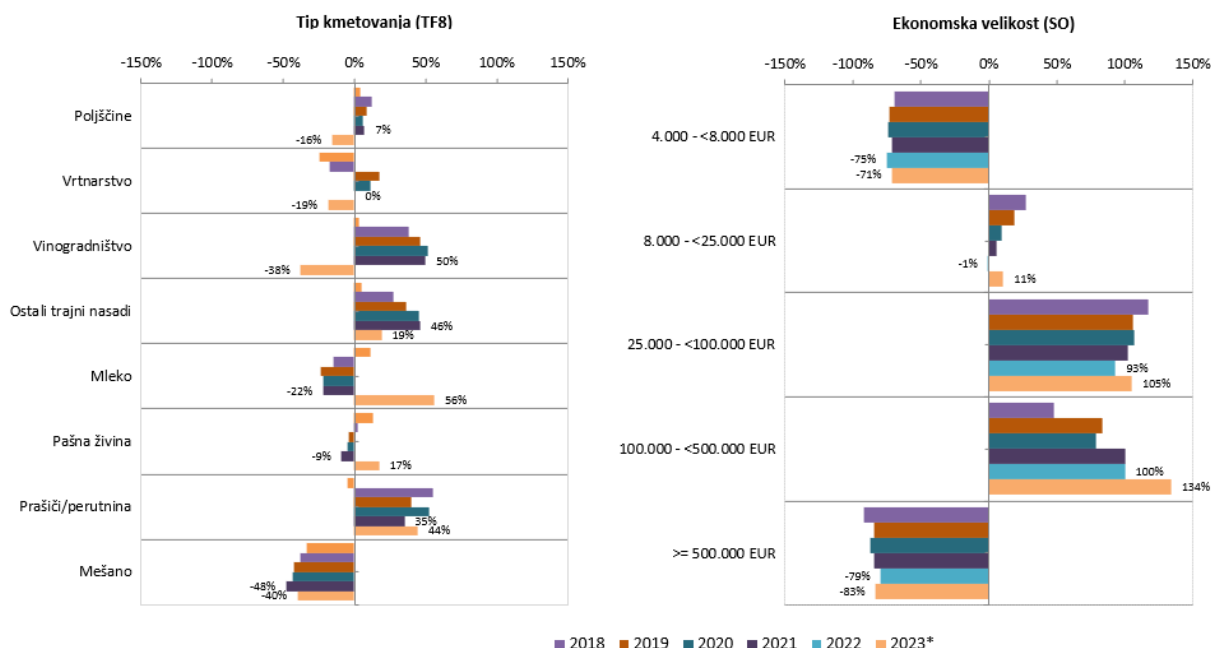
Tip kmetovanja (TF8)	Načrtovani vzorec						Dejanski vzorec					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Poljščine	107	114	113	113	111	171	111	128	123	120	119	144
Vrtnarstvo	16	17	17	18	17	16	12	14	20	20	17	13
Vinogradništvo	35	39	39	39	38	82	36	54	57	59	57	51
Ostali trajni nasadi	57	55	55	55	52	74	60	70	75	80	76	88
Prireja mleka	148	146	146	146	149	98	164	125	112	114	116	153
Pašna živina (brez prireje mleka)	301	293	294	293	299	267	341	300	281	280	272	313
Zrnojeda živina (prašiči/perutnina)	19	20	20	21	20	18	18	31	28	32	27	26
Mešano	225	224	224	223	222	182	149	139	129	126	115	109
Skupaj	908	908	908	908	908	908	891	861	825	831	799	897
Razred ekonomske velikosti	Načrtovani vzorec						Dejanski vzorec					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
4.000–< 8.000 EUR SO	369	359	360	358	348	334	114	96	92	103	86	96
8.000–< 25.000 EUR SO	320	321	320	321	325	329	407	380	350	339	323	364
25.000–< 100.000 EUR SO	139	142	142	143	148	156	302	293	294	289	286	320
100.000–< 500.000 EUR SO	44	47	47	47	48	47	65	86	84	94	96	110
>= 500.000 EUR SO	36	39	39	39	39	42	3	6	5	6	8	7
Skupaj	908	908	908	908	908	908	891	861	825	831	799	897

* 2023: začasni podatki za dejanski vzorec.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2018–2023), FADN RICA, preračuni KIS

Slika 42: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2018–2023

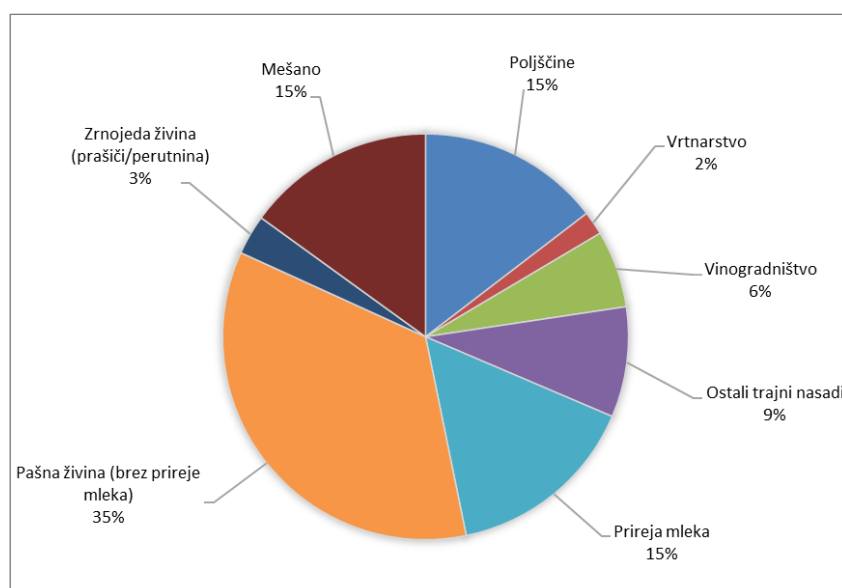

* 2023: začasni podatki za dejanski vzorec.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2018–2023), FADN RICA, preračuni KIS

V obračunskem letu 2023 se je v primerjavi s predhodnim letom število KMG v absolutnem smislu zmanjšalo v slabih dveh petinah skupin dejanskega vzorca, pri štirih tipih (vrtnarstvo, vinogradništvo, prašiči/perutnina in mešana KMG) ter v najvišjem (združenem) razredu po ekonomski velikosti (500.000 EUR SO ali več). Absolutno pa se je število kmetijskih gospodarstev povečalo pri ostalih skupinah, in sicer najbolj pri tipih pašna živina, prireja mleka in poljščine ter pri srednjih razredih po ekonomski velikosti (od 8.000 do < 25.000 EUR SO in 25.000 do < 100.000 EUR SO).

Slika 43: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povp. 2018–2023

Opomba: Za leto 2023 začasni podatki.

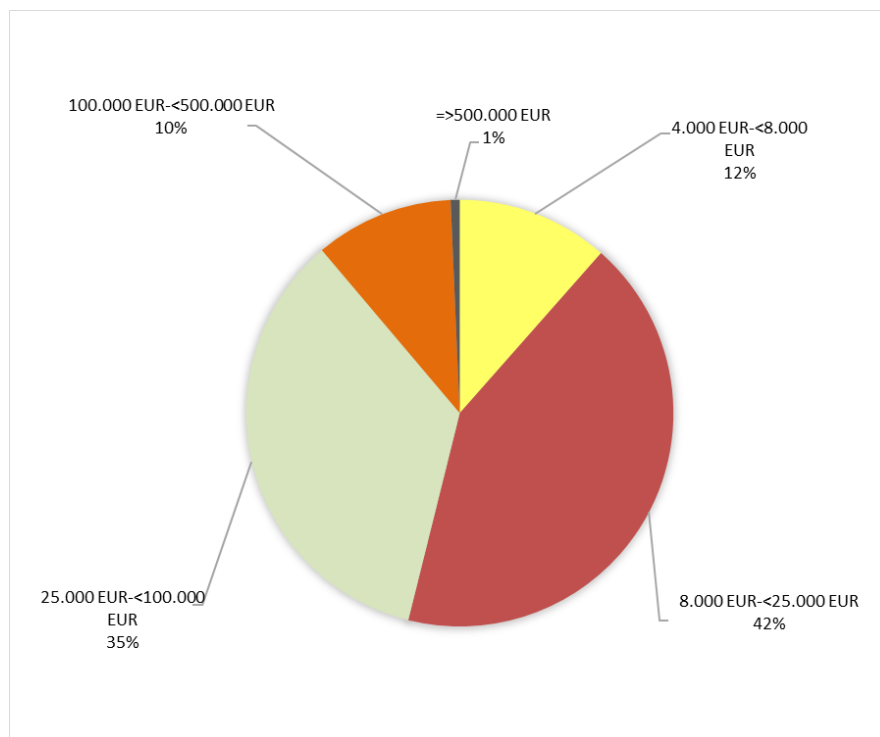
Vir: FADN RICA, preračuni KIS

V strukturi dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja še naprej prevladujejo živinorejska kmetijska gospodarstva, ki v povprečju večletnega obdobja 2018–2023 predstavljajo dobro polovico vzorca. V povprečju istega obdobja je bila slaba tretjina vzorčnih kmetijskih gospodarstev usmerjena v rastlinsko specializacijo, 15 % vzorčnih kmetijskih gospodarstev pa je mešanih. Tip pašna živina (brez prireje mleka) ostaja še naprej najbolj zastopan tip kmetovanja v dejanskem vzorcu (35 % v povprečju obdobja), sledijo tipi prireje mleka, mešano in poljščine (vsi okoli 15 % v povprečju obdobja).

Po ekonomski velikosti v strukturi dejanskega vzorca FADN prevladujejo kmetijska gospodarstva v srednjih razredih; v povprečju obdobja 2018–2023 dosega dobre tri četrtine dejanskega vzorca ekonomsko velikost med 8.000 do < 100.000 EUR SO. V povprečju analiziranega obdobja je v dejanskem vzorcu razred ekonomske velikosti od 8.000 do < 25.000 EUR SO najbolj zastopan (42 % v povprečju obdobja), sledi mu razred od 25.000 do < 100.000 EUR SO (35 % v povprečju obdobja). V povprečju obdobja je v dejanskem vzorcu ekonomsko najmanjših kmetijskih gospodarstev (med 4.000 do < 8.000 EUR SO) za dobro desetino, ekonomsko največjih (=> 500.000 EUR SO) pa za manj kot odstotek vzorca.

Slika 44: Struktura dejanskega vzorca FADN po analiziranih razredih ekonomske velikosti; povp. 2018–2023

Opomba: Za leto 2023 začasni podatki.

Vir: FADN RICA, preračuni KIS

6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

Po začasnih podatkih FADN za obračunsko leto 2023 so kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 11,8 hektarja KZU, kar je malce več kot v predhodnem letu in več kot dve tretjini nad državnim povprečjem po podatkih popisa kmetijstva iz leta 2020 (7,0 ha KZU/KMG). V letu 2023 se je obseg KZU na KMG v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal pri dveh tipih kmetovanja; pri vrtnarskih KMG za skoraj 8 % in pri vinogradniških KMG za slaba dva odstotka. Pri ostalih proizvodnih tipih se je obseg KZU povečal; najobčutneje pri tipu ostali trajni nasadi (za okoli 18 %), pri katerem pa je povprečni obseg KZU najmanjši med vsemi tipi, tako v letu 2023 kot v daljšem časovnem obdobju. Obseg KZU se je povečal tudi pri tipu zrnajeda živina (za 8 %); to so po obsegu KZU največja kmetijska gospodarstva, tako v letu 2023, kot v povprečju daljšega časovnega obdobja.

Preglednica 50: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost KMG v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2018–2023

Tip kmetovanja (TF8)	KZU (ha/KMG)						Število GVŽ (GVŽ/KMG)					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Poljščine	9,1	9,4	10,0	10,5	10,6	10,6	1,8	1,9	1,8	1,9	1,8	1,7
Vrtnarstvo	15,8	12,3	11,2	8,2	8,4	7,8	0,9	0,4	0,9	0,5	0,6	0,6
Vinogradništvo	5,3	6,8	6,6	6,6	6,5	6,4	0,3	0,9	1,0	1,1	1,1	0,9
Ostali trajni nasadi	4,4	4,3	4,5	4,3	4,0	4,7	0,6	0,3	0,5	0,5	0,4	0,4
Prireja mleka	18,2	20,2	20,4	21,0	21,0	21,9	29,7	33,9	33,8	36,7	37,0	36,6
Pašna živina (brez prireje mleka)	11,2	11,9	12,3	12,3	12,0	12,3	10,8	11,6	12,1	12,2	11,7	11,4
Zrnajeda živina (prašiči/perutnina)	18,2	20,7	16,6	23,3	23,9	26,0	125,2	111,3	89,1	130,9	128,2	131,6
Mešano	9,2	10,5	10,8	10,1	10,6	10,6	9,4	12,1	13,0	11,7	12,3	11,4
Skupaj	10,4	11,2	11,4	11,5	11,5	11,8	10,7	11,6	11,7	12,2	12,2	11,9
Tip kmetovanja (TF8)	Vložek dela (PDM/KMG)						Ekonomska velikost (v 000 EUR SO/KMG)					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Poljščine	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,9	16,1	18,8	18,1	18,4	18,7	18,0
Vrtnarstvo	3,2	2,6	1,8	1,6	1,9	2,4	140,5	121,6	110,7	79,2	77,7	78,8
Vinogradništvo	1,7	1,8	1,5	1,7	1,7	1,6	32,3	43,7	41,1	42,7	43,8	43,2
Ostali trajni nasadi	1,0	0,9	1,1	1,2	1,3	1,1	18,6	17,7	18,3	18,2	18,2	18,9
Prireja mleka	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	57,2	63,5	63,7	67,9	68,8	69,2
Pašna živina (brez prireje mleka)	1,1	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	13,8	14,1	14,5	14,7	14,3	14,1
Zrnajeda živina (prašiči/perutnina)	1,7	1,6	1,4	1,6	1,6	1,7	155,7	134,6	108,0	142,0	136,3	137,6
Mešano	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,0	16,9	20,1	22,2	21,3	21,8	21,3
Skupaj	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	23,6	25,9	25,9	26,8	26,9	26,7

* 2023: začasni podatki.

Vir: FADN RICA, preračuni KIS

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2023 po začasnih podatkih FADN v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za 3 % in je v povprečju dosegalo 11,9 GVŽ, kar je občutno nad državnim povprečjem (9,1 GVŽ/KMG po podatkih popisa kmetijstva 2020; upoštevana le živinorejska kmetijska gospodarstva). Glede na leto prej se je povprečno število GVŽ v letu 2023 relativno zmanjšalo pri vseh tipih kmetovanja, razen pri vrtnarskih KMG in KMG z zrnajedo živino (prašiči/perutnina). Najobčutneje se je obseg GVŽ zmanjšal pri tipih vinogradništvo in ostali trajni nasadi (pri obeh za slabo petino), vendar pa kmetijska gospodarstva teh dveh tipov v povprečju redijo zelo malo živali, tako v letu 2023 kot tudi v daljšem časovnem obdobju. Povprečno število GVŽ na KMG se povečalo le pri vrtnarskih gospodarstvih (+8 %), ki imajo sicer zelo majhen obseg živali ter pri gospodarstvih s prašiči in perutnino (+3 %). Tako v letu 2023 kot tudi v daljšem časovnem obdobju so po obsegu GVŽ

največja kmetijska gospodarstva v tipu znojeda živina (prašiči/perutnina), najmanjša pa v tipu ostali trajni nasadi.

Po začasnih podatkih FADN za leto 2023 se je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na slovenskih kmetijskih gospodarstvih malce znižala v primerjavi z letom prej (za 1 %) in je znašala okoli 1,21 PDM na KMG. Povprečna poraba po FADN podatkih je tako še vedno občutno nad državnim povprečjem (0,97 PDM/KMG po podatkih Popisa kmetijstva iz leta 2020). V primerjavi z letom prej se je povprečna poraba dela v letu 2023 najbolj zmanjšala pri tipih ostali trajni nasadi (–15 %) in vinogradništvo (–8 %), ponovno pa se je najbolj povečala pri vrtnarskih (za dobro četrtno) in poljedelskih kmetijskih gospodarstvih (za desetino). V letu 2023 in v daljšem časovnem obdobju so delovno najbolj intenzivna vrtnarska, najmanj delovno intenzivna pa poljedelska kmetijska gospodarstva. V letu 2023 je poraba dela na vrtnarskih kmetijskih gospodarstvih dosegala 2,4 PDM/KMG, na poljedelskih pa 0,9 PDM/KMG.

Po začasnih podatkih FADN za leto 2023 so kmetijska gospodarstva v povprečju dosegala ekonomsko velikost okoli 27 tisoč EUR standardnega prihodka na KMG, kar je blizu ravni predhodnega leta. To je občutno več od državnega povprečja po Popisu kmetijstva iz leta 2020 (okoli 16,8 tisoč EUR SO/KMG), kar je pričakovano, saj so v FADN vključena kmetijska gospodarstva nad ekonomskim pragom 4.000 EUR SO. Enako kot v predhodnem letu so bila tudi v letu 2023 v povprečju ekonomsko največja kmetijska gospodarstva, ki redijo znojedo živino (prašiči/perutnina), in sicer so dosegala okoli 138.000 EUR SO, kar slab odstotek več v primerjavi z letom prej. Po ekonomski velikosti sledijo vrtnarska kmetijska gospodarstva (okoli 79 tisoč EUR SO v 2023), tudi pri teh je se je ekonomska velikost malce povečala (za dober odstotek). Tudi v povprečju daljšega časovnega obdobja so ekonomsko največja kmetijska gospodarstva v tipih znojeda živina (prašiči/perutnina) in vrtnarstvo. Ekonomsko najmanjša kmetijska gospodarstva pa so bila tako v letu 2023 kot tudi v povprečju daljšega obdobja v tipu pašna živina (leta 2023: okoli 14 tisoč EUR SO). Dolgoročnejši trendi koncentracije kmetijske pridelave so po podatkih FADN na agregatni ravni in na ravni proizvodnih tipov slabše izraženi.

Po začasnih podatkih javno dostopne baze FADN¹³ so kmetijska gospodarstva v EU-27 v letu 2023 v povprečju obdelovala triinpolkrat več KZU (skoraj 42 ha KZU), redila skoraj 2,8-krat več GVŽ (okoli 33 GVŽ), pri tem pa porabila za dobro tretjino več delovne sile (1,64 PDM) kot slovenska kmetijska gospodarstva. Po ekonomski velikosti so bila v letu 2023 evropska kmetijska gospodarstva občutno večja, in sicer v povprečju za 3,7-krat; slovenska kmetijska gospodarstva so tako dosegala le 27 % evropskega povprečja, ki je dosegalo okoli 99 tisoč EUR SO. Tudi začasni podatki FADN za zadnje dostopno obračunsko leto 2023 kažejo na zaostajanje slovenskih kmetijskih gospodarstev po osnovnem proizvodnem potencialu in ekonomski velikosti za evropskim povprečjem.

¹³ Podatki javno dostopne baze podatkov FADN za Slovenijo in Evropsko unijo (preračuni KIS, junij 2025): <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>.

6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN

Po začasnih podatkih računovodstva FADN za obračunsko leto 2023 so se ekonomski rezultati kmetijskih gospodarstev občutno poslabšali v primerjavi z letom prej. Vrednost proizvodnje (vključno s prihodki iz gozdarstva, turizma, dopolnilnih dejavnosti, razen predelave mleka) se je po podatkih FADN občutno zmanjšala (–11 %). Podatki FADN kažejo, da je prišlo predvsem do občutnega zmanjšanja vrednosti rastlinske pridelave (–28 %), medtem ko se je vrednost živiloreje zmanjšala za slab odstotek, vrednost ostalih prihodkov pa povečala za četrtno. Neto tekoče subvencije in skupni prihodek so se zmanjšali za okoli 11 %, vmesna poraba pa se je v letu 2023 v primerjavi z letom povečala za okoli 7 % (to je sicer v neskladju z gibanji po ERK, kjer so stroški vmesne porabe občutno padli zaradi nižjih cen inputov). Po začasnih podatkih FADN so se povečali tudi stroški amortizacije, in sicer za 9 %.

V primerjavi z letom prej je bila neto dodana vrednost kmetije v letu 2023 za več kot dve petini nižja, nominalno je dosegala okoli 12.400 EUR/kmetijsko gospodarstvo (leta 2022: okoli 21.700 EUR/kmetijsko gospodarstvo), kar je četrtna evropskega povprečja (leta 2022: slabi dve petini). Ob malce nižji porabi delovne sile je bila neto dodana vrednost, preračunana na enoto vložka delovne sile (PDM), v obračunskem letu 2023 občutno nižja, in sicer za dobri dve petini; dosegala je okoli 10.300 EUR/PDM oziroma okoli tretjino evropskega povprečja (leta 2022: polovica).

Preglednica 51: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/KMG); 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	Indeks 2023*/22
Skupaj vrednost proizvodnje	28.471	32.637	31.525	33.834	50.289	44.981	89
Bilanca tekočih subvencij in davkov	5.839	6.478	7.310	7.847	9.455	8.459	89
Skupni prihodek	34.310	39.115	38.835	41.681	59.744	53.440	89
Skupaj vmesna poraba	18.486	20.436	20.734	22.528	27.729	29.739	107
Bruto dodana vrednost kmetije	15.824	18.679	18.102	19.153	32.014	23.701	74
Amortizacija	8.426	9.663	9.411	9.858	10.329	11.271	109
Neto dodana vrednost kmetije	7.398	9.016	8.691	9.295	21.685	12.430	57
Neto dodana vrednost km. na PDM (EUR/PDM)	6.109	7.292	7.446	7.718	17.765	10.268	58

* 2023: začasni podatki.

Vir: FADN RICA, preračuni KIS

V nadaljevanju prikazujemo ekonomske rezultate po začasnih podatkih FADN za leto 2023 po tipih kmetovanja. Najboljše ekonomske rezultate so v letu 2023 v absolutnem smislu ponovno dosegala kmetijska gospodarstva v tipu zrnajda živina (prašiči/perutnina), in sicer so za okoli dvainpolkrat presegala povprečno neto dodano vrednost na PDM (tip zrnajda živina: okoli 35.700 EUR/PDM, povprečje za vse tipe: blizu 10.300 EUR/PDM). Kmetijska gospodarstva v tem tipu so bila v letu 2023 ponovno največja tako po proizvodnem potencialu in ekonomski velikosti. V letu 2023 so po začasnih podatkih FADN ekonomsko najslabše rezultate dosegala kmetijska gospodarstva s prirejo pašne živine (brez prireje mleka) in mešana kmetijska gospodarstva; to sta proizvodna tipa, ki imata v svoji strukturi pomemben delež ekonomsko najmanjših kmetijskih gospodarstev.

Preglednica 52: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN po tipih kmetovanja (TF8) (EUR/KMG); 2023*

	Poljščine	Vrtnarstvo	Vinogradništvo	Ostali trajni nasadi	Priraja mleka	Pašna živina	Zrnajeda živina	Mešano	Skupaj
Skupaj vrednost proizvodnje	28.390	89.038	58.225	25.561	122.672	29.340	208.292	35.956	44.981
Bilanca tekočih subvencij in davkov	7.530	6.517	10.507	7.565	12.419	7.670	33.395	6.979	8.459
Skupni prihodek	35.920	95.555	68.732	33.127	135.091	37.010	241.687	42.935	53.440
Skupaj vmesna poraba	17.589	46.933	25.810	14.456	82.760	22.243	144.382	24.846	29.739
Bruto dodana vrednost kmetije	18.331	48.622	42.922	18.671	52.331	14.767	97.305	18.089	23.701
Amortizacija	8.351	14.664	14.599	8.206	23.461	9.077	37.196	9.518	11.271
Neto dodana vrednost kmetije	9.980	33.958	28.323	10.465	28.870	5.690	60.110	8.570	12.430
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	10.933	14.294	18.003	9.830	16.393	4.599	35.741	8.352	10.268

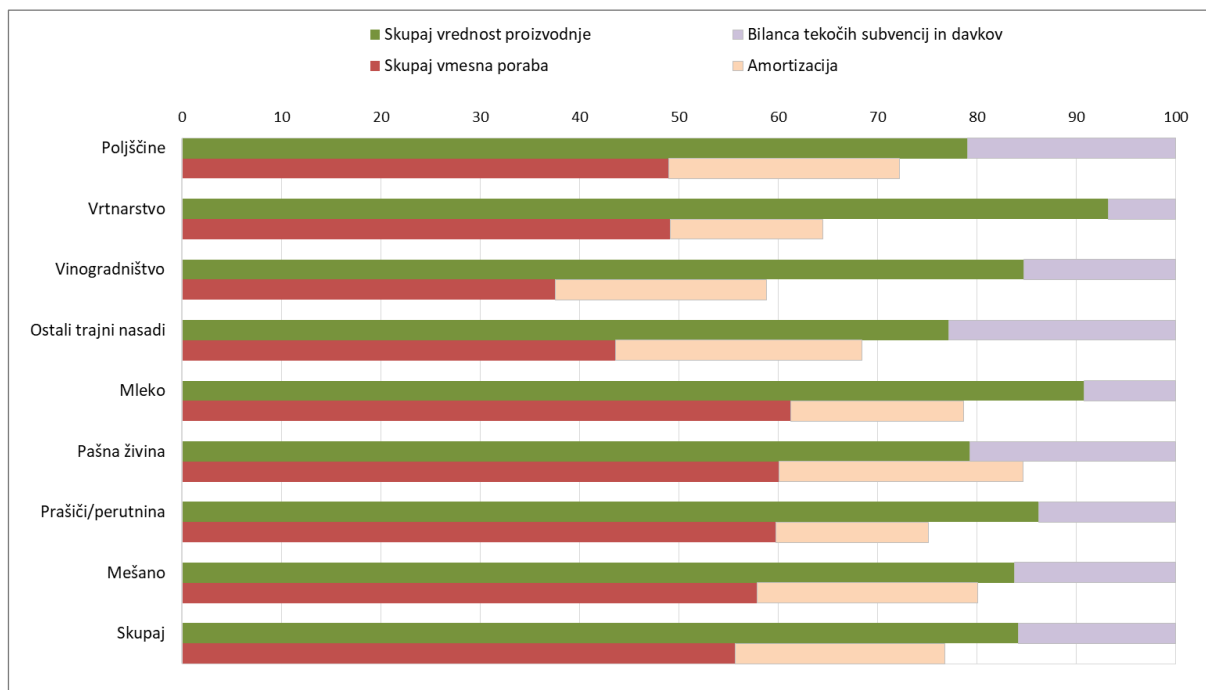
* 2023: začasni podatki.

Vir: FADN RICA, preračuni KIS

V povprečju za vse tipe kmetovanja je delež neto tekočih subvencij v skupnem prihodku v letu 2023 ponovno dosegal okoli 16 %, najvišji je bil v proizvodnih tipih ostali trajni nasadi (23 %), poljščine in pašna živina (oba 21 %), najnižji pa v tipih vrtnarstvo (7 %) in priraja mleka (9 %).

V strukturi stroškov v letu 2023 so v povprečju za vse proizvodne tipe dobro polovico zavzemali stroški vmesne porabe, okoli četrtino pa amortizacija; ta struktura je razmeroma stabilna v zadnjih letih. Največji delež vmesne porabe so imeli tipi priraja mleka (61 %), pašna živina, zrnajeda živina in mešana kmetijska gospodarstva (vsi tipi okoli 60 %), najnižji delež pa vinogradniška kmetijska gospodarstva (38 %). Delež amortizacije je bil po začnih podatkih za leto 2023 v povprečju za vse tipe nekoliko višji (21 %; leta 2022: 17 %); najvišji je bil pri tipih ostali trajni nasadi in pašna živina (pri obeh četrtina), najnižji pa pri tipih vrtnarstvo in zrnajeda živina (pri obeh 15 %).

Slika 45: Struktura skupnega prihodka (vrednost proizvodnje, povečana za neto tekoče subvencije) in stroškov po tipih kmetovanja (TF8) (skupni prihodek = 100 %); 2023*

* 2023: začasni podatki.

Vir: FADN RICA, preračuni KIS

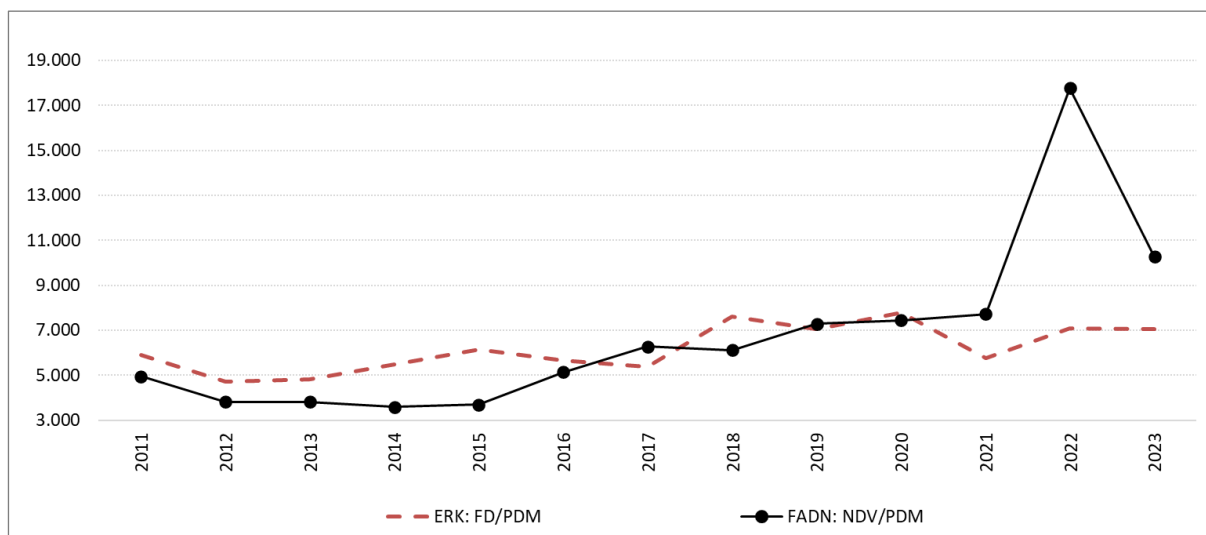

Neto dodana vrednost, preračunana na PDM (NDV/PDM) je ključni kazalnik produktivnosti po podatkih FADN, ki ga lahko orientacijsko primerjamo s kazalnikom po podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK), faktorskim dohodkom, preračunanim na PDM (FD/PDM). Pri tej primerjavi in interpretaciji je potrebno upoštevati različnost namenov in metodologij izračunavanja obeh kazalnikov. Orientacijska primerjava pokaže, da je bila po začnih podatkih FADN v letu 2023 neto dodana vrednost kmetije na PDM občutno višja od faktorskega dohodka na PDM, in sicer za 46 %. Ker v FADN niso zajeta ekonomsko najmanjša kmetijska gospodarstva (pod ekonomskim pragom 4.000 EUR SO), je tudi pričakovano, da je NDV/PDM višja, da so medletne spremembe obeh kazalnikov istosmerne ter idealno tudi (vsaj orientacijsko) podobnega reda velikosti. NDV/PDM po FADN med leti še precej intenzivneje niha v primerjavi s FD/PDM, spodbudno pa je, da ga v zadnjih letih presega.

Tudi rezultati ERK za leto 2023 kažejo slabše ekonomske rezultate za slovensko kmetijstvo na agregatni ravni v primerjavi s predhodnim letom, in sicer zaradi občutno nižjih cen kmetijskih proizvodov ob podobni ravni obsega kmetijske proizvodnje na agregatni ravni. Leto 2023 je bilo zaznamovano z izjemno neugodnimi vremenskimi razmerami (prekomerne padavine, katastrofalne poplave, itd.), prizadeta je bila predvsem pridelava sadja, grozdja in zelenjave, medtem ko se je obseg pridelave občutno povečal pri pridelavi krmnih rastlin, krompirja in žit. Poslabšanje ekonomskih rezultatov po podatkih ERK pa ni bilo tako izrazito kot po začnih podatkih FADN za leto 2023. Največja razlika je pri padcu vrednosti rastlinske pridelave, ki je po FADN bistveno intenzivnejši (ERK: -3 %; FADN: -28 %). Prav tako je bilo raznosmerno gibanje vrednosti vmesne porabe (po ERK zmanjšanje, po FADN povečanje za okoli 7 %).

Izrazitejše poslabšanje ekonomskih rezultatov na agregatni ravni po začnih podatkih FADN za leto 2023 kot po rezultatih ERK bi bilo možno pojasniti tudi z lastnostmi dejanskega vzorca FADN, in sicer da so v okviru FADN posameznih tipov kmetovanja v večji meri zajeti intenzivnejši pridelovalci (npr. prav pri tipih vrtnarstvo in vinogradništvo). Poleg rednega spremljanja implementacije načrta vzorčenja bi bilo priporočljivo redno spremljati in ustrezno tretirati tudi morebitne (ekstremne) osamelce v vzorcu FADN.

Slika 46: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in faktorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2011–2023

Opomba: NDV/PDM (FADN): začasni podatki za leto 2023; rezultat za leto 2018 je preračunan na podlagi novejšje tipologije in odstopa od rezultata, ki je preračunan na podlagi predhodne tipologije (vir podatkov FADN RICA) in prikazan drugje v poglavju 6.

Vir: FD/PDM (ERK): SURS; NDV/PDM (FADN): Javno dostopna baza podatkov FADN

(<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>); preračuni KIS (junij 2025).

7 STANDARDNI PRIHODEK KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

7.1 Postopek določitve standardnega prihodka kmetijskih gospodarstev

Standardni prihodek kmetijskega gospodarstva (SO KMG) je povprečna bruto vrednost kmetijske proizvodnje, ki je izračunana kot zmnožek količinskih podatkov (površina, število živali, število čebeljih družin) KMG in pripadajočih koeficientov standardnega prihodka. Glede na višino skupnega standardnega prihodka KMG so opredeljeni razredi ekonomske velikosti. Poleg razreda ekonomske velikosti je za vsako KMG izračunan tudi tip kmetovanja. Po metodologiji Evropske unije (Uredba 2015/220/EU) so tipi na prvi ravni določeni za osem splošnih tipov kmetovanja, na drugi ravni za 21 glavnih tipov (brez glavnih tipov, ki niso pomembni za naše razmere) in na tretji ravni za tiste posebne tipe, ki jih je glede na razpoložljive podatke mogoče določiti (skupaj 62 posebnih tipov). Postopek določitve standardnega prihodka je podrobneje opisan v metodološkem okvirju 9.

7.2 Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev; 2023 in 2024

V izračun SO KMG so vključena kmetijska gospodarstva, ki imajo v administrativnih virih površino kmetijske zemlje večjo od nič ali imajo rejne živali ali vsaj eno čebeljo družino.

Preglednica 53: Kmetijska gospodarstva, vključena v izračun SO; 2024

	KMG SKUPAJ (število)	KMG s kmetijskimi zemljišči (število)	KMG z rejnimi živalmi in čebeljimi družinami (število)	KMG z rejnimi živalmi	Površina kmetijskih zemljišč (ha)
KMG skupaj	93.866	87.258	49.186	42.411	488.382
KMG - zbirna vloga	53.672	53.672	39.335	38.737	465.903
KMG - zbirna vloga (%)	57,2	61,5	80,0	91,3	95,4

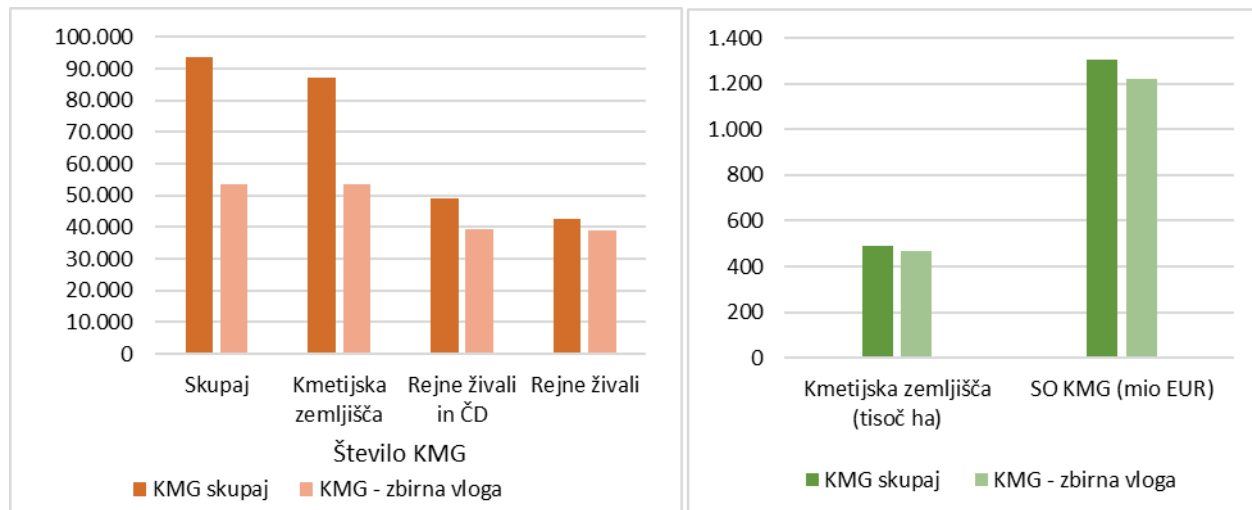
Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

V letu 2024 so se z rastlinsko pridelavo ukvarjali na 87.258 KMG, ki so obdelovala 488.382 ha kmetijskih zemljišč, od tega je bilo približno 95 % kmetijskih zemljišč na KMG, ki so v tem letu oddala zbirno vlogo (ZV), kar je približno dve tretjini vseh KMG. Z živinorejo oziroma čebelarstvom so se v letu 2024 ukvarjali na 49.186 KMG, od tega je 39.335 KMG v tem letu oddalo ZV, kar je približno 80 % vseh KMG z rejnimi živalmi in čebeljimi družinami (ČD). Rejne živali je v letu 2024 redilo 42.411 KMG, od tega je ZV oddalo dobrih 91 % vseh rejcev.

V izračun SO KMG za leto 2024 je bilo v primerjavi z letom 2023 vključenih za 1,6 % manj KMG (za 1.488 KMG), ki so obdelovala približno enako kmetijskih zemljišč kot preteklo leto (– 0,3 %). KMG s kmetijskimi zemljišči je bilo manj za 0,6 % oziroma za 533, za največ se je v primerjavi z letom 2023 zmanjšalo število KMG z rejnimi živalmi in ČD, katerih je bilo manj za 5,4 % oziroma za 2.787 KMG.

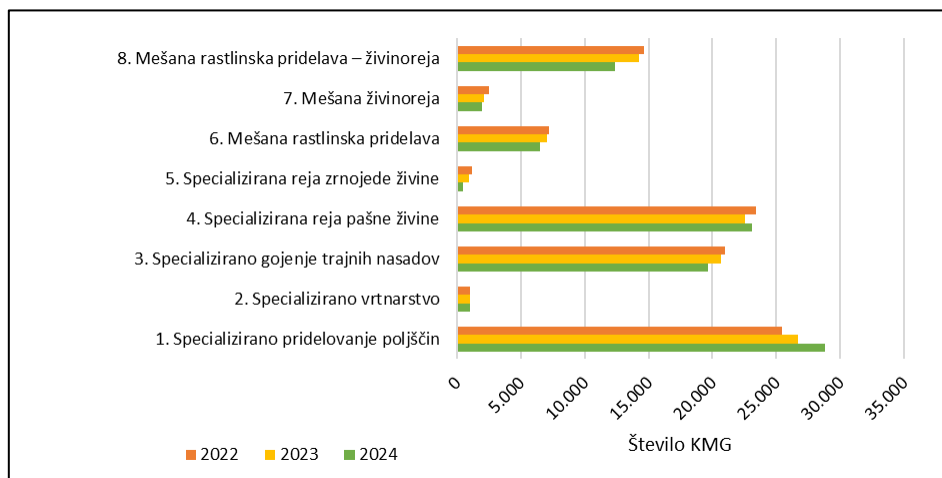
Slika 47: Število KMG, površina kmetijskih zemljišč in SO KMG glede na oddajo ZV; 2024

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Podatki KMG na individualni ravni so v letu 2024 omogočali izračun skupnega SO za 93.866 kmetijskih gospodarstev, od teh KMG je imelo 53 KMG SO enak nič. Skupni SO je v letu 2024 na agregatni ravni znašal približno 1.308 milijonov EUR, od tega je imel SO na KMG, ki so v tem letu oddala zbirno vlogo, dobrih 93 % v skupnem SO (1.220 mio EUR).

Slika 48: Število kmetijskih gospodarstev glede na splošni tip kmetovanja; 2022, 2023 in 2024

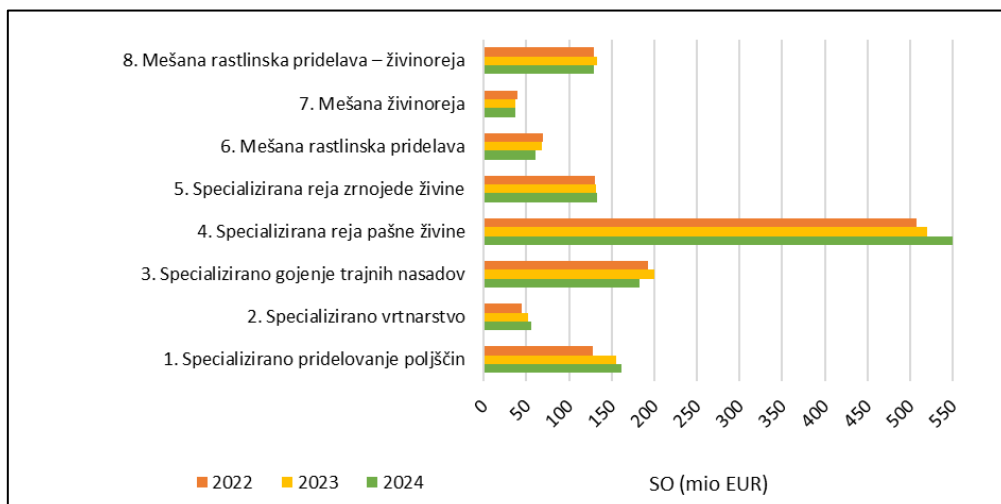

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Glede na splošni tip je bila največja zastopanost KMG v tipih specializirano pridelovanje poljščin (dobrih 30 %), slaba četrtina KMG se je uvrstila v specializirano rejo pašne živine (24,6 %), sledi specializirano gojenje trajnih nasadov s približno petino KMG (20,9 %). Sledijo mešani tipi, mešana rastlinska pridelava – živinoreja (13,2 %), mešana rastlinska pridelava (6,9 %) in mešana živinoreja (2,1 %). Najmanj KMG je razvrščenih v tipa specializirano vrtnarstvo (1,1 %) in specializirana reja znojede živine (0,5 %). V letu 2024 se je v primerjavi z letom 2023 povečalo število KMG po tipih specializirana pridelava poljščin (+8 %), specializirano vrtnarstvo (+2 %) ter specializirana reja pašne živine (+2 %). Pri ostalih splošnih tipih se je število KMG zmanjšalo, največ pri tipu specializirana reja znojede živine (–48 %) ter mešana rastlinska pridelava – živinoreja (–13%).

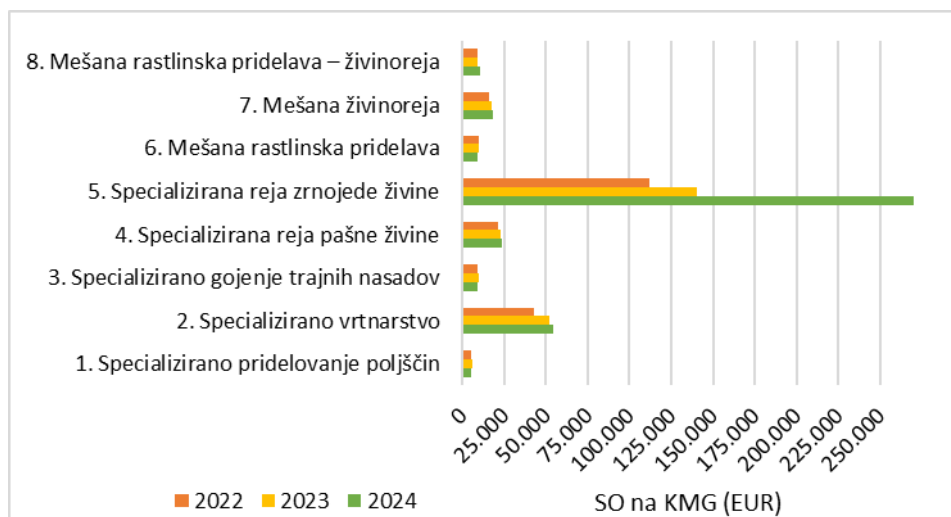
Slika 49: Skupni standardni prihodek glede na splošni tip kmetovanja; 2022, 2023 in 2024

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

V letu 2024 glede na klasifikacijo po splošnih tipih, dobrih 40 % skupno ocenjenega standardnega prihodka (42,1 %) pripada specializirani reji pašne živine, slabih 14 % specializiranemu gojenju trajnih nasadov (13,9 %), dobra desetina specializiranemu pridelovanju poljščin (12,4 %) in specializirani reji zrnjode živine (10,2 %) ter dobre 4 % specializiranemu vrtnarstvu (4,2 %). Med mešanimi tipi po prispevku k SO prevladuje mešana rastlinska pridelava – živinoreja (9,9 %), sledita mešana rastlinska pridelava (4,6 %) in mešana živinoreja (2,8 %). V letu 2024 se je najbolj povečal SO pri specializiranemu vrtnarstvu (+7 %), za največ pa se je SO zmanjšal pri tipu mešana rastlinska pridelava, za 12 %.

Slika 50: Standardni prihodek na kmetijsko gospodarstvo glede na splošni tip kmetovanja; 2022, 2023 in 2024

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Največji SO na KMG so na ravni splošnega tipa v povprečju doseženi pri specializiranih rejcih zrnjode živine (glavni tip specializirano perutninarstvo), kar je še posebej opaziti v letu 2024 (zaradi zmanjševanja števila kmetij ob podobnem SO). Nadpovprečno visok SO na kmetijo je opaziti tudi pri specializiranem vrtnarstvu.

Okvir 9: Standardni prihodek kmetijskih gospodarstev

Standardni prihodek (angl. Standard output, SO) kmetijskega gospodarstva je povprečna bruto vrednost proizvodnje, ki jo lahko pričakuje kmetijsko gospodarstvo ob svoji strukturi proizvodnje. Izračunan je iz povprečne bruto vrednosti kmetijske proizvodnje na enoto na ravni države in proizvodnih kazalnikov posameznega KMG. SO kmetijskih gospodarstev se izračuna na podlagi koeficientov standardnega prihodka (SOC) in podatkov posameznega kmetijskega gospodarstva o rastlinskih proizvodih in proizvodih živalskega izvora.

Koeficienti standardnega prihodka (SOC) temeljijo na povprečnih letnih statističnih podatkih o rastlinski pridelavi (površine in pridelki) in živinoreji (npr. število živali, zakol, prireja mleka, jajc, medu) ter cenah kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih v državi. Ker statističnih podatkov ni, so uporabljene strokovne ocene. SOC so izraženi kot vrednosti na enoto.

Podatki o kmetijskih gospodarstvih na individualni ravni so iz administrativnih virov pri:

- rastlinskih pridelkih uporabljeni iz zbirnih vlog ARSKTRP (površina zemljišč po rabah GERK, po vrstah rastlin), RPGV (pridelek lastnega grozdja in pridelek lastnega grozdja predelanega v vino) in podatkov RKG na različnih ravneh (površina intenzivnih sadovnjakov in rastlinjakov s sadnimi vrstami po sadnih vrstah, površina zemljišč po rabah GERK), Evidence pridelovalcev zelenjadnic in zelišč.
- za proizvode živalskega izvora je uporabljena kombinacija podatkov iz ERŽ (število drobnice in prašičev po kategorijah, število drugih živali po vrstah in kategorijah), CRG (število goveda), registra čebelnjakov (število čebeljih družin) in kot posredni vir za določitev števila mlečnih krav in krav dojilj na kmetijskem gospodarstvu podatki iz CPZ Govedo (število mlečnih krav), Evidence za sektor mleka (podatki o količini neposredno prodanega in oddanega mleka), Evidence pridelovalcev in predelovalcev ekoloških in integriranih kmetijskih pridelkov ali živil (podatek o vključenosti v ekološko rejo mleka).

Kmetijska gospodarstva so na podlagi izračunanega SO razvrščena v ustrezen razred ekonomske velikosti (EV), v skladu s Prilogo V Izvedbene uredbe 2015/220/EU, in tip kmetovanja, ki se določi na podlagi ugotovljenih deležev SO posameznih aktivnosti kmetovanja v skupni vrednosti SO kmetijskega gospodarstva na podlagi Priloge IV Izvedbene uredbe 2015/220/EU.

Podlaga in podrobnejša pravila za izračun SO kmetijskih gospodarstev so navedena v Pravilniku o izračunu standardnega prihodka¹, ki v Prilogi 1 vključuje tudi Metodologijo ocene standardnega prihodka kmetijskih gospodarstev

SO kmetijskih gospodarstev se v skladu s 145.a členom Zakona o kmetijstvu² uporablja za namen izvajanja kmetijske politike, spremljanja ekonomskega stanja in strukturnih sprememb z vidika ekonomske velikosti kmetijskih gospodarstev in tipa kmetovanja, razporejanja posameznih kmetijskih gospodarstev v ekonomske velikostne razrede ter statističnih obdelav in analiz.

¹ Uradni list RS, št. 21/23 in 32/24.

² Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK–2, 18/23 in 78/23.

8 KMETIJSTVO IN OKOLJE

Kmetijstvo kot ena ključnih gospodarskih panog pomembno vpliva na okolje ter ima pomembno vlogo pri upravljanju z naravnimi viri, oblikovanju krajine in ohranjanju kakovosti okolja. Okoljsko-podnebna ambicioznost v SN 2023–2027 je zato opredeljena že v drugem splošnem cilju (*podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma*). Vidik varstva okolja je še posebej izpostavljen pri opisu posameznih intervencij, kjer je pojasnjeno, katere intervencije zagotavljajo večji prispevek k specifičnim okoljskim, naravovarstvenim in podnebnim ciljem. Njihov namen je izboljšanje stanja v primerjavi z izhodiščnim stanjem in zagotovitev ugodnih trendov na področju ohranjanja okolja, narave in podnebja v prihodnje.

Negativni vplivi kmetijstva na okolje so predvsem povezani z nepravilno ali prekomerno uporabo dušikovih in fosforjevih gnojil ter fitofarmacevtskih sredstev. Možni kazalniki, ki kažejo stanje in smer razvoja vplivov kmetijstva na okolje so: ekološko kmetijstvo, poraba mineralnih gnojil, poraba fitofarmacevtskih sredstev, bilančni presežek dušika in fosforja v kmetijstvu, izpusti amonijaka ter izpusti toplogrednih plinov v kmetijstvu¹⁴.

8.1 Ekološko kmetovanje

V Sloveniji je bilo leta 2023 v ekološko kontrolo vključenih 54.602 hektarjev KZU na 3.864 KMG, od teh jih je 3.349 že končalo preusmeritveno obdobje in pridobilo ekološki certifikat.

Preglednica 54: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi v kontroli ekološkega kmetovanja; 2019–2023

	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
KMG v ekološki kontroli, skupaj	3.828	3.689	3.724	3.786	3.864	102,1
ekološka KMG s certifikatom	3.494	3.358	3.358	3.430	3.349	97,6
ekološka KMG v preusmeritvi	334	331	366	356	515	144,7
Delež od vseh KMG (%)**	5,5	5,4	5,4	5,5	5,7	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	49.638	49.803	51.826	53.202	54.602	102,6
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	44.455	43.500	44.761	42.181	46.195	109,5
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	5.183	6.303	7.066	11.021	8.408	76,3
Delež od vseh KZU (%)	10,3	10,3	10,8	11,1	11,4	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020, ** Pri preračunu deleža od vseh KMG se upošteva zadnje popisno leto.

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem, ki je že vsa leta v porastu, se je zmanjšalo le v letu 2020. V letu 2023 jih je bilo 3.864 KMG, kar je za 2 % oziroma za 78 KMG več kot v letu prej. Skupno število KMG v kontroli zajema 5,7 % vseh KMG v Sloveniji. Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli pa so se v letu 2023 glede na leto 2022 znova povečale, in to za 3 %, obsegale so 11 % vseh KZU v Sloveniji.

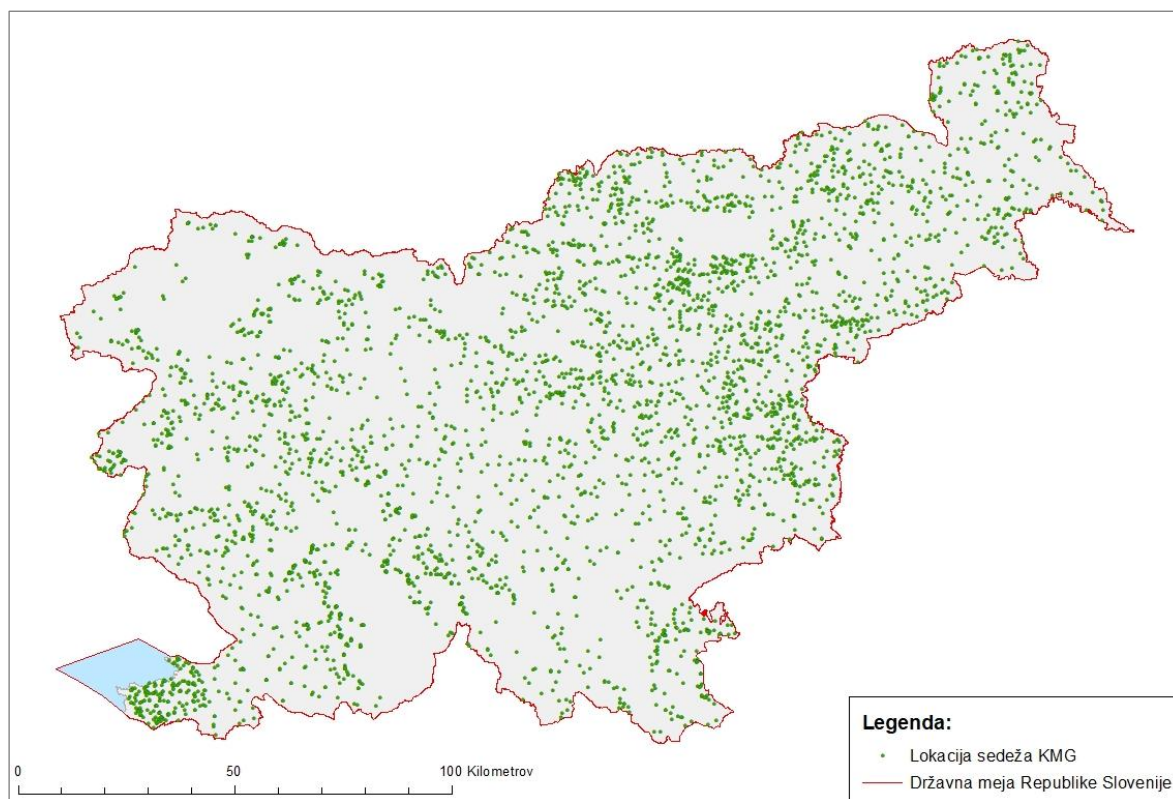
Leta 2021 je bil sprejet Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027 (ANEK), v katerem so opredeljeni glavni strateški cilji razvoja ekološkega kmetijstva do leta 2027. Med cilji je navedeno tudi doseganje vsaj 10-odstotnega deleža ekoloških kmetij (leta 2023: 5,7 %) in vsaj 18-odstotnega deleža ekoloških KZU (leta 2022: 11 %), medtem ko je cilj v SN 2023–

¹⁴ Podrobnejši opisi kazalcev okolja so dostopni na spletni strani ARSO.

2027 doseči 17-odstotni delež ekoloških KZU. Cilji so postavljeni v skladu z usmeritvami EU¹⁵, v katerih je med drugim tudi cilj, da se do leta 2030 poveča delež ekoloških zemljišč na 25 % vseh KZU.

Slika 51: Kmetijska gospodarstva, vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2022

Vir: MKGP

V kontroli ekološke pridelave močno prevladuje trajno travinje, ki v strukturi v letu 2023 obsega 78 %. Pridelava na njivah je obsegala 15 %, sadovnjaki 4 %, vinogradi 2 % in oljčniki 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

V površinah, vključenih v kontrolo, je s 42.432 hektarji v letu 2023 največ trajnih travnikov in pašnikov, kar je na ravni leta 2022. Sledijo njive in vrtovi, ki zajemajo 8.254 hektarjev oziroma 9 % več kot v letu 2022. Od trajnih nasadov so se glede na leto prej najbolj povečale površine oljčnikov (+36 %, za 117 ha) in vinogradov (+22 %, za 210 ha), površina sadovnjakov pa je ostala na ravni leta 2022. Površine zelenjadnic (skupaj z melonami in jagodami) so se glede na predhodno leto zmanjšale za 9 %, na 279 hektarjev.

Površina kmetijskih zemljišč v preusmeritvi se je leta 2023 zmanjšala za približno četrtno, največ zaradi manjše površine trajnih travnikov in pašnikov (–30 %; –2.549 ha) ter manjše skupne površine njiv in vrtov (–11 %; –203 ha), pri čemer se je površina zelenjadnic (skupaj z melonami) zmanjšala za 27 % (–13 ha). Površina trajnih nasadov se je povečala za petino, pri čemer je bilo več oljčnikov (+49 %, za 22 ha), vinogradov (+34 %, za 102 ha) ter nekoliko tudi sadovnjakov (4 %, za 15 ha).

¹⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Strategija »od vil do vilic« za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem.

Preglednica 55: KZU, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja, po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2019–2023

	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	49.638,3	49.803,5	51.826,3	53.201,7	54.602,3	102,6
Njive in vrtovi, od tega:	6.520,4	6.679,1	7.302,5	7.560,4	8.253,5	109,2
zelenjadnice in jagode	307,5	282,4	292,4	307,2	278,6	90,7
Trajni travniki in pašniki	40.027,5	39.891,9	40.926,7	42.052,2	42.431,6	100,9
Trajni nasadi, od tega:	3.090,4	3.232,5	3.597,0	3.589,1	3.917,2	109,1
sadovnjaki	2.106,1	2.172,6	2.421,6	2.307,2	2.309,2	100,1
vinogradi	705,8	778,0	864,3	955,8	1.165,5	121,9
oljčniki	278,3	281,4	310,6	325,9	442,4	135,8
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,3	0,6	0,4	0,3	0,1	35,7
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	44.455,4	43.500,1	44.760,5	42.181,0	46.194,7	109,5
Njive in vrtovi, od tega:	5.617,6	5.628,3	5.734,5	5.728,1	6.624,6	115,7
zelenjadnice in jagode	250,4	247,6	262,8	260,1	244,2	93,9
Trajni travniki in pašniki	36.385,0	35.273,9	36.066,8	33.550,2	36.478,4	108,7
Trajni nasadi, od tega:	2.452,9	2.598,0	2.959,2	2.902,8	3.091,7	106,5
sadovnjaki	1.672,2	1.819,5	2.087,7	1.967,1	1.954,2	99,3
vinogradi	548,3	545,3	625,0	654,5	761,8	116,4
oljčniki	232,4	233,1	246,1	280,9	375,6	133,7
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,4	0,3	0,1	35,7

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Med ekološkimi rastlinskimi pridelki količinsko prevladuje krma s trajnih travnikov in krma z njiv. Med ekološko pridelanimi žiti prevladujejo pšenica in pira (približno tretjina vsega žita) ter koruza za zrnje. V zadnjih letih se povečuje tudi pridelava zelenjadnic in jagod, ki je v letih 2018–2022 obsegala med 1,7 in 2,0 tisoč ton.

Preglednica 56: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2019–2023

	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Žita za zrnje, od tega:	5.628,9	5.622,1	5.865,8	6.041,4	9.289,8	153,8
pšenica in pira	1.769,6	1.716,0	2.045,8	2.291,1	2.261,9	98,7
ječmen	858,5	943,2	812,5	1.008,1	937,6	93,0
oves	846,0	638,5	622,5	513,6	913,9	178,0
koruza za zrnje	1.109,2	1.227,0	1.362,8	1.477,0	1.631,5	110,5
Stročnice za suho zrnje	105,5	95,1	120,0	161,0	112,1	69,6
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.626,3	1.831,3	1.509,8	1.588,4	1.196,8	75,3
krompir	1.385,3	1.632,3	1.335,9	1.487,8	1.144,5	76,9
Industrijske rastline, od tega:	306,0	609,3	479,5	994,5	423,0	42,5
oljnice	257,7	412,1	393,2	470,4	111,7	23,7
Zelena krma z njiv, od tega:	18.550,6	16.609,5	17.568,1	20.055,8	17.040,5	85,0
silazna koruza	2.406,4	2.237,9	1.434,0	2.118,3	1.572,0	74,2
začasno travinje na njivah	5.832,6	7.326,2	8.670,7	9.991,1	10.517,0	105,3
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	1.795,4	1.700,2	1.963,3	1.989,0	1.788,9	89,9
zelenjadnice in melone	1.739,9	1.641,2	1.906,2	1.924,2	1.706,9	88,7
jagode	55,4	59,1	57,0	64,8	82,0	126,6
Sadje, brez jagod	1.520,9	7.430,9	1.327,1	4.341,5	2.521,4	58,1
Oljke	421,4	659,0	314,9	626,9	581,7	92,8
Grozdje	2.203,3	1.914,2	2.034,2	2.141,0	2.641,0	123,4
Trajno travinje (seno)	101.950,4	102.055,3	98.818,3	114.834,7	147.142,7	128,1

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Stalež živali na kmetijah, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja, se je v letu 2023 večinoma zmanjšal, več je bilo le koz in panjev (čebel), stalež govedi pa je ostal na ravni leta 2022. V zadnjih letih se povečuje število goveda, panjev (čebel) in divjadi, medtem ko število drugih vrst rejnih živali med leti nekoliko niha.

Preglednica 57: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2019–2023

	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Govedo	37.126	37.904	38.836	39.583	39.438	99,6
Prašiči	3.252	2.992	3.099	3.185	2.710	85,1
Drobnica, od tega:	42.310	38.240	40.580	40.766	38.856	95,3
ovce	35.225	31.695	33.822	34.188	31.732	92,8
koze	7.085	6.545	6.758	6.578	7.124	108,3
Perutnina	96.641	87.972	82.882	67.165	63.834	95,0
Kopitarji	4.095	3.857	3.790	3.797	3.731	98,3
Kunci	1.131	902	750	610	446	73,1
Ostalo (divjad, lame in alpake)	2.465	2.508	2.478	2.542	2.354	92,6
Čebele (število panjev)	3.245	3.272	3.460	3.575	7.865	220,0

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020.

Vir: SURS (MKGP)

V ekološki ponudbi so najbolj razširjeni mlečni in mesni izdelki, sadni sokovi, mlevski izdelki, kis, jajca, jabolka, olja in tako dalje. V letu 2023 je bilo v ekološki kontroli pridelanih tudi 11,0 milijona konzumnih ekoloških jajc.

Preglednica 58: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2019–2023

	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Meso skupaj, od tega (t):	330,2	308,7	457,4	543,3	538,0	99,0
goveje meso	278,4	260,1	407,6	481,6	458,9	95,3
prašičje meso	23,9	18,5	22,6	38,5	40,4	105,0
ovčje meso	0,3	2,2	1,5	3,3	3,2	97,0
kozje meso	0,4	0,0	0,0	0,5	0,3	56,9
perutninsko meso	27,1	27,5	25,2	19,2	34,4	179,0
Mleko, od tega (t):	7.739,6	7.714,8	8.236,3	9.817,7	10.670,6	108,7
kravje mleko	7.347,7	7.307,2	7.842,8	9.456,5	10.326,2	109,2
ovčje mleko	188,1	193,0	173,3	152,0	143,0	94,0
kozje mleko	203,8	214,5	220,2	209,1	201,4	96,3
Med (t)	42,0	34,1	32,2	55,7	25,0	44,9
Konzumna jajca (000 kos)	11.705	13.316	12.547	11.323	11.047	97,6

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020.

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji se počasi povečuje, vendar dinamika rasti ekološke pridelave kljub različnim finančnim podporam (npr. za skupine proizvajalcev za promocijo in trženje ter izravnalna plačila na hektar) ni zadovoljiva. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in organiziranem nastopanju na trgu, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največje težave so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev (premajhen obseg pridelave in predelave, zlasti sadja in zelenjave) ter na področju izobraževanja in

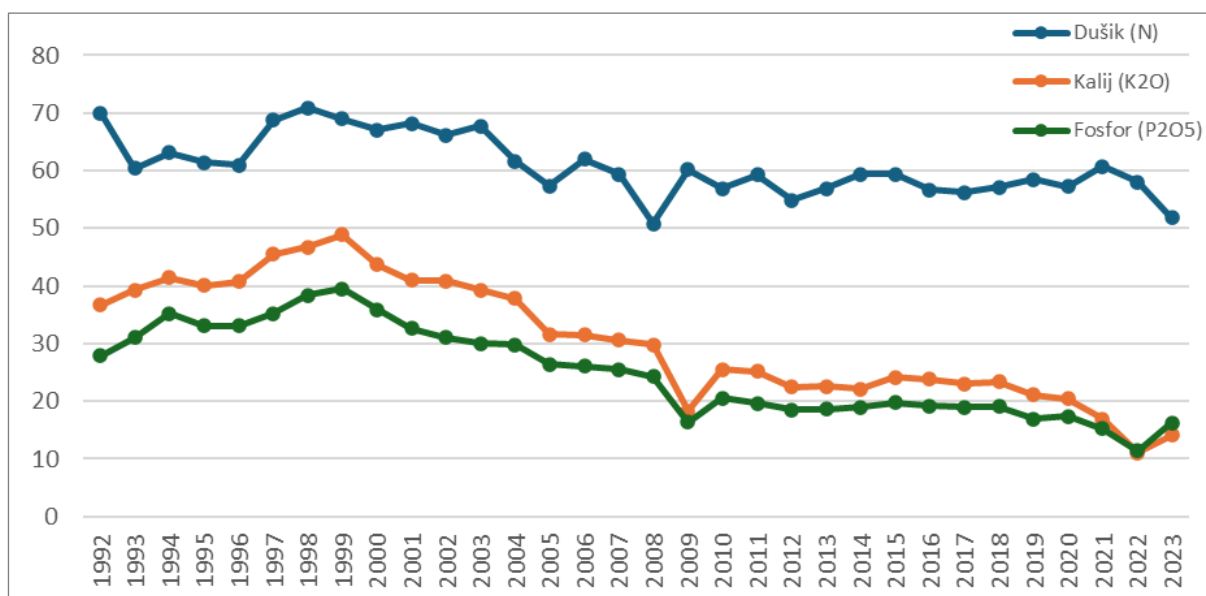
svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še zlasti sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih se povečuje tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole, itd.) lahko dajo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

8.2 Poraba mineralnih gnojil

Mineralna gnojila vsebujejo rastlinska hranila, pridobljena v industrijskem postopku, ne glede na njihovo agregatno stanje. Dodajajo se tlom ali rastlinam z namenom izboljšanja rasti, povečanja pridelka, izboljšanja kakovosti pridelka ali povečanja rodovitnosti tal. Cilje na področju gnojenja in porabe mineralnih gnojil v kmetijstvu določajo različni strateški dokumenti in zakonodaja¹⁶. Ti predpisujejo gnojenje rastlin na način, ki omogoča optimalno izrabo hranil, s preprečevanjem izgub hranil v podzemne vode in ozračje; uravnateženo porabo rastlinskih hranil iz mineralnih in živinskih gnojil; preprečevanje obremenjevanja tal iz točkovnih in razpršenih virov; zmanjšanje negativnih vplivov gnojenja na vode, tla in zrak ter zmanjšanje in preprečevanje nadaljnega onesnaževanja voda z nitrati iz kmetijstva¹⁷.

Poraba mineralnih gnojil se je v Sloveniji v obdobju 1992–2023 zmanjšala za 41 % oziroma za 33 % na hektar KZU. Za 44 % (oz. za –2,1 kg/ha na leto) se je v istem obdobju zmanjšala tudi poraba rastlinskih hranil (N, P₂O₅, K₂O) na hektar KZU. Skupna poraba rastlinskih hranil iz mineralnih gnojil se je v obdobju 1992–2023 zmanjšala s 135 kg na ha KZU na 82 kg v letu 2023. Povprečna poraba rastlinskih hranil je v obdobju zadnjih petih let (2019–2023) znašala 89 kg na ha KZU, od tega prevladuje N (57 kg oz. 64 %), sledita K₂O (17 kg oz. 19 %) in P₂O₅ (15 kg oz. 17 %). Trendi in nihanja porabe rastlinskih hranil iz mineralnih gnojil so rezultat kmetijskih praks, novih znanj in tehnologij (povečan izkoristek hranil), različnih vremenskih razmer ter tudi cen mineralnih gnojil in kmetijskih pridelkov.

Slika 52: Poraba rastlinskih hranil iz mineralnih gnojil (kg) na ha KZU; 1992–2023

Vir: SURS

¹⁶ Zakon o mineralnih gnojilih, Ur. l. RS, 29/06.

¹⁷ Opis porabe mineralnih gnojil je povzet po kazalcih okolja (KM02 - Sušin J., 2023).

8.3 Poraba fitofarmacevtskih sredstev

Fitofarmacevtska sredstva (FFS) so pripravki, ki se v kmetijstvu uporabljajo za varstvo rastlin in pridelkov pred škodljivci, povzročitelji bolezni in plevelom. V FFS prištevamo fungicide, herbicide, insekticide in akaricide ter druga sredstva.

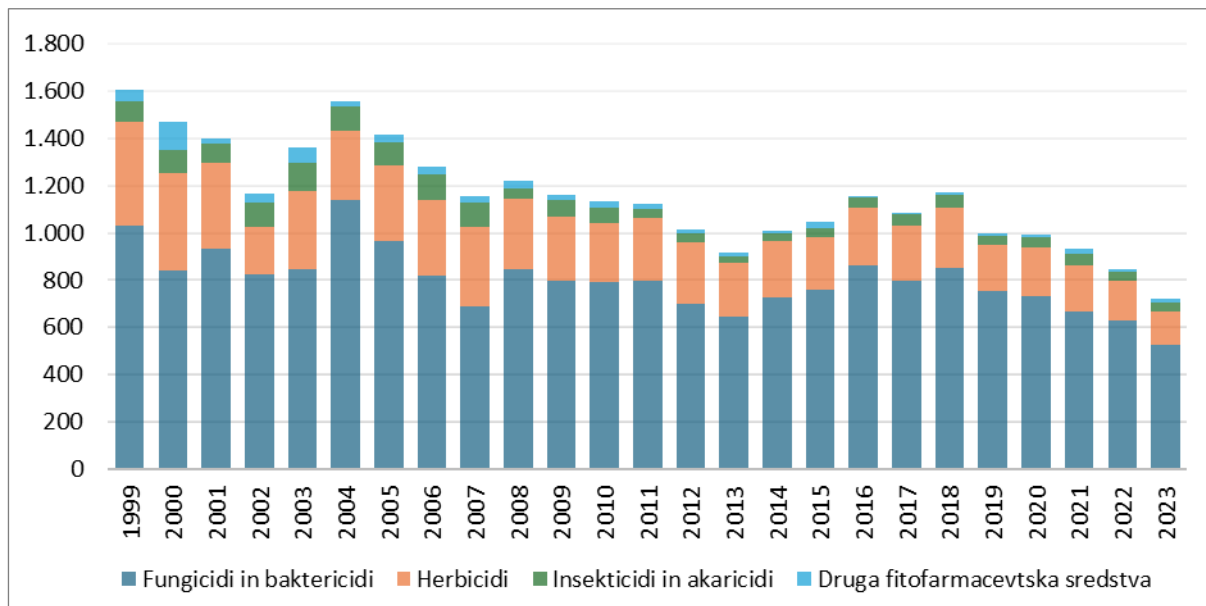
Poraba aktivnih snovi FFS ima trend zmanjševanja. Iz povprečne porabe 1.198 ton v desetletnem obdobju 2004–2013 na povprečno 996 ton FFS v naslednjem desetletju (2014–2023), kar pomeni 17-odstotno zmanjšanje. Od začetka spremljanja porabe FFS je bila skupna poraba sredstev za varstvo rastlin najmanjša v letu 2023, znašala je 718 ton.

Preračunano na ha KZU je povprečna poraba FFS v obdobju 2004–2013 znašala 6 kg aktivne snovi, v naslednjem desetletju (2014–2023) pa 5 kg aktivne snovi na ha KZU¹⁸. V letu 2023 je skupna poraba FFS na ha KZU znašala 3,5 kg aktivne snovi, kar je skoraj 15 % oziroma 0,6 kg/ha manj kot v letu 2022 in za 1,4 kg manj kot v povprečju petih let (2018–2022). Pri kmetijskih zemljiščih v uporabi so upoštevani trajni nasadi, njive in vrtovi.

V zadnjih dvajsetih letih je trend zmanjšanja porabe herbicidov predvsem posledica uporabe novejših skupin pripravkov, ki zahtevajo manjše odmerke aktivnih snovi na hektar, ter sprememb v načinu setve. Manjši del tega zmanjšanja je tudi posledica prehoda na nekemične metode varstva rastlin. K zmanjšanju porabe pa je prispevalo tudi to, da so se v zadnjih dvajsetih letih opazno zmanjšale kmetijske površine s kulturami, ki zahtevajo večje tretiranje s sredstvi za varstvo rastlin¹⁹.

V letu 2023 je bilo največ porabljenih fungicidov in baktericidov (73 %), sledili so herbicidi (20 %), s 7-odstotnim deležem pa insekticidi, akaricidi in druga FFS.

Slika 53: Prodaja fitofarmacevtskih sredstev v Sloveniji (aktivna snov v 000 t); 1999–2023

Viri: SURS

¹⁸ Prodaja FFS vključuje prodajo za vse namene, ne samo za namen uporabe na kmetijskih zemljiščih.

¹⁹ Opis porabe fitofarmacevtskih sredstev je povzet po kazalcih okolja (KM01 - Leskovšek in sod., 2023).

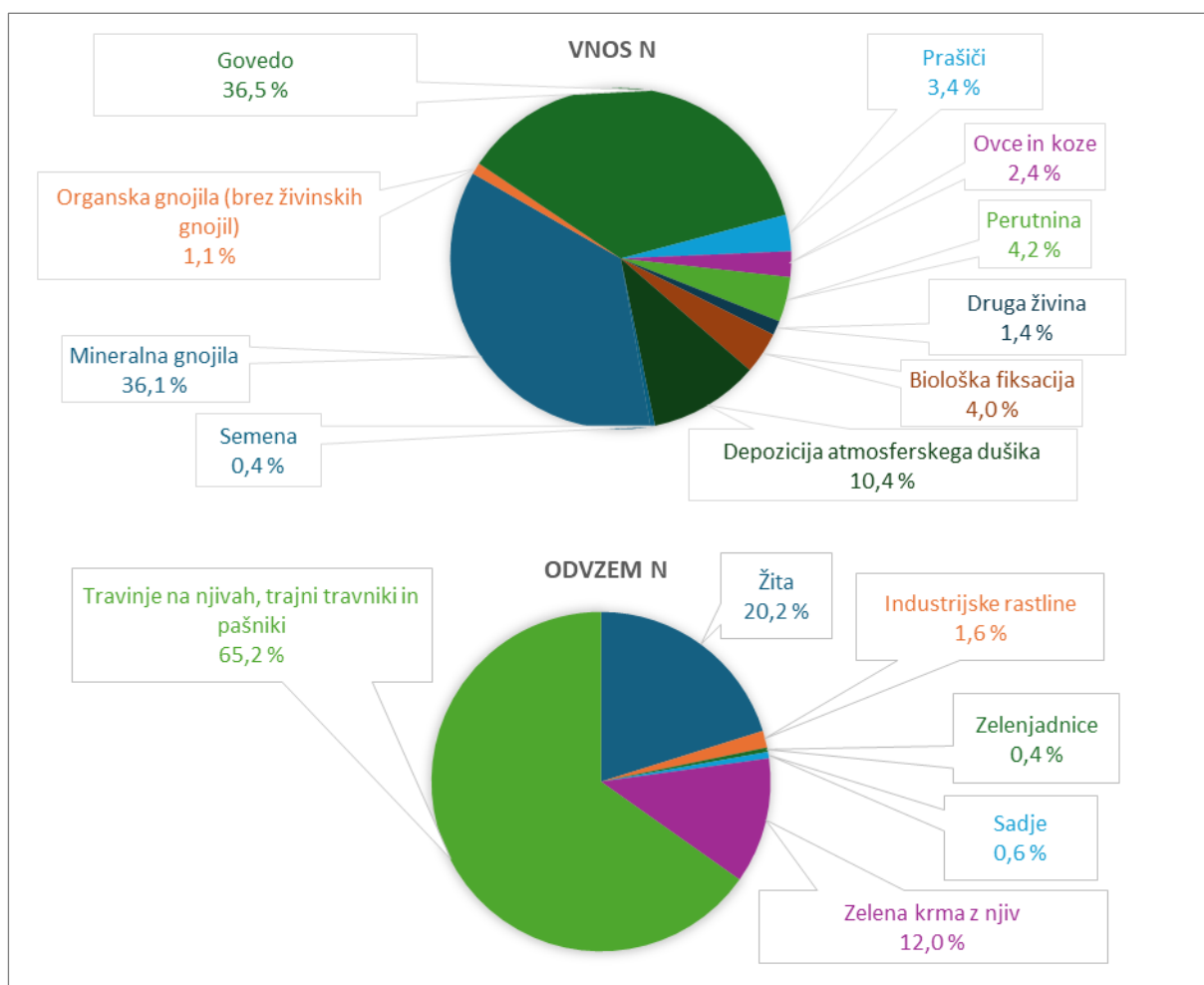

8.4 Bilančni presežek dušika in fosforja

Bilančni presežek dušika (N) – Bilančni presežek prikazuje razliko med celotnim vnosom in odvzemom s kmetijskimi pridelki. Bruto bilančni presežek vključuje ves dušik na strani porabe, tudi tistega, ki se izgubi v ozračje pred gnojenjem (npr. amonijak iz hlevov, gnojšč ali neposredno pri gnojenju), medtem ko neto bilančni presežek na strani porabe zajema le dušik, ki je dostopen rastlinam. Bruto presežek dušika predstavlja potencialno okoljsko grožnjo, saj se lahko izpira v vode ali preide v atmosfero kot reaktivni dušik, medtem ko neto presežek ogroža predvsem vode²⁰.

Glavni viri vnosa dušika v kmetijstvu v obdobju 1992–2023 so predvsem živalska gnojila (povp. 1992–2023: 48 %) in mineralna gnojila (povp. 1992–2023: 39 %), sledijo atmosferska depozicija dušika, biološka fiksacija pri metuljnicah, semena in sadike ter druga organska gnojila. Največji odvzem dušika s kmetijskih zemljišč s pridelki je bil v istem obdobju povezan s krmo s trajnega travinja (povp. 1992–2023: 64 %), z žiti (povp. 1992–2023: 19 %) in z zeleno krmo z njiv (povp. 1992–2023: 13 %). Odvzem dušika s pridelki je med posameznimi leti različen, kar gre pripisati predvsem neugodnim vremenskim razmeram v posamezni rastni sezoni, ki povzročijo izpad pridelkov. Struktura virov vnosa in odvzema dušika v letu 2023 je prikazana na spodnjih dveh slikah.

Slika 54: Struktura virov vnosa in odvzema dušika v kmetijstvu; 2023

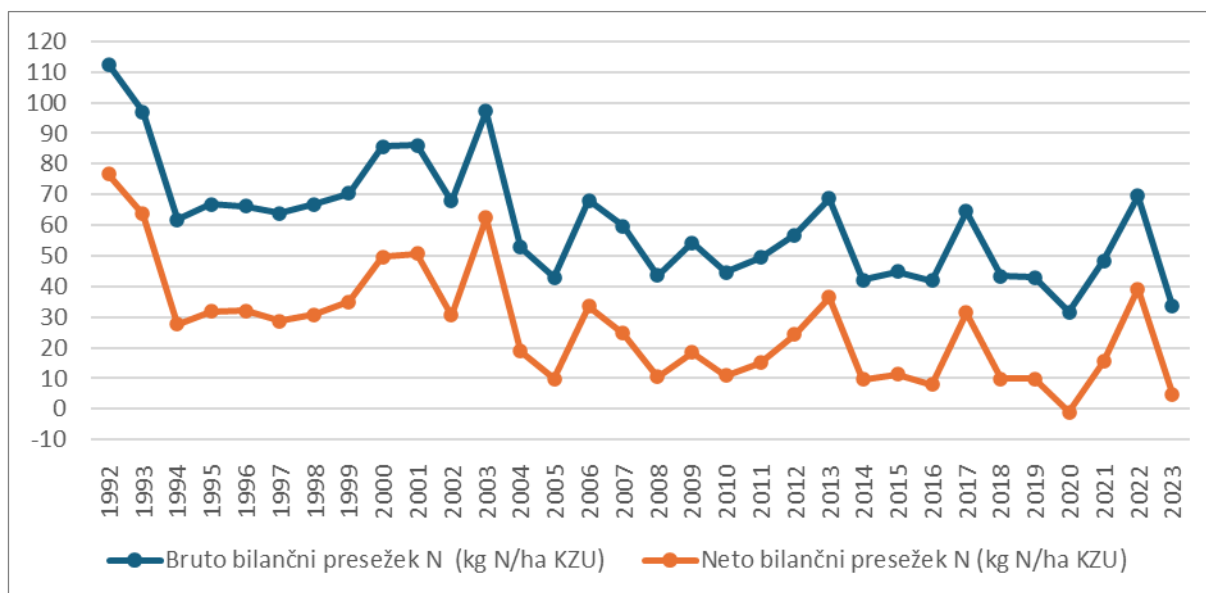
Vir: SURS

²⁰ Opis bilančnega presežka dušika je povzet po kazalcih okolja (KM22 – Sušin J. in Verbič J., 2023).

Bilančni presežek dušika v kmetijstvu se je v obdobju 1992–2023 zmanjševal. Bruto bilančni presežek dušika se je gibal od najvišje vrednosti 112 kg N/ha KZU leta 1992 do 34 kg N/ha KZU v letu 2023. Leta 2020 je bila zabeležena najnižja vrednost v tem 30-letnem obdobju. Analiza trenda kaže, da se je bruto bilančni presežek dušika v obdobju 1992–2023 v povprečju zmanjšal za 1,4 kg N/ha KZU na leto oziroma za 54 % prek celotnega obdobja, medtem ko se je neto presežek zmanjšal za 1,2 kg N/ha KZU na leto oziroma za 85 %.

Slika 55: Bruto in neto bilančni presežek dušika (kg N) na ha KZU; 1992–2023

Vir: SURS

Manjši bilančni presežek dušika kaže na boljše gospodarjenje z dušikom v kmetijstvu ter s tem prispevek k zmanjšanju izpustov dušikovih spojin v okolje. Na bilančni presežek dušika imajo sicer v posameznem letu pomemben vpliv tudi vremenske razmere. Izrazito veliki bruto bilančni presežki dušika (več kot 80 kg N/ha) so bili zaradi nizkih hektarskih donosov pridelkov zabeleženi v sušnih letih (1992, 1993, 2000, 2001, 2003, 2012, 2013, 2017 in 2022). Posledično so bili majhni tudi odvzemi N s pridelki kmetijskih rastlin. Leta 2023 je bruto bilančni presežek dušika na KZU znašal 34 kg N/ha, neto bilančni presežek dušika pa 5 kg N/ha.

Bilančni presežek fosforja (P) – Bilančni presežek fosforja (P) predstavlja razliko med vnosom P na kmetijska zemljišča in odvzemom P s kmetijskih zemljišč s pridelkom kmetijskih rastlin. Dolgoleten bilančni presežek P vodi v povečanje zalog P v tleh in predstavlja potencialno nevarnost za vode, dolgoleten bilančni primanjkljaj P pa predstavlja potencialno tveganje za zmanjšanje rodovitnosti tal.

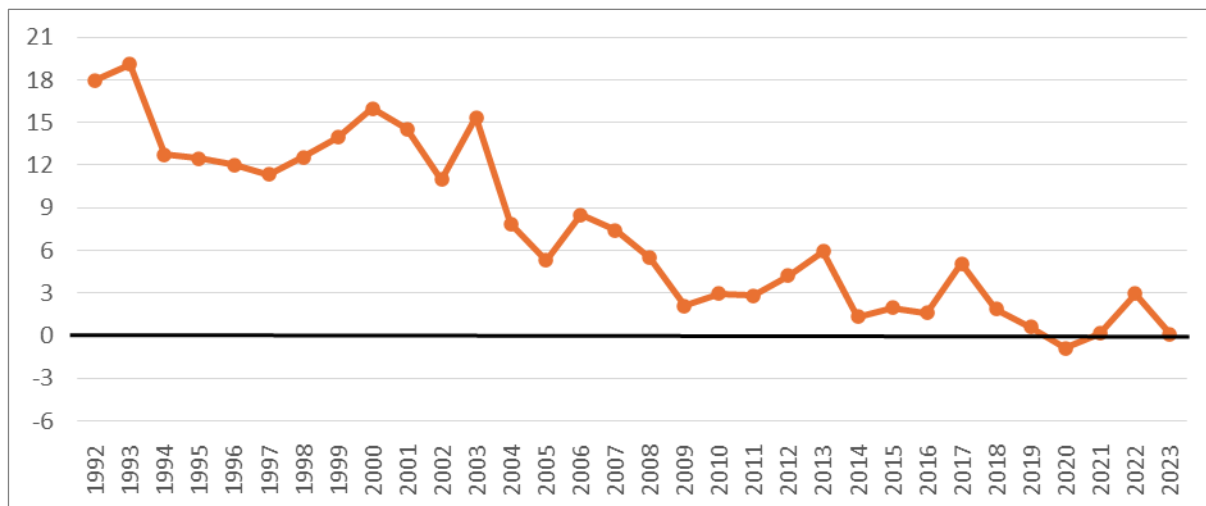
Pozitivna bilanca fosforja pomeni, da je bilo v tla vnesenega več fosforja, kot ga je bilo iz njih odvzeto. Na kmetijskih zemljiščih je med leti 1992–2023 prevladoval vnos fosforja z živinskimi gnojili (50 %) in mineralnimi gnojili (49 %). Največji odvzemi fosforja s kmetijskih zemljišč v tem obdobju pa so bili s krmo s trajnega travinja (61 %), z žiti (22 %) in z zeleno krmo z njiv (12 %).

Bilančni presežek fosforja na ha KZU se je v obdobju 1992 in 2023 zmanjšal iz 18 kg na 0,1 kg P na ha KZU. Zmanjšanje je posledica manjšega vnosa fosforja z mineralnimi in živinskimi gnojili ter povečevanja odvzema s pridelkom kmetijskih rastlin, predvsem s krmo trajnega travinja. Največji presežki fosforja so bili do leta 2003 (po večini so znašali med 10 in 15 kg/ha KZU), po tem letu pa so bili občutno nižji. Leta 2020 je bil prvič odkar se spremljajo podatki zabeležen primanjkljaj fosforja v tleh (–1 kg P/ha KZU).

Rezultate o bilančnih presežkih fosforja je treba interpretirati v povezavi s podatki o založenosti tal s tem elementom. Analize tal v Sloveniji kažejo, da imamo več težav s pomanjkanjem fosforja kot s presežki, zato ni zaželeno nadaljnje zmanjševanje bilančnega presežka fosforja na ravni države²¹.

Slika 56: Bruto bilančni presežek fosforja (kg) na ha KZU; 1992–2023

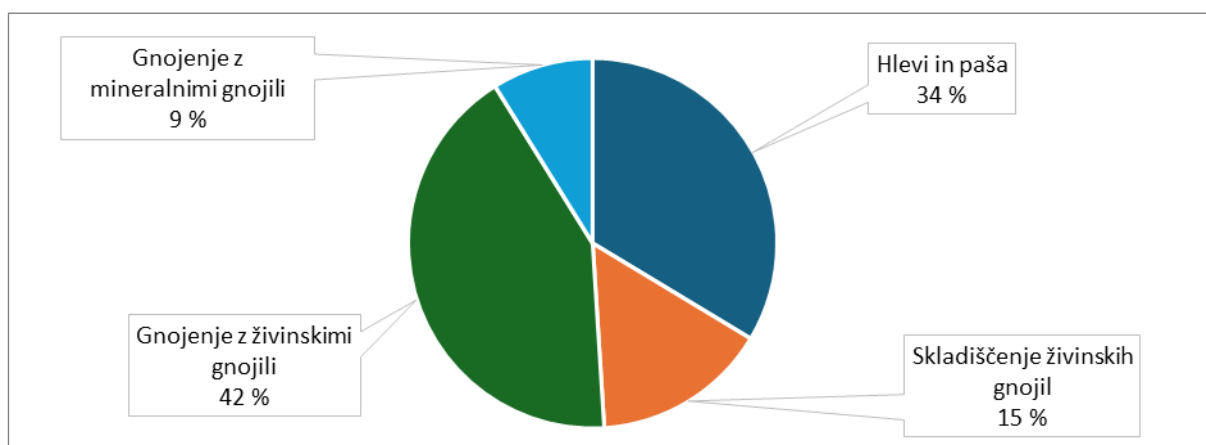

Vir: SURS

8.5 Izpusti amonijaka

Del bilance hranil predstavlja tudi amonijak (NH_3), ki je ob izgubah dušika (N) v vode najpomembnejši vir izgub dušika iz kmetijstva. V Sloveniji so leta 2023 izpusti amonijaka iz kmetijske znašali 14.725 ton, od tega 6.729 ton (46 %) iz živinoreje in 7.996 ton iz rastlinske pridelave (54 %). V strukturi emisij amonijaka se največ emisij amonijaka sprosti pri gnojenju z živalskimi gnojili (42 %), sledijo emisije iz hlevov in na paši (34 %), emisije iz skladišč živalskih gnojil (15 %) in emisije zaradi gnojenja z mineralnimi gnojili (9 %).

Slika 57: Viri izpustov amonijaka v kmetijstvu; 2023

Vir: KIS, 2025

Kmetijstvo v Sloveniji je leta 2023 prispevalo 97,4 % vseh emisij amonijaka. Skupne količine amonijaka (NH_3) v kmetijstvu so se v obdobju 1990–2023 zmanjšale za 32 % (iz 21.591 t na 14.725 t). V celotnem obdobju so se izpusti najbolj zmanjšali v prašičereji, pri gnojenju

²¹ Opis bilančnega presežka fosforja je povzet po kazalcih okolja (KM25 – Verbič J. in Sušin J., 2024).

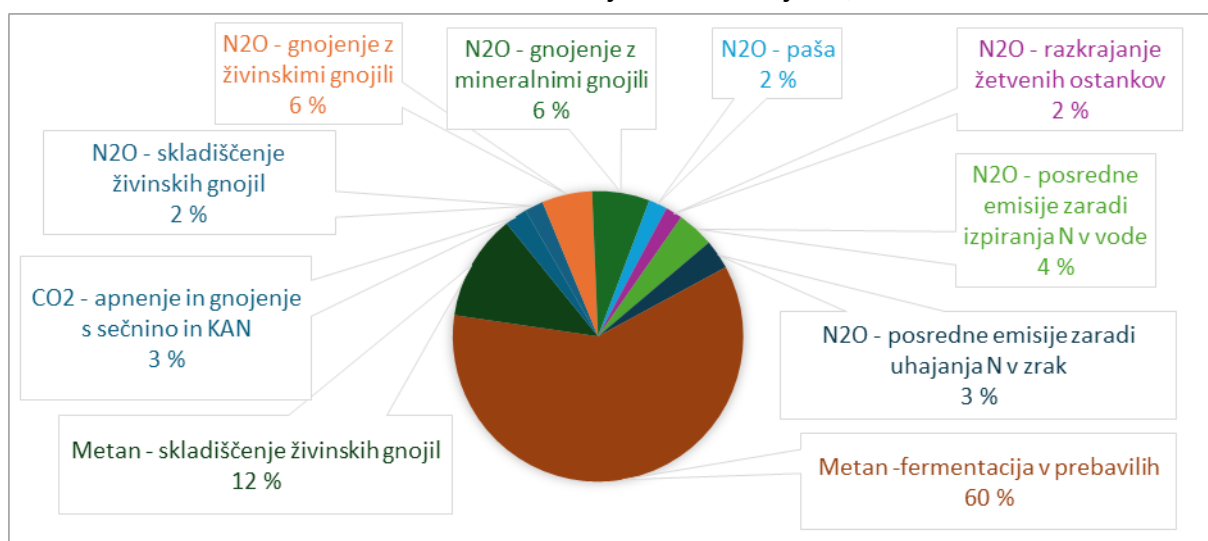
kmetijskih rastlin z živalskimi gnojili ter v perutninarstvu in govedoreji. Glede na zadnjih nekaj let je v letih 2022 in 2023 prišlo do precejšnjega zmanjšanja emisij, in sicer za 4,7 % v 2022 letu in za 2,1 % v letu 2023 glede na predhodni leti. To lahko deloma pripišemo kmetijski suši v letu 2022, ki je povzročila pomanjkanje krme, kar je prisililo kmetije k zmanjševanju črede rejnih živali. K nižji ravni emisij prispevajo tudi ukrepi kmetijske politike, med njimi finančne spodbude za izvajanje gnojenja z majhnimi izpusti amonijaka v zrak.

8.6 Izpusti toplogrednih plinov v ozračje

Od toplogrednih plinov (TGP) so v kmetijstvu najpomembnejši metan (CH_4), didušikov oksid (N_2O) in ogljikov dioksid (CO_2). V Sloveniji prispeva kmetijstvo nekaj več kot 10 % TGP. V povprečnem obdobju 2019–2023 je prispevalo 10,7 % vseh TGP v Sloveniji. Kmetijska tla so vir ali ponor ogljikovega dioksida. Z ustreznimi kmetijskimi praksami je mogoče znatno zmanjšati negativne vplive na okolje. Glede na značilnosti kmetijskega sektorja v Sloveniji so najpomembnejše dobre prakse gnojenja kmetijskih rastlin, vključno s strokovno uporabo živalskih gnojil. Zelo pomembne so tudi dobre prakse krmljenja rejnih živali in prakse za ohranjanje/povečevanje vsebnosti organske snovi v kmetijskih tleh.

Emisije TGP so se med letoma 1986 in 2023 zmanjšale iz 2.053 kt CO_2 letno na 1.632 kt CO_2 , kar predstavlja zmanjšanje za 20,5 % (421 kt CO_2). Pri tem so se emisije iz živinoreje zmanjšale za 21,9 % in emisije iz rastlinske pridelave za 16,1 %.

Slika 58: Struktura emisij TGP v kmetijstvu; 2023

Vir: KIS, 2025

Preračunano v ekvivalente CO_2 je kmetijstvo v letu 2023 proizvedlo 1.632 kt ekv. CO_2 emisij, od tega je 75,1 % emisij iz živinoreje in 24,9 % iz rastlinske pridelave. Več kot polovico emisij TGP v kmetijstvu po podatkih za leto 2023 predstavlja metan, proizveden s fermentacijo v prebavilih rejnih živali (okoli 60 %), ostalo so emisije didušikovega oksida in metana, ki nastanejo v kmetijstvu zaradi skladiščenja in gnojenja z živalskimi in mineralnimi gnojili. Metan, ki se sprosti iz skladišč živalskih gnojil, prispeva 11,7 % vseh emisij TGP v kmetijstvu. Neposredne emisije didušikovega oksida iz kmetijskih zemljišč so posledica predvsem gnojenja kmetijskih rastlin z mineralnimi in živalskimi gnojili (11,9 %) ter skladiščenja živalskih gnojil (2,1 %), medtem ko je neposrednih emisij N_2O iz drugih virov za 4,6 % (blato in seč pašnih živali, razkranje žetvenih ostankov itd.). Posredne emisije didušikovega oksida prispevajo k skupnim emisijam TGP v kmetijstvu 7,3 % in so posledica izpiranja dušikovih spojin v podtalnico in vodotoke in uhajanja amonijaka v zrak.

9 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

9.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami

9.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (v nadaljevanju evidenca dejanske rabe). Podatki o vrstah dejanske rabe se zajemajo digitalno, v merilu 1 : 1000, na podlagi ortofoto posnetkov ločljivosti 0,5 x 0,5 m. Sekundarni viri za določitev podatkov v evidenci dejanske rabe so arhivski ortofoto posnetki, satelitski posnetki, LIDAR in drugi razpoložljivi prostorski podatki. Podatki v evidenci dejanske rabe se posodablajo tudi na podlagi vlog strank, podatkov o kontrolah površin s strani ARSKTRP, IRSKGLR in terenskih kontrol s strani MKGP.

Evidenca dejanske rabe 2024 obsega obnovljene podatke o vrstah dejanske rabe za območje Slovenije na podlagi ortofoto posnetkov iz let 2024 (34 %), 2023 (33 %), 2022 (33 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: GERK), za vris katerih je evidenca dejanske rabe kontrolna evidenca. V letu 2010 se je metodologija dodatno spremenila zaradi natančnejšega razmejevanja med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami za namen kontrole prijavljenih GERK. Poleg tega so se po letu 2010 usklajevali podatki o vrstah dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, »kmetijsko zemljišče v zaraščanju« in »gozd«. Od leta 2017 poteka tudi usklajevanje podatkov na območjih trajnih nasadov s podatki registra kmetijskih gospodarstev.

Po evidenci dejanske rabe je v Sloveniji od kmetijskih površin največ travniških površin. Trajni in barjanski travniki ter kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem, so v letu 2024 obsegali 54,4 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Delež se glede na leto 2023 ni bistveno spremenil. Tudi pri njivah, ki zavzemajo nekaj več kot četrtino (26,5 %) vseh kmetijskih zemljišč, v primerjavi s predhodnim letom ni prišlo do bistvenih sprememb. Pri strukturi trajnih nasadov, v to skupino dejanske rabe se uvrščajo vinogradi, matičnjaki, intenzivni sadovnjaki, ekstenzivni sadovnjaki, oljčniki in drugi trajni nasadi, ni bistvenih sprememb v deležih. Skupni delež trajnih nasadov se je po letu 2023, ko je znašal 7,8 %, zmanjšal na 7,7 %. Je pa v letu 2024 različna dinamika znotraj razreda; povečanje je zaznati pri oljčnikih, stagnacijo pri intenzivnih sadovnjakih, zmanjšanje pa pri ostalih kategorijah trajnih nasadov. Delež površine vinogradov v 2024 je znašal 2,4 %, ekstenzivnih sadovnjakov 4,2 %, intenzivnih sadovnjakov 0,7 %, oljčnikov 0,4 %, ostalih trajnih nasadov 0,1 % in matičnjakov 0,01 %.

Struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2024 se v primerjavi s strukturo leta 2006 ni bistveno spremenila po skupinah dejanskih rab, so pa opazne spremembe v strukturi kmetijskih zemljišč znotraj skupin. Skupna površina kmetijskih zemljišč (kamor vključujemo tudi kmetijska zemljišča, ki niso v uporabi) je v letu 2024 v primerjavi z letom 2006 nekoliko večja (za 9.138 ha oz. 1,4 %). Površina KZU se je v enakem obdobju zmanjšala za 22.850 hektarjev (za 3,7 %). Pri obeh podatkih je treba upoštevati spreminjanje metodologije zajema podatkov v evidenci dejanske rabe, zlasti usklajevanja podatkov med gozdom in kmetijskimi zemljišči. V letu 2024 je bila skupna površina kmetijskih zemljišč za 2.043 hektarjev manjša kot leta 2023, površina KZU pa je bila v primerjavi z letom 2023 manjša za 712 hektarjev.

V letu 2006 so »kmetijska zemljišča v zaraščanju« ter »drevesa in grmičevje« skupaj obsegala 6,1 %, leta 2024 pa 8,4 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Površina »kmetijskih zemljišč v

zaraščanju» ter »dreves in grmičevja« se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2006 povečala za 15.725 hektarjev, predvsem na račun sprememb v metodologiji. Vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, ki predstavlja tudi ekološko pestre habitate (mejice, skupine dreves in grmičevja ter obvodna zarast), je v letu 2024 obsegala 5,1 % vseh kmetijskih površin v Sloveniji in se je v primerjavi z letom 2023 zmanjšala za 1.347 ha. Delež kmetijskih zemljišč v zaraščanju se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 765 ha in zdaj znaša 3,3 %. Za spremembe med letoma 2006 in 2024, je poleg dejanskih vzrokov za opuščanje obdelave kmetijskih zemljišč na določenih delih RS (neugodna starostna struktura kmetovalcev in otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali drugih naravnih omejitev, ...), vzrok tudi v usklajevanju podatkov dejanske rabe s podatki Zavoda za gozdove Slovenije ter tudi v nekoliko manj generaliziranem zajemu na širših območjih opuščanja kmetovanja. Med letoma 2006 in 2024 se je predvsem zaradi sprememb v metodologiji močno povečala površina vrste rabe »Neobdelana kmetijska zemljišča. V to kategorijo uvrščamo površine, katerih obdelava se dejansko opušča, površine ki le začasno niso v kmetijski rabi (nasutja zaradi del) pa tudi površine na katerih se trenutno izvajajo agromelioracije, obnove trajnih nasadov in podobno.

Preglednica 59: Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2023 in 2024

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2024/06	Indeks 2024/23	Struktura (%)		
		2006	2023	2024			2006	2023	2024
1100	Njiva	181.336	178.546	176.983	97,6	99,1	27,5	26,7	26,5
1160	Hmeljišče	2.077	1.932	1.936	93,2	100,2	0,32	0,29	0,29
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	390	375	121,4	96,2	0,05	0,06	0,06
1190	Rastlinjak	105	201	205	195,2	102	0,02	0,03	0,03
1211	Vinograd	22.278	16.072	15.665	70,3	97,5	3,38	2,40	2,35
1212	Matičnjak	37	37	35	94,6	94,6	0,01	0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.411	4.449	92,8	100,9	0,73	0,66	0,67
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	20.688	28.151	28.085	135,8	99,8	3,14	4,20	4,21
1230	Oljčnik	1.618	2.622	2.656	164,2	101,3	0,25	0,39	0,40
1240	Ostali trajni nasadi	329	401	376	114,3	93,8	0,05	0,06	0,06
1300	Trajni travnik	369.662	344.898	345.905	93,6	100,3	56,1	51,5	51,8
1321	Barjanski travnik	6.458	6.101	6.112	94,6	100,2	0,98	0,91	0,92
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	11.107	11.376	155,5	102,4	1,11	1,66	1,70
	Kmetijska zemljišča v uporabi, skupaj	617.007	594.869	594.157	96,3	99,9	93,7	88,8	89,0
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	22.793	22.028	102	96,6	3,28	3,40	3,30
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	260	249	78,5	95,8	0,05	0,04	0,04
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	35.286	33.939	182	96,2	2,83	5,27	5,08
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	16.646	17.438	1.575,2	104,8	0,17	2,49	2,61
	Kmetijska zemljišča, skupaj	658.673	669.854	667.811	101,4	99,7	100	100	100

Vir: MKGP

Trend postavitve rastlinjakov se je nadaljeval tudi v letu 2024. V primerjavi z letom 2006 se je najbolj povečala površina rastlinjakov (+95 %). Ti so leta 2024 obsegali 205 hektarjev (leta 2006: 105 ha), v primerjavi z letom 2023 pa se je njihova površina povečala za 4 hektarje. Kljub temu rastlinjaki še vedno pokrivajo le malo površin (0,03 % kmetijskih zemljišč). Poleg povečanega interesa za pridelavo zelenjadnic skozi vse leto je vzrokov za povečevanje površin rastlinjakov tudi izvajanje ukrepov za zaščito pridelave zelenjave pred izredno spremenljivimi vremenskimi razmerami.

Površina vseh trajnih nasadov skupaj se je po podatkih povečala (v primerjavi z letom 2006 za 1.523 ha), vendar predvidevamo, da je to povečanje posledica spremembe metodologije (prenos nekaterih površin trajnih travnikov v ekstenzivne sadovnjake, usklajevanje podatkov z registrom kmetijskih gospodarstev). V letu 2024 se je v primerjavi z letom 2023 površina trajnih

nasadov zmanjšala za 428 hektarjev. Površina oljčnikov v Sloveniji se je od leta 2006 znatno povečala, površine intenzivnih sadovnjakov so se v tem obdobju rahlo zmanjšale. V letu 2024 se v Sloveniji nadaljuje upad površine vinogradov. Glede na leto 2023 se je površina vinogradov po podatkih iz evidence dejanske rabe zmanjšala za 407 hektarjev oziroma za nekaj dobra 2 % (glede na leto 2006 pa za 6.613 ha oz. za skoraj 30 %).

Površina njiv se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2006 zmanjšala za 4.353 hektarjev oziroma za dobra 2 %, glede na leto 2023 pa se je zmanjšala za 1.563 hektarjev oziroma za odstotek. Ocenjujemo, da na zmanjšanje površine njiv v letu 2024 v primerjavi z letom 2006 vpliva tudi dejstvo, da je bil v letu 2006 zajem večjih njivskih kompleksov bolj generaliziran, kot je sedaj. V letu 2024 so se v primerjavi z 2023 travniške površine (trajni travniki, barjanski travniki in kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem) povečale skupaj za 1.287 ha, predvidevamo da pretežno na račun prej omenjenega zmanjšanja površine njiv. Površina travniških površin se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2006 zmanjšala za 20.044 hektarjev oziroma za dobrih 5 %. Velja omeniti, da je dobršen delež travniških površin, ki niso redno obdelana, zaradi spremembe metodologije, prešel v kategorijo neobdelanih kmetijskih zemljišč. Del travinja iz leta 2006 pa se v zadnjem času v evidenci dejanske rabe vodi kot ekstenzivni sadovnjaki. Torej je dejansko zmanjšanje travniških površin v naravi, zlasti v primerjavi z letom 2006, nekoliko manjše.

Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč – bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)

Podatki evidence dejanske rabe, ki jo vodi in upravlja MKGP, se uporabljajo tudi kot kontrolni sloj za vpis GERK-ov v register kmetijskih gospodarstev. V letu 2015 je bil za izvajanje SKP prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. KMG še naprej prijavljajo površine kot GERK, ki so bile od leta 2006 referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu. Po prijavi se soležne GERK istega KMG združijo v blok.

Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičene tudi manjše površine različnih vrst rabe in različni ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK so še naprej zelo pomembne zaradi natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo SKP. GERK so vrisane na ortofoto po mejah dejanske rabe. Izločene pa morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine, pozidana zemljišča).

V letu 2024 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 487.236 hektarjev GERK, od tega 486.570 hektarjev KZU. V primerjavi z letom 2006 so se skupne prijavljene površine KZU povečale za 5.404 hektarjev oziroma za odstotek. Vzrok za povečanje površine GERK po letu 2006 je v vzpostavljanju in razvijanju sistema ter v kasnejših izboljšavah evidenc, ne pa zaradi povečevanja kmetijskih površin v naravi. V letu 2024 so v primerjavi z letom 2023 skupne prijavljene površine KZU v GERK manjše za 2.017 hektarjev, pri čemer se je najbolj zmanjšala površina trajnih travnikov (1.239 ha), vinogradov (354 ha) in njiv (241 ha).

Preglednica 60: Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2023 in 2024

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2024/06	Indeks 2024/23	Struktura (%)		
		2006	2023	2024			2006	2023	2024
1100	Njiva	172.507	168.553	168.312	97,6	99,9	35,4	34,5	34,5
1131	Začasno travinje		3.827	3.673		96,0		0,78	0,75
1150	Njiva za rejo polžev		7	7		100,0			
1160	Hmeljišče	1.902	1.666	1.631	85,8	97,9	0,39	0,34	0,33
1161	Hmeljišče v premeni		247	284		115,0		0,05	0,06
1170	Jagode na njivi		118	117		99,2		0,02	0,02
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	376	362	134,1	96,3	0,06	0,08	0,07
1181	Trajne rastline na njivskih površinah, na katerih pridelava ni v tleh		14	14		100,0			
1190	Rastlinjak	60	105	104	173,3	99,0	0,01	0,02	0,02
1191	Rastlinjak, v katerem pridelava ni v tleh		49	51		104,1		0,01	0,01
1192	Rastlinjak s sadnimi rastlinami		6	7		116,7			
1211	Vinograd	15.432	14.122	13.768	89,2	97,5	3,17	2,89	2,83
1212	Matičnjak		37	35		94,6		0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	4.245	4.274	103,4	100,7	0,85	0,87	0,88
1222	Ekstenzivni (travniški sadovnjak)	5.738	8.656	8.623	150,3	99,6	1,18	1,77	1,77
1230	Oljčnik	554	1.639	1.684	304,0	102,7	0,11	0,34	0,35
1240	Ostali trajni nasadi	415	387	369	88,9	95,3	0,09	0,08	0,08
1300	Trajni travnik	275.779	265.892	264.653	96,0	99,5	56,6	54,3	54,3
1320	Travinje z razpršenimi neupravič. značilnostmi		18.181	18.218		100,2		3,72	3,74
1321	Barjanski travnik	4.091					0,84		
1610	Kmetijsko zemljišče v pripravi		523	449		85,9		0,11	0,09
1800	Kmetij. zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286					0,06		
	Kmetijska zemljišča v uporabi*	481.166	488.587	486.570	101,1	99,6	98,8	99,9	99,9
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093					0,63		
1411	Površine za ukrep odprava zaraščanja		406	427		105,2		0,08	0,09
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	72	72	21,4	100,0	0,07	0,01	0,01
1500	Drevesa in grmičevje	2.187					0,45		
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423					0,09		
	Kmetijska zemljišča, skupaj	487.205	489.230	487.236	100,0	99,6	100,0	100,0	100,0

* Kmetijska zemljišča v uporabi ne vključujejo rabi 1181 in 1191.

Vir: MKGP

9.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

– Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev območij OMD, se območja delijo v tri skupine, in sicer gorska območja, območja z naravnimi omejitvami zunaj gorskega območja in območja s posebnimi omejitvami.

Preglednica 61: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2024

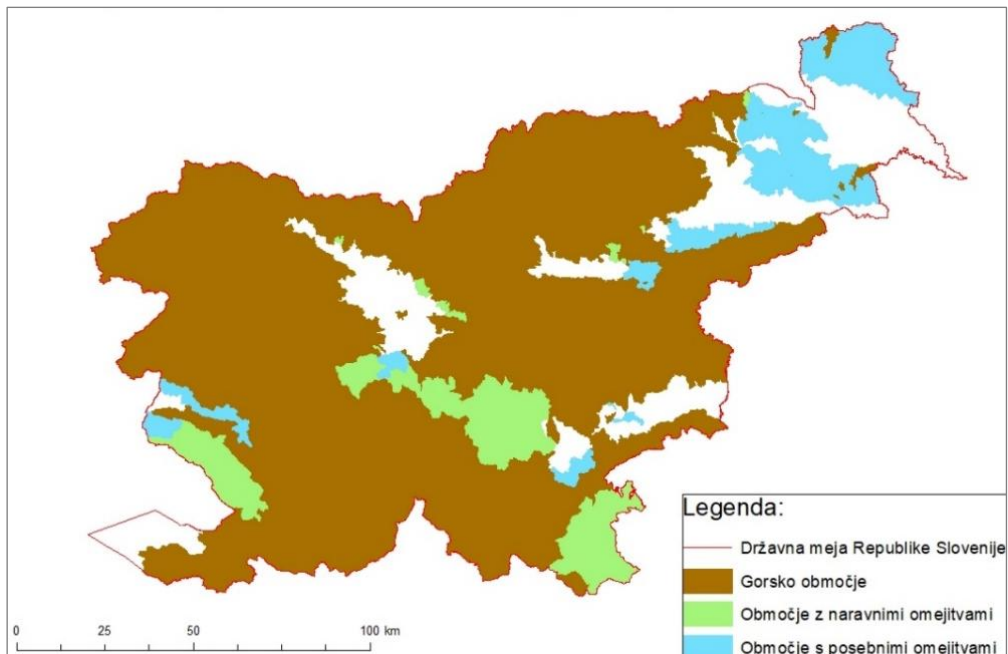
	Skupaj (SLO)	Gorska območja	Naravne omejitve zunaj gorskega območja	Območja s posebnimi omejitvami	SKUPAJ OMD
Skupna površina		1.470.949	146.410	143.941	1.761.300
KZU - dejanska raba	594.157	330.646	48.923	72.624	452.193
GERK KZU	486.570	263.818	38.827	60.439	363.084

Vir: MKGP

V letu 2024 je skupna površina KZU v OMD znašala 452.193 hektarjev. Ob tem površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK v OMD znašajo 363.084 hektarjev in pokrijejo okoli 80 % površin KZU v OMD. Zemljišča, ki niso evidentirana kot GERK KZU v OMD, ne morejo prejeti plačila za OMD.

Slika 59: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

Vir: MKGP

– Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice EU. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Evropska unija je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega od pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah.²² Direktivi, katerih osnovni namen je ohranjanje oziroma doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov na območjih Natura 2000, podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključenih dobrih 37 % celotnega ozemlja.

Preglednica 62: Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000; 2024

		Skupaj (SLO)	Natura 2000
Skupna površina			768.125
KZU - dejanska raba		594.157	147.919
GERK KZU		486.570	117.991

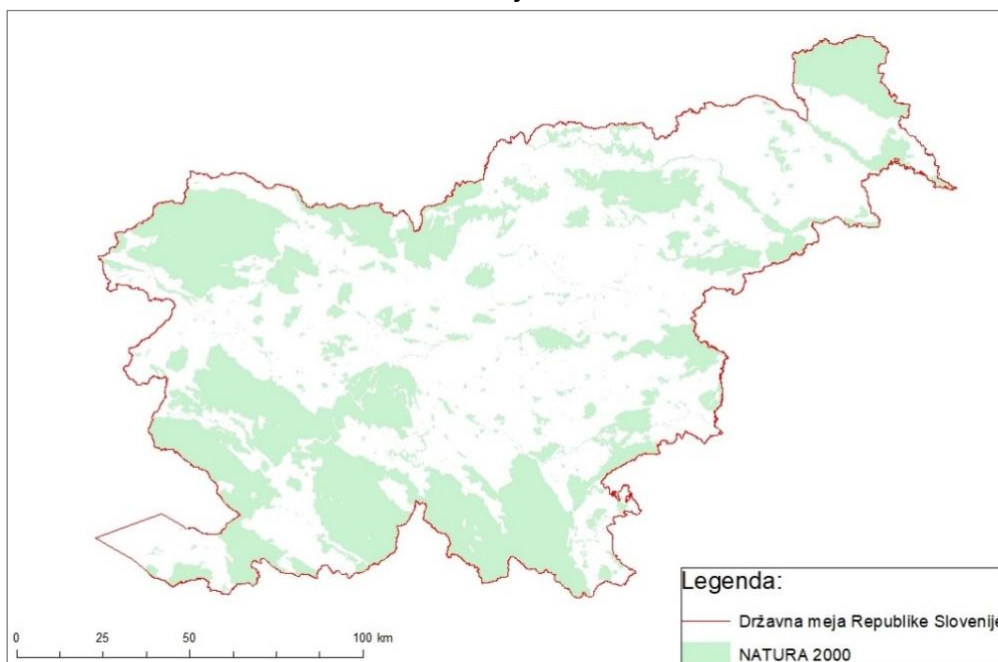
Vir: MKGP

V letu 2024 skupna površina KZU v območjih Natura 2000 znaša 147.919 hektarjev, v registru kmetijskih gospodarstev pa je vpisanih 117.991 hektarjev GERK KZU na teh območjih. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrijejo okoli 80 % skupne površine KZU v teh območjih.

²² Direktiva o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst); direktiva o pticah (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic).

Slika 60: Območje Natura 2000

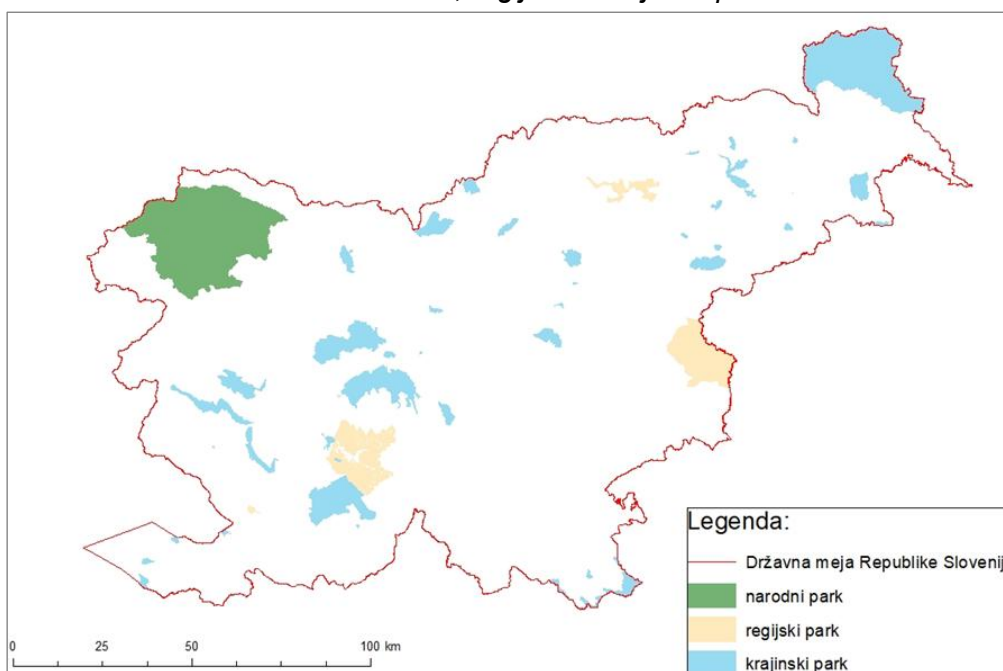

Vir: MKGP

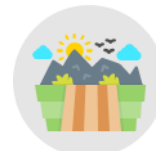
– Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena od držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v EU z različnimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 13 % svojega ozemlja. Zavarovanih območij oziroma parkov je 52, od tega en narodni, štirje regijski (v letu 2024 je nov Regijski park Pohorje) in 47 krajinskih parkov (v ZP za leto 2024 v analizi prvič upoštevamo tudi Krajinski park Češeniške in Prevojske gmajne, ki je bil z Uredbo določen sredi leta 2023).

Slika 61: Narodni, regijski in krajinski parki

Vir: MKGP

Skupna površina KZU v zavarovanih območjih v letu 2024 znaša 68.446 hektarjev, kot GERK KZU na teh območjih pa je v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 56.394 hektarjev. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v zavarovanih območjih, tako pokrijejo približno 82 % skupne površine KZU v teh območjih.

Preglednica 63: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih; 2024

	Skupaj	Parki			
		Narodni	Regijski	Krajinski	SKUPAJ parki
Skupna površina		83.985	48.131	130.846	262.963
KZU - dejanska raba	594.157	7.203	14.626	46.617	68.446
GERK KZU	486.570	4.292	12.297	39.805	56.394

Vir: MKGP

– Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja (VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Ta način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so občine določile vodovarstvena območja. Novi zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo. VVO ureja 15 uredb²³.

Z uredbami so določeni VVO in vodovarstveni režimi. Znotraj VVO so določene različne stopnje varovanja, odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmacevtskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Preglednica 64: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2024

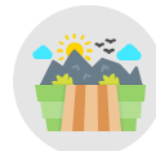
	Skupaj (SLO)	VVO skupaj		VVO – državni nivo		VVO – občinski nivo	
		VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I
Skupna površina		354.214	8.992	150.853	5.427	203.361	3.565
KZU - dejanska raba	594.157	94.350	2.674	57.179	2.005	37.171	669
GERK na KZU	486.570	77.315	2.275	48.656	1.711	28.659	564

Vir: MKGP

Poleg VVO, določenih z uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinske skupščine sprejele do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

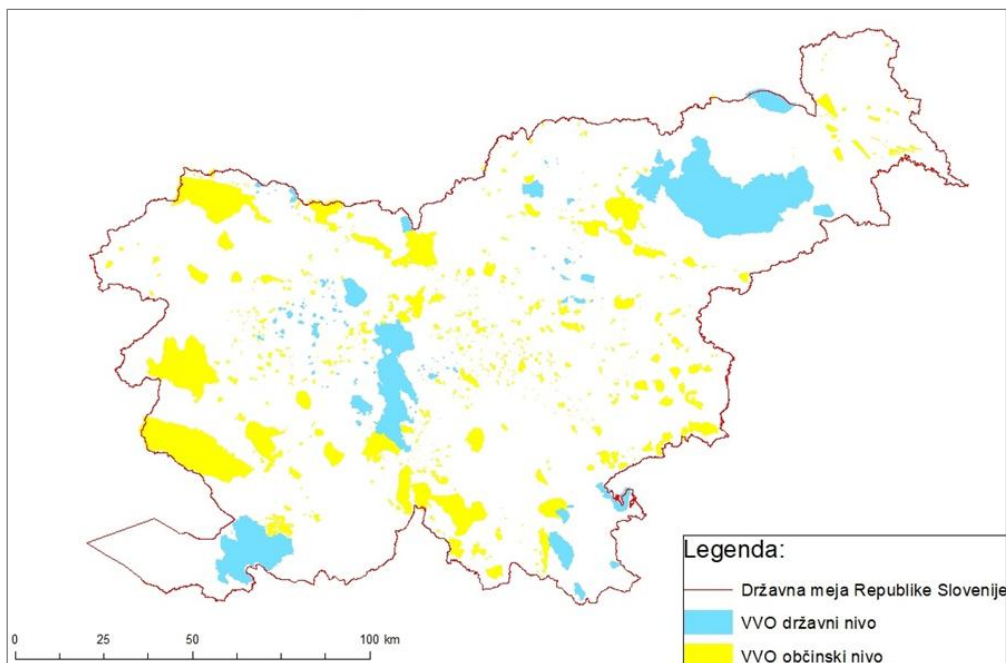
V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija Republike Slovenije za vode, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«.

²³ Vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca, vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič, vodno telo vodonosnika občin Ormož in Gorišnica ter vodno telo vodonosnikov občin Škofja Loka in Gorenja vas - Poljane.

Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je v letu 2024 znašala 354.214 hektarjev kar predstavlja nekaj več kot 17 % površine države. KZU na teh območjih je bilo 94.350 hektarjev, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 77.315 hektarjev GERK KZU. Na VVO I območjih je bilo 2.674 hektarjev KZU oziroma 2.275 hektarjev GERK KZU.

Slika 62: Vodovarstvena območja

Vir: MKGP

9.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je ena od največjih razvojnih težav slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bila potrebna koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč ter prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogosteje sooča tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimernega upravljanja z zemljišči v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar je dejansko škodo, zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih ter ocen posredne škode, težko oceniti. Namen izvajanja zemljiških operacij (komasacije, agromelioracije in hidromelioracije), je izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter izboljšanje pogojev obdelave kmetijskih zemljišč.

– Komasacije

Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki, predvsem reševanje pritožb na odločbo o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vloži, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju. V letu 2022 je aktivnejšo vlogo na področju izvedbe komasacij kmetijskih zemljišč prevzel Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Ta je v letu 2023 začel s številnimi novimi postopki komasacij.

V letu 2024 je bil objavljen 1. javni razpis za intervencijo izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč (za podintervencijo izvedba komasacij kmetijskih zemljišč je bilo razpisanih 4,0 milijona EUR sredstev). Na razpis je prispelo 15 vlog, s katerimi je bilo zaproseno za skupno 4,2 milijona EUR za izvedbo komasacij na skupno 2.206,2 ha zemljišč.

– Agromelioracije

Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo. V letu 2024 je MKGP izdalo 20 odločb o zahtevnih agromelioracijah na kmetijskih zemljiščih s skupno površino 47,0 hektarja.

– Odprava zaraščanja

Pristojno ministrstvo se zaveda izzivov, povezanih z odpravljanjem zaraščanja na območju celotne države. Prizadeva si za zagotavljanje finančne podpore za odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih, vendar je uspešnost ukrepov v veliki meri odvisna od interesa lastnikov kmetijskih zemljišč na terenu. Razpisana sredstva so na voljo vsem, ki izpolnjujejo pogoje, vendar jih ministrstvo ne more dodeliti, če interesa na terenu ni. Pomanjkanje prijav na javne razpise je na nekaterih območjih posledica opuščanja kmetijske dejavnosti (odselsevanje mladega prebivalstva, siromaščenja delovnega potenciala itd.), med pomembnejšimi razlogi je tudi neugodna lastniška struktura.

V letu 2024 je bil objavljen en javni razpis za izvajanje ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih²⁴ v višini enega milijona EUR. Iz ukrepa je bilo za odpravo zaraščanja izplačanih 90 tisoč EUR, pri čemer je bilo upravičenih skupno 18 ha površin.

– Namakalni sistemi

V letu 2024 je bilo izdanih 12 odločb za uvedbo zasebnih namakalnih sistemov z enim uporabnikom (na površini 38,7 ha), ena odločba o širitvi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki (na površini 3,2 ha) ter ena odločba o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki (na površini 25,7 ha).

Slovenija za gradnjo in tehnološke posodobitve namakalnih sistemov namenja sredstva v okviru skupne kmetijske politike. Namakanje je v SN SKP 2023–2027 razdeljeno med:

- IRP 13: Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom;
- IRP 14: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom;
- IRP 40: Individualni namakalni sistemi in nakup namakalne opreme;
- IRP 41: Tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov.

V okviru strateškega načrta je vse namakanje (z izjemo namakanja v rastlinjakih in trajnih nasadih) združeno v zgoraj navedene intervencije. Za izgradnjo in tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, namenjenih več uporabnikom, je opredeljena 100-odstotna stopnja sofinanciranja. Za izgradnjo in tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov ter nakup namakalne opreme je predvidena 50-odstotna stopnja sofinanciranja.

V okviru SN SKP 2023–2027 sta bila v letu 2024 objavljena dva prva javna razpisa:

- Javni razpis za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (IRP 14): razpisanih je bilo 5 milijonov EUR (prispelo je 5 vlog, odobrenih je bilo 5 mio EUR sredstev za skupno površino 1.126,6 ha).

²⁴ Uredba o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 111/23 in 44/24).

- Javni razpis za izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (IRP 13): razpisanih je bil 5 milijonov EUR sredstev (prispele so 4 vloge, s katerimi je bilo zaprosenih 4,2 milijona EUR, na skupni površini 264,3 ha).

– Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih javnih namakalnih sistemov in gospodarjenje z obstoječimi osuševalnimi in javnimi namakalnimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja z osuševalnimi in javnimi namakalnimi sistemi, storitve izdelave in vzdrževanja evidence osuševalnih in namakalnih sistemov ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

V letu 2024 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemih po posameznem sistemu za leto 2024 na podlagi pogodb med upravitelcem sistemov in izvajalci. Na 215 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih se je vzdrževanje izvajalo s strani Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, od tega na 195 osuševalnih sistemih in 20 namakalnih sistemih. Na 56 osuševalnih sistemih v zasebni lasti so vzdrževanje izvajali lastniki sami, na 8 javnih lokalnih namakalnih sistemih pa so upravljanje in vzdrževanje izvajale lokalne skupnosti. Skupno se je tako v letu 2024 upravljal in vzdrževalo 279 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov.

Sredstva za vzdrževanje melioracijskih sistemov se zbirajo v skladu z določbami Zakona o kmetijskih zemljiščih. Upravitelj hidromelioracijskih sistemov, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, ki so usklajeni z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen²⁵. V letu 2024 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje osuševalnih in javnih namakalnih sistemov. V odmero je bilo vključenih 218 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov oziroma 14.312 zavezancev kot fizične osebe in 288 zavezancev kot pravne osebe. Na ostalih osuševalnih sistemih je bilo dovolj sredstev iz preteklih let ali vzdrževanje izvajajo lastniki zemljišč sami ali se ne izvaja vzdrževanje.

Preglednica 65: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2016–2024

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Število HMS v odmeri	224	227	217	212	205	214	222	217	218
Zbrana sredstva (000 EUR)	628	649	698	597	647	576	596	683	721

Vir: MKGP

V letu 2024 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2023 in preostanka sredstev iz preteklih let. V letu 2024 je bilo vzdrževanih 279 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov na skupno 39.428 ha kmetijskih zemljišč. Na 8 javnih lokalnih namakalnih sistemih so se vzdrževalna dela izvajala na skupno 1.947 ha kmetijskih zemljišč. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglobljanje jarkov in popravilo poti.

²⁵ Zakonsko predpisani postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov je bil prvič izveden leta 2003. Od leta 2007 odmera vsako leto poteka nemoteno.

9.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Ustrezen življenjski prostor, ohranjeni naravni viri (tla, voda, zrak, biotska pestrost) in varna hrana spadajo med temeljne človekove in družbene potrebe in jih razumemo kot javne dobrine, povezane s kmetijsko pridelavo.

Kmetijska zemljišča so naravna dobrina, pomembna za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Ena od pomembnih nalog kmetijstva je zagotavljanje primerne stopnje samooskrbe in prehranske varnosti. Ker se obseg kmetijskih zemljišč zaradi pozidave in zaraščanja zmanjšuje, je ena ključnih nalog zagotoviti njihovo obdelanost in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo. Osnovni pogoj za prehransko samooskrbo je namreč zadosten obseg kmetijskih zemljišč v državi. Pridelava hrane je možna na različnih zemljiščih, od najbolj rodovitnih kmetijskih zemljišč do hribovskih območij, pri čemer imajo najboljša kmetijska zemljišča nekatere prednosti. Zato je izjemno pomembno v največji možni meri preprečevati in zmanjševati izgubo kmetijskih zemljišč ter s tem nepovratno izgubo tal.

Po podatkih Ministrstva za naravne vire in prostor RS je bilo v letu 2024 uveljavljenih 16 sprememb in dopolnitev občinskih prostorskih načrtov (SD OPN) in 1 občinski prostorski načrt (OPN). Pri 5 občinah je šlo za takšne spremembe, ki so se nanašale na spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč (preglednica spodaj). Pri 6 občinah je postopek sprememb in dopolnitev potekal le za izvedbo tehnične posodobitve grafičnega prikaza namenske rabe prostora. Pri 6 občinah se je v letu 2024 spreminjal oziroma dopolnjeval le besedilni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela oziroma se je spreminjala podrobna namenska raba znotraj stavbnih zemljišč ali je bila sprememba izvedena s kratkim postopkom, ki ne vključuje spremembe namenske rabe zemljišč. Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, na podlagi vektorskih podatkov namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba) ter namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

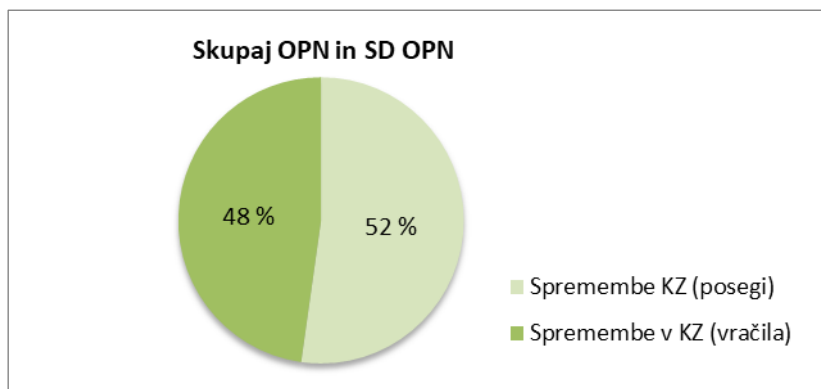
V skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih so bili z dnem 21. julijem 2020 izpolnjeni vsi pogoji za začetek postopka določanja trajno varovanih kmetijskih zemljišč (TVKZ). Ko je iz prostorskega informacijskega sistema v skladu z zakonom, ki ureja prostorsko načrtovanje, razvidno, da je bil sprejet sklep o začetku postopka priprave prostorskega akta, iz katerega izhaja, da se s prostorskim aktom predlaga sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč, ministrstvo naroči izdelavo strokovne podlage s področja kmetijstva, ki je podlaga za implementacijo TVKZ v OPN. Naknadno je bil v času epidemije Covida sprejet Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19. V 99. členu tega zakona je navedeno, da v kolikor je skupna površina vseh pobud za pripravo prostorskega akta, ki se nanašajo na spremembo iz kmetijske v ne-kmetijsko namensko rabo manjša od 10 ha in je bil sklep sprejet do 31. decembra 2021, občini v postopku ni potrebno določevati TVKZ. Ministrstvo je do 31. decembra 2024 naročilo izdelavo 24 strokovnih podlag. Do konca leta 2024 v nobenem postopku SD OPN predlog TVKZ ni bil implementiran v prostorski akt, postopki so še v teku.

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve in razpršena gradnja), območja gozdov, območja voda in območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij in ostala območja).

Z uveljavitvijo 17 OPN v letu 2024 (pri petih OPN je prišlo do spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč) se je spremenila namenska raba na skupno 60,23 ha kmetijskih zemljišč. V kmetijsko namensko rabo pa je bilo spremenjenih 55,08 ha zemljišč. Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna, gozdna, vodna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo.

Slika 63: Spremembe rabe kmetijskih zemljišč in nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo

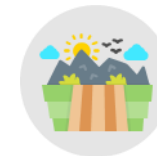
Vir: MNVP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Po podatkih Ministrstva za naravne vire in prostor RS so bili v letu 2024 sprejeti 4 državni prostorski načrti (DPN). Pri treh ni bilo sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč, pri enem pa je prišlo do trajne izgube kmetijskih površin, v velikosti skupnega posega 2,11 ha. Podatek o skupni površini območja DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN in poleg kmetijske vključuje tudi druge rabe prostora. Delež spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (K1 in K2) znotraj območij DPN, sprejetih v letu 2024, znaša 1,3 %.

Preglednica 66: Površina DPN, načrtovana na kmetijski namenski rabi (ha); 2024

DPN sprejeti v letu 2024	Skupna površina območja DPN (ha)	Skupna površina spremembe namenske rabe KZ na območju DPN (ha)	Delež spremembe namenske rabe KZ na območju DPN (%)
Daljnovid DV 2 × 110 kV RTP Kočevje – RTP Črnomelj	248,99	/	/
Prenosni plinovod R15/1 Lendava - Ljutomer	109,92	/	/
Drugi tir železniške proge na odseku Divača - Koper	162,24	2,11	1,3
Vetrna elektrarna Ojstrica	77,48	/	/

Vir: MNVP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Preglednica 67: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po uveljavitvi OPN (ha); 2024

Občina	Sprejete spremembe in dopolnitve Občinskih prostorskih načrtov (SD OPN)										
	Spremembe KZ v stavbna zemljišča	Spremembe KZ v gozdna zemljišča	Spremembe KZ v vodna zemljišča	Spremembe KZ v druga zemljišča	Spremembe KZ, SKUPAJ	Vračanje iz stavbnih zemljišč v KZ	Vračanje iz gozdnih zemljišč v KZ	Vračanje iz vodnih zemljišč v KZ	Vračanje iz drugih zemljišč v KZ	Vračanje v KZ, SKUPAJ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Radenci	0,43	/	/	/	0,43	0,73	/	/	/	0,73	2.022
Dolenjske Toplice	0,83	/	/	/	0,83	0,85	/	/	/	0,85	1.458
Kamnik	8,02	8,36	/	/	16,38	8,64	33,19	/	/	41,83	6.595
Cerknica	5,48	0,06	0,01	/	5,55	5,19	2,56	/	/	7,76	7.708
Miklavž na Dravskem polju	15,67	18,54	2,83	/	37,04	1,24	2,67	/	/	3,91	647
Skupaj	30,43	26,96	2,84	0	60,23	16,65	38,42	0	0	55,08	18.430

Vir: MNVP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

– Stanje prometa kmetijskih zemljišč v letu 2024

Podatki o prometu s kmetijskimi zemljišči so pridobljeni iz Evidence trga nepremičnin na Portalu Prostor, ki jo vodi Geodetska uprava RS. Predstavljeni so podatki o kupoprodajnih poslih s kmetijskimi zemljišči v letu 2024, pri čemer so vključene le tiste parcele, ki so bile prodane v celoti (prodani delež 1/1). Podatki se nanašajo na zemljišča, evidentirana kot zemljišča za kmetijsko rabo (njive, travniki, pašniki) ter zemljišča za kmetijsko rabo s trajnim nasadom. V letu 2024 je bilo izvedenih skupno 12.354 kupoprodajnih poslov, in sicer na skupni površini 4.634 hektarjev, pri čemer se je 99 % poslov nanašalo na njive, travnike in pašnike.

Preglednica 68: Pregled stanje prometa kmetijskih zemljišč; 2024

Vrsta zemljišča	Število poslov	Površina (ha)
Zemljišče za kmetijsko rabo (njiva, travnik, pašnik)	12.210	4.582,57
Zemljišče za kmetijsko rabo na katerem je trajni nasad	144	51,35
SKUPAJ	12.354	4.633,92

Vir: GURS, Portal Prostor (evidenca trga nepremičnin)

9.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč v lasti RS

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljnjem besedilu: Sklad) je bil ustanovljen z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti RS. To dejavnost je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016. Od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Z gozdovi v lasti RS gospodari družba Slovenski državni gozdovi (v nadaljnjem besedilu: SiDG).

Na podlagi Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS (ZGGLRS) Sklad še naprej opravlja določene naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja agrarne skupnosti, s prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nemožnost uporabe zemljišč, vrnjenih v postopkih denacionalizacije.

Sklad, glede na navedeno, gospodari s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS v skladu z razvojno politiko RS in strateškimi dokumentu s področja kmetijstva, kot so Resolucija o nacionalnem programu strateških usmeritev razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«, Razvojna strategija Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS, drugi predpisi ter akti Sklada.

Sklad na podlagi krovnega Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in z uporabo določb ZGGLRS opravlja predvsem naslednje naloge:

- skrbi za trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in kmetijami, v skladu s cilji prilagajanja podnebnim spremembam, ohranjanja narave in dobrega stanja voda,
- razpolaga s kmetijskimi zemljišči in kmetijami ter jih upravlja v skladu z veljavnimi predpisi,
- vodi evidence o pravnih in stvarnih lastnostih nepremičnin, s katerimi gospodari, z namenom učinkovitega izvajanja nalog Sklada ter drugih pristojnih organov,
- upravlja finančna sredstva, pridobljena z gospodarjenjem,
- izvaja druge naloge, povezane s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti Republike Slovenije, kot jih določajo predpisi in akti Sklada.

Konec leta 2024 (stanje na dan 31. 12. 2024) je Sklad gospodaril z 61.448 hektarji kmetijskih zemljišč po dejanski rabi MKGP (leta 2023: 61.572 ha).

Preglednica 69: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2019–2024

Vrsta rabe	Šifra	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Njiva	1100	25.450	26.006	26.605	26.730	26.766	26.535
Hmeljišče	1160	976	979	987	981	979	988
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	62	46	54	47	52	54
Rastlinjak	1190	21	17	17	14	15	17
Vinograd	1211	3.785	3.814	3.829	3.772	3.715	3.742
Matičnjak	1212	5	6	6	6	5	5
Intenzivni sadovnjak	1221	985	1.009	1.008	994	931	919
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	675	700	696	710	716	732
Oljčnik	1230	935	947	965	987	1.014	1.037
Ostali trajni nasadi	1240	1	1	1	3	3	3
Trajni travnik	1300	17.504	17.480	17.803	17.775	17.907	18.181
Barjanski travnik	1321	576	586	623	618	691	719
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	2.598	2.628	2.548	2.528	2.430	2.313
Plantaža gozdnega drevja	1420	57	64	53	52	51	45
Drevesa in grmičevje	1500	3.556	3.361	3.349	3.304	3.326	3.144
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	1.471	1.550	1.731	1.811	1.825	1.847
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozd. drevjem	1800	986	990	1.014	1.061	1.145	1.167
Kmetijska zemljišča iz komasacije		273	318				
Kmetijska zemljišča, skupaj		59.916	60.500	61.288	61.393	61.572	61.448

Vir: Sklad

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada

– Zakup

S fizičnimi osebami je sklenjenih 16.523 zakupnih pogodb za skupno površino 33.052 ha kmetijskih zemljišč (v povprečju 2,0 ha/osebo). Skupaj je bila fizičnim osebam zaračunana zakupnina v znesku 5.370.542 EUR (v povprečju 162,49 EUR/ha). Fizične osebe imajo v zakupu 60 % vseh zemljišč.

S pravnimi osebami je sklenjenih 562 zakupnih pogodb za skupno površino 21.154 ha kmetijskih zemljišč (v povprečju 37,6 ha/osebo). Skupaj je bila pravnim osebam zaračunana zakupnina v znesku 3.530.176 EUR (v povprečju 166,88 EUR/ha). Pravne osebe imajo v zakupu 39 % vseh zemljišč.

Šole in državni organi imajo z 29 zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu 252 ha zemljišč (leta 2023: 246 ha). Ministrstvo za obrambo RS ima v brezplačnem najemu še dodatnih 113 ha kmetijskih zemljišč. Tako je skupaj v brezplačnem pogodbenem razmerju 365 ha kmetijskih zemljišč. Lovske družine imajo s 24 pogodbami v brezplačnem zakupu 23 ha kmetijskih zemljišč (leta 2023: 15 ha).

V letu 2024 je bilo obnovljenih oziroma na novo sklenjenih 2.547 zakupnih pogodb (leta 2023: 3.268) oziroma 15 % glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb. Po površini obnovljene zakupne pogodbe obsegajo približno 31 % vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljenih oziroma na novo sklenjenih je bilo 8 brezplačnih zakupnih pogodb in 15 najemnih pogodb.

Z 967 ponodbami za zakup kmetijskih zemljišč (leta 2023: 990) je bilo z javnimi objavami ponujenih v zakup 3.011 ha kmetijskih zemljišč (leta 2023: 1.245 ha) oziroma 12.694 parcelnih delov (leta 2023: 12.744). Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvič ponujenih zemljišč v zakup je bilo za 2.371 ha (leta 2023: 577 ha).

Preglednica 70: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2019–2024

Zakup	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha)	53.990	54.038	53.830	54.148	54.454	54.753
zakupne pogodbe pravnih oseb	21.467	21.102	18.627*	21.276	21.144	21.154
zakupne pogodbe fizičnih oseb	30.475	30.879	31.879	32.333	32.782	33.052
najemne pogodbe	1.392	1.400	303	308	282	295
brezplačne zakupne pogodbe	655	657	241	231	246	252
Št. zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno	16.847	16.930	17.094	17.266	17.358	17.297
zakupne pogodbe pravnih oseb	535	533	524	547	560	562
zakupne pogodbe fizičnih oseb	16.144	16.221	16.116	16.534	16.593	16.523
najemne pogodbe	152	160	169	176	184	183
brezplačne zakupne pogodbe	16	16	6	9	21	29
Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR)	7.782.165	6.539.483	6.295.780	8.007.023	8.897.786	9.015.671
Povprečna zakupnina (EUR/ha)	144	120	116	147	161	164
Ponudbe za zakup (ha)	1.231	2.288	1.799	1.120	1.245	3.011
od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha)	646	1.557	1.034	575	577	2.371
Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb	2.323	2.712	2.779	2.566	3.268	2.547
Prvič oddano v zakup (ha)	730	981	746	736	736	967
Nakupi in prodaje						
Nakup kmetijskih zemljišč (ha)	640	733	441	220	197	275
od tega nakupi na varovanih območjih (ha)	222	197	138	91	168	148
Prodaja kmetijskih zemljišč (ha)	19,1	10,6	17,0	14	16	18
Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi)	13,4	15,5	16,0	17	29	14
V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča (ha)	9	43	21	10	3	1

* Prišteti je treba še 2.779 ha (zemljišča v sodnem sporu);

Vir: Sklad

S 183 najemnimi pogodbami (leta 2023: 184) ima Sklad v najem oddanih 295 ha (leta 2023: 282 ha), in sicer 182 ha zemljišč, za katere se plačuje najemnina in 113 ha zemljišč v brezplačnem najemu Ministrstva za obrambo RS. Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 599,59 EUR na hektar.

– Nakupi kmetijskih zemljišč in gozdov na območjih strateškega državnega pomena

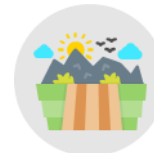
Na območju celotne Slovenije je Sklad odkupil 275 hektarjev zemljišč, v skupnem znesku 5.384.665 EUR (v povprečju po 1,95 EUR/m²). Od tega je odkupil 264,7 ha (96 %) kmetijskih zemljišč, 5,7 ha (2 %) gozdov, ostala zemljišča (nad 1 %) pa so obsegala pozidana, vodna in druga zemljišča.

Od vseh odkupljenih zemljišč v letu 2024 je bilo 200 ha oziroma 73 % zemljišč odkupljenih v desetkilometrskem obmejnem pasu. Vrednostno delež odkupljenih zemljišč ob meji obsega 70 % celotne vrednosti nakupov; v povprečju je za ta zemljišča Sklad plačal 1,89 EUR/m². S tem je Sklad sledil usmeritvi Vlade RS iz leta 2011 in prav v ta namen dopolnjeni razvojni strategiji Sklada.

– Nadzor obdelanosti zemljišč in nedovoljenih posegov na zemljiščih Sklada

Nadzor obdelave zakupljenih zemljišč poteka v skladu z določilom zakupne pogodbe in po Zakonu o kmetijskih zemljiščih mora zakupnik ta obdelovati na predpisan način in kot dober gospodar. Merila za presojo, ali zakupnik ravna kot dober gospodar, so objavljena v Uradnem listu RS, št. 81/02. V njih je na prvem mestu zapisano, da se morajo zemljišča redno obdelovati in vzdrževati, zagotavljati se mora ohranjanje oziroma izboljševanje rodovitnosti tal in ne sme se povzročati erozija, zbitost ali druga degradacija tal.

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevnne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati

obdelanost po površini za 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktor Sklada. Kontrolo obdelanosti zemljišč, ki so oddana v zakup in tudi v zakup neoddanih kmetijskih zemljišč izvaja tudi kmetijska inšpekcija. Z odločbami, izdanimi Skladu, Sklad naložene naloge opravi z izbiro izvajalcev na podlagi veljavnega Zakona o javnem naročanju.

V letu 2024 je bilo za kontrolo izbranih 10.700 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 1.109 zakupnikom, v skupni površini 2.231 hektarjev. Pregledanih je bilo 9.771 parcel oziroma dobrih 91 % izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 971 zapisnikov. Neprimerno je bilo obdelanih 206 parcel pri 31 zakupnikih, ki jih je Sklad opozoril in pozval, naj zemljišča obdelajo. Nepregledanih je ostalo 138 zakupnikov, kateri se prenesejo v kontrolo za leto 2025.

Med naloge nadzora spada tudi kontrola nedovoljenih podzakupov. Spremljanje neskladij vrisanih GERK s površinami v zakup in njihovo odpravljanje je stalna naloga Sklada.

– Upravljanje in vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov

Sklad izvaja državno javno službo upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov (HMS) na območju celotne RS, in sicer na podlagi Uredbe o izvajanju državne javne službe na osuševalnih in namakalnih sistemih²⁶.

Obveznost izvajalca javne službe je trajno nepretrgano opravljanje nalog, ki so potrebne za učinkovito gospodarjenje s HMS. Za naloge upravljanja je bilo v letu 2024 predvidenih 10.584 ur (vrednost urne postavke je znašala 20,44 EUR).

V letu 2024 je imel Sklad v upravljanju 259 HMS, od tega sedem državnih namakalnih sistemov in 252 osuševalnih sistemov (196 osuševalnih sistemov in šest državnih namakalnih sistemov je vzdrževal Sklad, za 56 osuševalnih sistemov in en državni namakalni sistem pa so skrbeli zakupniki sami). Naloge vzdrževanja, ki jih v letnem programu vzdrževanja predvidi Sklad, lastniki oziroma zakupniki zemljišč izvedejo sami, Sklad pa opravi kontrolo izvedbe predvidenih vzdrževalnih del.

– Sanacija črnih odlagališč in rušitve objektov

Za sanacijo odlagališč oziroma odstranjevanje nedovoljenih odpadkov z zemljišč v gospodarjenju Sklada in rušitve objektov je Sklad v programu za leto 2024 načrtoval 50.000 EUR sredstev. Dogodki so zelo nepredvidljivi in niso znani vnaprej. Predvsem so odvisni od aktivnosti inšpekcijskih služb različnih profilov in nivojev. Za odstranjevanje odpadkov na podlagi inšpekcijskih odločb in rušitve objektov je Sklad v letu 2024 porabil 67.417 EUR.

²⁶ Uradni list RS, št. 82/18.

10 SISTEM ZNANJA IN INOVACIJ V KMETIJSTVU

MKGP je v letu 2024 krepil aktivnosti na področju sistema znanja in inovacij v kmetijstvu (angl. Agriculture Knowledge and Innovation System; v nadaljnjem besedilu: sistem AKIS).

Dobro delujoč sistem AKIS zagotavlja, da se nova znanja in inovacije učinkovito izmenjujejo med deležniki sistema in prenašajo do kmetovalcev. Na drugi strani se v okviru sistema AKIS evidentira potrebe kmetovalcev (sistem od spodaj navzgor) za namen izboljšanja svetovanj in boljše usmerjenosti novih raziskav.

V okviru MKGP se je imenovalo Koordinacijsko telo AKIS (Oddelek za sistem AKIS v okviru Sektorja za podnebno politiko in sistem AKIS). Njegova glavna vloga je koordinacija oziroma krepitev povezovanja in sodelovanja deležnikov sistema AKIS zlasti na področju kmetijskega svetovanja, javnih služb strokovnih nalog, raziskovalne dejavnosti in kmetijskega izobraževanja v relaciji do potreb po znanju in inovacijah na kmetijskih gospodarstvih.

V letu 2024 je bil celovito nadgrajen Portal znanja (spletna platforma na straneh skp.si), na kateri se zbirajo rezultati poskusno-demonstracijskih projektov in raziskav (EIP, CRP itd.) ter različna gradiva (gradiva z usposabljanj, rezultati javnih služb strokovnih nalog ipd.). Namenjen je kmetovalcem, svetovalcem, raziskovalcem in ostalim deležnikom sistema AKIS s ciljem izboljšanja dostopa do informacij in znanja v kmetijstvu. Portal znanja je bil nadgrajen v smislu izboljšanja uporabniške izkušnje pri prikazovanju iskalnih rezultatov. Na portalu se sistematično objavljajo vsi zaključeni EIP in CRP projekti in njihovi rezultati.

10.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Javna služba kmetijskega svetovanja (v nadaljnjem besedilu: JSKS) se je v letu 2024 izvajala v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (v nadaljnjem besedilu: KGZS) na Sektorju za kmetijsko svetovanje ter v osmih kmetijsko gozdarskih zavodih, kjer je delalo 328 kmetijskih svetovalcev in 15 pripravnikov. Naloge je izvajala v skladu z izhodišči MKGP za pripravo letnega programa in finančnega načrta KGZS in KGZ za leto 2024.

Glavne naloge JSKS v letu 2024 so bile:

- **naloga 1:** svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti,
- **naloga 2:** svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva,
- **naloga 3:** svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike,
- **naloga 4:** svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev,
- **naloga 5:** svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov.

Pri tem je JSKS izvajala tudi naslednje **prioritetne naloge**:

- Implementacija Strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027 za Slovenijo (SN 2023–2027), s poudarkom na vključevanju kmetijskih gospodarstev v intervencije t. i. zelene arhitekture, zlasti SOPO, KOPOP in EK,
- Podnebne spremembe,
- Spodbujanje spremljanja gospodarjenja na kmetijskih gospodarstvih vključno s prehodom FADN v FSDN,
- Horizontalne naloge: Spodbujanje mladih za kmetovanje in Digitalizacija kmetijstva.

Spodbujanje mladih za kmetovanje – horizontalna naloga, ki se je izvajala znotraj vseh nalog, je spodbujanje mladih za kmetovanje. V okviru te naloge je bilo ciljni skupini mladih kmetov prilagojeno svetovanje z uvajanjem novih metod, predvsem e-svetovanja in obveščanja preko e-novic. Nadaljevalo se je delo v panožnih krožkih, kjer se je skupaj z mladimi iskalo rešitve za tehnološke, naravovarstvene in ekonomske izzive posameznih panog. Izvajale so se aktivnosti v okviru 2. akcijskega načrta za delo z mladimi kmeti za obdobje 2023–2027, ki ga je potrdila Vlada RS. JSKS je sodelovala tudi pri organizaciji tradicionalnega letnega srečanja mladih kmetov, kjer poleg strokovnih vsebin sprejema njihove pobude za izboljšave pri svetovanju. V sodelovanju z Zvezo slovenske podeželske mladine (ZSPM) in MKGP je JSKS pripravljala priročnik ter predstavljala intervencije za mlade kmete in medgeneracijski prenos znanja. Organizirala je tudi strokovno ekskurzijo na Dolenjsko in v Belo krajino ter promovirala finančne instrumente. Mladim kmetom nudijo celovito svetovanje, ki je pomembno za urejene in pravočasne prenose kmetij na mlajšo generacijo.

Digitalizacija kmetijstva – na področju digitalizacije kmetijstva se je JSKS opremila s sodobnimi orodji (računalniška oprema, GPS, droni, vremenske postaje, senzorji, programska oprema ArcGIS ipd.), sodelovala pri uvajanju digitalizacije na kmetijah in v svetovalnem delu, promovirala dobre prakse ter usposabljala svetovalce in kmete za uporabo digitalnih tehnologij (IKT, aplikacije, geo-pozicioniranje, brezpilotna letala, robotika, Big Data ipd.). V sodelovanju z MKGP urejajo platformo za digitalizacijo nalog JSKS, ki je financirana iz Načrta za okrevanje in odpornost ter nadgrajujejo obstoječa digitalna orodja (Farm manager, Strateški načrt, E naSVET KGZS). Prilagajajo tudi spletno okolje ter izvajajo delavnice, izobraževanja in svetovanja ter uvajajo digitalna orodja za večjo vključenost udeležencev. Kmetijam svetujejo pri uporabi aplikacij, kot sta SOPOTNIK in foto SOPOTNIK, izvajajo usposabljanja, vzdržujejo spletne strani in družbena omrežja za obveščanje kmetov, organizirajo ogledе dobrih praks in predstavitev digitalnih rešitev po posameznih. Vsebine s področja digitalizacije redno vključujejo v predavanja, delavnice in individualno svetovanje.

Naloga 1: Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje

– Izvajanje tehnološkega svetovanja za dvig konkurenčne sposobnosti kmetij

Ukrepi v okviru te dejavnosti so bili usmerjeni predvsem v KMG, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj, obenem pa tudi znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, povezane s kmetijstvom in predelavo hrane, saj je zanje kmetijstvo glavni ali najpomembnejši vir dohodka. V okviru te naloge se je izvajalo svetovanje in izobraževanje v zvezi s tehnološkim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti, prenos znanj neposredno do uporabnikov in pomoč pri vključevanju znanstvenih in strokovnih dognanj v prakso. Izvajala so se tudi izobraževanja kmetijskih svetovalcev in kmetov o novostih na vseh tehnoloških področjih. Pomemben del aktivnosti je bil namenjen tudi svetovanju ob neugodnih vremenskih razmerah in na poplavljenih območjih.

– Zmanjševanje izgub hrane in odpadne hrane

JSKS je v prizadevanjih za zmanjšanje izgub hrane in odpadne hrane izvajala številne aktivnosti, kot so ozaveščanje, izobraževanja, svetovanja in promocija dobrih praks v prehranski verigi. Sodelovala je na borzah lokalnih živil, posvetih, delavnicah in dogodkih, kot so "Spoštujmo hrano, spoštujmo planet" in festival Dobrote slovenskih kmetij. Izvedla je predavanja za učence, pripravljala članke in prispevke za medije ter svetovala pridelovalcem, predelovalcem in gospodinjstvom o shranjevanju, načrtovanju obrokov in uporabi presežkov hrane. Promovirala je dneve brez zavržene hrane in spremljala novosti s področja krožnega

gospodarjenja. Spodbujala je uporabo novih tehnologij in trajnostnih praks na kmetijah ter organizirala tečaje in svetovanja za različne deležnike.

– *Aktivnosti na področju urejanja kmetijskih zemljišč*

Na področju zemljiških operacij je JSKS kmetom svetovala pri nakupu in zakupu zemljišč, pridobivanju statusa kmeta, dopustnih gradnjah in zaščiti kmetij. Največ svetovanj se je nanašalo na posege v kmetijska zemljišča, zaraščanje ter odpravo posledic poplav. JSKS je pregledala relevantne predpise in zakonodajo, povezano s poplavami, zemljiškim katastrom, zakupom ter trajno varovanimi zemljišči. Spremljala je delo Sklada kmetijskih zemljišč, podala pripombe na njihovo poročilo ter sodelovala s Strokovnim odborom za upravljanje zemljišč. Koordinirala je delo skupine za namakanje pri KGZS in organizirala terensko usposabljanje v Prekmurju. Pripravila je tudi opise stanja kmetijstva v osmih občinah za potrebe določanja trajno varovanih zemljišč v skladu s predpisanim pravilnikom.

– *Integrirano varstvo rastlin*

Na področju integriranega varstva rastlin JSKS sodeluje z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin. Koordinirala je izvajanje programa na terenu, ki zajema spremljanje populacij škodljivih organizmov, njihovo prepoznavanje, spremljanje razvojnih faz rastlin in svetovanje za učinkovito ukrepanje. Zlasti pomembna je podpora monitoringu novih gospodarsko pomembnih škodljivih organizmov. Po potrebi se je JSKS vključevala tudi v aktivnosti za širitev okolju prijaznejših metod varstva rastlin, odgovarjala na vprašanja povezana s tem področjem in pripravljala informacije o možnih pristopih.

– *Obvladovanje tveganj, naravnih in drugih nesreč ter bolezni živali in škodljivih organizmov na rastlinah in s tem povezanih tveganj*

JSKS je tudi v letu 2024 usmerjala svetovalce k spremljanju stanja kmetijskih rastlin in koordinirala popis stanja na terenu ob pojavu škodnih dogodkov, zbirala podatke o škodah in pripravljala poročila za MKGP ter predloge za uradno oceno škode. Skrbela je za pravočasno pripravo tehnoloških navodil v primeru ekstremnih vremenskih dogodkov, dvig usposobljenosti pridelovalcev za obvladovanje tovrstnih tveganj, večje vključevanje v zavarovanje pridelave in tudi za večjo usposobljenost svetovalcev na področju ocenjevanja škod. Spodbujala je uvajanje novih tehnologij pridelave in sodelovala pri reševanju problematike okužb z zlato trsno rumenico, hudo viroidno zakrnelostjo hmelja, afriško prašičjo kugo in pojavov drugih rastlinskih ali živalskih bolezni. Odgovarjala je na vprašanja o posledicah naravnih nesreč in uporabnike informirala o postopkih, povezanih s prijavo škode in pridobivanjem državne pomoči.

– *Sodelovanje v LIFE Integriranem projektu za okrepljeno upravljanje NATURE 2000*

JSKS sodeluje v LIFE Integriranem projektu za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji, skupaj s 15 partnerji. V projektu so krepili sodelovanje z lastniki zemljišč, analizirali učinkovitost obstoječih ukrepov KOPOP ter prispevali k oblikovanju novega pristopa upravljanja (preizkušeni pristopi bodo vključeni v nove KOPOP intervencije 2023–2027). Izvedli so izobraževanja, svetovanja in konkretne investicije na terenu, ustanovili naravovarstveni panožni krožek, organizirali delavnico, študijski obisk in srečanja, sodelovali na sejnih ter pripravili številne prispevke in predavanja. V sklopu projekta so sodelovali z oblikovalci politik, razširili upravičeno območje in pripravili aktivnosti za vključevanje kmetij v naravovarstvene operacije. Večina aktivnosti je bila financirana iz projekta, delno pa jih je financirala tudi JSKS.

Naloga 2: Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva

– Pomoč pri pripravi razvojnih načrtov kmetij, posodabljanja, preusmeritve in sanacije

V letu 2024 so kmetijam svetovali pri razvojnem načrtovanju za večjo konkurenčnost, trajnost in tržno usmerjenost ter jih spodbujali k preusmeritvi v ekološko kmetovanje. Uporabljali so različna finančna in analitična orodja ter pomagali pri pripravi vlog za ukrepe. Posebna pozornost je bila namenjena mladim prevzemnikom in manjšim kmetijam. Organizirali so delavnice za pripravo strateških načrtov z orodjem SMT, sodelovali z Univerzo v Wageningenu in predstavili dobre prakse na javnih dogodkih. Kmetijam v težavah so pomagali pri uveljavljanju pomoči zaradi izrednih dogodkov. Svetovali so tudi glede zaraščanja, poplav in kmetovanja na VVO. Za svetovalce so izvedli več usposabljanj o državnih pomočeh in finančnih produktih Slovenskega regionalno razvojnega sklad ter jih vključili v svetovanje pri številnih razpisih.

– Diverzifikacija gospodarskih dejavnosti kmetijskih gospodarstev ter uvajanje, razvoj in izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah

Na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah svetovalci z individualnim pristopom pomagajo kmetom pri boljšem izkoriščanju virov, prilagajanju trgu in doseganju finančne stabilnosti. Z zbiranjem informacij o težavah, povezanih z dopolnilnimi dejavnosti svetovalci izboljšujejo svetovanje in prispevajo k predlogom zakonodajnih sprememb. V letu 2024 so potekala številna izobraževanja na področju predelave sadja, mesnin, strojnih storitev in kmečkega turizma, ki so izboljšala kakovost in inovativnost nosilcev dejavnosti. Svetovalci so sodelovali pri ocenjevanju lokalnih izdelkov (mesnine, žgane pijače, sokovi, vino, mlečni izdelki), kar spodbuja promocijo in izboljšave, na področju promocij pa so sodelovali tudi v akciji »S kmetije za Vas«, pri predstavitvah za študente in novinarje ter kandidaturah za Zlato sončnico. Svetovalci so sodelovali tudi v strokovni skupini za dopolnilne dejavnosti in nudili pomoč pri priglasitvah, davčnih vprašanjih in ob uvajanju višje obdavčitve za normirane odhodke. Koordinatorji so nudili pomoč pri poslovanju, trženju, označevanju izdelkov, zavarovanju, davkih, analizi in promociji. Na področju turizma na kmetiji so svetovalci JSKS svetovali o nastanitvenih prostorih, označevanju živil, wellness ponudbi in brezglutenski hrani, potekala pa so tudi študijska potovanja in ekskurzije, tako v Sloveniji kot v tujini. Pri predelavi mesa in rastlinskih živil so svetovanja obsegala teme, kot so registracija dejavnosti, higienski pogoji, označevanje, zakol, zorenje ter predelava sadja, sokov, žganja in drugih izdelkov. Organizirana so bila predavanja, pripravljani članki in izvedene promocijske aktivnosti. Svetovanja so zajemala tudi področje predelave rib in zelišč. Potekali so posveti, promocije, sodelovanje na sejmu Agra ter vključevanje v postopke zakonodajnih sprememb.

– Ekonomsko in davčno svetovanje, FADN

V letu 2024 so kmetijsko-gozdarski zavodi izvajali ključne naloge v okviru sistema FADN, ki zajemajo zbiranje in oddajo poročil, vključevanje novih kmetij v vzorec, pripravo e-popisnih listov ter svetovanje kmetijam pri vodenju evidenc in oddaji podatkov. Poudarek je bil na izboljšanju kakovosti podatkov s pomočjo individualnih svetovanj in sprotne pregleda poročil. JSKS je izvajala interna usposabljanja za svetovalce in sodelovala z drugimi institucijami. Koordinatorji FADN so imeli ključno vlogo pri uvajanju novih svetovalcev. Potekale so tudi priprave na prehod v sistem FSDN, sodelovanje z računovodskimi pisarnami ter predstavitev za Evropsko komisijo ob 30-letnici FADN v Sloveniji.

Strokovna skupina za ekonomiko je posodobila več kot 110 kalkulacij v aplikaciji Farm Manager in izvedla delavnico za enotno razumevanje kalkulacij. V okviru platforme E naSVET KGZS je bilo vzpostavljeno področje ekonomike in davkov. Izvedene so bile predstavitve,

ogledi dobrih praks in delavnice za razvoj konkurenčnih in trajnostnih poslovnih modelov. Poseben poudarek je bil na digitalizaciji – razvita je bila nova aplikacija za izračun stroškov mehanizacije, ki je bila predstavljena na sejmu Agra. Svetovalci so kmetom pomagali pri razumevanju standardnega prihodka in sodelovali pri usposabljanjih s KIS ter pri strokovni ekskurziji na Irsko (Teagasc). Na področju davkov so potekala individualna svetovanja, seminarji in predavanja za kmete. Obravnavane so bile teme kot so vstop v DDV sistem, e-računi, prenos kmetij, obdavčitev posebnih kultur in izbira optimalne davčne obravnave. Pripravljena so bila strokovna gradiva in izvedena predavanja za mlade kmete.

– *Kratke verige, sheme kakovosti in promocija*

JSKS je aktivno sodelovala v skupinah za Šolsko shemo in Tradicionalni slovenski zajtrk, se vključevala v zakonodajni proces (proizvajalske skupine, tržni standardi) ter pripravljala gradiva in predstavitve o možnostih EU zakonodaje. Podprli so prijavo za geografsko označbo »zasavska jetrnica«, sodelovali pri pripravi specifikacije in svetovali proizvajalcem. Na področju kakovosti rejnih živali so sodelovali z Biotehniško fakulteto in spremljali pogoje reje. Pripravili so odziv na Vodnik po trajnostni potrošnji in svetovali na področju vključevanja v shemo Izbrana kakovost ter katalogov za javno naročanje. Kmete so obveščali o razpisih, izobraževali o prodaji, E-računih in birokraciji ter jih spodbujali k oddaji izdelkov. Izvedli so borze in srečanja z zavodi, svetovali o povečanju odkupa lokalne hrane in ekoloških deležih v naročilih. Pomagali so pri zaščiti jedi (npr. prsjače) ter svetovali pri certificiranju, označevanju in ocenjevanju izdelkov. Spodbujali so kratke verige, ekološko pridelavo in trženje, obveščali zavode in gostince o lokalni ponudbi in e-katalogih, promovirali šolsko shemo, tradicionalni slovenski zajtrk in portal Dobrote slovenskih kmetij, izvajali delavnice o označevanju živil in hranilnih vrednostih, krepili lokalne verige preko eko zadrug, pripravljali članke in svetovali na področju razpisov. Sodelovali so pri regijskih ocenjevanjih živil in organizaciji festivala Dobrote slovenskih kmetij od zbiranja prijav do promocije in vodenja znamke.

– *Informiranje in svetovanje vlagateljem pri izvajanju ukrepov kmetijske politike Programa razvoja podeželja 2014–2020 in Strateškega načrta 2023–2027 (ne IAKS ukrepi)*

V letu 2024 je JSKS svetovala upravičencem za podukrep 6.3 pri izpolnjevanju obveznosti pred oddajo zahtevkov v letu 2025. Vzpostavljen je bil obveščevalni sistem in pripravljen svetovalni list za svetovalce. Mladim prevzemnikom je svetovala glede spremembe razvojnih ciljev, izobraževanj in poskusov ter pomagala pri pripravi zahtevkov za drugi obrok. Na področju naložbenih ukrepov je bilo izvedeno obsežno svetovanje glede razpisov za pomoč zaradi škode (4.1, 4.3, 5.2) in nudena pomoč pri pripravi poročil za ukrepe 4.1, 4.2 in 6.4. Kmetijam so svetovali pri izzivih, povezanih z izvedbo naložb, opozarjali občine na razpis 4.3 in izvajali informiranje javnosti prek medijev in dogodkov. Aktivno so sodelovali pri promociji AGRO FI finančnih instrumentov in predlagali izboljšave navodil za svetovalce.

Leto 2024 je bilo z vidika razpisov SN 2023–2027 zelo aktivno. JSKS se je udeležila predstavitev 11 razpisov (IRP 2–39), jih promovirala in izvajala svetovanja. Spodbujala je prenos kmetij mladim (IRP 24, 30) in spremljala njihove investicije. Na sejmu Agra je svetovala o prijavah na EIP in druge razpise. Usklajevale so se pripombe na uredbe in spremembe SN ter predlagala vključitev metodologije za izračun ekonomskih kazalnikov v naložbene ukrepe.

JSKS je aktivno sodelovala tudi pri razpisu IRP 38 in s tem okrepila vlogo v AKIS-u. Izvedla je predstavitve in promocije EIP projektov na dogodkih (Dobrote slovenskih kmetij, dan kmetijske tehnike, posvet JSKS ipd.) in se udeležila mednarodnih dogodkov in izobraževanj. Predstavitev razpisa IRP 31 je bila nadgrajena z webinarji in osmimi regijskimi delavnicami za oblikovanje partnerstev. Za boljše povezovanje sta bili uvedeni izjava o varstvu podatkov in skupna baza projektnih idej.

Naloga 3: Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike

– Informiranje vlagateljev pri izvajanju ukrepov kmetijske politike v okviru zbirne vloge

Prva prednostna naloga v letu 2024 je bila podpora pri izvajanju SN SKP, zlasti pri vključevanju KMG v zelene intervencije (SOPO, KOPOP, EK). V ta namen je bilo po Sloveniji izvedenih 152 usposabljanj, od tega 133 v fizični in 19 v spletni obliki. Poleg skupinskih usposabljanj je bila kmetom na voljo tudi individualna podpora, z namenom razlage pogojev ter novosti, vezanih na izvajanje navedenih intervencij. Za širšo javnost so bile pripravljene številne objave v tiskanih in elektronskih medijih ter radijski in televizijski prispevki. Na spletnih straneh KGZS in KGZ je bila redno ažurirana rubrika "Vse o zbirnih vlogah 2024". Vlagateljem je JSKS svetovala glede vsebine intervencij, pogojev, obveznosti KMG, okoljskih standardov in praks, ki pozitivno vplivajo na podnebje in okolje ter kombiniranja operacij (npr. DKOP 6, DKOP 7). Spodbujala je vključevanje v operacije KOPOP, SOPO, EK, HTV, BVR in DŽ ter pomagala pri dopolnjevanju vlog in umikih zahtevkov. Rejce, vključene v operacije DŽ, je konec leta opozarjala na obvezne koprološke analize. Nudila je pomoč pri dopolnitvah vlog, uporabi aplikacij SOPOTNIK in FOTOSOPOTNIK ter razlagi odločb ARSKTRP. Svetovala je tudi glede RKG; pravilno urejanje GERK-ov, KMG-MID-a, trajnih nasadov in sprememb nosilca, predstavila možnosti vpogleda v kontrolne sloje (OOTT, varovalni pasovi) in svetovala pri izvedenih kontrolah in vodenju evidenc na kmetijah.

– Pogojenost

Večina usposabljanj na področju pogojenosti je bila namenjena izvajanju ukrepov kmetijske politike SN 2023–2027 (IAKS). V letu 2024 je JSKS izvajala svetovanja na kmetijah glede zahtev pogojenosti, ki so se spremenile z novo uredbo, s poudarkom na neproizvodnih površinah, OOTT in kolobarju. Poudarek je bil na novostih, ki zadevajo širši krog vlagateljev, predvsem na ukrepih DKOP 4, 5, 6, 7 in 8. Pomemben del svetovalnih aktivnosti je bil namenjen kmetijam v območju Natura 2000, kjer zahteve DKOP 7 in 9 omejujejo pridelavo krme. JSKS je sodelovala tudi pri določanju območij DKOP 2 (mokrišča in šotišča), ki omogočajo kmetijsko dejavnost ob hkratni ohranitvi biodiverzitete. Kmetije je seznanjala s sloji pogojenosti v RKG pregledovalniku in ukrepi, vezanimi na specifična območja. Na delavnicah je izobraževala o invazivnih plevelih in pomenu njihovega odstranjevanja.

Naloga 4: Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev

– Vzpostavljanje lokalnih partnerstev, organizacij proizvajalcev, drugih oblik proizvodnega združevanja in novih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev

Pridelovalce so v okviru različnih delovnih teles, združenj, rejskih organizacij, društev in povezovalnih verig (zelenjavna) spodbujali k skupni, organizirani pridelavi in trženju. Spodbujali so tudi povezovanje preko strokovnih odborov pri KGZS tako, da so člane odborov informirali o možnosti povezovanj v skupine pridelovalcev (SP) in organizacije pridelovalcev (OP) ter jih spodbujali k večji aktivnosti na tem področju. Aktivno so se vključevali tudi v delo rejskih organizacij. Znotraj nekaterih verig povezovanja so sodelovali v smislu strokovne podpore pri pripravi tehnologij pridelave ter tržnih pristopov. Sodelovali so pri obravnavi aktualne zakonodaje, vezane na to področje.

– Varna hrana

Na področju varne hrane je JSKS usklajevala smernice za butično predelavo oljk in olja z UVHVVR in pridelovalci. Pripravila je dopolnitve smernic dobre higienske prakse in odgovore na odprta vprašanja Uprave. Podala je pripombe na analize voluminozne krme in pravilnik o masnih bilancah ter pripravila gradiva o prehranski varnosti, trgovinskih sporazumih, predpisanih zahtevah ravnanja in zakonodaji za živila iz tretjih držav. Izvedla je usposabljanja svetovalcev in nosilcev dopolnilnih dejavnosti. Na sejmu Agra je predstavila predavanje z naslovom »Živila v toku časa«. Svetovala je kmetijam glede higienske prakse, evidenc, etiket, ravnanja z brozgo, zakola, registracije prostorov in ravnanja z vodo. Podprla je prodajalce živil z nasveti glede prodaje jajc, označevanja, zbirnih centrov in registracije hleva. Pripravila je skico zbirnega centra in navodila za izračun sladkorjev v marmeladi. Izvajala je predavanja in delavnice o označevanju živil, higienskih praksah in onesnaževalih.

– Delovanje društev, ki delujejo na področju kmetijstva, sodelovanje z nevladnimi organizacijami in agrarnimi skupnostmi ter izvedba državnih tekmovanj

Skupaj z Zvezo slovenske podeželske mladine je JSKS pripravila Akcijski načrt za mlade kmete, srečanje mladih kmetov, izobraževanja ter promocije intervencije za mlade kmete in medgeneracijski prenos znanja ter sodelovala pri določanju aktivnosti svetovalcev v Akcijskem načrtu za mlade kmete.

Druge aktivnosti so zajemale še organizacijo državnega in regijskih tekmovanj iz znanj v kmetijstvu (kviz »Mladi in kmetijstvo«). Ob državnem kvizu poteka spremljevalno dogajanje z namenom poglobljanja znanja za mlade iz celotne Slovenije, obiskovalce in povabljene goste. JSKS je sodelovala tudi na Državnih kmečkih igrah, ki so potekale na Ponikvi pri Šentjurju.

– Socialno podjetništvo

Na Kmetijsko gozdarskih zavodih so se izvajale aktivnosti informiranja in svetovanja pri ustanovitvi, registraciji in razvoju socialnih podjetij ter reševanju vprašanj glede pridobitve sredstev. Svetovanje se je izvajalo v obliki osebnih svetovanj, predavanj ali delavnic. Pripravljeni so bili članki in gradiva za objavo v različnih medijih in na spletu, ki predstavljajo podporno okolje drugih socialnim podjetjem v Sloveniji.

Koordinacija dela na tem področju je potekala na Sektorju za kmetijsko svetovanje, kjer so sodelovali z resornim ministrstvom glede aktualnih zadev na področju socialnega podjetništva in socialne ekonomije (pregled strategije razvoja socialne ekonomije in predlaganih dopolnitev in sprememb). Za MKGP je bilo pripravljeno pojasnilo o delovanju JSKS na področju socialnega podjetništva in socialne ekonomije.

Naloga 5: Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov

V okviru naloge svetovanja na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov je JSKS strokovno sodelovala z ministrstvi in drugimi državnimi institucijami pri pripravi predpisov, ki se nanašajo na kmetijstvo in razvoj podeželja. Vključeni so bili tudi predpisi na področju varstva narave in okolja ter upravljanja voda. Prek spletne strani in drugih medijev so bili uporabniki obveščeni o novostih na posameznih zakonodajnih področjih.

Naloga 6: Vodenje, usmerjanje dela in koordinacija (vključno s pripravo programa dela in poročanja ter pripravo navodil, obrazcev, obvestil, protokolov in orodij)

Usklajevanje dela JSKS je potekalo preko elektronskih kanalov in kolegijev. Pripravljeni so bili program dela JSKS za leto 2024, letno poročilo in publikacija za leto 2023. Vzpostavljeno je

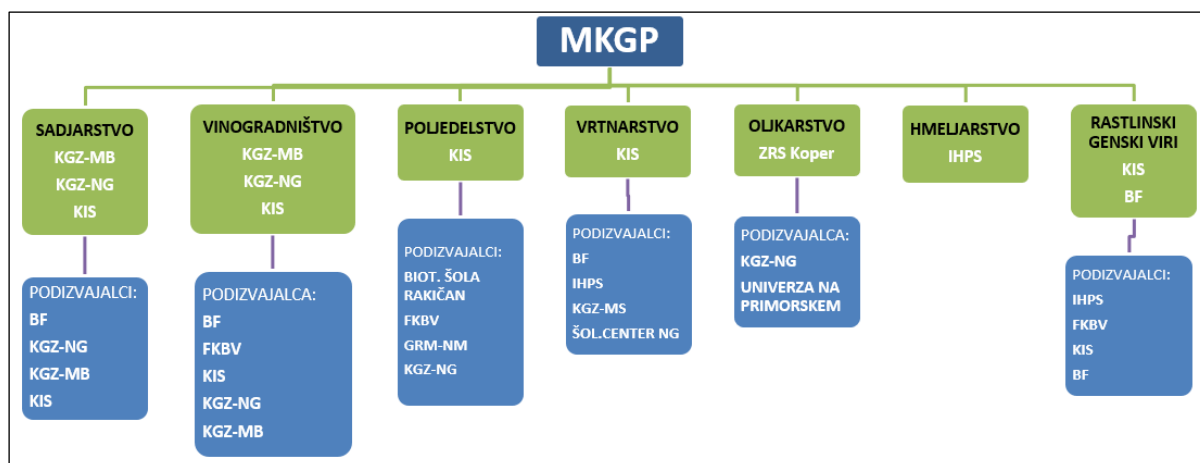

bilo mesečno spremljanje nalog po zavodih in izveden notranji nadzor, vključno s terenskimi kontrolami. Strokovna koordinacija dela je potekala prek vodij služb, pri čemer je bila osredotočenost usmerjena na aktualne izzive, podporo svetovalcem in razvoj e-orodij kot sta Farm Manager in E naSVET. Pripravljen je bil posvet »Tla – nenadomestljiv vir hrane«, ki ga je obiskalo več kot 250 udeležencev, na njem pa so bili predstavljeni EIP projekti. JSKS je sodelovala tudi na Lombergerjevih dnevih, sejmu AGRA, kvizu Mladi in kmetijstvo ter strokovnih srečanjih za dopolnilne dejavnosti. Izvajala je delavnice, nudila individualna svetovanja kandidatom za nacionalno poklicno kvalifikacijo in izobraževanja za mlade kmete ter razpisnike. Povezovala se je z javnimi službami za rastlinsko in živalsko pridelavo, prenašala znanja in pripravljala strokovna gradiva ter izvedla strokovna srečanja. Sodelovala je z domačimi in tujimi institucijami pri projektih (EIP, CRP, Horizon), prenovah standardov, usposabljanjih in mednarodnih mrežah (EUFRAS, SEASN, GFRAS). Aktivno je sodelovala v odborih KGZS, ministrstvih, medresorskih skupinah ter pri pripravi strokovnih gradiv in poklicnih standardov. Nadaljevala je usposabljanja svetovalcev, s poudarkom na uporabi digitalnih orodij (E naSVET, Farm Manager, ISM TOOL).

10.2 Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin

Na podlagi spremembe Zakona o kmetijstvu²⁷ in v letu 2017 objavljenih predpisov²⁸ o delovanju javnih služb, se strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin in naloge rastlinske genske banke izvajajo v sklopu naslednjih specializiranih javnih služb: **Javna služba v poljedelstvu**, **Javna služba v vrtnarstvu**, **Javna služba v sadjarstvu**, **Javna služba v vinogradništvu**, **Javna služba v oljkarstvu** in **Javna služba nalog rastlinske genske banke**. V skladu z novo zakonodajo so bili leta 2018 imenovani tudi izvajalci posameznih javnih služb na področju izvajanja strokovnih nalog. Strokovne naloge s področja hmeljarstva se izvajajo v okviru **Javne službe v hmeljarstvu**, ki je urejena s posebno zakonodajo.

Slika 64: Shema javnih služb in izvajalcev

Vir: MKGP

Proizvodnja kmetijskih rastlin postaja zahtevnejša, zato predstavlja dolgoročna stabilna pridelava pomemben strokovni izziv. Za uspešno optimizacijo pridelave je potrebno dobro

²⁷ Uradni list RS, št. 27/17.

²⁸ Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Uredba o javni službi nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 60/2017) in Pravilnik o merilih, postopkih in metodah za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter o pogojih za opravljanje javne službe nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 62/2017).

poznavanje vrst in sort (tudi lokalnih sort) ter ustreznih tehnologij. Ukrepi za obvladovanje tveganj v kmetijstvu morajo biti usmerjeni tudi k prilagajanju kmetijske proizvodnje podnebnim spremembam ter preprečevanju neugodnih vremenskih razmer in blaženju njihovih posledic.

Za doseganje določenih sinergijskih učinkov pri reševanju težav in spodbujanju razvoja v kmetijstvu je bil v okviru obravnavanih javnih služb vzpostavljen sistem strokovno-tehnične koordinacije. Ta sistem je namenjen novemu načinu zagotavljanja ustreznega prenosa znanja med raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi ustanovami.

Med glavnimi nalogami strokovnega vodje posamezne javne službe je sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja in Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji, pridelovalci, skupinami in organizacijami pridelovalcev oziroma njihovimi združenji, drugo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami ter vključevanje njihovih potreb v programe dela javne službe.

Javna služba v sadjarstvu

Glavni cilji strateških usmeritev na področju sadjarstva so: izboljšanje konkurenčnosti pridelave sadnih rastlin, pridelava z okoljsko sprejemljivimi tehnologijami (med drugim z usmeritvijo k ekološki pridelavi sadja), prilagajanje pridelave na podnebne spremembe in splošna modernizacija pridelave sadja z evropsko primerljivimi standardi. Kot glavne strokovne naloge, ki jih izvajamo v okviru Javne službe za sadjarstvo so opredeljene: introdukcija sort, tehnologije pridelave, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala in selekcija sadnih rastlin. V naloge javne službe spada tudi strokovno tehnična koordinacija, ki skrbi za tekoče delo in povezovanje vseh izvajalcev javne službe. Imenovani izvajalci Javne službe v sadjarstvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Sadjarski center Maribor), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Sadjarski center Bilje), Kmetijski inštitut Slovenije in podizvajalec Biotehniška fakulteta.

Introdukcija – Namen naloge introdukcija sadnih rastlin (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) je preizkušati novejšo tržno zanimive sorte in podlage, ki so križane ali selekcionirane v tujini in za katere obstaja povpraševanje na trgu. Cilj testiranj v tujini vzgojenih sort ali klonov je ugotoviti njihov proizvodni potencial po količini in kakovosti, njihovo občutljivost za rastlinske patogene ter prilagojenost na naše podnebne razmere. V okviru nalog introdukcije pečkarjev so potekali preizkušanje podlag ter sort jablan in hrušk, ugotavljanje njihovega proizvodnega potenciala, količine in kakovosti pridelka, skladiščnih sposobnosti, spremljanje fenološkega razvoja in dozorevanja sort jablan, ter preizkušanje odpornosti na bolezni. V preizkušanje je bil vključen tudi nasad, kjer so zbrane najzanimivejše, proti škrlupu odporne sorte jablan, namenjene za proučevanje njihovih proizvodnih potencialov in za oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. Introdukcija sort je potekala pri koščičarjih na breskvi, nektarini, slivi, češnji, marelici ter pri kakiju. Introdukcija lupinarjev je potekala na orehu, leski in kostanju, pri jagodičju pa na jagodi, malini in ameriški borovnici. Opravljena so bila fenološka in morfološka opazovanja in vrednotenje gospodarsko pomembnih parametrov kakovosti plodov s pripadajočimi fizikalno kemičnimi in organoleptičnimi analizami. Poseben poudarek je bil tudi na spremljanju občutljivosti sort za škodljive organizme, odpornosti proti ekstremnejšim razmeram pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave. V zimskem času je bilo delo razširjeno tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem in bi lahko omejevale možnosti uveljavitve določene sorte. Pridobljeni rezultati se uporabljajo za oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedoklimatskih razmerah, kar služi kot osnova za priporočanje sort za Sadni izbor Slovenije, ki se posodablja na vsake štiri leta (zadnjič leta 2022). Skupno je bilo v sortne poskuse v letu 2024 vključenih 257 sort in 36 genotipov podlag sadnih vrst na različnih

lokacijah v Sloveniji (65 sort pečkarjev, 62 sort koščičarjev, 111 sort lupinarjev in 19 sort jagodičja). Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja sort jablan, pri katerih se določa obiralno okno, saj je določitev pravega časa obiranja določene sorte jabolk med pomembnejšimi tehnološkimi odločitvami.

Tehnološki poskusi – V tehnoloških poskusih sadnih rastlin (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) se izvajajo poljski aplikativni poskusi z neposredno uporabno vrednostjo za pridelovalce. Strokovno delo je usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave tako v poskusnih nasadih sadjarskih centrov, kot tudi v sodobnih sadovnjakih po Sloveniji. Raziskave se osredotočajo na uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah. Leta 2024 so v okviru raziskav tehnologij pridelave potekali različni tehnološki poskusi. Na pečkarjih so bili to preizkusi mehanskega redčenja cvetov in mehanske rezi, kemičnega redčenja plodičev v integrirani in ekološki pridelavi jabolk ter ročnega redčenja plodičev jablane. Izvedeni so bili tudi preizkusi prilagojenega, okoljsko prijaznejšega škropilnega programa, novih vzgojnih oblik, foliarnega gnojenja jablane ter poskus izboljšanja nastavka plodičev z uporabo giberelinske kisline in ProCa. Poleg tega so preučevali strategije vzdrževanja tal v sadovnjaku s setvenimi mešanici in prilagojeno podrastjo ter vpliv razdalj sajenja in različnih podlag v nasadih hrušk. Pri koščičarjih in kakiju so izvedli naslednje poskuse: preizkus sredstva za spodbujanje rasti in preprečevanje pokanja češenj ter testiranje večfunkcijske zaščite češenj pred pokanjem in škodljivci. Raziskovali so tudi vpliv organskega in mineralnega gnojenja na rast češenj. Pri marelicah so izvedli poskus visokega cepljenja, pri breskvah preizkus foliarne prehrane, pri kakiju pa metode za izboljšanje dozorevanja plodov. Poleg tega so primerjali pozno brsteče ekotipe kakija Tipo s standardnimi drevesi iste sorte. Pri jagodičju so izvedli poskuse uporabe biorazgradljive folije za pridelavo jagod in poskuse gojitvene rezi pri haskap jagodi. Izveden je bil tudi poskus pridelave ameriških borovnic v različnih tipih lonca. Pri lupinarjih so ugotavljali različne načine sajenja in pokrivanja z vrtnarsko folijo na uspeh vzpostavitve novega sadovnjaka.

Izhodiščni razmnoževalni material – Z zagotavljanjem izhodiščnega razmnoževalnega materiala pečkarjev, koščičarjev, kakija in lupinarjev sta drevesničarjem omogočena pridelava uradno pregledanega in potrjenega razmnoževalnega materiala in sadik ter nadzorovan promet z njimi v skladu s predpisi o trženju razmnoževalnega materiala in sadik sadnih rastlin. V naših podnebnih razmerah je odbran material izhodišče za pridelavo kakovostnega sadilnega materiala in kakovostnega pridelka. V letu 2024 je v okviru nalog zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala pridelava cepičev potekala v skladu s programom. V matičnem nasadu Sadjarskega centra Maribor oskrbujejo 749 matičnih dreves jablan na površini 0,79 hektarja (+88 novo nasajenih) ter 280 matičnih dreves odpornih in starih sort na površini 0,33 hektarja. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 50.000 standardnih (CAC) cepičev jablan. V letu 2024 so skupno prodali 9.480 cepičev certificiranega statusa in cepičev CAC kategorije. V matičnem nasadu Bilje oskrbujejo na prostem in v mrežniku II 448 matičnih dreves kategorije CAC (za pridelavo cepičev češenj, sliv, breskev, nektarin, marelic, višenj in kakija). V mrežniku I vzdržujejo 81 matičnih dreves CAC kategorije (za pridelavo cepičev breskev, nektarin, marelic, sliv). Zasadili so tudi novih 81 matičnih dreves. V matičnih nasadih koščičarjev so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves in odvzeti vzorci za analize okuženosti z virusom šarke (PPV) in fitoplazme koščičarjev (ESFY). Skupno je bilo v letu 2024 drevesničarjem namenjeno 58.820 oces.

Selekcija – V okviru te naloge je delo potekalo pri orehu in kostanju. Seleksijsko delo temelji na gensko zelo različnih lokalnih populacijah in sortah lupinarjev, glavni namen naloge sta vzgoja domačih sort oziroma klonov in vpis v sortno listo. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je bilo večinoma vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije.

Odrani perspektivni genotipi so nato vključeni v preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V letu 2024 je bilo vključenih 120 avtohtonih sejancev oreha. Glede na pretekle podatke bodo v naslednjem letu podrobno preučevali najbolj obetavne in zanimive genotipe, nato sledi cepljenje in vzgoja sadik omenjenih genotipov za nadaljnje opazovanje. Pri kostanju so opazovali 117 akcesij za namen pozitivne množične selekcije ter opravili pomološke analize 58 akcesij. Rezultati selekcijskega dela so ena od podlag za spremembe in dopolnitve sadnega izbora.

Javna služba v vinogradništvu

Za uresničevanje strateških usmeritev na področju vinogradništva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija vinske trte, introdukcija in tehnologije pridelave ter zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala. Imenovani izvajalci Javne službe v vinogradništvu v obdobju 2018–2024 so KGZS Maribor (Selekcijsko trsničarsko središče Ivanjковci), KGZS Nova Gorica (Selekcijsko trsničarsko središče Vrhpolje) in KIS.

Selekcija – Selekcija vinske trte je izbira trt z zelenimi lastnostmi za nadaljnje razmnoževanje. Osnovna je pozitivna množična selekcija, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu, in rezultat je razmnoževalni material kategorije standard. Pozitivna množična selekcija vinske trte je osnova za klonsko selekcijo, ki se kot končni rezultat pokaže s potrjenimi kloni. V letu 2024 se je dosedanje število 47 slovenskih klonov 16 sort vinske trte povečalo na 55 slovenskih klonov 19 sort vinske trte, kar nam zagotavlja neodvisnost ali samooskrbo s cepljenkami vinske trte. Selekcijsko delo je ključno za prihodnje generacije vinogradnikov in vinarjev ter trsničarjev. Z nadaljevanjem obstoječega dela, pridobivanjem klonov sort, prilagojenih našim razmeram, in klonov naših starih domačih sort, bomo lahko tudi v prihodnosti neodvisni od razmer na evropskem trgu. Selekcija se izvaja v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje in Primorska). V okviru naloge selekcija vinske trte se je v letu 2024 nadaljeval nov cikel klonske selekcije s slovenskimi potrjenimi kloni in gospodarsko pomembnimi vinskimi sortami. Selekcijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo čim bolj prilagojeni spremenjenim podnebnim razmeram (odpornost proti sušnemu stresu), ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše proti grozdni gnilobi. Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi selekcijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za dopolnitve izbora vinskih sort (trsni izbor), katerih gojenje se priporoča oziroma je dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah. V skladu z metodo klonske selekcije smo naredili meritve ter mikroviniifikacije pri sortah 'Vitovska grganja', 'Merlot', 'Rebula', 'Muškat Ottonel', 'Rumeni muškat', 'Šipon', 'Laški rizling', 'Sauvignon', 'Renski rizling', 'Rumeni plavec', 'Sivi pinot' in 'Chardonnay' na različnih lokacijah. Nadaljuje se tudi z uvajanjem in izvajanjem metode za eliminacijo virusov t.i. mikrocepljenjem in v rastlinjaku skrb za ozdravljene, brezvirusne trte. Za potrebe naloge selekcija smo v letu 2024 v matični nasad posadili dodatne izvirne trte klonov sorte 'Modra frankinja'. V matičnjaku, kjer poteka pridelava podlag, so bili dosajeni korenjaki Matekovičevih podlag sort '8 BČ' in '6M'. Izvajala se je tudi pozitivna množična selekcija avtohtonih in lokalnih sort. V STS Ivanjковci so bile opravljene vinifikacije za klonske kandidate sort 'Radgonska ranina', 'Modra frankinja', 'Sauvignon', 'Rumeni muškat', 'Muškat Ottonel' in 'Sivi pinot'. V STS Vrhpolje še meritve in analize grozdja ter mikroviniifikacijo pri klonskih kandidatih sort 'Vitovska grganja', 'Merlot' in 'Rebula', poleg tega se je vinificiralo še 5 lokalnih briških sort 'Cencukna', 'Drenik', 'Markaduška', 'Pika' in 'Sušč'. Pri pridelovanju grozdja sta za uspešen razvoj vinogradništva in vinarstva ključna tudi sledenje trendom v vinogradništvu in vinarstvu in s tem uporaba takih sort, klonov in podlag trte, ki so prilagojene na naše rastne razmere, so ob primerni zaščiti dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, obenem pa zagotavljajo pridelavo tržno zanimivih pridelkov in produktov.

Introdukcija – V okviru te naloge se pri vinski trti preizkušajo tolerantne sort za pridelavo. Preizkušanje se izvaja pri novo introduciranih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) in pri novo selekcioniranih klonih sort vinske trte. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnitev izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se dosežejo boljša kakovost in izenačena rodnost, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte, ter preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni, fitoplazme), odpornejše proti stresnim rastnim razmeram (npr. suši) ali fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort. V letu 2024 se je nadaljevala introdukcija tolerantnih tujih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje, Primorska). Izvedena je bila introdukcija 21 vinskih in namiznih sort medvrstnih križancev. V v.d. Primorska se je spremljalo fenološki razvoj sort 'Kofranka', 'Sauvignon 30.080' ('Maris'), 'Merlot Khorus', 'Savilon', 'Hibernal', 'Cerason', 'Laurot', 'Sauvignon Rytos', 'Sauvignon Kretos', 'Sauvignon Nepis', 'Cabernet Volos' ter 'Cabernet Eidos'. Za nove sorte 'Voturnis', 'Pinot Kors', 'Pinot Iskra', 'Kersus', 'Ud 156-680', 'Ud 156-869' ter 'Ud 156-1017', katere se je začelo spremljati v letu 2024 so podani podatki tudi fenologiji. V v. d. Podravje se je v program dela vključilo sorte 'Donauriesling', 'Hibernal', 'Blütenmuskateller', 'Vesna', 'Savilon', 'Sauvignac', 'Marlen', 'Kofranka', 'Laurot', 'Cerason', 'Pinotin', 'Pinot nova' ter 'Pinore'. V letu 2024 se je vinificiralo sorte 'Hibernal', 'Savilon', 'Sauvignac' ter 'Pinore'. Leto 2024 je zaznamovalo zgodnje brstenje trte v spomladanskem času ter zelo zgodnja trgatev, kateri sta botrovali suša in visoke temperature. Izvedeni so bili tehnološki poskusi na 7 podlagah vinske trte, s sortama 'Refošk' klon SI 35 ter 'Modra frankinja' klon SI 47.

Izhodiščni razmnoževalni material – Naloga zagotavljanja izhodiščnega materiala vinske trte omogoča pridelavo baznih trsnih cepljenk za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov. Ostali vinogradniki imajo posredne učinke, saj lahko kupijo kakovostne trsne cepljenke iz doma selekcioniranega materiala in pridelujejo grozdje domačih sort. Selekcijsko trsničarski središči sta edini pooblaščen trsnici za pridelavo sadilnega materiala kategorije »baza«. Za nemoteno pridelavo cepičev in trsnih cepljenk je treba urediti vsakoletno prijavo na KIS (Služba za uradno potrjevanje) za uradno potrditev baznih cepičev in trsnih cepljenk ter se redno usposablja iz zdravstvenega varstva rastlin. V letu 2024 se je v okviru zagotavljanja izhodiščnega materiala oskrbovalo bazne matične vinograde in pridelalo bazne trsne cepljenke. V STS Vrhpolje se bazni vinograd postopoma obnavlja, z obnovo so začeli v letu 2023. Spomladi 2024 so posadili 1540 trsnih cepljenk, skupaj je sedaj posajenih 1920 mladih trt 21 potrjenih slovenskih klonov. V STS Vrhpolje so pridelali okrog 80.000 kakovostnih baznih cepičev, od tega so jih 60.000 oddali zainteresiranim trsničarjem. Zapisali so tudi podatke o fenofazah, o pojavu bolezni in škodljivcev, spremljali so dinamiko dozorevanja ter v tedenskih razmikih nabrali 30 vzorcev grozdja in naredili analize grozdja. V STS Ivanjkovci so imeli, zaradi spomladanske pozebe, neugodnih vremenskih razmer in manjšega števila trt, pridelek izhodiščnega materiala precej manjši od predhodnih let. Iz matičnega nasada Litmerk so v letu 2024 prodali 84.000 očes cepičev baza, medtem ko so za lastno cepljenje narezali in pripravili 21.000 očes cepičev. V primerjavi z letom prej je bila prodaja cepičev nekoliko manjša. Pri nekaterih sortah oziroma klonih je možno zagotoviti večje količine cepičev, vendar zaradi neustreznega izbora sort povpraševanja po njih ni bilo. Iz matičnjaka je bilo pripravljenih 32.800 ključev podlag. Prodanih je bilo 9.000 ključev podlag pridelave 2023, del pridelave podlag pa so uporabili za lastno cepljenje, ki je bilo opravljeno v prvi dekadi aprila. V bazni trsnici poteka razmnoževanje 33 klonov po naročilu trsničarjev ali ostalih kupcev baznega materiala ter pridelava cepljenk za potrebe strokovnih nalog. V letu

2024 so cepili 16.000 enot sortimenta potrjenih slovenskih klonov in v povprečju pridelali 50 % prvorazrednih cepljenk, ki se bodo uporabile za sajenje v spomladanskih mesecih leta 2025.

Javna služba v poljedelstvu

Namen Javne službe v poljedelstvu je uresničevanje strateških usmeritev razvoja, in sicer z bolj ciljnim in novimi strokovnimi nalogami ter s koordiniranim in učinkovitejšim prenosom rezultatov nalog do JSKS, pridelovalcev in druge zainteresirane javnosti. V okviru Javne službe v poljedelstvu se izvajajo naslednje strokovne naloge: žlahtnjenje poljščin, introdukcija poljščin in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, tehnologije pridelave poljščin ter strokovno-tehnična koordinacija v poljedelstvu. Izvajalec te javne službe je KIS, skupaj z podizvajalci.

Slovenija je v preteklosti imela dobro razvito semenarstvo, ki se je v zadnjih desetletjih pri marsikateri vrsti kmetijskih rastlin močno skrčilo. Eden glavnih pogojev za razvoj slovenskega semenarstva je razvoj lastnih sort kmetijskih rastlin. Tudi mednarodne organizacije (npr. FAO) pozivajo k okrepitvi javnih programov žlahtnjenja. V priporočilih o preskrbi s hrano spodbujajo k nacionalni finančni podpori javnim programom žlahtnjenja rastlin, preskrbi s semenom za lastno proizvodnjo hrane rastlinskega izvora in biotski raznovrstnosti pri kmetijski pridelavi. V ta okvir spada tudi uporaba lokalnih rastlinskih genskih virov (v nadaljnjem besedilu: RGV) pri žlahtnjenju novih sort kmetijskih rastlin. Slovenija ima v ta namen na voljo obsežno zbirko RGV, ki izkazuje največjo variabilnost pri zelenjadnicah (stročnice, križnice, solata) in krmnih rastlinah (drobno in debelozrnate metuljnice, trave).

Žlahtnjenje – Dolgoročna cilja žlahtnjenja poljščin sta priprava in izvedba programov žlahtnjenja pri izbranih vrstah poljščin (krompir, ajda, črna detelja in travniška bilnica), kar pomeni v predvidenem obdobju vzgojiti in v sortni listo vpisati sorte rastlin z ustreznimi zaželenimi in izboljšanimi lastnostmi. V letu 2024 je v preizkušanju za registracijo tretje leto preizkusa končal VPU križanec krompirja KIS 10-242/247-6, drugo leto pa sta končala VPU križanca krompirja 14-223/249-6 in KIS 13-136/235-5. Iz programa žlahtnjenja črne detelje je bila v letu 2024 uradno potrjena in vpisana nova sorta črne detelje KIS Judit.

Introdukcija – Program introdukcije poljščin poteka pri koruzi, žitu, krmnih rastlinah in pesi, oljnicah in predivnicah ter krompirju. Rezultati preizkušanj so objavljeni na spletni strani KIS.

Tehnološki poskusi – V letu 2024 so se iz nabora nalog iz Uredbe o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin²⁹ izvajali naslednji tehnološki poskusi:

- preučevanje možnosti povečanja izkoristka N gnojil in učinkovitosti uporabe mikrobnih stimulansov simbiotske vezave N,
- preučevanje vpliva sprotnega gnojenja trajnega travinja s fosforjem in kalijem,
- vpliv foliarnega dognojevanja v koruzi,
- vpliv poznega spravila koruze in neustrezne manipulacije po žetvi na prisotnost mikotoksinov,
- preučevanje dolgoročnih vplivov pridelovalnih sistemov na mineralizacijo in vsebnosti organske snovi v tleh v različnih pedoklimatskih pogojih,
- preučitev kombinacij različnih mešanic za zeleno gnojenje,
- ohranitveni način pridelave poljščin,
- preizkušanje možnosti energijsko bogatih voluminoznih mešanic za nadomeščanje koruzne silaže na tleh s tveganjem za sušo,
- preizkušanje prezimnih in neprezimnih mešanic dosevkov,
- možnosti zatiranja plevela *Cyperusa* v koruzi.

²⁹ Uradni list RS, št. 60/17.

V okviru strokovno-tehnične koordinacije je bila posebna pozornost namenjena okrepitvi sodelovanja z Javno službo kmetijskega svetovanja in področju semenarstva ter Javno službo zdravstvenega varstva rastlin. Organiziranih je bilo več dogodkov: dnevi žit in koruze, dan krompirja, koordinator pa je sodeloval tudi na drugih kongresih in posvetih s področja poljedelstva ter pri organizaciji simpozija Novi izzivi v agronomiji z mednarodno udeležbo.

Javna služba v vrtnarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev na področju vrtnarstva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija zelišč, žlahtnjenje zelenjadnic, introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, tehnologije pridelave zelenjadnic, tehnologije pridelave zelišč in strokovno tehnična koordinacija v vrtnarstvu. Imenovani izvajalec Javne službe v vrtnarstvu je KIS s podizvajalci (za obdobje 2018–2024).

Žlahtnjenje zelenjadnic – V okviru naloge žlahtnjenje zelenjadnic se izvaja žlahtnjenje fižola in zelja. Programa sta dobra podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin za zagotavljanje prehranske varnosti. Cilji programa žlahtnjenja fižola so vzgoja novih sort odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo proti biotskim in abiotskim stresom. V letu 2024 je delo obsegalo usmerjena križanja in pridobivanje novih križancev, selekcijo že pridobljenih križancev tako preko pozitivne fenotipske selekcije kot tudi z *in vitro* testi odpornosti na patogene (*Xanthomonas*, *Pseudomonas savastanoi* pv. *phaseolicola* - rasa 6, *Colletotrichum* - rasa 6 in BCMNV), genetskimi analizami s pomočjo izbranih DNA markerjev in analizami prehranskih lastnosti (maščobe, beljakovine, esencialne in ne esencialne aminokisline, makro elementi ter mikroelementi, tripsin inhibitorji in fitinska kislina), končno preverjanje ustreznosti odbranih križancev za pričetek postopka vpisa križancev / kandidatnih sort, spremljanje postopkov registracije in pridobivanje žlahtniteljskega semena kandidatnih sort kot tudi vzdrževanje in dopolnjevanje kolekcije žlahtniteljskega materiala ter številne aktivnosti vezane na predstavitev samega programa in rezultatov žlahtnjenja fižola. V postopku registracije so sledeče nove sorte fižola: KIS Nazarij, KIS Galikan in KIS Ahac. Glavni cilji pri žlahtnjenju zelja vključujejo izboljšanje žlahtniteljskih postopkov za stalno pridobivanje tržno zanimivih hibridnih sort. Osredotočajo se na razvoj novih hibridov z ustreznimi morfološkimi lastnostmi, izboljšano prehransko vrednostjo ter odpornostjo proti črni žilavki kapusnic (*Xanthomonas campestris* pv. *campestris*). Poleg tega zajemajo tudi uvedbo učinkovitih metod za uspešno semenarjenje novih hibridnih sort. V letu 2024 je delo obsegalo indukcijo haploidov iz novih donorskih rastlin zelja (pilotno tudi repe, kolerabe in glavnotelega ohrovt), mikropropagacijo in nadaljnjo vzgojo linij, ki jih je potrebno vzdrževati za pridobivanje novih eksperimentalnih hibridov in razmnoževanje že potrjenih hibridov, vzgojo novih križancev v prostorski izolaciji s pomočjo čmrljev, ocenjevanje eksperimentalnih križancev in ene populacije v poljskem poskusu, pridobivanje žlahtniteljskega semena odbranih križancev, križancev v postopku vpisa in že potrjenih hibridov kot tudi populacij, ki so bile vzgojene v preteklih letih, nadaljevanje vzgoje linij z vključenim CMS genom ter prva določanja prehranskih lastnosti (glukozinolati, sladkorji/kisline in polifenoli) potrjenih hibridov in hibridov v potrjevanju. Za promocijo so bili pripravljeni opisi sort in oblikovana embalaža. V letu 2024 je bila v sortno listo vpisana hibridna sorta Kisolin. V postopku registracije pa so še hibridne sorte zelja Krpan, Brincelj in Vitranc.

Introdukcija zelenjadnic – Introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo temeljita na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort za pridelavo in uporabo v naših pridelovalnih razmerah. Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar ne vključuje preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. Namen in cilj naloge je tako

zagotavljanje neodvisnih strokovnih informacij o vrednosti sort iz drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, za pridelavo in uporabo s preizkušanjem na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Ugotavljanje agroekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort je podlaga za pripravo opisne sortne liste, ki je namenjena dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic. Večina preskušanj je opravljenih na stalnih lokacijah izvajalca in podizvajalcev JS. Kadar je ocenjeno, da je zaradi uporabnosti rezultatov preverjanj le-ta primerneje opraviti v drugačnih agroekoloških pogojih ali je potrebna infrastruktura s katero v JS ne razpolagajo, se za izvedbo preverjanj, ob pomoči svetovalcev JSKS, dogovorijo tudi s pridelovalci. V letu 2024 je bilo v preizkušanja vključenih skupaj 41 sort 7 vrst zelenjadnic (paprika v tipu babure, nizek fižol za stročje, zgodnje zelje, prezimna čebula, špargelj, pastinak ter korenast peteršilj), vse pri pridelavi na tleh. Sorte nizkega fižola za stročje in zgodnjega zelja so bile preizkušene v spomladanskem in jesenskem terminu na prostem, paprika v visokih tunelih, prezimna čebula na prostem in v zaščitenem prostoru, špargelj, pastinak in korenast peteršilj pa na prostem. Pri papriki, nizkem fižolu za stročje in zgodnjem zelju so bile vključene tudi lokalne sorte.

Tehnološki poskusi zelenjadnice – Cilj naloge je s preizkušanjem različnih tehnologij pridelovanja zelenjadnic, iskanjem najprimernejših tehnologij pridelave manj znanih in manj razširjenih vrst in sort zelenjadnic in iskanjem novih tehnoloških rešitev poiskati optimalne rešitve pri pridelavi zelenjadnic in prispevati k povečanju obsega pridelave zelenjave v Sloveniji. Večinoma se raziskujejo tehnologije pridelave v tleh, v manjšem obsegu pa tudi hidroponske metode. V letu 2024 so pri tehnologijah prehrane rastlin nadaljevali preverjanje vpliva dodajanja apna, organske snovi in zeolita na vsebnosti kadmija v pridelku česna. Pri raziskovanju tehnologij pridelave z biorazgradljivimi materiali so nadaljevali s preskušanjem biorazgradljivih folij za zastiranje tal v dveh trajnih poskusih in s preizkušanjem biorazgradljivih vodil/opornih vrvic, pregledali so možnosti za zamenjavo šotnih substratov pri vzgoji sadik zelenjadnic, preizkušali uporabo biostimulantov in preverjali vpliv kakovost sadilnega materiala šparglja na količino in kakovost pridelka.

Selekcija zelišč – S strokovno nalogo selekcije zelišč se vzpostavlja sistem selekcije izbranih zelišč oziroma vzgoje slovenskih sort zelišč iz samoniklih rastlinskih vrst in tistih, shranjenih v rastlinski genski banki. V letu 2024 je bila na osnovi izkušenj preteklih let pripravljena shema postopkov selekcije za kolmež (*Acorus calamus* L.), nadaljevalo se je vzpostavljanje kontinuiranega sistema selekcije kumine (*Carum carvi*) ter razmnožilo akcesije navadne dobre misli (*Origanum vulgare* L.) za prihodnje ovrednotenje genskega materiala. Pripravljene so bile podlage vezane na ureditev predpisov za vpis sort zelišč v sortno listo.

Introdukcija zelišč – Namen naloge introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo je opredeliti in opisati vrednost za pridelavo, uporabo ter predelavo tržno zanimivih zelišč v različnih agroekoloških območjih Slovenije. Z ekološko rajonizacijo se pridobi osnovne informacije o primernosti različnih vrst in sort zelišč za pridelavo v različnih območjih Slovenije. V okviru introdukcije v naših agroekoloških razmerah poteka preskušanje novih in tržno zanimivih vrst ali sort, ki so križane in selekcionirane v tujini. Vsi poskusi potekajo na površinah v skladu z ekološkimi smernicami (večina površin ima ekološki certifikat). V letu 2024 so nadaljevali in zaključili 3 letne cikle introdukcije 3 sort melise melise (*Melissa officinalis* L.) ter rajonizacije zlate melise (*Monarda didyma* L.), sladkega pelina (*Artemisia annua* L.) in mačje mete (*Nepeta cataria* L.).

Tehnološki poskusi zelišč – Naloga tehnologije pridelave zelišč se izvaja s ciljem optimiziranja tehnologij pridelave posameznih vrst zelišč na večji površini, vključno s strojno obdelavo in pravilom pridelka ter vključevanja pridelave zelišč v poljedelski in vrtnarski kolobar. Naloga

obsega preizkušanje različnih tehnologij pridelave in sušenja pridelka z določanjem količine pridelane droge in kakovosti pridelka, kot tudi pripravo tehnoloških listov in modelnih kalkulacij. V letu 2024 so nadaljevali in zaključili 3 letni cikel proučevanja razdalj sajenja melise (*Melissa officinalis* L.) in nadaljevali s primerjavo pridelave v zaščitenem prostoru in na prostem pri poprovi meti (*Mentha x piperita* L.).

Strokovno tehnična koordinacija – Financiranje strokovno tehnične koordinacije je bilo ob reorganizaciji strokovnih nalog uvedeno z namenom poenotiti delovanje javne službe v vrtnarstvu in okrepiti prenos znanja med raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi službami. Naloga vključuje strokovno vodenje in tehnično koordinacijo, strokovno podporo MKGP, sodelovanje z ostalimi deležniki na področju dela, sodelovanje na strokovnih srečanjih s področja dela in prenos znanja do neposrednih uporabnikov. V letu 2024 so bili ob programu in poročilih pripravljeni tudi Poročilo o realizaciji programa javne službe v vrtnarstvu v obdobju 2018–2023, Pregled stanja s področja dela javne službe, Vloga za imenovanje izvajalca javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin za področje vrtnarstva za 2025 ter Prijava za konzorcij znanja s področja »poljedelstvo oziroma vrtnarstvo, vključno s semenarstvom« v okviru intervencije IRP 38. Podpora MKGP je bila dana preko aktivnosti pri pripravi uredb nanašajočih se na izvajanje strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin in intervencije IRP 38 iz SN 2023–2027, ter sodelovanja na s to intervencijo povezanih delavnicah in udeležbami na sestankih. Sodelovanje med različnimi inštitucijami, službami in končnimi uporabniki, ki že sicer poteka v okviru aktivnosti javne službe, je bilo nadgrajeno s sodelovanjem z JSKS (2 strokovni skupini za vrtnarstvo, skupna prijava projekta CRP), vključevanjem sodelavcev JSZVR (Javna služba zdravstvenega varstva rastlin) v dogodke v organizaciji javne službe in skupno sodelovanje pri izvedbi poskusov, sodelovanjem na srečanjih Varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano. Sodelovali so na 8 strokovnih srečanjih. Prenos znanja, ki je že sicer potekal ob različnih priložnostih, je bil nadgrajen tudi z organizacijo lastnih dogodkov, s sprotnim dodajanjem vsebin na spletno stran javne službe in sodelovanjem v televizijskih oddajah.

Javna služba v oljkarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev na področju oljkarstva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija in introdukcija sort, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala, tehnologija pridelave in ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo. Imenovani izvajalec Javne službe v oljkarstvu v obdobju 2018–2024 je Inštitut za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, s podizvajalcema: Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Poskusni center za oljkarstvo) in Univerza na Primorskem (Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije).

Selekcija – Namen selekcije sort oljke je predvsem vzpostavitev zbirke podatkov o posamezni lokalni ali udomačeni sorti/akcesiji, ki se bo uporabljala kot osnova za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. Posodobljena je bila metodologija za ohranjanje, vrednotenje, karakterizacijo in zbiranje genskih virov. Posodobljene so bile brošure lokalnih sort Buga, Črnica, Drobница, Istrska belica, Mata in Štorta. Za te sorte je bil izdelan tudi zbirnik podatkov.

Introdukcija – Namen te naloge je vzpostavitev zbirke podatkov o posamezni sorti/akcesiji, ki je osnova za nadaljnje sistematično delo. Opravljena so bila dodatna opazovanja in analize v kolekcijsko-introdukcijskih nasadih Purissima in Šempeter na 10 tujih sortah, na podlagi katerih so bile nato posodobljene brošure teh sort. Pripravila se je baza podatkov za brošuri še za 2 tuji sorti ter zbirnik podatkov za vseh 12 omenjenih sort. Spremljala se je kondicija dreves in fenofaze, ugotavljala rodnost in pridelek oljk na posamezno drevo. Prav tako so spremljali

produkcijo olja na drevo, dozorevanje in oljevitost za vsaj 25 sort v kolekciji. V povprečju so bili pridelki bistveno višji, kot v predhodnem letu 2023, poškodb od oljčne muhe skoraj ni bilo.

Izhodiščni razmnoževalni material – Cilj te naloge je zagotoviti matična drevesa registriranih lokalnih in udomačenih sort ter ugotoviti primeren način pridelave sadilnega materiala, s katerim se ohranja pestrost lokalnih sort in hkrati omogoča vzpostavitev proizvodnje sadik. Vzdrževala so se matična drevesa lokalnih sort v nasadu Purissima in v novem nasadu Marezige 2023. Slednji bo v obdobju polne rodnosti namenjen matičnemu nasadu registriranih lokalnih sort (Istrska belica, Buga, Črnica, Drobница, Mata in Štorta). Agronomsko se je vrednotilo vsa drevesa teh lokalnih sort, določilo se je maščobnokislinsko sestavo olja, ter vsebnost olja teh sort. Ugotavljalo se je tudi uspešnost ukoreninjenja različnih genotipov treh sort (Buga, Drobница, Zmartel) v julijskem terminu.

Tehnološki poskusi – Naloga tehnologije pridelave oljke se posebej osredotoča na ugotavljanje ustrezne pridelave sorte Istrska belica in posebej za ostale pomembnejše sorte. Pri Istrski belici se je s foliarno analizo ugotavljalo stanje prehranjenosti oljk, in sicer po standardni metodi in po NIR metodi, ter ocenjevalo rodnost na vzorcih, pridobljenih iz 40 različnih oljčnikov, glede na način pridelave in podlago. V letu 2024, ki velja za eno najtoplejših, se je drugo leto nadaljevalo spremljanje stanja rastlin ob ključnih razvojnih fazah, ugotavljanje vodnega primanjkljaja v rastlini ter spremljanje okoljskih parametrov. Spremljala se je tudi napadenost oljk z oljčnim moljem, ki je bilo v 2024 relativno visoko (poškodbe pri 37 % plodov), tudi poškodb od marmorirane smrdljivke je bilo veliko, vendar niso imele vpliva na pridelek. Spremljali so se fenološki razvojni stadiji v odvisnosti od abiotičnih dejavnikov. Nadaljeval se je poskus foliarnega gnojenja z različnimi foliarnimi gnojili pri sortah Istrska belica in Leccino, pri čemer se je spremljal odstotek oploditve, masa plodov, indeks zrelosti in poškodovanost plodov ter odstotek olja. Zastavljen je bil poskus različnih načinov rezi na rodnost in oljevitost. Analizirale so se vsebnosti skupnih biofenolov in biofenolna sestava pri 72 vzorcih olja sort Istrska belica in Leccino v treh terminih. S preučevanjem 19 ostalih tujih in domačih sort oljk iz kolekcijskih nasadov Purissima ter Šempeter se je spremljala oploditev in število plodičev.

Ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo – V tem sklopu so se izvajale naslednje redne naloge: spremljanje dozorevanja, spremljanje letnika in ugotavljanje vpliva shranjevanja, filtracije ter novih tehnologij na kakovost olja. Spremljanje dozorevanja je potekalo na terenu ter je vsebovalo določevanje mase, trdote in indeksa zrelosti plodov, ugotavljanje poškodb zaradi oljčne muhe, oljčnega molja in marmorirane smrdljivke ter spremljanje oljevitosti. Spremljanje se je izvajalo na več lokacijah pri sortah Istrska belica, Leccino in Maurino. Vključenih je bilo 185 vzorcev. Na 30 vzorcih se je naredila kemijska analiza olja (maščobnokislinska sestava in vsebnost biofenolov). Pridobljeni rezultati so se primerjali z večletnimi rezultati. Informacije o dozorevanju so se pošiljale po elektronski pošti na več kot 230 naslovov pridelovalcev in se objavljale na spletni strani KGZ Nova Gorica. Spremljanje letnika oljčnega olja se izvaja s kemijskimi analizami in senzoričnim ocenjevanjem. V letu 2024 so bili analizirani vzorci olja letnika 2023 in 2024. Pri letniku 2024 se je analiziralo 167 vzorcev olja na parametre kakovosti (kislost, peroksidno število, K_{232} , oleinska in linolna kislina) in 20 vzorcev na maščobnokislinsko sestavo, hlapne spojine, vsebnost in sestavo biofenolov ter sterolov, na tokoferole. Opravila se je tudi senzorična ocena. Pri letniku 2023 se je analiziralo 40 vzorcev olja na maščobnokislinsko sestavo in na etilne estre maščobnih kislin, 20 vzorcev pa na hlapne spojine, vsebnost in sestavo biofenolov ter sterolov, na tokoferole. Prav tako se je opravila senzorična ocena. Izvedeno je bilo izobraževanje pridelovalcev na temo kakovosti oljčnega olja in 5 začetnih tečajev o senzoričnem ocenjevanju, delavnica za gostince in za širšo javnost. Skupaj je bilo organiziranih 29 delavnic z 225 udeleženci. Pri vplivu shranjevanja in filtracije ter novih tehnologij na kakovost olja se je ugotavljala mikrobiološka neoporečnost letnika 2023, ki je bil na splošno slabe kakovosti, na izbranih 5 oljih s senzoričnimi napakami in 5 oljih brez

napak. Opravilo se je 5 različnih poskusov za proučevanje vpliva tehnologije pridelave in predelave na kakovost oljčnega olja (namakanje oljk, različni tipi mlinov pri stiskanju oljk, vsebnost biofenolov pred in po separiranju v oljarni).

Javna služba nalog rastlinske genske banke

Rastlinski genski viri (RGV) so osnova za zagotavljanje prehranske varnosti, ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostno kmetijstvo. Po zakonodaji za njihovo ohranjanje v Sloveniji skrbi Javna služba nalog rastlinske genske banke (JSRGB). Izvajanje nalog JSRGB temelji na mednarodni pogodbi o rastlinskih genskih virih (MPRGV), Zakonu o kmetijstvu, podrobneje pa jih ureja Uredba o JSRGB.

Za izvajalca JSRGB sta bila za sedem let (2018–2024) imenovana KIS (za program JSRGB-KIS) in Biotehniška fakulteta (za program JSRGB-BF). V zbirkah obeh izvajalcev se v obliki semen, kolekcijskih nasadov in *in vitro* razmerah skupno hrani 5.545 RGV.

Pri tem JSRGB-KIS skrbi za zbirke RGV krmnih rastlin, krompirja, vrtnin, hmelja, jagodičja in vinske trte, hkrati pa KIS opravlja tudi naloge strokovno-tehnične koordinacije. Pri izvajanju nalog zbirke krmnih rastlin kot podizvajalec sodeluje BF, za zbirke jagodičja in vinske trte je podizvajalec Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru (FKBV), vse naloge za zbirko hmelja pa izvaja podizvajalec Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (IHPS). Od leta 2022, ko se je KIS-u priključil Seleksijsko-poskusni center Ptuj (SPC), v okviru katerega se izvajajo naloge za spodbujanje ohranjanja in ponovne uporabe opuščenih lokalnih sort in populacij kmetijskih rastlin. V letu 2024 se je SPC Ptuj preimenoval v Infrastrukturni center Ptuj (IC-Ptuj). JSRGB-BF pa skrbi za zbirke žit, sadnih rastlin ter zdravilnih in aromatičnih rastlin. Kot podizvajalci sodelujejo KIS za zbirko žit, FKBV za zbirko sadnih rastlin ter IHPS za zbirko zdravilnih in aromatičnih rastlin (ZAR).

Za ohranjanje biotske raznovrstnosti v kmetijstvu se izvajajo naslednje naloge javne službe, ki so opredeljene v Programu JSRGB za obdobje 2018–2024: zbiranje in evidentiranje RGV *ex situ*, razmnoževanje in zagotavljanje trajnostne rabe RGV, opisovanje in vrednotenje akcesij RGV, administrativno-tehnične naloge, strokovno-tehnična koordinacija, izobraževanje, usposabljanje in ozaveščanje javnosti in sodelovanje z mednarodnimi organizacijami in omrežji na področju RGV. Naloge so se opravljale v skladu z operativnim priročnikom RGV, splošnimi navodili za upravljanje zbirk RGV in navodili za upravljanje posameznih zbirk RGV, ki so bili pripravljeni v okviru projektne naloge Priprava priročnikov oziroma splošnih in specifičnih standardnih operativnih postopkov za *ex situ* ohranjanje RGV.

Krmne rastline – V okviru zbirke krmnih rastlin so se nadaljevale aktivnosti vrednotenja agronomskih lastnosti in razmnoževanja izbranih vrst. Pri večletnih vrstah se ocenjevanja nadaljujejo tudi v naslednjem letu. Določene akcesije so bile izločene iz nadaljnega razmnoževanja zaradi zmanjšane sposobnosti semenjenja. Izvajale so se tudi druge naloge v skladu s programom, vključno z ozaveščanjem in mednarodnim sodelovanjem.

Krompir – Delo v zbirki krompirja je potekalo skladno s programom. Poudarek je bil na spremljanju zdravstvenega stanja akcesij ter na diagnostiki virusov z uporabo molekularnih metod. Ohranjajo se predvsem stare lokalne sorte in akcesije z uporabnimi lastnostmi.

Vrtnine – Zbirka vrtnin je bila dopolnjena z novimi akcesijami, izvedlo se je razmnoževanje, opisovanje in vrednotenje več vrst zelenjadnic. Kljub nekaterim težavam zaradi vremenskih razmer je večina načrtovanih aktivnosti potekala skladno s programom. Posebna pozornost je bila namenjena česnu, saj je bila izdana tudi strokovna monografija s to tematiko.

Hmelj – V zbirki hmelja so se vse naloge izvajale v skladu s programom. Zbirka je bila dopolnjena z dodatnimi genskimi viri.

Jagodičevje – Zbirka jagodičja vključuje raznolik nabor sort in avtohtonih akcesij. V letu 2024 je bil vzpostavljen nov center za jagodičje, kjer se bo v prihodnje izvajala presaditev kolekcij. Izvajale so se oskrbovalne naloge, osnovna vrednotenja ter dopolnjevanje zbirke. Nadaljevale so se tudi terenske aktivnosti iskanja divjih akcesij.

Vinska trta – Akcesije vinske trte se ohranjajo na več lokacijah po Sloveniji. Izvajale so se morfološke ocene izbranih lastnosti ter razmnoževanje propadlih trsov. Nadaljevalo se je sodelovanje pri molekularnih analizah avtohtonih sort in spremljanje njihovega stanja na terenu.

Žita – Izvedeni so bili osnovni laboratorijski testi in razmnoževanja pri izbranih akcesijah, vključno s terenskim delom, pravilom pridelka, osnovnimi opisi ter pripravo semena za shranjevanje. Na več lokacijah so bile opravljene setve, spremljanje rasti in razvoja rastlin ter osnovno vrednotenje lastnosti. Zaradi vremena (veliko padavin) je prišlo do manjših odstopanj od načrtovanih aktivnosti, kar je vplivalo na količino in kakovost pridelanega semena.

Sadne rastline – Opravljena so bila vzdrževalna dela na nasadu ter spomladanski pregledi akcesij. Zaradi pozebe ni bilo mogoče opraviti vseh načrtovanih opisov. Izvedena je bila vzgoja sadik iz novih cepljenj, pridobljena je bila manjkajoča oprema in vzpostavljen stik z mednarodnimi strokovnjaki. Za določene sadne vrste so izvedli dodatne raziskave v laboratorijskih razmerah.

Zdravilne in aromatične rastline – Delo je potekalo skladno s programom. Hranjene akcesije so bile ustrezno testirane, razmnožene in vrednotene. Izvedeni so bili kalilni testi, prav tako je sledilo tudi nadaljnjo in vitro vzdrževanje izbranih vrst. Izvedena so bila terenska popisovanja rastišč z omejeno pojavnostjo vrst, vzorčeni so bili posamezni populacijski materiali in analizirane osnovne kemijske ter morfološke lastnosti. Zaradi vremenskih razmer je bil prenos rastlin na prosto nekoliko zamaknjen. Pregledani sta bili tudi izvorni nahajališči za preverjanje stanja naravnih populacij, zabeležene so bile spremembe na terenu. Izvedena so bila pedagoška in raziskovalna dela, objavljen je bil znanstveni članek ob hkratnem aktivnem sodelovanju v mednarodnih mrežah.

Strokovno-tehnična koordinacija – Z redno komunikacijo med MKGP in vodji JSRGB-KIS, JSRGB-BF, kuratorji ter skrbniki zbirk je bilo mogoče učinkovito izvajanje nalog. Usklajevanja so obsegala tudi področje ohranjanja in uporabe opuščenih lokalnih sort in populacij, ki jih izvaja IC-Ptuj. Pripravljena so bila letna poročila o delu JSRGB ter kritična ocena izvajanja programa v obdobju 2018–2024. Na tej osnovi je bil oblikovan predlog dopolnjenega programa za naslednje srednjeročno obdobje. Potekale so aktivnosti v zvezi z razvojem nove aplikacije za Zbirko podatkov RGB. Podpisan je bil nov dogovor o souporabi podatkov (EURISCO DSA). Pripravljene so bile vsebine in organiziran 8. posvet o RGV (FKBV, junij 2024), ker so pripravili vsebine na temo trajnih nasadov. Redno je bilo spremljano delo mednarodnih teles (FAO, ECPGR, CGRFA). Koordinatorici JSRGB sta se udeležili več strokovnih srečanj. Ker določene naloge presegajo možnosti izvedbe z rednimi finančnimi sredstvi, se dodatni projekti in aktivnosti izvajajo v okviru posebnih intervencij SKP, na primer IRP 34, ki omogoča dopolnitev in širitev dejavnosti JSRGB.

Javna služba v hmeljarstvu

Javno službo v hmeljarstvu izvaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (v nadaljevanju IHPS). Izvajajo se naslednje naloge: žlahtnjenje hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja, ocenjevanja letnika hmelja ter introdukcije novih in tujih sort hmelja.

Žlahtnjenje – V okviru žlahtnjenja hmelja so bila izvedena vsa dela v skladu z načrtanim programom dela. Posejana so bila semena 96 družin križancev, izvedene so bile selekcije na

bolezni, presajene so bile sadike rastlin za nadaljnjo izvajanje selekcije na verticiljsko uvelost hmelja v prihodnjem letu ter pripravljenih je bilo 3.000 rastlin za sajenje. Vzgojenih je bilo nad 8.000 sejancev ter po izvedenih selekcijah na hmeljevo peronosporo in hmeljevo pepelovko presajenih 3.500 rastlin. Posajenih je bilo več tisoč križancev, vzgojenih v preteklem letu, vsi kolekcijski nasadi (88 križancev v kolekcijski nasad P5 in 10 križancev v nasad P2) in oskrbovano je bilo ukorenišče oziroma nasad z nizko oporo (30 rastlin novih treh sort in petih sort v preizkušanju) za namen spremljanja odpornosti na bolezni. Oskrbovan je bil nasad križancev v okolici IHPS, iz katerega so bile izločene občutljive rastline na hmeljevo peronosporo. Skupno je bilo oskrbovanih 4,6 ha površin. V letu 2024 je bilo pri križancih opravljenih 16 testov odpornosti proti verticiljski uvelosti hmelja, pri čemer so bili vsi genotipi okuženi s patotipom PV1 glive *V. albo-atrum*, ki povzroča letalno obliko verticiljske uvelosti v Sloveniji (PV1). Opravilo se je 117 različnih kombinacij križanj. V nasadu s skoraj 6.000 križanci, posajenem zunaj površin IHPS, je bila izvedena odbira rastlin in predvidena kemijska analiza izbranih križancev. Opravljena je bila senzorika odbranih križancev z iskanjem najintenzivnejših hmeljskih in netipičnih hmeljskih not v suhih storžkih hmelja. V okviru testiranja občutljivosti sort hmelja za CBCVD se je v proučevanje vključilo 7 novih križancev. Ohranjenih je bilo nad 100 genotipov v tkivni kulturi, vzorčeni so bili križanci za določanje spola. Pri novih sortah sta se v vzgojo iz meristematskih celic brstov vključili sorti 90A263 in 109B27, z namenom vzgoje brezviroidnih in brezvirusnih rastlin. Sortam hmelja v pridelavi sta bili določeni vsebnost in sestava grenčic in eteričnega olja. Pripravili so se vzorci hmelja novih sort in poslali v določanje pivovarske vrednosti v pivovarne po svetu. V pivovarni IHPS je bilo opravljeno poskusno varjenje piva z namenom sledenja staranja hmelja v pivu. Celo leto je potekalo izobraževanje zainteresirane javnosti preko različnih medijev ter februarja 2024 na Seminarju o hmeljarstvu.

Tehnologija pridelave in predelave hmelja – Pridelovalci hmelja izvajanje dela lahko spremljajo v okviru Odbora za hmeljarstvo pri IHPS in na tehnoloških sestankih hmeljarjev čez vse leto. Naloga ima glavni poudarek na izvajanju napovedi gospodarsko pomembnih bolezni in škodljivcev hmelja ter prognozah namakanja, gnojenja in tehnološke zrelosti. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se v okviru naloge izvajajo tudi tehnološki poskusi. V letu 2024 je bilo izvedenih osem poskusov oziroma nalog, in sicer poskus uporabe foliarnih gnojil za gnojenje hmelja, gnojenje hmelja s sulfatom, analiza vpliva kapljičnega namakanja hmelja na razporeditev vode v tleh, ocena tveganja pri uporabi različnih vodil v hmeljarstvu, reducirana tehnologija pridelave hmelja s kalkulacijo tovrstne pridelave, presejalno preizkušanje učinkovitosti pripravkov iz skupine krepilcev odpornosti rastlin, biofungicidov, osnovnih snovi in biostimulatorjev za preprečevanje bolezni hmelja, določanje vpliva okužb storžkov na HSI in identifikacija napak pri ravnanju s hmeljem v času obiranja in po obiranju glede vpliva na HSI. Za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja ter izdajanja navedenih napovedi so bili analizirani meteorološki podatki. Na področju usmerjene uporabe FFS je bil tudi v letu 2024 pripravljen seznam dovoljenih FFS za varstvo hmelja v Sloveniji z vključeno maksimalno količino ostankov posameznih aktivnih snovi za določene svetovne trge. Sestavil in objavil se je tudi seznam pripravkov za varstvo hmelja, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi. V sklopu mednarodne konkurenčnosti slovenskega hmeljarstva in ekonomike hmeljarskih kmetij se je izvajala sistemska analiza konkurenčnosti in svetovnih tržnih razmer. Za tekoče leto se je izdelala modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. IHPS je organiziral in izvedel dvodnevni *Seminar o hmeljarstvu*, izdal 16 številok Hmeljarskih informacij in aktivno sodeloval na sedmih tehnoloških sestankih hmeljarjev.

Introdukcija – Introdukcija novih in tujih sort hmelja je osredotočena na določitev optimalne tehnologije pridelave novih in tujih sort hmelja v naših pridelovalnih razmerah. Cilj je slovenskim hmeljarjem zagotoviti potrebne informacije o novih slovenskih sortah in morebitnih

tujih sortah za pridelovanje v naših razmerah. Cilji v letu 2024 so bili določevanje časa rezi za sorto Styrian Dragon, določevanje načina gnojenja za sorto 31B26, določitev terminskega okna tehnološke zrelosti za nove sorte 90A263, 109B27 in 31B26 na dveh lokacijah, ugotavljanje morebitnega pojava fiziopatij pri novih sortah in iskanje njihovega vzroka, zbiranje informacij o odzivu novih sort hmelja na škodljive organizme, dodatna opazovanja novih sort v poljskih razmerah na nizki opori s poudarkom na škodljivih organizmih ter priprava sadilnega materiala za sajenje poskusa v prihodnjem letu. Oskrba poskusov se je izvajala vso sezono.

Spremljanje letnika hmelja – Namen te naloge je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Določeni so bili letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah, ki so najbolj razširjene v slovenski pridelavi. V času obiranja pridelka hmelja se je na terenu pobralo, analiziralo in statistično obdelalo skupno 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja sort Aurora, Savinjski golding, Bobek, Celeia, Styrian gold, Styrian Cardinal, Styrian Wolf in Styrian Dragon. V vseh vzorcih so bile opravljene analize na vsebnost primesi, odpada, semena, vlage in alfa-kislin (KVH–TE). Vsebnost alfa-kislin je bila pri starejših sortah podpovprečna v primerjavi s podatki zadnjih deset let, medtem ko je bila vsebnost pri novejših sortah enaka ali celo višja od povprečja zadnjih let. V okviru naloge je IHPS na spletni strani mesečno objavljala poročila o certificiranem pridelku slovenskega hmelja letnikov 2023 in 2024.

10.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja na podlagi Zakona o živinoreji³⁰ in Uredbe o načinu in pogojih izvajanja javnih služb v živinoreji³¹. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo o priznanju ali odobritvi MKGP.

Preglednica 71: Število organizacij v letu 2024, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji

Vrsta živali	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	12	6	23
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	2	8	2	12
Konji	10	3	3	16
Čebele	1	1	30	32
Skupaj	18	34	43	96

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, razlaga rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali,

³⁰ Uradni list RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1, 45/04 – ZdZPKG, 90/12 – ZdZPVHVVR in 45/15.

³¹ Uradni list RS, št. 99/08.

izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelje paše, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavljajo genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, vpisanih v rodovniške knjige in registre, ter doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta, rjava, črno-bela, limuzin, šarole, cikasto govedo, angus in škotsko višavsko govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

V kontrolo prireje mleka je bilo v letu 2024 vključenih 72.217 krav molznic iz 2.601 kmetij, kar je 81 % vseh molznic v Sloveniji (CPZ Govedo: 89.029 molznic). Število čred v kontroli prireje mleka se je v primerjavi z letom 2023 zmanjšalo za 135 in število krav za 935.

V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so v letu 2024 v povprečju redila 27,8 krave molznice (leta 2023: 26,7). Kontrola prireje mleka se je izvajala po metodi AT4, v čredah z robotsko molžo (245 kmetij) po metodi A4. Povprečna prireja mleka po kravi v Sloveniji v standardni laktaciji (305 dni) je bila 7.434 kg mleka s 4,04 % maščobe in 3,38 % beljakovin. Z izjemo rjave pasme, so je mlečnost zmanjšala pri vseh ostalih pasmah, v povprečju za 17 kg mleka. Povečali sta se vsebnost maščob in beljakovin.

Preglednica 72: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2023 in 2024

Pasma	2023						2024*					
	Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine	
			(kg)	(%)	(kg)	(%)			(kg)	(%)	(kg)	(%)
LS	21.400	6.166	253,5	4,11	210,5	3,41	18.035	6.158	252,6	4,10	210,6	3,42
LSX	4.453	6.674	274,4	4,11	226,5	3,39	3.424	6.631	272,2	4,11	225,2	3,40
ČB	33.190	8.717	346,9	3,98	289,7	3,32	27.279	8.694	347,6	4,00	290,7	3,34
RJ	6.509	6.419	223,9	4,16	223,9	3,49	4.842	6.469	268,5	4,15	227,2	3,51
CK	43	3.399	129,3	3,80	114,4	3,36	61	3.244	122,9	3,79	109,4	3,37
Druge	7.904	6.920	279,7	4,04	232,7	3,36	6.798	6.888	277,9	4,03	232,6	3,38
Skupaj	73.499	7.451	300,8	4,04	250,8	3,37	60.439	7.434	300,6	4,04	251,3	3,38

* Od leta 2024 naprej se v obračun povprečij standardnih laktacij štejejo le laktacije, ki so dosegle standardno laktacijo v obdobju obračuna, v predhodnih obračunih so bile poleg teh upoštevane tudi laktacije, ki so se končale v posameznem obdobju in so bile daljše od 305 dni (tudi, če je bil 305 dan v preteklem obdobju).

Vir: KIS

V letu 2024 je bilo opravljenih 2.865 tehtanj (skupno 3.402 meritev) ob 166 tehtalnih dneh v 78 rejah v kontroli mesa. Skupaj je bilo kontroliranih 1.905 živali, od tega 1.467 telet. Spremljanje prireje mesa se je povečalo za dodatnih 17 rej, prav tako se je povečalo tudi število tehtanj.

Leta 2024 je bil povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri limuzin pasmi 1.020 g/dan in 1.240 g/dan pri šarole pasmi. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiri plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojilj in pri gospodarskem križanju.

Selekcija ima eno najpomembnejših vlog pri odbiri bikovskih mater, saj so njihovi moški potomci kandidati za bodoče plemenske bika, poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, različne raziskave, poročila in razstave živali. V letu 2024 je bilo registriranih 617 bikovskih mater, največ med njimi za črno-belo pasmo (178). V potrjenih rejskih programih so bili določeni pogoji za vpis čistopasemskih plemenskih živali v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo je izpolnjevalo 67.460 krav, kar je 93 % vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. V letu 2024 je 77 % čistopasemskih krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka, izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). Največji odstotek čistopasemskih krav je pri črno-beli (83 %) in rjavi pasmi (85 %), najmanj pa pri lisasti pasmi (65 %).

Pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige izpolnjuje 91 % plemenskih bikov. Nasprotno kot pri kravah pa pri plemenskih bikih največji delež v RK predstavljajo čistopasemski plemenski biki lisaste pasme (83 %). V letu 2024 je bilo na novo registriranih 639 plemenskih bikov. Za osemenje je bilo registriranih 37 domačih plemenskih bikov in 117 bikov iz drugih populacij, za pripust pa je bilo registriranih 569 plemenskih bikov.

Na testnih postajah potekata testiranje lastne proizvodnje potomcev načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov ter testiranje proizvodnje potomcev mladih bikov, vključenih v osemenje. Potomce moškega spola po posameznem biku se izberejo na terenu in vhljevijo v testno postajo, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po zaključenem testu se vsi podatki o telesnih masah ob posameznem tehtanju in podatki, zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno zbirko. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je napoved plemenskih vrednosti posameznih bikov. V letu 2024 je bilo opravljenih 1.784 tehtanj (skupno 2.794 meritev) pri 435 bikih v lastnem testu na vzrejališčih Nova Gorica in Murska Sobota, PRC za živinorejo Logatec in kmetiji Rajhenav. Lastni test je zaključilo 252 bikov, ki so bili v letu 2024 stari eno leto.

Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalnik klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izredno pomembna, saj se najboljše živali uporabljajo za gospodarsko križanje.

V letu 2024 so bili opravljeni trije redni nacionalni obračuni genetskih vrednosti za večino sklopov lastnosti. V prvem polletju so potekali obračuni v februarju in juniju, v drugem pa v oktobru. Po obračunu plemenskih vrednosti je bila pripravljena tudi lestvica bikov za najpomembnejše lastnosti. V letu 2023 se je začelo z rutinskim obračunom genomskih plemenskih vrednosti po metodi enega koraka pri rjavi in črno-beli pasmi. Mesečno obračunavanje za ob pasmi se je izvajalo tudi v letu 2024. V ta namen se mesečno pripravlja tudi seznam novorojenih živali z njihovim poreklom.

Prašičereja

Potrjeni so rejski programi za naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), slovenski veliki beli prašič (linija 22), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), krškopoljski prašič (88), hibrid 12, hibrid 21 in hibrid 54. V letu 2024 je bilo v rejski program skupno vključenih 99 merjascev, 1.415 mladic in 5.037 starih svinj naštetih pasem in linij. Izdanih pa je bilo 2.321 zootehniških dokumentov.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru živali. Vanjo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so sprejete za pleme. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali ter je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z

razredi in dodatne dele. V letu 2024 je bilo skupno podeljenih 864 rodovniških številčkov čistopasemskim plemenskim živalim in 2.104 registrskih številčkov hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu. V letu 2024 je bilo ocenjenih 146 plemenskih merjascev pasem 11, 22, 44, 55 in terminalnih hibridov, odbranih pa je bilo 74 plemenskih merjascev. Ocenjenih je bilo tudi 7.386 plemenskih svinj pasem 11, 22, 44, 55, 88 in maternalnih hibridov, za pleme pa je bilo odbranih 6.609 plemenskih svinj.

Pri številu živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj je opazen trend povečevanja. V letu 2024 je bilo v povprečju 15,48 živorojenega in 12,50 odstavljenega pujska na gnezdo. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska. V letu 2024 je bilo na živorojenega pujska porabljenih 11,92 krmnega dneva. Neugoden trend je opazen pri številu gnezd na svinjo letno, ki se zmanjšuje v povprečju za 0,007 gnezda na leto in poodstavitvenem premoru, ki se podaljšuje v povprečju za 0,096 dni na leto.

Pri krškopoljskem prašiču je na splošno, kljub občasnim nihanjem, opazen trend zmanjševanja števila živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo. Število krmnih dni na živorojenega pujska se povečuje v povprečju za 0,21 dneva na leto. V letu 2024 je bilo v gnezdu povprečno 9,03 živorojenih in 7,19 odstavljenih pujskov (leta 2023: 8,83 živorojenih in 7,32 odstavljenih), na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 28 krmnih dni.

Preizkus mladic v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in vzrejnih središčih ter zajema identifikacijo, oceno zunanosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtna slanina z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladic.

Testiranje na maligno hipertermijo se ne opravlja več, se pa uvaja genotipizacija, v okviru katere je poleg drugih genov znan tudi genotip za sindrom maligne hipertermije. V letu 2024 je genotip za SMH znan za skupno 416 živali modernih pasem (11, 22, 44, 55, maternalni in terminalni hibridi) in za 213 živali pasme krškopoljski prašič.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška, burska, slovenska srnasta in slovenska sanska.

V primerjavi z letom prej se je stalež drobnice, ki je vključena v rejske programe v letu 2024, povečal. Pri ovcah iz 18.656 na 18.815 živali in pri kozah iz 3.824 na 3.948 živali. V letu 2024 sta bili najštevilčnejši jezersko-solčavska ovca (35 %) in oplemenjena jezersko-solčavska ovca (33 %), sledijo bovška ovca (17 %) in belokranjska pramenka (6 %), istrska pramenka (5 %) ter oplemenjena bovška ovca (4 %).

Pri kozah je imela največji stalež drežniška koza (35 %), sledile so ji slovenska srnasta koza (27 %) ter z 19 % burska koza in slovenska sanska koza. V letu 2024 je bilo v tropih, vključenih v rejske programe, na novo odbranih 2.727 ovc in 898 koz.

Preglednica 73: Število tropov ter število ovc in koz v kontroli; 2023 in 2024

	2023				2024			
	Število tropov		Število živali		Število tropov		Število živali	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	37	223	5.057	13.599	36	223	5.050	13.765
Koze	36	70	2.254	1.473	38	73	2.352	1.596

Vir: BF

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravljajo se biološki test ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. Izdanih je bilo skupno 1.006 zootehniških spričeval, od tega 667 za plemenske ovce in ovne ter 339 za plemenske koze in kozle.

V letu 2024 je bilo v kontrolo mlečnosti vključenih 5.050 ovac mlečnih pasem iz 36 tropov in 2.352 koz mlečnih pasem iz 38 tropov. V letu 2024 je bilo ob rojstvu stehtanih 13.837 mladičev (89 %) od skupno 15.614 rojenih mladičev vseh pasem vključenih v rejski program. Od tega je bilo 12.141 jagnjet stehtanih ob rojstvu (93 % od vseh rojenih jagnjet) in 1.696 kozličev stehtanih ob rojstvu (68 % od vseh rojenih kozličev). Ob odstavitvi oz. pri starosti 60 ± 15 dni se tehtanja izvajajo le pri pasmah ovac za prirejo mesa (razen pri jezersko-solčavski pasmi) in pri pasmah koz za prirejo mesa. Pri posameznih pasmah ovac in koz je bilo ob drugem tehtanju stehtanih 3.131 jagnjet in kozličev (20 % od vseh rojenih mladičev).

V letu 2024 je bilo ocenjenih 107 plemenjakov v pogojih reje (na kmetijskih gospodarstvih), od tega 51 plemenskih ovnov in 46 plemenskih kozlov.

Preglednica 74: Parametri plodnosti ovc in koz v letih od 2020 do 2024

	Leto	Št. živali	Št. tropov	Št. jagnjitev/jaritev	Doba med jagnitvama/jaritvama (dni)	Št. jagnjitev/jaritev/žival	Št. rojenih mladičev/gnezdo	Št. živorojenih mladičev/gnezdo	Št. rojenih mladičev/žival
Ovce	2020	8.146	219	9.164	318	1,15	1,26	1,23	1,45
	2021	8.360	225	9.221	308	1,19	1,29	1,25	1,54
	2022	8.763	237	9.694	310	1,18	1,29	1,24	1,52
	2023	8.823	245	9.704	322	1,13	1,25	1,21	1,41
	2024	8.794	247	9.745	320	1,14	1,25	1,21	1,42
Koze	2020	1.732	88	1.770	372	0,98	1,51	1,45	1,48
	2021	1.725	90	1.742	373	0,98	1,58	1,51	1,55
	2022	1.677	91	1.679	372	0,98	1,57	1,51	1,54
	2023	1.676	96	1.685	383	0,95	1,54	1,47	1,46
	2024	1.677	98	1.687	386	0,95	1,54	1,47	1,46

Vir: BF

Število ovc, ki so v letu 2024 jagnjile, je podobno številu v letu prej, podobno pa je tudi število tropov. Število rojenih jagnjet na ovco/letno se je v letu 2024 malenkost povečalo (na 1,42 rojenih jagnjet), kar je pa je še vedno precej manj kot leta 2022 (1,52). Podobno kot leto prej je tudi pri številu koz, ki so jarile v letu 2024. Število tropov, ki so bili vključeni v analizo plodnosti, se v zadnjih treh letih malo spreminja in ostaja na ravni 90–100 tropov. Doba med jaritvama v obdobju zadnjih desetih let niha in v povprečju tega obdobja znaša 377 dni. V letu 2024 se je DMJ spet nekoliko povečala v primerjavi z letom 2023, zaradi česar se je v letu 2024 nekoliko zmanjšal parameter število rojenih mladičev na kozo na leto.

Testiranje ovnov je potekalo na testni postaji v Logatcu in testni postaji na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehtani (interval 30 ± 5 dni). Krmljeni so s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopek testiranja in meritev je enak tudi na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil. V letu 2024 smo za namen lastne preizkušnje na testni postaji Logatec odkupili 240 moških jagnjet jezersko-solčavske in oplemenjene jezersko-solčavske ovce. Od tega je test končalo 231 ovnov, in sicer 154 (67 %) ovnov jezersko-solčavske in 77 (33 %) oplemenjene-jezersko-solčavske pasme. V času testa je bilo izločenih 9 ovnov. Od skupno 231 ovnov, ki so končali testiranje, je bilo za pleme in za prodajo primernih 147 ovnov, oziroma 64 %, preostali delež predstavlja izločene ovne (kakovostni razred 3B). Največji delež ovnov (36 %) je bil izločenih – kakovostni razred 3B. V najboljši razred (1A) je

bilo razvrščenih 4 % ovnov, razred 1B je zajemal 15 % ovnov, razred 2A 19 % in razred 2B 14 % ovnov. V kategorijo 3A je bilo razvrščenih 12 % ovnov.

V letu 2024 so bile plemenske vrednosti za lastnosti mlečnosti ocenjene štirikrat, in sicer marca, junija, septembra in decembra. Plemenske vrednosti za lastnosti mlečnosti ocenjujemo pri mlečnih pasmah ovc (bovska ovca, oplemenjena bovska ovca, istrska pramenka) in koz (slovenska sanska koza, slovenska srnasta koza, drežniška koza). Skupaj je bilo v letu 2024 za vse mlečne pasme ovc v štirih obračunih napovedanih 469.166 plemenskih vrednosti in za vse mlečne pasme koz 277.692 plemenskih vrednosti.

Plemenske vrednosti za lastnost telesna masa ob zaključku direktnega testa smo ocenili štirikrat v letu 2024, in sicer vsakič, ko je s testom zaključila posamezna skupina ovnov. Plemenske vrednosti za lastnosti telesna masa ob zaključku direktnega testa ocenjujemo pri kandidatih za plemenske ovne dveh pasem ovc (jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca). Skupaj je bilo napovedanih 231 plemenskih vrednosti za lastnosti telesna masa ob zaključku direktnega testa.

Konjereja

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme: lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj, bosanski planinski konj, islandski konj in šetlandski poni. Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. V letu 2024 je bilo opravljenih 1.545 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem.

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebic za sprejem v rodovnik je v letu 2024 potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj in naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 261 kobil.

Preglednica 75: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2016–2024

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Slovenske hladnokrvne kobile	106	109	122	134	99	128	135	152	125
Posavske kobile	24	51	46	111	40	76	58	60	50
Haflinške kobile	23	16	19	18	14	23	11	16	27
Kasaške kobile	17	24	20	20	20	6	9	17	14
Slovenske toplokrvne kobile	15	10	6	11	5	6	5	6	13
Ljutomerski kasač	13	8	8	8	5	4	4	4	3
Angleške polnokrvne kobile	4	3	0	4	7	0	1	1	1
Arabske polnokrvne in arabske kobile	8	8	21	7	7	15	14	13	10
Islandske kobile	1	3	2	12	2	3	6	4	3
Lipicanske kobile	13	6	10	7	7	15	16	15	7
Šetlandske kobile	5	4	3	4	5	3	2	4	4
Bosanski planinski konj						0	2	0	4
Skupno sprejete v rodovnik	229	242	257	336	211	279	263	292	261

Vir: VF

Za plemenilno sezono 2024 je skupno priznanih 322 plemenjakov za pasme konj, za katere se v Sloveniji vodijo rodovniške knjige. V letu 2024 je bilo iz žrebetišč odbranih 14 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, 6 žrebcev posavske pasme in 4 haflinški žrebci.

Čebelarstvo

V Sloveniji se čebelari s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo v letu za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 313 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 50 čebel delavk.

V letu 2024 je bilo v progeno testiranje vključenih 660 matic, ki so izhajale iz 40 matičarjev in 33 različnih vzrejališč. Oprašene matice so bile naključno in anonimno razdeljene 30 pogodbenim čebelarjem. KIS je v letu 2024 v testiranje vzel 29 čebeljih matic, vse so bile vzrejene na KIS.

V letu je povprečna ocena mirnosti znašala 3,07, povprečna ocena rojivosti 3,00, povprečna ocena donosa medu 24,4 kg, poprečna ocena obarvanosti pa 3,65 točk. Čebelarska letina je bila z donosom 24,5 kg medu na panj izredno ugodna. Družine so normalno rojile, ocena mirnosti se po pričakovanjih giblje okoli 3,20, kar je kljub strožjemu ocenjevanju zadovoljivo. V izvorno rodovniško knjigo je bilo vpisanih 46.456 matic; od teh je bilo 985 rodovniških. Izvoženih je bilo 16.558 matic ali 36 %, od tega v EU 12.270 in izven EU 4.288. Skupaj so vzrejevalci izvažali v 35 različnih držav, največ na Hrvaško, v Avstrijo in Veliko Britanijo.

Preglednica 76: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2016–2024

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Število matic	37.694	42.941	45.861	45.927	42.371	39.453	44.685	44.984	46.456
od teh rodovniških	522	575	160	121	107	272	392	308	985
Prodaja matic	37.694	42.941	45.861	45.927	42.371	39.453	44.685	44.984	46.456
Doma	22.128	25.118	24.137	25.747	27.456	22.087	29.755	27.874	29.898
v EU	12.807	14.845	17.433	16.915	12.599	13.857	11.130	12.880	12.270
zunaj EU	2.759	2.978	4.291	3.265	2.316	3.509	3.800	4.230	4.288

Vir: KIS

Delo na spremljanju in napovedi medenja v čebelarstvu je v letu 2024 obsegalo zbiranje vzorcev za pospeševanje razvoja povzročiteljev medenja, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

10.4 Raziskovalna dejavnost

MKGP je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2024 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazuje strateško pomembnost in uporabnost za razvoj resornih področij MKGP.

Aplikativne raziskovalne projekte, ki predstavljajo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja ter so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 % upravičenih stroškov. Podpora projektom s strani MKGP predstavlja podporo zainteresiranega uporabnika raziskave. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost RS) iz let 2021, 2022, 2023 in 2024 je MKGP kot interesent v letu 2024 sofinanciralo osem aplikativnih projektov. Finančna obveznost MKGP je znašala 296.716 EUR. Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima MKGP najpomembnejšo vlogo pri projektih sektorskega **ciljnega raziskovalnega programa (CRP)**, pri katerih nastopa kot naročnik in jih sofinancira v višini do 50 % upravičenih stroškov. CRP so oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju.

MKGP je v letu 2024 nadaljevalo delo v naslednjih projektih CRP:

- Financiranje 23 projektov s področja kmetijstva, ki so bili izbrani v okviru drugega razpisa CRP »Naša hrana, podeželje in naravni viri«, objavljenega v letu 2024. Glavni raziskovalni poudarki se nanašajo na področja trajnostnega kmetijstva in prehranske suverenosti, trajnostne živinoreje in dobrobiti živali, upravljanja z naravnimi viri in prilagajanja podnebnim spremembam, varstva rastlin in zdravja živali ter digitalizacije in inovacij v kmetijstvu. Finančna obveznost MKGP v letu 2024 je bila 204.993 EUR.
- Sodelovanje v horizontalnem Ciljnem raziskovalnem programu »CRP 2021«, v katerem skupaj z ministrstvi, pristojnimi za okolje, infrastrukturo, kulturo in ARIS sofinancira projekt z naslovom Prenova regionalne razdelitve krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji ter njihova digitalizacija. V letu 2024 so bile finančne obveznosti MKGP 2.000 EUR.
- Sodelovanje v »CRP 2022«, v katerem skupaj z ARIS sofinancira izvajanje projekta z naslovom Digitalizacija terroirjev slovenskih vinogradov. Finančna obveznost MKGP v letu 2024 je bila 17.000 EUR.
- Sodelovanje v »CRP 2023«, v katerem skupaj z ARIS sofinancira izvajanje projekta z naslovom Stičišče znanj za zeleno, trajnostno in inovativno sredozemsko kmetijstvo - MED-STI-K. Finančna obveznost MKGP v letu 2024 je bila 34.000 EUR.
- Sodelovanje v »CRP 2024«, v katerem skupaj z ARIS sofinancira izvajanje projekta Razvoj trajnostnih kmetijskih praks za zmanjšanje vpliva nitratov na tla in kakovost podzemne vode (NITRAT). Finančna obveznost MKGP v letu 2024 je bila 5.000 EUR.

V letu 2022 je bil oblikovan nov sektorski CRP »Naša hrana, podeželje in naravni viri« za obdobje 2022– 2027, ki temelji na strateških ciljih, opredeljenih v dokumentih dolgoročnega sektorskega razvojnega načrtovanja³² ter v Strategiji razvoja Slovenije 2030. Usmeritve za pripravo javnih razpisov CRP »Naša hrana, podeželje in naravni viri« so določene s prioritetskimi vsebinami v okviru štirih težišč, in sicer:

- Težišče 1: Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in živilskopredelovalni sektor,
- Težišče 2: Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri,
- Težišče 3: Kakovost življenja, varna in zdrava hrana, krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju, ter
- Težišče 4: Oblikovanje in prenos znanja in na dejstvih utemeljena politika.

V letu 2023 se je nadaljevalo financiranje 22 projektov s področja kmetijstva, ki so bili izbrani v okviru razpisa CRP »Naša hrana, podeželje in naravni viri« v letu 2022. Finančna obveznost MKGP v letu 2024 je bila 580.350 EUR.

Celotni izdatki za podporo projektom CRP so obsegali 843.283 EUR oziroma 67 % sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2024. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2024 prevzetih za 23 % manj finančnih obveznosti kot v letu 2023.

³² Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«, Resolucija o nacionalnem gozdnem programu

Preglednica 77: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2023 in 2024

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2024 (EUR)	Izplačano (EUR)		Indeks 2024/23
	2023	2024		2023	2024	
Aplikativni in razvojni projekti	6	8	296.716	107.334	296.716	276,4
Ciljni raziskovalni program (CRP)	41	48	843.283	1.092.661	843.283	77,2
Mednarodni raziskovalni projekti	11	11	115.060	133.029	115.060	86,5
Raziskovalno delo, skupaj	58	67	1.255.059	1.333.024	1.255.059	94,2

Vir: MKGP

Proračunska sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so se v letu 2024 v primerjavi s predhodnim letom zmanjšala za skoraj 6 %.

Ne glede na skromna sredstva za raziskovalno dejavnost rezultati raziskovalnih projektov pomembno prispevajo k znanstveno podprtemu razvoju slovenskega kmetijstva, povečanju okoljske in ekonomske učinkovitosti, prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, pridelavi zdrave hrane, varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja, večnamenskosti kmetijstva, krožnemu in biogospodarstvu ter podpirajo odločevalce pri oblikovanju ustreznih politik. Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči CRP mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela MKGP, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso ter prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso se organizirajo javne predstavitve (za financerje, svetovalce in kmete), prav tako raziskovalci dosežke raziskav uspešno objavljajo.

Na področju **evropskega znanstvenega sodelovanja** je MKGP kot partner vključeno v kmetijski projekt ERA NET CORE Organic Cofund (sofinanciranje iz Okvirnega programa EU za raziskave in inovacije »Obzorje 2020«). Iniciativa ERA NET CORE Organic je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov (Coordination of European Transnational Research in Organic Food and Farming Systems). V letu 2024 sta bila zaključena dva projekta, v katerih sodelujejo slovenski raziskovalci, in sicer: DIVERSILIENCE Raznolikost ekološke rastlinske pridelave za povečanje odpornosti in ROAM-FREE Odporne živali v trajnostnih mešanih sistemih proste reje. MKGP je za financiranje teh dveh projektov v letu 2024 namenilo 17.326 EUR.

V letu 2019 se je MKGP kot partner aktivno vključilo tudi v evropsko iniciativo EJP SOIL – Pot k pametnemu, trajnostnemu gospodarjenju s kmetijskimi tlemi (Towards climate-smart sustainable management of agricultural soils). Glavni cilj EJP SOIL je ustvariti ugodno okolje za povečanje prispevka kmetijskih tal h ključnim družbenim izzivom:

1. prilagajanje podnebnim spremembam in njihova ublažitev,
2. trajnostna kmetijska proizvodnja,
3. zagotavljanje ekosistemskih storitev ter
4. preprečevanje propadanja in obnova zemljišč in tal.

EJP SOIL bo zgradil trajnostno evropsko integrirano raziskovalno skupnost na področju kmetijskih tal ter razvil in uporabil načrt o podnebnem trajnostnem upravljanju s kmetijskimi tlemi. Časovni načrt projekta EJP SOIL temelji na razvoju znanja o trajnostnem upravljanju tal (gospodarjenju z njimi). Glavni napredek bo temeljil na pregledu obstoječega stanja na področju tehnologij in tudi na sistemih kontrole kakovosti tal, informacijskih sistemih, sistemih za ekspertno podporo ter sistemih upravljanja in odločanja. Med pomembnejšimi aktivnostmi projekta je bila tudi izvedba internih in eksternih nadnacionalnih razpisov v povezavi s

kmetijskimi tlemi. Partnerstvo EJP SOIL si bo v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi, državami članicami in Generalnim direktoratom za kmetijstvo EK dolgoročno prizadevalo za spodbujanje kmetov kot upravnikov/gospodarjev zemljiških in talnih virov ter za podpiranje razvoja in uvajanje politike, zlasti skupne kmetijske politike in podnebne politike na tem področju. Ciljne dejavnosti programa EJP SOIL so usmerjene v reševanje družbenih, znanstvenih in političnih izzivov, zlasti na področju SKP in podnebnih politik. Programski vodja EJP SOIL (Programme Manager) je Univerza v Ljubljani (BF). Preko Univerze v Ljubljani sta v program vključena kot povezane tretje osebe (»linked third parties«) tudi Kmetijski inštitut Slovenije in Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru. Lastnik (Programme Owner) slovenskega programa je MKGP, ki v obdobju 2020–2025 v okviru programa EJP SOIL zagotavlja sredstva za sofinanciranje aktivnosti v višini 333.624 EUR. Z Univerzo v Ljubljani je MKGP sklenilo krovno pogodbo, ki je pravna podlaga za sofinanciranje delovanja slovenskega konzorcija. MKGP sofinancira aktivnosti slovenskih partnerjev v višini 56 % (ostalih 44 % so EU sredstva). V letu 2024 je MKGP izplačalo 26.179 EUR sredstev.

V okviru tretjega delovnega svežnja so bili izvedeni trije notranji razpisi, od tega so slovenski raziskovalci sodelovali na dveh razpisih. V prvem razpisu so bili izbrani štirje raziskovalni projekti, v katerih sodelujejo slovenski partnerji: 1) SOMMIT – Trajnostno upravljanje s talno organsko snovjo: Kompromis med sekvestracijo C in izgubami dušikovega oksida, metana in nitratov; 2) CarboSeq – Potencial kmetijskih tal v Evropi za vezavo organskega ogljika; 3) SIREN – Zbiranje kazalcev kakovosti tal in ekosistemskih storitev ter njihovih referenčnih vrednosti; 4) SCALE – Upravljanje povezljivosti sedimentov v kmetijski krajini za zmanjševanje učinkov vodne erozije. V letu 2024 je MKGP za navedene projekte izplačalo 36.000 EUR.

V okviru drugega notranjega razpisa je bilo izbranih deset raziskovalnih projektov, od katerih v treh sodelujejo slovenski partnerji: 1) EnergyLink – Povezovanje pestrosti posevkov z alokacijo mikrobne energije in vezavo organskega ogljika v tleh, 2) MINOTAUR – Modeliranje in kartiranje biodiverzitete in funkcij tal po vsej Evropi in 3) ProbeField – Nov protokol za robustno spremljanje zalog ogljika in lastnosti tal na podlagi proksimalnih senzorjev in obstoječih spektralnih knjižnic tal. V letu 2024 je MKGP izplačalo 7.601 EUR.

Medvladna pobuda BIOEAST združuje 11 držav (med drugim tudi Slovenijo), njen glavni namen pa je povezovanje vključenih držav, ki se soočajo s podobnimi izzivi pri razvoju biogospodarstva, ter pospešuje raziskave in inovacije na tem področju. V podporo delovanju pobude je 31 partnerjev iz držav BIOEAST ter Belgije, Finske, Italije, Irske, Nemčije in Španije v januarju 2024 začelo izvajati triletni projekt BOOST4BIOEAST, financiran iz programa Obzorje Evropa. Vrednost triletnega projekta znaša 3,5 milijona EUR. Slovenijo v projektu zastopata MKGP in zasebni zavod Circular Change. Namen projekta BOOST4BIOEAST je vzpostaviti vzode za uvajanje biogospodarstva v 11 državah BIOEAST. V okviru projekta so zastavljeni naslednji glavni cilji:

1. razvoj nacionalnih akcijskih načrtov za biogospodarstvo ter vzpostavitev dolgoročnih struktur za nacionalno in makroregionalno sodelovanje; projektni konzorcij pri tem nadgrajuje rezultate projekta BIOEASTsUP, predhodnika projekta BOOST4BIOEAST in vizijskega dokumenta pobude BIOEAST preko spodbujanja sodelovanja nacionalnih mrež deležnikov;
2. vzpostavitev in razvoj nacionalnih stičišč za biogospodarstvo – nacionalne platforme, povezane z državnimi upravami, v okviru katerih se gradijo zmogljivosti in mobilizirajo različni deležniki biogospodarstva, da učinkoviteje prispevajo k procesom odločanja in v njih sodelujejo s participativnimi pristopi;
3. popis kompetenc biogospodarstva in biomase v makroregiji BIOEAST z namenom izboljšanja znanja o biogospodarstvu v makroregiji, vzpostavitev platforme znanja

BIOEAST, ki služi kot virtualno skladišče gradiva in ustreznih informacij o biogospodarstvu. Ta deležnikom iz BIOEAST-a omogoča dostop, izmenjavo in shranjevanje gradiva, povezanega z biogospodarstvom, za razvoj nacionalnih stičišč za biogospodarstvo v aktivne sooblikovalce biogospodarstva v vsaki državi članici;

4. združitev javnih in zasebnih financerjev z ustreznimi poslovnimi deležniki ter razširitev univerzitetne mreže BIOEAST UNI NET; spodbuditev inovacij in izobraževanja na področju biogospodarstva v BIOEAST-u prek dejavnosti, kot so usposabljanje, prekvalifikacija, širjenje ozaveščenosti in vzpostavitev komunikacijskih kanalov, ki bodo podlaga za biogospodarski prehod. S tem se ustvari prostor za dialog in sodelovanje med vsemi akterji v industriji (akademska sfera, zasebni in javni sektor), kar krepi vključevanje deležnikov za povezovanje na področju biogospodarstva.

MKGP je v okviru projekta kot vodja delovne naloge zadolženo za koordinacijo sedmih BIOEAST-ovih tematskih delovnih skupin in usklajevanje z delom nacionalnih stičišč za biogospodarstvo. Poleg tega MKGP kot podporna organizacija sodeluje pri upravljanju slovenskega nacionalnega stičišča za biogospodarstvo, ki ga vodijo Circular Change, GZS in Anteja. Za izvedbo aktivnosti MKGP je bilo v letu 2024 namenjenih 18.000 EUR sredstev.

Cilj projekta **modernAKIS** (Obzorje 2020), ki se je začel izvajati 1. septembra 2022, je izboljšanje zmogljivosti deležnikov sistemov AKIS v državah članicah na področju individualnih, organizacijskih in sistemskih virov, ki so potrebni za učinkovitejše sisteme AKIS ter prehod na bolj trajnostno upravljanje in rabo naravnih virov v kmetijstvu in gozdarstvu. Tako kot za ostale države članice je projekt modernAKIS tudi za Slovenijo izjemno aktualen kot dodatna spodbuda in orodje za okrepitev upravljanja in koordinacije AKIS v Sloveniji in njegovo izboljšanje ter krepitev mreženja v Sloveniji in med državami članicami. V letu 2024 sta v Sloveniji z namenom usmerjanja AKIS in izmenjave informacij začeli delovati dve skupnosti praks (Community of Practice - CoP) v rastlinski proizvodnji in v živinoreji. Izvedena so bila tri srečanja. V jeseni 2024 je bil izveden tudi prvi del spletnih izobraževalnih modulov o sistemu AKIS z namenom krepitev koordinacijskih organov AKIS in drugih akterjev za razumevanje, analizo, preoblikovanje, spremljanje in vrednotenje AKIS. V 2024 so spletni izobraževalni modul pregledali in se udeležili skupne delavnice člani delovne skupine AKIS na MKGP. Projektne aktivnosti se krijejo iz sredstev EU iz programa Obzorje Evropa.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, ki jih sofinancira MKGP, je v prilogi tega poročila.

10.5 Kmetijsko izobraževanje

MKGP se v okviru svojega poslanstva zavzema za trajnostni razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja, kar vključuje tako krepitev izobraževalnih zmogljivosti kot izvajanje različnih ukrepov nacionalne in skupne kmetijske politike. V letu 2024 je MKGP aktivno nadaljevalo s podporo izobraževalnim ustanovam.

Z aktivno vlogo v Področnem odboru za poklicne standarde pri Centru za poklicno izobraževanje je ministrstvo sodelovalo pri oblikovanju vsebin poklicnega in strokovnega izobraževanja kot tudi pri vseh ključnih vprašanjih, povezanih z izobraževanjem na področju kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine.

Tudi v letu 2024 je MKGP sofinanciralo izvedbo praktičnega pouka v okviru izobraževalnih programov s področij agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva, za kar je bilo namenjenih 168.010 EUR. Sredstva so bila usmerjena v pokritje materialnih stroškov ter stroškov storitev, povezanih z izvedbo praktičnega izobraževanja. Skupno je bilo podprtih 17 izobraževalnih ustanov.

11 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti in označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živali oziroma krmo. Opravlja tudi naloge na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije fitofarmaceutskih sredstev, nadzora prometa in uporabe fitofarmaceutskih sredstev ter testiranja naprav za nanašanje, izvajanja analiz tveganja in inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

11.1 Področje fitofarmaceutskih sredstev

Sektor za fitofarmacevtska sredstva (FFS) sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS na ravni EU, vključno z njihovimi ostanki v živilih, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je postopek, ki traja do treh let ali več, v njem sodelujejo vse države EU, Evropska agencija za varnost hrane in Evropska komisija. Ločeno poteka tudi ocenjevanje novih virov oziroma proizvodnih postopkov aktivnih snovi za potrebe EU. Po odobritvi aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS na ravni EU, sledijo postopki registracije FFS na ravni držav članic. Postopki so različni, najboljšežnejši in najzahtevnejši pa je postopek conske ocene za izvajanje Uredbe (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet za osrednjo cono B, v katero spada tudi Slovenija.

Sektor za FFS ureja promet in uporabo FFS na območju Republike Slovenije. Za opravljanje prometa s FFS izdaja dovoljenja za opravljanje prometa s FFS na debelo in drobno ter izvaja vpis v register distributerjev. Poleg navedenega sektor ureja tudi usposabljanje za ravnanje s FFS za svetovalce, prodajalce in poklicne uporabnike ter preglede naprav za nanašanje FFS.

Preglednica 78: Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2024

Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet	Število
Ocenjevanje aktivnih snovi za EU: število aktivnih snovi v različnih postopkih	13
Odločbe o conski registraciji oziroma podaljšanju registracije FFS	5
Odločbe o registraciji novih FFS v Sloveniji	33
Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v Sloveniji	175
Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo (vključno s spremembami)	4
Dovoljenja za nujne primere	9
Dovoljenja za raziskave in razvoj	20
Odločba o spremembi registracije	58
Število registriranih FFS v Sloveniji na dan 31. 12. 2024	625

Vir: UVHVVR

V okviru uradnega nadzora pošiljk FFS ob vstopu v EU so fitosanitarni inšpektorji opravili 652 pregledov (leta 2023: 902), kar je 28 % manj kot v letu prej. Za eno pošiljko je bil uvoz zavržen.

Pri izvajanju uradnega **nadzora distributerjev**, ki opravljajo promet s FFS na debelo in drobno, pregled zajema preverjanje vpisa v register distributerjev, vodenje in posredovanje podatkov o prometu s FFS, usposobljenost in prisotnost svetovalcev in prodajalcev FFS, prodajo FFS v specializiranih prodajalnah uporabnikom za poklicno uporabo, ki predložijo veljavno potrdilo o pridobitvi znanj iz fitomedicine (izkaznico) ter izpolnjevanje predpisanih

pogojev glede prostorov, opreme, načina skladiščenja in shranjevanja FFS. Fitosanitarni inšpektorji so v letu 2024 opravili 120 nadzorov glede izpolnjevanja pogojev prometa s FFS na debelo (27) in drobno (93), pri katerih je bilo ugotovljenih 33 neskladij (štiri pri distributerjih na debelo in 29 pri distributerjih na drobno).

V neživilskih prodajalnah je bilo opravljenih 27 nadzorov, pri čemer je bilo ugotovljenih sedem neskladij. Hkrati z nadzorom distributerja je bilo opravljenih tudi 89 nadzorov skladišč FFS ter 68 nadzorov preverjanja skladnosti označevanja FFS z odločbo o registraciji. Skupno je bilo opravljenih 147 nadzorov pri distributerjih na debelo, drobno in v neživilskih prodajalnah.

Preglednica 79: Glavni kazalniki s področja prometa in uporabe FFS (na dan 31. 12. 2024)

Vrsta administrativnega ukrepa na področju prometa in uporabe FFS	Število
Število izdanih odločb o dovoljenju za opravljanje prometa s FFS	12
Število izdanih odločb o prenehanju dovoljenja za opravljanje prometa s FFS	7
Tekoče število vpisanih distributerjev za promet s FFS za poklicno rabo v register	353
Število izdanih izkaznic o opravljenem usposabljanju za poklicnega uporabnika	1.325
Število podaljšanj veljavnosti izkaznic za poklicnega uporabnika	15.682
Število organiziranih pregledov naprav za nanašanje FFS	182
Število naprav z veljavnim znakom	15.675

Vir: UVHVVR

Uradni nadzor **uporabnikov FFS** zajema pregled evidence rabe FFS, potrdila o usposabljanju uporabnika, potrdila in nalepke o testiranju naprav za nanašanje FFS, skladiščih prostorov za FFS in ravnanja z odpadnimi FFS, označb na embalaži semenskega materiala ter vzorčenje zelenih delov rastlin v obsegu, določenem z letnim načrtom dela UVHVVR. Pri uporabnikih FFS je bilo v letu 2024 opravljenih skupno 879 uradnih nadzorov in ugotovljenih 137 neskladij. Ugotovljena neskladja se pretežno nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc, nehranjenje računov o nakupu FFS, uporabo FFS v nasprotju z odločbo o registraciji ter uporabo FFS, ki nimajo več dovoljenja za uporabo v Sloveniji. Za ugotovljena neskladja je bilo izdanih 114 upravnih ukrepov ter zaznanih 62 prekrškov.

V letu 2024 je bilo vzetih 63 vzorcev **kmetijskih rastlin pred tehnološko zrelostjo**. Od teh so bili trije vzorci neskladni. Vsa neskladja so bila posledica uporabe neustreznih FFS za določeno kulturo.

Nadzor pri preglednikih naprav za nanašanje FFS zajema pregled dokumentacije in nadzor izvajanja testiranj na terenu (usposobljenost nadzornega organa, ustrezna opremljenost, vodenje evidenc). Inšpekcijski nadzor je bil v letu 2024 opravljen pri dveh izvajalcih testiranja naprav, pri katerih neskladja niso bila ugotovljena.

V letu 2024 so fitosanitarni inšpektorji zaradi prekrškov v zvezi z FFS izdali 61 odločb o prekršku ter 27 plačilnih nalogov fizičnim, pravnim IN odgovornim osebam pravnih oseb.

11.2 Varna hrana

Uradni nadzor se je izvajal po celotni živilski verigi. Pri primarnih pridelovalcih kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora se je leta 2024 izpolnjevanje higienskih standardov preverilo v okviru 215 pregledov kmetijskih gospodarstev. Neskladnost je bila ugotovljena v 11 primerih (5 %), kar je manj kot v predhodnem letu (7 %). Sledljivost prodaje primarnih pridelkov so inšpektorji preverili pri 133 pregledih, nepravilnosti so bile ugotovljene v enem primeru (< 1 %). Sledljivost kupljenih pridelkov v primarni pridelavi je bila pregledana v 27 primerih, neskladnosti so bile ugotovljene v enem primeru. Inšpektorji UVHVVR so preverjali tudi skladnost virov vode za namakanje, vode za namakanje svežega sadja in zelenjave ter sisteme in čas namakanja

po Smernicah MB tveganja pri pridelavi svežega sadja in zelenjave. Neskladnosti pri tem niso bile ugotovljene. Ob pregledih so inšpektorji preverjali tudi registracijo primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora. V letu 2024 ni bilo pomembnejših sprememb v številu zavezancev, ki pridelujejo živila rastlinskega izvora za trg. Na področju registracije je bilo opravljenih 134 pregledov in ugotovljenih osem neskladnosti.

V okviru **uradnega nadzora nosilcev dejavnosti na področju predelave živil rastlinskega izvora in distribucije živil** je inšpekcija UVHVVR v letu 2024 skupno opravila 1.946 pregledov, od tega 744 pregledov na področju proizvodnje živil, 168 pregledov na področju skladiščenja, 114 pregledov na področju pakiranja, 828 pregledov na področju trgovine na drobno, 62 pregledov na področju prodaje na daljavo in 30 pregledov v drugih dejavnostih. Na področju **gostinske dejavnosti** je bilo opravljenih 1.608 pregledov, od tega 266 v institucionalnih obratih javne prehrane, 80 na področju prehrane na delu in preostanek v gostinskih obratih. Delež skladnosti pri registraciji živilskega obrata je bil v obratih, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in distribucijo živil 94,6-odstoten, v obratih javne prehrane pa 93,3-odstoten. Pri preverjanju izpolnjevanja splošnih in posebnih zahtev za prostore so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri 12,7 % pregledanih obratov, ki se ukvarjajo z distribucijo ter pri 29,5 % obratov javne prehrane. Podobni kot v predhodnem letu so bili tudi rezultati glede ustreznosti dokumentacije v obratih distribucije; skladnih je bilo 89,7 % obratov. V obratih javne prehrane je bilo pri pregledu dokumentacije skladnih 78,3 % obratov (smernice dobre higienske prakse: 92,9 %; lastni sistem: 85,4 %). Vzpostavljen monitoring kritičnih kontrolnih točk je bil skladen v 96,3 % pregledanih obratov, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in distribucijo ter v 87 % obratov javne prehrane. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 9,6 % pregledanih obratov javne prehrane in 3,4 % obratov, povezanih s proizvodnjo in distribucijo. Notranji nadzor na področju izvajanja umika in odpoklica je bil skladen pri 96,7 % pregledanih obratov proizvodnje in distribucije.

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti GSO z namenom spremljanja skladnosti z zakonodajo o živilih. V okviru monitoringa je bilo odvzetih in analiziranih 76 vzorcev živil rastlinskega porekla, pet vzorcev beljakovinskih živil, namenjenih športnikom ter 16 vzorcev ekoloških živil. Na prisotnost GSO je bilo analiziranih tudi šest vzorcev živil živalskega izvora. Vsi vzorci so bili skladni z zakonodajo.

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost načeloma pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. V skladu z zakonodajo veterinarji UVHVVR v klavnicah izvajajo stalen nadzor za zagotavljanje *ante* in *post mortem* pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo ter pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora.

Preglednica 80: Število odobrenih obratov in klavnic; 2012–2024

Št. odobrenih obratov	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vsi odobreni obrati	405	429	457	480	504	540	561	594	601	616	623	608	598
Klavnice za rdeče meso	53	59	66	73	77	77	78	81	85	84	86	85	86
Klavnice za belo meso	7	7	7	9	9	10	9	10	11	11	11	11	10

Vir: UVHVVR

V odobrenih obratih za klanje živali je UVHVVR zagotovila navzočnost vsaj enega uradnega veterinarja v času izvajanja klanja živali in obdelave trupov živali. Večina klavnic izvaja klanje vsak delovni dan, nekatere pa le določene dni v tednu ali delujejo sezonsko. Vsaka žival ali skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopi v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in

po njem zaradi ugotavljanja zdravstvene ustreznosti za prehrano ljudi. V ostalih odobrenih in registriranih obratih za proizvodnjo živil živalskega izvora se je izvajal uradni nadzor na podlagi ocene tveganja, v skladu z letnim programom dela uprave.

Preglednica 81: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2019–2024

Zaklane živali	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Govedo	101.246	102.570	106.089	104.387	96.661	91.798
Teleta	15.249	15.675	17.872	18.102	16.283	13.959
Prašiči	232.580	227.408	220.372	123.988	189.767	178.687
Plemenske svinje	2.203	1.781	2.208	2.243	2.035	2.008
Prašički z manj kot 15 kg	24.623	16.732	20.004	18.963	20.775	20.649
Kopitarji	1.172	1.078	1.057	808	804	951
Ovce	234	205	265	368	404	557
Jagnjeta	12.296	9.314	10.595	11.429	11.291	10.756
Koze	267	108	137	204	129	182
Kozlički z manj kot 15 kg žive mase	1.102	1.022	1.035	1.041	1.145	748
Velika gojena divjad	149	42	57	84	67	19

Vir: UVHVVR

Preglednica 82: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2019–2024

Proizvodnja živil živalskega izvora	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mesni izdelki	65.287.169	66.806.642	69.474.822	69.884.017	71.788.576	73.568.810
Mleto meso	3.148.935	2.990.893	2.894.727	3.225.390	3.186.160	3.874.776
Mesni pripravki	13.389.331	12.685.239	18.871.386	16.484.810	14.719.868	18.209.178
Celotna sprejeta količina mleka	501.441.923	484.506.344	509.450.743	495.290.229	490.608.073	552.465.692
Ribiški proizvodi	5.307.290	6.348.309	7.061.188	10.855.425	5.874.779	6.381.954
Uplenjena divjad	2.890.180	1.721.208	2.090.782	2.229.675	2.262.397	2.127.570
Odpremnici center za žive školjke	465.770	324.132	458.136	349.647	74.169	58.583

Vir: UVHVVR

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo v letu 2024 odvzetih 685 vzorcev živil. Od tega je bilo 493 vzorcev (72 %) rastlinskega izvora in 192 vzorcev (28 %) živalskega izvora. 560 vzorcev (81,8 %) je bilo odvzetih v okviru letnega programa, 41 vzorcev (5,9 %) v okviru dodatnega nadzora in 84 vzorcev (12,3 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po poreklu je bilo 337 vzorcev (49,2 %) iz Slovenije, 146 vzorcev (21,3 %) iz drugih držav EU, 191 vzorcev (27,9 %) iz držav zunaj EU in 11 vzorcev (1,6 %) neznanega porekla. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 663 (96,8 %) vzorcev živil glede vsebnosti analiziranih onesnaževal v skladu z Uredbo Komisije (EU) 2023/915 o mejnih vrednostih nekaterih onesnaževal v živilih in so bili ocenjeni kot varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. 22 vzorcev (3,2 %) glede vsebnosti analiziranih onesnaževal ni bilo v skladu z določili Uredbe Komisije (EU) 2023/915, ker so v njih dokazane vsebnosti onesnaževal, tudi ob upoštevanju merilne negotovosti, presegale mejne vrednosti. Za oceno varnosti vzorcev, ki niso bili v skladu z določili Uredbe Komisije (EU) 2023/915, oziroma za vzorce, katerih ocene po navedeni zakonodaji ni bilo mogoče izdelati (skupaj 22 vzorcev), so bile izdelane ocene tveganja za zdravje. 12 vzorcev je bilo glede na izdelano oceno tveganja za onesnaževala po določilih 14. člena Uredbe (ES) št. 178/2002 ocenjenih kot varnih, 10 vzorcev pa kot nevarnih.

V primeru analize akrilamida (58 vzorcev) je bila ocenjena skladnost vzorcev živil z referenčnimi vrednostmi iz Uredbe Komisije (EU) 2017/2158. V primeru preseganja okvirnih oziroma referenčnih vrednosti v vzorcu živil morajo proizvajalci proučiti in prilagoditi proizvodne postopke, ki zagotavljajo raven akrilamida pod okvirnimi mejami iz Uredbe.

V letu 2024 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov** v živilih analiziranih 1.511 vzorcev živil, od tega 459 vzorcev sveže ali zamrznjene zelenjave, 707 vzorcev svežega ali zamrznjenega sadja, 83 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 223 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno od navedenih skupin živil (čaj, sok, suho sadje, semena oljnic, bučno olje, konzervirana zelenjava, začimbe, vino in drugo) ter 39 vzorcev živil živalskega izvora. Od vseh vzorcev jih je bilo 748 (49,5 %) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 106 vzorcev (7 %) v okviru dodatnega nadzora in 657 vzorcev (43,5 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po poreklu je bilo 279 vzorcev (18,5 %) iz Slovenije, 361 vzorcev (23,9 %) iz drugih držav EU, 862 vzorcev (57 %) iz držav izven EU in devet vzorcev (0,6 %) neznanega izvora. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 1.434 vzorcev (94,9 %) živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005, ki določa mejne vrednosti ostankov pesticidov. Za 16 vzorcev predelanih živil ocena skladnosti po določilih navedene uredbe ni bila mogoča, ker ni bilo znanega faktorja predelave, uredba pa ne predpisuje mejnih vrednosti v teh živilih. 61 vzorcev (4 %) je presegalo mejne vrednosti ostankov pesticidov in niso bili skladni z določili Uredbe (ES) št. 396/2005. Od tega je bila za 45 vzorcev izdelana ocena tveganja po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002, ki je pokazala, da je 42 vzorcev varnih, za tri vzorce pa je ocena tveganja pokazala, da niso varni za zdravje ljudi. Za 16 vzorcev, ki niso bili skladni z Uredbo (ES) št. 396/2005, ocene tveganja ni bilo mogoče izdelati zaradi pomanjkanja toksikoloških referenčnih vrednosti.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2024 odvzetih 1.277 vzorcev, od katerih sta bila dva neskladna z zakonodajo (0,2 % vseh odvzetih vzorcev). Vzorčenje je bilo izvedeno v klavnicah in na gospodarstvih, vsi vzorci pa so bili slovenskega porekla. V okviru monitoringa rezidua je bilo na mejnih kontrolnih točkah odvzetih tudi 26 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU. Štirje vzorci so bili neskladni, od tega trije zaradi prisotnosti prepovedanega barvila malahit zeleno v zamrznjeni ribi ter en vzorec zaradi prisotnosti protimikrobnih snovi pri kozicah. V okviru programa spremljanja ostankov rezidua pa je bilo odvzetih 37 vzorcev, pri katerih neskladnosti niso bile ugotovljene.

V okviru uradnega nadzora v letu 2024 je bilo na oceno **skladnosti označevanja z veljavnimi predpisi** pregledanih 157 vzorcev živil. Ocenjevana je bila ustreznost označb na predpakiranih izdelkih različnih skupin živil. Po izvoru je bilo 63 vzorcev (40,1 %) iz Slovenije, 59 vzorcev (37,6 %) iz drugih držav EU, 28 vzorcev (17,8 %) iz držav izven EU in sedem vzorcev (4,5 %) neznanega porekla. Glede navajanja informacij o živilih potrošnikom je bilo 115 pregledanih vzorcev (73,2 %) označenih skladno z veljavnimi predpisi, 41 vzorcev (26,1 %) pa je bilo ocenjenih kot neskladnih. Pri enem vzorcu (0,6 %) ocena skladnosti označbe ni bila možna. V skupini živil, pregledanih na vsebnost glutena in alergenov v povezavi z označbo snovi preobčutljivosti je bilo analiziranih 187 vzorcev živalskega in neživalskega izvora, od tega 107 vzorcev (57,2 %) iz Slovenije, 57 (30,5 %) iz drugih držav EU, 20 vzorcev (10,7 %) iz držav izven EU in trije vzorci (1,6 %) neznanega porekla. Vseh 187 vzorcev je bilo ocenjenih kot skladnih, saj z analizo ni bilo dokazane prisotnosti nedeklariranih alergenih snovi oz. glutena.

Poleg preverjanja kemijske varnosti živil se v okviru uradnega nadzora izvaja tudi spremljanje njihove **biološke varnosti**. Leta 2024 je bilo na tem področju vzorčenih 773 vzorcev, od tega 418 živil živalskega izvora in 355 živil neživalskega izvora ter sestavljenih živil. V sklop spremljanja varnosti živil je bilo vključenih 19 različnih prametrov, ki so zajemali tako merila varnosti živil, kakor tudi proizvodno-higienska merila, vzorčenje pa se je izvajalo z naključnim izborom nosilcev živilske dejavnosti. Uradno vzorčenje in analize so izvedli Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut in Nacionalni laboratorij za okolje, zdravje in hrano. Vzorčena živila so bila slovenskega porekla, porekla drugih držav članic EU in držav, ki niso članice EU. Ocena varnosti in skladnosti je bila podana na podlagi

meril iz Uredbe Komisije (ES) št. 2073/2005 in ocen varnosti, ki jih pripravi uradni laboratorij v primeru potrjene prisotnosti mikrobioloških parametrov, ki nimajo določenih meril varnosti v zakonodaji EU in bi njihova prisotnost v živilih lahko predstavljala tveganje za zdravje ljudi. Od skupaj vzorčenih 773 vzorcev živil jih je bilo 723 analiziranih na parametre varnosti. Ocenjenih kot varnih za prehrano ljudi jih je bilo 699 (96,7 %). Preostalih 50 vzorcev živil je bilo analiziranih na proizvodno-higienska merila, od tega je bilo skladnih 45 (90 %). Glavnina nevarnih in neskladnih živil je bil ugotovljena pri živilih živalskega izvora. Poleg vzorčenja živil je bilo izvedeno tudi vzorčenje proizvodnih prostorov in opreme pri 93 nosilcih živilske dejavnosti. Prisotnost bakterije *Listeria monocytogenes* je bila potrjena v dveh obratih (2,1 %). Uradno vzorčenje se je izvajalo tudi na Mejni kontroli točki Koper. Vzorčeni so bili štirje uradni vzorci živil živalskega izvora, ki so bili ocenjeni kot varni za prehrano ljudi.

Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Po podatkih FURS je bilo v letu 2024 v Sloveniji sproščenih v prosti promet 39.421 različnih pošiljk živil neživalskega izvora, ki so bile obravnavane v 27.762 carinskih deklaracijah. Količinsko je bilo sproščenih v prosti promet 1.446.182 ton živil neživalskega izvora. V primerjavi z letom prej je bilo število pošiljk v letu 2024 večje za 2.434, količinsko pa je bilo v prosti promet v Sloveniji sproščenih 303.400 ton živil neživalskega izvora več. V letu 2024 je inšpekcija UVHVVR v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora skupno obravnavala 2.414 primerov (leta 2023: 2.011) in 2.525 pošiljk različnih vrst blaga (leta 2023: 2.168). V okviru splošnega nadzora kot posledica obravnav primerov, ki jih je odstopila FURS, je bilo obravnavanih 756 vrst blaga oziroma pošiljk (leta 2023: 794). Največ pošiljk splošnega nadzora so obravnavali v Luki Koper in na Obrežju. V poostrenem in nujnem nadzoru so pregledali 1.755 pošiljk, kar je več kot v letih prej (leta 2022: 529; leta 2023: 1.374). Večina pošiljk v nujnem nadzoru je obravnavana v Luki Koper, kjer v zadnjih letih naraščajo neskladnosti pri pošiljkah sadja in zelenjave iz Egipta. V letu 2024 so bili v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora (splošni nadzor) odvzeti 303 vzorci, od tega 50 vzorcev ekoloških živil. V okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov je bilo odvzetih skupno 523 vzorcev, in sicer 512 vzorcev po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2019/1793; devet vzorcev po Izvedbenem sklepu Komisije 2011/884 (riž in riževi proizvodi iz Kitajske – GSO) in dva vzorca po Izvedbeni Uredbi Komisije (EU) 2020/1158. Na podlagi izvedenih analiz je bilo neskladnih 44 pošiljk, in sicer 18 iz poostrenega nadzora in nujnih ukrepov, 25 iz splošnega nadzora in en vzorec ekoloških živil. Na podlagi neustrezne oziroma pomanjkljive dokumentacije in ostalih neskladnosti, sta bil zavrnjeni ali pa sproščeni kot konvencionalno še dve pošiljki iz poostrenega in nujnega nadzora, dve pošiljki iz splošnega nadzora in ena pošiljka ekoloških živil.

11.3 Krma

Uradni nadzor v obratih izvajalcev dejavnosti poslovanja s krmo (IDPK) se je izvajal v skladu s programom in načrtom dela UVHVVR, v katerem so določene naloge in frekvenca pregledov. Pripravljena so tudi navodila in smernice za izvajanje uradnega nadzora. V letu 2024 je bilo načrtovanih 439 rednih pregledov obratov in izvajalcev dejavnosti, izvedenih pa je bilo 334 uradnih nadzorov. V sklopu teh pregledov je bilo opravljenih 86 izrednih pregledov, kar je 35 % vseh pregledov. Pri nadzoru po obratih je bilo odrejenih 34 upravnih (opozorila in odločbe) in osem prekrškovnih ukrepov, pri nadzoru nad skladnostjo proizvodov pa je bilo odrejenih 10 upravnih in devet prekrškovnih ukrepov. Rezultati uradnih nadzorov v obratih IDPK kažejo, da je v odobrenih in registriranih obratih največ neskladij v zvezi z vzdrževanjem stalnih pisnih postopkov na podlagi načel HACCP (pomanjkljivo izdelani HACCP, HACCP ni prilagojen dejavnosti obrata ali pa ni posodobljen), označevanjem krme ter pomanjkljivim vodenjem evidenc. V posameznih primerih so bili ugotovljeni pomanjkljiva higiena, neopravljen test

homogenosti in dajanje neskladnega krmnega dodatka na trg. V primarni pridelavi so bile ugotovljene pomanjkljivosti pri registraciji, neustrezna higiena skladiščenja, nepravilnosti pri vodenju evidenc, najpogostejše evidenc o zdravljenju živali in uporabi biocidov ter pomanjkljivo vodenje evidenc o sledljivosti. Na področju neskladnosti proizvodov je največ primerov povezanih z neskladnim označevanjem krmnih proizvodov in zagotavljanjem sledljivosti. Ugotovljeni so bili posamični primeri preseženih vrednosti mineralov in mikroelementov v krmnih mešanicah.

11.4 Veterinarstvo

UVHVVR vsako leto pripravi program spremljanja zdravja in cepljenj živali, ki ga v okviru minimalnega obsega zdravstvenega varstva potrdi pristojni minister. Odvzem vzorcev in cepljenja izvedejo veterinarske organizacije s koncesijo in drugi izvajalci del. Diagnostične preiskave izvajajo uradni laboratoriji. Predpisani programi se izvajajo na območju cele države.

Preglednica 83: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2024

Bolezen		Število preiskanih vzorcev/živali	Število pozitivnih
Aviarna influenza	– perutnina	3.886 (4.051 živali)	8 (ena reja)
	– divje ptice	1.221 (530 ptic)	127 divjih ptic HPAI H5N1, po ena divja ptica LPAI H11N9 in HxN9
Bolezen modrikastega jezika	– govedo	1.003	0
		1.395	
Afriška prašičja kuga	– domači prašiči	16 (preiskave abortusov)	0
	– divji prašiči	769 388 (območje z visokim tveganjem)	0
Bolezen Aujeszkega	– domači prašiči	4.800 16 (preiskave abortusov)	0
	– divji prašiči	333	125
Steklina		438	0
Tuberkuloza		87.794 (tuberkulinizacija) 32 (pljučnice) 200 (linija klanja)	0
Enzootska goveja levkoza		1.177 3 (tumorozne spremembe)	0
Bruceloza	– govedo	1.231 (skupni mlečni vzorci) 514 (individualno vzorčeni) 12 (preiskave abortusov)	0
	– drobnica	3.297 24 (preiskave abortusov)	0
BSE	– govedo	5.817	0
TSE	– ovce	2.334	0
	– koze	831	0

Vir: UVHVVR

Po Izvedbeni uredbi 2021/620/EU³³ je imela Slovenija v letu 2024 uradno priznane statusse države proste tuberkuloze goveda (*M. tuberculosis*), enzootske goveje levkoze, bruceloze govedi in bruceloze drobnice (*B. abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*), okužbe z virusom bolezni Aujeszkega, stekline in okužbe z virusom modrikastega jezika. Za govejo spongiformno encefalopatijo (BSE) je Sloveniji priznan status države z zanemarljivim tveganjem. Za leto 2024 je Evropska komisija odobrila in sofinancirala programe za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje afriške prašičje kuge, stekline, aviarnе influence, raznih oblik TSE/BSE in praskavca³⁴

³³ Izvedbena uredba (EU) 2021/620 o statusu prostih bolezni in programih izkoreninjenja (UL L 131, 16. 4. 2021, str. 78–119).

³⁴ Uredba (EU) 2021/690 o programu Enotni trg za podjetja, trg, rastline, živali, hrano, krmo in statistiko (UL L 153, 3. 5. 2021, str. 1)

Na **transmisivne spongiformne encefalopatije (TSE)** je bilo v letu 2024 preiskanih 5.817 govedi, od tega sta bili dve iz rednega zakola (zdrave zaklane živali starejše od 30 mesecev, rojene v Bolgariji ali Romuniji). Na BSE je bilo testiranih tudi 5.812 govedi, starejših od 48 mesecev, iz različnih rizičnih skupin živali (poginule živali, v nujnem zakolu zaklane živali in živali s kliničnimi znaki pri *ante mortem* pregledu pred zakolom (bolne živali)) ter tri sumljive živali (klinični sumi na BSE in živali z nespecifičnimi kliničnimi znaki motenj centralnega živčevja). Vsi izvidi preiskav na BSE so bili negativni. V letu 2024 je bilo na TSE pregledanih tudi 2.334 ovc in 831 koz. Pri eni ovci je bil diagnosticiran atipični praskavec. Vzorce zaklanih govedi, ovc in koz so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi in drobnice, ostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obratu za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vse preiskave je opravil NVI.

Spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom je del programa monitoringa zoonoz in povzročiteljev zoonoz ter se izvaja z namenom spremljanja pojava odpornosti bakterij proti protimikrobnim zdravilom in ocene trendov na ravni Slovenije in tudi EU. V letu 2024 je bilo z namenom pridobitve izolatov bakterij za testiranje odpornosti odvzetih 170 vzorcev slepih čreves pri pitovnih piščancih, 153 vzorcev piščančjega mesa in 153 vzorcev puranjega mesa. Vsak vzorec je bil testiran na prisotnost več različnih bakterij, skupno je bilo opravljenih 1.300 preiskav in pridobljenih 473 izolatov. Za testiranje na odpornosti proti protimikrobnim zdravilom je bilo izbranih 556 izolatov in opravljenih 708 testiranj.

V program **nadzora salmonel pri perutnini** je bilo v letu 2024 vključenih 97 odraslih matičnih jat, 263 odraslih jat nesnic, 2.547 jat pitovnih piščancev in 103 jate pitovnih puranov. Število jat perutnine je bilo podobno kot leta 2023, razen pri matičnih jatah, kjer je število znatno nižje zaradi ukinitve reje matičnih jat pri enem od večjih slovenskih rejcev. Poleg predpisanega vzorčenja, ki ga opravljajo izvajalci dejavnosti, je bilo opravljenih tudi 231 uradnih vzorčenj v matičnih jatah, 92 uradnih vzorčenj v jatah nesnic, 31 uradnih vzorčenj v jatah pitovnih piščancev in osem uradnih vzorčenj v jatah pitovnih puranov. Pri vzorčenju v odraslih matičnih jatah prisotnost salmonel ni bila ugotovljena. Pri odraslih nesnicah je bila salmonela ugotovljena v 4,2 % jat, pri pitovnih piščancih v 12,7 % jat in pri pitovnih puranih v 13,6 % jat. V letu 2024 ciljna serovara salmonel (*S. Enteritidis*/*S. Typhimurium*), pri katerih se po ugotovitvi izvajajo posebni ukrepi, nista bila ugotovljena v matičnih jatah in v jatah pitovnih puranov. V dveh jatah nesnic je bil ugotovljen serovar Typhimurium in v eni jati serovar Enteritidis (skupaj 1,14 %), v jatah pitovnih piščancev pa je bil ciljni serovar ugotovljen v desetih jatah (skupaj 0,39 %), in sicer v štirih jatah monofazna *S. Typhimurium* in v šestih jatah *S. Typhimurium*.

V letu 2024 je UVHVVR pripravila 22 novih vzorcev veterinarskih zdravstvenih spričeval za **izvoz živali in proizvodov živalskega izvora** v tretje države. Uradni veterinarji so izdali 8.975 veterinarskih spričeval za izvoz in tranzit.

Uprava je vzpostavila tudi sistem za **identifikacijo in registracijo gojenih kopenskih živali**, ki ga narekujejo predpisi EU in ki ga vodi skupaj s pooblaščenimi organizacijami. Z vodenjem registrov goveda, prašičev, drobnice, kopitarjev, čebelnjakov in drugih živalskih vrst se zagotavlja sledljivost živali od rojstva do vstopa v prehransko verigo, ki je ključnega pomena za obvladovanje nalezljivih bolezni in zagotavljanje varne hrane. Podatki iz registrov se uporabljajo tudi za načrtovanje in upravljanje ukrepov kmetijske politike, zootehniko, statistiko, raziskovanje in druge namene.

11.5 Varstvo rastlin

Zdravje rastlin

Na področju **zdravja rastlin** je bilo leta 2024 izvedenih 66 programov preiskav ugotavljanja navzočnosti škodljivih organizmov (ŠO). Ta se je preverjala v sadovnjakih/vinogradih, na njivah, javnih površinah, parkih, zasebnih vrtovih, v gozdovih, vrtnih centrih in drevesnicah z vizualnimi pregledi, feromonskimi vabami in rumenimi lepljivimi pastmi, odvzemom vzorcev in njihovim laboratorijskim testiranjem. Rezultati programov preiskav so potrdili nove najdbe karantenskih ŠO, in sicer Tomato brown rugose fruit virus, bakterij *Ralstonia pseudosolanacearum* in *Pantoea stewartii* ter ogorčice *Globodera rostochiensis*. Program preiskave v varovalnih pasovih v razmejenih območjih za zadrževanje širjenja zlate trsne rumenice pa je potrdil veliko število novih okužb trte s fitoplazmo Grapevine flavescence doree. Na področju varstva pred ŠO je bilo v uradnem nadzoru na vseh lokacijah (uvoz, izvoz, notranjost) opravljenih 20.522 fitosanitarnih pregledov (leta 2023: 20.148).

Pri uradnem nadzoru pošilk rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov **ob uvozu v EU** je bilo opravljenih 13.100 pregledov, vključno z 3.134 pregledi lesenega pakirnega materiala v okviru nadzora varnosti in kakovosti živil in 1.159 pregledov pošilk v fitosanitarnem tranzitu. Število opravljenih pregledov se iz leta v leto povečuje, predvsem zaradi trenda nenehnega povečevanja uvoza rastlin, še posebej svežega sadja in zelenjave preko Luke Koper in zaradi strožjih zahtev ob vstopu v EU na področju zdravja rastlin. Ob uvozu je bilo prestreženih 88 neskladnih pošilk iz Egipta, Indije, Kitajske, Ukrajine in drugih držav. Največ neskladij se nanaša na manjkajoča ali pomanjkljiva fitosanitarna spričevala in leseni pakirni material. Pri osmih pošilkah jedilnega krompirja iz Egipta je bila potrjena navzočnost bakterije *Ralstonia solanacearum* in pri eni pošilki manga ugotovljena *Bactrocera zonata*. Za neskladne pošilke je bil vstop v EU zavrjen, odrejeni so bili ustrezni ukrepi.

Število izdanih **fitosanitarnih spričeval za izvoz** se je v primerjavi s predhodnim letom nekoliko povečalo. Izdanih je bilo skupno 4.919 fitosanitarnih spričeval za izvoz oziroma ponovni izvoz pošilk v tretje države (leta 2023: 4.421). Največ se izvozi pošilk rezanega lesa in hlodovine, po izvoru iz različnih držav, in sicer na Kitajsko, Vietnam, v Indijo in države bližnjega vzhoda. Izdanih je bilo tudi več fitosanitarnih spričeval za ponovni izvoz za pošilke svežega sadja in zelenjave, največ za Ukrajino in Moldavijo. V okviru uradnega nadzora izvajalcev dejavnosti glede ukrepov varstva pred ŠO rastlin so bili opravljeni 2.503 uradni nadzori (leta 2023: 2.874). V letu 2024 so inšpektorji opravili povečano število (463) preverjanj izvrševanja odrejenih ukrepov v žariščih zlate trsne rumenice zaradi velikega števila novih žarišč, opravili pa so tudi 395 preverjanj izvrševanja drugih odrejenih ukrepov.

V okviru uradnega nadzora pri **registriranih izvajalcih dejavnosti** je bilo opravljenih skupno 552 pregledov zahtev na podlagi Uredbe o zdravju rastlin (leta 2023: 607), od tega 24 pregledov pri registriranih izvajalcih dejavnosti, ki nimajo dovoljenja za izdajanje rastlinskih potnih listov ali za označevanje po ISPM-15. Ugotovljenih je bilo pet neskladij.

Pri pooblaščenih izvajalcih dejavnosti (PID), ki izdajajo rastlinske potne liste (RPL) ali nameščajo oznako ISPM-15 fitosanitarni inšpektorji preverjajo obveznosti izvajalcev dejavnosti ter izvajajo uradne preglede in vzorčenja. Skupno je bilo pri PID opravljenih 528 nadzorov (leta 2023: 536), neskladja pa so bila ugotovljena pri 9 %, kar je nekaj več kot v preteklem letu (6%). Pri pooblaščenih izvajalcih za izdajanje RPL se neskladja nanašajo na nepravilnosti glede oddaje letne prijave pridelave, vodenje evidenc glede izdajanja RPL, kritičnih točk in zdravstvenih pregledov, zagotavljanje sledljivosti, sporočanje sprememb v FITO-register, higieno na lokaciji pridelave in okužbe s karantenskimi in nadzorovanimi nekarantenskimi ŠO rastlin. Pri pooblaščenih izvajalcih dejavnosti za označevanje po ISPM-

15 se neskladja nanašajo na pomanjkljivosti v internih navodilih PID glede izvajanja toplotne obdelave, ažuriranje podatkov v FITO-registru, neustrezno označevanje LPM, neustrezno izpisovanje grafov glede toplotne obdelave in zagotavljanje sledljivosti. V letu 2024 je bilo pri pooblaščenih izvajalcih dejavnosti skupno izrečenih 51 upravno-inšpekcijskih ukrepov in izrečeni dve sankciji za prekrške (neoddana letna prijava pridelave).

Pri premeščanju rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih predmetov je bilo opravljenih 257 pregledov (leta 2023: 333). Nadzor se opravlja v skladiščenju, distribuciji in maloprodaji (133 pregledov), skladiščih lesenega pakirnega materiala (103 pregledi), pri premikih lesa (trije pregledi) in pri prodaji na daljavo (spletna prodaja; 18 pregledov). Ugotovljenih je bilo 24 neskladij, ki se nanašajo na opremljenost z RPL, zagotavljanje sledljivosti in skladnost lesenega pakirnega materiala s standardom ISPM-15. Izrečenih je bilo 22 upravno-inšpekcijskih ukrepov.

Pri pridelavi izven registriranih mest je bilo leta 2024 opravljenih skupno 1.693 pregledov (leta 2023: 1.932). Fitosanitarni inšpektorji spremljajo in nadzirajo izvajanje predpisanih in odrejenih ukrepov v vseh aktualnih razmejenih območjih s karantenskimi ŠO, ki lahko ostanejo pod uradnim nadzorom več let po potrjeni najdbi in določitvi razmejenega območja. V letu 2024 so inšpektorji odredili ukrepe oziroma nadzirali izvajanje predpisanih in odrejenih ukrepov v razmejenih območjih zlate trsne rumenice, na lokacijah najdb bakterije *Pantoea stewartii* pri pridelavi koruze v primorski regiji, na razmejenem območju za izvajanje predpisanih ukrepov izkoreninjenja za vrsto *Ralstonia pseudosolanaceum* pri pridelavi ingverja na območju Celja, v razmejenem območju bele krompirjeve ogorčice (*Globodera pallida*) na območju Ilirske Bistrice, rumene krompirjeve ogorčice (*Globodera rostochiensis*) na Gorenjskem in ogorčice *Meloidoyna ethiopica* v okolici Ljubljane ter na novi lokaciji najdbe bakterije *Ralstonia solanacearum* pri pridelavi jedilnega krompirja na območju Maribora. Vse lokacije izbruhov, razen trsnih rumenic, so lokalno omejene na enega ali nekaj pridelovalcev.

V letu 2023 je bila spremenjena zakonodaja glede ukrepov za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice, ki jo povzroča fitoplazma Grapevine flavescence dorée. V letu 2024 je UVHVVR razširila okužena območja razmejenih območij zlate trsne rumenice v Sloveniji, kar je vplivalo tudi na način izvajanja inšpekcijskega nadzora. Na celotnem območju države so fitosanitarni inšpektorji opravili 60 nadzorov v novih žariščih zlate trsne rumenice in 463 nadzorov glede preverjanja izvrševanja odrejenih ukrepov v žariščih zlate trsne rumenice, v katerih so bili ukrepi izrečeni v preteklih letih. V novih žariščih zlate trsne rumenice je bilo izdanih 72 ureditvenih odločb glede odreditve uničenja simptomatičnih trsov v vinogradih. Opravljenih je bilo tudi 225 nadzorov ukrepov odstranjevanja simptomatičnih trsov v okuženih območjih, pri čemer je bilo ugotovljenih 126 neskladij. V opuščenih vinogradih je bilo opravljenih 80 nadzorov in izrečenih 39 upravno-inšpekcijskih ukrepov. Na celotnem razmejenem območju zlate trsne rumenice fitosanitarni inšpektorji preverjajo izvajanje predpisanega zatiranja ameriškega škrtatka. V letu 2024 je bilo opravljenih 436 nadzorov zatiranja, pri čemer je bilo ugotovljenih 56 neskladij, to je pri 13 % nadzorovanih vinogradnikih.

Fitosanitarni inšpektorji redno obravnavajo tudi prijave o sumu navzočnosti pelinolistne ambrozije in prijave o neizvajanju predpisanih ukrepov. Nadzor nad izvajanjem ukrepov za zatiranje ambrozije so inšpektorji opravili 128-krat pri 108 imetnikih zemljišč. Navzočnost ambrozije so inšpektorji potrdili pri 83 imetnikih in izrekli 87 upravno-inšpekcijskih ukrepov. Večina imetnikov zemljišč izvede predpisane ukrepe za zatiranje že po prejemu opozorila v skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru (ZIN). V 2024 so fitosanitarni inšpektorji opravili nadzor pri enem izvajalcu javne službe zdravstvenega varstva rastlin za področje certificiranja sadnih rastlin. Na področju zdravja rastlin je bilo skupno izdanih 14 plačilnih nalogov in sedem odločb o prekršku fizičnim osebam, pravnim osebam ter odgovornim osebam pravnih oseb.

Semenski material kmetijskih rastlin

Za nemoteno izvajanje postopkov uradnega potrjevanja in naknadne kontrole semenskega materiala kmetijskih rastlin ter uradnega preizkušanja sort, ki jih izvajajo imenovani izvajalci in nosilci javnih pooblastil, je UVHVVR sprejela novo metodo uradnega preizkušanja sort, ki so v postopku vpisa v sortno listo. Sprejeta je bila tudi ena metoda naknadne kontrole kakovosti semenskega materiala in ena metoda za uradno potrjevanje semena.

Na podlagi uradnih preizkušanj sort je bilo v letu 2024 v sortno listo vpisanih 51 sort, za 23 sort pa je bil vpis obnovljen. Na zahtevo vzdrževalcev je bilo z odločbo iz sortne liste izbranih 16 sort, za dve sorti pa je bila izdana odločba o zavrnitvi vpisa v sortno listo, ker nista izpolnjevali pogojev za vpis. Za 26 sort je bila izdana odločba o vpisu dodatnega vzdrževalca sorte. Na dan 31. 12. 2024 je bilo v sortno listo vpisanih skupaj 643 sort kmetijskih rastlin.

Inšpekcijski nadzor pri dobaviteljih **semenskega materiala kmetijskih rastlin** na trgu opravljajo fitosanitarni inšpektorji v skladu s Planom dela inšpekcije, ki ga sprejme UVHVVR. Glavni cilji na področju nadzora semenskega materiala kmetijskih rastlin so zagotavljati kakovosten in zdrav semenski material kmetijskih rastlin v pridelavi in na trgu ter povečati delež pravilno označenega semenskega materiala kmetijskih rastlin. Na področju semenskega materiala kmetijskih rastlin je bilo v letu 2024 opravljenih 687 (leta 2023: 941) inšpekcijskih nadzorov, pri čemer so bila v 63 primerih ugotovljena neskladja. V okviru inšpekcijskega postopka pri uvozu semenskega materiala kmetijskih rastlin so fitosanitarni inšpektorji opravili 96 pregledov pošiljk in ugotavljali skladnost z zahtevami zakonodaje na področju semenskega materiala kmetijskih rastlin. Uvoz je bil zavrnjen v treh primerih.

V okviru nadzora dobaviteljev so fitosanitarni inšpektorji preverjali izpolnjevanje pogojev za vpis v SEME-register, skladnost dejanskega stanja pri opravljanju dejavnosti dobavitelja s podatki iz SEME-registra, izpolnjevanje predpisanih obveznosti dobavitelja in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati dobavitelji, ki izdajajo etikete in potrdila dobavitelja.

V letu 2024 so fitosanitarni inšpektorji opravili 238 inšpekcijskih nadzorov dobaviteljev ter 110 delnih nadzorov (administrativni nadzor ali preverjanje zdravstvenega stanja). Ugotovljenih je bilo 10 neskladij pri registriranih dobaviteljih, ki imajo dovoljenje za izdajanje etiket dobavitelja ter dve neskladji pri dobaviteljih, ki dovoljenja nimajo. Ugotovljena neskladja se nanašajo na neizpolnjevanje obveznosti dobaviteljev (obveščanje o spremembah v registru dobaviteljev), opravljanje dejavnosti glede na registracijo v SEME-registru (nima dovoljenja za izdajo ED) in neizpolnjevanje zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin (nepopolna etiketa dobavitelja). Izrečenih je bilo devet opozoril po ZIN ter izdana ena odločba o prepovedi trženja semenskega materiala. V dveh primerih je bil pri nadzoru dobaviteljev zaznan prekršek.

V letu 2024 so fitosanitarni inšpektorji opravili 232 **inšpekcijskih nadzorov na trgu** in ugotovili 45 neskladij. Izrekli so šest opozoril po ZIN in izdali 23 odločb o prepovedi trženja semenskega materiala, ki ne izpolnjuje predpisanih zahtev za trženje. Dvakrat je bilo neskladje odpravljeno v času nadzora, v dveh primerih pa je bilo neskladje odstopljeno v reševanje območnemu uradu, pristojnemu za nadzor dobavitelja. V enajstih primerih je bil zaznan prekršek.

Fitosanitarni inšpektorji so opravili tudi 11 inšpekcijskih nadzorov neregistriranih dobaviteljev in pri treh ugotovili neskladja. V enem primeru je bila izdana odločba o prepovedi trženja semenskega materiala kmetijskih rastlin, ker ni bil tržen v ustrezni kategoriji, v dveh primerih pa bi zavezanca morala biti vpisana v SEME-register in se jima je ukrep izrekel z opozorilom po ZIN. V letu 2024 so fitosanitarni inšpektorji za prekrške povezane s semenskim materialom kmetijskih rastlin izdali osem odločb o prekršku.

12 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

12.1 Gozdarstvo

12.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Po podatkih MKGP (evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč) je bilo konec leta 2024 v Sloveniji 1.197.754 hektarjev gozdov, kar je 59,1 % celotne površine Slovenije. Ob upoštevanju veljavnih gozdnogospodarskih načrtov (GGN) gozdnogospodarskih enot (GGE) površina gozdov znaša 1.177.119 hektarjev, skupaj z drugimi gozdnimi zemljišči pa 1.195.184 hektarjev. Od površine slovenskih gozdov je največ gospodarskih gozdov (1.068.865 ha), sledijo varovalni gozdovi (98.828 ha) in gozdni rezervati (9.426 ha).

Skupna površina gozdov se na ravni države po več kot 140 letih ne povečuje več, še vedno pa se dogajajo procesi zaraščanja in krčitve gozdov. Tako se z gozdom zaraščajo za kmetijsko proizvodnjo manj primerna zemljišča, medtem ko se v primestnih območjih in območjih intenzivnejšega kmetijstva, predvsem pa v ravninskem in nižinskem svetu, pojavljajo veliki pritiski na gozd in gozdni prostor. Ob upoštevanju soglasij, mnenj in dovoljenj za krčitev ter zaradi nezakonitih posegov v gozdove je bilo v letu 2024 evidentiranih 3.172 posegov v gozd in gozdni prostor na skupni površini 307 ha. Najpomembnejši vzrok krčitve gozdov v letu 2024 predstavlja kmetijstvo (238,5 ha), sledijo pa urbanizacija (26,2 ha), infrastruktura (16,9 ha) in rudarstvo (15,9 ha).

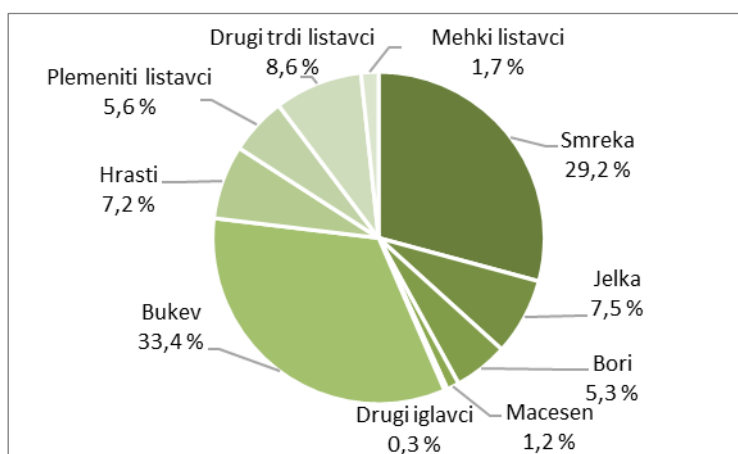
Lastništvo gozdov

Razmerje površin državnih in zasebnih gozdov (z občinskimi) v letu 2024 ostaja 20 : 80. Po podatkih GGN je tako največ gozdov v zasebni lasti (77 %; 907.855 ha). Sledijo gozdovi v državni lasti (20 %; 238.878 ha) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 30.384 ha).

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov GGN je lesna zaloga gozdov v letu 2024 znašala 356.833.422 m³. Letni prirastek v letu 2024 je ocenjen na 8.577.983 m³.

Slika 65: Drevesna sestava gozdov v Sloveniji; 2024

Vir: ZGS

Povprečna lesna zaloga vseh gozdov je konec leta 2024 (ob upoštevanju tudi na novo zaraslih površin) znašala 303,1 m³/ha in v gospodarskih gozdovih 310 m³/ha. Povprečni letni prirastek lesa v vseh gozdovih je ocenjen na 7,3 m³/ha, samo v gospodarskih gozdovih pa na 7,5 m³/ha.

Primerjava deležev posameznih drevesnih vrst v lesni zalogi glede na deleže v preteklih letih kaže nadaljevanje trenda zmanjševanja deleža iglavcev (smreka, bori) in naraščanja deleža listavcev (bukev, hrasti, plemeniti in trdi listavci). Deleži drugih drevesnih vrst (jelka, macesen in mehki listavci) ostajajo večinoma nespremenjeni.

Posek lesa v gozdovih

Letni možni posek na podlagi veljavnih GGN GGE je v letu 2024 znašal 7.153.881 m³. V letu 2024 je bilo po prevzetih odločbah ZGS posekano 4.604.886 m³ lesne mase oziroma 304.221 m³ več kot v letu 2023. Od tega je bilo posekanih 2.622.873 m³ iglavcev (135.113 m³ več kot v letu 2023) in 1.982.013 m³ listavcev (169.113 m³ več kot v letu 2023). Posek po prevzetih odločbah je v letu 2024 znašal 64 % možnega poseka po GGN, pri iglavcih 83 % in pri listavcih 50 %. Ocenjuje se, da je bilo v letu 2024, upoštevajoč meritve na stalnih vzorčnih ploskvah, posekanih okvirno 5.700.000 m³ lesne mase, kar je 80 % možnega poseka po GGN.

Preglednica 84: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2021–2024

	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Možni posek (m³), skupaj	7.166.665	7.166.665	7.166.665	7.153.881	99,8
Iglavci	3.247.342	3.247.342	3.247.342	3.151.927	97,1
Listavci	3.919.323	3.919.323	3.919.323	4.001.954	102,1
Količina poseka (m³), skupaj	4.075.451	4.570.977	4.300.665	4.604.886	107,1
Iglavci	2.167.328	2.512.706	2.487.760	2.622.873	105,4
Listavci	1.908.123	2.058.270	1.812.900	1.982.013	109,3
Realizacija (%), skupaj	57	64	60	64	
Iglavci	67	77	77	83	
Listavci	49	53	46	50	

Vir: ZGS

V letu 2024 je bilo po vrstah poseka največ negovalnega poseka (52 %) in sanitarnega poseka (45 %), preostalo pa so bili poseki zaradi drugih vzrokov.

Preglednica 85: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m³); 2024

	Iglavci	Listavci	Skupaj	Struktura (%)
Negovalni posek	1.029.079	1.341.091	2.370.170	51,5
Sanitarni posek	1.527.655	563.471	2.091.126	45,4
Posek zaradi krčitev	24.144	36.163	60.307	1,3
Posek za gozdno infrastrukturo	30.990	20.582	51.572	1,1
Posek brez odobritve	6.414	10.837	17.251	0,4
Posek za obnovo s sadnjo	2.228	6.711	8.939	0,2
Ostali vzroki posekov	2.363	3.158	5.521	0,1
Skupaj	2.622.873	1.982.013	4.604.886	100,0

Vir: ZGS

Evidentirani posek brez odobritve obsega 0,4 % od skupne količine evidentiranega poseka na podlagi prevzetih odločb ZGS v letu 2024. Največ poseka brez odobritve se je v letu 2024 ugotovilo v gozdnogospodarskih območjih GGO Sežana (1,6 %), najmanj pa v GGO Nazarje (0,1 %), GGO Postojna (0,1 %) in GGO Slovenj Gradec (0,1 %).

12.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek (varstveni posek in posek oslabelega drevja) je v letu 2024 znašal 2,1 milijona m³, kar je 45 % celotnega poseka po prevzetih odločbah ZGS v letu 2024 (leta 2023: 1,8 milijona m³ oziroma 42 % skupnega poseka). Glavni razlog za sanitarni poseg je bilo delovanje vetra ter pospešena namnožitev podlubnikov. Lokalno močni vetrovi so povzročali predvsem razpršeno poškodovanost gozdov. Nadaljevala se je tudi sanacija vetrolomov iz leta 2023.

V sanitarnem poseku v letu 2024 je znašal delež poseka zaradi podlubnikov 35 %, delež poseka zaradi naravnih ujm 46 %, delež poseka zaradi bolezni gozdnega drevja 9 % in delež poseka zaradi vseh drugih sanitarnih vzrokov 10 %.

Sanitarni posek je zajemal 73 % iglavcev in 27 % listavcev. Zaradi prevladujočega sanitarnega poseka zaradi smrekovih podlubnikov je pričakovano v sanitarnem poseku največji delež z 61 % zavzemala smreka, jelka pa 8 %. Bukev je v sanitarnem poseku zavzemala 13 %, delež preostalih drevesnih vrst v sanitarnem poseku pa je obsegal 18 %.

Preglednica 86: Sanitarni posek (000 m³); 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sanitarni posek, skupaj	4.207	3.942	3.769	2.543	4.043	2.836	1.757	1.042	1.398	1.815	2.091
Iglavci	2.464	2.857	1.018	2.178	3.549	2.386	1.384	725	1.059	1.461	1.528
Listavci	1.743	1.085	2.751	365	495	450	373	317	339	354	563
Delež v celotnem poseku (%)	66	65	62	51	67	53	42	26	31	42	45

Vir: ZGS

Največji delež časa za izvedbo varstvenih del v gozdovih v letu 2024 je bil namenjen varstvu gozdov pred divjadjo (47 %), sledi varstvo gozdov pred požari (38 %) in varstvo gozdov pred škodljivimi žuželkami (7 %) ter druga varstvena dela (8 %). V letu 2024 je bilo za varstvo gozdov evidentiranih oziroma izvedenih 14.784 delovnih dni (leta 2023: 16.577), v povprečju 10 ur na 100 ha gozda (leta 2023: 11,3 ur). Izvedenih varstvenih ur je bilo v letu 2024 več kot v letu prej predvsem na področju varstva pred požari.

Preglednica 87: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Varstvo pred divjadjo	3.058	3.329	3.723	4.392	4.371	7.274	11.163	7.358	9.210	8.134	6.978
Varstvo pred podlubniki	4.903	3.167	2.928	2.764	1.936	1.975	1.703	2.590	1.625	2.889	989
Varstvo pred požari	3.277	2.155	3.723	2.482	2.050	2.242	4.808	2.248	2.961	4.559	5.578
Drugo varstvo	247	282	215	793	484	456	487	655	729	995	1.239

Vir: ZGS

V letu 2024 je bilo popisanih 49 gozdnih požarov (na 134 ha površine), povprečna površina pogorišča pa je znašala 2,73 ha.

Preglednica 88: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Število požarov	35	93	90	108	32	84	103	73	217	40	49
Površina pogorišč (ha)	18	65	526	441	20	154	115	124	4.059	118	134

Vir: ZGS

Obnova in nega gozdov

V letu 2024 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 5.734 ha (leta 2023: 5.631 ha). Program negovalnih del za leto 2024 je bil realiziran 53-odstotno, glede na načrtovano nego v GGN GGE pa je bila realizacija negovalnih del 43-odstotna.

V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 2.204 ha, kar je 34 % realiziranih negovalnih del po Programu vlaganj v gozdove za leto 2024. V državnih gozdovih so bila negovalna dela izvedena na 3.433 ha, kar je 83 % v primerjavi s Programom del za leto 2024.

Preglednica 89: Struktura obnove in nege gozdov; 2021–2024

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Priprava sestoja	2.363	2.557	2.555	2.337	1.116	1.167	1.621	1.610	47	46	63	69
Priprava tal	276	307	388	233	223	291	375	234	81	95	97	100
Saditev in setev	476	554	791	608	420	468	640	547	88	84	81	90
Skupaj obnova	3.115	3.418	3.734	3.178	1.759	1.926	2.636	2.391	56	56	71	75
Obžetev	2.926	2.844	2.743	2.739	2.228	2.338	2.156	2.123	76	82	79	78
Nega mladja	1.821	1.806	1.753	1.501	684	798	782	734	38	44	45	49
Nega gošče	3.563	3.838	3.235	3.009	1.362	1.723	1.388	1.384	38	45	43	46
Redčenja (I. in II.)	3.810	3.846	3.513	3.482	1.422	1.399	1.305	1.493	37	36	37	43
Skupaj negovalna dela	12.121	12.334	11.244	10.731	5.696	6.258	5.631	5.734	47	51	50	53
Skupaj gojitvena dela	15.236	15.752	14.987	13.909	7.455	8.184	8.267	8.125	49	52	55	58

Vir: ZGS

Varstvo, obnova in nega zasebnih gozdov na območjih Natura 2000

Na podlagi 33. člena Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (UL RS, št. 9/16 in 36/21 - ZZIRDKG) se iz Gozdnega sklada zagotavljajo tudi sredstva za financiranje ukrepov na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 in Programom vlaganj v gozdove, ki ga na podlagi nacionalnega gozdnega programa pripravi ZGS. Izključno v zasebnih gozdovih na območjih Natura 2000 so bili iz Gozdnega sklada sofinancirani ukrepi v višini 1,6 milijona EUR za leto 2024.

Preglednica 90: Financirani in sofinancirani ukrepi iz Gozdnega sklada v zasebnih gozdovih na območjih Natura 2000 v letu 2024

PODROČJE	NAZIV	ENOTA	OBSEG
OBNOVA GOZDOV	Priprava sestoja	ha	148,7
	Priprava tal	ha	10,9
	Dopolnilna sadnja	ha	25,2
	Sadnja	ha	32,6
	Priprava površine za obnovo (prip.sest) - ujma	ha	25,9
	Priprava površine za obnovo (prip.tal) - ujma	ha	26,4
	Sadnja - ujma	ha	31,5
	Setev s sadnjo semena - ujma	ha	4,3
NEGA GOZDOV	Obžetev	ha	331,5
	Nega mladja	ha	98,5
	Nega gošče	ha	173,1
	Nega letvenjaka	ha	164,0
	Nega drogovnjaka	ha	91,0
	Nega v preb. gozdu	ha	18,3
	Odstranjevanje vzpenjavk	ha	18,5

VARSTVO GOZDOV	Premazi vršičkov	ha	288,4
	Izdelava kolov	kos	10.843
	Zaščita s količenjem	kos	2.401
	Zaščita s tulci	kos	11.925
	Zaščita pred obgrizenjem in lupljenjem	kos	540
	Zaščita mladja z ograjo	m	4.380
	Vzdrževanje zaščitnih ograj	m	4.188
	Protipožarne preseke - vzdrževanje	km	29,4
	Posek težkega drevja v varovalnih go.	ur	82
	Razrez / sidranje dr. v varovalnih go.	ur	78
	Vzpostavljanje gozdne higiene	ha	9,2
	Obeleževanje sadik	kos	45.745
	Vzdrževanje tulcev	kos	6.110
	Obžetev tulcev	kos	21.266
	Odstranjevanje tulcev	kos	1.330
	Odstranjevanje zaščitnih ograj	m	4.817
BIOMELIORATIVNA DELA	Vzdrževanje grmišč in obrežij	ha	1,40
	Vzdrževanje pašnikov in travnikov v gozdu	ha	78,6
	Vzdrževanje vodnih virov in kalov v gozd	kos	49
	Sajenje sad.plod. dreves in grm.	kos	235
	Vzdrževanje večjega vodnega vira	kos	22
	Izdelava vodnih virov in kalov	kos	2
	Osnovanje pasišč v gozdu	ha	0,01
	Spravilo sena z odvozom	ha	36,6
	Ohranjanje biotopov - sečnja	m ³	.1.271,0
	Ohranjanje biotopov - nega	ha	7,1
	Naravni razvoj biotopov	m ³	14.874,9
	Puščanje stoječe biomase	m ³	658,0

Vir: ZGS

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

V letu 2024 je bilo v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala MKGP vpisanih osem dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s saditvijo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

V letu 2024 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo ter za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih skupno 835.103 sadik gozdnega drevja (od tega 22.375 puljenk) 35 drevesnih vrst. Za izvedbo biomeliorativnih del je bilo posajeno skupaj 1.550 sadik plodonosnih drevesnih vrst.

Za namen obnove požarišča Goriški Kras je ZGS zagotovil 2.720 kg semena avtohtonih gozdnih drevesnih vrst, in sicer 1.669 kg cera, 1 kg koprivovca, 475 kg lipe, 96 kg lipovca, 360 kg maklena, 115 kg puhastega hrasta, 2 kg topokrpega in 1 kg trokrpega javorja.

V letu 2024 so se na podlagi izdelanega Programa oblikovanja rezerv semenskega materiala za leto 2024 dopolnile zaloge semena, ki na dan 31. 12. 2024 znašajo skupaj 240 kg, od tega semena smreke 147 kg, macesna 3 kg, poljskega javorja 10 kg, lipe 10 kg, lipovca 10 kg in jelke 60 kg.

12.1.3 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

V letu 2024 je obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju GLS) znašal 4,9 milijona m³, kar je 8 % več v primerjavi z letom 2023. Eden izmed glavnih razlogov za povečanje proizvodnje GLS je za 15 % večji obseg sanitarnega poseka (2,1 milijona m³ oz. 45 % celotnega poseka po izdanih in prevzetih odločbah). Po podatkih ZGS je bilo v letu 2024 največ sanitarnega poseka zaradi vetra (42 %) in podlubnikov (35 %). Poleg tega se je nadaljevala sanacijska sečnja vetrolomov iz julija 2023. Proizvodnja GLS iglavcev je v letu 2024 znašala 2,6 milijona m³ in se je povečala za 15 % v primerjavi z letom 2023. Proizvodnja GLS listavcev se od leta 2020 naprej povečuje in je v letu 2024 znašala 2,2 milijona m³ (+1 % v primerjavi z letom 2023).

V strukturi proizvodnje GLS iglavcev z 72 % prevladuje skupina hlodi za žago in furnir, pri GLS listavcev pa s 56 % prevladuje skupina les za kurjavo. Proizvodnja GLS v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG, d. o. o. in Ministrstva za obrambo RS) se je v letu 2024 povečala za 10 % v primerjavi z letom 2023 in je znašala 1,2 milijona m³. V strukturi proizvodnje GLS v državnih gozdovih so s 54 % prevladovali iglavci, katerih proizvodnja se je v primerjavi z letom 2023 povečala za 5 %. Proizvodnja GLS listavcev se je v državnih gozdovih povečala za 15 % glede na leto 2023 in je znašala 560 tisoč m³. Delež proizvodnje hlodov iglavcev iz državnih gozdov je v letu 2024 predstavljal 25 % skupne proizvodnje GLS iglavcev (2 % manj kot v letu 2023); vse ostalo izvira iz zasebnih gozdov in v manjšem obsegu iz gozdov lokalnih skupnosti.

Preglednica 91: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2022–2024

	2022			2023			2024*		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	1.687	497	2.184	1.674	487	2.161	1.904	500	2.403
Les za celulozo in plošče	275	451	725	332	394	726	415	438	853
Drug okrogli industrijski les	4	44	48	16	58	74	24	43	67
Les za kurjavo	213	1.019	1.231	286	1.267	1.554	302	1.247	1.549
Skupaj**	2.178	2.010	4.189	2.309	2.206	4.515	2.645	2.227	4.872

* Začasni podatki

** Gozdni lesni sortimenti iz gozdov.

Vir: MKGP, ZGS, GIS, SURS, SiDG, MORS, preračuni GIS.³⁵

Glede na strukturo poseka GLS iglavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG, d. o. o., se je v letu 2024 delež hlodov povečal za 1 % v primerjavi z letom 2023 in je le ta znašal 71 %. V strukturi poseka GLS listavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG, d. o. o. pa se je delež hlodovine v letu 2024 zmanjšal, in sicer za 4 % v primerjavi z letom 2023 in je znašal 21 %. V letu 2024 se je v strukturi poseka iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG, d. o. o. pri iglavcih in listavcih zmanjšal posek lesa za kurjavo, ki je bil sicer v letu 2023 izrazito povečan. Hkrati se je v letu 2024 povečal posek lesa za celulozo in plošče iglavcev in listavcev in je bil na podobni ravni kot leta 2022; delež celuloznega lesa

³⁵ Ocenno letne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov v neto m³ pripravi Gozdarski inštitut Slovenije na podlagi ocene letne porabe lesa oziroma tokov lesa v Sloveniji, ki temelji na podatkih Zavoda za gozdove Slovenije o letnem poseku v gozdovih v bruto m³, podatkih o proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG, d. o. o. in Ministrstva za obrambo RS), podatkih SURS (raziskave "Industrijska proizvodnja", "Poraba energije in goriv v gospodinjstvih", "Odkup lesa", "Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih", "Uvoz in izvoz blaga") ter podatkih GIS (lastne raziskave kot npr. ankete med žagarskimi obrati, raziskava "Ogrevanje z lesnimi gorivi v gospodinjstvih" in informacijah prejetih neposredno s strani lesnopredelovalnih podjetij in njihovih združenj ter posameznih odkupovalcev okroglega lesa v zasebnih gozdovih).

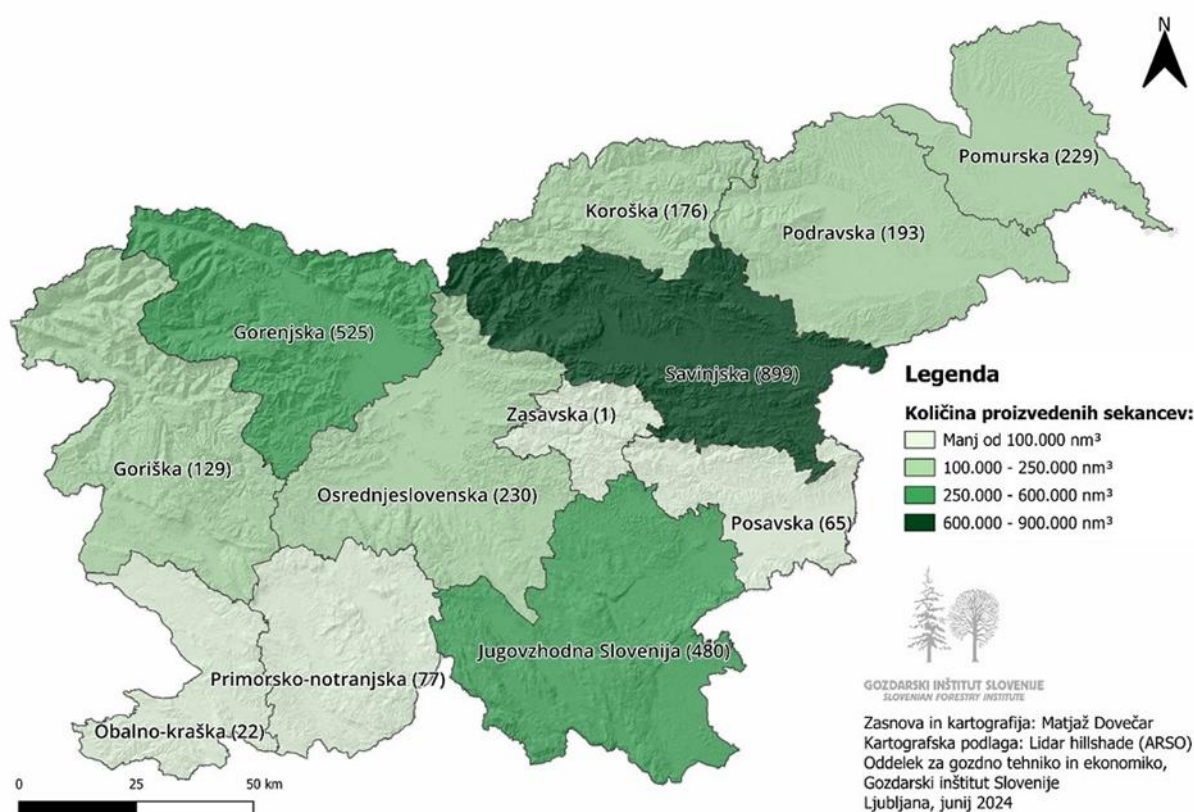

iglavcev je v letu 2024 predstavljal 25 % skupnega poseka GLS iglavcev, delež celuloznega lesa listavcev pa je predstavljal 63 % skupnega poseka GLS listavcev.

Največ okroglega lesa so v letu 2024 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja (1,96 milijona m³), od tega je s 86 % prevladovala predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale 0,39 milijona m³ (–1 % v primerjavi z letom 2023), od tega je bilo 52 % lesa listavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki so v letu 2024 porabila 1,5 milijona m³ lesa za kurjavo, ki vključuje tudi lesne sekance pridobljene v gozdu.

Gozdarski inštitut Slovenije je v letu 2024 opravil periodično raziskavo med lastniki sekalnikov v državi, v okviru katere je bilo ugotovljeno, da se naraščajoči trend proizvodnje sekancev nadaljuje; v letu 2024 je proizvodnja znašala preko 3 milijone nasutih m³, kar je 20 % več od predhodnega popisa iz leta 2021. Od skupne proizvedene količine les iglavcev predstavlja 59 %, glede na vrsto vhodne surovine pa prevladujejo sečni (30 %) in žagarski ostanki (28 %), sledi okrogli les (24 %).

Slika 66: Proizvodnja sekancev po statističnih regijah v letu 2023*

* Podatki se nanašajo na sedež proizvajalca sekancev in ne na lokacijo zajema biomase. Ob imenu regije je v oklepaju navedena proizvodnja v 1.000 nm³.

Vir: GIS, Popis sekalnikov 2024

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

Pri bilanci zunanje trgovine GLS že zadnjih 20 let beležimo zunanjetrgovinski presežek, ki je v obdobju obsežnih naravnih motenj in gradacij podlubnikov (2014–2018) dosegal rekordne vrednosti, in sicer od 1,9 milijona m³ do 2,6 milijona m³. V letu 2021 se je zunanjetrgovinski presežek zmanjšal na 456 tisoč m³ in bil najnižji po letu 2006; po tem letu pa se zunanjetrgovinski presežek spet povečuje in je v letu 2024 zopet presegel milijon m³.

Preglednica 92: Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2020–2024

IZVOZ – UVOZ	2020	2021	2022	2023	2024*
Okrogli les – skupaj, od tega:	702	456	606	738	1.007
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	641	433	558	690	961
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	224	-26	55	262	442
hlodi za žago in furnir, iglavci	157	-1	44	113	218
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	68	-25	10	149	224
– Okrogli industrijski les, listavci	416	459	503	428	519
Les za kurjavo – skupaj	61	24	48	48	45

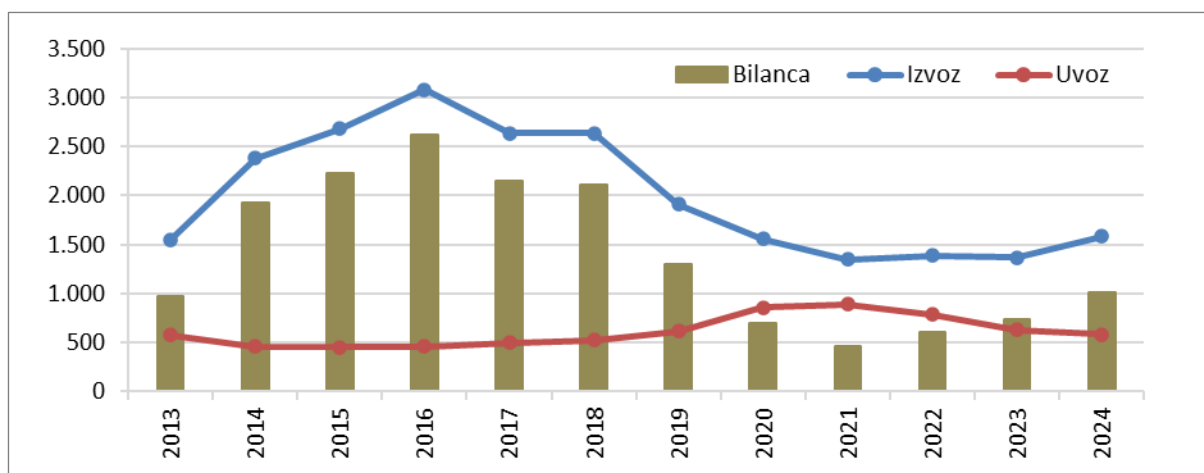
* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od vsote.

Vir: SURS, preračuni GIS

V letu 2024 se je najbolj izrazito povečal zunanjetrgovinski presežek hlodov iglavcev (+93 %), ki sicer predstavlja 22 % v skupni zunanjetrgovinski bilanci GLS v tem letu. Za to skupino GLS je bil do leta 2020 tradicionalno značilen največji zunanjetrgovinski presežek (v obdobju 2015–2018 povprečno 1,4 milijona m³ na leto), v letu 2021 je bil prvič po letu 1991 zabeležen zunanjetrgovinski primanjkljaj, v letu 2024 pa je zunanjetrgovinski presežek znašal nekaj več kot milijon m³. Še vedno pa tudi v letu 2024 ostaja največji zunanjetrgovinski presežek za skupino okrogli industrijski les listavcev, ki se je v primerjavi z letom 2023 povečal za 21 % in je znašal 519.000 m³.

Slika 67: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m³); 2013–2024*

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov

V letih 2021, 2022 in 2023 je bil izvoz okroglega lesa dokaj konstanten in je v povprečju znašal 1,4 milijona m³ na leto. V letu 2024 pa se je izvoz povečal in znašal 1,6 milijona m³ (+16 % v primerjavi z 2023), kar je primerljivo z letom 2020. Izvoz se je povečal pri vseh skupinah okroglega lesa, z izjemo lesa za kurjavo. V strukturi izvoza okroglega lesa je v letu 2024 z

42 % prevladoval industrijski les listavcev, s prevladujočim deležem lesa bukve vseh dimenzij. Izvoz te skupine je znašal 669.000 m³ in je bil rekorden. Največ industrijskega lesa listavcev (60 %) smo v letu 2024 izvozili v Italijo. V zadnjih dveh letih (2023, 2024) se je zopet povečal izvoz hlodovine iglavcev; v letu 2024 je znašal 397.000 m³, kar je 14 % več kot v letu 2023 in 40 % več kot v letu 2022. Izvoz hlodovine iglavcev v letu 2024 predstavlja 25 % skupnega izvoza okroglega lesa v tem letu. Kar 84 % količin hlodovine iglavcev smo v letu 2024 izvozili v Avstrijo. V letu 2024 se je povečal tudi izvoz celuloznega in drugega tehničnega lesa iglavcev in bil največji v zadnjih petih letih. Za 7 % se je zmanjšal izvoz lesa za kurjavo listavcev in bil najnižji po letu 2019; znašal je 150.000 m³.

Preglednica 93: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2020–2024

IZVOZ	2020	2021	2022	2023	2024*
Okrogli les – skupaj, od tega:	1.558	1.345	1.388	1.367	1.587
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	1.357	1.144	1.180	1.167	1.401
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	821	525	562	640	731
hlodi za žago in furnir, iglavci	523	286	283	347	397
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	298	239	278	293	334
– Okrogli industrijski les, listavci	536	619	618	527	669
Les za kurjavo – skupaj	200	201	209	200	186

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS, preračuni GIS

Po letu 2020 je bilo v 2024 ponovno največ izvoza okroglega lesa v Avstrijo, in sicer 691.000 m³ (+50 % glede na 2023). Po strukturi izvoza okroglega lesa v Avstrijo z 48 % prevladuje hlodovina iglavcev, z 32 % sledi celulozni in drug tehnični les iglavcev. Po količini z 629.000 m³ sledi izvoz v Italijo, ki se je povečal za 16 % v primerjavi z letom 2023. V izvozu v Italijo z 64 % prevladuje industrijski les listavcev, predvsem bukov les vseh dimenzij. Na tretjem mestu držav uvoznic okroglega lesa iz Slovenije je Hrvaška, kamor smo v letu 2024 zmanjšali izvoz za 47 % v primerjavi z letom 2023. Na Hrvaško smo izvozili največ industrijskega lesa listavcev in lesa za kurjavo (oboje z 37 %). Četrta zaporedna država, kamor smo v 2024 največ izvažali okrogli les je Kitajska, s količinami v obsegu 89.000 m³ (+32 % v primerjavi z 2023). V izvozu na Kitajsko z 61 % prevladuje hrastov industrijski les. V letu 2024 smo izrazito zmanjšali izvoz okroglega lesa v Bosno in Hercegovino (–66 % v primerjavi z 2023) in je bil na podobni ravni leta 2021. Po večletnem konstantnem količinskem izvozu okroglega lesa v Vietnam (povp. 2021–2023: 7.000 m³), se je ta v letu 2024 izrazito povečal in znašal 21.000 m³; podobno kot na Kitajsko, smo tudi v Vietnam v letu 2024 izvozili največ industrijskega lesa hrasta.

Delež izvoza glede na skupno proizvodnjo GLS se je od leta 2017 naprej zmanjševal, v letu 2023 je delež znašal 30 %. V letu 2024 pa se je ta delež povečal na 33 %. Del izvoza lahko izvira tudi iz uvoza, zato so ti deleži ocenjeni. Delež izvoza hlodov iglavcev glede na proizvedeno količino teh sortimentov ostaja v letu 2024 enak kot v 2023 in sicer znaša 21 %. Izvoz hlodovine listavcev pa je v letu 2024 po oceni GIS predstavljal 54 % proizvodnje teh sortimentov.

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov

Po letu 2021 uvoz okroglega lesa upada. V letu 2024 je bil za 8 % manjši v primerjavi z letom 2023 in je znašal 580.000 m³. Pri tem se je najbolj zmanjšal uvoz industrijskega lesa iglavcev. V strukturi uvoza okroglega lesa v letu 2024 z 31 % prevladuje skupina hlodi za žago in furnir iglavcev, z 26 % sledi industrijski les listavcev. V letu 2024 smo skupaj uvozili 179.000 m³ hlodovine iglavcev, od tega 59 % iz Italije. Industrijskega lesa listavcev pa smo največ (78 %)

uvozili iz Hrvaške. Uvoz vseh skupin okroglega lesa se je v letu 2024 zmanjšal v primerjavi z letom 2023, izjema je le industrijski les listavcev, katerega uvoz se je povečal za dobro polovico. Pri tem se je najbolj povečal uvoz industrijskega lesa hrasta, in sicer kar za 82 % in je v letu 2024 znašal 85.000 m³.

Preglednica 94: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2020–2024

UVOZ	2020	2021	2022	2023	2024*
Okrogli les – skupaj, od tega:	855	889	782	630	580
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	717	711	622	478	439
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	597	551	507	378	289
hlodi za žago in furnir, iglavci	367	287	239	234	179
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	230	264	268	145	110
– Okrogli industrijski les, listavci	120	160	115	99	150
Les za kurjavo – skupaj	139	178	160	152	141

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS, preračuni GIS

V letu 2024 smo za razliko od leta 2023 in 2022 ter enako kot v letu 2021, največ okroglega lesa uvozili iz Hrvaške, in sicer 202.000 m³, kar je 45 % več kot leta 2023. Pri tem z 58 % prevladuje uvoz industrijskega lesa listavcev z več kot polovičnim deležem hrastovega lesa. Sledi uvoz iz Italije, od koder smo v letu 2024 največ (68 %) uvozili hlodov za žago in furnir iglavcev. Po letu 2022 se izrazito zmanjšuje uvoz okroglega lesa iz Avstrije, v letu 2024 je ta znašal 92.000 m³, kar je 27 % manj kot leta 2023 in 66 % manj v primerjavi z letom 2022. Avstrija sicer ostaja na tretjem mestu držav uvoznic okroglega lesa, od koder smo v letu 2024 v Slovenijo največ uvozili celuloznega in brusnega lesa iglavcev. Avstriji sledi Bosna in Hercegovina, od koder izrazito prevladuje uvoz lesa za kurjavo listavcev.

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Slovenski trg GLS se je tekom leta 2023 začel ohlajati in takšno stanje se je nadaljevalo tudi v letu 2024. Zaradi recesije evropskega gospodarstva, še posebej gradbeništva in s tem povezane lesnoprredelovalne industrije, je bilo povpraševanje, predvsem po hlodovini smreke, tekom leta 2024 izrazito zmanjšano. Temu so sledile stabilne, a nižje cene teh sortimentov na trgu. Za leto 2024 je značilen tudi padec cen lesnih kompozitnih plošč, kar je vplivalo na izrazit padec cen predvsem industrijskega lesa listavcev, namenjenega za proizvodnjo plošč. Visoke zaloge energetskega lesa v letu 2024 so privedle do znižanja cen tega segmenta lesa. Nizke cene na trgu GLS in težave pri prodaji so vplivale tudi na obseg sečnje v zasebnih gozdovih; odkup GLS iz zasebnih gozdov je bil v letu 2024 nižji za 17 % v primerjavi z letom 2023.

Po podatkih SURS so se povprečne letne odkupne cene (brez DDV) hlodov iglavcev v zadnjem desetletju gibale med 57,41 EUR/m³ (leto 2020) in 95,72 EUR/m³ (leto 2022). V letu 2024 se je povprečna letna odkupna cena teh sortimentov znižala na 76,88 EUR/m³ (–5 % v primerjavi z letom 2023) in je bila najnižja po letu 2020, ko je trg GLS zaznamovala epidemija Covida. Naraščajoči trend cen hlodov listavcev se je v letu 2024 zaustavil; najbolj so se v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 znižale odkupne cene hlodov ostalih listavcev (brez bukve in hrasta), najmanj pa cene hlodov bukve. Kljub temu cene hlodov hrasta (231,20 EUR/m³) in bukve (86,73 EUR/m³) tudi v letu 2024 ostajajo visoke. Odkupne cene iz zasebnih gozdov so se v letu 2024 znižale tudi pri ostalih GLS, najbolj izrazito pri lesu za plošče listavcev (–25 %), ko je povprečna cena znašala 45,22 EUR/m³. Izjema pri nižanju cen v letu 2024 je les za kurjavo iglavcev, katerega cena je bila za 8 % višja v primerjavi z letom 2023. Podatki kažejo, da se je povprečna cena vseh GLS v letu 2024 znižala za 6 EUR/m³ ali 8 % v primerjavi z letom 2023.

Preglednica 95: Odkupne cene po kategorijah kakovosti gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m³, brez DDV); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	2024_1č	2024_2č	2024_3č	2024_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	57,4	83,3	95,7	80,5	76,9	82,2	75,9	72,7	77,1
Hlodi, hrast	157,5	179,8	242,8	248,4	231,2	229,8	202,5	194,0	265,4
Hlodi, bukev	68,5	72,0	80,1	89,7	86,7	85,8	84,2	80,7	91,1
Les za celulozo in plošče, iglavcev	29,2	31,2	40,6	35,3	30,1	30,6	29,2	30,5	30,1
Les za celulozo in plošče, listavcev	43,5	43,7	55,6	60,2	45,2	45,9	45,8	46,2	42,5
Les za kurjavo, listavcev	42,4	45,8	60,8	66,8	52,1	z	z	z	z

2024_1č: prvo četrtletje leta 2024

2024_2č: drugo četrtletje leta 2024

2024_3č: tretje četrtletje leta 2024

2024_4č: četrto četrtletje leta 2024

z - Zaupni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Po podatkih Gozdarskega inštituta, ki prav tako spremlja odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov, a za razliko od SURS v četrtletnih intervalih in za 38 GLS razvrščenih v kakovostne razrede, so se pri večini GLS odkupne cene znižale v primerjavi z letom 2023. Opazno zvišanje cen (brez DDV) je bilo zabeleženo pri hloilih hrasta, vseh kakovostnih razredov z izjemo najnižjega (D) in ti dosegajo rekordno visoko vrednost. Manjše zvišanje cen je bilo značilno tudi za hlode smreke, saj je povprečna cena v letu 2024 za 2 % višja od povprečja v letu 2023. Srednja vrednost hloilov smreke kakovostnega razreda A je v letu 2024 znašala 131 EUR/m³, kakovostnega razreda B 100 EUR/m³, kakovostnega razreda C 93 EUR/m³, kakovostnega razreda D1 72 EUR/m³ ter kakovostnega razreda D2 59 EUR/m³. Cene bukovih hloilov so tudi v letu 2024 ostale visoke, kljub temu, da so se v povprečju znižale za 6 % v primerjavi z letom 2023. Pri tem so se najbolj znižale cene kakovostnega razreda D, katerega srednja vrednost je v letu 2024 znašala 69 EUR/m³. Cene hloilov hrasta so bile tudi v letu 2024 rekordne, najvišje smo zabeležili v avgustu, ko je srednja vrednost kakovostnega razreda F1 znašala 500 EUR/m³, najnižjega kakovostnega razreda D pa 110 EUR/m³. Za leto 2024 so bile značilne nizke cene industrijskega lesa namenjenega za proizvodnjo kompozitnih plošč, mehanske celuloze in kemikalij; le te so bile za celulozni les in brusni les iglavcev dokaj konstantne, pri lesu za plošče listavcev pa so se predvsem ob koncu leta izrazito znižale. V novembru 2024 je tako cena bukovnega lesa za plošče znašala 43 EUR/m³ in je bila najnižja po maju leta 2020. V primerjavi z letom 2023 so se znižale tudi cene lesa za kurjavo; srednja vrednost je za bukev znašala 63 EUR/m³, za ostale trde listavce pa 53 EUR/m³, kar je v obeh primerih 11 % manj kot v letu 2023 in 5 % manj kot v letu 2022.

Po podatkih družbe SiDG, d. o. o. je bila povprečna prodajna cena GLS iz državnih gozdov v letu 2024 nižja kot leto pred tem in je znašala 69 EUR/m³ (leta 2023: 77 EUR/m³).

Cena za hloilovino iglavcev je znašala 86 EUR/m³ (+3 %), cena hloilovine listavcev, pri katerih prevladuje bukovina, pa 93 EUR/m³ (–12 %). Pri lesu za celulozo in plošče iglavcev (celulozni les) je bila dosežena cena 46 EUR/m³ (–14 %), pri lesu za plošče listavcev 53 EUR/m³ (–25 %). Povprečne prodajne cene po količini manj zastopanih skupin GLS so bile pri drugem industrijskem lesu iglavcev (drogovi) 134 EUR/m³, pri drugem industrijskem lesu listavcev (taninski les) 48 EUR/m³ in pri lesu za kurjavo listavcev, kamor spada tudi les za proizvodnjo peletov in sekancev, pa 52 EUR/m³.

Povprečna prodajna cena gozdnih lesnih sortimentov je bila v letu 2024 nižja kot leto prej predvsem zaradi nižjih cen lesa listavcev, še posebej lesa slabše kakovosti listavcev. Pri lesu za celulozo in plošče listavcev je bilo znižanje na letni ravni 25 %, pri lesu za celulozo in plošče

iglavcev pa 14 %. Težave in nižje prodajne cene listavcev so bile v veliki meri posledica manjše proizvodnje in povpraševanja pri prodaji pohištva v Evropi.

12.1.4 Gozdni račun

Gozdni računi so niz medsebojno povezanih računov, ki opisujejo številne ključne značilnosti gozdov in pripadajočih zemljišč, gozdnih virov ter gozdne proizvodnje. Evropski gozdni računi (ang. EFA) predstavljajo enega od modulov širšega nabora evropskih okoljsko-ekonomskih statističnih podatkov, ki se zbirajo in poročajo s strani držav članic EU, z namenom odziva na naraščajoče potrebe po podatkih o okolju in vplivom gospodarstva nanj. Zakonodajna osnova za zbiranje in poročanje podatkov s strani držav članic EU je Uredba (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih, sprejeta leta 2011.

SURS je do sedaj uspešno razvil metodologijo in vpeljal v redna raziskovanja tudi gozdne račune in tako izpolnjuje zakonodajno obveznost poročanja v skladu s prej omenjeno uredbo. Vzpostavljen okvir za redno zbiranje statističnih podatkov je bil prav tako usklajen s priporočili evropskega statističnega urada Eurostat. Namen gozdnih računov je prikaz vrednosti gozdov in gozdnih virov iz ekonomskega in okoljskega vidika. Upoštevajo se fizične in monetarne tabele o površinah gozdov in drugih gozdnih zemljiščih ter lesnih zalog, ekonomski računi za gozdarstvo, tabele vrednosti gozdarske proizvodnje glede na tip proizvodnje, tabele ponudbe in porabe gozdarskih proizvodov ter tabeli o poškodovanosti gozdov.

V gozdnih računih se v gozdarski dejavnosti obračunavata vrednosti stoječega ter posekanega lesa, vrednost gozdov in gozdnih virov pa je prikazana v kompleksnem okoljskem okviru. Ekonomski računi za gozdarstvo opisujejo gozdarsko dejavnost, ki je enaka vrednosti gozdarskih proizvodov, vrednosti gozdarskih storitev in vrednosti neločljivih dopolnilnih dejavnosti gozdarstva. Gozdarska dejavnost se vrednoti na strani proizvodnje in vmesne potrošnje, na osnovi pridobljenih podatkov pa se izračunavajo dohodkovni kazalniki, kot sta BDV in faktorski dohodek.

Raziskovanje gozdnih računov, se izvaja na osnovi pridobivanja podatkov številnih statističnih vprašalnikov (gozdarske in kmetijske statistike, socialne statistike, industrijske statistike, statistika zunanje trgovine, zaključni računi gospodarskih družb in organizacij ter zaključni računi samostojnih podjetnikov, nacionalni računi) in administrativnih podatkovnih virov (davčne evidence, evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, struktura proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov, podatki realizacije proračuna, ekspertne ocene o proizvodnji lesnih proizvodov ter model ocene proizvodnje gozdarske dejavnosti glede na tip proizvodnje, podatki o poseku lesa, letnem prirastku, negi in obnovi gozdov, sadikah, površini gozdov s posebnim namenom ter varovalnih gozdov, spremembi površine gozdnega roba, podatki o povprečnih cenah lesa na panju, vrednosti najemnin v gozdarstvu, podatki o vrednosti gozdnih zemljišč, strokovne ocene o cenah golih gozdnih zemljišč in drugi viri).

Zadnji podatki o gozdnih računih SURS so na voljo za referenčno leto 2023. V letu 2023 je BDV v gozdarstvu znašala 434 milijonov EUR in je ostala na podobni ravni kot leto prej, njen delež v bruto domačem proizvodu pa je dosegel 0,6 %.

Faktorski dohodek se je na letni ravni zvišal za 1 %, na 343 milijonov EUR, faktorski dohodek na zaposlenega pa je znašal 54.969 EUR.

Gozdarska proizvodnja je dosegla skupno vrednost 817 milijonov EUR oziroma za 2 % več kot v letu 2022. K rasti sta prispevali višji vrednosti tako gozdarskih proizvodov³⁶ (727 mio EUR) kot gozdarskih storitev (91 mio EUR). Vmesna potrošnja (383 mio EUR oz. 4 % več kot

³⁶ Gozdarski proizvodi vključujejo stoječi les, gozdne lesne sortimente in ostale gozdarske proizvode.

v letu 2022) je zrasla zaradi višjih vrednosti posekanega lesa in gozdarskih storitev. V primerjavi z letom 2022 se je znižala vrednost energije, porabljene v proizvodnem procesu (– 19 %), vrednost preostalih kategorij potrošnje pa je ostala na približno enaki ravni. Vrednost bruto investicij v osnovna sredstva (v gozdarsko opremo) je v letu 2023 znašala 74 milijonov EUR in je bila na letni ravni za 7 % višja.

Zaposlenost v gozdarstvu merjena v polnovrednih delovnih močeh (PDM) se je v letu 2023 zmanjšala za 1 % v primerjavi z letom 2022 in je predstavljala skupno 6.247 zaposlenih. Od tega je bilo 81 % samozaposlenih.

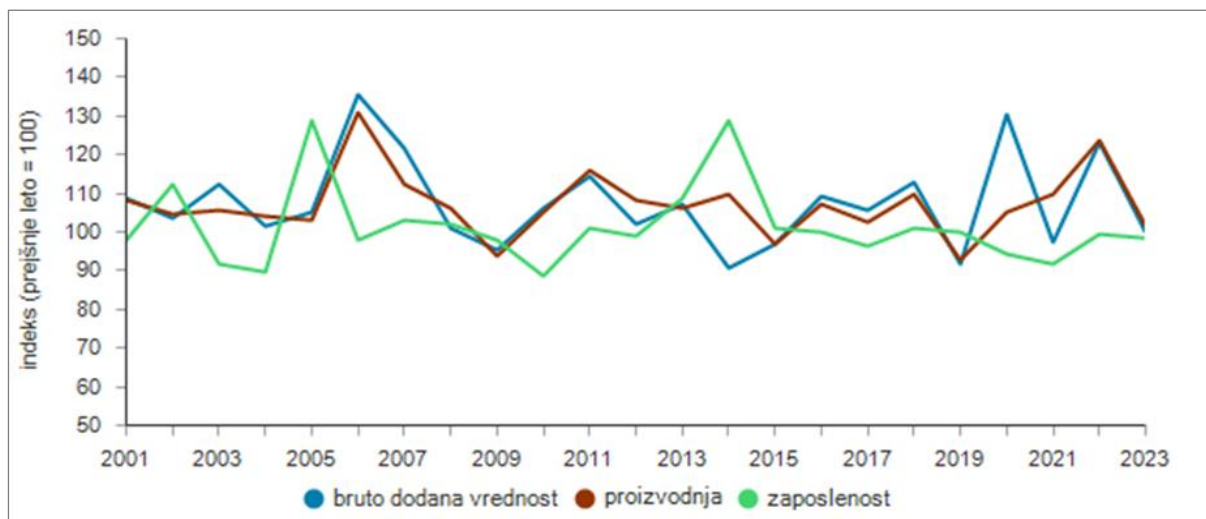
Preglednica 96: Temeljni agregati gozdnih računov; 2022 in 2023

	2022	2023	Indeks 2023/22
	Tekoče cene (mio EUR)		
Površina gozdov*	2.133	2.479	116
Površina drugih gozdnih zemljišč*	136	158	116
Površina drugih zemljišč, poraslih z drevjem, za gospodarski namen1*	19	23	117
Površina gozdov**	2.479	2.583	104
Površina drugih gozdnih zemljišč**	158	165	104
Površina drugih zemljišč, poraslih z drevjem, za gospodarski namen**	23	25	112
Lesne zaloge v gozdovih*	15.655	18.877	121
Lesne zaloge na drugih gozdnih zemljiščih*	214	265	124
Lesne zaloge na drugih zemljiščih, poraslih z drevjem, za gospodarski namen*	33	41	123
Lesne zaloge v gozdovih**	18.877	18.968	101
Lesne zaloge na drugih gozdnih zemljiščih**	265	272	103
Lesne zaloge na drugih zemljiščih, poraslih z drevjem, za gospodarski namen**	41	42	103
Gozdarska proizvodnja	803	817	102
tržna proizvodnja	332	332	100
netržna proizvodnja	472	485	103

* Na začetku leta. ** Na koncu leta.

Vir: SURS

Slika 68: Gozdarska proizvodnja, BDV in zaposlenost v gozdarski dejavnosti; 2001–2023

Vir: SURS

12.1.5 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence gozdnih cest, ki jo vodi ZGS, je v letu 2024 dolžina gozdnih cest znašala 12.319 km (3.632 km v državnih gozdovih, 8.633 km v zasebnih gozdovih in 54 km v gozdovih lokalnih skupnosti). Dolžina gozdnih cest se v Sloveniji z novogradnjo ne povečuje, ampak se le malenkost spreminja (že vrsto let se giblje med 12.100 in 12.400 km). Z novo zgrajenimi gozdnimi cestami se nadomeščajo ceste, ki zaradi pre Kategorizacije in drugih sprememb namembnosti izgubijo status gozdne ceste. V letu 2024 je bilo na novo zgrajenih 1,9 km gozdnih cest (leta 2023: 10,5 km), rekonstruiranih pa 7,6 km (leta 2023: 6,2 km).

Preglednica 97: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Skupaj (000 EUR)	6.774	6.094	4.771	4.727	6.040	5.620	6.563	7.195	8.636	11.102	10.849
Struktura (%)											
proračun RS	18	21	27	27	21	26	25	36	29	23	21
lastniki gozdov	30	25	33	41	42	52	52	46	60	48	61
SiDG*	20	25	–	–	12	–	–	–	–	–	–
občine	15	18	21	29	25	22	23	18	11	29	18
drugo	16	11	18**	3	–	–	–	–	–	–	–

* Do leta 2016 je z državnimi gozdovi gospodaril SKZGRS, naprej pa SiDG.

** Koncesijska sredstva.

Vir: ZGS

Obseg vseh sredstev za redno vzdrževanje gozdnih cest je v letu 2024 znašal 10,8 milijona EUR. Sredstva prispevajo predvsem lastniki gozdov (s pristojbinami), sledijo nacionalna proračunska sredstva in sredstva občin. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene (npr. Koroška), medtem ko je na drugih območjih prispevek bistveno manjši ali pa ga ni.

V letu 2024 se je začela obnova gozdnih cest na območjih 69 občin, ki so jih prizadele poplave 4. avgusta 2023 in s poplavami povezani zemeljski plazovi. Prizadetim občinam so bile v letu 2024 izdane odločbe ter izplačan prvi obrok v višini 40 % upravičenih stroškov oziroma skupaj 17,1 milijona EUR. Obnovo so v celoti zaključile tri občine.

V letu 2024 je bilo zgrajenih oziroma pripravljenih skupaj 222 km gozdnih vlak (leta 2023: 196 km), od tega 125 km v zasebnih gozdovih in 97 km v državnih gozdovih. Obseg del je bil manjši zaradi posledic neurij v poletnih mesecih (neprevozne javne in gozdne ceste), pomanjkanja izvajalcev gradbenih del in v zasebnih gozdovih tudi zaradi izčrpanih sredstev za sofinanciranje gradenj na podlagi razpisov PRP 2014–2022. Nov razpis iz SN 2023–2027 je bil objavljen leta 2024, dela pa se bodo na podlagi izdanih odločb začela izvajati v letu 2025.

Preglednica 98: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zasebni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	237,6	254,9	265,9	366,9	324,2	282,0	289,5	224,5	202,2	127,5	125,4
– rekonstrukcije	42,0	58,4	53,5	50,1	49,0	48,0	64,3	62,4	65,4	45,6	17,8
Državni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	114,5	138,9	129,6	90,6	89,8	93,5	114,0	102,7	124,3	68,5	96,9
– rekonstrukcije	76,6	104,1	75,6	63,2	47,1	41,7	24,7	58,7	65,0	13,2	19,7
Skupaj, od tega:											
– novogradnje	352,0	393,8	395,5	457,5	414,0	375,5	403,5	327,2	326,5	196,0	222,3
– rekonstrukcije	118,6	162,5	129,1	113,3	96,1	89,7	89,0	121,1	130,4	58,8	37,5
Skupaj, gozdne vlake	472,8	470,6	556,3	524,6	570,8	510,1	465,2	492,5	448,3	456,9	259,8

Vir: ZGS

12.1.6 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva

V letu 2024 je bilo v okviru proračuna MKGP gozdarstvu namenjenih 91,2 milijona EUR. Del te vrednosti sestavljajo tudi sredstva, zbrana v okviru Gozdnega sklada, kjer se zbirajo sredstva od razpolaganja z državnimi gozdovi, iz letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov v višini 20 % prihodkov od zaračunane prodaje lesa in iz koncesijske dajatve za izkoriščanje državnih gozdov. Brez teh sredstev je bilo v gozdarstvu in lovstvu v letu 2024 za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določata Zakon o gozdovih³⁷ in Zakon o divjadi in lovstvu³⁸, porabljenih 72,4 milijona EUR, kar je več v primerjavi z letom 2023 (+21 %).

Preglednica 99: Proračunska sredstva za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	23.537	24.535	25.934	29.933	28.836	96,3
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	1.479	1.332	1.336	1.334	1.131	84,8
Obnova gozdov	195	190	216	242	110	45,6
Obnova gozdov na pogorišjih in od ujm poškodov. gozdov	190	188	166	255	240	93,9
Nega gozdov	376	381	381	293	265	90,5
Varstvo gozdov	661	525	510	504	481	95,5
Semenarska in drevesničarska dejavnost	8	4	25	6	5	93,4
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	48	45	39	34	29	85,6
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	1.658	2.595	2.537	2.584	2.153	83,3
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU	442	476	453	452	357	79,0
Izvršba odločb ZZG Slovenije	2	3	0	0	7	-
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	1	2	3	2	0	0,0
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	0	10	0	0	0	-
Znanstvenoraziskovalno delo	439	461	450	450	350	77,8
Naloge po zakonu o gozdovih, skupaj	27.116	28.937	30.261	34.303	32.477	94,7
Javna služba za področje divjadi in lovstva	99	95	100	100	505	504,5
Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad	355	395	659	639	820	128,4
Ukrepi preprečevanja in nadzora Afriške prašičje kuge	-	62	861	442	660	149,3
Naloge po zakonu o divjadi in lovstvu, skupaj	454	552	1.620	1.181	1.985	168,0
Gozdni sklad	11.678	17.313	26.096	24.218	20.443	84,4
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije Covida-19	356	0	0	0	0	-
Izredna pomoč gozdarskemu sektorju zaradi poplav	0	0	0	0	17.478	-
NALOGE V GOZDARSTVU IN LOVSTVU, SKUPAJ	39.605	46.803	57.977	59.702	72.382	121,2
Gozdni sklad – zbiranje sredstev*	12.733	14.481	16.168	44.334	18.824	42,5
SKUPAJ GOZDARSTVO IN LOVSTVO	52.337	61.284	74.145	104.036	91.207	87,7

* Navedena so zbrana sredstva Gozdnega sklada, dejanska izplačila iz tega naslova pa so navedena zgoraj.

Vir: MKGP

³⁷ Zakon o gozdovih, Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16.

³⁸ Zakon o divjadi in lovstvu, Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22, 158/22 in 28/25.

12.1.7 Gozdarska inšpekcija

Inšpekcija za gozdarstvo, ki deluje v okviru Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), je v letu 2024 štela 17 gozdarskih inšpektorice in inšpektorjev (vključno z direktorico gozdarske inšpekcije). Sedež inšpektorjev je v 8 območnih enotah in 8 izpostavah inšpektorata. Območja delovanja inšpektorjev so v večini omejena z mejami gozdnogospodarskega območja, vendar se zaradi pomanjkanja kadra občasno spreminjajo.

Obseg dela gozdarskih inšpektorjev se zaradi naravnih ujm in posledične prevelike namnožitve škodljivih insektov, povečanega pritiska na gozd predvsem v okolici urbanih središč (nelegalni posegi v gozd, nedovoljena vožnja, nabiranje gozdnih plodov, ipd.) in posledično povečanega števila prijav ter zaradi uvajanja novih predpisov in sprememb obstoječih povečuje. Tudi v letu 2024 je bila njihova prednostna naloga nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del v gozdovih.

V letu 2024 so gozdarski inšpektorji opravili 2.391 pregledov, izdali so 177 odločb v inšpekcijskem postopku, 187 sklepov v zvezi s temi postopki. Izdanih je bilo tudi 71 opozoril po 33. členu ZIN, s katerimi se ob ugotovljenih manjših nepravilnostih zavezanca opozori na nepravilnosti in na njihove posledice ter določi rok za njihovo odpravo.

Največ opravljenega dela gozdarskih inšpektorjev je bilo namenjenega nadzoru določb Zakona o gozdovih. Povsem v vrhu števila kršitev predpisov je še vedno posek brez izdane odločbe ZGS ali v nasprotju z njo. Gozdarski inšpektorji prejmejo poročila o poseku brez odločbe od ZGS oziroma si podatke o nedovoljenih sečnjah pridobi z neposrednim vpogledom v njihove evidence, vendar vseh kršitev zaradi velikega števila ne more obravnavati. V primerih nedovoljenega poseka le nekaj dreves, gozdarska inšpekcija običajno pošlje lastniku gozda le opozorilni dopis, v katerem ga pouči o zakonskih določilih glede sečnje dreves. V letu 2024 je bilo poslano 80 takih dopisov. Prijave fizičnih oseb, ki se nanašajo na posek brez odkazila, imajo pogosto izvor v medsosedskih ali družinskih sporih. Proti ugotovljenim kršiteljem je gozdarska inšpekcija prekrškovno ukrepala.

Drugi najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena Zakona o gozdovih. Sem po vsebini spadajo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Posegi v gozd se izvajajo najpogosteje za namene gradnje objektov, pogostokrat tudi za to, da kršitelji te površine uporabljajo za različne druge namene, na primer motokros poligon, kolesarski poligon ali poligon za paintball. V primeru gradenj v gozdu in navoza odpadnega materiala so ukrepi gozdarske inšpekcije odvisni od izvajanja nalog gradbene in okoljske inšpekcije. Problem pri teh kršitvah so izjemno dolgotrajni postopki, v katerih zavezanci uporabijo vsa pravna sredstva, da bi lahko čim dlje časa obdržali in uporabljali stanje v nasprotju s predpisi. Posegi v gozd in gozdni prostor so tudi težko popravljivi, če sploh so, in zahtevajo znatna finančna sredstva, običajno precej večja, kot so bila potrebna za sam poseg.

V letu 2024 je bilo izvedeno tudi 219 inšpekcijskih pregledov zaradi suma kršitev določil prvega odstavka 18. člena Zakona o gozdovih, to je zmanjševanje ravnosti in rodovitnosti rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Običajno gre po obsegu za manjše posege v gozd in gozdni prostor zaradi odlaganja ali odvzemanja materiala, postavitve začasnih objektov in za primere, ko je zaradi poseka drevja prišlo do zmanjševanja funkcij gozdov. Vse bolj se pojavljajo obsežni navozi izkopnega materiala pri gradnji objektov v gozd.

Gozdarska inšpekcija v zadnjih letih posebno pozornost namenja nadzoru nad izvajanjem določb Zakona o gozdovih s področja varstva gozdov oziroma predpisanih ukrepov za preprečitev in zatrtje rastlinskih bolezni in prekomerno namnožitev populacij žuželk, ki lahko porušijo biotsko ravnovesje v gozdu, ter za preprečitev druge škode v gozdovih.

Prenamnožitev podlubnikov v letu 2024 je posledica naravnih ujm predhodnih let in izredno sušnih in vročih poletij. Dodatno so pozimi gozdove poškodovali in oslabili tudi močni vetrovi in težek sneg, ki predstavljajo zelo primerne pogoje za prenamnožitev populacije podlubnikov na poškodovanem območju. Poletni vetrolomi v letu 2024 so v gozdovih povzročili zelo veliko škodo. Napad podlubnikov je bil tako kot v preteklih letih najbolj izrazit v GGO Kranj, Novo mesto, Slovenj Gradec in Bled. ZGS je na podlagi podatkov iz evidence izdanih odločb o poseku v obdobju od 1. 1. 2024 do 25. 8. 2024 ugotovil, da je bilo treba zaradi podlubnikov v letu 2024 in močnih vetrov v juniju in juliju 2024 posekati 451.593 m³ iglavcev, kar se v skladu z Zakonom o dodatnih ukrepih za preprečitev širjenja podlubnikov šteje za naravno nesrečo. Zakon o gozdovih določa, da mora lastnik gozda izvesti oziroma zagotoviti izvedbo sanitarne sečnje in preventivna varstvena dela v roku, ki jih z odločbo določi ZGS. V kolikor sanacija ni opravljena v določenem roku, mora ZGS zagotoviti, da so dela, ki so bila z odločbo naložena, tudi izvršena. Neizvršitev odločbe v postavljenem roku je po določbah Zakona o gozdovih prekršek. Prekrškovne postopke vodijo gozdarski inšpektorji. Na posamičnem gozdnem drevju v naseljih izvajanje varstvenih del zagotavlja gozdarska inšpekcija. Tako je bilo v letu 2024 izdanih 94 inšpekcijskih odločb za posek s podlubniki napadenih dreves v naseljih, kar je 40 % manj kot v letu prej. V petih primerih je bilo ugotovljeno, da zavezanci v inšpekcijskih postopkih svojih obveznosti niso realizirali v roku, zato so inšpektorji uvedli izvršilne postopke, v enem primeru pa je bila izvršba tudi izvršena.

Zakon o gozdovih omogoča, da ZGS skupaj z lastniki gozdov določi režim uporabe gozdnih cest. Nadzor nad spoštovanjem režima uporabe gozdnih cest je poostreno nadzirala gozdarska inšpekcija in ZGS v okviru gozdnega nadzora. Redkejši so primeri obravnavanja prekomerne uporabe gozdnih cest, zaradi česar na gozdnih cestah nastajajo poškodbe.

V 43 primerih je bil opravljen tudi inšpekcijski nadzor, ki se je nanašal na ograditve posameznih delov gozda v nasprotju s predpisi. To so primeri ograževanja lastnine, ko se gozdna površina stika z gradbeno ali gre za ograditev gozda ob pašniku in pa tudi postavitve obor za rejo divjadi. V inšpekcijskem postopku so zavezanci opozorjeni na možnost pridobitve soglasja za postavitve ograje, če pa to ni mogoče, se odredi odstranitev.

Paša v gozdu je v splošnem prepovedana. Izjemoma je na podlagi kriterijev, določenih v predpisu o varstvu gozdov, paša lahko dovoljena z gozdnogojitvenim načrtom. 13 pregledov se je nanašalo na nadzor nedovoljene paše v gozdu. Na nedovoljeno pašo so bili pozorni tudi gozdarji ZGS, ki so nepravilnosti opazili v okviru gozdnega nadzora.

Gozdarska inšpekcija je v preteklosti novo registrirane izvajalce del pozivala, da predložijo dokazila o usposobljenosti za delo v gozdovih. Gozdarski inšpektorji so tako v preteklosti vodili številne inšpekcijske postopke tudi pri zavezancih, ki del v gozdovih sploh niso izvajali, gozdarske dejavnosti pa so registrirali. Zato je bila v letu 2024 nadzor usmerjen na nadzor izvajalcev na terenu. Pomoč pri ozaveščanju novo registriranih izvajalcev del je prevzel Gozdarski inštitut Slovenije, ki je v okviru projekta Moj gozdar novo registrirane izvajalce obveščal o zakonski obveznosti, da morajo preden prvič pričnejo z delom v gozdu, vso ustrezno dokumentacijo predložiti inšpekciji za gozdarstvo. V letu 2024 je tako pregledala 146 subjektov. Če zavezanec ne izpolnjuje pogojev strokovne usposobljenosti, ki jih določa Pravilnik o minimalnih pogojih, mu gozdarska inšpekcija izda inšpekcijsko odločbo o prepovedi dela. V letu 2024 je bilo izdanih 26 inšpekcijskih odločb in zaradi opravljanja neusposobljenih izvajalcev uvedla 8 postopkov o prekršku.

Gozdarska inšpekcija nadzoruje tudi določbe Uredbe (EU) št. 995/2010, ki prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa ali proizvodov iz takega lesa na trg. Subjekti, ki dajejo les ali lesne proizvode na trg, morajo ravnati s potrebno skrbnostjo, zato morajo imeti vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti (SPS). Trgovci z lesom in lesnimi proizvodi morajo biti v celotni

dobavni verigi sposobni navesti dobavitelje in kupce proizvodov. Nadzor je bil opravljen pri 154 subjektih (pri fizičnih in pravnih osebah). Pri nadzoru SPS so bila izdana 4 opozorila po ZIN z rokom za odpravo pomanjkljivosti. V prekrškovnih postopkih pa so bili kršiteljem izrečeni: 4 opozorila po ZP-1, 5 opominov in 15 glob (ti kršitelji niso imeli vzpostavljenega SPS ali pa je bil ta pomanjkljiv, nekateri pa so ravnali v nasprotju z njim).

Pri nadzoru dajanja nezakonito posekanega lesa na trg, je v letu 2024 gozdarska inšpekcija obravnavala primere dajanja nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta bila odvoz in prodaja lesa že izvršena in skladno z določbami tudi ukrepala. Poleg prekrškovnih sankcij zaradi sečnje dreves brez določbe ZGS ali v nasprotju z njo so bila zaradi dajanja nelegalno posekanega lesa na trg izrečeni tudi dve opozorili po ZP-1, 8 opominov in 10 glob.

V letu 2024 je gozdarska inšpekcija izvedla tudi 49 nadzorov vožnje v naravnem okolju. Nadzori so potekali tudi izven rednega delovnega časa konec tedna ali v poznih popoldnevih med tednom. Nadzori so potekali tudi v sodelovanju s policijo in ZGS. Od policije, občinskih redarstev in ZGS je gozdarska inšpekcija prejela kar 152 predlogov za uvedbo prekrškovnih postopkov, kar je tri krat več kot preteklo leto. Po Zakon o gozdovih je bilo zaradi uporabe gozdnih cest v nasprotju z določenim režimom uporabe izdanih 65 opozoril po ZP-1, 2 krat izrečen opomin in 62 krat izrečena globa ter zaradi vožnje izven gozdnih cest razen za namene gospodarjenja z gozdovi in reševanja izdano še 8 opozoril po ZP-1 in 46 odločb o prekršku. Zaradi nedovoljene vožnje s kolesom izven gozdnih cest sta bili izdani 2 opozorili in v 4 primerih izdana odločba z globo.

Število izrečenih ukrepov v prekrškovnem postopku je bilo v letu 2024 za 13 % večje kot v predhodnem letu. Od skupno 1.294 ukrepov je bilo v letu 2024 izrečenih 394 opozoril, 31 glob s plačilnim nalogom, 556 odločb z izrekom opomina in 313 odločb z izrekom globe.

12.1.8 Trg z gozdnimi nepremičninami

Podatki o trgu z gozdnimi nepremičninami se zbirajo v javno dostopni Evidenci trga nepremičnin (v nadaljevanju ETN), ki jo vsako leto objavlja Geodetska uprava RS (v nadaljevanju GURS). Za analizo so bili uporabljeni podatki, dostopni na portalu E-prostor (javni geodetski podatki), objavljeni 6. aprila 2025.

Obravnavana gozdna nepremičnina je opredeljena glede na namensko rabo, ki se lahko razlikuje od dejanske rabe. V analizo so vključene le kupoprodaje izključno gozdnih nepremičnin, brez izstopajočih vrednosti (npr. izrazito višje cene gozdnih nepremičnin), pridobljene z uporabo statistične metode interkvartilnega razpona. Na tej osnovi analiziramo trg gozdnih nepremičnin na ravni statističnih regij ter za celotno državo. Opisana metodologija omogoča zanesljivejši vpogled v dejanske tržne razmere na trgu z gozdovi in zagotavlja primerljivost dinamike trga med leti.

V zadnjih letih opazamo trend naraščanja srednjih vrednosti cen gozdnih nepremičnin, tako na ravni države kot tudi v vseh statističnih regijah. Najbolj reprezentativen statistični kazalnik gibanja cen gozdnih nepremičnin je mediana, katere desetletni trend (v obdobju 2015–2024) na ravni Slovenije kaže na 27,1-odstotni porast cen. Narašča tudi aritmetična sredina, ki je v omenjenem desetletnem obdobju na ravni države znašala povprečno 0,66 EUR/m². V letu 2024 je mediana cen dosegla 0,70 EUR/m², kar pomeni 1,4-odstotno zvišanje glede na leto 2023. V letih pred 2023 so se mediane cen gibale med 0,50 in 0,61 EUR/m².

Število kupoprodaj gozdnih nepremičnin je po letu 2022 (2.013 sklenjenih poslov) v letih 2023 in 2024 upadlo. Skupni denarni obseg trgovanja je v letih 2022 in 2023 dosegel najvišje ravni (21,0 oziroma 22,3 mio EUR), v letu 2024 pa se je zmanjšal na 16,4 milijona EUR.

Preglednica 100: Pomembnejši podatki o trgu z gozdnimi nepremičninami; 2015–2024

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Število kupoprodaj	1.368	1.326	1.373	1.489	1.760	1.570	1.666	2.013	1.860	1.361
Prodana površina (ha)	2.927	1.932	2.227	2.224	3.404	3.192	3.275	3.280	3.456	2.579
Promet (mio EUR)	9,8	8,7	9,3	10,9	16,0	13,9	15,8	21,0	22,3	16,4

Vir: GURS, preračuni GIS

Gozdni nepremičninski trg je po statističnih regijah izrazito raznolik. Najvišje cene gozdov dosegata že od leta 2019 Koroška (ta trend se nadaljuje tudi v letu 2024) ter Obalno-kraška regija; v letu 2024 sta imeli obe mediano 1,00 EUR/m². Nasprotno so bile najnižje cene v letu 2024 v regiji Goriška (mediana 0,43 EUR/m²), ki je bila tudi edina s padcem mediane (–14 % glede na 2023). Med regijami je bilo v letu 2024 sklenjenih največ kupoprodaj v Jugovzhodni Sloveniji (271 poslov), sledile so Savinjska (133) ter Osrednjeslovenska (159), najmanj pa v Koroški (17 poslov). Največji delež skupnega prometa z gozdnimi nepremičninami je v 2024 prispevala Gorenjska, sledita Jugovzhodna Slovenija in Savinjska.

12.1.9 Izobraževalni programi s področja gozdarstva

V šolskem letu 2023/24 je bilo na Srednji gozdarski, lesarski in zdravstveni šoli Postojna v program gozdar vpisanih 66 dijakov in 133 dijakov v program gozdarski tehnik. Izobraževanje v programu gozdar je zaključilo 17 dijakov in 21 dijakov v programu gozdarski tehnik. Šola je izvajala tudi tečaje za nacionalno poklicno kvalifikacijo in je podelila skupno 248 certifikatov, kar je za 36 certifikatov manj kot v letu pred tem. Glede na naziv poklicne kvalifikacije je bilo podeljeno naslednje število certifikatov: 18 za gozdarskega gojitelja, 113 za gozdarskega sekača, 59 za gozdarskega traktorista, 9 za gozdarskega žičničarja, 6 za odkupovalca odpremnika lesa, 41 za upravljavca strojev za strojno sečnjo in izvoz lesa z zgibnim polprikolničarjem, 1 za negovalca dreves na višini ter 1 za revirnega lovca. Poleg tega je šola v tem šolskem letu za različne ciljne skupine izvedla še tečaje na področju gozdarstva, in sicer tečaje za pripravo na izpit za nacionalno poklicno kvalifikacijo za različne nazive s področja gozdarstva, tečaje za varno delo z motorno žago, tečaj za delo s hidravličnim nakladalnikom, tečaj gozdarska prikolica s hidravličnim dvigalom, tečaj osnovne nege urbanih dreves in drevesnega plezanja, tečaj tehnike dela z gozdarskim traktorjem ter tečaj varnega dela s traktorjem in traktorskimi priključki.

Na Lesarsko šolo Maribor je bilo v šolskem letu 2023/24 v program gozdarstva skupaj vpisanih 84 dijakov, od tega 50 v program gozdarski tehnik in 34 v program gozdar. V letu 2024 je izobraževanje uspešno zaključilo 5 gozdarskih tehnikov in 13 gozdarjev.

Na Biotehniško fakulteto, na Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo v študijskem letu 2023/24 skupaj vpisanih 284 študentov, od tega 108 v univerzitetni študijski program, 107 v visokošolski študijski program, 54 na magistrski študij in 15 na doktorski študij. V letu 2024 je študij zaključilo 17 študentov univerzitetnega študijskega programa, 11 študentov visokošolskega, 9 študentov magistrskega ter 3 študenti doktorskega študijskega programa (študij s področja bioznanosti, znanstveno področje Upravljanje gozdnih ekosistemov).

Na Šolskem centru Postojna je bilo v študijskem letu 2023/24 na študijski program gozdarstva in lovstva vpisanih 48 študentov. V študijskem letu je ta izobraževalni program uspešno zaključilo 13 študentov.

12.1.10 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu

Delovanje na ravni Evropske Unije

Slovenija si v Delovni skupini Sveta Evropske unije za gozdarstvo prizadeva za trajnostno, večnamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdovi, za ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov, krepitev vloge gozdov in gozdarstva pri razvoju podeželja, za uravnotežen pristop k varstvu gozdov, okoljskim ambicijam, socialno-ekonomski vlogi gozdarstva ter za nadomeščanje fosilnih in energetske bolj potratnih materialov z lesom, s čimer sledi zavezi podnebne nevtralnosti do leta 2050. Delovna skupina je v letu 2024 obravnavala dosežke ministrskih svetov, 19. zasedanja foruma za gozdove Združenih narodov, Odbora za gozdarstvo Organizacije za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov, Prostovoljnih partnerstev za gozdove, postopek spremembe Sklepa o stalnem odboru za gozdarstvo, zakonodajni predlog o monitoringu odpornosti evropskih gozdov, ministrski konferenci Forest Europe, in poročila glede gozdarskih tem, obravnavanih v drugih delovnih skupinah, predvsem v Delovni skupini za okolje.

Slovenija sodeluje v Stalnem odboru za gozdarstvo pri Evropski komisiji in Svetu Evropske unije. Ta odbor je posvetovalni forum za strokovna vprašanja, povezana z gozdovi oziroma prostor za sodelovanje in redno izmenjavo informacij, mnenj, stališč in usklajevanj z zainteresiranimi stranmi v gozdarstvu.

Slovenija aktivno sodeluje v odboru FLEGT/EUTR, ki obravnava aktualne zadeve na področju izvajanja Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode Uredbe Sveta (ES) št. 2173/2005 z dne 20. decembra 2005 o vzpostavitvi sheme izdajanja dovoljenj FLEGT za uvoz lesa v Evropsko skupnost. Uredba (EU) št. 995/2010 se je z novo Uredbo (EU) 2023/1115 razveljavila z učinkom od 30. decembra 2024. Kljub temu se do 31. decembra 2027 Uredba (EU) št. 995/2010 še naprej uporablja za les in lesne proizvode, kot so opredeljeni v členu 2, ki so bili proizvedeni pred 29. junija 2023 in dani na trg od 30. decembra 2024. Uredba (EU) 2023/1115 določa, da s 1. 1. 2025 ne bo dovoljeno dajanje na trg blaga in zadevnih proizvodov, kjer postopek potrebne skrbnosti ne bo ustrezno izveden in izjava posredovana v centralni register na ravni EU. Slednje velja tako za uvoz, izvoz in pridelavo osnovnih proizvodov v EU.

Sodelovanje med Slovenijo in Kitajsko – Mehanizem 16+1 gozdarstvo

Slovenija od leta 2016 vodi Mehanizem za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko ter državami srednje in vzhodne Evrope na področju gozdarstva (Mehanizem gozdarstvo). To sodelovanje je namenjeno krepitvi poslovnega, znanstvenega in političnega sodelovanja na področju gozdarstva in lesarstva ter je del širšega Mehanizma med Kitajsko in CEEC (države srednje in vzhodne Evrope).

Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo

V juliju 2024 je v Rimu potekalo 27. zasedanje Odbora za gozdarstvo pri FAO. Obravnavano je bilo poročilo o stanju svetovnih gozdov 2024, povečanje ukrepov za povezovanje kmetijstva in gozdarstva, povečanje ukrepov gozdarstva za biogospodarstvo - priložnosti in izzivi, FAO gozdarski načrt - od vizije do aktivnosti 2024–2031 in delo FAO na področju gozdarstva v okviru FAO strateškega načrta 2022–2031, pregled napredka glede dela FAO na področju urbanega gozdarstva, klimatskih sprememb in integriranega upravljanja z vodo, integriranega upravljanja požarov v naravi ter obnove ekosistemov 2021–2030.

Znotraj FAO deluje delovna skupina za upravljanje gorskih povodij. V letu 2024 je znotraj te delovne skupine pod predsedstvom Italije potekalo letno zasedanje usmerjevalnega odbora. Zaključilo se je tudi poročanje o stanju gozdov za poročanje FRA 2025 in JPEDC za pan-evropsko regijo (vključeni tudi ministrstvo, ZGS ter GIS).

Forest Europe

Forest Europe je vseevropski politični proces na najvišji ravni, kjer ministri, pristojni za gozdarstvo, razpravljajo o najaktualnejših temah s področja gozdov in gozdarstva. Forest Europe združuje 45 evropskih držav podpisnic, Evropska komisija, 14 držav opazovalk ter 48 organizacij. V juniju 2024 je v Freisingu v Nemčiji potekal sestanek, namenjen pripravi na ministrsko konferenco Forest Europe, ki je bila oktobra 2024 v Bonnu. Na ministrski konferenci so ministri razpravljali o ohranjanju koncepta trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki je primeren za prihodnost, o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi kot orodjem za povečanje odpornosti gozdov ter o vlogi mladih v procesu Forest Europe in vlogi mladih za prihodnost gozdov. Tam sta bila sprejeta Bonska ministrska deklaracija in Bonski ministrski sklep.

Integrate in Inštitut za evropske gozdove

Integrate je neformalno združenje predstavnikov držav, v katerih se varovanje narave in biotske pestrosti vključuje v načrte za gospodarjenje z gozdovi. Zato se v tej mreži lastniki gozdov, strokovnjaki in drugi različni deležniki in skupine izobražujejo in informirajo o tem, kako se v cilje gospodarjenja z gozdovi vključuje čim več tematik varstva biotske raznovrstnosti. Mreži je v letu 2024 ob podpori Inštituta za evropske gozdove predsedovala Avstrija.

Tehnična pomoč Republike Slovenije Albaniji, Bosni in Hercegovini, Črni gori, Kosovu, Severni Makedoniji in Srbiji na področju trajnostnega upravljanja gozdov in upravljanja divjadi na območju Zahodnega Balkana.

V letu 2024 sta bile izvedene dve delavnici v Črni gori (junija in decembra 2024). Na delavnicah so bile obravnavane teme: državna inventura gozdov kot del sistema monitoringa gozdov v Sloveniji, posebnosti gozdnogospodarskega načrtovanja in realizacija načrtovanih ukrepov v gozdovih v zasebni lasti, gozdnogojitveni načrti v zasebnih gozdovih - izzivi in priložnosti ter funkcionalna analiza gozdarskega sektorja v Črni gori. Prve delavnice sta se udeležila tudi predstavnika FAO.

12.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1), ki je začel veljati leta 2004. Zakon ureja upravljanje z divjadjo, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Divjad je v upravljanju države in tudi lovska pravica pripada državi, ki jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Slovenija je v letu 2009 lovskim družinam podelila koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo.

V Sloveniji je 15 lovsko upravljaljskih območij (v nadaljnjem besedilu: LUO), ki predstavljajo osnovni prostorski okvir za načrtovanje upravljanja populacij divjadi. LUO se naprej delijo na lovišča. Od 421 lovišč v Sloveniji je 411 lovišč v upravljanju lovskih družin in 10 lovišč s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: LPN). Od 10 LPN jih je 8 v upravljanju ZGS, v lovišču Triglav Bled je upravljalec Javni zavod Triglavski narodni park in v lovišču Brdo pri Kranju Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS.

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: OZUL), v katera se morajo združevati vsi upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko

upravljavskem območju. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju divjadi in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prostoživečih živali

Leto 2024 je bilo drugo leto veljavnosti dvoletnih lovsko upravljavskih načrtov 2023–2024. Marca 2024 je ZGS skupaj z območno pristojnimi OZUL opravil uskladitve letnih načrtov lovišč in LPN z dvoletnim načrtom LUO. ZGS je spremljal realizacijo odvzema vrst divjadi in v nekaterih primerih v soglasju z OZUL ter upravljavci lovišč opravil prerazporeditve načrtovanega odvzema parkljaste divjadi med lovišči.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so vitalne populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi se še naprej slabša, zlasti zaradi slabšanja kakovosti habitatov. Po drugi strani še naprej zaznavamo naraščanje številčnosti populacij jelenjadi, kar se odraža tudi v izvedenem odvzemu.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

Odvzem srnjadi je v letu 2024 še izraziteje upadel kot v preteklih letih. Odvzem jelenjadi je bil v primerjavi z letom 2023 malenkost manjši (–2 %), a višji kot kadarkoli pred letom 2023. Tudi odvzem divjega prašiča je v bil primerjavi z letom 2024 nekoliko manjši (–11 %) in je bil tretji najvišji kadarkoli.

Preglednica 101: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Srna	41.406	41.670	40.948	41.870	39.786	38.759	37.911	38.339	38.169	36.498	33.549
Navadni jelen	6.344	6.591	7.101	8.229	7.674	7.885	7.996	9.279	9.644	11.115	10.881
Damjak	235	228	234	284	234	287	297	446	345	440	396
Muflon	579	579	580	593	531	575	501	566	577	589	637
Gams	2.372	2.427	2.496	2.500	2.582	2.514	2.320	2.546	2.663	2.597	2.764
Divji prašič	9.930	8.579	9.038	12.457	8.481	13.430	10.848	19.478	14.220	16.790	15.000
Poljski zajec	2.683	2.476	2.275	2.187	1.942	1.878	1.336	1.459	1.539	1.331	1.453
Fazan	13.976	15.822	16.450	16.432	14.887	14.332	6.727	13.472	11.450	8.210	10.551
Poljska jerebica	1.449	1.471	1.870	1.972	1.291	1.064	848	820	1.006	839	853
Raca mlakarica	2.833	2.991	2.642	2.421	2.439	2.824	2.006	1.757	1.679	1.467	1.614

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 102: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2024

Vrsta divjadi	Leto 2024			Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO		
	Načrt odvzema	Odstrel in ugotovljene izgube	Realizacija načrta (%)	Povp. LUO	Maks. LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.556	2.345	92	1,79	3,56	slovensko-goriško
Navadni jelen	3.172	2.833	89	0,58	1,40	kočevsko-belokranjsko
Gams	714	637	89	0,15	0,59	triglavsko
Divji prašič	3.600	4.039	112	0,80	3,02	primorsko

Vir: ZGS

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih LUO v Sloveniji kažejo, da je realizacija odvzema srnjadi v nižinskem Slovensko goriškem LUO le nekoliko zaostala za načrtovanim odvzemom (92 %). Realizacija odvzema jelenjadi v

Kočevsko-Belokranjskem LUO in pri gamsu v Triglavskem LUO je bila v obeh primerih 89-odstotna. V Primorskem LUO je bila realizacija odvzema divjega prašiča 112 %.

Škoda, ki jo povzroča divjad

Škoda, ki jo povzroča divjad, je eden od kazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o vplivu divjadi na okolje. Vrednost škode (ocenjena v EUR), ki jo povzroči divjadi (v največji meri divji prašič in jelenjad), medletno precej niha, a dolgoročno narašča. V letu 2024 je škoda upadla pod raven dolgoletnega povprečja, kar je predvsem posledica upada škode po jelenjadi v Pomurskem LUO.

Preglednica 103: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Škoda (v 000 EUR)	480,6	446,8	424,4	582,0	433,5	667,0	533,6	816,2	826,3	953,1	604,7

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod v kmetijstvu in neželenih vplivov v gozdu. Zimsko krmljenje je večinoma namenjeno jelenjadi. Manjši delež krmljenja je namenjenega muflonu in damjaku. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive, ki lahko služijo tudi kot remize za malo poljsko divjad, kjer živali najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev. Obseg zimskega krmljenja v zadnjem desetletju v splošnem upada, medtem ko obseg priprave krmnih in pridelovalnih njiv ob medletnih nihanjih ostaja na okvirno enaki ravni.

Preglednica 104: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2014–2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	2.724	2.552	2.321	2.269	2.283	1.719	1.829	1.762	1.401	1.490	1.384
Krmne njive (ha)	419,1	406,2	400,4	409,4	427,3	398,5	384,2	411,0	404,4	378,6	403,6
Pridelovalne njive (ha)	86,0	89,6	81,3	73,7	72,5	98,5	57,0	95,4	66,0	66,4	65,8

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so večinoma odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili večji del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji obseg del za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prostoživeče živali prispevajo tudi delavci ZGS s strokovnim delom in lastniki gozdov z delom v gozdovih skladno z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še zlasti pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

13 RIBIŠTVO

13.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

– Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2024 so slovenski morski gospodarski ribiči iztvorili 99 ton svežih ribiških proizvodov, kar je 8 % manj kot v letu 2023. Iztovor rib, ki predstavlja večino iztovora slovenskih ribičev (leta 2024: 68 %), je znašal 73 ton in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal (+4 %). Prav tako se je povečal iztovor rakov (+13 %) in obsegal 7,6 ton. Iztovor mehkužcev (glavonožcev, školjk in polžev) se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 zmanjšal za dobrih 14 %, na 26,6 ton, kar v strukturi morskega iztovora predstavlja 27 %.

Preglednica 105: Ulov, iztovor in vzreja rib, mehkužcev in rakov (t); 2018–2024

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Morski iztovor	126,3	120,7	155,4	106,3	108,3	107,7	106,8	99,2
ribe	94,3	89,9	105,1	81,6	69,8	69,8	72,6	103,9
mehkužci (glavonožci, školjke, polži)	30,9	29,1	37,7	19,2	36,8	31,1	26,6	85,5
raki	1,1	1,7	12,6	5,5	1,8	6,7	7,6	113,4
Marikultura, skupaj	683,5	913,6	507,0	511,0	622,1	307,0	164,6	53,6
Prostočasni ribolov	11,2	13,2	15,4	11,5	9,8	7,9	7,0	88,4
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov	821,0	1.047,5	677,8	628,8	740,2	422,5	278,4	65,9

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, SURS in ZZRS

Vzreja morskih rib in školjk (marikultura) se je v letu 2024 glede na leto prej zmanjšala (za 46 %), in sicer iz 307 t na 165 t. V okviru prostočasnega morskega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, je bil ulov leta 2024 za 12 % manjši kot v letu 2023, ulovljeno pa je bilo 7 ton rib. V kategorijo prostočasnega ribolova sodi športni ribolov, športni ribolov s podvodno puško, rekreacijski ribolov in organizirana športna tekmovanja.

Tako je skupni morski iztovor (vključno z marikulturo in prostočasnim ribolovom) znašal 278 ton, kar je 34 % manj kot leta 2023 in bistveno pod dolgoletnim povprečjem.

– Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvu in ribogojstvu

V evidenci ribiških plovil InfoRib, ki ga upravlja MKGP, je bilo na dan 31. december 2024 vključenih 136 plovil za morski gospodarski ribolov, kar je enako kot v letu prej.

V slovenski ribiški floti so prevladovala plovila celotne dolžine med 6 in 11,9 m (61 plovil oz. 45 % vseh plovil), tem pa so sledila plovila celotne dolžine do 5,9 m (59 plovil oz. 43 % vseh plovil). V primerjavi z letom 2023 se je število ribiških plovil med 6 in 11,9 m povečalo za eno plovilo, število plovil dolžine 12 do 17,9 m pa zmanjšalo za eno plovilo. Število plovil v ostalih razredih je ostalo nespremenjeno.

Glede na prvo ribolovno orodje v slovenski ribiški floti tudi leta 2024 po številu prevladujejo plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami (113 takih plovil oz. 83 % vseh plovil). Sledila so plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže. Teh je bilo 17, kar je za plovilo manj kot leta 2023. Ob tem je treba opozoriti, da čeprav je plovil z vlečno mrežo manj, ujamejo pomemben delež celotnega ulova. Število plovil z obkroževalnimi mrežami je ostalo enako kot v letu prej (6 plovil).

Preglednica 106: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opreми; 2019–2024

	Plovila v registru ribiških plovil*						Aktivna plovila**					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dolžina 18 m in več	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Dolžina od 12 do 17,9 m	15	15	15	16	16	15	10	9	9	10	10	10
Dolžina od 6 do 11,9 m	64	63	56	61	60	61	35	38	38	41	39	39
Dolžina do 5,9 m	57	57	59	59	59	59	26	23	25	25	22	21
Plovila, skupaj	137	136	131	137	136	136	71	70	72	76	71	70
Plovila glede na prvo ribolovno orodje***												
Zabodne in zapletne mreže	113	113	110	113	112	113	58	55	58	60	55	55
Vlečne mreže	17	17	15	18	18	17	11	11	11	13	13	12
Obkroževalne mreže	6	6	6	6	6	6	2	4	3	3	3	3

* Stanje na dan 31. decembra posameznega leta.

** Vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu.

*** Razvrščena na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov.

Vir: MKGP (InfoRib)

Aktivno število plovil je že leta za približno polovico manjše od števila vseh registriranih ribiških plovil. Tako je bilo v letu 2024 aktivnih plovil 70. Aktivna plovila so tista, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik, v katerega se vpisuje ulov v posameznem letu. Po številu je bilo največ aktivnih ribiških plovil celotne dolžine med 6 in 11,9 m (39 plovil), kar obsega dobro polovico vseh aktivnih plovil. Sledila so jim plovila celotne dolžine do 5,9 m (30 % aktivnih plovil), preostalo pa so bila aktivna plovila celotne dolžine med 12 in 17,9 m. V dolžinski kategoriji nad 18 m v zadnjih letih ni bilo aktivnih ribiških plovil.

Aktivna plovila so v posameznem letu razvrščena glede na ribolovno orodje, ki je v dovoljenju za gospodarski ribolov navedeno kot prvo oziroma glavno. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno oziroma so bila aktivna z ribolovnim dovoljenjem (orodji), ki je v dovoljenjih za gospodarski ribolov navedeno za prvim oziroma glavnim ribolovnim orodjem. Glede na prvo ribolovno orodje, vpisano v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila leta 2024 med aktivnimi plovili najštevilčnejša tista z zabodnimi in zapletnimi mrežami (55 plovil). Sledila so plovila z vlečnimi mrežami (12 plovil) in plovila z obkroževalnimi mrežami (3 plovila).

13.2 Sladkovodno ribištvo

– Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, ki so vzrejene v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Zato so podatki o ribah, vzrejenih v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

V letu 2024 je bilo v ribogojnicah vzrejenih 937 ton sladkovodnih rib, kar je za 13 % več kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, ki je dosegla 627 ton, kar je 2 % več kot v letu 2023. Vzreja toplovodnih rib je znašala 310 ton, kar pomeni 44-odstotno povečanje v primerjavi s prejšnjim letom.

Uplen v rekreativnem sladkovodnem ribolovu je leta 2024 znašal 158 ton, kar je za 5 % več kot leta 2023, pri čemer se je uplen toplovodnih rib povečal za 6 %, uplen hladnovodnih rib pa se je zmanjšal za slab odstotek.

Preglednica 107: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2018–2024

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Vzreja v ribogojnicah	1.254,2	1.224,6	1.166,9	1.180,9	1.019,5	832,1	936,7	112,6
– hladnovodne ribe	1.066,8	986,0	934,2	933,1	802,7	617,3	627,1	101,6
– toplovodne ribe	187,4	238,6	232,7	247,8	216,8	214,8	309,6	144,1
Športni sladkovodni ribolov	129,7	158,4	156,6	155,9	157,4	150,6	158,3	105,1
– hladnovodne ribe	25,1	27,8	27,2	26,3	26,8	21,5	21,3	99,4
– toplovodne ribe	104,6	130,6	129,4	129,6	130,6	129,1	136,9	106,1
Skupaj sladkovodno ribištvo	1.383,9	1.383,0	1.323,5	1.336,8	1.176,9	982,7	1.095,0	111,4

* Stanje na dan 31. decembra.

Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster) in SURS

13.3 Zaposleni v ribištvu

– Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribištvu

Leta 2023 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribištva udeleženi 61 delovno aktivnih oseb, kar je za 9 oseb manj kot leta 2022. Za polni delovni čas se je v 2023 s to dejavnostjo ukvarjalo 33 oseb, kar je enako kot leto prej. Za skrajšani delovni čas se je v letu 2023 ukvarjalo 28 oseb.

Med osebami, ki so se leta 2023 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribištva, so po podatkih SURS prevladovali ribiči, ki so bili samozaposleni, teh je bilo 38. Preostalih 23 oseb pa je bilo zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih. Čedalje več fizičnih ali pravnih oseb, ki so delovno aktivne v morskem gospodarskem ribolovu, je delovno aktivnih tudi v kakšni drugi gospodarski dejavnosti, na primer v turizmu, trgovini, prevozi potnikov na morju, gostinstvu.

Preglednica 108: Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribištvu; 2018–2023

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	45	38	33	36	33	33
	– skrajšani delovni čas	44	42	53	53	37	28
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	23	26	31	39	25	23
	– samozaposlen	66	54	55	50	45	38
Skupaj		89	80	86	89	70	61

Vir: SURS

– Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu in marikulturi

Z vzrejo sladkovodnih in morskih rib ter ostalih vodnih organizmov (akvakulturi) se je v letu 2023 ukvarjalo 9 oseb manj kot v letu prej. Od skupno 163 oseb je bilo glede na strukturo delovno aktivnih oseb v akvakulturi zaposlenih oseb s polnim delovnim časom 83, kar so 3 osebe več od števila zaposlenih oseb s skrajšanim delovnim časom. Največ oseb, 125 oseb (78 %), je imelo status zaposlenih oseb, preostalo pa so bile samozaposlene osebe (38 oseb).

Število delovno aktivnih oseb se je v petih letih precej zmanjšalo. V primerjavi z letom 2019 je bilo v letu 2023 zaposleno skoraj petino manj oseb. K temu je najbolj prispevalo zmanjšanje zaposlenih oseb v marikulturi.

Preglednica 109: Število delovno aktivnih oseb v akvakulturi; 2018–2023

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	80	87	90	101	96	83
	– skrajšani delovni čas	119	111	91	86	76	80
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	125	131	118	116	117	125
	– samozaposlen	74	67	63	71	55	38
Skupaj		199	198	181	187	172	163

Vir: SURS

13.4 Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov

Skupna količina vzrejenih vodnih organizmov je v letu 2024 znašala 1.208 ton in je bila v primerjavi z letom 2023 manjša za 3 %, prav tako je bila manjša tudi skupna odkupna vrednost vseh vodnih organizmov. Znašala je 6,8 milijona EUR, kar je 4 % manj kot leta 2023. K skupni odkupni vrednosti je s 5,7 milijona EUR v letu 2024 največ prispevala akvakultura.

Preglednica 110: Količina in odkupna vrednost vodnih organizmov (brez DDV); 2018–2024

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Gospodarski ribolov (t)	126	121	155	106	108	108	107	99,4
Gospodarski ribolov (mio EUR)	0,9	0,9	1,2	0,9	0,9	0,9	1,1	114,1
Akvakultura (t)	1.938	2.138	1.674	1.692	1.641	1.139	1.101	96,7
Akvakultura (mio EUR)	6,2	6,4	5,8	6,1	6,9	6,2	5,7	92,9
Skupaj (t)	2.064	2.259	1.829	1.798	1.749	1.247	1.208	96,9
Skupaj (mio EUR)	7,1	7,3	7,0	7,0	7,8	7,1	6,8	95,7

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, ZZRS in SURS

Cene ključnih komercialnih vrst na splošno ostajajo stabilne, medletna nihanja pa so večinoma posledica sprememb v obsegu iztovarjanja. V letih 2023 in 2024 so cene vodnih organizmov zrasle, kar je bilo v skladu z opaznim porastom stroškov vzreje in izlova.

13.5 Proračunski izdatki za ukrepe v ribištvo

Tudi v letu 2024 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva. Skupaj je bilo za ribištvo v letu 2024 izplačanih 2,4 milijona EUR, kar je opazno manj kot v predhodnih letih. To je predvsem posledica manjših izplačil EU sredstev iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2021–2027 zaradi začetne faze izvajanja programa; ta sredstva se bodo tekom let povečevala.

Preglednica 111: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2018–2023

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Informacijski sistem ribištva	77,3	56,9	61,2	79,9	109,8	101,7	92,6
Javni zavod za ribištvo	460,2	468,0	533,6	521,7	645,3	710,2	110,1
Javna služba za svetovanje v ribištvo	36,6	44,5	51,0	49,2	49,1	50,9	103,8
Varstvo naravnih virov v ribištvo	111,1	283,4	232,2	215,6	226,5	167,8	74,1
Izredne pomoči (npr. covid-19, energetska draginja) (SLO)	0,0	4,3	0,0	6,2	729,4	569,1	78,0
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU+SLO)	2.508,3	2.804,4	6.342,5	5.348,8	6.780,3	0,0	/
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2021–2027 (EU+SLO)	/	/	/	/	30,0	830,7	/
Skupaj državni proračun za ribištvo	3.193,5	3.661,6	7.220,7	6.221,4	8.570,3	2.430,4	28,4

Vir: MKGP

Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2024 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela in finančnega

načrta. Letni program vključuje naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, priprava soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelava ribiških gojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo Zavodu za ribištvo v letu 2024 izplačanih 710 tisoč EUR.

V letu 2024 je bilo za financiranje izvajanja javne službe svetovanja v ribištvu (svetovanje v sektorju morskega gospodarskega ribolova) izplačanih 51 tisoč EUR. Za naloge v okviru varstva naravnih virov v ribištvu so izplačana sredstva znašala 168 tisoč EUR. Iz sredstev v okviru Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo 2021–2027 je bilo v 2024 izplačanih 831 tisoč EUR.

Leta 2024 je bila sektorju ribištva in akvakulture izplačana tudi izredna pomoč v višini 570 tisoč EUR, in sicer kot pomoč zaradi pogina školjk zaradi naravnih plenilcev (izplačilo v višini 267 tisoč EUR) ter kot pomoč za odpravo škode v sektorju ribištva in akvakulture zaradi poplav 4. avgusta 2023 (izplačilo v višini 302 tisoč EUR).

14 LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. maja 2025)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije):

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),
- Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).

Objave s področja kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

- Rastlinska pridelava, Slovenija, 2024. 28. 3. 2025.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13529>

- Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, 2024. 26. 3. 2025.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13510>

- Popis kmetijskih gospodarstev, 2020. 18. 3. 2022

<https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/10211>

- Struktura kmetijskih gospodarstev, 2023. 15. 11. 2023

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11460>

- Živinoreja, Slovenija, 2024 – začasni podatki. 15. 5. 2025.

<https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/13616>

- Različne objave s področja okolje in naravni viri, podpodročje kmetijstvo in ribištvo, ter drugih področij (ekonomska področje – podpodročje nacionalni računi, cene, rudarstvo in predelovalne dejavnosti; proizvodne metode v kmetijstvu).

<https://pxweb.stat.si/SiStat>

- Različne objave s področja gozdarstva (Poraba energije in goriv v gospodinjstvih, Odkup lesa, Izvoz in uvoz blaga po šifrah Kombinirane nomenklature, Indeksi industrijske proizvodnje)

Eurostat:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/agric?lang=en&subtheme=agr.aact&display=list&sort=category>

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Eurostat, Real GDP growth rate. Različne objave s področja bruto domačega proizvoda.

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

Evropska komisija:

Hrana, kmetijstvo, ribištvo:

https://commission.europa.eu/food-farming-fisheries_en

- Skupna kmetijska politika

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy_en

- Kmetijstvo

https://agriculture.ec.europa.eu/farming_en

Drugi podatki:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji.

Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

- Tržna poročila.

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila/>

- Novice.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/novice/>

- Storitve (ukrepi).

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/storitve/>

ARSO. Mesečni bilten ARSO (28. 5. 2025)

– Letnik 2024. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

– Letnik 2025. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<https://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%c5%benica/mese%c4%8dni%20bilten/>

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

<https://www.govedo.si/cpz-govedo/>

FADN RICA. Anonimizirani individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:

– *Obračunska leta 2009–2022 (podatki Evropske komisije)*,

– *Obračunsko leto 2023 (začasni podatki Evropske komisije, prejeti 5.6.2025)*

Javno dostopna baza podatkov FADN. FADN Public Database, junij 2025.

<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>

Gozdarski inštitut Slovenije, 2025. Interna podatkovna baza o strukturi proizvodnje in porabi gozdnih lesnih sortimentov v Sloveniji za leto 2024.

Gozdarski inštitut Slovenije, 2025. Spletni informacijski sistem WoodChainManager/InfoGozd – cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov:

<https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/cene/podatki/2021100414342192/cene-gozdnih-lesnih-sortimentov/>

Gozdarski inštitut Slovenije, 2025. Popis sekalnikov 2024. Spletni informacijski sistem WoodChainManager/InfoGozd:

<https://wcm.gozdis.si/sl/novice/2024070315445855/popis-sekalnikov-2024/>

Ministrstvo za finance (MF). Bilten javnih financ, Pregled mesečnih, četrtnih in letnih javnofinančnih gibanj: Konsolidirana bilanca javnega financiranja.

<https://www.gov.si/teme/fiskalna-in-javnofinancna-politika/>

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

https://www.kis.si/MODELNE_KALKULACIJE_2

SiDG d. o. o., 2025. Podatki o cenah gozdnih lesnih sortimentov iz državnih gozdov v letu 2024 (interna baza).

Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Stopnja registrirane brezposelnosti po teritorialnih enotah; Statistične regije, 2001–2024.

<https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/trg-dela-v-stevilkah/stopnja-registrirane-brezposelnosti/>

2) Drugi viri

ARSO. 2023. Kazalci okolja in kmetijstva. KM01 Poraba sredstev za varstvo rastlin. Leskovšek R., Rovanšek A., Simončič A. letno. Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Agencija Republike Slovenije za okolje

<https://kazalci.arso.gov.si/sl/content/poraba-sredstev-za-varstvo-rastlin-6> (5. 5. 2024)

ARSO. 2023. Kazalci okolja in kmetijstva. KM02 Poraba mineralnih gnojil. Sušin J. letno. Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Agencija Republike Slovenije za okolje

<https://kazalci.arso.gov.si/sl/content/poraba-mineralnih-gnojil> (5. 5. 2024)

ARSO. 2023. Kazalci okolja in kmetijstva. KM22 Bilančni presežek dušika v kmetijstvu. Sušin J., Verbič J. letno. Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Agencija Republike Slovenije za okolje

<https://kazalci.arso.gov.si/sl/content/bilancni-presezek-dusika-v-kmetijstvu-0> (5. 4. 2024)

ARSO. 2023. Kazalci okolja in kmetijstva. KM25 Bilančni presežek fosforja v kmetijstvu. Verbič J., Sušin J. letno. Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Agencija Republike Slovenije za okolje

<https://kazalci.arso.gov.si/sl/content/bilancni-presezek-fosforja-v-kmetijstvu-0?tid=1> (7. 4. 2024)

Banka Slovenije (BS). 2024. Bilten. Maj 2024, Letnik XXXIII št. 5

https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/bil2024_05.pdf (12. 5. 2024)

Javni razpisi MKGP. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/javne-objave-ministrstva-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/>

Letno poročilo ARSKTRP, za obdobje 1. 1. 2024 – 31. 12. 2024. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/ARSKTRP/Dokumenti/Letno-porocilo-2024_1.1.2024-31.1.2024.pdf (6. 6. 2025)

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (16. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (31. 5. 2025).

<https://skp.si/program-razvoja-podezelja-2014-2020-do-2022>

RI/CC 1750 (ex RI/CC 882). 2025. Definitions of Variables used in FADN-FSDN standard results. Verzija: februar 2025. Bruselj, Evropska komisija: 57 str.

Short-term outlook for EU agricultural markets. European Commission.

https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/outlook/short-term/previous-issues_en (3. 5. 2025)

UMAR. 2024. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2024. Ljubljana, september 2024. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

<https://www.umar.gov.si/napoved-gospodarskih-gibanj/publikacija/jesenska-napoved-gospodarskih-gibanj-2024> (12. 5. 2025)

UMAR. 2025. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2025. Ljubljana, februar 2025. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

<https://www.umar.gov.si/napoved-gospodarskih-gibanj/publikacija/pomladanska-napoved-gospodarskih-gibanj-2025> (12. 5. 2025)

Zavod za gozdove Slovenije, 2025. Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2024.

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2024

Statistične priloge

Kazalo prilog

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	226
Priloga 1: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2012–2024	226
Priloga 2: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2012–2024	227
Priloga 3: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2012–2024	228
Priloga 4: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2012–2024	229
Priloga 5: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2012–2024	230
Priloga 6: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2012–2024	231
Priloga 7: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2012–2024	232
Priloga 8: Odkup za nekatere pomembnejše kmetijske proizvode (t); 2012–2024	233
Priloga 9: Zakol živine v klavnicah; 2012–2024	234
RAZPOLOŽLJIVA KOLIČINA KMETIJSKIH PROIZVODOV ZA PREHRANO IN STOPNJE SAMOOSKRBE	235
Priloga 10: Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2012–2024	235
Priloga 11: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2012–2024	236
CENE V KMETIJSTVU	237
Priloga 12: Nominalni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2020 = 100); 2012–2024	237
Priloga 13: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2020 = 100); 2012–2024	238
Priloga 14: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2012–2024	239
Priloga 15: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih proizvodov (EUR/t); 2012–2024	240
EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO	241
Priloga 16: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2012–2024	241
Priloga 17: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2012–2024	242
Priloga 18: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2012–2024	243
Priloga 19: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2012–2024	244
Priloga 20: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2012–2024	245
PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	246
Priloga 21: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024	246
Priloga 22: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024	247
Priloga 23: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024	248

Priloga 24: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024.....	249
ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	250
Priloga 25: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2012–2024	250
Priloga 26: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2012–2024	251
Priloga 27: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2012–2024	252
Priloga 28: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2012–2024	253
Priloga 29: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2012–2024	254
Priloga 30: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2012–2024	255
Priloga 31: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2012–2024	256
Priloga 32: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2012–2024	257
Priloga 33: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2012–2024	258
Priloga 34: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2012–2024	259
Priloga 35: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2012–2024	260
Priloga 36: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2012–2024	261
Priloga 37: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2012–2024.....	262
Priloga 38: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2012–2024.....	263
Priloga 39: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2012–2024	264
UKREPI KMETIJSKE POLITIKE.....	265
Priloga 40: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2024 (od 16. 10. 2023 do 15. 10. 2024) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2024	265
Priloga 41: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri Strateškemu načrtu SKP 2023–2027 - EKJS za evropsko proračunsko leto 2024 (od 16. 10. 2023 do 15. 10. 2024) ter EKSRP (kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2024).....	266
Priloga 42: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2020–2024	267
Priloga 43: Plačani zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto)* – se nadaljuje	268
Priloga 44: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2019–2024 (uredbeno leto)	271
Priloga 45: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2022 (do 31. 12. 2024) – se nadaljuje	272
Priloga 46: Sredstva za intervencije razvoja podeželja v Strateškem načrtu 2023–2027 (do 31. 12. 2024) – se nadaljuje.....	274
FADN	278

Priloga 47: Osnovni kazalniki po metodologiji FADN; 2011–2023.....	278
STANDARDNI PRIHODEK KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	279
Priloga 48: Število kmetijskih gospodarstev po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG, skupaj; 2024	279
Priloga 49: SO kmetijskih gospodarstev (mio EUR) po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG, skupaj; 2024	279
Priloga 50: Število kmetijskih gospodarstev po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG - zbirna vloga; 2024	280
Priloga 51: SO kmetijskih gospodarstev (mio EUR) po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG - zbirna vloga; 2024	280
Priloga 52: Število kmetijskih gospodarstev, skupni SO in SO na KMG glede na splošni in glavni tip kmetovanja; KMG, skupaj; 2023 in 2024	281
EKOLOŠKO KMETOVANJE	282
Priloga 53: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2011–2023.....	282
Priloga 54: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2011–2023	283
Priloga 55: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2023	284
Priloga 56: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2011–2023	285
Priloga 57: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2023	285
RAZISKOVALNI PROJEKTI S PODROČJA KMETIJSTVA IN ŽIVILSTVA	286
Priloga 58: Financirani projekti MKGP 2024 (kmetijstvo in živilstvo)	286
GOZDARSTVO	290
Priloga 59: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2024	290
Priloga 60: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2024	290
Priloga 61: Posek lesa v gozdovih (m ³); 1991–2024	291
Priloga 62: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m ³); 2024	291
Priloga 63: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2024	292
Priloga 64: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2013–2024	292
Priloga 65: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2012–2024	293
Priloga 66: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m ³); 2012–2024	294
Priloga 67: Srednje tržne cene gozdnih nepremičnin v Sloveniji (EUR/m ²); 2012–2024.....	295
Priloga 68: Proračunska sredstva za gozdarstvo in lovstvo (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2012–2024	296
RIBIŠTVO	297
Priloga 69: Proračunska sredstva za ribištvo (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024	297

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE**Priloga 1: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2012–2024**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2024/23
Žito	93,1	73,5	103,8	100,0	102,3	88,3	95,9	103,8	121,9	113,0	93,1	107,1	108,4	1,1 %
Industrijske rastline	80,9	66,4	101,8	100,0	128,6	105,3	129,3	116,1	122,4	103,3	94,3	99,2	115,0	15,9 %
Krmne rastline	78,9	71,1	91,6	100,0	101,8	79,6	100,1	100,1	107,0	94,5	67,5	94,4	99,6	5,5 %
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	77,4	80,1	92,1	100,0	104,8	100,0	101,0	109,6	120,3	105,4	91,1	79,1	87,0	9,9 %
Krompir	85,9	68,1	108,0	100,0	92,9	87,4	78,7	71,2	96,3	70,1	62,3	69,0	75,1	8,8 %
Sadje, grozdje, oljke	64,0	80,1	81,9	100,0	64,1	38,1	145,2	69,0	86,3	35,3	88,1	46,6	76,8	64,8 %
Vino	72,7	85,6	87,2	100,0	78,9	68,8	113,3	88,9	86,2	55,7	60,1	58,9	50,8	−13,8 %
Drugi rastlinski pridelki	200,0	100,0	100,0	100,0	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	0,0 %
Rastlinska pridelava	77,0	76,0	91,5	100,0	92,3	75,9	118,2	103,0	113,3	86,9	86,0	90,2	99,0	9,8 %
Govedo	97,8	95,2	96,6	100,0	104,7	104,2	106,7	107,6	91,1	93,4	90,6	83,3	81,5	−2,2 %
Prašiči	124,7	107,0	112,7	100,0	109,3	110,8	110,8	113,1	103,5	112,1	94,6	89,4	89,7	0,4 %
Konji	100,3	108,9	111,8	100,0	100,0	97,2	84,1	84,1	79,1	81,7	74,7	76,7	74,6	−2,6 %
Drobnica	92,2	75,6	104,3	100,0	101,2	102,4	102,4	101,2	109,3	116,1	107,4	117,6	117,6	0,0 %
Perutnina	101,5	97,9	101,8	100,0	109,0	116,6	117,4	119,0	123,9	122,6	124,8	127,3	132,6	4,1 %
Druge živali	85,7	100,0	100,0	100,0	126,7	120,3	120,3	120,3	113,6	83,3	62,5	50,0	50,0	0,0 %
Mleko	97,8	94,3	97,6	100,0	102,9	102,6	99,6	98,2	100,1	101,0	99,6	96,4	97,4	1,1 %
Jajca	80,8	90,8	85,4	100,0	101,3	103,9	104,4	112,8	100,3	107,0	105,9	109,2	107,3	−1,8 %
Drugi živalski proizvodi	62,6	102,4	46,6	100,0	67,1	57,3	72,7	44,2	53,0	29,2	66,7	38,9	35,2	−9,4 %
Živinoreja	98,2	96,0	96,8	100,0	103,4	104,3	104,8	104,2	100,0	101,1	100,2	95,8	96,0	0,2 %
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	85,9	84,4	93,9	100,0	96,9	87,5	112,9	104,0	108,1	93,7	92,8	93,3	98,2	5,3 %
Kmetijske storitve	106,9	99,0	100,0	100,0	87,4	87,4	87,9	87,9	151,3	150,9	150,9	149,1	149,1	0,0 %
KMETIJSKA PROIZVODNJA	86,2	84,6	94,0	100,0	96,8	87,5	112,5	103,8	108,9	94,7	93,8	94,3	99,2	5,1 %

* Začasni podatki.

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 2: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
KMETIJSKA ZEMLJA V RABI, SKUPAJ	479.653	478.888	482.218	476.862	477.671	481.415	477.296	479.822	484.064	479.486	479.432	480.717	475.913	99,0
Trajni nasadi	26.827	27.303	27.234	27.017	27.636	27.836	27.781	27.865	28.911	28.620	28.256	28.314	28.058	99,1
Sadovnjaki	9.223	9.949	9.885	9.905	10.351	10.466	10.562	10.653	12.010	12.038	12.069	12.067	12.066	100,0
intenzivni sadovnjaki	3.933	3.917	3.855	3.857	3.920	4.016	4.095	4.160	4.226	4.248	4.278	4.317	4.268	98,9
ekstenzivni sadovnjaki	5.290	6.032	6.031	6.050	6.433	6.451	6.468	6.494	7.785	7.791	7.792	7.751	7.798	100,6
Vinogradi	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	14.396	14.404	14.102	97,9
Oljčniki	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	1.571	1.624	1.671	102,9
Drevesnice in trsnice	362	344	344	344	288	288	288	288	220	220	219	219	219	100,0
Travniki in pašniki*	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	274.464	274.618	273.926	99,7
Njive in vrtovi	171.667	174.110	175.070	171.167	173.787	174.363	172.341	174.202	175.563	175.265	176.712	177.785	173.929	97,8
Žito	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	95.723	97.634	97.860	99.298	102.712	98.249	95,7
Suhe stročnice	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	738	749	733	687	582	85
Krompir	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	2.886	2.939	2.863	97,4
Krmne korenovke ipd.	260	248	221	175	147	223	320	80	78	69	64	81	66	81,6
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	0	0	184	113	127	74	114	145	127,2
Oljnice	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	9.720	9.571	11.200	117
Hmelj	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	1.622	1.661	1.658	100
Druge industrijske rastline	50	73	45	75	90	142	109	120	147	190	175	78	155	198,7
Zelenjadnice in jagode	3.923	3.987	4.138	4.115	4.630	4.559	4.416	5.319	5.780	5.161	4.989	3.514	3.825	108,9
Zelena krma z njiv	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	55.418	55.150	54.426	54.940	53.505	97,4
Seme	230	187	187	187	375	375	375	375	181	181	181	181	181	100,0
Cvetje in okrasne rastline	72	96	73	53	85	48	53	32	53	35	42	55	56	101,8
Drugo na njivah**	24	13	13	13	27	27	27	27	38	38	38	38	38	100,0
Neobdelane njive	487	448	338	1.170	1.109	1.313	1.254	1.501	1.194	1.560	2.462	1.215	1.405	115,6

* Vključeni skupni pašniki.

** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS

Priloga 3: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
KMETIJSKA ZEMLJA V RABI, SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	5,6	5,7	5,6	5,7	5,8	5,8	5,8	5,8	6,0	6,0	5,9	5,9	5,9
Sadovnjaki	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Vinogradi	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	3,0	3,0	3,0
Oljčniki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Drevesnice in trsnice	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Travniki in pašniki*	58,6	57,9	58,0	58,4	57,8	58,0	58,1	57,9	57,8	57,5	57,2	57,1	57,6
Njive in vrtovi	35,8	36,4	36,3	35,9	36,4	36,2	36,1	36,3	36,3	36,6	36,9	37,0	36,5
Žito	20,5	20,4	20,4	20,3	20,0	19,8	19,9	19,9	20,2	20,4	20,7	21,4	20,6
Suhe stročnice	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Krompir	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Krmne korenovke ipd.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sladkorna pesa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljnice	2,1	2,2	2,2	1,9	2,4	2,4	2,0	1,8	2,0	2,1	2,0	2,0	2,4
Hmelj	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,1	1,2	1,1	1,0	0,7	0,8
Zelena krma z njiv	11,0	11,6	11,5	11,3	11,3	11,4	11,7	11,8	11,4	11,5	11,4	11,4	11,2
Seme	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,5	0,3	0,3

* Vključeni skupni pašniki.

** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 4: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Žito*	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	98.624	101.499	102.052	103.553	106.073	102.176	96,3
pšenica in pira	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	26.727	27.286	26.785	27.564	28.705	28.043	97,7
koruza za zrnje	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	39.829	41.402	41.562	44.253	41.858	94,6
ječmen	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	22.207	21.863	22.546	21.947	20.864	95,1
rž	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	839	640	801	1.018	1.077	105,8
oves	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	950	1.195	1.011	871	769	88,3
tritkala	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	5.590	5.152	5.171	5.184	4.863	93,8
drugo žito*	2.103	1.860	2.714	3.135	3.732	4.224	4.136	3.686	4.798	5.015	4.898	4.095	4.702	114,8
Suhe stročnice	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	737	749	734	688	583	84,7
Krompir	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	2.886	2.939	2.863	97,4
Krmne korenovke ipd.*	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	1.221	806	805	204	597	292,7
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	:	:	184	113	127	74	114	145	127,2
Oljnice, od tega:	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	9.720	9.571	11.200	117,0
oljna ogrščica	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	3.306	2.806	2.937	2.841	2.560	90,1
sončnice	367	273	252	230	241	299	288	334	354	420	578	610	571	93,6
soja	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	1.637	1.893	2.330	3.001	4.166	138,8
oljne buče	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	4.169	4.491	3.700	2.968	3.758	126,6
Hmelj	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	1.622	1.661	1.658	99,8
Zelena krma z njiv*	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	65.703	66.644	68.977	72.298	68.555	94,8
silazna koruza	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	30.629	29.663	29.625	29.803	30.814	103,4
drugi enoletni posevki	1.061	856	662	661	824	771	780	694	826	1.019	781	564	683	121,1
detelje in lucerna	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	7.706	8.035	7.585	7.454	6.925	92,9
trave in travno–deteljne mešanice	27.627	28.699	27.014	21.864	21.286	22.574	24.532	23.852	26.542	27.927	30.986	34.477	30.133	87,4
Zelenjadnice*	4.371	4.845	5.057	5.002	5.515	5.434	5.252	6.427	6.983	6.223	6.093	4.267*	4.662	109,3
Sadje**	9.303	10.055	9.973	10.012	10.462	10.574	10.679	10.765	12.131	12.157	12.198	12.180	12.174	100,0
jabolka	4.882	4.889	4.790	4.717	4.807	4.753	4.733	4.681	5.253	5.185	5.119	5.086	5.002	98,3
hruške	932	981	971	966	1.016	1.023	1.033	1.038	1.162	1.169	1.166	1.150	1.149	100,0
breskve	557	590	555	515	512	494	476	465	443	435	429	418	407	97,5
drugo sadje	2.932	3.595	3.656	3.815	4.127	4.303	4.438	4.581	5.274	5.368	5.484	5.527	5.616	101,6
Grozdje	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	14.396	14.404	14.102	97,9
Oljke	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	1.571	1.624	1.671	102,9
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	274.464	274.618	273.926	99,7

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** intenzivni sadovnjaki, jagode, ekstenzivni sadovnjaki (preračuni KIS), *** vključeni skupni pašniki, * metodološka sprememba pri izračunu pridelovalne površine tržne zelenjave.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 5: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Žito*	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	749.691	700.546	576.187	666.888	672.942	100,9
pšenica in pira	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	158.182	154.451	150.754	145.416	153.387	105,5
koruza za zrnje	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	429.846	388.830	277.818	389.033	384.928	98,9
ječmen	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	122.177	119.132	112.455	101.046	100.696	99,7
rž	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	3.460	2.529	3.206	3.674	4.415	120,2
oves	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	3.229	4.120	3.159	2.510	2.434	97,0
tritikala	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	28.255	26.389	25.149	21.969	22.901	104,2
drugo žito*	2.567	2.407	4.106	4.488	4.011	3.948	4.706	3.687	4.542	5.095	3.646	3.240	4.181	129,0
Suhe stročnice	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	1.788	1.584	1.260	1.131	1.072	94,8
Krompir	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	89.879	64.042	58.229	68.583	74.637	108,8
Krmne korenovke ipd.*	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	21.109	12.314	8.387	3.543	8.473	239,1
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	:	0	11.282	7.427	8.446	4.423	6.965	8.943	128,4
Oljnice, od tega:	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	17.567	15.575	16.189	17.768	23.776	133,8
oljna ogrščica	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	8.521	6.905	7.550	7.324	8.255	112,7
sončnice	868	506	527	578	600	524	791	798	1.018	1.138	1.195	1.197	1.198	100,1
soja	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	5.011	4.811	5.344	7.875	11.641	147,8
oljne buče	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	2.775	2.495	1.988	1.243	2.530	204
Hmelj	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	2.723	2.186	2.283	2.735	2.273	83,1
Zelena krma z njiv*:	1.245.106	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.355.101	1.673.134	1.631.087	1.780.209	1.514.519	1.115.517	1.443.741	1.590.179	110,1
silazna koruza	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	1.524.290	1.272.060	942.509	1.188.410	1.345.583	113,2
drugi enoletni posevki*	11.301	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	11.497	13.864	8.122	6.718	9.063	134,9
detelje in lucerna*	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	53.445	48.225	34.290	45.150	42.070	93,2
trave in travno–deteljne mešanice*	146.350	138.331	185.401	155.487	148.870	124.436	164.616	167.518	190.977	180.370	130.596	203.463	193.463	95,1
Zelenjadnice*	70.759	71.273	86.209	95.546	105.504	96.354	100.574	120.121	135.243	114.954	90.652	74.768	85.436	114,3
Sadje**	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	113.807	34.413	93.448	47.386	91.335	192,7
jabolka	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	86.155	26.206	65.759	34.022	67.529	198,5
hruške	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	8.013	1.819	7.087	3.032	7.007	231,1
breskve	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	2.435	460	2.432	1.150	2.773	241,1
drugo sadje	10.612	23.280	17.917	23.017	17.553	13.083	28.491	14.695	17.204	5.928	18.170	9.182	14.026	152,8
Grozdje	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	103.637	84.159	81.775	78.568	67.782	86,3
Oljke	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	3.098	915	2.444	1.309	3.833	292,8
Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** +	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	1.714.683	1.522.872	1.063.347	1.572.861	1.645.601	104,6

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** skupaj z jagodami, *** vključeni skupni pašniki, + v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 6: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Žito*	5,8	4,6	6,5	6,31	6,5	5,6	6,1	6,5	7,4	6,9	5,6	6,3	6,6	104,8
pšenica in pira	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	5,8	5,8	5,5	5,1	5,5	108,0
koruza za zrnje	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	10,8	9,4	6,7	8,8	9,2	104,6
ječmen	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	5,5	5,4	5,0	4,6	4,8	104,8
rž	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	4,1	4,0	4,0	3,6	4,1	113,6
oves	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	3,4	3,4	3,1	2,9	3,2	109,8
tritikala	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	5,1	5,1	4,9	4,2	4,7	111,1
drugo žito*	1,2	1,3	1,5	1,4	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9	1,0	0,7	0,8	0,9	112,4
Suhe stročnice	2,0	1,3	2,2	2,2	2,3	2,1	2,3	2,4	2,4	2,1	1,7	1,6	1,8	111,9
Krompir	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	30,3	23,4	20,2	23,3	26,1	111,7
Krmne korenovke ipd.*	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	17,3	15,3	10,4	17,4	14,2	81,7
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	61,3	65,7	66,5	59,8	61,1	61,7	100,9
Oljnice	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,6	1,7	1,9	2,1	114,4
oljna ogrščica	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	2,6	2,5	2,6	2,6	3,2	125,1
sončnice	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	2,9	2,7	2,1	2,0	2,1	106,9
soja	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	3,1	2,5	2,3	2,6	2,8	106,5
oljne buče	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	0,6	0,7	0,6	0,5	0,4	0,7	160,8
Hmelj	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	1,8	1,4	1,4	1,6	1,4	83,3
Zelena krma z njiv*	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,6	25,8	25,8	27,1	22,7	16,2	20,0	23,2	116,2
silazna koruza	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	49,8	42,9	31,8	39,9	43,7	109,5
drugi enoletni posevki*	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	13,9	13,6	10,4	11,9	13,3	111,4
detelje in lucerna*	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	6,9	6,0	4,5	6,1	6,1	100,3
trave in travno–deteljne mešanice*	5,3	4,8	6,9	7,1	7,0	5,6	6,7	7,0	7,2	6,5	4,2	5,9	6,4	108,8
Zelenjadnice*	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	18,7	19,4	18,5	14,9	17,5	18,3	104,5
Sadje**	10,5	13,3	13,4	15,6	8,7	3,8	18,0	8,3	9,4	2,8	7,7	3,9	7,5	192,8
jabolka	15,2	18,9	20,9	24,4	12,4	4,2	30,0	13,7	16,4	5,1	12,8	6,7	13,5	201,8
hruške	7,0	11,4	10,5	11,5	8,1	3,5	15,4	5,1	6,9	1,6	6,1	2,6	6,1	231,2
breskve	11,1	11,9	9,8	13,5	10,9	6,1	12,6	10,3	5,5	1,1	5,7	2,8	6,8	247,2
drugo sadje	3,6	6,5	4,9	6,0	4,3	3,0	6,4	3,2	3,3	1,1	3,3	1,7	2,5	150,3
Grozdje	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	6,8	5,7	5,7	5,5	4,8	88,1
Oljke	0,8	1,6	0,8	1,5	1,4	1,4	3,0	1,4	2,2	0,6	1,6	0,8	2,3	284,6
Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** *	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	6,1	5,5	3,9	5,7	6,0	104,9

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** skupaj z jagodami, *** vključeni skupni pašniki, * v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 7: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo, od tega:	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	464.908	456.047	453.890	99,5
krave	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	166.949	165.446	157.503	154.517	152.769	98,9
Prašiči, od tega:	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	229.483	215.713	202.148	196.139	232.350	118,5
plemenske svinje	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	11.707	10.971	10.685	9.847	11.700	118,8
Drobnica, od tega:	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	139.414	144.951	143.151	143.147	141.950	99,2
plemenska drobnica	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	95.652	100.626	102.026	101.328	98.947	97,7
Perutnina (000)	4.839	4.907	5.259	5.754	6.116	6.410	6.696	6.645	6.340	6.525	6.119	5.909	6.507	110,1
Konji**		21.832			19.453				18.043					
Kunci**		96.218			109.753				30.712					
Čebelje družine**		62.716			86.500				112.491					
Damjaki in navadna jelenjad**		9.745			8.790				9.207					
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)	206,9	195,0	200,4	196,3	211,9	218,0	218,2	221,7	220,6	226,7	219,3	215,6	220,2	102,1
govedo	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	80,0	84,4	81,2	76,8	77,4	100,8
prašiči	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	34,8	37,4	31,6	30,2	30,5	101,0
perutnina	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	102,2	101,1	103,0	105,1	108,9	103,6
drobnica	3,2	2,9	3,5	3,4	3,4	3,4	3,5	3,38	3,59	3,80	3,5	3,5	3,4	97,1
Domača prireja mesa (klavna masa)	143,4	131,4	132,6	128,0	140,9	148,7	147,0	146,1	146,9	152,2	151,3	146,2	145,9	99,8
govedo	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	44,2	48,0	49,5	44,3	43,0	97,1
prašiči	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	27,6	29,6	25,9	23,6	22,8	96,6
perutnina	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	73,3	72,8	74,2	76,6	78,4	102,3
drobnica	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	100,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	131,2	121,1	123,3	121,8	132,7	138,4	137,6	140,1	140,6	142,1	138,5	134,1	135,0	100,7
govedo	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	37,5	36,5	33,5	32,1	95,8
prašiči	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	28,9	30,0	26,1	23,2	22,8	98,3
perutnina	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	73,6	72,8	74,2	75,7	78,4	103,6
drobnica	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	100,0
Namolzeno mleko	622,6	596,9	618,5	633,8	651,4	650,0	631,2	625,6	633,2	642,9	628,1	607,8	612,9	100,9
kravje mleko	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	623,0	630,6	639,9	625,4	605,3	610,5	100,9
ovčje in kozje mleko	1,7	1,4	1,9	2,2	1,7	2,0	2,3	2,6	2,6	3,0	2,8	2,5	2,4	97,3
Znesena jajca (mio kosov)	322,7	357,6	340,3	391,3	386,9	397,0	413,0	419,9	391,0	415,1	412,6	432,3	396,4	91,7
Natočeni med	1,0	2,4	0,5	2,0	1,3	0,8	1,7	0,7	1,3	0,2	2,4	0,3	1,1	383,9
Nastrižena volna	0,16	0,15	0,16	0,15	0,16	0,16	0,15	0,15	0,16	0,17	0,17	0,17	0,16	98,8

* Začasni podatki. ** Stanje sredi leta (strukturno raziskovanje).

Vir: SURS

Priloga 8: Odkup za nekatere pomembnejše kmetijske proizvode (t); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito, od tega:	170.799	118.718	180.460	175.160	147.215	185.668	184.603	234.351	257.678	286.732	232.843	226.285	258.682	114,3
pšenica	99.570	67.242	84.081	76.393	51.251	85.674	46.952	79.335	87.111	89.766	68.310	62.030	91.015	146,7
koruza	59.376	42.634	84.376	83.852	81.697	79.249	119.795	128.232	137.309	159.130	134.041	138.678	140.749	101,5
ječmen	9.345	5.712	7.020	11.078	11.805	15.620	12.822	19.448	29.839	31.237	26.636	21.599	21.152	97,9
Fižol za zrnje	1	1	9	9	9	19	47	37	51	71	35	14	25	182,7
Krompir jedilni	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	11.953	9.957	11.398	9.178	10.416	113,5
Oljnice	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	9.855	7.701	9.747	8.918	15.530	174,1
Hmelj	1.331	1.128	1.328	882	1.198	1.449	1.887	1.418	1.394	1.277	1.473	1.393	1.438	103,3
Zelenjadnice	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	20.568	22.166	20.545	17.311	19.745	114,1
Sadje	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	26.569	21.687	23.612	23.093	28.106	121,7
Grozdje za predelavo	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	15.918	14.991	16.911	13.010	8.740	67,2
Vino (000 l)	10.791	15.528	14.122	10.598	10.345	10.375	10.073	10.485	9.175	10.238	10.793	11.105	10.158	91,5
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	580.110	588.770	575.181	557.973	563.847	101,1
Jedilna jajca (000)	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	189.294	185.377	186.343	196.524	192.931	98,2
Valilna jajca (000)	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Med	111	132	55	66	45	45	187	68	136	103	171	122	145	118,3

z - skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 9: Zakol živine v klavnicah; 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
ŠTEVILO														
Govedo*	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	118.124	123.296	122.616	112.025	105.411	94,1
Prašiči*	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	245.502	244.867	228.751	209.925	203.996	97,2
Perutnina (000)	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	40.137	39.610	41.386	42.269	43.453	102,8
Drobnica	9.290	7.863	9.311	9.681	10.529	12.074	13.361	13.601	10.334	11.896	12.676	12.645	11.815	93,4
Konji	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	1.070	1.056	835	749	788	105,2
Kunci	12.971	14.209	16.034	11.151	13.925	11.302	11.624	2.478	2.595	4.076	4.146	13.502	21.316	157,9
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	36.500	37.541	36.076	33.268	31.939	96,0
Prašiči*	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	22.766	22.593	21.199	18.742	18.454	98,5
Perutnina	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	72.943	72.205	73.661	75.254	77.960	103,6
Drobnica	115	92	115	119	131	151	169	168	133	154	169	164	158	96,2
Konji	381	307	344	317	319	287	235	255	235	226	175	154	168	108,6
Kunci	17	18	21	14	19	15	15	3	3	5	5	18	28	157,9
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	309,0	304,5	294,2	297,0	303,0	102,0
Prašiči	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	92,7	92,3	92,7	89,3	90,5	101,3
Perutnina	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	100,6
Drobnica	12,4	11,7	12,3	12,3	12,4	12,5	12,6	12,4	12,8	13,0	13,3	13,0	13,3	103,0
Konji	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	220,0	214,1	209,4	206,1	212,8	103,2
Kunci	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	100,0

* Skupaj z uvoženo klavno živino.

Vir: SURS

RAZPOLOŽLJIVA KOLIČINA KMETIJSKIH PROIZVODOV ZA PREHRANO IN STOPNJE SAMOOSKRBE**Priloga 10: Razpoložljiva količina kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2012–2024**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Žito** (brez riža)	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	88,8	86,1	86,1	85,7	83,3	84,3	101,1
pšenica**	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	74,0	72,9	74,0	74,1	72,7	72,0	99,0
koruza**	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	6,9	6,3	6,3	6,5	103,6
rž**	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	2,3	2,5	1,8	1,2	0,9	0,9	0,6	0,7	118,9
Riž	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	4,7	4,5	4,8	5,4	4,9	5,4	5,8	5,8	99,9
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	62,0	63,9	63,2	71,6	77,6	78,4	101,0
Sladkor***	36,6	34,5	36,4	34,2	32,2	35,2	33,3	32,5	31,2	32,3	34,9	34,1	32,0	94,1
Zelenjava (sveža in predelana)	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	117,5	118,1	118,5	104,3	100,9	103,5	102,6
Sadje (sveže in predelano)	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	127,9	129,0	108,7	133,6	129,8	143,0	110,2
Vino (l) – tržno leto	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,3	37,4	35,3	35,6	33,2	28,2	34,6	:	
Meso (skupaj z drobovino)	88,1	82,2	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	90,8	87,7	89,0	87,1	86,9	91,3	105,1
goveje in telečje meso	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	20,6	20,2	19,7	20,6	104,4
prašičje meso	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	32,8	30,0	30,1	31,8	105,7
perutninsko meso	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	30,9	32,4	33,2	34,9	105,2
meso drobnice	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	101,6
Mleko, skupaj (ekvivalent surovega mleka)	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	214,0	206,0	206,1	204,5	201,5	206,0	102,3
Mlečni izdelki – tržna bilanca														
sveže mleko	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	26,0	23,3	24,1	35,4	38,4	29,2	76,0
fermentirani izdelki	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,2	20,5	20,2	20,6	21,1	21,9	103,7
smetana	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,6	7,2	6,9	5,4	5,1	5,9	115,2
sir in skuta	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,2	16,0	16,8	16,3	16,7	17,4	104,4
maslo	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	2,2	2,5	2,6	102,1
Jajca	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	10,8	11,0	11,1	11,0	98,9
Med	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	0,6	1,3	1,0	1,0	101,7

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

*** V ekvivalentu belega sladkorja.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 11: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Žito (brez riža)	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,8	88,3	84,1	71,7	79,3	80,9
pšenica	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,3	57,2	57,5	51,0	50,0	54,2
koruza	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	95,6	113,6	109,1	86,5	106,2	102,9
ječmen	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	73,7	82,4	73,5	78,7	70,5	76,2
rž	49,6	74,6	72,6	61,1	47,0	60,7	59,6	83,2	76,6	56,9	80,7	82,6	90,7
Svež krompir	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	68,9	82,4	67,7	59,5	57,1	62,9
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	46,6	59,9	44,3	35,6	38,1	41,3
Sladkor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveža zelenjava	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,1	61,0	58,7	53,7	47,6	51,3
Zelenjava (sveža in predelana)	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,2	48,1	43,2	38,8	32,8	36,6
Sveže sadje	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	44,1	49,3	23,0	43,1	24,6	40,6
Sadje (sveže in predelano)	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,8	36,4	13,8	29,0	15,8	26,8
Vino – tržno leto	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	92,0	112,2	97,7	94,5	82,9	94,6	73,8	
Meso (skupaj z drobovino)	83,4	81,9	79,8	73,9	76,4	81,5	80,6	81,0	83,5	85,1	86,4	82,9	79,3
goveje in telečje meso	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	102,5	107,2	110,6	116,1	105,8	98,4
prašičje meso	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	40,0	40,1	42,8	41,0	37,0	34,7
perutninsko meso	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	110,5	110,8	111,8	108,5	108,8	106,7
meso drobnice	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,0	95,6	94,0	94,7	95,8	94,1
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5	133,2	135,5	133,9	130,7	129,0
Mlečni izdelki – tržna bilanca													
sveže mleko	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	277,0	317,2	316,5	199,6	176,3	219,1
fermentirani izdelki	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	106,9	107,1	107,9	106,5	111,4	113,9
smetana	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	76,8	79,4	81,9	93,0	94,3	86,9
sir in skuta	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	47,6	47,0	44,5	46,6	44,4	46,2
maslo	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,5	54,4	51,5	49,0	42,2	42,0
Jajca	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1	94,7	96,8	94,2	95,3	87,0
Med	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	44,4	67,2	14,9	89,5	13,5	50,8

* Začasni podatki.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

CENE V KMETIJSTVU**Priloga 12: Nominalni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2020 = 100); 2012–2024**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/23
RASTLINSKI PRIDELKI	91,8	102,4	84,6	88,5	91,3	98,7	98,8	103,3	100,0	116,6	141,7	138,6	142,6	2,9 %
Žito	147,9	119,7	101,7	108,6	98,5	108,9	113,6	103,0	100,0	146,0	226,4	126,3	131,7	4,3 %
navadna pšenica	128,1	117,6	107,9	112,3	89,5	102,9	106,0	104,7	100,0	125,6	216,8	125,1	126,1	0,9 %
koruza za zrnje	172,0	121,1	93,9	106,4	103,5	115,4	120,0	100,1	100,0	164,0	233,6	127,9	137,8	7,7 %
krmni ječmen	143,9	141,9	124,2	109,8	107,0	102,6	113,8	109,7	100,0	135,0	226,3	117,0	121,8	4,1 %
Krompir	62,4	126,7	73,8	56,4	69,9	73,6	78,7	115,8	100,0	123,5	169,5	183,9	173,3	−5,8 %
Oljnice	115,1	103,6	93,1	104,7	98,9	96,0	91,7	93,8	100,0	144,1	181,7	117,6	126,4	7,5 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	37,0	48,2	57,2	70,7	89,2	85,7	95,8	103,6	100,0	94,3	95,1	106,6	100,0	−6,1 %
Zelenjadnice	87,5	104,1	86,0	87,1	87,7	93,1	98,8	104,6	100,0	110,2	128,2	145,2	149,3	2,9 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	81,9	79,8	81,3	90,1	96,2	97,8	92,8	95,3	100,0	98,6	113,1	124,0	133,0	7,2 %
Sveže sadje	87,2	102,0	75,4	82,0	87,1	106,6	91,7	89,6	100,0	118,3	114,2	131,6	134,4	2,2 %
Grozdje za predelavo	95,9	91,7	94,6	101,8	114,5	120,3	110,6	127,2	100,0	113,9	134,8	152,2	164,8	8,3 %
Vino	84,2	73,4	81,1	93,7	97,6	101,4	100,6	100,6	100,0	104,2	115,1	124,4	134,6	8,2 %
Oljčno olje	87,0	95,7	95,7	104,4	104,4	104,4	95,7	95,7	100,0	106,6	106,1	120,7	116,9	−3,2 %
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI	106,6	111,2	112,7	102,7	97,2	103,7	103,6	106,5	100,0	105,4	136,3	142,4	141,6	−0,5 %
Govedo	109,0	106,6	102,8	103,5	100,7	104,4	106,5	105,2	100,0	110,6	142,1	148,9	158,8	6,7 %
Prašiči	94,3	95,7	91,8	86,6	85,6	92,6	88,3	102,1	100,0	91,6	112,5	132,0	122,8	−7,0 %
Jagnjeta	73,1	76,5	84,1	94,8	95,9	95,1	94,8	95,9	100,0	103,7	110,6	120,2	139,0	15,7 %
Perutnina	119,7	128,1	121,5	117,6	115,6	108,8	109,2	112,1	100,0	104,5	124,1	135,2	120,7	−10,7 %
Konji	90,8	90,1	83,5	89,4	93,9	z	z	104,5	100,0	107,1	129,3	129,4	148,5	14,8 %
Mleko, kravje	97,4	104,3	111,5	91,5	81,1	97,5	97,4	104,1	100,0	104,0	144,4	144,5	145,4	0,6 %
Jajca, jedilna	96,4	101,0	99,9	97,1	96,2	95,3	96,5	99,1	100,0	99,9	124,1	140,4	141,1	0,5 %
Drugi živalski proizvodi	173,7	194,3	233,6	232,8	229,7	227,7	206,5	151,7	100,0	137,4	135,2	131,6	117,5	−10,7 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	101,0	107,9	101,9	97,3	95,0	101,8	101,8	105,3	100,0	109,7	138,3	140,9	142,0	0,7 %

z – skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 13: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2020 = 100); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/23
RASTLINSKI PRIDELKI	97,5	106,9	88,1	92,7	95,7	102,0	100,3	103,2	100,0	114,4	127,7	116,3	117,3	0,9 %
Žito	157,2	125,0	106,0	113,8	103,2	112,6	115,4	102,9	100,0	143,3	204,1	106,0	108,4	2,3 %
navadna pšenica	136,1	122,8	112,5	117,6	93,8	106,3	107,6	104,7	100,0	123,2	195,4	104,9	103,8	−1,1 %
koruza za zrnje	182,7	126,4	97,9	111,5	108,5	119,3	121,9	100,0	100,0	160,9	210,6	107,3	113,4	5,6 %
krmni ječmen	153,0	148,2	129,5	115,0	112,2	106,0	115,5	109,6	100,0	132,4	204,0	98,2	100,3	2,1 %
Krompir	66,4	132,3	76,9	59,1	73,2	76,0	80,0	115,7	100,0	121,2	152,8	154,3	142,6	−7,6 %
Oljnice	122,4	108,2	97,0	109,7	103,6	99,2	93,1	93,7	100,0	141,4	163,8	98,7	104,0	5,5 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	39,4	50,3	59,7	74,1	93,5	88,6	97,3	103,6	100,0	92,6	85,8	89,4	82,3	−8,0 %
Zelenjadnice	93,0	108,7	89,6	91,2	91,9	96,2	100,4	104,5	100,0	108,1	115,5	121,8	122,9	0,9 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	87,0	83,3	84,7	94,4	100,8	101,1	94,3	95,2	100,0	96,7	102,0	104,1	109,5	5,2 %
Sveže sadje	92,6	106,5	78,6	85,9	91,3	110,2	93,2	89,6	100,0	116,1	102,9	110,4	110,6	0,2 %
Grozdje za predelavo	101,9	95,8	98,6	106,6	120,0	124,3	112,3	127,1	100,0	111,8	121,5	127,7	135,6	6,2 %
Vino	89,5	76,6	84,6	98,1	102,3	104,8	102,2	100,5	100,0	102,2	103,7	104,4	110,7	6,1 %
Oljčno olje	92,4	99,9	99,7	109,3	109,4	107,8	97,2	95,6	100,0	104,6	95,6	101,3	96,2	−5,1 %
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI	113,3	116,1	117,4	107,6	101,9	107,1	105,3	106,4	100,0	103,4	122,9	119,4	116,5	−2,5 %
Govedo	115,8	111,3	107,1	108,4	105,6	107,8	108,1	105,1	100,0	108,5	128,1	124,9	130,7	4,6 %
Prašiči	100,3	100,0	95,7	90,7	89,7	95,7	89,7	102,0	100,0	89,9	101,4	110,8	101,0	−8,8 %
Jagnjeta	77,6	79,9	87,7	99,3	100,5	98,3	96,3	95,8	100,0	101,7	99,7	100,8	114,4	13,4 %
Perutnina	127,2	133,8	126,6	123,2	121,1	112,5	110,9	112,0	100,0	102,6	111,9	113,4	99,3	−12,4 %
Konji	96,4	94,1	87,0	93,7	98,4	z	z	104,4	100,0	105,1	116,6	108,5	122,2	12,6 %
Mleko, kravje	103,5	109,0	116,2	95,9	85,0	100,7	98,9	104,0	100,0	102,0	130,2	121,2	119,6	−1,3 %
Jajca, jedilna	102,4	105,5	104,1	101,7	100,8	98,5	98,0	99,1	100,0	98,1	111,8	117,8	116,1	−1,4 %
Drugi živalski proizvodi	184,5	202,8	243,4	243,9	240,8	235,3	209,7	151,6	100,0	134,8	121,9	110,4	96,7	−12,5 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	107,3	112,7	106,2	102,0	99,5	105,2	103,4	105,2	100,0	107,6	124,7	118,2	116,8	−1,2 %

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 14: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/23
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	107,9	110,9	105,0	100,2	96,9	97,3	101,3	103,4	100,0	112,9	150,3	144,3	134,6	–6,7 %
Semena in sadike	95,5	100,6	99,3	98,5	94,1	94,7	91,5	100,9	100,0	98,5	105,1	114,9	131,7	14,6 %
Energija; maziva	125,8	126,1	123,0	108,3	99,0	108,0	117,6	115,8	100,0	117,6	150,5	141,4	138,6	–2,0 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	141,7	131,2	115,4	124,5	108,9	96,3	102,5	108,8	100,0	146,0	320,7	213,7	163,2	–23,7 %
Sredstva za varstvo rastlin	83,2	87,1	89,7	90,9	92,2	90,1	91,2	96,2	100,0	101,4	108,1	123,4	126,3	2,3 %
Veterinarske storitve	88,6	90,1	90,3	90,3	90,3	94,6	96,8	99,5	100,0	101,3	104,8	111,4	117,1	5,1 %
Krmila	112,1	122,0	107,0	96,7	97,8	95,8	99,0	100,3	100,0	114,5	150,9	156,4	132,5	–15,3 %
Vzdrževanje opreme	89,5	92,9	95,4	96,5	96,7	98,0	99,2	99,0	100,0	102,4	111,3	120,9	128,1	6,0 %
Vzdrževanje zgradb	90,7	89,5	89,7	91,7	92,2	91,9	93,0	95,9	100,0	107,5	126,8	144,8	144,9	0,1 %
Drugi proizvodi in storitve	84,3	85,5	88,1	88,2	88,5	88,7	92,3	95,6	100,0	101,8	110,0	123,0	125,9	2,3 %
Inputi za investicije (2)	83,6	85,3	85,6	87,4	88,8	90,8	94,7	97,9	100,0	105,6	119,2	126,1	129,3	2,5 %
Oprema	82,9	84,6	84,7	86,8	88,2	90,0	94,2	97,7	100,0	104,4	115,9	123,5	126,6	2,5 %
mehanizacija in druga oprema	80,5	81,9	82,2	85,2	86,5	88,6	93,5	97,4	100,0	106,7	121,5	133,2	136,4	2,4 %
transportna oprema (traktorji)	85,7	87,7	87,6	88,6	90,3	91,6	95,0	98,2	100,0	101,8	109,3	111,8	114,8	2,6 %
Zgradbe	85,7	87,1	87,9	89,1	90,7	93,0	96,1	98,3	100,0	108,9	128,2	133,4	136,9	2,6 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	99,8	102,3	98,5	95,9	94,2	95,1	99,1	101,5	100,0	110,5	139,9	138,3	132,9	–3,9 %
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	114,7	115,8	109,4	104,9	101,6	100,6	102,8	103,3	100,0	110,8	135,5	121,1	110,8	–8,5 %
Semena in sadike	101,5	105,1	103,5	103,2	98,7	97,8	92,9	100,9	100,0	96,6	94,8	96,4	108,4	12,4 %
Energija; maziva	133,7	131,6	128,2	113,4	103,8	111,6	119,4	115,7	100,0	115,4	135,7	118,6	114,1	–3,8 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	150,6	137,0	120,2	130,5	114,1	99,5	104,1	108,7	100,0	143,2	289,1	179,3	134,3	–25,1 %
Sredstva za varstvo rastlin	88,4	91,0	93,5	95,2	96,6	93,1	92,6	96,2	100,0	99,5	97,5	103,6	103,9	0,4 %
Veterinarske storitve	94,1	94,0	94,1	94,6	94,7	97,8	98,3	99,4	100,0	99,4	94,5	93,5	96,3	3,0 %
Krmila	119,1	127,4	111,6	101,3	102,6	99,0	100,5	100,2	100,0	112,3	136,1	131,2	109,0	–17,0 %
Vzdrževanje opreme	95,1	97,1	99,4	101,0	101,4	101,3	100,7	99,0	100,0	100,5	100,4	101,4	105,4	3,9 %
Vzdrževanje zgradb	96,4	93,5	93,4	96,0	96,7	94,9	94,4	95,8	100,0	105,5	114,3	121,5	119,2	–1,9 %
Drugi proizvodi in storitve	89,6	89,3	91,8	92,4	92,8	91,7	93,7	95,5	100,0	99,9	99,2	103,2	103,6	0,4 %
Inputi za investicije (2)	88,9	89,0	89,2	91,5	93,1	93,8	96,2	97,8	100,0	103,6	107,5	105,8	106,4	0,6 %
Oprema	88,1	88,3	88,3	90,9	92,4	93,0	95,6	97,7	100,0	102,5	104,5	103,6	104,1	0,5 %
mehanizacija in druga oprema	85,6	85,5	85,7	89,3	90,6	91,6	94,9	97,3	100,0	104,7	109,5	111,7	112,2	0,4 %
transportna oprema (traktorji)	91,0	91,6	91,3	92,8	94,6	94,7	96,5	98,1	100,0	99,9	98,5	93,8	94,4	0,6 %
Zgradbe	91,0	91,0	91,6	93,3	95,0	96,1	97,7	98,2	100,0	106,8	115,6	112,0	112,6	0,6 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	106,0	106,8	102,6	100,5	98,8	98,3	100,6	101,5	100,0	108,4	126,1	116,0	109,3	–5,8 %

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 15: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih proizvodov (EUR/t); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	148,0	187,8	314,9	184,1	186,1	101,0
Koruzna za zrnje (brez semenske)	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	124,9	207,9	293,4	151,2	165,8	109,7
Krmni ječmen	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	125,4	168,3	278,3	150,9	151,6	100,4
Jedilni krompir	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	286,8	354,8	393,2	536,8	498,2	92,8
Fižol v zrnju (suh)	3.136,7	3.730,3	3.294,4	3.400,2	3.637,2	z	3.415,5	3.390,3	2.851,8	2.518,0	2.950,5	3.411,7	3.616,4	106,0
Oljna ogrščica	449,6	358,4	307,5	363,6	326,6	320,1	305,9	315,9	322,6	455,2	617,9	377,5	413,5	109,5
Seme buč	2.938,4	2.833,5	3.377,6	3.774,7	2.955,7	2.430,5	1.990,9	2.746,4	2.781,7	3.064,6	3.597,5	3.747,3	3.400,2	90,7
Hmelj	3.243,2	3.384,8	4.622,8	5.623,0	6.608,6	6.204,1	6.850,7	7.536,6	7.206,2	6.873,5	6.915,3	7.824,9	7.147,0	91,3
Čebula	432,4	542,7	369,8	322,1	409,3	426,5	515,8	412,6	360,6	416,7	467,9	713,1	527,7	74,0
Korenje	493,9	438,0	381,8	471,1	443,6	z	z	518,4	461,0	407,0	446,5	689,8	779,5	113,0
Paradižnik	907,7	944,4	1.328,3	1.302,2	z	z	z	z	z	1.951,5	2.308,7	2.157,9	2.692,7	124,8
Cvetača	697,9	753,3	791,8	836,4	952,0	z	1.006,8	z	z	1.158,8	1.171,5	1.443,0	1.651,5	114,5
Zelje	240,2	312,4	236,6	254,3	236,1	246,2	295,3	346,7	280,5	306,9	416,9	496,6	418,2	84,2
Solata	584,4	981,1	703,6	822,3	737,9	760,3	922,4	1.054,9	1.022,4	1.089,1	1.275,1	1.441,5	1.554,9	107,9
Namizna jabolka	473,6	575,2	409,9	461,1	494,9	628,5	391,4	490,2	560,9	657,6	634,7	732,8	730,8	99,7
Namizne hruške	722,1	817,7	650,2	727,9	817,0	895,9	776,1	923,5	892,8	1.037,5	1.063,3	1.412,2	1.372,5	97,2
Namizne breskve	834,9	1.052,5	799,9	740,4	746,4	892,4	888,6	816,5	1.142,4	z	1.299,4	z	1.625,4	96,6
Grozdje za predelavo	474,7	461,4	456,8	501,5	554,6	595,4	565,4	604,6	487,8	566,7	646,3	766,7	879,7	114,7
Vino (000 l)	2.243,7	1.912,0	2.136,9	2.598,7	2.671,7	2.695,6	2.793,3	2.849,2	2.788,2	2.950,6	3.222,2	3.547,4	3.760,5	106,0
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
teleta	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	2.232,7	2.234,2	2.292,6	2.312,3	2.460,7	106,4
mlado govedo (vse kategorije)	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	1.727,6	1.906,7	2.409,1	2.575,3	2.741,7	106,5
biki do 24 mesecev	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	1.736,6	1.911,3	2.435,9	2.582,3	2.767,8	107,2
prašiči (do 150 kg)	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	1.431,0	1.313,7	1.610,5	1.889,8	1.757,6	93,0
piščanci	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	908,3	954,3	1.150,1	1.227,0	1.097,8	89,5
jagnjeta	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	2.759,1	2.878,5	3.059,9	3.323,1	3.812,6	114,7
konji	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	2.007,9	2.177,4	2.579,2	2.549,0	2.897,2	113,7
Kravje mleko	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	308,8	320,6	443,4	446,3	448,2	100,4
Jedilna jajca (000 kosov)	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	109,1	109,2	135,5	153,2	154,0	100,5
Med	3.388,3	4.035,4	4.316,5	4.835,9	4.655,7	4.775,7	z	5.069,1	5.385,5	7.605,7	6.230,2	6.533,0	6.632,1	101,5
gozdni	4.093,2	4.587,8	4.759,6	5.276,3	5.018,8	5.116,9	5.378,8	5.771,3	6.140,0	8.268,0	6.858,3	7.024,6	7.381,3	105,1

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO**Priloga 16: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2012–2024**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Žito, od tega:	109,0	77,3	91,0	87,0	82,8	75,8	85,8	84,8	96,4	132,7	165,0	104,7	111,3	106,3
pšenica	36,2	24,6	29,0	26,0	21,5	21,5	19,0	22,3	23,0	28,2	46,3	26,3	28,0	106,5
ječmen	14,4	11,4	12,7	11,7	11,5	11,9	11,6	13,4	14,7	19,0	29,9	14,8	14,8	100,0
koruza za zrnje	52,7	36,5	41,8	42,5	43,0	36,6	49,1	42,5	52,1	77,0	78,0	57,2	62,1	108,6
Industrijske rastline, od tega:	21,8	16,5	28,4	31,5	39,7	29,8	37,2	36,6	39,8	34,2	34,2	35,2	38,7	109,9
oljnice	15,6	10,6	15,1	17,0	18,5	12,3	10,4	10,8	13,2	14,4	16,1	11,4	18,0	157,9
hmelj	4,3	4,2	10,5	11,6	16,4	13,4	21,1	19,4	19,9	14,5	15,8	21,4	-	/
Krmne rastline, od tega:	192,5	180,2	213,7	198,0	199,4	156,9	201,9	202,4	213,4	231,8	229,8	305,4	289,6	94,8
silažna koruza	42,8	35,6	48,0	40,4	43,5	36,9	46,3	45,2	46,5	49,4	54,0	60,2	-	/
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline, od tega:	80,8	93,7	101,9	117,6	121,2	120,9	128,0	154,0	158,4	146,0	145,8	138,7	159,1	114,7
sveže vrtnine	50,7	60,7	67,0	79,1	83,9	82,6	92,1	123,4	129,3	115,4	110,9	104,3	123,8	118,7
Krompir	15,9	23,0	21,5	17,0	20,1	19,2	18,8	24,7	23,2	20,5	23,0	29,6	30,4	102,7
Sadje, grozdje, oljke, od tega:	77,6	110,5	90,3	124,2	87,9	70,5	136,6	84,4	110,4	63,7	118,3	74,8	129,6	173,3
sadje	63,8	97,6	81,7	107,6	72,4	51,9	116,0	66,3	95,3	42,6	98,2	52,7	108,9	206,6
grozdje	13,9	12,9	8,7	16,6	15,6	18,6	20,7	18,1	15,1	21,0	20,0	22,1	20,7	93,7
Vino	95,9	93,6	105,9	147,6	121,0	108,0	179,2	142,4	136,1	92,5	109,5	118,2	110,2	93,2
Oljčno olje	1,8	3,7	2,1	4,2	4,1	4,0	9,8	5,0	7,9	2,5	6,6	3,8	12,9	339,5
Drugi rastlinski proizvodi	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	100,0
Rastlinska pridelava	595,4	598,6	655,1	727,4	676,8	585,7	797,9	734,8	786,2	724,3	832,7	811,1	882,3	108,8
Živina, od tega:	312,2	300,1	299,3	293,4	306,4	314,3	320,1	330,6	312,1	322,5	386,8	404,3	401,6	99,3
govedo	150,9	143,1	141,2	147,0	149,7	153,2	159,7	157,8	145,2	163,6	200,8	197,3	205,9	104,4
prašiči	56,5	49,1	49,8	41,8	44,9	49,1	47,3	55,4	49,7	49,4	51,1	57,1	53,4	93,5
drobnica	6,1	5,0	7,2	8,4	8,6	8,7	8,7	8,7	9,7	10,7	10,5	12,5	14,3	114,4
perutnina	94,0	97,5	95,7	91,2	97,6	98,0	99,3	103,6	102,8	94,1	119,6	132,7	123,1	92,8
Živalski proizvodi, od tega:	216,3	235,7	243,1	228,9	206,0	235,0	233,6	240,8	235,4	242,9	336,4	327,8	328,7	100,3
mleko	175,9	181,6	201,5	169,2	154,1	184,7	179,0	188,8	185,3	194,7	265,4	258,0	261,9	101,5
jajca	29,9	35,2	32,7	37,2	36,3	36,9	37,5	41,6	37,4	39,9	49,0	57,0	56,3	98,8
drugi živalski proizvodi	10,4	18,9	8,9	22,5	15,7	13,4	17,1	10,5	12,7	8,2	22,1	12,7	10,4	81,9
Živinoreja	528,4	535,8	542,4	522,3	512,4	549,3	553,7	571,4	547,5	565,4	723,2	732,1	730,2	99,7
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	1.123,8	1.134,4	1.197,5	1.249,7	1.189,2	1.135,0	1.351,5	1.306,2	1.333,6	1.289,7	1.555,9	1.543,1	1.612,6	104,5
Kmetijske storitve	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	19,0	33,3	33,4	35,1	37,4	38,4	102,7
KMETIJSKA PROIZVODNJA	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.325,1	1.366,9	1.323,0	1.591,0	1.580,6	1.650,9	104,4

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 17: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Žito, od tega:	9,5	6,7	7,5	6,9	6,9	6,6	6,3	6,4	7,1	10,0	10,4	6,6	6,7
pšenica	3,2	2,1	2,4	2,0	1,8	1,9	1,4	1,7	1,7	2,1	2,9	1,7	1,7
ječmen	1,3	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	0,8	1,0	1,1	1,4	1,9	0,9	0,9
koruza za zrnje	4,6	3,2	3,4	3,3	3,6	3,2	3,6	3,2	3,8	5,8	4,9	3,6	3,8
Industrijske rastline, od tega:	1,9	1,4	2,3	2,5	3,3	2,6	2,7	2,8	2,9	2,6	2,1	2,2	2,3
oljnice	1,4	0,9	1,2	1,3	1,5	1,1	0,8	0,8	1,0	1,1	1,0	0,7	1,1
hmelj	0,4	0,4	0,9	0,9	1,4	1,2	1,5	1,5	1,5	1,1	1,0	1,4	-
Krmne rastline, od tega:	16,8	15,6	17,6	15,6	16,5	13,6	14,7	15,3	15,6	17,5	14,4	19,3	17,5
silažna koruza	3,7	3,1	3,9	3,2	3,6	3,2	3,4	3,4	3,4	3,7	3,4	3,8	-
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline, od tega:	7,1	8,1	8,4	9,3	10,0	10,5	9,3	11,6	11,6	11,0	9,2	8,8	9,6
sveže vrtnine	4,4	5,3	5,5	6,2	7,0	7,2	6,7	9,3	9,5	8,7	7,0	6,6	7,5
Krompir	1,4	2,0	1,8	1,3	1,7	1,7	1,4	1,9	1,7	1,5	1,4	1,9	1,8
Sadje, grozdje, oljke, od tega:	6,8	9,6	7,4	9,8	7,3	6,1	10,0	6,4	8,1	4,8	7,4	4,7	7,9
sadje	5,6	8,5	6,7	8,5	6,0	4,5	8,5	5,0	7,0	3,2	6,2	3,3	6,6
grozdje	1,2	1,1	0,7	1,3	1,3	1,6	1,5	1,4	1,1	1,6	1,3	1,4	1,3
Vino	8,4	8,1	8,7	11,6	10,0	9,4	13,1	10,7	10,0	7,0	6,9	7,5	6,7
Oljčno olje	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,7	0,4	0,6	0,2	0,4	0,2	0,8
Drugi rastlinski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rastlinska pridelava	52,0	51,9	53,8	57,3	56,1	50,8	58,2	55,5	57,5	54,7	52,3	51,3	53,4
Živina, od tega:	27,3	26,0	24,6	23,1	25,4	27,3	23,4	24,9	22,8	24,4	24,3	25,6	24,3
govedo	13,2	12,4	11,6	11,6	12,4	13,3	11,7	11,9	10,6	12,4	12,6	12,5	12,5
prašiči	4,9	4,3	4,1	3,3	3,7	4,3	3,5	4,2	3,6	3,7	3,2	3,6	3,2
drobnica	0,5	0,4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,9
perutnina	8,2	8,5	7,9	7,2	8,1	8,5	7,2	7,8	7,5	7,1	7,5	8,4	7,5
Živalski proizvodi, od tega:	18,9	20,4	20,0	18,0	17,1	20,4	17,1	18,2	17,2	18,4	21,1	20,7	19,9
mleko	15,4	15,7	16,6	13,3	12,8	16,0	13,1	14,2	13,6	14,7	16,7	16,3	15,9
jajca	2,6	3,1	2,7	2,9	3,0	3,2	2,7	3,1	2,7	3,0	3,1	3,6	3,4
drugi živalski proizvodi	0,9	1,6	0,7	1,8	1,3	1,2	1,2	0,8	0,9	0,6	1,4	0,8	0,6
Živinoreja	46,2	46,4	44,6	41,1	42,5	47,6	40,4	43,1	40,1	42,7	45,5	46,3	44,2
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	98,2	98,3	98,4	98,4	98,5	98,4	98,6	98,6	97,6	97,5	97,8	97,6	97,7
Kmetijske storitve	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,6	1,3	1,4	2,4	2,5	2,2	2,4	2,3
KMETIJSKA PROIZVODNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 18: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Vrednost (mio EUR; tekoče cene)														
Seme in sadike	32,4	35,7	35,4	36,3	34,7	34,6	33,4	34,4	36,3	38,6	45,9	44,7	51,2	114,5
Energija	117,5	118,6	115,8	99,9	91,9	101,1	109,7	107,4	95,1	111,6	144,4	103,4	100,0	96,7
Gnojila	58,9	54,6	52,9	57,2	48,6	42,8	45,1	47,0	44,6	54,8	106,7	74,6	56,9	76,3
Sredstva za varstvo rastlin	21,5	22,0	23,2	23,5	25,4	25,4	25,0	24,6	26,5	26,3	25,6	22,8	23,4	102,6
Veterinarski izdatki	26,5	26,0	27,0	26,9	27,9	30,5	30,8	33,4	34,2	35,1	36,2	40,2	42,4	105,5
Krma	397,1	386,7	383,6	385,9	394,5	373,4	383,0	393,1	401,3	479,1	545,4	529,1	487,6	92,2
kupljena krma	121,3	135,7	144,8	132,4	140,2	146,9	137,4	138,5	140,9	159,4	197,0	198,6	156,6	78,9
domača krma	275,8	250,9	238,8	253,5	254,3	226,5	245,6	254,6	260,4	319,7	348,4	330,5	331,0	100,2
Vzdrževanje strojev in opreme	35,2	35,8	36,7	38,0	38,7	39,8	42,3	44,7	47,3	49,7	53,7	58,3	61,8	106,0
Vzdrževanje zgradb	13,2	13,6	13,8	14,0	14,2	14,6	15,0	15,4	14,4	15,8	17,3	19,0	19,1	100,5
Kmetijske storitve	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	19,0	33,3	33,4	35,1	37,4	38,4	102,7
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	1,4	1,1	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	0,7	0,7	0,6	0,6	1,3	1,3	100,0
Drugi proizvodi in storitve	39,1	39,5	41,9	43,0	42,7	41,7	46,7	45,1	49,1	52,7	57,0	64,5	66,1	102,5
VMESNA POTROŠNJA	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,7	782,9	897,7	1.067,8	995,2	948,0	95,3
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,2	4,7	4,7	4,9	4,7	4,8	4,5	4,5	4,6	4,3	4,3	4,5	5,4	
Energija	15,4	15,8	15,4	13,4	12,5	14,0	14,6	14,0	12,1	12,4	13,5	10,4	10,5	
Gnojila	7,7	7,3	7,0	7,7	6,6	5,9	6,0	6,1	5,7	6,1	10,0	7,5	6,0	
Sredstva za varstvo rastlin	2,8	2,9	3,1	3,2	3,4	3,5	3,3	3,2	3,4	2,9	2,4	2,3	2,5	
Veterinarski izdatki	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	4,2	4,1	4,4	4,4	3,9	3,4	4,0	4,5	
Krma	52,0	51,4	51,1	51,8	53,5	51,7	51,0	51,4	51,3	53,4	51,1	53,2	51,4	
kupljena krma	15,9	18,0	19,3	17,8	19,0	20,3	18,3	18,1	18,0	17,8	18,4	20,0	16,5	
domača krma	36,1	33,3	31,8	34,0	34,5	31,3	32,7	33,3	33,3	35,6	32,6	33,2	34,9	
Vzdrževanje strojev in opreme	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	5,5	5,6	5,8	6,0	5,5	5,0	5,9	6,5	
Vzdrževanje zgradb	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	1,8	1,8	1,6	1,9	2,0	
Kmetijske storitve	2,7	2,6	2,6	2,7	2,4	2,5	2,5	2,5	4,3	3,7	3,3	3,8	4,1	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Drugi proizvodi in storitve	5,1	5,2	5,6	5,8	5,8	5,8	6,2	5,9	6,3	5,9	5,3	6,5	7,0	
VMESNA POTROŠNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 19: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.325,1	1.366,9	1.323,0	1.591,0	1.580,6	1.650,9	104,4
Subvencije na proizvod	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.325,1	1.366,9	1.323,0	1.591,0	1.580,6	1.650,9	104,4
Vmesna potrošnja	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,7	782,9	897,7	1067,8	995,2	948,0	95,3
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	381,0	400,8	466,0	523,9	469,6	430,2	619,7	560,4	584,0	425,3	523,2	585,4	702,9	120,1
Poraba stalnega kapitala	245,6	250,5	256,5	258,1	259,7	262,1	267,3	270,3	275,3	280,8	307,4	343,1	353,7	103,1
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	135,4	150,3	209,5	265,8	209,9	168,1	352,4	290,1	308,7	144,5	215,8	242,3	349,2	144,1
Druge subvencije na proizvodnjo	250,7	254,5	246,0	238,5	246,9	259,9	247,4	251,9	271,6	290,5	307,9	270,6	278,9	103,1
Drugi davki na proizvodnjo	4,5	5,7	6,6	5,8	4,4	5,8	6,1	5,0	3,9	10,6	8,1	10,9	11,2	102,8
Faktorski dohodek (FD)	381,8	399,1	448,8	498,5	452,4	422,3	593,6	537,1	576,3	424,4	515,6	501,9	616,9	122,9
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	80,8	82,7	81,8	81,4	80,0	78,7	78,0	76,3	74,0	73,6	72,9	71,2	70,3	98,8
BDV/PDM (EUR)	4.716	4.844	5.697	6.438	5.872	5.463	7.943	7.344	7.887	5.778	7.175,3	8.221	9.993	121,5
NDV/PDM (EUR)	1.676	1.816	2.561	3.266	2.625	2.135	4.517	3.802	4.169	1.963	2.960	3.403	4.964	145,9
FD/PDM (EUR)	4.726	4.823	5.486	6.126	5.657	5.363	7.609	7.039	7.783	5.766	7.071	7.049	8.770	124,4
EU-27														
BDV/PDM (EUR)	16.192	16.920	17.067	17.158	16.803	19.685	19.529	20.696	22.441	23.781	28.788	29.441	30.967	105,2
NDV/PDM (EUR)	10.503	11.050	11.130	11.142	10.915	13.439	13.078	13.958	14.904	15.772	19.768	19.646	20.951	106,6
FD/PDM (EUR)	14.954	15.667	15.904	15.573	15.585	18.313	18.122	19.251	20.583	21.684	26.227	25.871	27.315	105,6

* Začasni podatki (SURs, druga ocena).

Vir: SURs, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 20: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2024/23
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	92,5	92,2	96,7	100,0	94,2	88,9	103,3	97,7	99,6	93,8	105,9	95,6	96,9	1,3 %
Subvencije na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	92,5	92,2	96,7	100,0	94,2	88,9	103,3	97,7	99,6	93,8	105,9	95,6	96,9	1,3 %
Vmesna potrošnja	105,0	102,5	101,6	100,0	98,0	94,8	96,3	96,0	97,1	108,4	121,1	102,5	94,7	-7,6 %
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	74,6	77,7	89,7	100,0	88,8	80,3	113,2	100,1	103,1	73,1	84,4	85,8	99,9	16,5 %
Poraba stalnega kapitala	97,7	98,5	100,3	100,0	99,7	99,4	99,1	98,0	98,6	98,0	100,7	102,1	102,1	0,0 %
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	52,3	57,4	79,5	100,0	78,3	61,9	126,9	102,1	107,4	48,9	68,6	70,0	97,9	39,8 %
Druge subvencije na proizvodnjo	107,9	108,3	104,1	100,0	102,6	106,6	99,3	98,8	105,3	109,7	109,1	87,1	87,1	0,0 %
Drugi davki na proizvodnjo	79,6	99,8	114,8	100,0	75,2	97,8	100,7	80,7	62,2	164,6	118,1	144,3	143,8	-0,3 %
Faktorski dohodek (FD)	78,6	81,3	90,8	100,0	89,9	82,9	114,0	100,8	106,9	76,7	87,4	77,3	92,2	19,2 %
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	99,3	101,7	100,5	100,0	98,3	96,8	95,9	93,8	91,0	90,5	89,6	87,5	86,4	-1,2 %
BDV/PDM (EUR)	75,2	76,4	89,3	100,0	90,4	83,0	118,1	106,7	113,3	80,8	94,2	98,1	115,6	17,9 %
NDV/PDM (EUR)	52,6	56,4	79,1	100,0	79,6	63,9	132,4	108,9	118,0	54,1	76,6	80,0	113,2	41,5 %
FD/PDM (EUR)	79,2	79,9	90,4	100,0	91,5	85,6	118,9	107,5	117,5	84,7	97,6	88,3	106,6	20,7 %
EU–27														
BDV/PDM (EUR)	97,0	100,5	100,7	100,0	97,4	112,5	110,0	114,4	122,1	126,2	144,9	139,2	141,8	1,9 %
NDV/PDM (EUR)	96,7	101,0	101,1	100,0	97,5	118,3	113,5	119,0	125,1	129,2	153,7	143,5	148,4	3,4 %
FD/PDM (EUR)	98,6	102,5	103,5	100,0	99,6	115,2	112,4	117,2	123,5	126,8	145,4	134,7	137,7	2,2 %

* Začasni podatki (SURs, druga ocena).

Vir: SURs, Eurostat, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO**Priloga 21: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	604.215	617.335	743.532	398.099	380.645	385.391	434.537	481.111	482.440	518.829	568.253	566.182	605.004	106,9
operativni in upravni stroški**	205.771	235.984	389.209	48.523	55.557	48.098	48.634	52.210	54.667	67.338	58.413	72.470	73.912	102,0
proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)***	23.307	22.491	22.260	23.009	29.426	35.679	44.339	68.924	52.337	61.284	74.145	104.036	91.207	87,7
proračunski transferji ribištvu (MKGP)	5.749	5.559	5.311	3.545	2.977	1.151	2.360	3.194	3.662	7.221	6.221	8.570	2.430	28,4
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)****	369.387	353.302	326.752	323.023	292.685	300.463	339.205	356.783	371.774	382.987	429.474	381.105	437.455	114,8
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	14.943	22.271	24.035	20.205	20.352	24.130	33.780	20.608	20.033	19.800	22.714	24.812	0	
državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	0	5.604	5.223	0	0	3.500	12.712 ⁺	0	0	0	5.762	24.812	0	
vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.033	19.800	16.952	-	-	
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	384.330	375.573	350.787	343.228	313.037	324.593	372.985	377.392	391.806	402.787	452.188	405.918	437.455	107,8
od tega EU	263.466	266.720	253.492	250.465	228.430	230.651	257.856	269.845	266.583	262.290	271.419	273.262	304.871	111,6
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.339	189.357	223.075	182.453	164.272	90,0
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	182.690	169.363	149.933	150.164	112.475	117.665	157.450	173.135	169.579	166.611	181.564	169.610	216.860	127,9
SPLOŠNE STORITVE V PODORO RAZVOJU KMETIJSTVA	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	46.818	47.548	53.855	56.322	104,6

* V letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi.

** Plače, materialni stroški, upravni transferji in projekti, vračila sredstev proračunu EU.

*** V letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda.

**** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

+ Znesek ne vključuje znižanj iz kompenzacij.

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Priloga 22: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Ukrepi za podporo trgu	3.414	3.653	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	1.425	1.535	107,7
Izvozne podpore	261	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	/
Tržni ukrepi	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	1.425	1.535	107,7
podpore porabi kmetijskih proizvodov	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	1.415	1.425	1.535	107,7
Splošni stroški intervencijskih ukrepov	206	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	/
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	159.804	165.564	163.060	154.486	162.857	165.766	173.712	160.262	177.100	188.094	221.660	181.028	162.738	89,9
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	159.579	159.211	157.151	153.842	159.113	158.686	160.473	159.689	158.931	158.272	154.799	139.269	137.816	99,0
Neposredna plačila proizvajalcem	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	135.811	134.961	134.338	133.599	132.284	131.517	131.742	127.970	97,1
neposredna plačila na enoto pridelka	1.808	1.919	1.936	1.913	0	0	0	0	0	0	0	0	0	/
neposredna plačila na površino/žival	17.786	6.612	6.513	6.392	20.513	20.284	17.454	17.336	17.249	17.083	16.857	17.057	17.036	99,9
proizvodno nevezana neposredna plačila	121.106	129.543	126.067	123.674	116.840	115.527	117.507	117.003	116.350	115.201	114.660	114.685	110.934	96,7
nerazporejeno, nepravilnosti, vračila	-451	-201	-275	-260	0	0	0	0	0	0	0	0	0	/
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja	19.329	21.337	22.908	22.123	21.760	22.875	25.511	25.350	25.332	25.988	23.282	7.528	9.845	130,8
vračilo trošarine za gorivo	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.033	19.800	16.952	0	0	/
podpore za zavarovanje	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	5.300	6.188	6.330	7.528	9.845	130,8
Odškodnine in druga izredna plačila	225	6.353	5.910	644	3.744	7.080	13.239	573	18.168	29.821	66.861	41.759	24.922	59,7
Izredna pomoč na posameznih trgih	25	139	395	478	3.599	3.514	1	441	15.424	27.124	60.503	1.514	2.983	197,0
Druge odškodnine in nadomestila	200	6.214	5.514	166	146	3.566	13.238	132	2.745	2.697	6.358	40.245	21.938	54,5
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.339	189.357	223.075	182.453	164.272	90,0
od tega EU	118.679	131.906	134.844	132.920	140.377	138.467	135.911	135.294	135.168	135.192	134.092	141.215	139.714	98,9

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Priloga 23: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	55.702	55.066	54.011	53.496	16.201	25.729	60.627	68.825	60.013	54.116	58.775	70.837	85.004	118,9
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	18.770	49.359	49.355	38.605	32.993	39.413	44.971	57.823	128,6
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	9.474	27.773	35.595	14.454	15.098	19.709	31.580	46.377	146,9
naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje	21.010	14.689	20.533	25.166	555	4.975	23.265	30.974	10.834	11.563	15.681	27.736	42.220	152,2
naložbe v trajne nasade	4.089	4.220	4.508	4.554	4.670	4.499	4.508	4.620	3.620	3.535	4.027	3.844	4.157	108,1
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	8.301	14.074	9.024	665	6.855	9.296	21.586	13.760	24.151	17.894	19.704	13.391	11.446	85,5
pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)	7.380	13.062	8.393	−170	6.241	8.538	6.755	9.446	10.179	7.959	7.783	5.945	8.684	146,1
sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov	86	104	119	137	0	166	317	631	521	573	246	247	463	187,4
uporaba storitev svetovanja	0	0	0	247	154	240	185	3.182	437	510	496	301	98	32,5
druge podpore kmetijskim gospodarstvom	836	908	512	450	461	353	14.330	501	13.015	8.853	11.179	6.898	2.201	31,9
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	4.308	6.916	9.370	8.711	1.715	3.120	3.304	7.604	9.675	11.299	5.429	6.360	6.119	87,2
naložbe v zemljiške operacije	1.616	4.444	6.857	6.747	289	2.022	2.348	6.812	9.044	10.508	4.801	5.894	5.597	85,4
zgodnje upokojevanje kmetov	2.604	2.377	2.215	1.640	1.082	757	594	416	279	201	43	0	0	/
druge infrastrukturne podpore kmetijstvu	88	94	298	325	345	341	362	376	352	590	585	465	523	112,3
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	3.839	7.964	11.867	11.733	9.824	13.933	19.506	21.062	108,0
Skupine in organizacije proizvajalcev	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0	69	75	221	515	672	591	235	39,7
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil	13.815	11.464	6.495	9.508	372	1.423	4.504	8.649	8.585	6.324	9.222	14.643	16.438	112,3
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	2.416	3.392	3.143	2.927	2.984	4.040	4.272	4.389	102,7
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	94.425	85.457	66.838	75.683	93.659	87.692	86.690	92.280	92.891	92.607	94.317	69.291	112.608	162,5
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	44.392	41.063	45.364	44.482	42.969	42.536	16.437	34.772	211,5
Plačila za kmetijsko–okoljsko–podnebne storitve	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	28.857	30.033	30.589	30.942	30.751	31.604	32.141	45.218	142,5
Plačila za ekološko kmetovanje	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	8.734	9.059	9.578	10.009	10.278	10.716	10.937	14.503	132,6
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu				1.380	1.222	5.710	6.536	6.750	6.892	7.310	7.537	7.432	8.648	116,4
Druge plačila povezana z ekosistemskimi storitvami									567	1.300	1.925	2.344	9.468	342,8
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	32.382	28.487	28.670	20.299	2.272	3.644	9.495	11.344	15.961	19.181	27.963	28.821	19.248	66,8
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno–lesne verige	3.847	6.121	3.072	1.570	1.127	3.080	6.643	5.631	5.369	7.582	8.258	8.773	4.818	54,9
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	12.414	5.868	11.829	9.116	31	153	0	11	184	1.395	4.240	6.624	6.224	94,0
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	11.390	9.125	8.237	6.570	0	120	180	4	99	0	2.005	1.347	1.335	99,1
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	290	2.672	5.698	10.309	10.205	13.459	12.077	6.871	56,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	165.905	181.055	168.949	216.860	127,9
od tega EU	142.170	131.361	115.587	113.366	84.202	87.425	116.891	128.951	126.478	121.927	132.192	123.431	153.470	124,3

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 24: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Indeks 2024/23
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	19.880	20.583	21.597	23.135	24.114	25.964	28.714	28.648	99,8
Raziskave in razvoj	1.819	1.227	1.285	1.285	1.436	1.730	1.656	1.578	1.665	1.896	2.127	2.123	2.078	97,9
Svetovalna služba	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	8.487	9.194	9.696	9.975	10.466	10.904	11.877	11.982	100,9
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	201	1.027	961	738	300	637	560	641	866	831	1.142	1.709	1.021	59,8
Strokovne naloge in javne službe v kmetijstvu	8.606	8.290	8.427	8.333	8.663	9.025	9.174	9.682	10.630	10.921	11.790	13.004	13.566	104,3
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	15.781	15.466	16.179	15.849	17.578	15.697	16.266	16.388	100,8
Ukrepi na področju veterinarstva	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	13.156	12.345	12.826	11.835	13.115	10.566	10.350	10.233	98,9
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	2.441	2.970	3.228	3.792	4.098	4.781	5.566	5.350	96,1
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme	83	365	405	464	463	184	151	125	222	364	350	350	805	230,1
Druge splošne storitve	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	4.398	4.463	4.892	4.904	5.127	5.888	8.876	11.286	127,2
Podpora nevladnim organizacijam	187	200	214	305	326	341	354	322	412	451	469	495	485	97,9
Informacijski sistemi za zeleni prehod kmetijstva												1.567	4.002	255,4
Tehnična pomoč	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	4.000	4.021	4.481	4.405	4.552	5.305	6.694	6.680	99,8
Drugo	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	57	88	89	87	124	114	120	120	100,0
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	46.818	47.548	53.855	56.322	104,6
od tega EU	2.617	3.453	3.061	4.179	3.851	4.759	5.053	5.600	4.937	5.171	5.136	8.617	11.687	135,6

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI**Priloga 25: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2012–2024**

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	45.801	46.130	43.112	39.896	45.983	61.932	60.082	51.465	54.835	70.902	96.684	95.226	104.673	109,9
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	61.022	68.004	71.946	80.975	85.377	95.689	109.113	117.266	103.493	118.728	147.181	153.188	162.252	105,9
03 Ribe, raki	1.837	2.970	8.539	8.352	9.291	8.759	10.252	14.187	12.995	21.721	23.350	27.444	29.270	106,7
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	132.801	142.018	143.012	136.124	140.679	174.590	175.826	177.614	181.869	198.654	253.342	271.650	276.288	101,7
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	2.734	2.298	1.611	1.393	2.088	2.466	2.591	3.549	3.535	3.500	4.803	3.530	3.487	98,8
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	6.430	6.886	8.476	9.976	11.867	13.316	12.976	13.264	14.507	15.162	14.426	16.442	20.412	124,1
07 Užitne vrtnine	12.211	13.989	18.141	20.192	22.639	22.426	32.150	38.108	30.544	28.712	30.667	32.948	43.325	131,5
08 Užitno sadje in oreški	30.086	33.605	54.831	74.454	64.432	75.229	70.453	84.762	108.327	103.032	122.479	86.887	101.470	116,8
09 Kava, čaj, začimbe	8.831	14.128	12.700	15.129	20.724	26.552	40.432	38.073	34.865	38.430	53.137	58.228	60.491	103,9
10 Žita	38.988	33.829	27.480	35.451	34.841	51.625	52.058	61.408	69.982	101.713	99.657	84.483	78.536	93,0
11 Proizvodi mlinске industrije	9.066	5.947	5.396	6.912	8.355	13.396	12.348	11.254	9.936	9.767	12.835	15.215	16.441	108,1
12 Oljna semena in plodovi	37.524	34.954	24.785	26.462	42.486	50.065	51.104	49.672	46.082	51.474	52.227	49.001	45.459	92,8
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	7.799	6.492	9.927	11.244	12.178	13.442	15.240	17.088	18.186	16.868	19.899	16.582	15.583	94,0
14 Rastlinski material za pletarstvo	13	12	14	7	7	9	5	31	12	34	54	111	117	105,5
15 Masti in olja, voski	21.120	17.880	25.522	22.681	23.768	25.606	22.852	44.618	40.610	75.676	91.133	57.444	58.463	101,8
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	67.865	72.505	74.495	84.594	90.845	99.648	108.567	115.613	118.863	132.719	160.638	176.742	188.181	106,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	39.595	37.222	40.677	32.932	31.340	21.694	27.301	35.062	31.968	37.065	43.181	76.958	47.971	62,3
18 Kakav in kakavovi proizvodi	14.410	15.172	15.019	16.440	17.996	19.064	20.634	31.785	39.193	54.424	46.638	46.316	63.050	136,1
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	37.892	45.310	53.719	56.809	62.599	71.545	77.255	80.244	77.148	87.078	95.147	114.270	122.452	107,2
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	12.460	11.934	11.382	11.835	13.422	13.434	14.282	16.040	18.532	24.475	29.840	28.975	30.625	105,7
21 Razna živila	83.426	101.162	105.524	119.750	138.318	191.920	220.262	240.221	239.822	283.303	337.354	428.190	565.839	132,1
22 Pijače, alkoholi in kis	87.901	92.882	105.398	115.430	116.419	111.323	124.096	140.257	144.500	183.772	189.670	204.645	204.042	99,7
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	67.188	82.243	105.584	132.721	139.472	104.937	154.120	129.606	155.399	119.506	93.820	83.497	69.635	83,4
24 Tobak in tobačni nadomestki	91	145	311	349	2.512	1.824	1.466	2.974	2.898	2.185	2.613	4.955	6.615	133,5
SKUPAJ	827.092	887.717	967.600	1.060.108	1.137.638	1.270.489	1.415.465	1.514.161	1.558.100	1.778.901	2.020.774	2.132.927	2.314.677	108,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 26: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	20.690	20.349	23.172	26.473	25.732	29.429	31.067	33.013	33.605	35.400	40.732	46.092	48.338	104,9
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	183.196	190.079	197.679	211.361	226.538	226.222	235.911	248.551	205.892	219.357	281.940	327.717	365.026	111,4
03 Ribe, raki	39.841	38.970	44.094	49.118	63.786	64.500	68.351	74.609	61.254	77.401	91.068	101.670	105.959	104,2
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	134.897	152.541	154.435	150.925	148.380	173.891	181.452	178.264	180.978	194.985	243.323	263.319	290.185	110,2
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	7.646	8.181	5.692	5.407	5.523	7.475	7.904	7.749	7.748	8.810	9.358	8.855	10.328	116,6
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	40.623	44.600	40.165	40.747	45.873	50.290	49.328	52.653	49.921	59.819	65.456	69.616	69.825	100,3
07 Užitne vrtnine	95.149	107.733	100.941	107.583	114.445	123.832	126.434	150.010	134.766	128.530	145.853	187.425	186.705	99,6
08 Užitno sadje in oreški	138.657	152.505	157.379	187.063	194.567	222.239	211.627	216.111	241.834	240.179	265.548	280.013	285.231	101,9
09 Kava, čaj, začimbe	46.808	46.215	44.484	53.051	53.524	67.017	82.915	78.667	71.201	77.283	105.144	114.369	116.841	102,2
10 Žita	68.217	85.670	82.319	70.591	66.630	81.700	84.750	82.447	77.777	102.333	135.314	138.235	103.524	74,9
11 Proizvodi mlinске industrije	33.318	33.324	32.525	32.416	31.216	32.665	36.437	36.952	36.095	39.994	54.901	62.459	49.031	78,5
12 Oljna semena in plodovi	43.214	39.270	27.799	35.316	37.847	36.054	39.478	41.147	42.563	46.771	57.089	56.490	56.884	100,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	8.440	9.863	12.417	11.654	12.298	13.416	15.295	16.462	17.091	18.666	22.727	20.368	20.359	100,0
14 Rastlinski material za pletarstvo	356	410	413	460	619	846	872	1.074	948	668	954	1.209	1.109	91,7
15 Masti in olja, voski	75.780	70.344	72.822	72.015	73.967	75.674	73.842	84.311	78.844	118.185	169.995	118.216	123.988	104,9
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	61.929	64.827	64.354	69.418	72.017	77.880	85.639	90.040	95.528	102.970	120.660	131.868	141.615	107,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	97.223	83.963	84.402	75.142	62.925	66.816	67.993	74.739	62.343	92.375	114.176	159.375	117.045	73,4
18 Kakav in kakavovi proizvodi	76.358	81.484	85.965	89.244	97.207	95.480	103.169	109.804	114.416	132.740	139.425	152.500	178.933	117,3
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	128.424	136.151	142.039	146.446	153.905	167.831	170.922	184.318	190.612	210.178	248.134	296.865	325.730	109,7
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	76.039	79.654	78.389	81.697	85.572	93.977	98.765	106.049	102.629	116.348	138.692	166.427	185.839	111,7
21 Razna živila	133.172	147.423	144.460	152.740	167.184	177.075	193.071	198.983	202.085	217.546	257.854	290.675	316.458	108,9
22 Pijače, alkoholi in kis	112.350	108.390	120.791	138.859	142.742	149.360	161.098	173.255	166.912	195.617	237.488	275.240	307.378	111,7
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	149.718	161.676	188.736	221.463	233.051	229.662	251.137	232.821	252.076	228.864	249.510	267.831	246.904	92,2
24 Tobak in tobačni nadomestki	78.772	66.855	64.436	68.184	65.783	68.229	75.082	89.661	108.293	110.242	155.450	180.612	188.522	104,4
SKUPAJ	1.850.816	1.930.479	1.969.908	2.097.372	2.181.330	2.331.561	2.452.538	2.561.690	2.535.412	2.775.260	3.350.789	3.717.445	3.841.757	103,3

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 27: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
01 Žive živali	25.111	25.781	19.940	13.423	20.251	32.503	29.015	18.452	21.229	35.502	55.952	49.133	56.335
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-122.173	-122.076	-125.733	-130.387	-141.161	-130.533	-126.798	-131.285	-102.399	-100.629	-134.759	-174.529	-202.774
03 Ribe, raki	-38.005	-36.001	-35.554	-40.767	-54.494	-55.741	-58.099	-60.423	-48.259	-55.680	-67.719	-74.225	-76.689
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	-2.095	-10.523	-11.423	-14.801	-7.702	699	-5.627	-650	891	3.669	10.019	8.331	-13.896
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-4.912	-5.883	-4.081	-4.014	-3.435	-5.009	-5.313	-4.200	-4.213	-5.310	-4.555	-5.325	-6.842
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-34.193	-37.713	-31.689	-30.771	-34.006	-36.974	-36.352	-39.389	-35.414	-44.656	-51.030	-53.174	-49.413
07 Užitne vrtnine	-82.938	-93.744	-82.800	-87.391	-91.806	-101.406	-94.284	-111.902	-104.222	-99.818	-115.186	-154.477	-143.380
08 Užitno sadje in oreški	-108.571	-118.900	-102.548	-112.609	-130.134	-147.010	-141.174	-131.349	-133.507	-137.147	-143.069	-193.127	-183.761
09 Kava, čaj, začimbe	-37.976	-32.087	-31.784	-37.921	-32.800	-40.465	-42.483	-40.594	-36.335	-38.853	-52.008	-56.141	-56.351
10 Žita	-29.229	-51.841	-54.839	-35.140	-31.789	-30.076	-32.692	-21.039	-7.795	-620	-35.657	-53.752	-24.988
11 Proizvodi mlinske industrije	-24.253	-27.376	-27.129	-25.504	-22.860	-19.269	-24.089	-25.697	-26.158	-30.227	-42.066	-47.244	-32.590
12 Oljna semena in plodovi	-5.689	-4.316	-3.014	-8.853	4.639	14.012	11.626	8.526	3.519	4.703	-4.862	-7.488	-11.425
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-641	-3.371	-2.490	-409	-120	26	-55	626	1.094	-1.798	-2.828	-3.786	-4.776
14 Rastlinski material za pletarstvo	-343	-398	-399	-453	-612	-837	-867	-1.043	-936	-633	-900	-1.098	-992
15 Masti in olja, voski	-54.660	-52.464	-47.300	-49.334	-50.199	-50.069	-50.990	-39.693	-38.234	-42.509	-78.862	-60.772	-65.524
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	5.937	7.678	10.141	15.176	18.828	21.768	22.928	25.573	23.334	29.749	39.979	44.874	46.565
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-57.628	-46.741	-43.726	-42.210	-31.585	-45.122	-40.691	-39.677	-30.374	-55.310	-70.994	-82.417	-69.074
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-61.948	-66.312	-70.947	-72.803	-79.211	-76.417	-82.535	-78.020	-75.223	-78.316	-92.787	-106.183	-115.882
19 Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-90.532	-90.841	-88.320	-89.637	-91.306	-96.286	-93.666	-104.074	-113.464	-123.100	-152.987	-182.595	-203.278
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-63.580	-67.720	-67.007	-69.861	-72.150	-80.543	-84.483	-90.009	-84.097	-91.873	-108.852	-137.452	-155.214
21 Razna živila	-49.746	-46.261	-38.935	-32.990	-28.866	14.845	27.191	41.238	37.737	65.757	79.500	137.515	249.380
22 Pijače, alkoholi in kis	-24.449	-15.508	-15.393	-23.429	-26.323	-38.038	-37.002	-32.998	-22.412	-11.844	-47.818	-70.595	-103.336
23 Ostanki in odpadki živilske ind., krma	-82.530	-79.433	-83.152	-88.742	-93.579	-124.725	-97.017	-103.215	-96.678	-109.358	-155.690	-184.334	-177.269
24 Tobak in tobačni nadomestki	-78.681	-66.710	-64.125	-67.835	-63.271	-66.405	-73.616	-86.687	-105.396	-108.057	-152.837	-175.657	-181.907
SKUPAJ	-1.023.724	-1.042.762	-1.002.308	-1.037.265	-1.043.692	-1.061.072	-1.037.073	-1.047.528	-977.311	-996.359	-1.330.015	-1.584.518	-1.527.080

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 28: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2012–2024

KNCT		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
0102	Živo govedo	20.855	20.921	19.419	19.481	23.362	29.114	27.474	23.123	25.616	30.245	33.055	30.343	31.316	103,2
0103	Živi prašiči	2.675	1.436	1.965	761	219	2	54	260	595	1.414	1.731	2.216	2.588	116,8
02	Meso, užitni klavnični proizvodi, od tega:	24.281	27.357	27.796	27.671	30.438	33.908	38.719	40.760	36.400	40.572	38.671	39.017	38.695	99,2
0201, 0202	goveje	2.047	2.057	2.833	5.229	5.216	5.471	6.193	7.145	6.813	7.275	6.307	4.695	4.934	105,1
0203	prašičje	1.276	1.051	1.459	1.901	1.800	2.480	3.894	4.418	3.099	4.111	4.567	3.402	2.896	85,1
0207	perutninsko	18.145	21.331	19.800	16.554	19.415	21.754	23.088	23.598	22.170	24.289	23.757	25.617	26.491	103,4
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	276.222	273.241	272.775	305.319	319.578	313.166	307.561	291.277	310.622	322.406	295.704	300.162	311.414	103,7
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	606	119	452	129	520	568	534	486	241	389	2.343	475	243	51,2
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	28.237	20.932	17.479	13.272	18.978	31.554	38.804	36.905	37.622	35.386	39.382	41.554	47.693	114,8
0405	Maslo in namazi	436	91	187	97	97	157	113	118	154	252	307	269	320	118,7
0406	Sir in skuta	3.029	3.632	3.625	5.257	8.144	10.047	10.254	9.274	9.435	9.673	9.771	9.738	11.467	117,8
0407	Jajca v lupini	1.718	1.459	1.859	1.811	2.262	1.880	1.961	1.880	1.662	2.658	2.459	1.587	722	45,5
07	Užitne vrtnine	14.599	12.925	17.685	19.859	22.843	21.782	33.442	47.371	37.152	30.845	24.178	25.484	44.423	174,3
08	Užitno sadje in oreški, od tega:	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.742	91.740	116.616	138.417	130.506	126.115	78.057	89.538	114,7
0808	sveža jabolka, hruške	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	28.016	22.147	16.268	11.816	11.596	13.785	118,9
10	Žita, od tega:	164.644	150.194	149.113	199.177	189.099	252.812	260.312	299.217	401.983	469.664	296.218	277.182	335.095	120,9
1001	pšenica in soržica	65.046	54.011	51.913	61.173	62.152	87.196	84.591	59.402	85.364	99.437	78.712	95.383	111.472	116,9
1003	ječmen	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	13.222	8.240	18.595	22.558	19.011	10.570	13.890	131,4
1005	koruza	88.356	88.756	88.744	124.102	118.600	137.616	157.644	227.755	293.338	341.326	194.389	167.025	204.415	122,4
11	Proizvodi mlinске industrije, od tega:	21.534	10.997	12.664	18.268	27.153	41.625	35.813	31.758	23.964	22.089	20.701	28.999	35.093	121,0
1101	pšenična ali soržična moka	17.992	3.570	9.507	12.202	13.452	18.856	17.581	12.836	10.842	10.499	10.192	10.869	15.364	141,4
1210	Hmelj	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.205	1.946	2.253	1.702	1.750	1.325	75,7
15	Masti in olja, voski, od tega:	22.506	21.394	31.419	28.534	29.226	28.862	27.511	52.301	42.303	63.539	51.670	39.099	42.561	108,9
1512	olje iz sončnic	3.689	1.095	5.744	5.538	2.831	5.042	8.194	25.487	19.551	30.743	23.866	11.412	11.166	97,8
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	21.149	20.982	22.124	25.164	26.846	29.300	30.787	31.698	31.298	35.925	38.562	39.944	40.951	102,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi, od tega:	37.128	38.589	63.189	52.969	43.222	22.583	41.570	44.201	46.638	56.427	44.033	67.277	50.712	75,4
1701	sladkor iz trsa ali pese	32.327	34.319	58.393	48.115	38.384	17.834	36.188	38.434	41.832	51.317	39.026	63.029	47.455	75,3
19	Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	16.399	18.600	21.073	24.050	26.953	32.936	35.995	37.271	36.846	38.538	39.596	39.962	43.650	109,2
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	7.441	9.928	7.594	8.566	7.721	7.774	7.032	7.414	8.728	12.508	13.333	9.993	9.958	99,7
2204	Vino	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.850	6.806	5.329	9.555	5.829	6.191	4.495	4.098	91,2
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	135.717	148.609	204.818	281.715	321.032	228.780	343.887	298.059	360.112	208.233	87.576	43.993	31.243	71,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 29: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2012–2024

KNCT		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
0102	Živo govedo	3.821	3.999	5.205	7.668	5.857	6.258	7.927	7.925	8.809	9.455	8.859	9.814	10.446	106,4
0103	Živi prašiči	2.149	1.952	2.135	1.923	2.524	2.392	2.395	2.387	2.293	2.014	1.983	1.698	1.788	105,3
02	Meso, užitni klavnični proizvodi, od tega:	68.617	70.100	75.451	83.726	87.686	82.871	88.225	86.299	77.844	84.081	83.985	90.158	97.419	108,1
0201, 0202	goveje	5.995	7.013	7.649	10.102	9.828	10.396	11.405	11.892	9.858	11.187	10.568	10.934	13.650	124,8
0203	prašičje	43.109	43.200	45.370	49.135	53.443	47.115	48.151	44.808	39.652	41.345	39.175	42.200	45.459	107,7
0207	perutninsko	14.810	14.896	15.364	17.424	17.700	18.338	20.191	20.802	18.958	19.678	22.332	25.422	27.180	106,9
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	87.408	75.193	56.802	53.062	46.763	44.683	49.603	40.967	44.215	42.072	43.424	50.872	63.098	124,0
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	4.032	4.315	4.612	5.374	5.339	5.594	6.069	6.296	4.450	5.591	4.721	5.352	6.099	113,9
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	18.828	17.925	18.701	19.166	16.094	14.973	14.592	15.401	16.715	17.048	18.094	18.715	18.907	101,0
0405	Maslo in namazi	1.205	1.382	1.716	2.074	2.287	2.024	2.265	2.283	2.368	2.482	2.741	3.288	3.517	107,0
0406	Sir in skuta	15.070	16.967	17.581	21.415	23.332	24.924	26.870	26.746	27.304	29.192	28.190	29.462	31.497	106,9
0407	Jajca v lupini	2.175	2.161	2.094	1.866	1.995	2.083	1.334	1.056	1.050	1.095	831	988	2.403	243,2
07	Užitne vrtnine	114.597	128.272	125.590	128.492	130.702	140.759	145.978	163.495	148.692	131.255	142.968	177.873	175.804	98,8
08	Užitno sadje in oreški, od tega:	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.929	233.905	247.515	272.940	261.422	263.944	237.773	238.950	100,5
0808	sveža jabolka, hruške	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	29.585	29.530	25.852	29.829	29.731	23.201	78,0
10	Žita, od tega:	290.315	370.735	385.278	343.262	346.602	411.661	425.499	373.162	365.035	380.377	358.763	441.459	382.269	86,6
1001	pšenica in soržica	101.391	144.036	142.415	145.836	166.754	171.897	173.786	176.285	123.505	117.671	138.422	214.631	138.536	64,5
1003	ječmen	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142	31.493	25.052	16.917	15.677	23.226	19.682	19.375	21.599	111,5
1005	koruza	152.243	189.535	188.499	153.326	138.343	191.066	210.826	164.246	208.207	222.882	182.942	189.810	203.501	107,2
11	Proizvodi mlinске industrije, od tega:	73.047	69.798	72.570	75.811	82.808	95.764	98.420	92.687	82.972	86.812	86.253	96.564	84.827	87,8
1101	pšenična ali soržična moka	19.122	18.246	19.174	23.076	27.492	29.018	31.155	21.862	17.273	18.548	21.937	29.625	20.750	70,0
1210	Hmelj	37	63	36	53	143	126	160	245	415	451	406	184	165	89,6
15	Masti in olja, voski, od tega:	68.747	63.124	76.696	74.326	82.961	76.714	77.829	97.618	80.449	93.105	92.829	81.682	89.844	110,0
1512	olje iz sončnic	20.008	20.727	27.441	25.631	23.009	30.678	33.212	50.165	38.284	46.206	48.538	34.486	39.870	115,6
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	14.761	15.174	15.164	17.003	18.225	19.292	21.380	21.608	21.593	23.128	23.393	23.420	25.519	109,0
17	Sladkor in sladkorni proizvodi, od tega:	113.236	107.134	127.131	124.815	88.490	94.989	118.492	132.043	93.453	143.388	132.774	146.335	118.951	81,3
1701	sladkor iz trsa ali pese	90.510	85.646	104.011	99.266	65.308	72.834	93.287	103.900	67.034	113.503	102.525	116.570	89.362	76,7
19	Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	56.947	61.039	61.475	64.558	69.157	74.926	77.262	84.838	91.696	95.393	98.012	102.612	111.880	109,0
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	60.456	61.772	62.067	64.505	69.455	71.207	74.927	77.980	74.537	84.322	89.878	88.179	91.869	104,2
2204	Vino	8.697	9.454	12.971	13.953	13.391	12.049	10.945	9.745	8.686	8.625	8.955	11.171	38.540	345,0
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	231.445	208.846	287.598	382.550	448.238	432.845	466.007	419.592	463.522	313.174	246.605	231.383	235.490	101,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 30: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2012–2024

KNCT		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
0102	Živo govedo	17.034	16.923	14.214	11.813	17.505	22.856	19.547	15.198	16.807	20.790	24.196	20.529	20.870
0103	Živi prašiči	525	-516	-170	-1.162	-2.305	-2.391	-2.341	-2.127	-1.698	-600	-252	517	800
02	Meso, užitni klavnični proizvodi, od tega:	-44.336	-42.743	-47.655	-56.055	-57.248	-48.963	-49.506	-45.539	-41.444	-43.510	-45.314	-51.140	-58.724
0201, 0202	goveje	-3.948	-4.956	-4.816	-4.873	-4.612	-4.925	-5.212	-4.747	-3.045	-3.912	-4.261	-6.239	-8.716
0203	prašičje	-41.834	-42.149	-43.912	-47.234	-51.643	-44.635	-44.257	-40.390	-36.553	-37.233	-34.608	-38.798	-42.563
0207	perutninsko	3.336	6.435	4.437	-870	1.716	3.416	2.896	2.796	3.212	4.611	1.424	195	-689
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	188.815	198.047	215.973	252.256	272.815	268.483	257.959	250.311	266.407	280.333	252.280	249.290	248.316
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	-3.426	-4.196	-4.159	-5.245	-4.819	-5.026	-5.535	-5.810	-4.209	-5.201	-2.379	-4.877	-5.855
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	9.410	3.007	-1.222	-5.894	2.884	16.580	24.212	21.504	20.907	18.337	21.288	22.839	28.786
0405	Maslo in namazi	-769	-1.291	-1.528	-1.976	-2.190	-1.866	-2.152	-2.166	-2.215	-2.230	-2.434	-3.019	-3.197
0406	Sir in skuta	-12.041	-13.335	-13.957	-16.158	-15.188	-14.877	-16.616	-17.471	-17.868	-19.519	-18.419	-19.724	-20.030
0407	Jajca v lupini	-457	-702	-235	-55	267	-203	627	825	612	1.564	1.628	599	-1.681
07	Užitne vrtnine	-99.998	-115.347	-107.905	-108.633	-107.859	-118.977	-112.536	-116.124	-111.540	-100.411	-118.790	-152.389	-131.381
08	Užitno sadje in oreški, od tega:	-114.476	-121.707	-121.809	-120.845	-136.804	-170.187	-142.165	-130.899	-134.523	-130.916	-137.830	-159.716	-149.412
0808	sveža jabolka, hruške	1.138	640	-4.790	-981	-3.289	-33.340	-13.301	-1.568	-7.383	-9.585	-18.013	-18.135	-9.415
10	Žita, od tega:	-125.671	-220.541	-236.165	-144.085	-157.503	-158.850	-165.187	-73.945	36.948	89.287	-62.546	-164.277	-47.174
1001	pšenica in soržica	-36.345	-90.025	-90.502	-84.663	-104.602	-84.701	-89.195	-116.883	-38.141	-18.234	-59.711	-119.248	-27.064
1003	ječmen	-7.557	-14.872	-28.192	-15.788	-16.575	-8.485	-11.830	-8.678	2.918	-668	-671	-8.806	-7.709
1005	koruza	-63.887	-100.779	-99.754	-29.223	-19.743	-53.450	-53.182	63.508	85.131	118.444	11.447	-22.784	914
11	Proizvodi mlinске industrije, od tega:	-51.513	-58.801	-59.906	-57.543	-55.655	-54.139	-62.608	-60.930	-59.007	-64.723	-65.552	-67.565	-49.733
1101	pšenična ali soržična moka	-1.130	-14.676	-9.667	-10.874	-14.040	-10.162	-13.575	-9.026	-6.432	-8.050	-11.745	-18.756	-5.386
1210	Hmelj	1.224	1.340	1.795	1.773	2.010	2.441	2.789	2.961	1.531	1.802	1.295	1.566	1.160
15	Masti in olja, voski, od tega:	-46.241	-41.730	-45.277	-45.791	-53.736	-47.852	-50.317	-45.316	-38.146	-29.567	-41.159	-42.582	-47.283
1512	olje iz sončnic	-16.318	-19.632	-21.698	-20.093	-20.178	-25.635	-25.017	-24.678	-18.732	-15.463	-24.672	-23.074	-28.704
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.387	5.808	6.960	8.161	8.621	10.008	9.408	10.090	9.705	12.797	15.169	16.524	15.432
17	Sladkor in sladkorni proizvodi, od tega:	-76.108	-68.545	-63.942	-71.846	-45.268	-72.406	-76.922	-87.842	-46.815	-86.961	-88.741	-79.058	-68.239
1701	sladkor iz trsa ali pese	-58.184	-51.327	-45.618	-51.151	-26.924	-55.000	-57.099	-65.466	-25.202	-62.186	-63.500	-53.541	-41.907
19	Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-40.548	-42.439	-40.402	-40.508	-42.204	-41.990	-41.267	-47.566	-54.850	-56.855	-58.417	-62.650	-68.231
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-53.015	-51.844	-54.473	-55.939	-61.733	-63.433	-67.895	-70.566	-65.809	-71.814	-76.545	-78.185	-81.911
2204	Vino	-4.015	-1.368	-5.285	-8.658	-8.714	-6.198	-4.139	-4.416	869	-2.796	-2.764	-6.676	-34.442
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	-95.728	-60.237	-82.780	-100.836	-127.206	-204.064	-122.120	-121.533	-103.411	-104.941	-159.029	-187.389	-204.246

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 31: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	262	429	714	797	4.067	3.516	2.780	2.589	2.603	2.548	2.510	3.945	5.981	151,6
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	2.924	4.680	11.440	14.152	14.373	18.258	22.171	26.017	19.932	18.981	26.239	32.310	45.009	139,3
03 Ribe, raki	885	580	3.340	3.448	4.398	5.374	6.754	9.399	6.126	11.324	13.656	13.727	10.610	77,3
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	8.543	13.571	13.043	21.118	31.398	39.941	44.272	46.187	53.402	56.042	69.458	61.580	68.164	110,7
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	269	154	83	66	155	299	777	1.324	1.097	824	967	556	594	106,8
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.244	2.261	1.782	2.137	2.707	3.512	3.943	4.725	5.417	5.408	5.697	5.685	8.429	148,3
07 Užitne vrtnine	1.081	1.867	2.797	2.385	3.410	4.597	7.306	7.395	6.188	7.272	7.326	8.821	8.433	95,6
08 Užitno sadje in oreški	3.503	3.363	15.466	25.473	27.396	33.073	28.785	31.155	26.146	32.863	40.287	27.033	28.288	104,6
09 Kava, čaj, začimbe	4.977	5.079	6.561	8.480	11.372	12.090	14.292	15.789	15.005	15.855	20.030	24.887	27.426	110,2
10 Žita	1.108	1.146	2.533	2.533	1.800	3.139	3.647	3.929	3.406	9.382	6.800	7.152	3.874	54,2
11 Proizvodi mlinske industrije	1.738	3.401	1.137	1.194	1.896	3.016	2.747	2.300	2.222	3.058	3.239	3.117	4.018	128,9
12 Oljna semena in plodovi	1.602	1.258	2.223	1.539	2.056	5.044	4.399	4.739	4.559	4.621	5.482	7.190	5.026	69,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	285	224	194	171	149	224	118	98	79	96	625	505	417	82,5
14 Rastlinski material za pletarstvo	3	4	3	5	3	5	4	6	9	18	21	59	100	168,2
15 Masti in olja, voski	8.892	9.842	16.908	7.034	5.512	5.600	4.148	6.931	10.578	13.592	13.220	10.234	9.954	97,3
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	7.183	8.415	11.606	14.812	17.014	20.023	22.446	25.388	20.467	22.730	30.382	37.088	40.500	109,2
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.057	2.479	6.086	9.055	11.275	4.618	7.053	13.975	9.448	12.356	13.645	27.180	21.774	80,1
18 Kakav in kakavovi proizvodi	2.486	2.785	2.669	3.334	3.739	4.432	5.027	6.606	6.767	8.663	10.791	12.931	19.533	151,1
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	6.491	7.050	9.032	12.362	13.303	16.106	18.885	24.423	26.245	32.768	39.988	45.391	44.874	98,9
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	3.550	2.768	3.468	3.477	3.282	3.537	4.102	4.213	4.506	7.066	8.093	8.118	8.777	108,1
21 Razna živila	7.632	9.406	11.185	12.502	16.464	19.275	18.521	19.156	20.291	23.778	30.509	39.779	48.653	122,3
22 Pijače, alkoholi in kis	16.857	15.773	18.026	18.190	20.018	26.421	31.818	37.917	34.511	40.743	44.155	52.108	52.585	100,9
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	1.867	10.221	31.560	32.427	42.693	31.449	43.792	40.929	50.001	25.519	22.132	24.192	20.841	86,2
24 Tobak in tobačni nadomestki	19	0	0	18	1.144	1.173	258	273	0	12	372	786	667	84,9
SKUPAJ	86.459	106.755	171.854	196.708	239.624	264.723	298.047	335.463	329.002	355.518	415.620	454.378	484.526	106,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 32: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	619	972	1.775	3.886	2.524	3.209	2.225	1.326	3.288	3.613	5.057	1.801	2.300	127,7
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	349	2.626	9.867	23.776	28.183	25.703	27.160	25.741	22.063	24.934	33.632	36.665	42.456	115,8
03 Ribe, raki	2.761	4.905	7.633	12.023	19.247	16.621	19.098	19.644	18.449	21.225	23.419	25.417	24.665	97,0
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	5.156	5.773	7.311	14.752	20.942	23.723	27.273	26.593	24.853	24.645	29.016	38.847	40.625	104,6
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	490	585	677	745	663	841	957	717	797	1.300	1.068	817	1.154	141,2
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	91	392	279	577	1.076	960	1.026	1.033	808	1.185	1.273	1.506	1.765	117,2
07 Užitne vrtnine	1.617	3.634	4.893	6.782	7.749	7.756	7.201	10.041	12.642	19.397	24.506	30.541	31.808	104,1
08 Užitno sadje in oreški	3.943	6.613	7.225	6.370	8.425	10.320	8.475	11.540	12.725	20.692	28.023	38.627	46.700	120,9
09 Kava, čaj, začimbe	1.491	1.258	1.611	2.520	4.600	6.365	6.206	5.283	6.650	6.889	8.144	8.820	9.506	107,8
10 Žita	1.879	11.189	14.635	12.994	11.959	15.773	27.055	20.481	22.194	35.105	52.298	29.730	28.592	96,2
11 Proizvodi mlinске industrije	2.356	2.300	2.927	4.289	5.598	6.055	6.822	6.676	5.014	5.066	7.515	9.840	8.726	88,7
12 Oljna semena in plodovi	449	871	3.586	4.203	3.069	6.589	8.777	7.883	8.143	4.523	9.767	9.008	5.046	56,0
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	123	201	477	499	524	608	705	654	623	739	1.043	839	948	113,0
14 Rastlinski material za pletarstvo	39	37	52	35	42	33	34	24	18	21	20	27	33	118,7
15 Masti in olja, voski	4.259	3.489	4.234	6.229	11.670	9.976	10.872	10.381	10.067	13.884	17.787	14.719	16.868	114,6
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.749	8.020	9.178	16.861	18.807	21.811	24.881	26.882	26.831	29.134	35.943	39.219	43.507	110,9
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	28.657	5.526	8.949	6.511	6.264	8.864	6.117	7.093	7.765	10.498	11.572	13.846	13.033	94,1
18 Kakav in kakavovi proizvodi	4.760	5.688	12.274	18.707	19.758	33.889	27.954	27.319	33.169	41.917	37.035	36.200	43.735	120,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	14.320	16.777	21.114	25.782	26.401	31.019	31.431	35.195	37.108	42.859	45.620	58.254	70.826	121,6
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	2.611	2.774	4.127	6.672	7.928	9.262	10.029	11.656	11.842	13.966	17.011	23.762	23.965	100,9
21 Razna živila	12.319	12.453	19.345	23.598	25.963	30.111	31.609	32.578	30.264	33.133	41.092	49.314	58.133	117,9
22 Pijače, alkoholi in kis	16.376	16.619	17.567	22.243	25.344	28.870	33.741	37.107	33.152	38.115	50.908	65.991	74.786	113,3
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	1.691	2.798	5.742	5.991	6.969	7.213	11.062	8.190	11.490	9.240	18.538	21.423	12.958	60,5
24 Tobak in tobačni nadomestki	1.917	1.624	1.341	1.379	1.433	61	48	295	216	1.916	2.690	7.603	10.028	131,9
SKUPAJ	115.022	117.124	166.816	227.425	265.138	305.633	330.760	334.333	340.169	403.994	502.980	562.817	612.163	108,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 33: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
01 Žive živali	–357	–542	–1.061	–3.089	1.543	307	555	1.263	–685	–1.065	–2.547	2.144	3.681
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	2.576	2.055	1.573	–9.624	–13.811	–7.445	–4.989	276	–2.130	–5.953	–7.393	–4.355	2.553
03 Ribe, raki	–1.875	–4.326	–4.294	–8.575	–14.848	–11.247	–12.344	–10.246	–12.323	–9.901	–9.763	–11.689	–14.055
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	3.387	7.798	5.732	6.366	10.456	16.218	16.999	19.594	28.549	31.397	40.442	22.733	27.539
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	–221	–431	–594	–679	–508	–542	–180	607	300	–476	–102	–261	–560
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.152	1.869	1.504	1.560	1.631	2.552	2.917	3.692	4.609	4.223	4.423	4.179	6.664
07 Užitne vrtnine	–537	–1.767	–2.096	–4.397	–4.338	–3.158	105	–2.646	–6.454	–12.125	–17.180	–21.721	–23.375
08 Užitno sadje in oreški	–440	–3.250	8.242	19.103	18.970	22.753	20.310	19.615	13.421	12.171	12.264	–11.594	–18.412
09 Kava, čaj, začimbe	3.486	3.821	4.950	5.960	6.772	5.724	8.086	10.506	8.355	8.966	11.886	16.067	17.920
10 Žita	–771	–10.043	–12.101	–10.461	–10.159	–12.634	–23.408	–16.552	–18.788	–25.723	–45.498	–22.577	–24.718
11 Proizvodi mlinске industrije	–618	1.101	–1.790	–3.095	–3.702	–3.039	–4.075	–4.376	–2.792	–2.008	–4.276	–6.723	–4.708
12 Oljna semena in plodovi	1.153	388	–1.363	–2.664	–1.013	–1.546	–4.378	–3.144	–3.583	98	–4.285	–1.817	–20
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	162	23	–283	–328	–375	–384	–587	–556	–544	–642	–418	–334	–532
14 Rastlinski material za pletarstvo	–35	–33	–49	–30	–39	–29	–30	–18	–9	–4	1	32	67
15 Masti in olja, voski	4.633	6.353	12.674	805	–6.158	–4.376	–6.723	–3.450	511	–292	–4.568	–4.485	–6.915
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	434	395	2.428	–2.050	–1.794	–1.787	–2.435	–1.494	–6.364	–6.404	–5.561	–2.131	–3.007
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	–26.600	–3.047	–2.863	2.543	5.011	–4.246	935	6.881	1.682	1.858	2.073	13.334	8.741
18 Kakav in kakavovi proizvodi	–2.275	–2.903	–9.605	–15.373	–16.019	–29.457	–22.927	–20.713	–26.403	–33.254	–26.245	–23.270	–24.202
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	–7.829	–9.728	–12.082	–13.420	–13.097	–14.913	–12.546	–10.772	–10.863	–10.091	–5.632	–12.863	–25.952
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	939	–6	–659	–3.195	–4.646	–5.724	–5.926	–7.443	–7.336	–6.900	–8.918	–15.644	–15.188
21 Razna živila	–4.687	–3.047	–8.160	–11.096	–9.499	–10.836	–13.088	–13.422	–9.973	–9.355	–10.583	–9.535	–9.481
22 Pijače, alkoholi in kis	481	–846	459	–4.053	–5.326	–2.450	–1.923	810	1.360	2.629	–6.753	–13.883	–22.200
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	176	7.422	25.817	26.436	35.724	24.235	32.729	32.739	38.511	16.279	3.594	2.769	7.883
24 Tobak in tobačni nadomestki	–1.898	–1.624	–1.341	–1.361	–289	1.112	210	–22	–216	–1.904	–2.318	–6.817	–9.361
SKUPAJ	–28.562	–10.370	5.038	–30.716	–25.515	–40.911	–32.713	1.130	–11.166	–48.476	–87.360	–108.438	–127.637

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 34: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	44.853	43.576	40.159	38.582	43.724	55.694	56.666	49.957	54.060	69.915	90.312	76.916	92.163	119,8
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	36.923	45.935	47.879	53.656	54.872	61.678	68.828	74.685	63.752	73.917	93.973	103.750	115.229	111,1
03 Ribe, raki	889	2.864	8.046	7.151	8.794	8.759	9.795	12.132	11.250	19.273	20.764	24.184	25.074	103,7
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	98.016	113.948	119.907	113.615	115.640	145.173	142.010	143.281	146.984	159.480	209.087	217.478	229.018	105,3
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	2.002	2.081	1.517	1.350	2.002	2.387	2.285	3.161	3.017	2.827	4.356	3.240	3.102	95,7
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	3.574	6.372	7.803	9.090	10.810	11.918	11.766	11.884	12.564	13.196	12.457	14.471	18.316	126,6
07 Užitne vrtnine	8.218	10.807	15.131	17.559	20.601	20.837	30.778	36.304	28.537	26.852	26.413	30.142	41.363	137,2
08 Užitno sadje in oreški	16.246	26.339	47.170	66.040	56.601	68.677	62.663	75.794	100.354	96.167	115.536	82.967	98.798	119,1
09 Kava, čaj, začimbe	1.817	12.188	10.950	13.227	18.204	21.269	29.882	27.085	25.975	28.486	36.454	40.242	44.992	111,8
10 Žita	36.832	32.500	25.817	34.115	33.693	49.387	50.946	59.987	68.481	98.704	98.167	70.469	70.841	100,5
11 Proizvodi mlinske industrije	307	4.321	2.401	2.910	4.500	8.527	7.639	6.917	5.955	6.635	9.128	11.780	12.965	110,1
12 Oljna semena in plodovi	30.834	30.731	19.007	19.942	35.732	41.031	41.298	40.572	35.197	40.974	43.006	39.320	36.724	93,4
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.728	4.365	6.415	6.961	9.386	10.285	11.139	12.518	11.122	9.525	11.345	11.719	9.131	77,9
14 Rastlinski material za pletarstvo	2	4	10	6	5	8	4	7	9	33	53	106	114	107,6
15 Masti in olja, voski	9.816	16.159	24.131	21.602	22.834	23.628	21.372	41.776	36.965	72.994	88.021	54.993	56.042	101,9
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	34.696	47.256	50.692	59.531	65.229	72.575	80.166	83.810	82.740	94.403	117.580	129.210	140.774	109,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	34.045	34.262	34.786	28.558	26.787	16.531	23.897	30.092	27.297	32.355	37.440	70.874	42.689	60,2
18 Kakav in kakavovi proizvodi	9.975	13.125	12.131	12.585	14.635	15.801	18.703	29.045	36.072	51.204	42.783	39.415	55.907	141,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	12.170	22.984	27.535	34.098	39.973	50.387	58.483	60.375	58.088	69.752	84.276	99.787	108.963	109,2
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	4.674	7.672	7.347	7.489	9.381	8.772	9.287	10.683	13.015	18.272	23.751	20.561	21.919	106,6
21 Razna živila	26.464	47.859	56.163	68.732	82.217	98.943	121.714	137.199	124.790	155.055	212.140	252.717	356.152	140,9
22 Pijače, alkoholi in kis	30.522	51.169	61.177	66.540	73.856	66.711	73.220	81.692	87.260	101.851	99.149	114.053	116.334	102,0
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	55.459	70.240	96.188	122.270	128.444	92.620	142.354	118.626	143.989	105.596	80.624	67.763	54.385	80,3
24 Tobak in tobačni nadomestki	0	0	0	101	2.147	1.282	1.111	2.458	2.673	1.889	1.219	2.958	3.824	129,3
SKUPAJ	504.059	646.758	722.361	805.710	880.066	952.883	1.076.006	1.150.041	1.180.145	1.349.353	1.558.033	1.579.114	1.754.821	111,1

* 2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2024: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 35: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	20.056	20.333	23.172	26.470	25.727	29.402	31.016	33.013	33.602	35.350	40.710	46.046	48.295	104,9
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	182.716	190.031	197.526	211.162	226.343	225.787	235.675	248.165	205.072	218.990	280.554	324.734	361.348	111,3
03 Ribe, raki	30.975	34.216	39.073	43.401	57.379	60.322	64.017	69.448	56.365	73.025	84.454	91.559	91.498	99,9
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	129.508	152.346	154.008	150.324	147.962	173.423	181.012	177.646	179.948	193.651	242.210	262.095	288.560	110,1
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	5.109	6.871	5.561	5.223	5.203	6.973	7.493	7.118	7.144	8.033	8.748	8.468	9.711	114,7
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	39.571	43.772	39.504	39.849	45.217	49.551	48.640	52.191	49.472	59.355	65.104	69.278	69.569	100,4
07 Užitne vrtnine	82.080	96.192	88.534	93.126	96.207	100.280	101.989	116.280	106.756	109.708	125.432	146.516	152.939	104,4
08 Užitno sadje in oreški	106.744	118.487	116.057	128.373	138.520	160.254	150.764	145.789	150.273	154.201	158.780	176.763	182.529	103,3
09 Kava, čaj, začimbe	21.481	27.895	25.142	26.999	31.261	37.735	46.355	44.233	38.587	40.411	48.081	54.408	56.963	104,7
10 Žita	63.953	82.607	80.353	69.736	65.012	76.849	80.199	80.925	75.732	100.180	131.768	131.266	98.351	74,9
11 Proizvodi mlinске industrije	27.111	29.215	30.255	31.173	29.136	31.755	34.566	35.727	34.213	38.183	52.023	58.241	47.299	81,2
12 Oljna semena in plodovi	20.170	24.190	25.177	28.791	28.381	32.073	35.398	37.477	38.784	38.415	50.593	50.752	48.678	95,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	7.834	9.110	10.594	9.369	11.243	12.035	13.981	15.647	14.728	16.190	19.365	16.946	16.667	98,4
14 Rastlinski material za pletarstvo	245	323	299	326	485	724	773	914	839	592	805	1.070	929	86,8
15 Masti in olja, voski	50.862	62.256	64.816	59.326	61.659	59.783	57.737	60.693	56.146	73.079	122.509	80.689	83.852	103,9
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	54.604	64.391	63.750	68.713	71.510	77.079	84.877	89.204	91.376	98.443	118.620	127.053	137.234	108,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	63.604	63.440	76.542	70.930	56.102	61.531	59.567	62.244	52.933	82.252	93.998	133.715	106.705	79,8
18 Kakav in kakavovi proizvodi	68.623	78.521	83.333	86.332	93.777	92.456	100.365	106.654	110.485	128.112	134.280	146.555	171.463	117,0
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	105.914	126.902	133.029	136.901	144.031	157.307	158.348	170.695	173.372	191.601	226.408	268.305	295.252	110,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	67.706	72.664	70.386	74.914	78.707	87.691	91.419	97.575	94.385	106.337	127.041	151.599	167.447	110,5
21 Razna živila	112.613	140.071	138.719	146.113	160.303	170.040	184.979	190.811	182.754	199.144	237.826	265.377	290.156	109,3
22 Pijače, alkoholi in kis	87.422	98.355	109.233	126.363	129.797	136.079	147.598	158.270	140.748	165.625	204.547	230.486	257.007	111,5
23 Ostanki in odpadki živilske ind., krma	71.957	82.876	80.694	85.830	85.659	86.962	101.909	100.328	104.530	112.938	135.126	149.807	139.517	93,1
24 Tobak in tobačni nadomestki	75.092	65.797	63.496	66.956	65.064	67.640	74.388	89.465	105.673	110.147	147.373	173.915	184.809	106,3
SKUPAJ	1.495.951	1.690.859	1.719.253	1.786.701	1.854.685	1.993.731	2.093.065	2.190.512	2.103.919	2.353.962	2.856.354	3.165.644	3.306.779	104,5

* 2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2024: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 36: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
01 Žive živali	24.796	23.243	16.987	12.111	17.997	26.292	25.650	16.945	20.458	34.565	49.602	30.871	43.868
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-145.793	-144.096	-149.647	-157.506	-171.471	-164.109	-166.847	-173.480	-141.320	-145.073	-186.582	-220.984	-246.120
03 Ribe, raki	-30.086	-31.351	-31.027	-36.249	-48.585	-51.563	-54.222	-57.316	-45.115	-53.752	-63.690	-67.375	-66.424
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	-31.492	-38.398	-34.100	-36.709	-32.322	-28.249	-39.002	-34.365	-32.964	-34.171	-33.122	-44.616	-59.542
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-3.107	-4.790	-4.044	-3.874	-3.201	-4.586	-5.209	-3.957	-4.127	-5.207	-4.392	-5.228	-6.609
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-35.997	-37.399	-31.701	-30.759	-34.407	-37.632	-36.874	-40.307	-36.908	-46.159	-52.647	-54.808	-51.253
07 Užitne vrtnine	-73.862	-85.385	-73.403	-75.567	-75.606	-79.443	-71.211	-79.976	-78.219	-82.857	-99.019	-116.375	-111.576
08 Užitno sadje in oreški	-90.497	-92.148	-68.887	-62.333	-81.919	-91.577	-88.101	-69.995	-49.919	-58.034	-43.244	-93.797	-83.731
09 Kava, čaj, začimbe	-19.664	-15.706	-14.192	-13.772	-13.057	-16.467	-16.473	-17.147	-12.613	-11.925	-11.627	-14.166	-11.971
10 Žita	-27.121	-50.107	-54.536	-35.621	-31.319	-27.462	-29.253	-20.938	-7.251	-1.476	-33.602	-60.797	-27.510
11 Proizvodi mlinске industrije	-26.805	-24.894	-27.854	-28.263	-24.636	-23.228	-26.926	-28.809	-28.259	-31.548	-42.895	-46.461	-34.333
12 Oljna semena in plodovi	10.665	6.541	-6.170	-8.849	7.351	8.958	5.900	3.095	-3.587	2.560	-7.586	-11.432	-11.954
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-2.106	-4.745	-4.179	-2.408	-1.857	-1.750	-2.842	-3.129	-3.606	-6.665	-8.021	-5.227	-7.536
14 Rastlinski material za pletarstvo	-243	-319	-290	-320	-480	-716	-769	-907	-830	-559	-752	-964	-815
15 Masti in olja, voski	-41.047	-46.097	-40.685	-37.723	-38.825	-36.156	-36.365	-18.917	-19.181	-85	-34.488	-25.696	-27.810
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	-19.909	-17.135	-13.058	-9.183	-6.280	-4.504	-4.711	-5.393	-8.636	-4.039	-1.040	2.157	3.540
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-29.559	-29.179	-41.755	-42.372	-29.315	-45.000	-35.671	-32.153	-25.636	-49.897	-56.558	-62.841	-64.016
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-58.649	-65.397	-71.202	-73.747	-79.142	-76.654	-81.662	-77.610	-74.413	-76.908	-91.498	-107.140	-115.556
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-93.744	-103.918	-105.495	-102.802	-104.058	-106.920	-99.864	-110.320	-115.284	-121.849	-142.133	-168.518	-186.290
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-63.032	-64.992	-63.039	-67.425	-69.326	-78.919	-82.131	-86.892	-81.370	-88.065	-103.289	-131.038	-145.528
21 Razna živila	-86.149	-92.212	-82.557	-77.381	-78.086	-71.097	-63.265	-53.612	-57.964	-44.089	-25.685	-12.660	65.996
22 Pijače, alkoholi in kis	-56.900	-47.186	-48.057	-59.823	-55.942	-69.368	-74.378	-76.578	-53.488	-63.774	-105.398	-116.433	-140.673
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	-16.498	-12.636	15.495	36.440	42.786	5.658	40.445	18.298	39.459	-7.342	-54.502	-82.045	-85.132
24 Tobak in tobačni nadomestki	-75.092	-65.797	-63.496	-66.855	-62.917	-66.357	-73.277	-87.008	-103.000	-108.258	-146.154	-170.957	-180.985
SKUPAJ	-991.892	-1.044.101	-996.893	-980.990	-974.619	-1.040.848	-1.017.059	-1.040.471	-923.774	-1.004.610	-1.298.320	-1.586.530	-1.551.959

* 2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2024: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni LIS

Priloga 37: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	126	256	101	194	168	61	48	302	47	234	5.581	16.986	11.495	67,7
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	10.529	11.305	12.592	15.757	16.062	16.006	20.297	22.558	20.089	23.825	29.646	24.033	18.329	76,3
03 Ribe, raki	0	105	487	1.196	497	0	419	2.045	1.746	2.297	2.585	3.170	4.173	131,7
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	21.580	23.711	20.880	19.567	21.651	22.177	23.310	26.757	25.755	27.587	32.363	43.805	33.902	77,4
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	100	126	94	44	77	79	155	194	177	395	288	176	166	94,6
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	613	514	640	886	1.056	1.336	1.203	1.373	1.920	1.852	1.941	1.917	1.966	102,6
07 Užitne vrtnine	2.730	3.099	2.970	2.590	1.906	1.554	1.319	1.726	1.462	1.498	2.402	874	573	65,5
08 Užitno sadje in oreški	8.958	6.361	7.372	7.425	7.322	6.419	6.323	7.565	6.236	5.411	4.584	2.339	861	36,8
09 Kava, čaj, začimbe	1.989	1.853	1.667	1.827	2.186	4.611	7.513	6.823	4.957	6.893	9.656	9.559	9.923	103,8
10 Žita	1.040	935	1.058	995	1.118	973	1.079	1.330	1.269	1.266	1.293	1.536	1.576	102,6
11 Proizvodi mlinske industrije	579	699	689	613	1.026	1.299	1.214	1.160	1.312	1.398	2.145	1.803	2.012	111,6
12 Oljna semena in plodovi	2.910	2.310	2.869	2.743	2.625	3.047	3.138	3.274	2.405	3.751	3.029	2.664	3.053	114,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	80	69	103	148	212	292	692	585	330	204	275	229	294	128,3
14 Rastlinski material za pletarstvo	8	8	2	1	2	1	0	24	3	1	0	1	1	61,2
15 Masti in olja, voski	1.740	1.035	787	573	497	708	922	1.029	929	998	1.510	1.283	931	72,5
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	20.934	19.399	17.426	18.633	18.757	20.012	20.503	23.842	22.096	22.558	25.672	34.333	36.533	106,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.633	2.519	2.221	2.328	2.232	2.428	2.528	3.163	2.999	2.916	3.234	4.401	4.275	97,1
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.385	1.569	2.692	3.579	3.006	2.727	1.538	2.190	1.904	2.278	3.093	4.867	6.232	128,0
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	1.959	2.590	6.963	5.838	6.377	5.445	5.284	6.282	5.984	7.610	9.092	11.773	11.195	95,1
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	3.683	3.685	3.409	3.576	3.560	4.101	4.010	4.133	4.359	5.018	4.787	6.727	7.076	105,2
21 Razna živila	32.505	34.216	35.560	37.489	38.384	43.648	45.328	46.740	42.413	43.908	47.269	64.261	76.075	118,4
22 Pijače, alkoholi in kis	31.076	31.876	34.763	32.535	32.596	34.727	40.524	47.225	44.816	61.018	63.140	56.649	56.243	99,3
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	7.074	9.386	7.017	7.564	7.119	6.958	7.229	6.466	6.069	7.526	7.272	7.228	7.462	103,2
24 Tobak in tobačni nadomestki	71	143	229	199	212	343	235	177	156	120	799	1.567	2.050	130,8
SKUPAJ	154.300	157.768	162.593	166.299	168.647	178.950	194.813	216.960	199.432	230.561	261.657	302.181	296.396	98,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 38: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	Indeks 2024/23
01 Žive živali	1	0	0	0	2	1	1	0	1	14	20	41	12	28,4
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	3	49	102	162	164	135	175	119	218	195	1.190	2.516	3.335	132,5
03 Ribe, raki	547	295	497	775	451	657	571	533	174	314	458	520	898	172,6
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	219	186	415	593	406	453	428	413	639	1.115	1.099	1.224	1.468	120,0
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	1.244	1.054	92	14	67	163	31	44	69	88	72	60	44	73,9
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	795	754	565	657	473	536	497	286	288	222	33	29	13	45,5
07 Užitne vrtnine	5.221	5.683	6.386	6.208	6.086	5.495	6.092	8.006	6.098	6.188	4.459	3.565	3.415	95,8
08 Užitno sadje in oreški	3.395	5.202	3.858	3.479	5.824	7.343	5.475	7.328	7.143	11.434	8.403	6.354	7.738	121,8
09 Kava, čaj, začimbe	1.242	1.403	1.449	1.587	1.986	2.332	2.710	3.222	4.360	4.626	5.203	6.108	6.399	104,8
10 Žita	425	2.064	1.272	855	605	572	852	709	1.558	1.527	1.423	1.319	1.625	123,2
11 Proizvodi mlinске industrije	3.105	3.170	1.440	791	1.585	534	1.212	900	1.074	1.240	2.433	3.012	990	32,9
12 Oljna semena in plodovi	361	408	181	626	324	715	633	369	598	257	687	1.638	2.701	164,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	10	30	22	9	13	66	14	8	7	5	13	264	380	143,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	
15 Masti in olja, voski	20.057	7.058	6.879	11.336	10.862	14.533	13.951	20.875	17.486	36.317	38.409	27.668	28.682	103,7
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	9	53	27	74	38	24	29	100	3.201	3.781	1.463	3.580	3.325	92,9
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	3.724	18.858	6.836	3.667	6.100	4.514	7.681	11.077	6.611	7.992	13.734	19.634	5.932	30,2
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.033	1.237	1.464	1.747	1.869	2.020	1.980	1.954	1.931	3.024	3.272	3.557	3.992	112,2
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	8.024	8.870	8.842	9.293	9.636	10.283	12.271	13.300	15.806	17.207	20.260	26.266	28.350	107,9
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	4.250	5.670	6.607	5.058	5.381	4.831	6.035	7.027	6.510	8.585	9.878	12.733	15.074	118,4
21 Razna živila	2.672	2.300	2.383	2.960	2.654	1.911	1.830	2.045	2.964	5.219	6.961	9.878	10.345	104,7
22 Pijače, alkoholi in kis	3.197	4.351	5.190	5.209	4.707	4.871	4.436	4.472	6.003	8.407	13.593	25.797	27.603	107,0
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	954	918	661	1.052	1.136	2.645	4.356	4.118	3.852	3.582	4.561	4.888	4.457	91,2
24 Tobak in tobačni nadomestki	1.055	841	776	882	530	490	661	149	5	28	7	0	0	0,0
SKUPAJ	61.543	70.454	55.944	57.037	60.898	65.126	71.925	87.056	86.597	121.364	137.631	160.650	156.777	97,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 39: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2012–2024

KNCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
01 Žive živali	125	256	101	194	165	60	47	302	46	219	5.562	16.945	11.483
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	10.526	11.256	12.490	15.595	15.898	15.871	20.122	22.439	19.871	23.631	28.456	21.517	14.994
03 Ribe, raki	-547	-189	-10	421	47	-657	-152	1.512	1.571	1.983	2.127	2.649	3.276
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	21.360	23.526	20.465	18.974	21.245	21.723	22.882	26.343	25.116	26.472	31.264	42.581	32.433
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-1.143	-928	2	29	9	-84	123	149	107	307	216	116	122
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-182	-240	75	228	583	800	706	1.086	1.632	1.630	1.907	1.888	1.953
07 Užitne vrtnine	-2.491	-2.584	-3.416	-3.618	-4.180	-3.941	-4.773	-6.280	-4.636	-4.690	-2.057	-2.691	-2.842
08 Užito sadje in oreški	5.563	1.159	3.514	3.946	1.498	-924	848	237	-906	-6.023	-3.819	-4.015	-6.877
09 Kava, čaj, začimbe	748	450	218	240	200	2.279	4.804	3.601	597	2.268	4.453	3.451	3.525
10 Žita	614	-1.129	-213	140	513	401	227	620	-290	-261	-130	217	-49
11 Proizvodi mlinске industrije	-2.526	-2.472	-751	-178	-559	765	2	260	238	158	-288	-1.209	1.022
12 Oljna semena in plodovi	2.549	1.901	2.688	2.117	2.301	2.331	2.505	2.905	1.807	3.494	2.342	1.026	352
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	70	39	82	138	199	226	677	577	324	200	262	-35	-86
14 Rastlinski material za pletarstvo	8	8	2	-1	2	1	-2	24	3	1	0	1	1
15 Masti in olja, voski	-18.317	-6.024	-6.092	-10.764	-10.365	-13.825	-13.029	-19.846	-16.558	-35.319	-36.899	-26.385	-27.752
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	20.924	19.346	17.399	18.559	18.718	19.988	20.474	23.741	18.894	18.777	24.209	30.753	33.209
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-1.092	-16.339	-4.615	-1.338	-3.868	-2.087	-5.152	-7.914	-3.612	-5.075	-10.500	-15.233	-1.656
18 Kakav in kakavovi proizvodi	352	332	1.229	1.831	1.137	707	-442	235	-26	-746	-178	1.309	2.240
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-6.065	-6.280	-1.880	-3.455	-3.259	-4.838	-6.987	-7.018	-9.821	-9.597	-11.168	-14.494	-17.156
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-567	-1.985	-3.198	-1.481	-1.821	-730	-2.026	-2.895	-2.151	-3.567	-5.091	-6.006	-7.998
21 Razna živila	29.832	31.916	33.178	34.529	35.731	41.736	43.499	44.695	39.449	38.688	40.308	54.383	65.731
22 Pijače, alkoholi in kis	27.879	27.525	29.572	27.326	27.890	29.856	36.088	42.752	38.813	52.611	49.547	30.852	28.640
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	6.121	8.468	6.356	6.512	5.983	4.313	2.873	2.349	2.217	3.944	2.711	2.339	3.005
24 Tobak in tobačni nadomestki	-984	-698	-547	-683	-318	-147	-426	28	150	92	792	1.567	2.050
SKUPAJ	92.757	87.314	106.649	109.262	107.749	113.825	122.888	129.904	112.835	109.197	124.026	141.531	139.618

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE**Priloga 40: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2024 (od 16. 10. 2023 do 15. 10. 2024) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2024**

	PRP 2014–2020 (pravice porabe 2014–2020)*	Neposredna plačila**	Tržni ukrepi***
Razpoložljiva sredstva (EUR)	1.155.859.177,00	/	/
Neto izplačila (EUR)	1.047.133.541,24	21.714,69	11.528.451,08
Razlika (EUR)	108.725.635,76	/	/
Razlika (%)	9	/	/
Nepravilnosti (EUR)	409.959,32	/	26.812,51
Nepravilnosti (%)	93,86	/	6,14
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	335.299,18	/	26.812,51
Administrativne napake (EUR)	74.660,14	/	0,00
Finančni popravki (EUR)****	/	/	/
Finančni popravki (%)	/	/	/

* Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za del EU. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil sredstev EU za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. oktobra 2024.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2022 in naprej, v izplačilih pa je zajet del EU.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe izven SN so določena za ukrepe šolske sheme (del EU v višini 1.194.440,40 EUR, od tega izplačano 932.480,80 EUR) ter za nujne ukrepe za poplave v letu 2023 (EU del v 8.585.500,00 EUR, od tega izplačano 8.550.636,52 EUR in dodatno 1.231.660,65 EUR, kjer razpoložljiva sredstva niso bila določena). Za ukrep promocije in informiranje kmetijskih proizvodov v tretje države (EU del izplačan v višini 813.673,11 EUR) ovojnica ni določena.

**** S strani EK finančnih korekcij ni bilo.

Vir: ARSKTRP

Priloga 41: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri Strateškemu načrtu SKP 2023–2027 - EKJS za evropsko proračunsko leto 2024 (od 16. 10. 2023 do 15. 10. 2024) ter EKSRP (kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2024)

	Strateški načrt SKP 2023–2027 (EKSRP)	Strateški načrt SKP 2023–2027 TRŽNI UKREPI (EKJS)*	Strateški načrt SKP 2023–2027 NEPOSREDNA PLAČILA (EKJS)**
Razpoložljiva sredstva (EUR)	550.850.959,47	131.530.052,00	5.498.455,00
Neto izplačila (EUR)	61.140.675,65	128.101.604,12	5.364.292,31
Razlika (EUR)	489.710.283,82	3.428.447,88	134.162,69
Razlika (%)***	89	2,61%	2,44%
Nepravilnosti (EUR)	/	2.681,23	69.686,95
Nepravilnosti (%)	/	3,70 %	96,30%
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	/	2.681,23	69.686,95
Administrativne napake (EUR)	/	/	/
Finančni popravki (EUR)	/	/	/
Finančni popravki (%)	550.850.959,47	/	/

* Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (EU del v višini 4.849.000 EUR, od tega izplačano 4.846.517,20 EUR), za program ukrepov v čebelarstvu (EU del v višini 649.455 EUR, od tega izplačano 517.775,11 EUR).

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2023, v izplačilih in terjatvah pa je zajet EU del

*** Razlika (%) predstavlja odstotek razpoložljivih sredstev.

Vir: ARSKTRP

Priloga 42: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2020–2024

Datum zajema podatkov	31. 5. 2021			31. 5. 2022			31. 5. 2023			31. 5. 2024			31. 5. 2025		
	2020			2021			2022			2023			2024		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	33.913	244.265	32.648	33.841	244.954	32.715	33.661	245.102	32.734	32.098	236.890	41.116	31.814	239.424	50.501,3
Območja s posebnimi omejitvami	4.695	36.236	4.817	4.664	36.245	4.821	4.658	36.421	4.850	7.090	54.853	3.799	4.174	33.135	4.033,6
Druge območja	7.774	57.010	5.162	7.723	56.986	5.163	7.667	57.138	5.161	4.229	33.144	3.958	6.911	54.682	3.892,8
Skupaj OMD	337.511	42.628		338.185	42.698		338.661	42.745		324.887	48.873		42.902	327.242	58.427,4
Povprečno EUR/ha			126,3			126,3			126,2			150,4			178,5

Vir: ARSKTRP

Priloga 43: Plačani zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto)* – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2018		2019		2020		2021		2022	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	Petletni kolobar (POZ_KOL)_obvezna	2.869	64.118	2.857	64.854	2.634	63.305	2.485	63.055	2.418	63.554
	Nmin analiza (POZ_NMIN)_obvezna	2.869	64.118	2.857	64.854	2.634	63.305	2.485	63.055	2.418	63.554
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	671	5.249	670	5.370	627	5.387	589	5.339	576	5.622
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	938	9.589	931	9.678	872	8.862	826	8.879	806	9.088
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	540	20.052	539	20.009	527	19.991	519	20.046	514	20.431
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)										
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	48	498	48	498	46	415	43	440	42	452
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	42	1.228	43	1.221	37	944	36	961	34	955
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	993	25.817	989	26.583	958	26.185	934	26.802	926	27.802
	Uporaba samo FFS, ki so dovolj. na najožjih VVO (POZ_FFSV)	588	7.252	584	7.356	560	7.339	545	7.480	536	7.625
Hmeljarstvo	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)_obvezna	37	686	35	651	31	573	30	534	27	522
	Nmin analiza (HML_NMIN)_obvezna	37	686	35	651	31	573	30	534	27	522
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	1	9	1	10	0	0	0	0	0	0
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	26	363	25	350	22	290	21	259	20	280
	Kompostiranje rastl. odpadkov po obiranju hme. (HML_KOMP)	22	325	21	299	19	246	18	222	17	214
Sadjarstvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)_obvezna	461	2.016	459	2.016	426	1.985	371	1.803	359	1.783
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	137	341	136	327	115	293	98	273	95	264
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	67	800	66	788	64	783	53	729	53	721
	Pokritost tal v medvr. prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	349	1.552	347	1.546	335	1.550	288	1.403	278	1.386
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	151	210	146	212	133	199	118	192	111	176
Vinogradništvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)_obvezna									879	6.349
	VIN_VABE: nagib do 35 %	1.042	5.985	1.044	6.145	983	6.113	899	5.928		
	VIN_VABE: nagib nad 35 %	267	585	241	549	233	518	205	462		
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)									483	3.350
	VIN_EKGN: nagib do 35 %	617	3.273	617	3.319	555	3.222	499	3.109		
	VIN_EKGN: nagib nad 35 %	154	422	145	409	132	367	114	320		
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)									683	5.077
	VIN_INSK: nagib do 35 %	779	4.668	782	4.818	757	4.854	693	4.720		
	VIN_INSK: nagib nad 35 %	222	465	197	427	193	398	172	347		
	Pokritost tal v medvrstne prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)									660	4.544
	VIN_POKT: nagib do 35 %	763	2.744	767	4.382	729	4.383	664	4.281		
	VIN_POKT: nagib nad 35 %	179	425	154	403	148	380	131	331		

Priloga 43: Plačani zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2018		2019		2020		2021		2022	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Vinogradništvo	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)									237	1.091
	VIN_MEHZ: nagib do 35 %	301	1.037	299	1.063	277	1.093	249	1.040		
	VIN_MEHZ: nagib nad 35 %	47	41	36	33	34	35	31	33		
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)									87	257
	VIN_MEDV: nagib do 35 %	105	231	105	238	104	239	88	219		
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %	30	55	28	44	29	45	27	41		
Trajno travinje I	Nepokoš. strnjen pas(5–10 % površin) (TRZ_I_NPAS)_obvezna	222	1.555	221	1.559	153	1.095	136	1.013	125	935
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	21	239	21	240	14	86	11	68	11	72
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	15	142	15	142	12	129	11	122	10	117
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	34	166	34	169	27	136	24	132	22	121
Trajno travinje II	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)_obvezna	819	5.867	812	6.006	638	4.953	550	4.251	498	4.045
	Gnojenje z organsk.i gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	28	353	28	344	18	265	16	232	14	225
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (TRZ_II_NPAS)	142	714	139	721	108	541	89	475	83	463
Posebni traviščni habitati	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)_obvezna									853	6.324
	HAB_KOS: območja HAB1	243	1.309	266	1.476	277	1.653	287	1.815		
	HAB_KOS: območja HAB2	550	3.292	578	3.642	538	3.813	547	3.962		
	Gnoj. samo z organ. gnoj. v omejeni kol. (HAB_ORGG)_obvezna	32	74	46	85	44	90	47	91		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)									853	6.324
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)	766	4.615	822	5.135	785	5.466	802	5.780		
	HAB_ORGG2: mokrotni travniki	32	74	46	86	44	90	47	91		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	301	1.548	323	1.742	313	1.830	328	1.950	326	2.011
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)	129	777	136	798	132	794	126	771	127	768
Traviščni habitati metuljev	Košnja/paša ni dovolj. med 15. juni. in 15. sept. (MET_KOS)_obvezna									228	701
	MET_KOS: območja MET1	252	561	253	589	231	560	209	585		
	MET_KOS: območja MET2	15	52	15	52	14	52	12	50		
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS)_obvezna	166	417	169	444	164	448	148	479	158	535
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	58	157	57	161	52	155	49	126	47	152

Priloga 43: Plačani zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2018–2022 (uredbeno leto) – nadaljevanje

Operacija	Zahteva	2018		2019		2020		2021		2022	
		Št. vlog	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)_obvezna									255	1.445
	VTR_KOS: območja VTR1	129	438	135	466	126	447	125	449		
	VTR_KOS: območja VTR2	104	873	108	894	107	878	111	903		
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (VTR_NPAS)	40	385	42	394	39	359	38	367	39	378
Steljniki	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)_obvezna									7	11
	STE_KOS: območja STE1	8	13	8	15	7	11	5	9		
	STE_KOS: območja STE2	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (STE_NPAS)_obvezna							/	/	/	/
Vodni viri	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)_obvezna	1.965	30.307	1.969	30.558	1.897	30.882	1.877	31.313	1.838	32.001
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV)_obvezna	1.940	37.399	1.938	37.845	1.870	38.177	1.844	38.563	1.806	38.934
	Neprejemni medonosni posevki (VOD_NEP)	43	1.078	43	1.179	43	1.084	43	1.233	45	1.202
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	940	10.497	950	10.934	951	11.436	971	11.809	968	12.562
Ohranjanje habitatov strmih travnikov		283	389	270	398	204	329	198	323	200	332
Grbinasti travniki (KRA_GRB)		5	9	5	9	3	2	3	3	3	3
Reja živali na območju pojava zveri	Varovanje črede z visokimi premič. elektromrežami (KRA_OGRM)	55	1.070	56	1.117	63	1.287	68	1.396	74	1.632
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	22	818	23	835	23	859	21	843	24	948
	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	4	175	4	169	6	224	7	251	7	256
Planinska paša	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	23	924	24	956	26	985	25	940	27	920
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	100	4.842	101	4.921	97	4.880	96	4.896	101	4.892
Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)		704	743	714	767	624	689	618	694	612	690
Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)**		104	130*	120	145,4*	126	148,3*	139	162,6*	150	182,6*
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)***		750	6.094	829	6.720	817	6.856	865	7.451	917	8.285
Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija (GEN_SOR)		1.449	15.262	1.449	15.262	1.472	16.329	1.499	17.119	1.509	18.232
Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin (GEN_SEME)		2	7	2	7	2	5	3	15	3	20
SKUPAJ		27.847	351.981	27.975	359.219	26.312	354.887	25.256	355.956	24.226	362.871

* Nove intervencije iz SN 2023–2027 niso v celoti primerljive s prejšnjimi intervencijami KOPOP; ** km; *** GVŽ.

Vir: MKGP

Priloga 44: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2019–2024 (uredbeno leto)

	Uredba 2019 (izplačano 31.5.2020)		Uredba 2020 (izplačano 31.5.2021)		Uredba 2021 (izplačano 31.5.2022)		Uredba 2022 (izplačano 31.5.2023)		Uredba 2023 (izplačano 31.5.2024)		Uredba 2024 (izplačano 31.5.2025)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	251	2.058,4	248	2.098,3	256	2.240,4	244	2.251,8			204	3.272,3
Govedo	7.621	4.724,2	7.838	5.082,9	7.885	5.164,0	7.836	5.037,0			7.167	4.526,7
Drobnica	565	107,0	566	113,8	702	132,0	782	141,5			735	323,4
Konji											866	36,2
Skupaj		6.888,8		7.294,9		7.536,4		7.430,3		8.547,4		8.158,6

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 45: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2022 (do 31. 12. 2024) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2024	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	4.943,6			5.418,9	4.809,4	539,2	109,6	97,3
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	3.367,1			3.877,6	3.467,9	53,2	115,2	103,0
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.576,5			1.541,3	1.341,6	486,1	97,8	85,1
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	5.874,9			6.911,7	5.849,0	97,9	117,6	99,6
3.	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	2.911,0			2.976,0	2.812,7	26,4	102,2	96,6
	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	2.911,0	6	6.000,0	2.976,0	2.812,7	277,5	102,2	96,6
	Obveznosti iz PRP 2007–2013								
4.	Naložbe v fizična sredstva	332.099,1			387.613,0	273.380,7	57.007,7	116,7	82,3
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	182.261,0	28	273.450,0	225.890,9	164.927,0	43.168,8	123,9	90,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013								
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	98.780,0	10	137.675,2	107.950,1	72.608,3	19.294,8	109,3	73,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013								
4.3	Naložbe v kmetijsko–gozdarsko infrastrukturo, povezano	50.058,2	21	78.528,7	52.844,7	35.845,4	9.437,9	105,6	71,6
4.4	Podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmet.zem.	1.000,0	1	1.000,0	927,4	0,0	0,0	92,7	0,0
5.	Obnova potenciala kmetijske proizvodnje		1	9.000,0	3240,70224	1252,70397	1.252,7	56,1	21,7
6.	Razvoj kmetij in podjetij	5.772,4			142.905,6	123.230,8	6.984,0	99,9	86,2
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	142.992,4	8	101.808,7	65.603,0	62.136,7	1.181,0	100,0	94,7
	Obveznosti iz PRP 2007–2013	65.585,6							
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij		3	55.900,0	48.000,0	44.139,6	-86,8	99,5	91,5
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	48.245,0	2	15.000,0	29.302,6	16.954,6	6.136,8	100,5	58,1
	Obveznosti iz PRP 2007–2013	29.161,8							
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju				10.344,8	530,9	114,1	149,3	7,7
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo in dostop do interneta	6.928,0	3	21.673,0	10.344,8	530,9	530,9	149,3	7,7
	Obveznosti iz PRP 2007–2013	6.928,0							
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov				64.278,6	51.453,3	4.817,5	104,6	83,7
8.3	Ureditev protipožarne infrastrukture	61.481,1	4	2.800,0	2.184,9	172,0	172,0	78,0	6,1
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	2.800,0	10	14.505,0	13.334,0	13.330,0	1.067,5	94,9	94,8
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	14.054,4	10	60.500,0	48.759,8	37.951,3	4.920,1	109,3	85,0
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				1.342,1	1.342,1			

Priloga 45: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2022 (do 31. 12. 2024) – nadaljevanje

Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2024	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
9. Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.936,2	4	4.913,0	2.936,2	2.309,5	234,6	100,0	78,7
10. Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila	267.339,5			267.337,0	267.327,9	-11,5	100,0	100,0
10.1 Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti	266.787,4			266.775,8	266.775,8	-11,6	100,0	100,0
10.2 Podp. za ohranj., trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu	552,1			561,2	552,1	0,0	101,7	100,0
11. Ekološko kmetovanje	86.901,8			86.851,1	86.851,1	-51,2	99,9	99,9
11.1 Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	15.013,2			14.997,9	14.997,9	-5,7	99,9	99,9
11.2 Plačila za ekološko kmetovanje	71.888,6			71.853,2	71.853,2	-45,5	100,0	100,0
13. Plačila območjem z narav. ali drugimi posebnimi omejitvami	388.314,9			388.065,3	388.065,3	34.771,5	99,9	99,9
13.1 Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	297.748,5			301.265,4	301.265,4	29.352,8	101,2	101,2
13.2 Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	33.607,6			33.151,8	33.151,8	2.413,6	98,6	98,6
13.3 Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	56.958,8			53.648,1	53.648,1	3.005,1	94,2	94,2
14. Dobrobit živali	50.691,5			50.687,6	50.687,6	-3,9	100,0	100,0
16. Sodelovanje	24.461,4			27.077,0	19.818,5	3.575,6	110,7	81,0
16.2 Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	11.143,5	6	13.300,0	13.324,7	8.826,8	1.433,8	119,6	79,2
16.4 Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	1.777,5	4	9.217,2	1.771,5	1.196,8	102,7	99,7	67,3
16.5 Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	9.257,3	5	11.806,9	9.507,1	7.787,6	1.652,0	102,7	84,1
16.9 Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ...	2.283,1	3	3.248,1	2.473,7	2.007,2	387,1	108,3	87,9
19. LEADER	67.660,3			68.732,8	61.727,2	5.942,3	101,6	91,2
19.1 Pripravljalna podpora	1.401,7	1	1.000,0	1.389,2	1.389,2	0,0	99,1	99,1
19.2 Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, Obveznosti iz PRP 2007–2013	39.608,1		41.735,1	41.372,4	36.754,3	3.754,3	104,5	92,8
19.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS	12.894,7	6	12.476,3	13.092,2	11.340,6	1.784,9	101,5	87,9
19.4 Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	13.755,8		13.755,8	12.879,1	12.243,2	1.153,9	93,6	89,0
21. Izjemna začasna podpora kmetom in MSP, COVID 19	40.757,9			36.824,7	36.824,7	809,7	90,3	90,3
22. Izred. začasna podp. kmetom ter MSP, vojna v Ukrajini	1.686,0			1.686,0	1.686,0	0,0	100,0	100,0
Tehnična pomoč	8.805,5			8.804,5	8.804,5	-1,0	100,0	100,0
Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.371,5			3.371,5	3.371,5	0,0	100,0	100,0
Skupaj	1.505.928,9			1.566.063,0	1.390.793,5	116.105,8	104,0	92,4

Vir: MKGP

Priloga 46: Sredstva za intervencije razvoja podeželja v Strateškem načrtu 2023–2027 (do 31. 12. 2024) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2023–2027 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
IRP01	Plačila za naravne ali druge omejitve	234.405,8			58.427,4	58427,4	58427,4	24,9
IRP01.1	Gorska območja				50.501,3	50.501,3	50501,3	
IRP01.2	Druga območja z naravnimi omejitvami				4.033,6	4.033,6	4033,6	
IRP1.3	Območja s posebnimi omejitvami				3.892,8	3.892,8	3892,8	
IRP02	Naložbe v dvig produktivnosti, tehnološki razvoj in digitalizacijo	56.831,1	2	6.000,0	9,3			0,0
IRP02.1	Naložbe majhnih kmetij							
IRP02.2	Naložbe kmetij		1	3.000,0	9,3			
IRP02.3	Naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov		1	3.000,0	0,0			
IRP03	Kolektivne naložbe za skupno pripravo kmet. proizvodov za trg in razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano	6.299,3						
IRP04	Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij	4.115,8						
IRP05	Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč	10.770,2	1	4.000,0	4.000,0			
IRP06	Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture	3.590,7	1	1.000,0				
IRP07	Nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu	18.399,2						
IRP08	Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo	8.975,4						
IRP09	Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva	1.795,0	1	600,0				
IRP10	Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju	6.500,0	2	6.000,0				
IRP10.1	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti		1	5.000,0				
IRP10.2	Organizacije proizvajalcev za skupno trženje, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v okviru EKSRP		1	1.000,0				
IRP10.3	Medpanožno sodelovanje							
IRP11	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	1.429,3	2	1.076,0	436,5	436,5	0	30,5
IRP12	Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih	2.300,0	1	2.300,0				
IRP13	Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom	8.975,2	1	5.000,0	4.999,3	4.999,3		55,7
IRP14	Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom	7.000,0						

Priloga 46: Sredstva za intervencije razvoja podeželja v Strateškem načrtu 2023–2027 (do 31. 12. 2024) – se nadaljuje

	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2023–2027 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
IRP15	Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah	4.000,0						
IRP15.1	Nakup sadilnega gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik							
IRP15.2	Dela za odpravo škode in obnovo gozda							
IRP15.3	Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov							
IRP16	Naložbe v prilagoditev na podnebne razmere pri trajnih nasadih	37.784,9	2	15.000,0	2.067,8	2.067,8		51,7
IRP16.1	Naložbe fizičnih oseb v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih		1	8.000,0	1.280,0	1.280,0		
IRP16.2	Naložbe pravnih oseb in s.p. v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih		1	7.000,0	787,8	787,8		
IRP16.3	Podp. za ohranj., trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu							
IRP17	Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil	3.998,1	1	3.998,2				
IRP18	Kmetijsko-okoljska podnebna plačila	150.656,2			45.239,3	45.239,3		30,0
IRP18.1	Kmetijsko-okoljska podnebna plačila-Podnebne spremembe				39.974,8	59.974,8		
IRP18.2	Kmetijsko-okoljska podnebna plačila-Naravni viri				5.997,5	39.048,9		
IRP18.3	Kmetijsko-okoljska podnebna plačila-Biotska raznovrstnost				199,7	1.996,7		
IRP19	Ekološko kmetovanje	91.986,9			12.276,6	12.276,6		13,3
IRP19.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje				9.757,9	9.757,9		
IRP19.2	Plačila za ekološko kmetovanje				2.519,8	2.519,8		
IRP20	Plačila NATURA 2000	130,0			105,0	105,0		80,7
IRP21	Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS - SKUPAJ	3.009,5						
IRP22	Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027	3.503,0						
IRP22.1	Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih travnikov							
IRP22.2	Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti							
IRP22.3	Neproizvodne naložbe v ureditev zaščite travojedih živali na paši oziroma čebel v čebečjih panjih pred napadi velikih zveri							
IRP22.4	Neproizvodne naložbe v ureditev travniških sadovnjakov							
IRP23	Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000	4.906,9						

Priloga 46: Sredstva za intervencije razvoja podeželja v Strateškem načrtu 2023–2027 (do 31. 12. 2024) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2023–2027 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
IRP24	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov	56.491,4	8	28.398,3	11.019,8	9.393,2		19,5
IRP24.1	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov z zaposlitvijo			17.497,2	6.815,0	5.840,1		
IRP24.2	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov brez zaposlitve			8.758,9	2.490,8	2.127,0		
IRP24.3	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih ekoloških kmetov z zaposlitvijo			1.345,9	1.177,2	983,9		
IRP24.4	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih ekoloških kmetov brez zaposlitve			796,3	536,8	442,2		
IRP25	Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine	8.998,0						
IRP25.1	Podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom in ohranjanje kulturne dediščine							
IRP25.2	Naložbe iz podukrepa M6.4 – Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti iz PRP 2014-2020							
IRP26	LEADER	44.428,2		929,0	879,0			
IRP27	Biotično varstvo rastlin	8.000,0		1.285,9	1.285,9			
IRP28	Dobrobit živali	49.999,4		8.156,7	8.156,7	8.156,7		
IRP29	Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali	64.944,4						
IRP29.1	Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali							
IRP29.2	Nložbe iz podukrepa M4.1 – Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva PRP 2014-2020							
IRP30	Medgeneracijski prenos znanja	7.560,0	2	5.194,8		907,2		
IRP31	Podpora za projekte EIP	10.200,0	1	6.000,0				
IRP32	Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanja svetovalcev	3.500,0	5	1985	1.568,2	280,03		
IRP32.1	Izmenjava znanja in prenos informacij		3	1.935,0	1.468,3	280,032		
IRP32.2	Usposabljanja svetovalcev		2	200	99,9			
IRP33	Testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih	1.600,0						
IRP34	Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj genskih virov v kmetijstvu	1.750,0						
IRP35	Naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov za dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo	88.350,4						

Priloga 46: Sredstva za intervencije razvoja podeželja v Strateškem načrtu 2023–2027 (do 31. 12. 2024) – nadaljevanje

	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
IRP36	Naložbe v obnovljive vire energije	10.088,0						
IRP36.1	Bioplin							
IRP36.2	Biometan							
IRP36.3	Geotermalna energija							
IRP37	Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov	2.400,0	1	2.400,0				
IRP38	Konzorciji institucij znanja v podporo prehodu kmetijstva v zeleno, digitalno in podnebno nevtrarno	12.000,0	1	12.000,0				
IRP39	Podpora za dejavnosti informiranja in promocije proizvodov iz shem kakovosti	2.600,0	1	1.732,0	1.344,9			
IRP40	Individualni namakalni sistemi in nakup namakalne opreme	3.590,0						
IRP40.1	Izgradnja individualnih namakalnih sistemov							
IRP40.2	Nakup namakalne opreme							
IRP41	Tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov	1.000,0						
IRP42	Lokalne pasme in sorte	15.137,9		6.335,2				
IRP42.1	LO.1 Lokalne pasme;			1.249,4				
IRP42.2	LO2. Lokalne sorte.			5.085,8				
IRP43	Ekološko čebelarjenje	1.499,9		254,1				
IRP44	Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno predelavo in treženje kmetijskih proizvodov in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano	6.089,4						
IRP45	Naložbe v obnovo kmetijskega potenciala po naravnih nesrečah, slabih vremenskih razmerah ali katastrofah	2.797,5						
IRP40.2	Skupaj	1.074.386,9	28	119.645,2	151.815,8	200.716,7		

Vir: MKGP

FADN**Priloga 47: Osnovni kazalniki po metodologiji FADN; 2011–2023**

	Enota	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019	2020	2021	2022	2023*
SLOVENIJA														
OSNOVNI PROIZVODNI POTENCIAL IN EKONOMSKA VELIKOST KMETIJSKIH GOSPODARSTEV														
Skupaj KZU	ha/KMG	11,1	10,9	10,6	9,8	10,2	10,0	10,1	11,0	11,2	11,4	11,5	11,5	11,8
Skupaj število GVŽ	GVŽ/KMG	12,6	11,2	10,8	9,9	10,1	10,4	10,3	11,4	11,6	11,7	12,2	12,2	11,9
Skupaj vložek dela (PDM)	PDM/KMG	1,48	1,42	1,38	1,33	1,34	1,29	1,21	1,21	1,24	1,17	1,20	1,22	1,21
Ekonomska velikost	000 EUR SO/KMG	22	23	22	20	23	23	23	25	26	26	27	27	27
KLJUČNI EKONOMSKI REZULTATI														
Skupaj vrednost proizvodnje	EUR/KMG	27.020	24.893	22.839	22.280	25.433	24.990	25.864	30.153	32.637	31.525	33.834	50.289	44.981
Bilanca tekočih subvencij in davkov	EUR/KMG	6.519	6.649	7.089	5.905	5.610	7.145	7.640	6.185	6.478	7.310	7.847	9.455	8.459
Skupni prihodek**	EUR/KMG	33.539	31.542	29.928	28.185	31.043	32.135	33.504	36.338	39.115	38.835	41.681	59.744	53.440
Skupaj vmesna poraba	EUR/KMG	18.986	18.681	17.204	15.623	17.774	17.447	17.619	19.435	20.436	20.734	22.528	27.729	29.739
Bruto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	14.553	12.862	12.724	12.562	13.269	14.688	15.885	16.903	18.679	18.102	19.153	32.014	23.701
Amortizacija	EUR/KMG	7.198	7.449	7.481	7.792	8.335	8.077	8.307	8.603	9.663	9.411	9.858	10.329	11.271
Neto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	7.355	5.413	5.243	4.770	4.933	6.611	7.578	8.300	9.016	8.691	9.295	21.685	12.430
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	EUR/PDM	4.953	3.822	3.810	3.585	3.692	5.136	6.265	6.854	7.292	7.446	7.718	17.765	10.268
Neto dohodek kmetije	EUR/KMG	7.017	5.011	4.950	4.543	5.004	5.396	6.237	6.810	7.884	7.628	8.398	20.504	11.332
Dohodek kmečke družine/PDM _d	EUR/PDM _d	4.953	3.688	3.770	3.545	4.010	4.346	5.324	5.820	6.558	6.924	7.214	17.387	9.761
Mediana neto dodane vrednosti kmetije	EUR/KMG	2.905	1.404	1.376	1.066	1.125	2.271	2.495	2.760	2.830	2.451	2.822	7.848	4.118
EU27_2020														
OSNOVNI PROIZVODNI POTENCIAL IN EKONOMSKA VELIKOST KMETIJSKIH GOSPODARSTEV														
Skupaj KZU	ha/KMG	/	/	30,5	31,2	31,7	31,9	32,4	40,1	40,2	40,3	40,4	41,2	41,7
Skupaj število GVŽ	GVŽ/KMG	/	/	23,3	23,7	24,7	25,2	25,7	30,8	31,3	31,9	31,8	32,2	32,6
Skupaj vložek dela (PDM)	PDM/KMG	/	/	1,51	1,51	1,51	1,48	1,49	1,64	1,66	1,65	1,65	1,64	1,64
Ekonomska velikost	000 EUR SO/KMG	/	/	61	62	71	72	73	95	96	97	97	97	99
KLJUČNI EKONOMSKI REZULTATI														
Skupaj vrednost proizvodnje	EUR/KMG	/	/	66.141	66.953	68.553	68.499	72.504	92.021	96.855	97.176	108.183	132.018	127.340
Neto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	/	/	26.656	27.043	27.798	28.541	31.816	39.282	41.985	41.687	47.725	57.999	49.612
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	EUR/PDM	/	/	17.599	17.902	18.403	19.280	21.285	23.922	25.277	25.304	28.863	35.394	30.182
Neto dohodek kmetije	EUR/KMG	/	/	17.152	17.053	17.427	18.006	21.026	24.900	26.898	26.495	32.211	41.255	31.013
Dohodek kmečke družine/PDM _d	EUR/PDM _d	/	/	14.226	14.216	15.051	15.608	17.972	20.902	22.573	22.236	26.802	34.310	26.746

* 2023 Slovenija in EU-27: začasni podatki; 2018 Slovenija: standardni rezultati za Slovenijo za to leto so preračunani po novejši tipologiji in odstopajo od podatkov, ki so predstavljeni v poglavju 6.

Vir: Javno dostopna baza podatkov FADN (<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>; junij 2025); ** preračuni KIS

STANDARDNI PRIHODEK KMETIJSKIH GOSPODARSTEV**Priloga 48: Število kmetijskih gospodarstev po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG, skupaj; 2024**

Tip/ Razred EV: 2023	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10–14	Skupaj
1. Specializirano pridelovanje poljščin	15.973	6.111	3.733	1.540	667	431	172	112	32	11	28.782
2. Specializirano vrtnarstvo	67	68	136	145	136	193	151	82	21	15	1.014
3. Specializirano gojenje trajnih nasadov	12.246	2.453	1.718	1.159	745	613	401	229	33	19	19.616
4. Specializirana reja pašne živine	1.991	2.902	5.640	5.257	2.447	2.136	1.560	963	169	21	23.086
5. Specializirana reja zrnjode živine	37	10	23	23	16	48	76	151	68	42	494
6. Mešana rastlinska pridelava	2.177	1.639	1.308	642	305	222	111	61	9	8	6.482
7. Mešana živinoreja	38	275	692	532	217	112	62	43	13	4	1.988
8. Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	6.161	1.216	1.788	1.497	726	507	262	152	32	10	12.351
9. Nerazvrščena kmetijska gospodarstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53
SKUPAJ	38.690	14.674	15.038	10.795	5.259	4.262	2.795	1.793	377	130	93.866

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Priloga 49: SO kmetijskih gospodarstev (mio EUR) po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG, skupaj; 2024

Tip/ Razred EV: 2023	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10–14	Skupaj
1. Specializirano pridelovanje poljščin	12,3	17,4	20,6	16,5	12,7	14,8	12,1	16,8	10,6	27,8	161,7
2. Specializirano vrtnarstvo	0,1	0,2	0,8	1,6	2,7	6,9	10,8	12,7	7,1	12,2	55,2
3. Specializirano gojenje trajnih nasadov	10,8	6,9	9,7	12,7	14,4	21,3	28,0	32,7	10,9	34,6	182,1
4. Specializirana reja pašne živine	2,2	8,8	33,3	57,4	46,7	75,4	109,6	143,8	54,5	18,3	549,9
5. Specializirana reja zrnjode živine	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	1,7	5,6	25,0	24,2	76,0	133,3
6. Mešana rastlinska pridelava	2,4	4,7	7,4	6,8	5,8	7,6	7,8	9,1	3,0	5,5	60,1
7. Mešana živinoreja	0,1	0,9	4,0	5,7	4,2	3,8	4,1	6,9	4,3	2,5	36,4
8. Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	3,4	3,6	10,5	16,2	14,0	17,5	18,2	22,6	10,5	12,4	128,8
9. Nerazvrščena kmetijska gospodarstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	31,3	42,6	86,5	117,2	100,7	149,0	196,3	269,7	125,2	189,3	1.307,5

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Priloga 50: Število kmetijskih gospodarstev po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG - zbirna vloga; 2024

Tip/ Razred EV: 2023	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10–14	Skupaj
1. Specializirano pridelovanje poljščin	4.674	5.171	3.498	1.498	652	429	172	112	32	11	16.249
2. Specializirano vrtnarstvo	4	4	27	63	69	129	116	75	19	14	520
3. Specializirano gojenje trajnih nasadov	82	343	670	797	652	569	394	227	33	19	3.786
4. Specializirana reja pašne živine	579	2.526	5.453	5.218	2.434	2.116	1.549	958	169	21	21.023
5. Specializirana reja zrnajede živine	2	5	15	19	16	46	75	143	65	38	424
6. Mešana rastlinska pridelava	460	1.182	1.138	597	294	212	110	61	9	8	4.071
7. Mešana živinoreja	21	268	690	532	217	112	62	43	13	4	1.962
8. Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	174	784	1.579	1.424	716	501	261	152	32	10	5.633
9. Nerazvrščena kmetijska gospodarstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
SKUPAJ	5.996	10.283	13.070	10.148	5.050	4.114	2.739	1.771	372	125	53.672

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Priloga 51: SO kmetijskih gospodarstev (mio EUR) po splošnih tipih kmetovanja in razredih ekonomske velikosti; KMG - zbirna vloga; 2024

Tip/ Razred EV: 2023	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10–14	Skupaj
1. Specializirano pridelovanje poljščin	6,3	14,9	19,4	16,0	12,4	14,8	12,1	16,8	10,6	27,8	151,1
2. Specializirano vrtnarstvo	0,0	0,0	0,2	0,7	1,4	4,6	8,5	11,7	6,3	11,5	44,9
3. Specializirano gojenje trajnih nasadov	0,1	1,0	4,0	9,0	12,6	19,8	27,6	32,4	10,9	34,6	152,0
4. Specializirana reja pašne živine	0,9	7,8	32,3	57,0	46,4	74,7	108,9	143,2	54,5	18,3	544,0
5. Specializirana reja zrnajede živine	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	1,6	5,5	23,7	23,2	59,9	114,5
6. Mešana rastlinska pridelava	0,7	3,5	6,5	6,4	5,6	7,2	7,8	9,1	3,0	5,5	55,2
7. Mešana živinoreja	0,0	0,8	4,0	5,7	4,2	3,8	4,1	6,9	4,3	2,5	36,4
8. Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	0,3	2,4	9,3	15,4	13,8	17,2	18,1	22,6	10,5	12,4	122,1
9. Nerazvrščena kmetijska gospodarstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	8,4	30,5	75,7	110,4	96,6	143,8	192,5	266,5	123,4	172,5	1.220,2

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

Priloga 52: Število kmetijskih gospodarstev, skupni SO in SO na KMG glede na splošni in glavni tip kmetovanja; KMG, skupaj; 2023 in 2024

Splošni in glavni tip	Število KMG			SO (mio EUR)			SO na KMG (tisoč EUR)		
	2023	2024	Indeks 2024/23	2023	2024	Indeks 2024/23	2023	2024	Indeks 2024/23
1. Specializirano pridelovanje poljščin	26.700	28.782	107,8	154,69	161,7	104,5	5,793	5,617	97,0
15. Specializirano pridelovanje žit, oljnic in beljak. rastlin	3.987	3.811	95,6	72,52	69,5	95,9	18,189	18,243	100,3
16. Splošno poljedelstvo	22.713	24.971	109,9	82,16	92,2	112,2	3,617	3,691	102,0
2. Specializirano vrtnarstvo	990	1.014	102,4	51,66	55,2	106,8	52,185	54,390	104,2
21. Specializirano vrtnarstvo – pod zaščito	426	445	104,5	20,69	22,1	107,0	48,558	49,720	102,4
22. Specializirano vrtnarstvo – na prostem	411	423	102,9	17,97	18,7	104,3	43,711	44,300	101,3
23. Drugo vrtnarstvo	153	146	95,4	13,01	14,3	109,8	85,046	97,861	115,1
3. Specializirano gojenje trajnih nasadov	20.677	19.616	94,9	200,08	182,1	91,0	9,677	9,282	95,9
35. Specializirano vinogradništvo	13.602	13.441	98,8	129,20	122,7	94,9	9,499	9,127	96,1
36. Specializirano sadjarstvo in pridelovanje citrusov	3.538	2.990	84,5	48,52	42,9	88,5	13,714	14,356	104,7
37. Specializirano pridelovanje oljk	1.216	1.185	97,5	3,09	2,2	70,1	2,545	1,831	72,0
38. Razni trajni nasadi – kombinirano	2.321	2.000	86,2	19,27	14,3	74,3	8,301	7,153	86,2
4. Specializirana reja pašne živine	22.558	23.086	102,3	520,26	549,9	105,7	23,063	23,822	103,3
45. Specializirana prireja mleka	3.400	3.227	94,9	293,25	307,4	104,8	86,251	95,244	110,4
46. Specializirana govedoreja — reja in pitanje	15.394	16.060	104,3	182,58	196,6	107,7	11,861	12,239	103,2
47. Govedo — prireja mleka, reja, pitanje – kombinirano	574	582	101,4	23,89	24,6	103,0	41,613	42,265	101,6
48. Ovce, koze in druga pašna živina	3.190	3.217	100,8	20,54	21,4	104,4	6,439	6,664	103,5
5. Specializirana reja zrnjode živine	943	494	52,4	132,10	133,3	100,9	140,086	269,782	192,6
51. Specializirana prašičereja	420	164	39,0	21,83	23,4	107,1	51,985	142,613	274,3
52. Specializirano perutninarstvo	418	295	70,6	108,03	106,4	98,5	258,434	360,795	139,6
53. Različne vrste zrnjode živine – kombinirano	105	35	33,3	2,24	3,4	153,8	21,353	98,549	461,5
6. Mešana rastlinska pridelava	7.063	6.482	91,8	68,49	60,1	87,8	9,697	9,278	95,7
61. Mešana rastlinska pridelava	7.063	6.482	91,8	68,49	60,1	87,8	9,697	9,278	95,7
7. Mešana živinoreja	2.121	1.988	93,7	37,04	36,4	98,4	17,464	18,327	104,9
73. Mešana živinoreja, v glavnem pašna živina	1.921	1.823	94,9	25,65	25,4	98,9	13,355	13,917	104,2
74. Mešana živinoreja, v glavnem reja zrnjode živine	200	165	82,5	11,39	11,1	97,2	56,932	67,058	117,8
8. Mešana rastlinska pridelava – živinoreja	14.241	12.351	86,7	133,37	128,8	96,6	9,366	10,432	111,4
83. Poljščine – pašna živina – kombinirano	1.292	1.282	99,2	34,56	35,7	103,2	26,753	27,831	104,0
84. Razne kmetijske rastline in živinoreja, kombinirano	12.949	11.069	85,5	98,81	93,2	94,3	7,631	8,417	110,3
9. Nerazvrščena kmetijska gospodarstva*	61	53	86,9	154,69	161,7	104,5	5,793	5,617	97,0
Skupaj brez nerazvrščenih	95.354	93.866	98,4	1.297,70	1.307,5	100,8	13,609	13,930	102,4
Skupaj	95.293	93.813	98,4	1.297,70	1.307,5	100,8	13,618	13,938	102,3

* SO nerazvrščenih kmetijskih gospodarstev je nič.

Vir: MKGP, Evidenca standardnega prihodka, obdelava podatkov KIS

EKOLOŠKO KMETOVANJE**Priloga 53: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2011–2023**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Ekološke kmetije v kontroli, skupaj	2.363	2.682	3.049	3.298	3.417	3.518	3.635	3.741	3.828	3.689	3.724	3.786	3.864	102,1
ekološke kmetije s certifikatom	1.999	2.104	2.232	2.537	2.699	2.933	3.190	3.320	3.494	3.358	3.358	3.430	3.349	97,6
ekološke kmetije v preusmeritvi	364	578	817	761	718	585	445	421	334	331	366	356	515	144,7
Delež od vseh kmetij (%)	3,2	3,6	4,2	4,6	4,7	5,0	5,2	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5	5,7	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	32.149	35.101	38.664	41.237	42.188	43.579	46.222	47.848	49.638	49.803	51.826	53.202	54.602	102,6
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	27.448	28.807	30.041	33.536	32.488	36.353	40.349	41.669	44.455	43.500	44.761	42.181	46.195	109,5
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	4.700	6.294	8.624	7.701	9.700	7.226	5.874	6.179	5.183	6.303	7.066	11.021	8.408	76,3
Delež od vse KZU (%)	7,0	7,3	8,1	8,6	8,8	9,1	9,6	10,0	10,3	10,3	10,8	11,1	11,4	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 54: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2011–2023

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	32.148,7	35.100,7	38.664,5	41.237,2	42.188,5	43.578,8	46.222,4	47.848,3	49.638,3	49.803,5	51.826,3	53.201,7	54.602,3	102,6
Njive in vrtovi, od tega:	3.383,7	3.787,2	4.383,5	4.731,7	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	6.520,4	6.679,1	7.302,5	7.560,4	8.253,5	109,2
zelenjadnice in jagode	151,1	183,6	232,6	214,4	281,0	267,0	227,1	245,2	307,5	282,4	292,4	307,2	278,6	90,7
Trajni travniki in pašniki	27.531,1	29.814,1	32.527,1	34.595,8	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	40.027,5	39.891,9	40.926,7	42.052,2	42.431,6	100,9
Trajni nasadi, od tega:	1.234,0	1.499,3	1.754,0	1.909,8	2.176,1	2.384,1	2.673,4	2.877,8	3.090,4	3.232,5	3.597,0	3.589,1	3.917,2	109,1
sadovnjaki	855,1	988,4	1.144,3	1.260,1	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	2.106,1	2.172,6	2.421,6	2.307,2	2.309,2	100,1
vinogradi	287,2	324,1	401,3	421,8	495,2	536,1	561,1	657,0	705,8	778,0	864,3	955,8	1.165,5	121,9
oljčniki	91,6	184,5	208,3	226,2	214,1	240,1	242,6	258,7	278,3	281,4	310,6	325,9	442,4	135,8
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	2,3	0,0	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	0,4	0,3	0,1	35,7
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	27.448,3	28.806,6	30.040,6	33.536,4	32.488,3	36.352,6	40.348,7	41.668,9	44.455,4	43.500,1	44.760,5	42.181,0	46.194,7	109,5
Njive in vrtovi, od tega:	2.771,9	2.871,5	3.257,0	3.817,7	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	5.617,6	5.628,3	5.734,5	5.728,1	6.624,6	115,7
zelenjadnice in jagode	115,9	135,3	176,0	169,8	224,5	229,4	195,5	217,6	250,4	247,6	262,8	260,1	244,2	93,9
Trajni travniki in pašniki	23.793,9	24.968,2	25.610,6	28.437,1	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	36.385,0	35.273,9	36.066,8	33.550,2	36.478,4	108,7
Trajni nasadi, od tega:	882,4	966,9	1.173,0	1.281,6	1.411,5	1.693,9	1.867,2	2.200,5	2.452,9	2.598,0	2.959,2	2.902,8	3.091,7	106,5
sadovnjaki	707,7	745,3	848,9	926,8	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	1.672,2	1.819,5	2.087,7	1.967,1	1.954,2	99,3
vinogradi	131,8	158,8	248,2	261,2	272,2	342,4	337,9	462,2	548,3	545,3	625,0	654,5	761,8	116,4
oljčniki	42,9	60,5	75,8	92,0	149,9	185,1	191,9	217,6	232,4	233,1	246,1	280,9	375,6	133,7
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	2,3	0,0	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	0,1	35,7
Kmetijska zemljišča, v preusmeritvi (ha)	4.700,5	6.294,1	8.623,9	7.700,8	9.700,2	7.226,2	5.873,7	6.179,4	5.182,9	6.303,4	7.065,8	11.020,7	8.407,6	76,3
Njive in vrtovi, od tega:	611,7	915,7	1.126,5	913,9	1.465,4	1.325,9	865,9	854,1	902,8	1.050,8	1.568,0	1.832,3	1.628,9	88,9
zelenjadnice in jagode	35,2	48,3	56,6	44,7	56,6	37,6	31,6	27,6	57,2	34,8	29,6	47,1	34,4	73,0
Trajni travniki in pašniki	3.737,2	4.845,9	6.916,5	6.158,8	7.470,2	5.210,1	4.201,6	4.648,0	3.642,6	4.618,1	4.859,9	8.502,1	5.953,2	70,0
Trajni nasadi, od tega:	351,5	532,5	581,0	628,1	764,7	690,2	806,2	677,3	637,3	634,6	637,9	686,3	825,5	120,3
sadovnjaki	147,4	243,1	295,4	333,3	477,0	441,6	532,3	441,4	433,9	353,1	334,0	340,0	355,0	104,4
vinogradi	155,4	165,3	153,1	160,6	222,9	193,7	223,2	194,9	157,5	232,7	239,3	301,3	403,7	134,0
oljčniki	48,7	124,1	132,5	134,2	64,2	55,0	50,7	41,0	45,9	48,2	64,6	45,0	66,8	148,5
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	0,0	0,0	0,0	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 55: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2023

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Žita za zrnje, od tega:	2.861,9	2.942,8	3.929,3	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	5.628,9	5.622,1	5.865,8	6.041,4	9.289,8	153,8
pšenica in pira	649,3	614,0	1.314,5	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	1.769,6	1.716,0	2.045,8	2.291,1	2.261,9	98,7
ječmen	409,0	427,6	561,3	460,7	865,6	744,2	815,1	858,5	943,2	812,5	1.008,1	937,6	93,0
oves	256,1	413,6	396,2	446,8	358,4	514,6	653,9	846,0	638,5	622,5	513,6	913,9	178,0
koruza za zrnje	653,7	586,1	1.005,5	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	1.109,2	1.227,0	1.362,8	1.477,0	1.631,5	110,5
Stročnice za suho zrnje	-	-	38,1	73,6	105,6	201,3	114,6	105,5	95,1	120,0	161,0	112,1	69,6
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.114,6	1.184,8	1.579,1	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	1.626,3	1.831,3	1.509,8	1.588,4	1.196,8	75,3
krompir	1.018,2	1.069,5	1.402,2	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	1.385,3	1.632,3	1.335,9	1.487,8	1.144,5	76,9
Industrijske rastline, od tega:	184,0	124,7	155,8	216,5	88,3	426,7	334,6	306,0	609,3	479,5	994,5	423,0	42,5
oljnice	157,8	86,6	130,3	182,1	76,4	382,2	266,6	257,7	412,1	393,2	470,4	111,7	23,7
Zelena krma z njiv, od tega:	5.643,0	6.300,9	10.857,1	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.408,4	18.550,6	16.609,5	17.568,1	20.055,8	17.040,5	85,0
silažna koruza	349,0	201,5	514,2	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	2.406,4	2.237,9	1.434,0	2.118,3	1.572,0	74,2
začasno travinje na njivah	1.262,4	1.367,4	1.892,3	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	5.832,6	7.326,2	8.670,7	9.991,1	10.517,0	105,3
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	712,6	1.232,9	1.437,7	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	1.795,4	1.700,2	1.963,3	1.989,0	1.788,9	89,9
zelenjadnice in melone	701,6	1.217,6	1.410,7	1.573,1	1.746,3	1.478,0	1.780,0	1.739,9	1.641,2	1.906,2	1.924,2	1.706,9	88,7
jagode	10,9	15,3	27,0	27,8	24,2	37,9	54,2	55,4	59,1	57,0	64,8	82,0	126,6
Sadje, brez jagod	1.207,3	1.817,2	1.845,3	2.744,5	1.937,2	895,4	5.020,8	1.520,9	7.430,9	1.327,1	4.341,5	2.521,4	58,1
Oljke	100,0	210,1	175,9	340,1	417,9	423,1	552,4	421,4	659,0	314,9	626,9	581,7	92,8
Grozdje	570,5	816,0	964,0	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	2.203,3	1.914,2	2.034,2	2.141,0	2.641,0	123,4
Trajno travinje (seno)	56.142,3	64.210,8	75.477,0	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	101.950,4	102.055,3	98.818,3	114.834,7	147.142,7	128,1

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 56: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2011–2023

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Govedo	22.915	22.977	25.168	27.359	30.592	33.397	35.095	35.751	37.126	37.904	38.836	39.583	39.438	99,6
Prašiči	2.219	2.485	2.798	3.135	3.345	3.648	3.793	3.203	3.252	2.992	3.099	3.185	2.710	85,1
Drobnica, od tega:	40.588	41.081	40.101	42.238	41.654	42.698	44.030	41.927	42.310	38.240	40.580	40.766	38.856	95,3
ovce	35.352	35.383	34.234	35.790	35.193	35.841	36.981	35.071	35.225	31.695	33.822	34.188	31.732	92,8
koze	5.236	5.698	5.867	6.448	6.461	6.857	7.049	6.856	7.085	6.545	6.758	6.578	7.124	108,3
Perutnina	29.558	52.757	54.757	71.537	71.618	101.340	104.940	93.145	96.641	87.972	82.882	67.165	63.834	95,0
Kopitarji	2.981	3.262	3.544	3.846	3.878	4.093	4.089	4.054	4.095	3.857	3.790	3.797	3.731	98,3
Kunci	1.014	1.402	1.436	1.694	1.598	1.849	1.640	1.317	1.131	902	750	610	446	73,1
Ostalo (divjad)	1.546	1.616	1.737	1.896	1.973	1.984	2.092	2.271	2.465	2.508	2.478	2.542	2.354	92,6
Čebele (število panjev)	1.646	1.598	1.803	1.631	1.400	1.814	2.182	2.863	3.245	3.272	3.460	3.575	7.865	220,0

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 57: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2023

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	2023	Indeks 2023/22
Meso, skupaj, od tega (t):	294,6	177,3	200,1	151,6	323,9	326,7	410,2	330,2	308,7	457,4	543,3	538,0	99,0
goveje meso	267,9	156,5	177,4	128,1	260,2	275,1	350,1	278,4	260,1	407,6	481,6	458,9	95,3
prašičje meso	3,8	10,6	5,1	9,9	5,5	21,0	25,0	23,9	18,5	22,6	38,5	40,4	105,0
ovčje meso	4,3	3,0	1,9	3,3	1,9	3,3	2,0	0,3	2,2	1,5	3,3	3,2	97,0
kozje meso	0,2	1,3	0,1	0,5	0,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,5	0,3	56,9
perutninsko meso	16,6	12,7	13,6	2,0	38,2	25,5	32,8	27,1	27,5	25,2	19,2	34,4	179,0
Mleko, od tega (t):	4.829,8	5.395,0	5.626,4	6.036,2	7.127,8	6.050,9	7.186,7	7.739,6	7.714,8	8.236,3	9.817,7	10.670,6	108,7
kravje mleko	4.590,7	5.122,4	5.416,2	5.832,0	6.864,4	5.714,1	6.867,6	7.347,7	7.307,2	7.842,8	9.456,5	10.326,2	109,2
ovčje mleko	117,2	128,3	104,4	85,6	124,4	178,1	180,7	188,1	193,0	173,3	152,0	143,0	94,0
kozje mleko	121,8	144,4	105,8	118,6	139,0	158,8	138,5	203,8	214,5	220,2	209,1	201,4	96,3
Med (t)	21,4	45,0	20,3	21,8	21,2	31,3	43,9	42,0	34,1	32,2	55,7	25,0	44,9
Konzu. jajca (v 1000 kos)	3.654	4.138	4.641	6.314	6.936	8.657	10.869	11.705	13.316	12.547	11.323	11.047	97,6

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

RAZISKOVALNI PROJEKTI S PODROČJA KMETIJSTVA IN ŽIVILSTVA

Priloga 58: Financirani projekti MKGP 2024 (kmetijstvo in živilstvo)

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-3178 RAZVOJ IN OPTIMIZACIJA NEKEMIČNIH NAČINOV ZATIRANJA RASTLINSKIH ŠKODLJIVCEV Z NAMENOM NJIHOVE IMPLEMENTACIJE V SISTEME TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2024: 123.489,74 EUR, delež MKGP: 26 % (33.339,50 EUR)
2. L4-3179 ODKRIVANJE IN Z VODO POVEZANA EPIDEMIOLOGIJA PORAJAJOČIH SE TOBAMOVIRUSOV, KI OKUŽUJEJO KMETIJSKE RASTLINE, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec: Nataša Mehle, skupna vrednost projekta v letu 2024: 110.163,38 EUR, delež MKGP: 18 % (19.998,95 EUR)
3. L7-4568 AVTENTIČNI PRODUKTI VIŠJE KAKOVOSTI IN TRAJNOSTNA PRAŠIČJEREJA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Marjeta Čandek Potokar, vrednost projekta v letu 2024: 162.149,36 EUR, delež MKGP: 30 % (50.000,00 EUR)
4. L4-4554 PREUČEVANJE SINERGIZMA MED RAZLIČNIMI OKOLJSKO SPREJEMLJIVIMI NAČINI ZATIRANJA ŠKODLJIVCEV POLJŠČIN IN VRTNIN, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2024: 172.161,36 EUR, delež MKGP: 34 % (60.012,00 EUR)
5. L7-50154 PRILOŽNOSTI ZA POVEČANJE UŽIVANJA LOKALNEGA SADJA IN ZELENJAVE MED PREBIVALCI SLOVENIJE, Inštitut za nutricionistiko, nosilec: Anita Kušar, skupna vrednost projekta v letu 2024: 136.851,00 EUR, delež MKGP: 24 % (33.341,55 EUR)
6. L4-50141 POREKLO VINA: GEO-KLIMATSKI, MIKROBIOLOŠKI ALI ČLOVEŠKI KONSTRUKT? PRIMER SLOVENSKEH MODRIH FRANKINJ, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Katja Kušar, skupna vrednost v letu 2024: 136.851,00 EUR, delež MKGP: 24 % (33.341,55 EUR)
7. L7-50153 ZGODNJE ZAZNAVANJE IN UPRAVLJANJE Z BOLEZNIMI VINSKE TRTE (RESENS-VITIS), Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Saša Širca, skupna vrednost projekta v letu 2024: 136.772,77 EUR, delež MKGP: 24 % (33.341,01 EUR)
8. L4-50142 EMULGATORJI KOT ALTERNATIVA TRAJNOSTNI PRIDELAVI PRILAGOJENA SREDSTVA ZA REDČENJE PLODIČEV JABLANE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Matej Stopar, skupna vrednost projekta v letu 2024: 136.772,77 EUR, delež MKGP: 24 % (33.341,01 EUR)

Ciljni raziskovalni program

Ciljni raziskovalni program »CRP 2021« v letu 2021

1. V5-2135 PRENOVA REGIONALNE RAZDELITVE KRAJINSKIH TIPOV IN IZJEMNIH KRAJIN V SLOVENIJI TER NJIHOVA DIGITALIZACIJA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Mojca Golobič, skupna vrednost projekta v letu 2024: 31.341,40 EUR, delež MKGP: 6 % (2.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Naša hrana, podeželje in naravni viri« v letu 2022

1. V4-2201 MODELIRANJE PREHRANSKIH POTREB IN UČINKOVITOSTI KRMLJENJA PRAŠIČEV TER OCENA KAKOVOSTI MESA GLEDE NA NAČIN REJE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Marjeta Čandek Potokar, skupna vrednost v letu 2024: 95.299,00 EUR, delež MKGP: 47 % (45.000,00 EUR).
2. V4-2202 SMERNICE ZA PRILAGODITEV PRIDELAVE GROZDJA IN VINA PODNEBNIM SPREMENJAM IN ZAHTEVAM TRGA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Franc Čuš, skupna vrednost v letu 2024: 54.293,47 EUR, delež MKGP: 43 % (23.750,47 EUR).
3. V4-2203 VREDNOTENJE GENOTIPOV IN VZGOJA DRUŽIN KRIŽANJ ZA PROUČEVANJE ODPORNOSTI HMELJA HUMULUS LUPULUS L. NA HUDO VIROIDNO ZAKRNELOST HMELJA, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Andreja Čerenak, skupna vrednost v letu 2024: 58.354,00 EUR, delež MKGP: 47 % (28.000,00 EUR).
4. V4-2204 TEHNOLOGIJE TRSNIČARSKE PRIDELAVE Z INOVATIVNIMI REŠITVAMI ZA KREPITEV ODPORNOSTI TRAJNOSTNEGA VINOGRADNIŠTVA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Denis Rusjan, skupna vrednost v letu 2024: 70.425,00 EUR, delež MKGP: 48 % (34.000,00 EUR).
5. V1-2205 VPLIV OKOLJSKEGA STRESA NA ZDRAVJE IN PRIRASTEK ŠKOLJK TER IZBOLJŠAVE VZREJNIH PRAKS ZARADI MIKROPLASTIKE IN PODNEBNIH SPREMENJ, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Andreja Ramšak, skupna vrednost v letu 2024: 70.425,00 EUR, delež MKGP: 48 % (34.000,00 EUR).
6. V4-2206 IZGRADNJA TEORETIČNEGA MODELA ZA GRADNJO CENE KMETIJSKIH IN ŽIVILSKIH PROIZVODOV V VERIGAH PRESKRBE S HRANO V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Jernej Prišenk, skupna vrednost projekta v letu 2024: 36.163,00 EUR, delež MKGP: 43 % (15.800,00 EUR)
7. V4-2207 MOŽNOSTI RAZVOJA ZELIŠČARSTVA V SLOVENIJI, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, vodja projekta: Barbara Čeh, skupna vrednost projekta v letu 2024: 36.163,00 EUR, delež MKGP: 43 % (15.800,00 EUR)

8. V4-2208 KROŽNE TEHNOLOŠKE ZASNOVE IN POSLOVNI MODELI V SLOVENSKEM KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Luka Juvancič, skupna vrednost projekta v letu 2024: 58.354,00 EUR, delež MKGP: 47 % (28.000,00 EUR)
9. V4-2210 NAČINI IN MOŽNOSTI UPORABE ŽIVIL, KI NISO VEČ NAMENJENA PREHRANI LJUDI KOT ALTERNATIVNIH KRMIL ZA REJNE IN DRUŽNE ŽIVALI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Janez Salobir, skupna vrednost projekta v letu 2024: 60.428,50 EUR, delež MKGP: 49 % (30.000,00 EUR)
10. V1-2213 GEOCOOL FOOD - HLADNO SKLADIŠČENJE HRANE Z RABO PLITVE GEOTERMALNE ENERGIJE, Geološki zavod Slovenije, vodja projekta: Nina Rman, vrednost projekta v 2024: 58.331,00 EUR, delež MKGP: 48 % (28.000,00 EUR)
11. V4-2214 INPUTI V EKOLOŠKEM KMETIJSTVU, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, vodja projekta: Martina Bavec, skupna vrednost projekta v letu 2024: 62.378,00 EUR, delež MKGP: 48 % (30.000,00 EUR)
12. V4-2215 SINTEZA IN PROSTORSKA OPREDELITEV PODATKOV KMETIJSKE IN OKOLJSKE KAKOVOSTI TAL ZA IZVAJANJE RESOLUCIJE "NAŠA HRANA PODEŽELJE IN NARAVNI VIRI PO 2021" IN STRATEŠKEGA NAČRTA, KIS, vodja projekta: Borut Vrščaj, skupna vrednost projekta v letu 2024: 70.425,00 EUR, delež MKGP: 48 % (34.000,00 EUR)
13. V4-2216 OHRANJANJE IN IZBOLJŠANJE PROIZVODNEGA POTENCIALA TAL ZA TRAJNOSTNO PRIDELAVO OLJK (GO-TO S-OIL), Znanstveno-raziskovalno središče Koper, vodja projekta: Maja Podgornik, skupna vrednost projekta v letu 2024: 58.354,00 EUR, delež MKGP: 47 % (28.000,00 EUR)
14. V4-2217 PRENOVA SISTEMA UPRAVLJANJA Z DRŽAVNIMI KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI, UL, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2024: 4.543,00 EUR, delež MKGP: 88 % (4.000,00 EUR)
15. V4-2221 STROKOVNA IZHODIŠČA ZA MONITORING IZBRANIH ORGANIZMOV NADZEMNE IN PODZEMNE BIOTE V KMETIJSKI KRAJINI ZA SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI NARAVOVARSTVENIH UKREPOV SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Robert Leskovšek, skupna vrednost projekta v letu 2024: 58.354,00 EUR, delež MKGP: 47 % (28.000,00 EUR)
16. V4-2224 NAČINI ODVZEMA VZORCEV PRI PREPOVEDANIH VRSTAH PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI IN RAZVOJ MOLEKULARNIH ORODIJ ZA ZAGOTAVLJANJE SLEDLJIVOSTI Z IDENTIFIKACIJO IN DEPONIRANJEM GENSKEGA MATERIALA, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, vodja projekta: Alenka Dovč, skupna vrednost projekta v letu 2024: 30.968,00 EUR, delež MKGP: 45 % (14.000,00 EUR)
17. V4-2225 UKREPI ZA PREPREČEVANJE NADALJNEGA ŠIRJENJA ZLATE TRSNE RUMENICE, Nacionalni inštitut za biologijo, vodja projekta: Nataša Mehle, vrednost projekta v letu 2024: 95.590,00 EUR, delež MKGP: 47 % (45.000,00 EUR)
18. V4-2226 UKREPI ZA ZMANJŠANJE RABE KEMIČNIH FFS V VINOGRADNIŠTVU, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, vodja projekta: Mario Lešnik, skupna vrednost projekta v letu 2024: 40.236,00 EUR, delež MKGP: 44 % (18.000,00 EUR)
19. V4-2227 RAZVOJ MULTIMETODE ZA UGOTAVLJANJE OSTANKOV PREPOVEDANIH ZDRAVIL V ŽIVILIH, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, vodja projekta: Andrej Kirbiš, skupna vrednost projekta v letu 2024: 24.475,00 EUR, delež MKGP: 44 % (10.900,00 EUR)
20. V1-2228 PREPOZNAVANJE RASTLINSKIH IN ŽIVALSKIH VRST V PREHRANSKI VERIGI S POMOČJO DNA BARKODIRANJA IN METABARKODIRANJA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Tomaž Skrbinšek, skupna vrednost projekta v letu 2024: 58.342,00 EUR, delež MKGP: 46 % (27.000,00 EUR)
21. V5-2229 PODPORA NA DEJSTVIH UTEMELJENI KMETIJSKI POLITIKI V SLOVENIJI: KREPITEV OSNOVNEGA FADN IN PODPORA PRI PREHODU V FSDN, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Maja Kožar, skupna vrednost projekta v letu 2024: 31.068,00 EUR, delež MKGP: 45 % (14.100,00 EUR)
22. V4-2230 RAZVOJ IN UVAJANJE DIGITALNIH ORODIJ ZA PODPORO V PRIDELAVI SADJA, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, vodja projekta: Tatjana Unuk, skupna vrednost projekta v letu 2024: 94.579,00 EUR, delež MKGP: 47 % (45.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2022« v letu 2022

1. V4-2263 DIGITALIZACIJA TERROIRJEV SLOVENSKIH VINOGRADOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Klemen Lisjak, skupna vrednost projekta v letu 2024: 32.000,00 EUR, delež MKGP: 53 % (17.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2022« v letu 2023

1. V4-2381 STIČIŠČE ZNANJ ZA ZELENO, TRAJNOSTNO IN INOVATIVNO SREDOZEMSKO KMETIJSTVO - MED-STI-K, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, vodja projekta: Maja Podgornik, skupna vrednost projekta v letu 2024: 68.450,00 EUR, delež MKGP: 49 % (34.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Naša hrana, podeželje in naravni viri« v letu 2024

1. V2-2401 OPTIMIZACIJA RAZVOJA TRAJNOSTNE PREHRANSKE SUVERENOSTI V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, vodja projekta: Zorka Novak Pintarič, skupna vrednost projekta v letu 2024: 15.500,00 EUR, delež MKGP: 54 % (8.500,00 EUR)

2. V4-2402 RAZVOJ TRAJNOSTNE ŽIVINOREJE V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Jaka Žgajnar, skupna vrednost projekta v letu 2024: 28.833,50 EUR, delež MKGP: 37 % (10.840,00 EUR)
3. V2-2403 MOŽNOSTI UVAJANJA BIOMETANA PRIDOBLENEGA IZ PROCESIRANJA ODPADNE KMETIJSKE BIOMASE ZA POGON KMETIJSKIH TRAKTORJEV IN ZMANJŠEVANJE EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Viktor Jejčič, vrednost projekta v letu 2024: 18.150,00 EUR, delež MKGP: 58 % (10.650,00 EUR)
4. V4-2404 OCENJEVANJE ŠKOD IN DODELITEV POMOČI ZARADI NARAVNIH NESREČ IN SLABIH VREMENSKIH RAZMER V KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2024: 9.250,00 EUR, delež MKGP: 67 % (6.250,00 EUR)
5. V4-2405 RAJONIZACIJA KMETIJSKE PRIDELAVE SLOVENIJE ZA POTREBE TRAJNOSTNE RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ, ZMANJŠANJE OKOLJSKIH IN EKONOMSKIH TVEGANJ PRIDELAVE IN PRILAGAJANJA KMETIJSTVA PODNEBNIM SPREMEMBAM (RAJONSI), Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Lovro Sinkovič, skupna vrednost projekta v letu 2024: 28.420,00 EUR, delež MKGP: 36 % (10.420,00 EUR)
6. V4-2406 PRIMERJAVA TEHNOLOGIJ IN STRATEGIJ NAMAKANJA IN FERTIGACIJE NA IZBRANIH KULTURAH, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, vodja projekta: Martin Pavlovčič, skupna vrednost projekta v letu 2024: 19.500,00 EUR, delež MKGP: 38 % (7.500,00 EUR)
7. V4-2407 OVREDNOTENJE VPLIVA NAMAKANJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ NA KAKOVOST VODE IN STANJE VODNIH TELES V SLOVENIJI (NAKAVO), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Matjaž Glavan, skupna vrednost projekta v letu 2024: 18.400,00 EUR, delež MKGP: 51 % (9.400,00 EUR)
8. V4-2408 RAZVOJ TRAJNOSTNEGA NAČINA DESIKACIJE KROMPIRJEVE CIME, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Robert Leskošek, skupna vrednost projekta v letu 2024: 28.150,00 EUR, delež MKGP: 37 % (10.650,00 EUR)
9. V4-2411 DEFICIT OPRAŠEVANJA V SLOVENSKEM KMETIJSTVU, Nacionalni inštitut za biologijo, vodja projekta: Danilo Bevk, skupna vrednost projekta v letu 2024: 16.250,00 EUR, delež MKGP: 38 % (6.250,00 EUR)
10. V4-2413 CELOVITA KALKULACIJA STROŠKOV ŠKODE NA REJNIIH ŽIVALIH OB NAPADU VELIKIH ZVERI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Angela Cividini, skupna vrednost projekta v letu 2024: 13.403,00 EUR, delež MKGP: 55 % (7.403,00 EUR)
11. V4-2414 PREUČEVANJE UČINKOVITOSTI, OPTIMIZACIJA IN IMPLEMENTACIJA METOD MNOŽIČNEGA LOVLJENJA IN MOTENJA PARJENJA IZBRANIH GOSPODARSKO POMEMBNIH ŠKODLJIVCEV GOJENIH IN SAMONIKLIH RASTLIN, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2024: 26.750,00 EUR, delež MKGP: 32 % (8.750,00 EUR)
12. V4-2415 NAPREDNE STRATEGIJE UPRAVLJANJA KARANTENSKE BAKTERIJSKE UVELOSTI KORUZE V SLOVENIJI (MAPQUEST), Nacionalni inštitut za biologijo, vodja projekta: Tanja Dreo, skupna vrednost projekta v letu 2024: 21.500,00 EUR, delež MKGP: 34 % (7.500,00 EUR)
13. V4-2416 RAZVOJ IN VPELJAVA METOD ZA SPREMLJANJE POJAVOV IN ŠIRJENJA VIRUSOV AFRIŠKE PRAŠIČJE KUGE IN VISOKO PATOGENE AVIARNE INFLUENCE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, vodja projekta: Uroš Krapež, skupna vrednost projekta v letu 2024: 24.400,00 EUR, delež MKGP: 34 % (8.400,00 EUR)
14. V4-2417 STANDARDIZACIJA IN IZBOLJŠANJE DOBROBITI REJNIIH ŽIVALI ZA TRAJNOSTNO KMETIJSTVO, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Manja Zupan Šemrov, skupna vrednost projekta v letu 2024: 11.500,00 EUR, delež MKGP: 65 % (7.500,00 EUR)
15. V6-2418 VPLIV SHEM KAKOVOSTI »ZAŠČITENA OZNAČBA POREKLA« (ZOP) IN »ZAŠČITENA GEOGRAFSKA OZNAČBA« (ZGO) NA SODELOVANJE TER ORGANIZIRANJE PROIZVAJALCEV V SLOVENIJI, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, vodja projekta: Erik Logar, skupna vrednost projekta v letu 2024: 7.696,00 EUR, delež MKGP: 61 % (4.700,00 EUR)
16. V4-2419 VSEBNOST VITAMINOV IN OSTANKOV FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV V SADJU IN ZELENJAVI, KIS, vodja projekta: Nika Weber, skupna vrednost projekta v letu 2024: 18.400,00 EUR, delež MKGP: 51 % (9.400,00 EUR)
17. V4-2420 UKREPI ZA ZMANJŠANJE VSEBNOSTI KADMIJA V PRIDELKIH ZELENJADNIC IN KROMPIRJA, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Kristina Ugrinovič, skupna vrednost projekta v letu 2024: 29.420,00 EUR, delež MKGP: 35 % (10.420,00 EUR)
18. V4-2423 PODNEBNE PROJEKCIJE AGROKLIMATSKIH KAZALNIKOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Tjaša Pogačar, skupna vrednost projekta v letu 2024: 18.250,00 EUR, delež MKGP: 61 % (11.250,00 EUR)
19. V4-2424 DIGITALIZACIJA TERROIRJEV SLOVENSKIH VINOGRADOV, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Klemen Lisjak, skupna vrednost projekta v letu 2024: 18.250,00 EUR, delež MKGP: 34 % (6.250,00 EUR)
20. V2-2425 PRIPRAVA FUNKCIONALNE SPECIFIKACIJE ZA NADGRADNJO INFORMACIJSKEGA SISTEMA ZA SLADKOVODNO RIBIŠTVO (RIBKAT), Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, vodja projekta: Dušan Petrovič, skupna vrednost projekta v letu 2024: 18.400,00 EUR, delež MKGP: 51 % (9.400,00 EUR)

21. V2-2426 CRP - SMERNICE ZA PAMETNO IN PRECIZNO KMETIJSTVO, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za elektrotehniko, vodja projekta: Matjaž Mihelj, skupna vrednost projekta v letu 2024: 21.500,00 EUR, delež MKGP: 58 % (12.000,00 EUR)
22. V4-2427 DIGITALNO UPRAVLJANJE IZBRUHOV BOLEZNI ŽIVALI IN ZOONOS, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, vodja projekta: Tanja Knific, vrednost projekta v letu 2024: 24.500,00 EUR, delež MKGP: 34 % (8.500,00 EUR)
23. V4-2428 UPORABA BREZPILOTNIH LETALNIKOV ZA NATANČNO NANAŠANJE FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV, SREDSTEV Z NIZKIM TVEGANJEM IN KORISTNIH ORGANIZMOV ZA TRAJNOSTNO KMETIJSTVO IN INTEGRIRANO VARSTVO RASTLIN – FLY4IPM, Kmetijski inštitut Slovenije, vodja projekta: Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2024: 33.500,00 EUR, delež MKGP: 37 % (12.500,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2022« v letu 2024

1. V4-24024 RAZVOJ TRAJNOSTNIH KMETIJSKIH PRAKS ZA ZMANJŠANJE VPLIVA NITRATOV NA TLA IN KAKOVOST PODZEMNE VODE (NITRAT), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, vodja projekta: Matjaž Glavan, celotna vrednost projekta v letu 2024: 35.000,00 EUR, delež MKGP: 14 % (5.000,00 EUR)

Mednarodni raziskovalni projekti

ERA NET CORE ORGANIC COFUND 3. razpis

1. DIVERSILIENCE - RAZNOLIKOST EKOLOŠKE RASTLINSKE PRIDELAVE ZA POVEČANJE ODPORNOSTI, KIS, nacionalni nosilec: Vladimir Meglič, celotna vrednost projekta: 48.000,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 4.500,00 EUR
2. ROAM-FREE - ODPORNE ŽIVALI V TRAJNOSTNIH MEŠANIH SISTEMIH PROSTE REJE, UL, Veterinarska fakulteta, nosilec: Marina Štukelj, celotna vrednost projekta: 100.000,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 12.826,06 EUR

EJP SOIL

1. EJP SOIL Krovna pogodba o financiranju partnerjev slovenskega konzorcija v Evropskem skupnem programu za upravljanje s tlemi v kmetijstvu (EJP SOIL), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalni nosilec: Helena Grčman, celotna vrednost projekta: 55.533,63 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 26.178,80 EUR

EJP SOIL 3. delovni sklop 1. razpis

1. CarboSeq - POTENCIAL KMETIJSKIH TAL V EVROPI ZA VEZAVO ORGANSKEGA OGLJIKA, UL, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 44.161,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 5.557,54 EUR.
2. SOMMIT – TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S TALNO ORGANSKO SNOVJO: KOMPROMIS MED SEKVESTRACIJO C IN IZGUBAMI DUŠIKOVEGA OKSIDA, METANA IN NITRATOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Rok Mihelič, celotna vrednost projekta: 163.751,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 21.127,33 EUR
3. SCALE - UPRAVLJANJE POVEZLJIVOSTI SEDIMENTOV V KMETIJSKI KRAJINI ZA ZMANJŠEVANJE UČINKOV VODNE EROZIJE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Borut Vrščaj, celotna vrednost projekta: 52.000,00, sredstva MKGP v letu 2024: 9.315,13 EUR

EJP SOIL 3. delovni sklop 2. razpis

1. EnergyLink - POVEZOVANJE PESTROSTI POSEVKOV Z ALOKACIJO MIKROBNE ENERGIJE IN VEZAVO ORGANSKEGA OGLJIKA V TLEH, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 25.563,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 3.696,00 EUR
2. MINOTAUR - MODELIRANJE IN KARTIRANJE BIODIVERZITETE IN FUNKCIJ TAL PO VSEJ EVROPI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 25.376,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 2.720,27 EUR
3. ProbeField - NOV PROTOKOL ZA ROBUSTNO SPREMLJANJE ZALOG OGLJIKA IN LASTNOSTI TAL NA PODLAGI PROKSIMALNIH SENZORJEV IN OBSTOJEČIH SPEKTRALNIH KNJIŽNIC TAL, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec: Denis Stanjko, celotna vrednost projekta: 8.749,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2024: 1.184,96 EUR

Obzorje 2020 CSA - koordinacijski in podporni ukrep

1. BOOST4BIOEAST – BOOSTing the bioeconomy transformation FOR (4) the BIOEAST region (Spodbujanje preobrazbe biogospodarstva v regiji BIOEAST), št. projekta: 101133398, koordinator projekta: OKOLOGIAI MEZOGAZDASAGI KUTATOINTEZET KOZHASZNU NONPROFIT KFT (HU), celotna vrednost projekta 3.499.534,54 EUR, od tega za MKGP: 73.625,00 EUR; sredstva MKGP v letu 2024: 18.000,00 EUR.
2. ModernAKIS - POSODOBITEV KMETIJSTVA S POMOČJO UČINKOVITEJŠIH IN USPEŠNEJŠIH SISTEMOV KMETIJSKEGA ZNANJA IN INOVACIJ, koordinator projekta: LANDLICHES FORTBILDUNGSINSTITUT OSTERREICH, KURZ LFI (AT), celotna vrednost projekta 9.999.481,25 EUR, od tega za MKGP: 156.675,00 EUR; sredstva MKGP v letu 2024: 9.953,89 EUR.

GOZDARSTVO**Priloga 59: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2024**

GGO	Lastništvo			Gozdovi, SKUPAJ	Druga gozda zemljišča
	Država	Zasebniki	Lokalna skupnost		
Tolmin	33.963	99.932	15.843	148.738	4.268
Bled	7.581	55.310	474	63.365	6.092
Kranj	6.936	62.792	1.198	70.926	1.418
Ljubljana	13.583	129.936	710	144.229	1.592
Postojna	30.640	47.942	520	79.103	220
Kočevje	47.609	40.793	4.650	93.052	281
Novo mesto	23.088	74.189	1.102	98.379	393
Brežice	9.179	60.624	362	70.165	445
Celje	11.808	62.522	698	75.029	363
Nazarje	1.654	46.314	74	48.041	1.132
Slovenj Gradec	16.395	44.375	0	60.771	438
Maribor	19.823	76.093	147	96.063	347
Murska Sobota	8.276	31.695	324	40.295	113
Sežana	8.343	76.338	4.282	88.963	963
SKUPAJ	238.878	907.855	30.384	1.177.119	18.065
Struktura (%)	20	77	3	100	

Vir: ZGS

Priloga 60: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2024

GGO	Lesna zaloga (m³)			Lesna zaloga (m³/ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	8.810.503	27.882.333	36.692.836	59,2	187,5	246,7
Bled	14.392.367	6.280.230	20.672.597	227,1	99,1	326,2
Kranj	16.350.556	9.442.139	25.792.695	230,5	133,1	363,7
Ljubljana	15.856.007	24.349.986	40.205.993	109,9	168,8	278,8
Postojna	11.352.505	12.137.121	23.489.626	143,5	153,4	296,9
Kočevje	12.806.465	17.162.443	29.968.908	137,6	184,4	322,1
Novo mesto	8.404.715	22.746.561	31.151.276	85,4	231,2	316,6
Brežice	3.254.176	17.132.177	20.386.353	46,4	244,2	290,5
Celje	8.717.455	15.462.978	24.180.433	116,2	206,1	322,3
Nazarje	12.904.958	4.952.552	17.857.510	268,6	103,1	371,7
Slovenj Gradec	19.695.992	4.307.132	24.003.124	324,1	70,9	395,0
Maribor	15.088.043	20.380.406	35.468.449	157,1	212,2	369,2
Murska Sobota	2.740.230	8.846.674	11.586.904	68,0	219,5	287,5
Sežana	4.765.483	10.611.235	15.376.718	53,6	119,3	172,8
SKUPAJ	155.139.455	201.693.967	356.833.422	131,8	171,3	303,1

Vir: ZGS

Priloga 61: Posek lesa v gozdovih (m³); 1991–2024

	Iglavci	Listavci	Skupaj
1991	1.242.503	856.090	2.098.593
1992	1.208.318	959.636	2.167.954
1993	1.289.585	798.081	2.087.666
1994	1.411.275	843.605	2.254.880
1995	1.247.957	843.953	2.091.909
1996	1.512.284	818.119	2.330.404
1997	1.387.932	1.179.128	2.567.060
1998	1.396.052	1.074.121	2.470.173
1999	1.349.117	1.047.198	2.396.315
2000	1.422.750	1.186.289	2.609.039
2001	1.458.837	1.155.464	2.614.301
2002	1.496.665	1.148.889	2.645.553
2003	1.822.887	1.184.211	3.007.097
2004	1.820.390	1.137.607	2.957.997
2005	2.033.390	1.202.710	3.236.100
2006	2.242.755	1.475.508	3.718.263
2007	2.042.735	1.199.335	3.242.070
2008	2.055.341	1.372.031	3.427.372
2009	1.853.772	1.520.419	3.374.191
2010	1.808.066	1.566.071	3.374.137
2011	2.040.015	1.855.622	3.895.636
2012	2.152.467	1.758.340	3.910.807
2013	2.190.572	1.733.423	3.923.995
2014	3.463.295	2.886.440	6.349.736
2015	3.922.547	2.108.495	6.031.042
2016	4.013.145	2.089.485	6.102.630
2017	3.295.974	1.688.661	4.984.635
2018	4.367.576	1.693.383	6.060.959
2019	3.326.578	1.961.285	5.287.863
2020	2.375.840	1.851.634	4.227.474
2021	2.167.328	1.908.123	4.075.451
2022	2.512.706	2.058.270	4.570.977
2023	2.487.760	1.812.900	4.300.660
2024	2.622.873	1.982.013	4.604.886

Vir: ZGS

Priloga 62: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m³); 2024

GGO	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	170.905	512.406	683.311
Bled	230.789	73.348	304.137
Kranj	328.373	166.643	495.016
Ljubljana	346.744	514.492	861.236
Postojna	244.151	195.514	439.665
Kočevje	298.865	319.275	618.140
Novo mesto	187.839	560.132	747.971
Brežice	80.432	378.418	458.850
Celje	189.853	339.142	528.995
Nazarje	246.240	75.121	321.361
Slovenj Gradec	373.663	73.192	446.855
Maribor	275.076	385.011	660.087
Murska Sobota	55.930	175.947	231.877
Sežana	123.067	233.313	356.380
SKUPAJ	3.151.927	4.001.954	7.153.881

Vir: ZGS

Priloga 63: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2024

Posek/možni posek	Iglavci	Listavci	Skupaj
2001	83	67	72
2002	81	63	72
2003	94	57	75
2004	90	53	71
2005	99	54	75
2006	104	63	82
2007	89	48	68
2008	87	53	70
2009	76	57	66
2010	71	56	63
2011	79	64	71
2012	73	65	68
2013	79	54	65
2014	122	86	103
2015	136	61	95
2016	134	60	94
2017	111	46	75
2018	142	45	89
2019	105	51	76
2020	73	48	59
2021	67	49	57
2022	77	53	64
2023	77	46	60
2024	83	50	64

Vir: ZGS

Priloga 64: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2013–2024

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022	2023	2024
Skupaj iglavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
hlodovina	75	74	64	68	71	74	75	72	70	74	76	71	71
drug okrogli industrijski les	4	4	9	7	4	2	2	0	0	0	0	0	0
les za celulozo in plošče ter les za kurjavo	21	22	27	25	25	24	23	28	30	26	24	29	29
Skupaj listavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
hlodovina	22	24	19	21	24	26	19	24	23	25	26	25	21
drugo	78	76	81	79	76	74	81	76	77	75	74	75	79

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (do leta 2016), SiDG in Ministrstvo za obrambo RS, preračuni GIS

Priloga 65: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Iglavci													
Hlodovina	1.390	1.429	1.815	2.210	2.660	2.200	2.553	2.123	1.624	1.510	1.687	1.674	1.904
Les za celulozo in plošče	232	251	634	550	578	532	659	492	346	262	275	332	415
Drug okrogli industrijski les	41	42	114	100	75	20	33	20	15	18	4	16	24
Les za kurjavo	192	194	224	225	200	170	220	163	135	118	213	286	302
Skupaj	1.855	1.915	2.787	3.085	3.513	2.922	3.466	2.798	2.119	1.908	2.178	2.309	2.645
Listavci													
Hlodovina	252	266	303	321	329	295	280	352	348	467	497	487	500
Les za celulozo in plošče	302	241	581	595	438	400	366	500	479	410	451	394	438
Drug okrogli industrijski les	23	79	106	77	60	50	55	47	37	32	44	58	43
Les za kurjavo	1.009	1.013	1.476	1.106	1.162	943	979	1.032	1.013	997	1.019	1.267	1.247
Skupaj	1.586	1.599	2.465	2.099	1.988	1.688	1.680	1.931	1.877	1.907	2.010	2.207	2.227
Iglavci in listavci													
Hlodovina	1.641	1.695	2.118	2.531	2.989	2.495	2.833	2.476	1.971	1.977	2.184	2.161	2.403
Les za celulozo in plošče	534	492	1.215	1.145	1.016	932	1.025	992	825	673	725	727	853
Drug okrogli industrijski les	65	121	219	177	135	70	88	67	52	50	48	74	67
Les za kurjavo	1.201	1.207	1.700	1.331	1.362	1.113	1.199	1.195	1.148	1.115	1.231	1.554	5.549
Skupaj	3.440	3.515	5.252	5.184	5.502	4.610	5.145	4.730	3.996	3.815	4.188	4.516	4.872

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, preračuni GIS

Priloga 66: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m³); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Izvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	669.902	791.844	1.363.466	1.664.675	2.228.329	1.687.618	1.919.202	1.168.090	821.113	524.560	561.503	640.230	731.355
Okrogli industrijski les, listavci	358.391	406.397	601.376	638.478	489.203	490.780	358.953	546.218	536.380	619.241	618.292	526.783	669.243
Les za kurjavo	295.251	351.444	419.989	379.503	366.014	461.435	357.881	196.084	200.098	201.367	208.595	199.550	186.387
Skupaj	1.323.544	1.549.685	2.384.831	2.682.656	3.083.546	2.639.833	2.636.037	1.910.392	1.557.591	1.345.167	1.388.390	1.388.390	1.586.985
Uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	119.280	193.705	153.654	184.824	143.723	194.841	236.527	343.585	596.646	550.752	506.613	378.170	289.055
Okrogli industrijski les, listavci	85.193	133.501	134.117	112.086	130.407	123.640	113.326	112.414	119.927	160.428	115.399	99.364	150.331
Les za kurjavo	255.911	246.591	167.677	151.626	184.371	177.804	173.764	158.161	138.713	177.590	160.178	152.007	141.014
Skupaj	460.384	573.797	455.448	448.536	458.501	496.286	523.617	614.160	855.286	888.769	782.190	629.541	580.399
Izvoz – uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	550.622	598.139	1.209.812	1.479.851	2.084.606	1.492.777	1.682.675	824.506	224.467	-26.192	54.890	262.060	442.300
Okrogli industrijski les, listavci	273.198	272.896	467.259	526.392	358.796	367.140	245.627	433.804	416.453	458.813	502.893	427.419	518.912
Les za kurjavo	39.340	104.853	252.312	227.877	181.643	283.631	184.117	37.923	61.385	23.777	48.417	47.543	45.374
Skupaj	863.160	975.888	1.929.383	2.234.120	2.625.045	2.143.548	2.112.419	1.296.232	702.305	456.398	606.200	737.022	1.006.586

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Priloga 67: Srednje tržne cene gozdnih nepremičnin v Sloveniji (EUR/m²); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gorenjska	0,52 (0,62 ± 0,34)	0,62 (0,71 ± 0,36)	0,58 (0,66 ± 0,36)	0,51 (0,62 ± 0,33)	0,50 (0,57 ± 0,30)	0,54 (0,60 ± 0,33)	0,50 (0,61 ± 0,34)	0,54 (0,65 ± 0,38)	0,55 (0,63 ± 0,35)	0,62 (0,70 ± 0,43)	0,72 (0,77 ± 0,39)	0,79 (0,81 ± 0,37)	0,80 (0,90 ± 0,51)
Goriška	0,52 (0,63 ± 0,41)	0,45 (0,52 ± 0,31)	0,54 (0,65 ± 0,40)	0,42 (0,52 ± 0,34)	0,47 (0,52 ± 0,35)	0,48 (0,58 ± 0,38)	0,51 (0,62 ± 0,36)	0,44 (0,49 ± 0,29)	0,30 (0,41 ± 0,31)	0,44 (0,59 ± 0,44)	0,50 (0,67 ± 0,46)	0,50 (0,71 ± 0,50)	0,43 (0,64 ± 0,53)
Jugovzhodna Slovenija	0,60 (0,64 ± 0,32)	0,53 (0,56 ± 0,26)	0,50 (0,56 ± 0,32)	0,50 (0,55 ± 0,29)	0,52 (0,59 ± 0,29)	0,55 (0,62 ± 0,33)	0,51 (0,61 ± 0,33)	0,56 (0,64 ± 0,32)	0,59 (0,65 ± 0,33)	0,53 (0,62 ± 0,35)	0,61 (0,71 ± 0,36)	0,70 (0,78 ± 0,40)	0,71 (0,82 ± 0,48)
Koroška	0,70 (0,73 ± 0,30)	0,66 (0,61 ± 0,30)	0,77 (0,69 ± 0,27)	0,60 (0,65 ± 0,37)	0,59 (0,70 ± 0,32)	0,55 (0,66 ± 0,34)	0,49 (0,60 ± 0,34)	0,70 (0,75 ± 0,41)	0,74 (0,80 ± 0,39)	0,85 (0,92 ± 0,47)	0,94 (0,97 ± 0,54)	0,96 (0,93 ± 0,47)	1,00 (1,21 ± 0,70)
Obalno-kraška	0,67 (0,79 ± 0,52)	0,80 (0,77 ± 0,27)	0,70 (0,93 ± 0,57)	0,93 (1,03 ± 0,43)	0,47 (0,61 ± 0,46)	0,44 (0,59 ± 0,44)	0,63 (0,67 ± 0,40)	0,50 (0,55 ± 0,36)	0,53 (0,67 ± 0,43)	0,50 (0,80 ± 0,59)	0,67 (0,79 ± 0,56)	0,89 (0,96 ± 0,56)	1,00 (1,14 ± 0,79)
Osrednjeslovenska	0,60 (0,68 ± 0,36)	0,54 (0,62 ± 0,34)	0,60 (0,67 ± 0,36)	0,50 (0,60 ± 0,34)	0,50 (0,57 ± 0,30)	0,52 (0,63 ± 0,35)	0,52 (0,62 ± 0,34)	0,52 (0,62 ± 0,35)	0,54 (0,64 ± 0,34)	0,62 (0,76 ± 0,44)	0,69 (0,78 ± 0,42)	0,80 (0,84 ± 0,42)	0,80 (0,94 ± 0,59)
Podravska	0,73 (0,76 ± 0,33)	0,69 (0,75 ± 0,35)	0,63 (0,68 ± 0,32)	0,67 (0,69 ± 0,32)	0,70 (0,72 ± 0,32)	0,68 (0,70 ± 0,31)	0,70 (0,73 ± 0,35)	0,67 (0,72 ± 0,30)	0,68 (0,69 ± 0,25)	0,68 (0,72 ± 0,37)	0,72 (0,80 ± 0,39)	0,80 (0,90 ± 0,44)	0,82 (0,91 ± 0,45)
Pomurska	0,41 (0,51 ± 0,30)	0,51 (0,58 ± 0,33)	0,43 (0,49 ± 0,28)	0,50 (0,56 ± 0,31)	0,50 (0,54 ± 0,28)	0,47 (0,51 ± 0,25)	0,51 (0,58 ± 0,29)	0,50 (0,55 ± 0,30)	0,53 (0,60 ± 0,27)	0,53 (0,59 ± 0,25)	0,60 (0,67 ± 0,30)	0,69 (0,75 ± 0,34)	0,69 (0,81 ± 0,42)
Posavska	0,51 (0,58 ± 0,30)	0,57 (0,62 ± 0,29)	0,45 (0,53 ± 0,29)	0,49 (0,54 ± 0,30)	0,49 (0,52 ± 0,27)	0,44 (0,54 ± 0,31)	0,50 (0,56 ± 0,31)	0,50 (0,57 ± 0,27)	0,53 (0,59 ± 0,28)	0,59 (0,73 ± 0,43)	0,59 (0,65 ± 0,36)	0,61 (0,72 ± 0,37)	0,66 (0,80 ± 0,49)
Primorsko-notranjska	0,47 (0,50 ± 0,25)	0,49 (0,57 ± 0,29)	0,49 (0,56 ± 0,32)	0,50 (0,54 ± 0,32)	0,43 (0,47 ± 0,22)	0,43 (0,46 ± 0,24)	0,46 (0,49 ± 0,28)	0,48 (0,50 ± 0,28)	0,49 (0,51 ± 0,22)	0,45 (0,48 ± 0,26)	0,53 (0,60 ± 0,32)	0,60 (0,69 ± 0,37)	0,63 (0,75 ± 0,43)
Savinjska	0,55 (0,61 ± 0,38)	0,62 (0,69 ± 0,36)	0,57 (0,61 ± 0,29)	0,53 (0,62 ± 0,34)	0,50 (0,59 ± 0,33)	0,56 (0,63 ± 0,36)	0,54 (0,63 ± 0,36)	0,57 (0,63 ± 0,35)	0,53 (0,62 ± 0,32)	0,64 (0,71 ± 0,38)	0,61 (0,75 ± 0,42)	0,66 (0,82 ± 0,49)	0,77 (0,95 ± 0,62)
Zasavska	0,24 (0,36 ± 0,28)	0,37 (0,46 ± 0,33)	0,49 (0,52 ± 0,28)	0,48 (0,50 ± 0,24)	0,36 (0,43 ± 0,28)	0,32 (0,43 ± 0,25)	0,37 (0,51 ± 0,31)	0,45 (0,59 ± 0,42)	0,47 (0,56 ± 0,46)	0,39 (0,48 ± 0,36)	0,63 (0,65 ± 0,43)	0,45 (0,52 ± 0,28)	0,61 (0,77 ± 0,62)
Slovenija	0,54 (0,62 ± 0,34)	0,56 (0,62 ± 0,33)	0,52 (0,60 ± 0,33)	0,51 (0,58 ± 0,32)	0,50 (0,58 ± 0,31)	0,50 (0,59 ± 0,33)	0,52 (0,61 ± 0,33)	0,52 (0,60 ± 0,33)	0,51 (0,60 ± 0,32)	0,55 (0,67 ± 0,40)	0,61 (0,72 ± 0,39)	0,69 (0,79 ± 0,43)	0,70 (0,84 ± 0,53)

Opomba: Navedena je srednja cena (mediana), v oklepaju pa še aritmetična sredina in standardni odklon.

Vir: GURS, preračuni GIS

Priloga 68: Proračunska sredstva za gozdarstvo in lovstvo (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2012–2024

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Javna gozdarska služba	20.317,5	19.429,8	19.263,3	19.700,0	20.168,6	21.103,3	21.532,5	22.737,2	23.537,0	24.535,3	25.934,0	29.933,0	28.836
Obnova gozdov	307,0	270,0	40,0	177,2	173,0	172,0	212,9	234,9	195,4	190,0	216,5	242,1	110,5
Obnova gozdov na pogoriščih in poškodovanih v naravnih ujmah	66,0	104,9	331,7	194,2	184,8	195,0	184,7	177,3	189,7	188,0	166,3	255,4	239,8
Nega gozdov	341,0	383,9	162,7	345,3	345,6	332,7	345,5	358,8	376,0	380,6	380,6	292,9	265,1
Varstvo gozdov	341,6	448,2	635,1	526,6	513,6	513,4	499,1	514,6	661,4	524,6	510,0	504,0	481,2
Semenarska in drevesničarska dejavnost	3,3	5,9	5,9	2,5	11,7	3,1	25,0	3,3	8,0	3,6	24,6	5,8	5,5
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	43,0	50,0	49,0	70,0	70,0	58,1	53,7	50,0	48,2	45,1	38,5	34,2	29,3
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.266,7	1.264,5	1.236,0	1.182,4	1.215,0	1.263,4	1.266,7	1.420,4	1.659,2	2.594,6	2.537,4	2.584,0	2.152,7
Izvršba odločb ZZG Slovenije	0,1	0,2	3,5	7,8	3,9	1,0	0,0	0,7	1,9	3,4	0,0	0,0	6,9
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	2,6	2,1	3,0	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0	1,2	1,9	3,0	1,9	0,0
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	3,3	3,7	0,0	0,0	7,1	2,7	5,3	0,0	0,0	9,6	0,0	0,0	0,0
Znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu	511,2	378,2	369,5	343,0	366,2	399,5	397,8	389,3	439,20	460,7	450,0	450,0	350,0
Naloge na področju gozdarstva	23.203,3	22.341,4	22.099,6	22.550,7	23.061,5	24.046,1	24.525,1	25.888,5	27.116,3	28.937,4	30.260,9	34.303,4	32.476,9
Javna služba za področje divjadi in lova	–	–	–	–	–	4,0	4,0	13,0	98,5	95,3	100,0	100,0	504,5
Odškodnina za škodo od divjadi	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4	240,4	305,8	278,4	355,2	395,2	659,3	638,7	819,8
Ukrepi preprečevanja in nadzora Afriške prašičje kuge	–	–	–	–	–	–	–	–	–	61,8	861,1	442,3	660,4
Naloge na področju lovstva	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4	244,4	309,8	291,5	453,8	552,3	1.620,3	1.181,0	1.984,6
Gozdni sklad	–	–	–	–	449,6	1.677,4	5.571,6	25.196,4	11.678,4	17.312,8	26.095,6	24.217,9	20.442,7
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije covid-19	–	–	–	–	–	–	–	–	356,2	–	–	–	–
Izredna pomoč gozdarskemu sektorju zaradi poplav	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	17.478,2
GOZDARSTVO IN LOVSTVO, SKUPAJ	23.307,4	22.490,9	22.259,6	22.710,7	23.804,5	25.967,9	30.406,5	51.376,4	39.604,7	46.802,5	57.976,8	59.702,3	72.382,4
Gozdni sklad – zbiranje sredstev	–	–	–	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4	17.547,4	12.732,8	14.481,1	16.167,8	44.334,0	18.824,5
SKUPAJ	23.307,4	22.490,9	22.259,6	22.710,7	29.425,8	35.679,0	44.338,9	68.923,8	52.337,5	61.283,6	74.144,6	104.036,3	91.206,9

Vir: MKGP, ARSKTRP

RIBIŠTVO**Priloga 69: Proračunska sredstva za ribištvo (000 EUR, koledarsko leto); 2012–2024**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Informacijski sistem	16,2	3,9	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0	77,3	56,9	61,2	79,9	109,8	101,7
Javni zavod za ribištvo	471,8	415,4	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9	460,2	468,0	533,6	521,7	645,3	710,2
Javna služba za svetovanje v ribištvu	–	–	–	–	–	–	10,3	36,6	44,5	51,0	49,2	49,1	50,9
Varstvo naravnih virov	14,7	–	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1	111,1	283,4	232,2	215,6	226,5	167,8
Ukrepi v ribištvu	214,1	245,4	163,6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–2013 (EU + SLO)	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5	–	–	–	–	–	–	–	–
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3	2.804,4	6.342,5	5.348,8	6.780,3	0,0
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2021–2027 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	30,0	830,7
Izredne pomoči – za različne namene	–	–	–	–	–	–	–	–	4,3	–	6,2	729,4	569,1
Ribištvo, skupaj	5.749,2	5.558,9	5.311,1	3.544,5	2.976,9	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5	7.220,7	6.221,4	8.570,3	2.430,4
od tega EU	3.860,6	3.935,6	3.618,2	2.344,6	1.889,6	407,4	1.193,0	1.903,5	2.125,2	4.937,3	4.130,4	5.864,0	581,6
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo)	51,5	163,4	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	5.800,7	5.722,3	5.311,1	3.755,7	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5	7.220,7	6.221,4	8.570,3	2.430,4

Vir: MKGP

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si